

Sydslesvigsk Årbog 2016

Dansk virke i grænselandet

Fuld fokus på Sydslesvig - hver dag

www.fla.de

FLENSBORG **A**VIS

... vi gør Danmark lidt større

SYDSLESVIGSK ÅRBOG 2016

UDGIVET AF SYDSLESVIGSK FORENING - SSF
NR. 56 - NOVEMBER 2016

Årbogen og adressebogen (sidstnævnte udgives ikke mere på print) kan læses/
downloades som pdf-fil på www.syfo.de under "downloads".

www.syfo.de
www.facebook.com/sydslesvigsk.forening
info@syfo.de

FORSIDEN:

Ambassadør Friis Arne Petersen repræsenterede det officielle Danmark på talerstolen på årsmødepladsen i Flensborg. (Foto: SPT)

Mindretallets fagminister, børne-, undervisnings- og ligestillingsminister Ellen Trane Nørby (V) talte på årsmøde-friluftsmødet i Slesvig. (Foto: Kjeld Mohr)

Som led i kulturminister Bertel Haarders aviserede Danmarkskanon var der debat om danskhed den 5. oktober i Flensborg, tilrettelagt af biblioteket, SSF og Flensborg Avis og bakket op af politikere og kulturpersonligheder - ikke mindst fhv. udenrigsminister Villy Søvndal, forfatter Henrik Dahl, redaktør Anna Libak, fhv. museumsinspektør Inge Adriansen, forfatter Jens Christian Grøndahl, borgmester Thomas Andresen. (Foto: Lars Salomonsen)

BAGSIDEN:

De nationale mindretal i Slesvig-Holsten og Sønderjylland demonstrerede mangfoldighed og sammenhold sammen med ministerpræsident Torsten Albig og dennes mindretalskommitterede Renate Schnack på borgerfesten i Eutin i anledning af landet Slesvig-Holstens 70 års fødselsdag.

Fra venstre: Formand for de Friserrådet Sektion Nord Ilse-Johanna Christiansen, ministerpræsident Torsten Albig, forretningsfører for landsforbundet sinti og roma Anna Weiss, SSFs formand Jon Hardon Hansen, kommitteret Renate Schnack og formanden for landsforbundet sinti og roma, Matthäus Weiss. (Foto: Staatskanzlei)

*Redaktion: Jette Hanisch og Bernd Engelbrecht
Sydslesvigsk Pressetjeneste - Dansk Generalsekretariat Flensborg
tlf. +49 461 14408-120, fax +49 461 14408-131 - spt@syfo.de
Redaktionsslut: 15. oktober 2016
Sats, layout og tryk: Flensborg Avis A/S - ISNB 923 088*

2020 – et jubelår i horisonten

Af Jon Hardon Hansen

Om ganske få år fylder det organiserede danske mindretal i Sydslesvig 100 år. Afstemningsnederlaget den 14. marts 1920 betød, at Mellemslesvig ikke kom hjem til Danmark men forblev tysk.

Hurtigt efter afstemningsnederlaget stiftede de dansksindede den 26. juni 1920 Den Slesvigske Forening, som var etog mindretallets kulturelle og politiske interesser.

Den 14. november 1946 tog hovedorganisationen navneforandring til Sydslesvigsk Forening og overgav, som krævet af den engelske besættelsesmagt, i 1948 den politiske del af det danske arbejde til mindretallets nye parti Sydslesvigsk Vælgerforening.

I løbet af året 2020 vil SSF naturligvis festligholde dets 100 års fødselsdag. Især i forbindelse med årsmødet om godt og vel tre år vil kulturforeningen markere sit jubilæum.

I løbet af året har regeringen, Region Syddanmark, de sønderjydske kommuner samt Kongeåens kommuner, Grænseforeningen, øvrige nationale foreninger, Sønderjyllands erhvervsliv og de to nationale mindretal nedsat et præsidium på 15 personer plus en projektleder.

Dette præsidium under Dronningens protektorat kommer til at fungere som den overordnede politiske styregruppe af markeringerne i anledning af 100-året for genforeningen.

Ved festlighederne i Kongeskansen på Dybbøl den 11. juli 1995 i 75-året for genforeningen sagde Dronningen i sin tale bl.a.:

Jon Hardon Hansen, formand for SSF

”I store træk kan man tale om den nye grænse som en sindelagsgrænse, hvor sindelag og statsborgerskab følges ad. Men lad os ikke glemme, at der dog på begge sider af grænsen blev et mindretal tilbage. Hos dem måtte afstemningens resultat uvægerligt vække sorg og skuffelse; de måtte føle sig som afstemningens tabere.”

Fokuserer man udelukkende på afstemningens resultat, som blev et nederlag for både de tysk- og dansksindede i grænselandet, er der vel for mindretallene ikke nogen grund til at markere 2020 på en særlig måde.

Men trods sorgen, skuffelsen og vreden over dels at have tabt afstemningen i 1920 og dels ikke at have fået

muligheden for at stemme sig hjem efter 2. verdenskrig, har de dansksindede i Sydslesvig som organiseret nationalt mindretal alligevel noget at fejre.

Det glemte Dronningen ej heller at nævne i sin tale i Kongeskansen 1995, da hun udtalte: "Men i mere end en menneskealder har god forståelse og ærlig vilje til samarbejde fra alle sider nu været med til, at forholdene i grænselandet i dag ofte ses som et forbillede, ja for mange står som en ønskedrøm."

Det er lige præcis den fredelige eksistens mellem flertal og mindretal på begge sider af grænsen, som gør vor region til noget enestående.

Netop vort danske, tyske og friske grænseland viser verden, at kulturel, sproglig og national mangfoldighed kan trives side om side takket være gensidig anerkendelse og respekt.

Grænselandets iboende diversitet opleves efter en årtier lang forsoningsproces ikke længere som en trussel men som en berigelse og en ressource, som Europa kan drage nytte af i sine bestræbelser på at sikre freden på kontinentet.

Mindertallene kan fejre, at de har været med til at bidrage til de gode og fredelige mellemfolkelige relationer flertal og mindretal imellem.

Men de dansksindede kan også fejre, at der stadig findes et nationalt mindretal i Sydslesvig 100 år efter afstemningsnederlaget.

Et levende mindretal, der bekender sig til det danske helt i overensstemmelse med Kong Christian Xs proklamation, da han højtideligt udråbte, citat: "Kærligheden til vort gamle fædreland har dybe rødder i vore hjerter. Derfor valgte vi Danmark."

Er det ikke det, mindretallets medlemmer har gjort? Lige siden 1920 har vi valgt Danmark. Valgt kærligheden til det danske sprog. Valgt kærligheden til

den danske kultur. Valgt kærligheden til de danske værdier. Valgt kærligheden til de bånd, der binder os til vort fædreland.

Der er dog en dimension mere, som man i lyset af 2020 markeringerne bør fokusere på, nemlig perspektivering af det grænseoverskridende dansk-tyske samarbejde.

Lad mig i den sammenhæng til slut citere daværende amtsborgmester for Sønderjyllands amt Kresten Philipsen, der i sin tale i Kongeskansen i 1995 derom sagde:

"Kun når man ved, hvor man hører til, kan man være åben. Den internationale og europæiske udvikling kræver åbenhed. Den åbenhed kan vi udvise i sikker overbevisning om, hvem vi er.

Vi vil gå langt i vores samarbejde hen over grænsen og skal forstå at udnytte de muligheder, der ligger i det. Samarbejde betyder, at hver part skal give noget af sig selv for at få del i det fælles udbytte, men vor identitet som danske opgiver vi ikke og begreber som integration eller sammensmeltning i grænseregionen hører ikke til blandt de politiske mål."

Amtsborgmesteren så i 1995 store udviklingsmuligheder for regionen i et tæt samarbejde hen over grænsen, uden at man af den grund skulle opgive sit nationale ståsted.

Grænselandets fremtid ligger i at ville samarbejdet uden at smelte sammen. Grænselandets styrke og rigdom bygger ikke på en national selvopgivelse, men tværtimod på en bevarelse og fastholdelse af regionens sproglige og kulturelle mangfoldighed.

Hermed ønsker jeg alle læser af Årbogen 2016 god fornøjelse. Må den give nyttig information om mindretallets liv og færden men også oplyse om, hvorledes diversitet bidrager til at gøre verden større og riger.

Sydslesvig set fra Ejer Bavnehøj

Af Jens A. Christiansen

For mig personligt er det noget helt særligt at stå her, hvor jeg som barn ofte kom, når familien var på sommerferiebesøg hos mine plejebesteforældre i Skanderborg – altså min fars danske plejeforældre fra dengang han var Sydslesvigsk feriebarnd.

Her mærkes historiens vingesus. Det emmer af folkelig og kulturel sammenhængskraft, om det at være dansk. Om samhørighed, der bygger på udtalte og uudtalte fælles værdier – mand og mand imellem, og fra slægtled til slægtled.

Historisk og kulturelt er vi een familie. Samlet for at bekræfte vort fælles danske ståsted – fredeligt, ikke primitivt og aggressivt forblændet endsige hadsk - men bevidst, oplyste, og åbne på grundlag af frisind og folkeret.

Det står Ejer Bavnehøj for, med genforeningstårnet på toppen. Et dansk ståsted med et nationalt udsyn.

Man kan sige med forfatter og kritiker Jørgen Bukdahls ånd som kulisse, at her smelter folkelighed og eksistens sammen til det grundelement eller den surdej, der er basis for vores fælles danske historie og identitet, vort sprog, vore værdier og normer samt vort handlingsmønster.

Sønderjylland kom hjem til Danmark. Sydslesvig gjorde ikke. Men vi markerer i dag ved dette traditionelle folkemøde 96 år efter 1920, at det danske mindretal fortsat ikke er glemt, men trods afstemningsresultatet i 2. zone hører til det danske folkefællesskab.

Danmark har Sydslesvig – Sydslesvig har Danmark. Eller sagt med udgangspunkt i årsmødemottoet fra i år:

Sydslesvig rager Danmark, og Danmark rager Sydslesvig.

RAGER HINANDEN

Ja, vi rager hinanden så meget, at det kun ville være helt naturligt, at vi sydslesvigere - i forbindelse med indførelsen af dobbelt statsborgerskab - ligeledes får adgang til et dansk statsborgerskab ved siden af vort tyske.

Liberaliseringen inden for dette område bør smitte af på et velfungerende, fredeligt grænseland som det dansk-tyske. Det ville være udtryk for en moderne mindretalspolitik, hvis danske sydslesvigere fik mulighed for også formelt at bekræfte og øge samhørighedsfølelsen med Danmark og derved fremme det historiske, kulturelle og sproglige fællesskab med moderlandet.

Giver en sådan dansk orden problemer i forhold til Bonn-København erklæringerne?

Nej, ikke efter min mening. Erhvervelse af et dobbelt dansk statsborgerskab er og skal være et rent individuelt anliggende, som ikke rykker ved de gældende forudsætninger for anerkendelsen af den frie sindelagsbekendelse og rammebetingelserne for det danske mindretal i Tyskland.

Jeg ser frem til, at et arbejdsudvalg undersøger mulighederne nærmere. Det er glædeligt, at der på Christiansborg er bred politisk opbakning til Sydslesvigsk Forenings initiativ, og at Formanden for Sydslesvigudvalget, Kim Andersen, er engageret i at følge sagen politisk til dørs.

11:00 - Friluftsgudstjeneste: ved pastor Morten Mortensen, Sydslesvig
 12:00 - Koncert ved Hjemmeværnets Musikkorps
 13:00 - Velkomst: Grænseforeningens formand Mette Bock
 Taler: Fhv. minister, Folketingsmedlem Eva Kjer Hansen og generalsekretær i Sydslesvigsk Forening Jens A. Christiansen - Sang: "Opera på grænsen" ved sopran Julie Kold Vilstrup, baryton Thomas Sigh og pianist Jacob Bahr - Gymnastik: Mumieholdet fra Vejle - Folkedans: Ved dansere fra Sydslesvig og Skanderborg - Klaver: Marianne Hougaard, Bas: Freddy Dencker

Alle er velkomne - Fri entré

HUSK:
 Medbring madkurv, tæppe/stol og paraply

Grænseforeningens Folkemøde på Ejer Bavnehøj
Søndag den 28. august 2016

Støttet af: Grænseforeningen, Kultursamvirket i Skanderborg og Foreningen PlanDanmark
 Arr.: Grænseforeningen for Skanderborg og Omegn

VÆRDIFÆLLESSKAB

Set såvel fra Danmark som fra mindretallet er vort værdifællesskab udfordret i en verden, hvor grænser for sprog, kultur og identitet bliver mere og mere flydende. Hvor forholdet mellem nationalstater og overnationale fælles-

skaber samt globaliseringen snarere defineres ud fra en snæver økonomisk målestok end ud fra en forståelse for og accept af folkestyre og folkegruppers ret til eget sprog, egen identitet og selvudfoldelse.

Men dansk sprog og kultur kan stå distancen, hvis viljen er til stede. Ikke

ved at vende verden og dens problemer ryggen, men ved at ville de andre, uden at opgive sig selv.

Med fare for at lyde lidt selvhøjtidelig, så er det danske mindretal og det dansk-tyske grænseland et levende eksempel på netop at ville de andre, uden at opgive sig selv.

Set med mine øjne er det dog fortsat afgørende at sikre mindretallets medlemmer mulighed for dagligt at kunne identificere sig med dansk sprog og kultur. Det er simpelt hen grundlaget, og det er det, det hele handler om. Derfor er det nødvendigt med en klart defineret kultur- og dannelsespolitik, der konstituerer og danner rammen om mindretallet som en national dansk folkegruppe. Opgaven er i vore foreninger og institutioner hver dag at styrke sproget og dansk kulturforståelse som afsæt ind i det danske univers.

PERMANENT DEBAT

Det turde være indlysende, at et nationalt mindretal, der ikke er i stand til at opretholde et aktivt sprog og sine kulturværdier, er på vej til at sygne hen. Derfor er det også vigtigt med en permanent debat om mindretallets nationale og mindretalspolitiske selvforståelse og samhørighed med Danmark.

SSF er udtryk for den folkelige bevægelse i Sydslesvig, der bekender sig til det danske tilhørsforhold. Vi er ikke en dansk-tysk forening – vi er en dansk folkegruppe integreret i det tyske flertalssamfund. Og det danske mindretal er en værdi i sig selv, uanset at vi samtidig er et aktivt bindeled mellem Danmark og Tyskland og i mange sammenhænge har fremmet og fremmer det grænseoverskridende samarbejde. Men det er og bliver sekundært. Det samme gælder det dobbeltkulturelle, som inden for visse kredse indimellem nærmest eksponeres som en hovedgrund til fortsat at støtte mindretallet.

Det er positivt, ja, det er en gave, og alle generationer i Sydslesvig har lu-

kreret på de selvfølgeligelige flerkulturelle kompetencer, et mindretalsmenneske uvægerligt tilegner sig, men det er ikke formålet. Naturligvis er det dobbeltkulturelle element interessant set i lyset af det interkulturelle møde. Og det er klart en merværdi, at unge fra Sydslesvig er eftertragtede på det danske arbejdsmarked. Men det legitimerer ikke mindretallet. Det er en sidegevinst på baggrund af det sted, vi bor.

ENESTÅENDE

At mindretallet snart 100 år efter folkeafstemningen stadig er et aktivt mindretal med en solid kulturel og uddannelsesmæssig infrastruktur skyldes ikke mindst, at Danmark siden 1920 har levet op til daværende statsminister Neergaards forpligtende udsagn: "De skal ikke blive glemte." En anden ledetråd har været og er fhv. statsminister Poul Nyrup Rasmussens budskab ved årsmøderne 1999: "Så længe I holder fast i os, holder vi fast i jer." Her bliver forholdet mindretal-moderland lidt mere aktivt og gensidigt.

Siden folkeafstemningen har samtlige danske regeringer og folketingsamlinger sikret mindretallet både politisk og finansielt. Tak! Det er enestående. Mange sydslesvigere har gennem Danmarks faste støtte fundet lykken. Ganske almindelige mennesker, SSF's medlemmer, uden nødvendigvis en særlig teoretisk tilgang til det at være mindretal, men som lever hverdagens mindretalsliv i det tyske samfund, fælder den dag i dag en taknemlighedens tåre. Det viser, at mindretallet ikke er et konstrueret projekt, men slet og ret et spørgsmål om livsindhold og kulturel forankring. Disse mennesker er mindretallets folkelige fundament.

VILJEN

Forudsætningen for mindretallet er nemlig først og fremmest, at vi sydslesvigere har viljen til at fastholde det

danske, og at det lykkedes mindretallet efter Anden Verdenskrig og navnlig efter Bonn-København erklæringerne i 1955 at skabe et afbalanceret, fredeligt forhold mellem front og bro. Mellem afgrænsning på den ene side - for at hæge om mindretallets danske værdier og integritet, og på den anden side at skabe åbenhed og kontakt til den tyske nabo og medborger. Det vil sige at bygge bro og udvikle en mellemfolkelig bevægelse væk fra et mod hinanden frem til et ved siden af hinanden med respekt for den lille forskel mellem dansk og tysk.

Trods en stærk europæisk integrationsproces og en dominerende internationalisering, har det danske mindretal været i stand til at fastholde fokus på dansk sprog og kultur. Det viser, at dansk sprog og kultur er bæredygtigt i forhold til den kulturelle kappestrid i grænselandet.

Derfor er det oplagt, at vi bidrager til kulturministerens initiativ til etablering af en Danmarkskanon ud fra vore erfaringer med at fastholde danskheden i Sydslesvig. Endvidere kan man sige, at selve grænselandet og de gode mindretalsforhold i sig selv bør høre med til en Danmarkskanon, og måske oven i købet ophøjes til Unescos immaterielle kulturarv. Vi får at se.

STÆRKT BUDSKAB

Grænselandets positive mindretalsforhold indeholder et stærkt budskab i en verden, hvor borger- og mindretalsrettigheder mange steder bliver trådt under fode og anerkendte folkeretlige spilleregler krænkes og erstattes af diktators og autokraters primitive magtspil. Imod alle grundlæggende konventioner.

Den verdensorden, generation efter generation siden den westfalske fred i 1648 efter 30-års krigen møjsommeligt har udviklet, er ved at gå op i limningen. Tænk blot på Mellempøsten eller Ukraine. Eller terrorismen og IS.

Vender vi blikket mod Europa, er tiden inde til at vi samles om et borgernært EU, der hviler på en naturlig eller autentisk identifikation. Vigtigt er at se Europa som et samspil mellem nationalstater, regioner og nationale mindretal. Det nytter ikke at lægge det nationale for had al den stund folk primært definerer sig selv i relation til nationalstaten. Det er deres kulturelle hjem.

Illusionen om De forenede europæiske Stater bør skrinlægges til fordel for et europæisk samarbejde, hvor medlemslandes og mindretallenes sprog, kultur, værdier og identitet anerkendes som grundlaget for en europæisk selvforståelse. Med over 125 forskellige sprog og identiteter i Europa kan det ikke lade sig gøre at fremprovokere en altomfattende europæisk enhedskultur. Dertil er den kulturelle mangfoldighed for udbredt.

GLØDENDE TILHÆNGER

Som tilhørende den første generation af mænd i min sønderjyske/ sydslesvigske familie, der ikke modvilligt er blevet udkommanderet til en slagmark i Europa siden 1864, er jeg glødende tilhænger af et struktureret og overordnet forpligtende europæisk samarbejde, der bygger på demokratiske værdier og mellemfolkeligt samvirke til sikring af fred, frihed og velfærd. Og jeg vil gerne tilføje begreber som moral, fornuft og pligt i form af ansvar for helheden med det sigte at sikre et stabilt Europa. Europa er også mit hjem!

Men som national mindretalsborger er jeg mod et ensrettet Europa, der ikke hviler på folkenes selvbestemmelseret. Mindretallene kan faktisk spille en positiv rolle, idet de med deres erfaringer fra at fastholde egne kulturværdier parallelt med en integreret tilværelse i det omkringliggende flertalssamfund kan fungere som den mørtel, der binder det europæiske hus sammen. I virkeligheden burde

regeringscheferne kigge lidt nærmere på Bonn-København erklæringerne og vort grænseland for at finde en samarbejdsmodel, der kan virke.

MINDRETALLENES HUS

Det dansk-tyske grænseland som forbillede ligger faktisk til grund for det danske og det tyske mindretals vision om at etablere et Mindretallenes Hus i Flensborg. Projektet, som er udviklet i samarbejde med den europæiske mindretalsorganisation FUEN, skal styrke oplysning og dokumentation om europæiske mindretal. Huset skal medvirke til at sætte skub i en positiv mindretalspolitik i Europa. Jeg ser frem til, at huset kan indvies i forbindelse med markeringen af 100-året for folkeafstemningen i 2020.

En udløber af denne vision er FUENS borgerinitiativ *Minority Safepack*, der for nogle år siden blev præsenteret for EU-Kommissionen. Initiativet sigter efter en konstruktiv mindretalspolitik i EU. Kommissionen afviste initiativet med en henvisning til, at temaet kun er et anliggende for de enkelte medlemslande. FUEN har klaget til den europæiske domstol, og vi håber på en tilfredsstillende afgørelse.

Emnet har været drøftet i Folketingets Europaudvalg takket være Eva Kjer Hansens store engagement i mindretalsspørgsmål. Jeg ved, at Eva fortsat vil være os en aktiv støtte. Tak for det.

ÆGTE EUROPÆERE

Det europæiske projekt begyndte med genopbygning af Europa efter krigen. Udgangspunkt var: Aldrig mere krig. Næste step var at skabe forudsætninger for udvikling af et velfærdssamfund, i Tyskland kendt som *Wirtschaftswunder*. Derefter fulgte østudvidelsen efter Murens og jerntæppets fald. Så kom euroen, og 2008 opstod finanskrisen, der prægede top-

mødernes dagsordener.

Nu handler det om *quo vadis*?

Det gælder om at finde en realistisk balance mellem nationalstat og et europæisk samvirke. Mellem mangfoldighed og et overordnet europæisk samarbejde, som folk kan og vil identificere sig med.

De nationale mindretal hører selvfølgelig med i denne politiske og folkelige proces. 40 mio. mennesker i EU tilhører et mindretal eller en mindre sproggruppe. Hver 7. borger i Europa er på den ene eller anden måde knyttet til et mindretal. Og som medlem af FUENS europæiske dialogforum kan jeg forsikre: Vi mindretalsfolk er om nogen ægte europæere.

Således set fra toppen på Ejer Bavnehøj.

(Tale på Grænseforeningens folkefest på Ejer Bavnehøj 28.8.2016)

Da landet Slesvig-Holsten fejrede sin 70 års fødselsdag 1./2. oktober 2016 i Eutin briefede SSFs formand Jon Hardon Hansen ministerpræsident Torsten Albig og landdagspræsident Klaus Schlie om 100-året for grænsedragningen i 2020. (Fotos: SPT)

SYDSLESVIGSK FORENING

Højt aktivitetsniveau også uden historiske markeringer

Af formand
Jon Hardon Hansen

Beretningen for 2016 fortæller ikke - som de to forudgående år 2014 og 2015 - om store historiske markeringer eller jubilæer af nævneværdig karakter. Alligevel har Sydslesvigsk Forenings aktivitetsniveau atter været højt.

Årsberetningen giver som altid et indtryk af, at foreningen varetager både egne interne anliggender men så sandelig også en række overordnede anliggender på vegne af hele mindretallet.

SSFs arbejdsopgaver er og har altid været bredt facetterede. Ansvarsområderne favner lige fra basisarbejdet indenfor kulturforeningen og hen til det repræsentative udenrigspolitiske arbejde til gavn for hele mindretallets ve og vel. Denne spændvidde giver dette års beretning igen et billede af.

FUEN

I forlængelse af Berlins bevilling til FUENs fredsprojekt har forbundsregeringen forhøjet mindretalsunionens projektmidler fra 100.000 til 500.000 euro med et dertil knyttet signal om fra 2017 at ville bevillige organisationen en institutionel støtte til driften af dens virke.

Et yderst positiv udmelding, der giver et berettiget håb om, at Mindretalenes Hus kan realiseres inden for en overskuelig tid.

På årets FUEN-kongres i Breslau i Polen stod præsidenten til valg. Præsident Hans Heinrich Hansen måtte i overensstemmelse med vedtægterne ikke genopstille efter tre valgperioder som NGOens afholdte leder og ansigt udadtil. Derfor var det ikke overraskende, at han blev udnævnt til ærespræsident for FUEN.

Det danske mindretal indstillede Dieter Paul Küssner som kandidat til Hans Heinrich Hansens efterfølger, men opnåede ikke et flertal og måtte se sig slået af modkandidaten Loránt Vincze, ungar fra Rumænien.

Til gengæld blev Dieter genvalgt til vicepræsident. Vort grænseland er fortsat repræsenteret med to personer i præsidiet, idet Gösta Toft fra det tyske mindretal i Nordslesvig blev valgt ind som ny vicepræsident.

5. oktober afviklede SSF, Flensborg Avis og Dansk Centralbibliotek Danmarks-mødet i Flensborg for Kulturministeriet, hvor det gjaldt om at bidrage til Danmarks-kanonen 2016 - her fra eftermiddagsmødet med forfatteren Kristan Ditlev Jensen, forskeren Mogens Rostgaard og historikeren Rene Rasmussen sammen med SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen. (Foto: SPT)

INDDRAGE MINDRETALLENE

Astrid Thors, OSCEs højkommisær for nationale mindretal, var inviteret til at holde kongressens åbningstale.

Hun kom ind på den aktuelle spændte politiske situation i Europa. Hun pointerede, at man efter mange årtiers fred er nået frem til at påskønne kontinentets både etniske, sproglige og kulturelle mangfoldighed som en rigdom.

Men til trods for den positive udvikling under mange års fredelige forhold, må hun dog understrege, at en hel del mindretal i Europa stadig må kæmpe for deres basale rettigheder i form af anerkendelse, ligestilling og politisk participation.

Netop i forhold til den betændte politiske situation, som flygtningeproble-

matikken ikke har gjort mindre spændt, appellerede OSCEs højkommisær til de ansvarlige politikere at inddrage mindretallene som rådgivere og brobyggere i dialogen for fredelige forhold og afspænding

For netop mindretallene, der er fortlørlige med at leve i grænselandet mellem to eller flere kulturer, kan være nyttige formidlere og mediatorer i etniske, kulturelle og nationale konflikter.

SSFs formand Jon Hardon Hansen på talerstolen på SSFs landsmøde 2015. (Foto: SPT)

MINDRETALLENES HUS

SSF har i det forløbne gjort en ihærdig indsats for at samle midler til renovering af det gamle pakhus i Nørregade 78 i Flensborg, i hvilken bygning Mindretallenes Hus skal have sin hjemstedsadresse.

Udgifterne til saneringen er budgetteret til 2,7 millioner euro. En nyhed, der kunne rydde forsiden på Flensborg Avis, var meddelelsen om, at forbundsagens finansudvalg bevilligede 600.000 euro til renoveringen af pakhuset.

I den forbindelse skal der lyde en stor tak til forbundsregeringens mindretalskommitterede Hartmut Koschyk og de forbundsmedlemmer, der har stemt bevillingen igennem.

Hele projektet er både politisk og økonomisk af et volumen, der, hvis det overhovedet skal have en chance for at se dagens lys, kræver en fælles bilateral dansk-tysk vilje i København og Berlin til at løfte opgaven.

Derfor et ikke mindre positivt signal fra Flensborg by, da byrådet bevilligede 274.000 euro til selv samme projektet.

Således mangler der 500.000 euro fra tysk side, som Tysklands mindretalskommitterede har en forventning om, at delstatsregeringen i Kiel vil bidrage med.

SPDs gruppeformand Ralf Stegner gav under et informationsbesøg på Flensborghus udtryk for velvilje over for fredsprojektet og ville undersøge delstatens mulighed for at støtte Mindretallenes Hus økonomisk.

I alt ligger renoveringsopgaven på 2,7 millioner euro. SSF har sendt en ansøgning til København om knap 1,4 millioner euro i anlægsmidler til huset i finansåret 2017.

Det er SSFs såvel som FUENS og BDNs håb, at Mindretallenes Hus vil kunne åbne sine døre for Europas mindretals og flertals befolkninger i 100 året for genforeningen i 2020.

Et flot signal fra vores grænseregion, der søger UNESCO om at få den dansk-tyske grænselandsmodel optaget på verdenskulturarvsliste som immateriel kulturarv.

EUROPEADA

Hvert fjerde år arrangerer FUEN de nationale mindretals europamesterskab for kvinde- og herrehold. I år var Syd-tirol arrangør af stævnet. De fik fuldt udbytte af hjemmebanefordelen, idet både deres kvinde- og herrehold vandt mesterskabet 2016.

I forbindelse med markeringen af 100-året for genforeningen 2020 ønsker det danske og det tyske mindretal at afholde Europeada i vort grænse-land.

Det ønsker i øvrigt slovenerne i Kernten/ Østrig også, for hvem 2020 også er et historisk år.

Det bliver de delegerede på FUEN-kongressen til maj 2017 i Klausenburg i Rumænien, der ved en de-

mokratisk afstemning kommer til at afgøre, hvem der får lov til at afholde europamesterskabet i fodbold for nationale mindretal.

MINDRETALS RÅDET

I 2016 stiller det danske mindretal formanden for Mindretalsrådet i Berlin. Som følge af rotationsprincippet har SSFs formand overtaget formandsstolen efter saterfriseren Karl-Peter Schramm.

Rådet har beskæftiget sig med en lang række mindretalspolitiske emner, der specielt vedrører de enkelte mindretal. Men også overordnede mindretalspolitiske anliggender er blevet drøftet både internt og med forbunds-dagens parlamentarikere i Berlin.

Et tema på den politiske dagsorden, der bekymrer mindretalsrådet, er den stigende fremmedfjendskhed mod og diskrimination af andre etniske grupper i det tyske samfund i forlængelse af hele flygtningeproblematikken.

Tilsyneladende er det i dette land blevet comme il faut at krænke retsstatslige grundprincipper.

KRÆNKELSER

De tyske sinti-romaer kan desværre pege på flere og flere eksempler, der vidner om, at antiziganismen er ved at blomstre op mange forskellige steder her i landet og ikke blot i Østtyskland. Ikke mindst denne negative udvikling har medført, at Zentralrat Deutscher Sinti und Roma sidste år fik deres eget kontaktudvalg ved indenrigsministeriet.

Kriminelle handlinger begået mod asylanter, sinti-romaer og medlemmer af det sorbiske mindretal bifaldes desværre af almindelige borgere, som oplever flygtningestrømmene og den siddende regerings flygtningepolitik som en trussel mod samfundsordenen.

Her er Mindretalsrådets stilling entydig, samstemmende og solidarisk med

sintierne og sorberne, at der er nul tolerance over for enhver politisk udvikling, der truer retsstatens demokratiske værdier og rettigheder men også truer mindretallene og deres sikkerhed og eksistensberettigelse.

På Mindretalsrådets møde med indenrigsudvalget i september indskærpede sinti-romaerne nødvendigheden af oprettelsen af en ekspertkommission mod antiziganisme ved forbundsdagen i lighed med jødernes ekspertkommission mod antisemitisme over for udvalgsfolkene og embedsværket.

Her var de fremmødte udvalgsmedlemmers klare holdning, at man vil tematisere og drøfte Zentralrats anliggende både i deres egen partigruppe og med indenrigsudvalgets ansvarlige på i det spørgsmål.

KONKRET

Mindretalsrådet arbejder sammen med Hartmut Koschyk på at få gennemført en debat i forbundsdagen om charta-sprogene i Tyskland og det fælles ansvar for disses beskyttelse og fremme. Debatten er ifølge formanden for indenrigsudvalget planlagt til at finde sted inden næste forbundsdagsvalg i september 2017.

Et fælles anliggende er endvidere de fire mindretals ønske om, at kunne benytte deres modersmål i domstolene, sådan som det allerede er tilladt sorberne i Sachsen og Brandenburg ifølge Gerichtsverfassungsgesetz (GVG) §184.

Et væsentligt på mindretalsrådets dagsorden er ønsket om en mere forpligtende og bindende politisk participation ved forbundsdagen. Dette spørgsmål er blevet drøftet med indenrigsudvalget, hvorvidt man kunne forestille sig at de politiske partier udpeger en ordfører i deres gruppe med et særligt ansvar for mindretalspolitik.

Synliggørelsen af og oplysning om de nationale mindretal i hele forbundsrepublikken figurerer højt på rådets agenda. I tæt dialog med indenrigs-

nisteriets embedsfolk arbejdes der for at skaffe midler til finansiering af en mobil udstilling.

Anerkendelsen af arbejdet og de mange opgaver som mindretalsrådets sekretariat i Berlin udfører i det daglige på et højt professionelt plan genspejles i finansloven 2017, idet der i den er foreslået en forhøjelse af midlerne til driften af sekretariatet.

DANMARKSTYSKLANDS-STRATEGI

Generalkonsul Henrik Becker-Christensen inviterede i foråret repræsentanter for Union-Bank, Sundhedstjenesten, Skoleforeningen og SSF til et brainstormmøde på generalkonsulatet i Flensborg for at drøfte den danske regerings ny Tysklands-strategi.

I alt væsentligt handler det om, at samhandelen med Danmarks største eksportmarked Tyskland skal øges.

Især forbundsstaterne Bayern og Baden-Württemberg står i regeringens fokus, idet disse to delstaters konjunkturer fremviser den største vækstkvote, uden at dansk erhvervsliv har en særlig andel i den.

Fremdeles skal der videreudvikles på samarbejdet i den dansk-tyske grænse-region både i forhold til Sønderjylland/Slesvig, Region Syddanmark og Slesvig-Holsten samt Region Sydsjælland.

I regeringens strategipapir bemærkes det, at det danske og tyske mindretal citat "udgør en væsentlig ressource i relation til styrkelse af den dansk-tyske samhandel. Et stort flertal af begge mindretal tager deres videregående uddannelser i Danmark og er en ressource, som bør udnyttes i fuldt omfang".

Derfor vil den danske regering, citat: "Understøtte, at de danske mindretalskoler i Tyskland kan indgå i relevante udvekslingsprogrammer og lignende i Danmark og Norden".

Spørgsmålet, det danske mindretal skal finde et svar på, er, hvorledes det kan være med til at realisere regeringens strategi.

NETVÆRK

SSFs spidskompetence er ikke ligefrem erhvervspolitiske tiltag. Ikke desto mindre kan foreningen som den danske kulturforening i Tyskland par excellence med dens gode og nære kontakter til det tyske samfund og dets politiske aktører i grænselandet og i Kiel samt Berlin og Bruxelles sikkert agere brobygger.

Et netværk, SSF under alle omstændigheder kan stille til rådighed for den danske regering, om dette ønskes. Endvidere vil SSF kunne bidrage med sit indgående kendskab til forskellene mellem dansk og tysk politik og værdier, kultur, tradition, identitet og mentalitet, omgangsform og omgangstone.

Sikkert vil mindretallet med sin tosprogede kompetence kunne hjælpe danske virksomheder med påtænkte erhvervsfremstød syd for den geografiske linie Berlin - Bremen.

Mindretallets indbudte repræsentanter var enige om, at man er klar til og åben for at samarbejde med den danske regering omkring realiseringen af dennes Tysklands-strategi, når dette ønskes.

GRÆNSEKONTROL

Indførelsen af den midlertidige strik-prøveagtige grænsekontrol i begyndelsen af året har optaget sindene på begge sider af grænsen.

Der er blevet sagt og skrevet meget om, hvilke konsekvenser den danske grænsekontrol ville kunne få på det grænseoverskridende dansk-tyske samarbejde.

Men rent faktisk er ingen af de baner anelser, man havde på forhånd, indtrådt. Der er ingen lange kødannelser ved grænseovergangene. Der er ikke tale om lange ventetider for de knap 8000 tyske og 1200 danske pendlere, der hver dag kører på arbejde i nabo-staten.

SSF har fuld forståelse for, at Danmark indfører en midlertidig kontrol under de givne ekstraordinære politiske omstændigheder.

Selvfølgelig er det trist, at grænsebommene er faldet ned som dominobrikker i Europa. Trist, at de ellers siden 1950'erne åbne grænser i Skandinavien i dag er lukkede. Trist, at EU ikke kan finde ud af at løse flygtningekrisen på det internationale plan det hører hjemme på.

Der er faldet brænde ned over Danmark grundet regeringens indførelse af grænsekontrollen. Forargelsen og vreden har været stor og ført til udtalelser om, at man ikke længere ønsker feriere i Danmark.

Et ordsprog siger, at man ikke skal kaste med sten, når man selv bor i et glashus. Dobbeltmoralen og selvretfærdigheden trives i bedste velgående også i disse grænsekontroltider.

I denne sammenhæng er mindretallet kaldet til at stå Danmark bi og oplyse om regeringens bevæggrunde at indføre kontrol på grænseovergangene i den østlige del af landet men ikke i den vestlige.

Derfor kan man stadig være uenig i Danmarks førte flygtningepolitik, uden at der kan sættes spørgsmålstegn ved mindretallets loyalitet over for Danmark og dens befolkning.

Uafhængigt af om Danmarks image i den internationale kontekst synes at gå i en negativ retning, rokker det ikke ved mindretallets danske sindelag.

Det er dansk og vil vedblive at være dansk uanset, hvad verden måtte mene og synes om vort fædreland.

GENFORENINGSMARKERINGEN 2020

I april havde Grænseforeningen inviteret grænseregionens borgmestre, regionsformanden, repræsentanter for de nationale foreninger i Sønderjylland såvel som repræsentanter for det danske og tyske mindretal til et fællesmøde på Folkehjem i Aabenraa for at drøf-

te 100-året for genforeningen 2020.

For sønderjyderne og det danske folk er markeringerne i anledning af 2020 præget af fest og glæde. For de to mindretal er afstemningsdagene den 10. februar hhv. den 14. marts derimod en nederlagets stund.

Hverken nordslesvigerne eller sydslesvigerne kom hjem til moderlandet, men måtte affinde sig med en tilværelse uden for rigets grænser. Som årene er gået er den nedtrykte sindstilstand vendt til en aktiv kamp og et lidenskabeligt engagement for opretholdelsen af en dansk hverdag i et ellers tysk flertalssamfund.

Det danske mindretal har gennem de sidste snart 100 år med stor succes med politiske midler kæmpet for sin eksistensberettigelse. Man har sloges for anerkendelse, ligestilling og medborgerskab i et ikke altid velvilligt indstillet flertalssamfund.

I dag kan vi med glæde og stolthed konstatere, at vi er blevet belønnet for ikke at have ryddet Danevirke, men standhaftigt at have forsvaret den danske kanse.

Mindretallet lever i bedste velgående og har aldrig stået stærkere i den offentlige bevidsthed kulturelt og politisk som i dag.

ER DET IKKE DET VI KAN FEJRE 2020:

At mindretallet stadig består 100 år efter den tabte afstemning.

At mindretallet er med til at berige grænselandets civilsamfund og politiske diskurs.

At mindretallet har formået at forvandle fjendebillederne til "vennebilleder" og derved været med til at skabe grobunden for tidens fredelige sameksistens mellem flertal og mindretal.

At den dansk-tyske mindretalsmodel byggende på Bonn-København Erklæringerne opleves som forbilledlig og efterlignelsesværdig for europæiske regioner, hvor flertal og mindretal i dag lever i konflikt.

2020

Forberedelserne til markeringen af genforeningsfesten i 2020 er i gang. Der er blevet nedsat et 15 personer stort præsidium, som Dronning Margrethe bedes være protektor for. Det skal fungere som en politisk styregruppe, der har det strategiske og overordnede ansvar for gennemførelsen af genforeningsmarkeringen 2020.

Aabenraas borgmester Thomas Andresen er valgt til præsidiets formand og hans kommune ansætter en projektleder, der skal medbringe både det historiske knowhow og den organisatoriske kompetence.

Genforeningen er ikke kun en regional hhv. lokal sønderjysk begivenhed, men i allerhøjeste grad også en national begivenhed.

Ligesom ved 75-året for genforeningen i 1995 kommer de helt store markeringer, der inddrager hele nationen, til at ligge på de tunge historiske dage 9., 10. og 11. juli.

Udover den nationale, regionale og lokale fokus på vort grænseland vil det europæiske vinkel ikke mangle, for SSF håber på sammen med FUEN og BDN at kunne åbne Mindretallenes Hus i 2020.

I det år lykkes det muligvis også, at vor grænselandsmodel bliver optaget på UNESCOs liste over immateriel verdenskulturarv.

Men også det gensidigt berigende grænseoverskridende dansk-tyske samarbejde skal der fokuseres på, selvom det desværre har svært ved at udvikle sig i en positiv retning i disse tider.

VOR EGEN

Vor egen historie og vore egne eksistentielle udfordringer siden 1920 skal selvfølgelig ikke glemmes. Derfor udgiver SSF en jubilæumsbog i anledning af kulturforeningens 100-års fødselsdag fredag den 26. juni 2020.

Som led i debatten om brugen af SSFs forsamlingshuse leverede Flensborg Avis og grafiker Eyla Boysen en oversigt over foreningens forsamlingshuse og deres anvendelse.

I februar gennemførte Aase Abild og Aase Pejtersen - også ved hjælp fra SSF - en heldags sangmaraton på Flensborghus, og der kom rigtig mange for at være med. (Foto: Tine Andersen)

Naturligvis vil der blive gjort noget særligt ud af Årsmødet den 26.-28. juni. Den weekend er det op til mindretallet at forvandle Sydslesvigs folkemøde til en stor folkefest i hele landsdelen.

Endvidere vil SSF sammen med vor tyske nabo invitere til mindretalspolitiske konferencer, debatmøder, udstillinger, åbent hus-arrangementer og mere.

Må genforeningsmarkeringen 2020 blive et år, i hvilket Dannebrog bliver højest i hele Danmark for det danske mindretal i Sydslesvig på en ganske særlig historisk dag.

SPROGRAPPORT

Slesvig-Holstens mindretalskommitterede Renate Schnack gør en rosværdig og omhyggelig indsats som mindretalskommitteret for de tre nationale mindretal i Slesvig-Holsten og som formand DialogForumNorden.

Den 9. juni havde hun inviteret repræsentanter for de tre mindretal og regionalsproget nedertysk til landdagen i Kiel. For første gang fremlagde ministerpræsident Torsten Albig regeringens sprogagt-rapport.

Han pointerede, at mindretals- og regionalsprogenes beskyttelse og fremme i de seneste år har forbedret sig. Delstatens efterlevelse af sprogpagtens krav styrker mindretalenes kulturelle identitet.

De mindretalspolitiske ordfører for de seks partier kommenterede rapporten positivt og fremhævede, at der i intet forbundsland findes så mange forskellige sprog som i Slesvig-Holsten.

Men for ministerpræsidenten er der ingen grund til at hvile på laurbærrerne. For selv om landets mindretalspolitik er forbilledlig i Tyskland og nyder stor anerkendelse, er opgaven fortsat at sikre de truede sprogs fremtid ved at øge antallet af brugere af chartasprogene.

Den af alle partier, bortset fra FDP, i april vedtagne "Lov om styrkelse af de autoktone mindretal" er et stærkt min-

dretals- og sprogpolitisk signal.

I al sin enkelhed sikrer den Slesvig-Holstens mindretal og de plattysktalende retten til at benytte eget sprog både skriftligt og mundtligt i kontakten med de offentlige tyske myndigheder.

Derudover er det retslige grundlag for indførelsen af den tosprogede skiltning i det offentlige rum i Nordfrisland vedtaget samt finansieringen med midler fra Kiel på plads.

"Loven til styrkelse af de autoktone mindretal" åbner endvidere op for frisiske i vuggestuer og børnehaver. På Europa-Universitetet i Flensburg oprettes et professorat i mindretalsforskning, mindretalspædagogik og frisiske.

Et sprogpolitisk fremskridt af rang, som er med til at synliggøre mindretalenes eksistens og delstatens enestående sproglige og kulturelle mangfoldighed.

Rapportens pointe er dog, at en lov vedtaget i landdagen ikke i sig selv sikrer chartasprogenes fremtid, men at det er mindretalenes medlemmer, der ved anvendelse af deres sprog bevarer og levendegør delstatens sproglige mangfoldighed.

Derfor, når ledende ansatte indenfor den danske skoleforening hævder, at 95% af dens medlemmer slet ikke benytter sig af det danske sprog men derimod taler tysk, kommer Kiel-rege-

Mindretallet er synligt mange steder - og så på feriemessen i Herning i februar hvert år - sammen med bl.a. Grænseforeningen. Her fortæller SSFs FU-medlem Anette Neumann. (Foto: Tine Andresen)

ringens indsats på dette politikfelt util- sigtet til at fremstå som symbolpolitik snarere end realpolitik.

MINDRETALLENE I DETYSKE MEDIER

Mindretallenes bestræbelser for endelig at få mindretalssprogene hhv. mindretalslivet synliggjort i medierne med public service-forpligtelser (ARD, ZDF, NDR og MDR) er lang, omend den bakes op af både delstatens og forbundsrepublikkens mindretalskommitterede Renate Schnack og Hartmut Koschyk.

Men det er vanskeligt at vinde gehør i de landsdækkende licensfinansierede offentlige TV- og radiokanaler endsige

få en fod indenfor i mediernes politiske råd og organer. Men både Mindretalsrådet og DialogForumNorden banker ufortrødent på døren for at kunne fremføre mindretallenes anliggende i dette spørgsmål.

En glædelig landvinding er Sylt-funk/ Sölring Radio, som gik i æteren på FM-frekvensen 88,1 på øen hhv. FM-frekvensen 100,3 på det sydtønder- ske fastland fra og med den 1. juni i år.

I følge aftalen med Medienanstalt Hamburg/Schleswig-Holstein er denne regionale radiostation forpligtet til at stille sendeflade til rådighed for char- ta-sprogene.

ECMI i Flensborg tilrettelagde i maj-juni et besøg af en delegation fra det israelske parlament Knesset. De fem højtstående politikere og regeringsmedarbejdere besøgte først Berlin og derefter det dansk-tyske grænseland; bl.a. også SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen. (Foto: SPT)

FOLKEMØDET PÅ BORNHOLM

Omkring 100.000 deltog i år i dialogfesten i de fire dage Folkemødet varede i Allinge. Denne gang var Grundtvigsteltet flyttet fra Nordlandspladsen til Circuspladsen. Her havde SSF arrangeret en række møder sammen med for første gang med Sydslesvigudvalget og Grænseforeningen.

Om end møderne var godt besøgt, og placeringen af teltet lige ved siden af Folkemødets hovedscene fin, skortede det noget på synligheden for både SSFs, Grænseforeningens og Sydslesvigudvalgets vedkommende.

Det skyldtes hovedsagelig, at hele 13 foreninger deltes om teltet, hvorfor der simpelt hen var for mange, der skulle have roll-ups og andre reklameskilte placeret foran, i og på teltet.

For mange arrangører under ét tag og telt, som engang hed Mindretallets Telt, men nu er blevet døbt om til Grundtvigs Telt.

Omvendt betød de mange brugere af fællesteltet, at mange af debatmøderne var velbesøgte. Af samme grund var publikum heller ikke i udpræget grad som i tidligere år gengangere.

Der er ingen tvivl om, at SSF som mindretallets folkelige kulturforening fortsat skal deltage i Folkemødet og synliggøre de dansksindede under politikfestivalen på Bornholm. Men der er lagt op til at drøfte, hvorledes mindretallets tilstedeværelse kan synliggøres mere iøjne- og iørefaldende.

SAMRÅDET

På det ordinære samrådsmøde i marts vedtoges den ny samarbejdsaftale for Samrådet enstemmigt. I forlængelse af vedtagelsen af aftalen blev Christian Jürgensen enstemmigt valgt til ny formand og undertegnede enstemmigt til ny næstformand for Samrådet indtil næste valg på det førstkommende samrådsmøde i 2017.

I præambelen til den ny aftale fastslås

det, at opgaverne i mindretallet varetages af selvstændige og ligeberettigede foreninger og institutioner i overensstemmelse med deres vedtægter.

SdUs regionsmodel med et centralt medlemsvalgt folkeråd eller regionsråd er dermed skudt langt ud til hjørne.

Samarbejdsaftalen ændrer ikke noget ved SSFs vedtægtsbestemte kerneområder på hverken det indenrigs- hhv. udenrigspolitiske felt.

SSF bevarer sin status som hele mindretallets folkelige og kulturelle hovedorganisation, der i en lang række officielle sammenhænge repræsenterer de dansksindede i Sydslesvig udadtil både i eget regi og i samarbejde med SSW, Skoleforeningen, Samrådet eller andre relevante organisationer.

Aftalen tillægger Samrådets formandskab visse repræsentative opgaver som eksempelvis i forbindelse med Sydslesvigudvalgets besigtigelsesture, royale mærkedage, Sydslesvigting-konferencen o.lign. inden for mindretallets rammer.

I den ny aftale vælges formanden og næstformanden for to år ad gangen. De kan genvælges to gange og dermed bestride hvervet i op til seks år, således er man gået bort fra den tidligere turnusordning.

Man blev enig om ikke at medtage habilitetsreglen fra den gamle aftale ligesom man blev enig om, at Samrådets sekretariat får sin permanente placering på Flensborghus/ Dansk Generalsekretariat.

FLERTALSAFGØRELSE

På seks områder af fælles overordnet interesse vil der fremover kunne tages flertalsafgørelser uden at disse demokratisk tagede beslutninger dog er bindende:

- Fælles mission og vision for det danske mindretal.
- Fælles sprog- og værdipolitik på tværs af foreningerne og institutionerne.

- Overordnet kommunikationsstrategi.
- Høringer i forbindelse med sprogcharter og rammekonvention.
- Koordinering i forhold til Sydslesvigudvalget og myndigheder.
- Anlæg og budgetoversigt.

En gang om året vil Samrådet fremover indkalde mindretallet til en Sydslesvigkonference, på hvilken formandskabet aflægger en uformel årsberetning samt lægger op til debat om overordnede emner af fælles interesse.

Den ny samarbejdsaftale er et fællesværk. Alle i formandsgruppen under Samrådet, der skulle udarbejde et udkast til en ny samarbejdsaftale udviste kompromisvilje, hvorfor det så den 22. marts i år lykkedes at vedtage den nye aftale.

SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen, i november 2015 nyslået Ridder af Dannebrog, rundede de 60 i marts 2016 og blev hyldet ved en reception på Flensborghus. (Foto: SPT)

RIDDER JENS

Med glæde og stolthed modtog Sydslesvigsk Forening meddelelsen fra generalkonsulen Henrik Becker-Christensen, at kulturforeningens mangeårige generalsekretær ganske velfortjent den 23. november 2015 blev udnævnt til Ridder af Dannebrog.

Den 14. december 2015 overrakte Henrik Becker-Christensen ridderkorset på Dansk Generalkonsulat ved en både højtidelig, bevægende og familær seance.

Hele kulturforeningen tager hatten af for det fornemme ridderlag, som Jens A. har modtaget. Hans store og trofaste indsats i godt og vel 15 år ikke kun for SSF, men for hele mindretallet vejer særligt tungt.

Ridderkorset er anerkendelsen for den utrættelige, engagerede og lidenskabelige indsats, han har lagt for dagen for danskheden i Sydslesvig.

En ridder er både en tjener og en krigner.

SSF har i Jens A. en generalsekretær, der både stiller sig i den danske sags tjeneste 24 timer i døgnet og altid er parat til at kæmpe for det rød-hvide såvel indad- som udadtil om nødvendigt. Tillykke!

ÅRSMØDET 2016

Under det provokerende og joviale slogan "Sydslesvig – hvad rager det dig?" holdtes årsmødet den 2. weekend i juni ved stort set godt vejr.

Mindretallets folkemøde er en folkefest, hvor mindretallets medlemmer lige siden 1921 synligt indad- som udadtil i det offentlige rum bekræfter hinanden i, at der er danskheden, vi samles om og bygger vort liv på.

At der er danskheden, der forbinder os med det danske folk, det danske Folketing og den danske regering henover den dansk-tyske grænse.

Derfor kan det danske mindretal kun mødes med sine nordiske venner og tyske gæster under Danmarks nationalsymbol par excellence – Dannebrog.

Det er det flag, der forener os i en fælles glæde over, at vi føler os hjemme i det danske sprog og tryk i den danske kultur.

Det er det flag, vi rejser os for, når det går til tops under musik og sang, optog, taler opvisning og hyggeligt samvær rundt omkring i Sydslesvigs forsamlingshuse eller under den åbne blå-gule himmel.

Det er under det flag, vi som ligestillede og anerkendte borgere i det tyske

flertalssamfund frit og fredeligt kan ud-
folde og leve vort danske sindelag i al-
le dens facetter.

På den grønlandske flagdag i juni gik det grønlandske flag også til tops på Flensborghus. (Foto: SPT)

DET DANSKE SOM PARENTES

Men når jeg hører, at medlemmer af mindretallet oplever det som uhøfligt, at der tales dansk inden for vore mure, har vi et alvorligt troværdighedsproblem.

Der er ikke noget nyt i budskabet om, at vore medlemmers første sprog er tysk. Det gælder for langt de fleste forældre og deres børn. Sådan har det nærmest altid været.

En anden ting er, når man har valgt det danske for sig selv og sit afkom, så har man også sagt ja til at tilegne sig dansk og gøre det til sit hjertesprog på modersmålsniveau eller lige deromkring.

Men hvis det danske blot er en ulidenskabelig parentes i ens liv. En parentes, som svarer til varigheden af ens børns skolegang, så kan det ikke undre, at 95 pct. af vore elever og lige så mange forældre nærmest aldrig bruger det danske sprog og derfor ikke virkelig lærer det, selvom de rent faktisk ved deres underskrift har forpligtet sig på at tilegne sig det.

Selvom vi siger, at vi er et sindelagsmindretal, så kan vi ikke løbe fra, at et

Også Kulturnatten på Christiansborg i oktober hvert år deltager SSF og andre fra det danske mindretal i Sydslesvig (bl.a. de unge Sydslesvigmen) i, for at komme i dialog med nysgerrige danskere men også for at møde koryfæer som kulturminister Bertel Haarder (t.v.) i 2015 - indrammet af SSFs nye vandrestilling. (Foto: Anna Kaapke)

Et af højdepunkterne på SSFs/ det danske mindretals Folketings-tur i november hvert år er modtagelsen ved Folketingets præsidium på Christiansborg; her i 2015, hvor tingets formand Pia Kjærsgaard byder velkommen. (Foto: SPT)

af de væsentligste kendemærker ved det danske er vort sprog.

Sproget er simpelt hen nøglen indtil kernen af den danske kultur, de danske værdier og den danske mentalitet. Derfor må det danske sprog også rage eller vedkomme os.

De bånd, der gør mindretallet til en del af Danmark er det sproglige og kulturelle bånd forankret i det danske sindelag.

Professor dr. theol. Sven Andersen hævder, at det er aldeles urealistisk, at vi er en del af Danmark, fordi mindretallet udgøres af tyske statsborgere. Vort danske sindelag knytter et eller andet bånd til Danmark, siger han, men en del af det danske samfund eller Danmark er vi ikke.

ORDET SKABER HVAD DET NÆVNER

Men ordet skaber som bekendt, hvad det nævner. Og det ord gør just mindretallet til en del af Danmark.

Lad mig citere ordet: "I skal ikke blive glemt." Eller "Så længe I holder fast i os, holder vi fast i jer."

Det er ord, udtalt af to danske statsministre, der gør os sydslesvigere til en del af det danske folk.

Man kan også ihukomme Dronningens ord til mindretallet i forbindelse med hendes nytårshilsen den 31. december. En hilsen, der inddrager Sydslesvig i rigsfællesskabet og gør monarken til vores monark.

Også Sydslesvigloven, hvis ordlyd har juridisk gyldighed i vores hjemstavn, binder grænselandet syd for statsgrænsen til dansk jurisdiktion.

Ville Sydslesvig have sin flagdag, vil le også det markere, at mindretallet er en del af Danmark.

Mindretallet er en del af Danmark og den danske folkesjæl. Derfor kan det heller ikke undre nogen, at kulturminister Bertel Haarder opfordrer de dansksindede i Sydslesvig til at bidrage med forslag til Danmarkskanonen.

Mindretallet kan på lige fod med det rigsdanske folk komme med bud på, hvilke værdier, traditioner og bevægelser, hvilke værdier af immateriel art, man synes er typisk danske.

De dansksindede i Sydslesvig er en del af det danske folkefærd trods det de lever lige udenfor den danske stats myndighedsområde

Det er hverken geografien, nationen, statsborgerskabet, jurisdiktionen, myndighedsområdet, der skiller den danske sydslesviger fra at være en del af det danske.

For det er kærligheden og forkærligheden til Danmark, der skaber delagtighed med moderlandet. Og det er hjertesproget, der knytter båndene henover nationalgrænsen til den danske og nordiske folkesjæl.

På et givtigt seminar på Christianslyst i maj endevendte 19 deltagere og tre konsulenter fra SSF og Grænseforeningen emnet "venskabs- & interessegrupper hen over grænsen", en fortsættelse af et tidligere fællesmøde. (Foto: privat)

FORENINGSUDVIKLING

Tiden er moden til fornyelse. En fornyelse, der på den ene sidetager hensyn til de formålsbestemte kerneopgaver og foreningstraditioner, og samtidig på den anden side er omstillings- og forandringsparat med hensyn til udvikling af nye kulturtilbud, nye organisationsstrukturer på distrikts- og amtsplan, styrkelse af kulturhusene som moderne kraftcentre samt SSFs selvforståelse set i forhold til mindretallet.

Det er selvfølgelig ikke således, at SSF de sidste 13 år ikke har fornyet sig på en lang række administrative og organisatoriske områder på general- og amtssekretariatene herunder bl.a. indførelsen af centralinkasso.

Der er blevet indført et familiekontingent ud over det velkendte enkeltmedlemskab.

Foreningen har tilpasset sig den stigende digitalisering af samfundet og menneskers brug af internettet.

SSFs hjemmeside er blevet videreudviklet. Der er blevet oprettet en Facebook-account. Oprettet nyhedsbrevet SSF Nyt, der sendes til medlemmerne per mail. KONTAKT har fået et nyt layout, Sydslesvig-magasinet er blevet søsat og Sydslesvig Nyt, som regelmæssigt tilsendes Folketingets 179 parlamentarikere.

Foreningen har videreudviklet og professionaliseret tryksager som amts- og foreningsblade. De same gælder for vores mobile udstilling om mindretallet, der i dag både er analog og digital.

Alt det og meget mere er der sket af fornyelser omkring foreningsarbejdet siden årtusindskiftet. Men samtidig må man også være så ærlig og indrømme, at SSF er god til at køre i samme rille.

Der er ikke noget odiøst i at gøre, som man plejer, men "pleje" må bare ikke blokere for ønsket om og behovet for fornyelse og forandringer.

Der må være plads og frihed både for Loke og Thor. Det forudsætter, at grundindstillingen i vore distrikts- og amtsstyrelser må være præget af et frisind, der er åben for at tilgodese alle generationers behov og interesser.

Man må kunne favne den sig hurtigt forandrende ungdomskultur samt den ældre generations ønske om det genkendelige trygge og stedse tilbagevendende kulturtilbud.

START I FORÅRET

Med hjælp og inspiration fra idémanden bag projektet Landsbyhøjskolen

På et ekstraordinært hovedstyrelsesmøde fik arbejdet med SSFs foreningsudvikling et ekstra skub. (Foto: SPT)

Tyge Mortensen fra Fyn er SSF i foråret kommet godt fra start med at foreningsudvikle kulturforeningen, der i sin selvforståelse er det kit, der binder mindretallets rigt facetterede organisationsliv sammen.

Kulturforeningens erklærede selvforståelse og vision kræver af alle vore medlemmer fra bund til top en ihærdig indsats og vilje til at foreningsudvikle på kulturtilbuddene, organisationsstrukturen, de digitale og analoge kommunikationskanaler, forsamlingshusene, venskabsforbindelserne hen over grænsen og samarbejdet med de øvrige mindretalsorganisationer.

For at styrke og støtte processen besluttede hovedstyrelsen at nedsætte en tænketank. I tænketanken sidder foreningsudvalget, fire repræsentanter fra hovedstyrelsen, én fra hvert af SSFs tre stående udvalg samt generalsekretæren og foreningskonsulenten, som er tovholder under hele foreningsudviklingsprocessen frem mod 2020.

For at sikre at distriktsmedlemmerne bliver bundet ind i fornyelsesprocessen har tænketanken formuleret syv konkrete spørgsmål som bliver sendt ud til medlemmerne og som forventes drøftet det kommende år frem til SSFs Landsmøde 2017.

Tænketanken lægger tillige op til, at medlemmerne også drøfter det overordnede spørgsmål nemlig den udfordring, at "fremtidssikre mindretallet som et både bevidst og åbent dansk nationalt mindretal i et grænseland med flydende sprog- og kulturgrænser. Derfor er der behov for en grundlæggende debat om mindretallets nationale og mindretalspolitiske selvforståelse og ståsted."

Må det lykkes Sydslesvigsk Forenings medlemmer at give mindretallets kulturforening et fremtidsperspektiv, der kan pege henimod og indholdsmæssigt sikre et danske nationalt mindretal i Sydslesvig, der lever og ånder også om 100 år.

TAK

Det danske mindretals livline til moderlandet er først som sidst de tætte og stærke bånd til både det officielle og det folkelige Danmark.

Bånd uden hvilke mindretallet og dermed også Sydslesvigsk Forening ville have vanskeligt ved at udbrede og pleje det danske sprog, værne og fremme dansk og nordisk kultur samt drive folkeligt dansk virke i Sydslesvig.

Det er det gode og tætte samarbejde, dialogen og de mange personlige møder med repræsentanterne for den danske regering, Sydslesvigudvalget, folketingetsmedlemmerne og Danmarks generalkonsul Henrik Becker-Christensen i Flensborg, der er med til at sikre, at Sydslesvig gør Danmark lidt større.

Derfor skal der også i år lyde en stor tak til vore landsmænd lige siden 1920 og frem til i dag aldrig har glemt men altid holdt fast i de dansksindede og deres sag syd for grænsen.

Den positive udvikling mellem danske og tyske i grænselandet igennem efterhånden mange år har betydet, at mindretallet naturligvis også kan sende en tak sydover til vore tyske samarbejdspartnere i Kiel og Berlin samt politikerne i kommunerådene og amterne.

Ikke mindst delstatens og forbundsrepublikkens mindretalskommitterede

Renate Schnack og Hartmut Koschyk har i det forgangne som i de forudgående år været engagerede og empatiske ambassadører ikke blot for det danske men også de øvrige nationale mindretals store og små anliggender.

Nævnes skal også Mindretalsrådets sekretær Judith Walde for sin store og indsats på sekretariatet i Berlin. Samarbejdet mellem hende og undertegnede i SSFs formandsperiode har fungeret fortrinligt.

Det fortrolige, konstruktive og nære samarbejde mellem Grænseforeningen og SSF skal fremhæves. Det er på mange måder og i mange betydninger slidstærkt.

Den fælles kamp for danskheden i grænselandet er snart 100 år gammel. Det er en enestående historie, hvor den danske identitet knytter landsmændene syd som nord for grænsen ubrydeligt sammen.

Parløbet omkring mange fælles arrangementer som Folketingsturen, Folkemødet på Bornholm, udstillinger, oplysningstiltag og andre fælles projekter er forbilledligt. Grænseforeningen er mindretallets folkelige basis og det forhåbentlig i mange endnu.

Maskinrummet i SSF er og bliver det danske generalsekretariat med generalsekretæren i spidsen for de motiverede ansatte. Fra Flensborghus udgår der en energi, en hjælp, en vejledning,

I december 2015 tilrettelagde SSF en støttekoncert til fordel for de mange flygtninge, der var strandet i Flensborg. Musikerne medvirkede gratis.

en støtte og en service, der er uvurderlig for SSFs distriktsbestyrelser, amtsstyrelserne med deres amtssekretariater og samtlige foreningsmedlemmer.

Deres arbejdsindsats fortjener stor ros.

MEDLEMSSKAREN

Sidst men ikke mindst hviler en folkelig hovedorganisation som Sydslesvigsk Forening dog på den store og brede medlemsskare, der identificerer sig med det danske sprog, den danske kultur og de danske værdier.

- Medlemmer, der bevidst har valgt et liv i vort mindretal og vil være en aktiv, engageret og passioneret del af det danske fællesskab i en ellers tysk domineret hverdag.

- Medlemmer, der vil yde en frivillig og ulønnet indsats for et givende og levende fællesskab blandt ligesindede.

- Medlemmer, der vil udvikle kulturföreningen, så den også om 10, 20, 50, ja 100 år er genkendelig som en dansk forening i en ellers globaliseret verden.

Må Sydslesvigsk Forening om fire år fejre sin fødselsdag den 26. juni 2020 som en vital og livskraftig forening, som medlemmerne er glade og stolte af at være en aktiv del af!

Medarbejder i SSFs centralkartotek, Astrid Neis lykønskes af generalsekretær Jens A. Christiansen i anledning af hendes 35 års arbejdsjubilæum. (Foto: SPT)

Natalie Aumüller er i et års praktik/ "frivilligt socialt år" på Dansk Generalsekretariat i Flensborg. (Foto: privat)

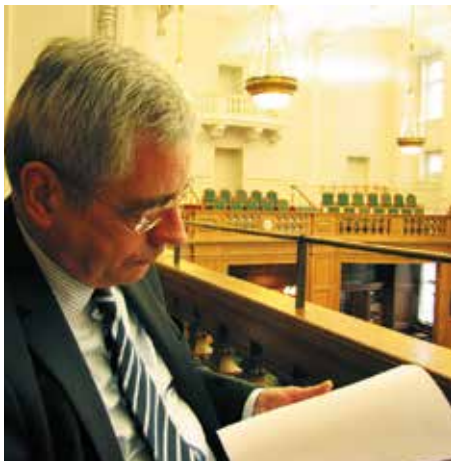

Tina Bendixen er det nye ansigt i SSFs bogholderi på Flensborghus. (Foto: SPT)

Rengøringsassistent Inge Kudsk kunne i januar se tilbage på 25 års ansættelse på SSFs generalsekretariat. I den anledning fik hun rosende ord og en buket blomster af generalsekretær Jens A. Christiansen. 1. oktober gik hun på pension; 5. oktober døde hun. (Foto: SPT)

Orientering og formidling

SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen på arbejde i Folketinget som SSFs informationsmedarbejder. (Foto: Annelise Mølviig)

*Af generalsekretær
Jens A. Christiansen*

Efter valget i juni 2015 rykkede mange nyvalgte medlemmer ind i Folketinget, der skulle orienteres om det danske mindretal og det dansk-tyske grænseland. Det drejer sig dels om mindretallets aktuelle situation, og dels om formidling af den historiske og kulturelle baggrund.

Et andet fokuspunkt har været europæisk mindretalspolitik i regi af Federal Union of European Nationalities (FUEN). Både i forhold til Europa-Parlamentet, Europarådet og OSCE har undertegnede ført samtaler med relevante nøglepersoner på Christiansborg.

Kontakten til politikere på Borgen og

I juni gæstede Nordisk Råds præsidium som led i deres sommer-informationstur også det danske mindretal og fik en middag på Flensborghus med SSF som vært. I landdagen og hos landsregeringen Kiel noterede præsidiets med interesse landet Slesvig-Holstens ønske om at få obseratørstatus hos rådet. (Foto: SPT)

embedsmænd på Slotsholmen samt nyhedsbrevet "Sydslesvig Aktuelt" og bladet "SYDSLESVIGmagasin" er vigtige kommunikationsplatforme for SSF's arbejde. Dertil kommer tilrettelæggelse af mindretallets deltagelse i kulturnatten på Christiansborg og ved Folkemødet på Bornholm samt arrangementer i Sydslesvig.

Af større begivenheder kan nævnes besøget af Nordisk Råds Præsidium den 27.-28. juni 2016. Delvist i samarbejde med Europaministeriet i Kiel afvikledes et interessant program i landdagen og på Flensborghus samt hos Nordisk Informationskontor. Besøget havde primært det formål at markere Slesvig-Holstens fremtidige rolle som Nordisk Råds samarbejdspartner. Dernæst blev præsidiemedlemmerne fra de forskellige nordiske lande orienteret om det at være dansk i Sydslesvig og mindretallets forbindelseslinjer til Norden.

DOBBELT STATSBOGERSKAB

Venstre-regeringen indgik sidste år i forbindelse med lov om dansk dobbelt statsborgerskab en bred politisk aftale, hvor der i en passus lægges op til en nærmere undersøgelse af mulighederne for, at sydslesvigere bosiddende i Sydslesvig får adgang til dansk statsborgerskab. Forudgående politiske sonderinger peger på, at der er en bred politisk opbakning til spørgsmålet, og at den juridiske side af sagen må kunne løses gennem entydige, men rimelige kriterier for dokumentation af den enkeltes tilknytning til dansk sprog og kultur.

SSF har over for Indfødsretsudvalget fremhævet, at det danske mindretals synsvinkel ikke er udtryk for en forældet nationalpolitisk position vendt mod vore tyske venner. Der er tale om et anliggende, der tværtimod udspringer af en positiv forståelse for et åbent samarbejdende dansk-tysk grænseland,

Sammen med Grænseforeningen havde SSF lagt billet ind på en stand på de historiske dage i Øksnehallen i København i april. Her blev det mindretalspolitiske arbejde præsenteret for en helt anden modtagergruppe end ellers. (Foto: privat)

Sidst i 2015 blev SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen den ære tildel, at HM Dronningen udnævnte ham til Ridder af Dannebrog. Udnævnelsen blev markeret med en modtagelse på Dansk Generalkonsulat i Flensborg. Umiddelbart derpå takkede den nyslåede ridder Dronning Margrethe ved en audiens på Amalienborg. (Foto: SPT)

hvor det burde falde helt naturligt, at en person tilhørende et nationalt mindretal ud over at være statsborgerretligt tilknyttet sit bopælsland har mulighed for at søge det statsborgerskab, der rummer og symboliser vedkommendes kulturelle og sproglige ståsted.

FORMIDLING HEN OVER GRÆNSEN

Det er indlysende, at det danske mindretal er optaget af, at det grænseoverskridende samarbejde kan fortsætte og videreudvikles og ikke lider skibbrud under flygtninge- og migrationskrisen. Den frie bevægelighed er et ideal, Europa skal holde fast i. Det er dog vigtigt at præcisere, at den nuværende danske stikprøvekontrol ved grænsen ikke hindrer den almindelige trafik og det grænseoverskridende samarbejde. At påstå det modsatte er populisme.

SSF anbefaler oplysning og forståelse til gavn for et konstruktivt samvirke hen over grænsen. Det seneste år i såvel Tyskland som i Danmark har vist, at kendskabet til hinandens politiske kultur og historie er for ringe. Derfor

er det SSF's og mindretallets opgave at formidle kulturforståelse hen over grænsen; ja, bygge bro.

På Christiansborg tilstræber SSF at repræsentere Sydslesvig afbalanceret og med fokus på det danske og grænse-landets særkende. Men det gør ingen skade også at have blik for virkeligheden uden for vores egen region og de udfordringer, Europa står overfor.

En fin sæson

Af daværende udvalgsformand
Hauke Paulsen

Vi kan se tilbage på en fin teater- og koncertsæson, især når vi beskriver den gode kvalitet af forestillingerne, en broget bukket af fantastiske kulturoplevelser for enhver smag, som selv kritikerne henad vejen roste.

Tilskuertallene kunne dog ikke altid leve op til forventningerne. Især Sønderjyllands Symfoniorkester, der til enhver tid leverer symfoniske musikoplevelser i verdensklasse, kunne ikke få publikum op af sofaen.

Tendenser som udvalget længe har beskæftiget sig med. I det forgangne år er vi gået i dialog med kritikerne fra den skrivende presse i håb om at få inspiration til nye tiltag. Vi havde inspirerende samtaler, der førte til større gensidig forståelse, men vi måtte dog konstatere, at fordi man finder kritikpunkter i nogle forhold, er det ikke ensbetydende med, at man finder de vises sten.

Vi kunne dog konstatere, at vi alle dybest set bare ønsker det bedste for kulturens vilkår, så jeg håber på at kunne læse lidt mere om fantastiske kulturoplevelser, som mange er gået glip af, fremfor lave besøgstal.

OPTAKTEN

Sæsonoptakten 2015/16 bød på den helt store danse- og musikoplevelse, da Peter Schaufuss-balletten gæstede Flensborg teater, et brag af en forestilling med Elvis Presleys musik. Danserne og især kostumerne kunne ikke helt stå distancen, og med 320 betalende levede publikum ikke helt op til vore forventninger.

SSF og Folketeatret kaldte til musikalsk familieforestilling med Astrid Lindgrens Mio, Min Mio i Nordfrieslandhalle i Læk en lørdag i februar. (Foto: Folketeatret)

Folketeatret turné, som stod for fem af sæsonens forestillinger, kom med noget for enhver smag. Fra samfundskritisk til humorfyldt eller den klassiske opvisning. I år stod de igen for børne-

SSF og Comedieteatret fik med "Rent mel i posen?" kun fyldt det halve Flensborg teater, til trods for, at skuespillerne Thomas Mørk, Jeanne Boel, Karsten Jansfort, Lisbeth Gajhede, Tanya Lund Andersen og Alex Høgh Andersen leverede både skarpt og underholdende morskabsteater. /Foto: Comedieteatret)

teaterforstillingen i Læk. Med "Mio, min Mio" kunne der lokkes 340 store og små teatergængere til vestkysten en kold vinterdag i februar 16. Der var gang i den, og børn og voksne kunne gå hjem med et minde om en stor oplevelse.

Men også den store klassiker „Jean de Franc“ kunne begejstre godt 240 publikummer, lige som det nyere værk med „Dig og mig putting it together“.

KEDELIGE EKSEMPLER

Mindre succes havde vi med forestillingen „Parasitterne“, der med kun 170 tilskuer kunne have rummet langt flere.

Komediateater har det lidt svært i Sydslesvig. Jeg håber ikke, det siger noget om sydslesvigeren som sådan. "Rent mel i posen" i et halvtfyldt Flensborg-teater og Folketeatrets „Hunden er rask“, der ikke kunne fylde op på Flensborghus, er kedelige eksempler herpå, selvom de var fremragende eksempler på den lette genres energifulde tilgang til verdenen.

Teatret Møllens jubilæumsforestilling „Hexeri eller blindalarm“ blev vi endda nødt til at aflyse på grund af manglende interesse.

Fra Dansk Danseteaters opsætning af Ildfuglen i Husum i februar 2016. (Foto: Søren Meisner)

SUCCE

Tilgængæld er danseteater i Sydslesvig fortsat en succeshistorie. Dansk Danse-

teaters iscenesættelse af Ildfuglen fik næsten 200 til at tage turen til Husum i februar.

Kun tre uger senere fandt 123 vejen til Slesvighus for at opleve Uppercut Danseteaters forestillinger 360° & Just Blazin. Begge forestillinger efterlader et dybt imponeret publikum, som længe vil huske aftenerne.

„Den sidste turist“ ankom til Harreslev Danske skole med et års forsinkelse, da Café Liva i sin tid måtte aflyse, fordi hovedaktøren Bodil Jørgensen var kommet til skade. Det kunne dog betale sig at vente. 175 publikummer fik en fornøjelig aften i selskab med gode gamle sange og et tilbageblik på et langt liv.

Sæsonen sluttede fire steder i det sydslesvigske med Teater V og "Når alt går i Nilfisk" (Ill.: Teater V)

Gode gamle sange kunne også nydes ved vores sæsonafslutning „Når alt går i Nilfisk“. Teater V tog turen gennem Sydslesvig og dannede rammen for både afslutning af den gamle og en

kort præsentation af den nye sæson.

Udvalget værdsætter meget måden at afslutte og sige tak på, komme rundt og hilse på folk, men en alt for lav interesse og en presset økonomi gør, at det foreløbigt er den sidste sæsonafslutningsturné, hvilket vi er kede af.

Teater V stod også for en anden forestilling, som spillede i Slesvig og Husum for 100 hhv. 167 unge og gamle. „Karius og Baktus - de frække trolde“ hed forestillingen.

Efter at Svalegangens forestilling i fjor blev aflyst, var vi spændte på, hvordan det ville gå i år. „Malaga“ hed forestillingen, som århusianerne havde med i bagagen, en forestilling, der gennemgående fik gode tilbagemeldinger, men med 153 i salen ikke helt levede op til vore forventninger

BØRNETEATER

Børneteater har åbenbart også dalende interesse. Vi havde bestilt 48 forestillinger, men der viste sig ikke at være interesse for mere end 36, så vi måtte melde afbud på de 12. Samlet var der 2388 elever i alle aldre, der fik mulighed for at opleve teater.

MUSIK

Opera, operette og symfonisk musik har haft så skræmmende lidt interesse blandt publikum, at det koster formanden nattesøvn og mange nerver. Kun Sønderjyllands Symfoniorkestrets julekoncert gav 314 lyst til at tage turen til Egernførde i den travle juletid.

„Klassisk før og nu“ med 118 og „Bas og berømte operakor“ i Idrætshallen den 16. marts samt familiekoncerten i Deutsches Haus med 158 hørte til de bedre besøgte, mens „Drifter og drama“ med 62 tilhørere lå i bunden.

Ensemblet Figaros med „Flagermusen“ i Læk den 17. november skuffede med 56 tiskuere ligesom 200 til den Jyske Opera med „Madame Butterfly“

i idrætshallen lå langt under forventningen.

Kun det Kongelige Teaters „Barberer i Sevilla“ med 324 publikum var tilfredsstillende.

I indeværende sæson har vi atter satset på et bredt tilbud, men med færre forestillinger ud i periferien. Sparekrav og øgede krav til spillesteder har på trods af et stort ønske om at spille mere udenfor Flensborg ført til en hvis centralisering.

Det beklager vi, men håber alligevel, at mange får lyst til at være med.

En uset vinkel på danmarkshistorien luftedes, da Folketeatret og Teatret Fair Play spillede "Lilys Danmarkshistorie" på Flensborg teater. (Foto: Gudmund Thai)

Der var lagt op til en show-aften af de helt store, da Sigurd Barrett og hans trio blændede op for høj cigarføring og en koncert udover det sædvanlige en junaften på Flensborghus.

SYDSLESVIGSK FORENINGs KULTURUDVALG

Støtte som fornem opgave

*Af daværende udvalgsformand
Bjørn Egeskjold*

Vores fornemste opgave er at støtte arrangementer udover amter og distrikter i hele Sydslesvig på baggrund af ansøgninger og ønsker. Det synes vi lykkes rigtig godt - fra Vestkystkultur i

vest til arrangementer i f.eks. Egernførde i øst, fra Flensborg i nord til Ejderen i syd – alle steder er der kulturelle arrangementer, der har fået støtte. Vi har således igen kunnet støtte en bred vifte af arrangementer.

Vores konsulent Nina Lemcke arbejder hårdt på at holde fast i alle trådene

og gør et fint stykke arbejde.

Selv om vi er blevet beskåret en smule i budgettet, har det været muligt at støtte en bred vifte af arrangementer udover distrikter og amter, og vi har ikke måttet afvise seriøse henvendelser. Der er styr på princippet om egenbetaling, og vi går ofte ind med under-skudsgarantier.

Vi er nu langt henne i den aktuelle sæson, og mange arrangementer er i en god gænge og kører, som de skal.

Morten Schantz og band jazzede i november 2015 - ikke på Flensborghus men - på Duborg-Skolen.

JAZZ

Jazzen på Flensborghus er vanen tro i god gænge med fornem publikumsopbakning, og forårets koncerter er afviklet fint og flot, og vi kan se frem til en skøn række af koncerter i den kommende sæson med et højdepunkt i februar 2017 med Danmarks Radios Big Band.

Også den forgangne sæson har bestået af mange flotte koncerter og solid publikumsopbakning.

FOLKBALTICA

FolkBaltica er også afviklet, og der har været en omfattende række af koncerter. Vor kulturkonsulent Nina Lemcke er med som kasserer, og vi er således kommet tættere på arbejdet i FolkBaltica.

SSF er tilskudsgiver/ medarrangør af folk-Baltica-festivalen i april i det dansk-tyske grænseland. Ved åbningen i Sønderborg i år spillede folkBalticas ungdomsensemble under ledelse af festivalens kunstneriske leder, violinisten Harald Haugaard. (Foto: folkBaltica)

ÅRSMØDER

Ved friluftsmøderne støtter vi op om koncerterne, og vi støtter Dockyard-festivalen som et fast programpunkt.

SPIL DANSK-DAGEN

Spil Dansk-Dagen blev i 2015 for omfangsrig, og det er blevet besluttet, at vi køber basispakken, så der bliver færre arrangementer og dermed håb om flere besøgende til de enkelte arrangementer.

Med en karismatisk udstråling, et drenget glimt i øjet og ikke mindst sin tryllebindende stemme gav danske Alex Vargas alle tiders koncert i Flensborg i oktober 2016.

SAMARBEJDE OM SKOLEKONCERTER

Nina deltager nu i Skoleforeningens kulturudvalgsmøder, da det fra alle sider har været et ønske om et tættere samarbejde mellem SSF, SdU, Dansk Centralbibliotek og Skoleforeningen.

Vi har stadig et godt samarbejde med interessenter uden for SSF, som fx Mittendrin, Volksbad og Kühlhaus i Flensborg, hvor vi på forskellig vis får støttet op om dansk-relevante arrangementer i byen, samt medlemsfordele til vores medlemmer. Det er blevet til en del rigtig dejlige arrangementer, og det arbejde fortsætter.

Vi glæder os til at arbejde videre fremover.

De Sidste Bohemer fra Aarhus leverede dansksproget poprock ved deres koncert på Slesvighus i oktober 2016.

ENTILFØJELSE

Af udvalgsmedlem
Knud Ramm-Mikkelsen

Som hvert år prægtes arbejdet i Kulturudvalget af afvikling af foreningsåret; det vil sige, at en masse arrangementer har været afviklet rundt om i hele Sydslesvig, og en masse tilbud er sendt ud til amter og foreninger.

Men udvalgsarbejdet har også været præget af, at udvalget dels har været decimeret i mere end et år, da Begitte Heupel forlod landsdelen få måneder efter, at vi blev valgt på landsmødet, og at det, som det ofte sker, er travle personer, der bliver valgt ind i udvalg og bestyrelser, hvilket har betydet, at det ikke har været så ofte, at vi har været fuldtallige til vore møder. Ærgerligt.

Jeg vil anbefale, hvis det ikke allerede er sket, at landsmødet får lov til at vælge en suppleant, hvis et medlem af et udvalg forlader udvalget i løbet af første år.

Udover det har vi også skulle lære vores nye konsulent Nina Lemcke at kende, og det har bestemt været en god og positiv oplevelse.

Nina er kommet med mange nye ideer og har en ny og forfriskende tilgang til kultur, foreningen og udvalgsarbejde.

Hun, og vi, er fokuseret på samarbejde, som Bjørn Egeskjold også er. Både opfordrer vi til, at distrikter og amter samarbejder endnu mere, end de allerede gør, men vi er også på jagt efter nye samarbejdspartnere, både nord og syd for grænsen – til glæde for os alle.

Muligheden for nye koncertsteder og involvering af unge står også højt på spise- og ønskesedlen.

Jeg glæder mig til det videre samarbejde med Nina – dog vil jeg håbe, at SSF fortsat passer godt på sine ansatte. Nina er nu den 3. kulturkonsulent, jeg har arbejdet sammen med, og de har alle tre, uanset hvor forskellige de

har været, i perioder været presset arbejdsomt.

Uden at gå i detaljer omkring tal på tilhørere skal det siges, at der ikke er noget at skamme sig over – tværtimod. Til mange af arrangementerne er der flotte tal, som også foreninger i Danmark vil misunde os. Naturligvis er der koncerter, hvor vi må sige, at det nok er for få tilhørere, hvis det var det, der var budgetteret med, men vi kan alle komme ud for alt for godt vejr, orkan, vigtige fodboldkampe og så videre.

Eller forventningerne til, hvor kendte grupper og solister er her syd for grænsen kan slå fejl. Vi, distrikterne og amterne, skal nok blive bedre til at sjesse os frem til, hvad der vil komme af tilhørere, og hvad er et rimeligt tilhørerantal i det og det område til et orkester til den og den pris.

Jeg har i mange år ment, at kulturudvalget er det mest spændende og et af de vigtigste udvalg i SSF. Det mener jeg stadig, og jeg håber, at arbejdet i udvalget fortsat vil have hovedstyrelsens tillid og bevågenhed.

Og så vil jeg i øvrigt opfordre jer til at finde nogle gode, dygtige og interesserede kandidater til dette spændende udvalg.

Danske Basix optrådte i Vemmingsted på Sild (foto: Walter Johannsen) en aften i marts, og dagen før på Flensborghus i Flensborg.

Opbakningen er af stor betydning

Af udvalgsformand
Gitte Hougaard-Werner

I weekenden 10.-12. juni blev der for 92. gang fejret danske årsmøder i Sydslesvig.

I alt blev der afholdt 42 møder, deraf 15 om fredagen, 23 om lørdagen og 1 møde udover de 3 friluftsmøder om søndagen.

På de mange møder rundt om i landsdelen kom gæster fra nord og syd for at tage del i og være en del af vore store og små møder, men også opbakningen fra vore egne institutioner og foreningers medlemmer og deres deltagelse er af stor betydning og vigtighed.

TAK

Som sædvanlig vil jeg derfor starte min beretning med at sige tak til vore egne. Tak, fordi I på hver jeres måde og i hvert et hjørne af Sydslesvig har været med til at gøre denne weekend til noget ganske særligt. Vi har manifesteret vores tilhørsforhold til det danske, sendt og modtaget hilsner fra Danmark og Tyskland og styrket os selv og hinanden i det betydningsfulde valg, vi alle har truffet på et eller andet tidspunkt i vores liv – nemlig at være en del af det danske mindretal syd for grænsen.

Vores deltagertal ud fra tilbagemeldinger fra de enkelte steder og solgte Valdemarsflag lander på 15.734 – knap 1000 mere end sidste år.

MOTTO

Sydslesvig – hvad rager det dig? – I ød dette års lidt provokerende motto.

Det førte da heller ikke kun til posi-

tive tilkendegivelser efter offentliggørelsen på sidste års landsmøde; der var alt fra glæde, forundring og måske endda forargelse, men bare det, at der blev talt om årsmøderne og mottoet rundt omkring var en del af vores mål og idé om mere synliggørelse.

Udvalget lagde hele tiden vægt på, at det var et spørgsmål, ikke en afvisende holdning tværtimod.

Udgangspunkt for mottoet var blandt andet 400-året for William Shakespeares død – og derfor var det endelige motto udvalgets interpretation af "To be or not to be - sydslesviger". Vi valgte at tirre lidt til den enkelte, til mindretallet, til alle gæster og venner i håb om, at mange dermed tænkte en ekstra gang over, hvad det betyder at

Årsmødeplakaten 2016.

være eller ikke at være en del af mindretallet, eller hvad det måske ville betyde, hvis Sydslesvig og det danske mindretal ikke længere eksisterede.

Vi er nemlig hver især, med vores sindelag, vores bidrag i hverdagen, stort eller lille, med det valg vi har truffet netop en betydningsfuld brik i det store hel, der kaldes det danske mindretal – og som jeg har sagt ved flere lejligheder: ingen må mangle, hvis Sydslesvig skal samles.

Multimediedesigner Casper Schack får tak af årsmødeudvalgets formand Gitte Hougaard-Werner. (Foto: SPT)

PLAKATEN

Udvalget var klar over, at årets plakat skulle virke positiv, og måtte give udtryk for det åbne spørgsmål og derigennem åbne op for debat omkring mindretallet i stedet for at signalisere – Sydslesvig, hvad kommer det dig ved!

Ikke let, men Casper Schack fra Dansk Centralbibliotek sagde ja til at påtage sig denne opgave i tæt samarbejde med vores kulturkonsulent Nina Lemcke og udvalget.

Plakatens budskab skulle være "Sydslesvig rager os alle". Alle udgør vi en brik i det store puslespil, og hver enkelt brik har betydning om det er i den helt store identitets- og sprogdebat, i undervisningen, ved sang- og hyggeaftener, i håndbold- eller fodboldklubben eller hvor man nu ellers har valgt at leve sit danske liv.

Den endelige plakat blev venlig, genspejlede det brogede fællesskab med mange forskellige, glade tegnefigurer rundt i Sydslesvigkortet, der er et puslespil. Enkelte brikker indeholdt flotte ord som tolerance og identitet, men også hygge, fællesskab og selvfølgelig en dannebrogsbrik er med. Ord, der er typiske for mindretallet/ Danmark. En plakat, der viser interaktion og glæde, en plakat udvalget var stolte af at kunne præsentere og derigennem kalde til årsmøde.

UNDERVISNINGSMATERIALE

Vi kaldte dog ikke kun til årsmøde, med også til interaktion i skolen.

Udvalget udarbejdede et undervisningsmateriale, som lærerne kunne bruge til at drøfte året motto, mindretal, sprog og identitet.

I materialets introduktion skrev vi blandt andet "to be or not to be Sydslesviger, er det ikke det, det hele drejer sig om; at være eller ikke at være en del af mindretallet – og hvorfor. Kan det gradbøjes, og hvem skal bestemme hvem og hvad mindretallet er og ikke er?"

Vi vil gerne have os alle til at tænke på, hvad Sydslesvig og mindretallet netop betyder for mig – dig, for os og for fremtiden – har det overhovedet en betydning?"

Der blev lavet differentierede opgaver til 1-6 klasse; til 7-10 klasse og til gymnasieklasserne, alle med temaet sprog og kultur. Der var både spørgsmål til klassen, præsentationsopgaver, mulighed for at udarbejde produkter og for dramatisering (rollespil) og par- og gruppeopgaver ud fra forskellige læringsstrategier.

Materialet var ment som en hjælp og som udgangspunkt til undervisningen omkring mindretallet.

Skoleforeningens dansk-konsulent Tina Joost kom med inspiration og tilskyndelser til materialet, før det slutendelig blev layoutet af Lisbeth Kochan-

ski fra vores copy- og layout-afdeling, for så at blive sendt ud på skolerne.

Vi måtte er kende, at det nok desværre kom lidt sent ud, men alligevel var der en del skoler, der tog materialet i brug. Desuden kan materialet stadig bruges – uafhængigt at selve årsmødet, da det fokuserer på noget, der altid er aktuelt i mindretalsarbejdet.

Tak til alle, der har hjulpet med at få materialet færdigt eller har brugt det i undervisningen og sidst men ikke mindst tak til eleverne, der har arbejdet med opgaverne.

Særlig tak og tillykke til A.P. Møller-skolens 10. årgang, der vandt skolekonkurrencen, idet de fremstillede flere forskellige produkter, der illustrerede, hvad Sydslesvig netop rager dem.

Produkterne blev med hjælp fra SSF Gottorp Amts konsulent vist på friluftsmødepladsen i Slesvig.

Jeg tog ned på skolen, hvor de unge var blevet kaldt sammen i festsalen uden at ane, hvad der skulle ske.

På udvalgets vegne takkede jeg dem for deres indsats, og de fik overrakt vinderpræmien - et pænt beløb til årgangskassen – som de blev glade for, da det faktisk lige var det, der manglede for at kunne gennemføre deres af-

skedsfest. Så det var en dejlig oplevelse for alle.

T-SHIRTS

Årets T-shirt måtte heller ikke mangle.

Her valgte vi i udvalget kun at fokusere på en af figurerne og give den dannebrogsbrikken i armene, som kan tydes – den hhv. jeg holder fast i danskheden.

En glad og venlig T-shirt, der da også faldt i god jord blandt mange. Prisen for voksenstørrelser var på 8 euro og børnestørrelser solgte vi til 5 euro.

Udfordringer med bestillingsfristen, påskeferien og PR omkring salget fik os til at forlænge tidsfrister i sidste øjeblik. På trods af det, blev der dog solgt 830 eksemplarer.

Vi har dog taget problemerne til efterretning og lover bedre tidsplanlægning næste år, så T-shirten kan bæres i ugerne op til årsmødet og ikke først er klar til selve weekenden.

Således vil plakaten blive præsenteret allerede i januar, og T-shirt og logo i februar/ marts, hvor salget starter med det samme. Amterne vil modtage en pakke med prøve-T-shirt samt salgspakat.

Damefaconen var også et problem,

10. årgang på A.P. Møller Skolen vandt skolekonkurrencen med produkter, der illustrerede, hvad Sydslesvig rager dem. (Foto: Lars Thomsen)

da den egentlig kaldes en girli-form, hvilket gør, at en XL ca. svarer til størrelse 38. Dette er ikke holdbart, hvilket resulterede i, at vi til næste år kun tilbyder børnestørrelser og den almindelige T-shirt-form (unisex).

En af de mere ydmyge årsmødeaftener afvikles i menighedshuset på Adelby Kirkevej i Flensborg. Mødet indledes med flagnedtagningen. (Foto: SPT)

SKEMA OG BUDGET

Som arbejdsgrundlag for, hvor der afholdes årsmødemøder, hvem der er mødeleder og kontaktperson, hvilken underholdning og eventuel musik/ orkester, der ønskes, bruger vi vore ønskeskemaer. De har været tilgængelig via hjemmesiden (under årsmøder – til distrikterne) hele året rundt, så man selv bestemmer i distrikterne, hvornår man vil starte årets planlægning.

På hjemmesiden findes også en inspirationsliste, inddelt i talere og underholdning, sorteret efter omkostninger og en tjekliste til mødelederen.

Det vigtigste er dog den nye køreplan til "det gode årsmøde" med fremgangsmåder i forbindelse med årsmødet, aftaler, betaling og refundering af udgifter – altså hvem betaler hvad.

De indsendte skemaer er vores og kulturafdelingens arbejds papirer og danner grundlag for det store program.

Husk derfor, at private aftaler skal noteres på listen, da vi ellers arbejder efter først-til-mølle-princippet, hvor vi går efter, hvornår ønskeskemaet er sendt ind til udvalget og kulturkonsulenten.

Desuden er det vigtigt at nævne, om der er truffet økonomiske aftaler. Særligt der, hvor kulturafdelingen ikke selv forhandler en kontrakt i hus, eksempelvis skolekor. Så kan der ikke komme overraskelser i det enkelte budget efterfølgende. Stadig gælder, udvalget betaler kun til underholdning og andet, der er bevilliget før årsmøderne, og hvor regningerne er indsendt inden den 15. september samme år – af hensyn til afslutningen af det store regnskab.

Denne skærpede form er den eneste måde vi kan få budgettet til at holde. Vi har bestræbt os på en strammere økonomistyring i de seneste år, hvilket har ført til, at vi kunne blive indenfor de budgetterede 86.000 euro, hvilket vi selvfølgelig er glade for.

Det er en stor sum, vi bruger på én weekend, men det er vores allesamens weekend med mange flotte årsmødearrangementer og fine oplevelser for alle – så det er pengene værd!

MØDER MED DETRE FRILUFTSMØDE-UDVALG

Vores årlige møde med de forskellige friluftsmødeudvalg forløb fint. De enkelte udvalg fortæller om deres planer og program og med held har vi allerede et foreløbigt overblik over økonomien. Men udvalgene ved, at der er loft på deres budget, og skulle det fastsatte beløb overskrides, er det amterne selv, der må betale resten.

Mødet er også til gensidig inspiration og er med til at skabe et overblik over disse vigtige friluftsmøder om søndagen, weekendens højdepunkt. Ønsker et distrikt eller amt et møde med udvalget, står vi gerne til rådighed.

På friluftsmødet i Slesvig var der underholdning bl.a. ved dygtige gymnaster. (Foto: Kjeld Mohr)

UNDERHOLDNING OG ANDRE ARRANGEMENTER

Underholdningen har været god og anbefalelsesværdig, og de fleste har fået deres ønsker opfyldt. Særligt på de mindre lokale møder har der været stor opbakning med underholdning fra børnehaver og/ eller skoler, det er uundværligt og centralt for at understrege, at disse møder er vores fælles ansvar. Samtidig er det en god måde at vise, at det valg vi har truffet kommer os ved udover skoletiden.

Tak til alle optrædende, instruktører og ansatte, der har været med til at give børnene og deres forældre et medejerskab i disse årsmøder.

I forbindelse med årsmøderne har man kunnet finde en del andre arrangementer på programmet rundt om i landsdelen. Det være sig udstillinger på Flensborg bibliotek, på Aktivitetshuset, på Danevirke Museum og på Mikkelberg.

Desforuden aftenhygge, grillaftner,

koncerter og gudstjenester.

Tak til alle frivillige og deltagere ved disse arrangementer op til årsmøderne.

Vi havde i samarbejde med Danmarks-Samfundet tilbudt et gratis fanebærerkursus til interesserede. Desværre var der for få tilmeldinger, så kurset måtte aflyses.

Vi satser dog på at prøve igen, da vi håber, at de mange frivillige, der bærer Dannebrog ved utallige optog har lyst til at få opfrisket brugen af fanen ved forskellige lejligheder.

FDF

Ligeledes en stor tak til de mange FDF-orkestre, der traditionen tro kommer til Sydslesvig og deltager i et eller flere møder i løbet af weekenden, både med koncerter, optog og spil til fælles-sang.

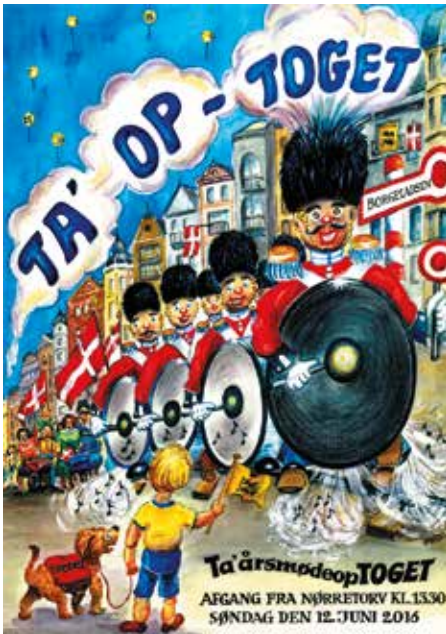
Højdepunktet for jer er sikkert den afsluttende fælleskoncert på Sønder-torv søndag aften, mange andre nyder at runde weekenden af sammen med

jer og jeres fælles musik.

For os hernede gælder: Husk endelig igen næste år at sende fællessange og eller andre musikalske ønsker rettidigt til orkesterlederen – hvis kontakten ikke foreligger, kan den fås via Dansk Generalsekretariat og kulturafdelingen dér.

Alle orkestermedlemmer kan være med til at øge kendskabet til mindretallet nord for grænsen, når de tager gode oplevelser med fra alle de gode møder, og så fortæller om det til naboer og venner.

Vi ser frem til igen at byde mange orkestre velkomne 2017.

Grafikeren Manfred von Domarus' optogsplakat fra 2004 fik ny dato og klokkeslet og blev således genbrugt i 2016.

TALERE

Vores talerrække blev ikke ramt af et folketingsvalg i år. Således var det politiske Danmark og Tyskland fint repræsenteret ved dette års årsmøde.

Vi kunne byde velkommen til repræsentanter fra regeringen, folketinget, landdagen i Kiel, Grænseforeningen, Slesvig-Ligaen, Danmarks-Samfundet, Forening Norden og egne foreninger og institutioner.

Vi er glade for alle de repræsentanter, der siger ja til at komme til Sydslesvig med taler og hilsner, og mange tog da også afsæt i årets motto – på den positive måde.

En særlig velkomst lød til Danmarks kultur- og kirkeminister Bertel Haarder (V), mindretallets fagminister, børne-, undervisnings- og ligestillingsminister Ellen Trane Nørby (V) og erhvervs- og vækstminister Troels Lund Poulsen (V).

Desuden var Sydslesvigudvalget repræsenteret ved formand Kim Andersen (V) og medlemmerne Merete Dea Larsen (DF), Martin Henriksen (DF), Christian Rabjerg Madsen (S) og Christian Juhl (EL).

Blandt de politiske talere var også folketingsmedlemmerne Mette Bock (LA), Roger Matthisen (ALT), Flemming Damgaard Larsen (V), Nikolaj Villumsen (EL), præsident for Nordisk Råd og fhv. minister Henrik Dam Kristensen (S), landstingsformand Lars-Emil Johansen (Inatsisartut), formanden for Region Syddanmark Stephanie Lose (V) og regionsrådsmedlem Jens Møller (Region Syddanmark).

Ministerpræsident Torsten Albig fik en Sydslesvigman-T-shirt. (Foto: Manfred Bauch)

Fra tysk politisk side kunne vi byde velkommen til ministerpræsident Torsten Albig (SPD), landdagspræsident Klaus Schlie (CDU), justits-, kultur- og europaminister Anke Spoorendonk (SSW), forbundsregeringens mindretalskommitterede Hartmut Koschyk (CDU), vore landdagsmedlemmer Flemming Meyer og Jette Waldinger-Thiering, vicekredspræsident Wolfgang Weiß, og videre fra SSW: 2. viceborgerforstander Rainer Wittek, kreds-dagsmedlem Anke Schulz, distriktsfor-mand Christoph Christiansen og Chris-topher Andresen, SSW-U.

Derudover var Danmarks ambassa-dør i Tyskland Friis Arne Petersen taler ved friluftsmødet i Flensborg, general-konsul Henrik Becker Christensen talte på Mines Minde, Slesvigs borgmester dr. Arthur Christiansen talte ved fri-luftsmødet i Slesvig og borgmester Dorothe Klömmer overbragte en hilsen i Tönning.

Grænseforeningens formand Mette Bock, der ligeledes er folketingsmed-lem (LA) var at finde på utallige møder i Sydslesvig, idet hun prøvede at imø-dekomme som mange talerønsker som tiden tillod, hvilket vi siger særlig tak for.

Grænseforeningen var ydermere re-præsenteret ved 1. næstformand Jens Andresen, 2. næstformand Jørgen Bruun Christensen og generalsekretær Knud-Erik Therkelsen og foreningskon-sulent Claus Jørn Jensen.

Slesvig-Ligaen var repræsente-ret ved formand Anne Marie Thorup, Horst-Werner Knüppel, Anne Oesterle og Hans Jørgen Lych Larsen.

Formanden fra Danmarks-Samfund-et Erik Fage Petersen talte og over-rakte en fane til Hatlund/ Langballe; grev Ingolf overrakte en fane til SSF Harreslev. Danmarks-Samfundet var desuden repræsenteret ved næstfor-mand Søren Ib Cruys-Bagger og lokal-foreningsformand i Roskilde og omegn Martin Helbo Nielsen.

Der blev desuden holdt taler ved fhv. minister og fhv. formand for Grænse-foreningen Torben Rechendorf, fhv. mi-nister Knud Enggaard, landsstyrelses-medlem for Foreningen Norden Henrik Hageman og generalsekretær Henrik Wilén.

Vi har ligeledes kunnet byde velkom-men til talere fra egne rækker.

Skoleforeningen var repræsente-ret ved formand Udo Jessen, direktør Lars Kofoed-Jensen, rektor Jørgen Köhl, skoleinspektørerne Per Sørensen og Ole Peter Larsen, skolekonsulent Eberhard von Oettingen, fhv. rektor ved Duborg-Skolen Erik Jensen, dag-tilbudschef Petra von Oettingen, elev-rådsformand ved Duborg-Skolen Hen-riette Evers og i Lyksborg talte skolens og børnehavens forældre.

Kirken var repræsenteret ved pa-stor Jacob Ørsted og pastor emer. Leif Volck Madsen.

Direktør for SdU Anders Kring og leder af Christianslyst Elly Andersen holdt ligeledes tale.

SSF var repræsenteret ved formand Jon Hardon Hansen, 1. næstformand og formand for årsmødeudvalget Git-te Hougaard-Werner, 2. næstformand Steen Schröder og 1. bisidder Kirsten Futtrup, ved vicepræsident for FUEN og fhv. SSF-formand Dieter Paul Küs-sner samt distriktsformand Henry Bo-hm.

Vi kunne også hilse på en del ung-domstalere rundt omkring i landsde-len, bl.a. Ann-Riike Johannsen, Boy Re-pening, Anna Sophie Petersen, Madeli-ne Luise Mahmens, Lil og Klara fra Jes Kruse-Skolen.

Tak til alle talere, og til alle dem, der er kommet med hilsner eller stod ved boder og repræsenterede deres forening eller institution ved et eller flere af vore møder, og selvfølgelig til dem, som jeg ikke har nævnt her.

Som altid også en særlig tak til alle

På årsmøde-debatmødet på Flensborghus gav kultur- og kirkeminister Bertel Haarder, SSWs gruppeformand i landdagen Lars Harms og SSFs formand Jon Hardon Hansen deres bud på et "værdifællesskab i en verden under hastig forandring." (Fotos: SPT)

lyttere, der har udvist vore talere den nødvendige respekt og opmærksomhed.

DEBATMØDET

En fast del af årsmødeweekenden er debatmødet lørdag formiddag klokken 10 på Flensborghus.

Under overskriften "Værdifællesskab i en verden under hastig forandring" var der tale ved kultur- og kirkeminister Bertel Haarder samt oplæg ved SSWs gruppeformand Lars Harms og SSFs formand Jon Hardon Hansen. Herefter fulgte der en god debat, styret af generalsekretær Jens A. Christiansen. Mødet afsluttedes med den traditionelle frokost inden deltagerne drog ud til de respektive årsmøder rundt om i Sydslesvig.

Tak til personalet på Flensborghus for god beværtning og til alle deltagere ved debatmødet for at finde frem til Flensborg en tidlig lørdag formiddag.

DANNEBROG

En særlig tak til Danmarks-Samfundet for valdemarsflag til årsmøderne, et flot adgangstegn gældende for hele Sydslesvig og til alle de møder, man vil deltage i.

50 cent af de lidt forskellige entrépriser går til Danmarks-Samfundet.

Dannebrogslaget, der blev sendt afsted fra friluftsmødepladsen i Flensborg søndag, landede samme dag i Marstal på Ærø. Flaget tilbagelagde 81 km, inden det blev fundet. Finderfamilien fik tilsendt en boggave.

PRESSEN

Der har været en fin mediedækning af de enkelte møder, både i form af avis-artikler og indslag på internettet.

Flensborg Avis fik trykt en fin årsmødeudgave til søndagens friluftsmøder. Her kunne man allerede læse om de utallige møder, der var afholdt fredag og lørdag. Denne særudgave sendes også med mandagsavisen, der indeholder bidrag fra søndagens friluftsmøder.

Man kan finde flere billeder på www fla.de.

Zeit-ung har været særdeles aktiv og leveret stof til mange indslag på nettet og på deres side, samt været rundt ved en del møder.

Tak for det.

Sønderborg LokalTV optog en times program fra mødet i Slesvig. Udsendelsen kan ses på stationens webside <https://vimeo.com/172387034> og på amtets hjemmeside <https://www.facebook.com/Sydslesvigsk-Forening-Gottorp-amt-1770416233181180>.

Årsmødeudgaven af medlemsbladet KONTAKT kom den 26. maj.

Her kunne læses om weekendens begivenheder, om arrangementer op til årsmøderne og midtersiderne indeholdte et detaljeret program, lige til baglommen. Derudover en artikel "bag om plakaten", lidt om undervisningsmaterialet, Sydslesvigske ferie børn, om friluftsmøderne, indslag med de tilmeldte ministre, præsentation af de forskellige udstillinger og meget andet.

Tak for det fine arbejde til Jette Harnisch og Bernd Engelbrecht i vor presseafdeling.

Da jeg jo kan regne ud, at det var Bernds sidste årsmødeKONTAKT, skal der lyde en særlig tak for godt samarbejde og en utrættelig indsats til ham.

EVALUERINGSMØDET

Vi mødtes på Slesvighus mandag den

11. juli til vores sædvanlige evalueringssmøde.

Vi havde inviteret alle, der havde lyst til at deltage og have indflydelse på det, der sker i udvalget – og mange var mødt frem, hvilket vi var meget glade for.

Vi startede aftenen med at den nyvalgte amtsformand Petra Mohr fra SSF Gottorp Amt og SSFs amtskonsulent Lars Thomsen fortalte om årsmøderne i Slesvig og informerede om weekendens begivenheder, desuden viste de billeder fra friluftsmødet og nævnte Sønderborg LokalTV.

Dernæst fulgte et tilbageblik fra udvalgets side, hvor vi netop var inde på køreplanen for "det gode årsmøde", undervisningsmaterialet, afregninger, ansøgninger og balancen i de enkelte programmer – noget for unge som gamle.

Dernæst gik runden til de fremmødte og alle kunne komme med ris og ros til udvalget. Mange tog ordet, og der var en livlig debat netop omkring balancen mellem nyt og traditionelt, mellem pjank og alvor, der var udveksling af ideer, muligheder og løsninger på opståede problemer undervejs.

Mødet sluttede med en opfordring til de fremmødte om at komme med forslag til det kommende årsmødes motto.

Kirken havde lagt op til, at det skulle handle om og afspejle 500-året for reformationen, hvilket udvalget gerne vil tilgodese. Efter en lille debat var der slutendelig ingen modsigelser mod denne retning – dog ikke med fokus på Luther, men på reformationen.

Man blev enige om, at medlemsbladet KONTAKT opfordrede alle til at komme med forslag frem til den 20. september, dernæst vil udvalget træffe den endelige afgørelse.

Kommunikationsnetværket lagde op til, at man brugte årsmødemottoet som hele mindretallets parole det pågældende år, så det også blev tydeligt blandt andet på folkemødet, ved

kulturnatten og andre steder. Det er udvalget helt med på og vil gerne inddrage kommunikationsudvalget tidligt i processen.

Vi har sidenhen talt om, at vi gerne vil invitere de forskellige institutioner og foreninger til på skift at komme med emneforslag – ligesom kirken i år. På den måde garanterer vi, at det ikke er årsmødeudvalget alene, der bestemmer retningen.

Det endelige motto for årsmøderne 2017 præsenteres stadig ved landsmødet i november 2016.

Udvalget har indtil nu lagt op til, at evalueringmødet er et dialogmøde med en ikke helt så formel dagsorden. Efterfølgende er det dog blevet ønsket, at mødet gennemføres mere formelt, og det vil vi selvfølgelig efterkomme. Så næste år vil evalueringmødet have en udførlig dagsorden, en ordstyrer og en protokol fra mødet.

Til sidst gentog vi de delvist ændrede datoer for de næste års årsmøder:

9.-11. juni 2017

1.-3. juni 2018

24.-26. maj 2019

26.-28. juni 2020 – sent, men så er det på 100 årsdagen.

AFSLUTNING OG TAK

Afslutningsvis skal der lyde en stor tak til alle medvirkende og til alle dem, der gæstede Sydslesvig i løbet af weekenden.

Tak til hele embedsværket, der virkelig har ydet en kæmpe indsats for at få årsmøderne til at fungere så gnidningsfrit som muligt.

Tak til vores kulturkonsulent Nina Lemcke.

Tak til Katrin Koch, Gaby Böttinger, Jette Hanisch, Lisbeth Kochanski og Bernd Engelbrecht for al jeres arbejde og den fantastiske opbakning, I har ydet til udvalget.

Tak til generalsekretær Jens A. Chri-

stiansen for debatmødet og invitationerne og kontakten til det officielle Danmark.

En særlig tak til udvalget for gode og konstruktive møder.

I har kunnet læse i KONTAKT, at Hel-le Wendler af private grunde ønsker at stoppe; tak for din indsats.

Vi håber, at vi kan finde et nyt udvalgsmedlem, gerne fra vestkysten, så vi er geografisk godt fordelt.

Resten af udvalget står til rådighed og tager gerne imod genvalg.

Vi er allerede i fuld gang med planlægningen til det kommende årsmøde, noget I som sagt alle vil høre mere om til landsmødet den 12. november – glæd jer.

Tak fordi Sydslesvig rager jer alle!

Under mottoet "Sydslesvig – det rager alle Sydslesvigwomen og Sydslesvigmen" stod Voksenundervisningen parat med informationer om deres aktiviteter og kursustilbud ved friluftsmødet i Husum, og Rejsekontoret - mens Oplev Sydslesvig glædede sig til at hilse på folk i Flensborg. Superhelte-T-shirt solgte de for kun 8 euro. (Foto: Skoleforeningen)

Betaler transport til Flensborg

*Af udvalgsformand
Leif Volck-Madsen*

ÆLDREKLUBBERNE

Vi står altid til rådighed med råd og dåd for vore 37 aktive ældrekлубber rundt omkring i Sydslesvig.

Det er det samme antal som sidste år; hertil kommer 4 klubber, der p.t. ikke er aktive, fordi de ikke har nogen leder; det er nemlig her som så mange andre steder et problem, at der ofte er en hel del, der gerne vil hjælpe, men der er færre, der vil påtage et ansvar.

Mange steder kan vi se, at de lokale SSF-sekretariater er optaget af at komme med lokale tilbud om sammenkomster, udflugter o.l., og det gør de rigtig godt.

Disse tilbud kan det udvalget så supplere, fx. med teaterforestillinger på seniorvenlige tidspunkter, d.v.s. om eftermiddagen.

Indtil videre har sådanne forestillinger kun været tilbudt i Flensborg, da det jo er her, de fleste af mindretallets ældre holder til, fordi der løbende sker en

Ved SSF Gottorp og Rendsborg-Egernførde amters og Humanitært Udvalgs ældresammenkomst i Egernførde april 2016 underholdt den danske duo Basseralle. (Foto: Jac. Eskildsen)

tilflytning af pensionister til Flensborg udefra.

Men for at bøde på dette har vi skrevet til alle klubber uden for Flensborg by og amt, at udvalget gerne vil være behjælpelig med den transport, der måtte være brug for, hvis nogen skulle have lyst til at arrangere en fælles udflugt til et af udvalgets arrangementer i Flensborg.

MEDARBEJDERUDFLUGTEN

Som en påskønnelse af det trofaste arbejde, klublederne og deres hjælpere udfører året rundt, er det blevet en hyggelig tradition, at udvalget inviterer dem på en årlig udflugt til et mål, skiftevis nord og syd for grænsen.

Den 26. august 2015 kørte vi til Tønning, hvor vi bød på en nyfanget skrube, og med bunden solidt lagt brugte vi derefter et par timer på at se os omkring i det spændende havmuseum Multimar.

Derefter gik turen videre til Almdorf ved Breklum til den navnkundige Christiansen Café Hacienda. Det er et mærkværdigt etablissement, der består af lige dele hønseri med høns i tusindvis og en café med en overdådighed af lagkager, der indtages i skyggen af kæmpepalmer - og det i hjertet af Sydslesvig.

Forsynede med friske æg fra caféens økologiske høns kørte vi tilbage til Flensborg, og der var enighed om, at vi havde haft en rigtig god dag sammen.

HELDAGSTUREN

September 2015 tog vi hul på en gentagelse af heldagsturen til Ærø, idet vi

havde haft en lang venteliste fra forårets tur.

Det var stort set det samme program, vi bød på. Om det så var vejret, så var det en tro kopi af forårets vej: nemlig sol fra først til sidst.

Dog havde vi ikke Povl Leckband til at vise os rundt i Ærøskøbing denne gang; i stedet for havde vi allieret os med bymuseets leder; hun kunne undervejs fortælle en masse om byen og dens originaler, og hun gjorde det på en morsom og charmerende måde. Der var 46 deltagere med på turen.

Det er ikke kun det humanitære udvalg, der indbyder til spændende ture og sammenkomster for vore ældre medlemmer.

Distrikterne er i høj grad opmærksomme på, at de ældre er en stor og taknemlig gruppe at henvende sig til.

Således kom Husums pensionister på besøg i Kobbermølle Industrimuseum den 8. september. Efter at de – sammen med ca. tusind hvepse – havde nydt deres madpakker i sensommersolen uden for museet, blev de vist rundt af to guider.

Og Sydthønder amt stod også – sammen med distriktet i Tønning – for en spændende kartoffelbuffet i oktober 2015, og indbød også et par dage senere til Spil Dansk-Dag for seniorer – alt i alt gode tilbud til de ældre på vestkysten.

Disse arrangementer var med i det humanitære udvalgs folder, hvor alle årstidens aktiviteter iøvrigt er at finde. Således også de 3 by- og amtsfester i Flensborg og omkring Slesvig, Rendsborg og Egerneførde.

Også disse fester nyder stor popularitet, og de mange deltagere kommer i høj grad hinanden ved, fordi man næsten sidder på skødet af hinanden. Hyggeligt er det.

VITAMINER TIL HOVEDET

Men det er ikke spas og udflugter det hele. Udvalget er også sat i verden for

at bringe vitaminer til hovedet.

Onsdag den 16. september 2015 gav Zenobia, tre charmerende unge damer fra Jelling, en koncert med musik af Carl Nielsen i anledning af komponistens 150 års fødselsdag.

Den 14. oktober 2015 kom forfatteren Kristian Ditlev Jensen og fortalte om sine litterære aktiviteter, der havde ført ham vidt omkring i den store verden, og som nu havde bragt ham fra London til Højer og derfra videre til Toosbygade for at samle stof til en bog om Sydslesvig, der så er udkommet i 2016.

Den 18. november 2015 fik vi besøg af Jørgen Tranekær Andresen, en søn af Sigfred Andresen. Han fortalte om sin farfar og far, der begge havde måttet gøre tjeneste i den tyske hær i første halvdel af 1900-tallet – en spændende beretning, som da også var meget vedkommende for mange af tilhørerne.

Og julestemningen blev så sikret den 9. december 2015, da 'Kirkecaféen' sang og spillede kendte og ukendte julesange.

En formiddagstur i biffen var der også blevet plads til den 5. november 2015, hvor vi så det stærke danske drama 'Stille hjerter', båret af fornemme skuespilpræstationer.

Ved SSF Gottorp og Rendsborg-Egerneførde amters og Humanitært Udvalgs ældresammenkomst i oktober 2015 underholdt Mojn-Moin-duoen fra Flensborg. (Foto: Bernd Bossemeier)

FORÅRSPROGRAMMET

tog vi så hul på med en lille koncert med klassiske og moderne sange, fremført af Jens Chr. Krause, som blev akkompagneret af Peter Geilich. Det var den 14. januar, og knap en uge efter var der en teaterforestilling på Flensborghus, idet Pia Rosenbaum fremførte en monolog om dagliglivet bag jerntæppet.

'Hunden er rask' hed forestillingen, og den var både morsom og tankevækkende og gav et billede af en tid, som de fleste publikummer stadig havde en ganske klar erindring om. En stor oplevelse.

Den 10. februar aflagde vi sammen med lærerforeningens pensionister et spændende besøg på Knudsborg, St. Knudsgildets hjemsted på Munketoft. Erik Jensen, der selv er gildebror, fortalte levende om stedet og om gildets gamle historie, og vi nød kaffen i den flotte gamle gildesal – en fin eftermiddag i Flensborgs ældste danske bygning.

Dernæste fulgte to arrangementer i Slesvig, som vi sammen med de danske institutioner i byen indbød til i Ansgarsalen og i biblioteket.

Den 18. februar fortalte Jøren Johansen om forskellige europæiske pilgrimsveje og den kultur, de har været udtryk for, og den 2. marts indbød den samme kreds til et foredrag ved Linda Lassen om den sønderjydske vandrelærer Henriette Gubi, der efter 1864 rejste rundt på gårdene i Sønderjylland og underviste børn og voksne og på den måde gjorde sit til at holde det danske sprog ved lige i en tid, hvor det var truet på livet af de præjysiske myndigheder.

Det var to spændende aftener, som også lokkede folk fra Flensborg til byen, og udvalget vil gerne støtte lignende arrangementer i fremtiden.

Den 9. marts havde vi inviteret Karin Johannsen-Bojsen til at causere over emnet sydslesvigske selvbiografier

fra 1920 til 1990. Karin har jo i mange år interesseret sig for sydslesvigske litteratur, og netop selvbiografier er der mange af.

Derfor blev det 2½ time sprængfyldt af stof og baggrundsstof og med udvalgte oplæsninger – jeg tror til inspiration for de mange tilhørere.

Også i Husum fik seniorerne et spændende tilbud, nemlig en dokumentarfilm om Rudbøl sø, landskab og mennesker i Nordfrisland.

Det var igen sekretariatet i Husum, der stod som indbyder til denne eftermiddag i marts, og det var filmens producent og instruktør, der selv introducerede filmen.

HØJSKOLEOPHOLD

Som sædvanlig indbød vi også til et højskoleophold i Danmark. Annonceret i folderen var et ophold i april på Rude Strand Seniorhøjskole, men kort før jul fik vi besked om, at højskolen var gået i betalingsstandsning, og dermed var alle forårets kurser aflyst.

Det var noget af en mavepuster, men heldigvis havde vi ikke indbetalt noget som helst, så vi mistede ikke penge ved konkursen, og heldigvis lykkedes det os efterfølgende at få plads på Nørre Nissum Seniorhøjskole i stedet for.

Her fik vi tilbudt to sideløbende kurser, et om de gamle danske kolonier, og et om film og litteratur, og disse kurser var der bestemt stor tilfredshed med blandt vore folk.

I det hele taget er Nørre Nissum et på alle måder anbefalelsesværdigt sted: gode fysiske rammer, dygtige og inspirerende undervisere, hyggelig atmosfære og fremragende mad.

Men da dette ophold allerede lå i slutningen af februar, var vi ikke helt så mange, som vi plejer at være.

Onsdag den 20. april var der igen formiddagsfilm på biblioteket. Biffens folk, Michael Olsen og Flemming Birkesen, stod for det tekniske og introdu-

cerede også den på mange måder rørende film af Erik Clausen 'Mennesker bliver spist'.

Disse formiddagsarrangementer er der mange, der er glade for; i hvert fald er der mellem 30 og 50 deltagere hver gang.

Den 27. april kom fhv. højskoleforstander Niels Ole Frederiksen og delagtiggjorde os i sine betragtninger om det at blive ældre.

Han mente overordnet ikke, at der var nogen grund til panik af den grund og pegede på flere positive sider af sagen, og det gav hans tilhørere ham da også ret i.

Han var glad for at blive bekræftet i foredragets titel og tese: at der også er et liv efter 65.

Juni måneds foredragsholder var lektor Jørn Buch fra Haderslev. I et sprudlende foredrag om 'Gørings kunsttyverier' fortalte han om Hitlers og Görings nærmest perverse kunstinteresse. Det var ikke kedeligt at høre på.

Og den 15. juni kørte vi så til Aarhus for at besøge Moesgaard nye museum.

Både museets faste udstillinger og særudstillingen om de romerske gladiatorer var storslåede og spændende, men prisen tog nok selve bygningen, som Henning Larsens tegnestue har stået for; og som tillægsgevinst havde vi i det strålende vejr fra toppen af bygningen den skønneste udsigt over det meste af Århusbugten.

TRAVETURENE

har vi stadig glæde af, og hvis bare vejret er nogenlunde, er der også særdeles god tilslutning. Vi er mellem 15 og 25 hver gang.

I 2015 i august gik vi Gråsten-skovene tyndt; i september gik vi omkring Tørning Mølle og Christiansdal; i oktober gik vi rundt om Hedeby Nor, og i november lykkedes det os næsten at fare vild i Lyksborg-skovene; vi endte dog med at få alle med hjem.

Og i 2016 begyndte vi foråret med en tur rundt om Nyhus sø; derfter gik vi på opdagelse i en af de mange skovområder i Aabenraa i april, og i maj gentog vi en af de dejligste ture i Sydslesvig, nemlig turen omkring Winderatter See – og kunne konstatere, at der ikke længere er bisonokser i området. Sæsonens sidste tur i juni var en etape af gendarmstien, denne gang fra øst mod vest, fordi vi skulle slutte i Gammelgab på Broagerland, hvor Kirsten Krienke havde inviteret på lækker suppe i deres sommerhus.

Torben Kvist, der var den, der for næsten 20 år siden tog initiativ til disse traveture i grænselandet, har nu til sin store utilfredshed måttet erkende, at helbredet ikke vil mere – han fyldte 85 her i foråret – så man må jo også sige, at han har gjort det godt.

I stedet for vil Angelika og Gregor Roelke være med til at finde, planlægge og afvikle de fremtidige ture, og da de er fortrolige med egnene både nord og syd for grænsen – og tilmed er nogle superhyggelige mennesker, så er det dejligt, at de er kommet på banen.

VÆRESTEDET

Dette uformelle mødested for pensionister og andet godtfolk har stadig glæde af at være rammen om et par hyggelige timer hver tirsdag eftermiddag. Der spilles kort, bræt, billard – og der snakkes over det fælles kaffebord, som alle for en kort stund mødes ved kl. 15.

Der er intet medlemskab; man kommer bare, hvis man har lyst til at være med i fællesskabet – og hygge sig, det gør de.

SENIORDANSEN,

som Signe og Anders Schalz Andersen har ledet i mange år, så sidste år ud til at skulle indstilles på grund af for ringe og for uregelmæssig deltagelse. Men heldigvis lod Signe og Anders sig

overtale til at lade det komme an på en prøve i efteråret, og ved udsigten til at denne populære aktivitet skulle forsvinde, mobiliseredes nye og gamle deltagere, og i løbet af foråret 2016 kunne der afvikles 6 danseeftermiddage, så nu er alle glade igen, og Signe og Anders må vente lidt med at gå på pension.

PENSIONISTGYMNASTIKKEN,

som Edel Linke er leder af, er fortsat et populært tilbud hver onsdag formiddag, og p.t. sysles der endda med tanken om at oprette et nyt hold, specielt strikket sammen til ældre, hvis førlighed er svækket, men som har brug for andre former for motion, og det ser ud til at komme i gang inden for alt for længe.

SAMARBEJDET MED SDU

I løbet af det sidste år er det humane udvalg blevet udvidet med en repræsentant for SdU. Det var Kirsten Futtrup, der på et SSF-hovedstyrelsesmøde foreslog det, og i SdU udpegede man efterfølgende konsulent René Lange til posten. Det samarbejde er vi glade for, og det har medført, at der i efteråret er tilbudt fire formiddages 'Idræt om dagen' til pensionister og alle, der har tid i dagens løb. Det foregår i Idrætshallen, og deltagerne får lov til at prøve forskellige idrætsaktiviteter, for at inspirere deltagerne til at komme i gang med motion i en eller anden form.

UTRÆTTELIGE

Kirsten Jensens russisk-undervisning fortsætter med en flok utrættelige kursister, og støttekredsen, som er de frivillige hjælpere på plejecentret i Nerongsallé i Flensborg, er også fortsat aktive stort set hver eneste dag, hvor de tager sig af utallige vigtige opgaver omkring beboerne, som personalet bare ikke har tid til.

Kæthe Kühl, som leder dette arbejde sammen med centrets ledelse, er konstant på udkig efter flere, der har tid og lyst til at bruge et par timer på dette meningsfyldte arbejde.

UDVALGET

Det humane udvalg har fået to nye medlemmer i det forløbne år.

Birgit Messerschmidt trådte ind i udvalget som afløser for Jørgen Pejtersen, som havde ønsket at træde ud, og så kom – som sagt – René Lange ind som repræsentant for SdU, og vi er glade for de to nye medlemmer.

Men vi er kedede af, at vi den 24. juni skulle sige farvel til vores mangeårige sekretær Helga Dittrich, Bysekretariatet.

Hun har i mange år været en uvurderlig hjælp i det daglige arbejde og ikke mindst ved udgivelsen af vores folder to gange om året. Sammen med Lisbeth fra layout-afdelingen sørgede de to for en fornem publikation.

Udvalget har nu fået en ny sekretær i Susanne Schiessl, og nu glæder vi os så til at arbejde sammen med hende.

Inspirerende selskab

Af brugerne

Værestedet på Flensborghus er navnet på et uformelt mødested for SSFs seniorer, der har lyst til at tilbringe et par timer i hinandens gode selskab.

Hver tirsdag eftermiddag – bortset fra i skoleferierne – mødes de mellem kl. 14 og 16.30 i lillesalen på Flensborghus til lidt kortspil, brætspil, billard, kaffedrikning eller/ og bare en hyggelig snak.

Alle er velkomne. Man betaler kun et nærmest symbolsk beløb for kaffen, der altid nydes sammen, - og så lykkes det alligevel brugerne at spare op til en fornem fælles frokost een gang om året.

Kom og vær med i Værestedets fællesskab!

Der er ingen grund til at sidde og kede sig hjemme, når der bydes på inspirerende selskab i Værestedet.

Gode udlån og konstruktive møder

*Af udvalgsformand
Erik Fredens*

Vi har haft en god udlånsaktivitet i det forløbne år, og vi har afholdt en del konstruktive udvalgs møder, og så har vi endda fået et nyt medlem, idet Grethe Bay indtræder og indtager den tomme plads, der længe har stået og ventet på den rette person.

Vi glæder os til samarbejdet med hende samt det friske pust, hun helt sikkert vil bidrage med.

Vi har igen i år modtaget gaver til samlingen, nemlig fra boet efter Harry Jensen, og det er vi glade for. Det drejer sig om en sammenhængende serie på tre værker af Chr. Schade i lakeret akryl i formatet ca. 40x80 cm med hans velkendte nonfigurative og stramt geometriske motiv. De bør udlånes samlet, og vi ser frem til at finde en væg hertil. Desuden fik vi et indrammet og signeret træsnit i flere farver af Bjørn Nørsgaard, som vi jo kender fra udsmykningen i Helligåndskirken, med titlen Eufrat og Eurydike samt en mappe med en hel del uindrammede raderinger og tegninger, som vi skal have set nærmere på. Vi glæder os over, at der er nogen rundt omkring, der tænker på os, når de har værker til overs, og specielt af sydslesvigske kunstnere.

INDKØB

Vi har foretaget følgende Indkøb af kunst:

To billeder af Tine Bay Lührssen, som vi fandt på hendes udstilling "Listen to your Eyes" sidste sommer på biblioteket i Sønderborg, benævnt still life#22 og 23. Det drejer sig om blyanttegninger på krydsfinér, lak og finér

med målene 50x70 cm. De er abstrakte i motivet og æstetiske i virkningen. Kunstneren leger med samspillet mellem materialer og former. Værkernes virkning forstærkes, når de hænger sammen.

De kan ses på væggen i copy-/layoutafdelingen på Flensborghus.

Tine bor i dag i Düsseldorf, men stammer fra Flensborg. Efter studentereksamen på Duborg-Skolen uddannedes hun på kunstakademiet i Hamborg, og lever nu som udøvende kunstner.

Vi købte desuden et maleri af Hans Clausen med titlen "Hav" fra udstillingen "Det fjerde sprog – 2 sydslesvigske mødes, som blev afholdt på udstillingsstedet Kunstværket i Odder. Den anden deltager her var Inka Sigel, som vi tidligere har købt værker af.

I november besøgte vi Chr. Schade i Hørup i anledning af kunstnerens 80 års fødselsdag. Her købte vi to store værker af ham (100x100 cm med titlen Komposition Gul) i hans karakteristiske grafiske stil.

Vi håber at udlåne dem samlet, da de supplerer hinanden fornemt.

JULEMÆRKET 2015

Julemærkets idé og udførelse blev lagt i hænderne på Vajka Thomsen, der i en periode i forsommeren var praktikant i layoutafdelingen på Flensborghus og her fik til opgave at designe en serie udkast.

Det blev en stor succes. Motivet var julekugler på en grøn baggrund.

Et mærke med en rød julekugle blev valgt til motiv for årets julepin, der laves i 250 eksemplarer. Det er 3. gang vi laver denne lille ekstra nål til knaphul-

JUL I SYDSLESVIG 2015

Julemærkesalgets overskud anvendes til Sydslesvigsk Forenings humanitære arbejde i landsdelen.
Årets julemærker er designet af Vajka Thomsen.

1 ark med 32 mærker
30 kr. / 4 EUR

Julemærkesalgets overskud anvendes til Sydslesvigsk Forenings humanitære arbejde i landsdelen.

let, og den har vist sig, at være lidt af et hit, for den er hurtigt udsolgt.

Vi har på fornemmelsen, at den er ved at blive et samlingsobjekt. Så hvem ved, måske bliver den en dag en formue værd. Helt udsolgt blev den alligevel ikke, som vi ellers troede, da der efterfølgende dukkede 29 stykker op af gemmerne et eller andet sted. De kan købes til halv pris.

Julemærket blev brugt som et element i en projektopgave på Vajkas grafiske uddannelse, og jeg kan ikke dy mig for at opløse hendes egen ana-

Vajka Thomsen - kunstneren bag julemærkerne 2015. (Foto: privat)

lyse, som den fremtræder i opgaven. Man får her et lille indblik i, hvor mange overvejelser der indgår i processen - og så endda i så lille et mærke.

Hun skriver, under overskriften:

DESIGN- OG KOMMUNIKATIONS-ANALYSE

Julekuglerne er en fast bestanddel af juletræets pyntning, og de er let genkendelig. Jeg har arbejdet med de traditionelle grangrøn, snehvid og blodrød. Baggrunden består af enkelte grangrene, der er lagt over hinanden, så det ligner et juletræ, som julekuglerne hænges på.

Julekugler er i farverne rød, sølv og guld, da det er julekuglernes mest typiske farver. Der er 11 forskellige motiver, så ikke en eneste kugle er ens. Motiverne omfatter traditionelle julesymboler, som rensdyret Rudolf, englen Gabriel, juletræet, snefnug og candy cane, mens de resterende 3 kugler supplerer billedarkets helhed med prikker og striber som pynt.

Dermed har jeg prøvet at fange julens kendetegn i hver julekugle. Julekuglernes toppe er i tre forskellige gråtoner, for at gøre det til et mere realistisk design.

Julemærkerne er designet i Illustratør. Både julekuglerne og baggrunden blev lavet i dette program. Efterfølgende blev InDesign brugt til opsætningen af gridet, der var fastlagt i forvejen, og teksten.

Gestaltloven om lighed bliver brugt, da kuglerne ligner hinanden og derved opfattes som helhed.

Jeg har anvendt dele af AIDA-modellen: Attention på julemærkearket er julekuglerne der med deres farver og lighed fanger opmærksomheden. Interest er overskriften, der fortæller, at dette omhandler "Jul i Sydslesvig" Desire bliver vækket ved den automatiske donation ved køb af produktet. Den appellerer til modtagerens patos, da de samtidig med købet kan gøre noget

godt i juletiden, uden at det er forbundet med flere krav til dem end ét køb.

Fonten jeg har brugt er skriftfamilierne Century Gothic og Kalinga. Disse blev valgt for at forene vores moderne samfund med den gamle tradition af juletræet. Begge fonter er groteske. X-højden er 2/3, hvilket gør den let læselig. Skriftsnittet Century Gothic har jeg valgt som displaytypografi i Bold, så det er mere iøjefaldende. Størrelsen er på 26 pt. så den fremtræder tydeligt. Skriftsnittet er højt og smalt, hvilket giver den udseende af et narrow-skriftsnit, hvilket det dog ikke er.

Teksten er negativ, da baggrunden er mørk. Dette virker godt, da teksten ikke er særlig lang, og læsevenligheden derved ikke hæmmes. Kalingafonten bruges til infotekst på de enkelte julemærker. Den har ingen linjevariation og store runde former, der passer godt til de runde julekugler på mærkerne.

Jeg kan tilføje, at det gik rigtig godt med online-bestillingen af både mærker og julepin, som vi prøvede for første gang sidste år. Bestillingsformularen finder man på SSFs hjemmesiden, som sendes til bogholderiet, hvor køberen har anført leveringsformen, selv afhentning eller postforsendelse, og så sender bogholderiet mærkerne ledsaget af en postopkrævning. Nemt og smart og helt klart et tiltag, der har øget salget af mærkerne.

KUNSTNERKORTET

Her ville vi egentlig have valgt et motiv fra et af de indkøbte værker af Tine Bay Lührssen, men vi fik oppe fra et hint om, at her var vi vist ved at blive lidt for moderne, så vi valgte det sikre, nemlig en akvarel af Sophie B. Jensen: "Julestjerne", som også blev et vellykket kort. Billedet hænger i dag på Hussumhus.

Tak til udvalget for det gode samarbejde i det forgangne år.

Julemærkerne 2016 - med utraditionelt motiv.

JUL I SYDSLESVIG 2016

I år med utraditionelt motiv

Christian Prasno, kunstneren bag Jul i Sydslesvig 2016. (Foto: Marc Schachtebeck)

Af formand Erik Fredens, SSFs Billedsamlingsudvalg

Det er med en vis spænding, at vi i Billedsamlingsudvalget afventer reaktionen på mærket, når det bliver præsenteret for offentligheden, for motivet er ikke så traditionelt, som det plejer at være.

Nu er det lyset, farverne og især den dynamiske helhedsvirkning, der er i fokus. Og den er vi svært godt tilfredse med, for der er udfordring for øjet, så det ikke kan lade være med at gå på opdagelse. Der er brudflader og billedoverlappende sammenhænge. Der er mærker med stærke signaler, og der er neutrale mærker. De støtter og befordrer hinanden. De spidse kanter af-

bødes af de bløde farveovergange.

Igen i år er et af mærkerne udvalgt til julemærke-pin.

Kunstneren bag årets julemærker er 37-årige designer Christian Prasno, ansat som grafiker på Flensborghus for SdU:

“Da jeg blev spurgt, om jeg havde lyst til at ”tegne” julemærkerne, svarede jeg gerne ja. Min første impuls var, at jeg ville lave noget abstrakt, der virkede både som helhed og i de enkelte mærker.

Det gennemgående tema for julemærkerne i år er nok lys. Det er noget, jeg associerer stærkt med juletiden, med stjernerne som de mest konkrete objekter”.

Julemærkerne koster 4 euro hhv. 30 kr. pr. ark med 32 mærker og kan købes i alle Sydslesvigsk Forenings sekretariater i Sydslesvig fra medio november.

Overskuddet fra julemærkesalget går til SSFs humanitære arbejde.

Faktisk et europæisk museum

*Af museumsleder
Nis Hardt*

Danevirke Museums 25-års jubilæum blev fejret den 25. september 2015 sammen med en masse glade og interesserede gæster fra nord og syd.

Folketingets formand Pia Kjærsgård, den slesvig-holstenske landagspræsident Klaus Schlie, direktøren for Museum Sønderjylland Orla Madsen og direktøren for Archæologisches Lande-

samt og Stiftung Schleswig-Holsteinische Landesmuseen prof. dr. Claus von Carnap-Bornheim, var hovedtalere.

I sin tale roste Pia Kjærsgård det danske mindretal i almindelighed og husherren SSF i særdeleshed for at gøre sig gældende i det dansk-tyske grænseland på en moderne og sober måde.

Klaus Schlie fremhævede, at den gamle forsvarsvold, der engang skilte vore nationer, i dag er blevet til et

25 års jubilæum på Danevirke Museum i september 2015 med Folketingets formand Pia Kjærsgaard, landdagspræsident Klaus Schlie, museumsleder Nis Hardt, SSFs formand Jon Hardon Hansen, SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen og generalkonsul Henrik Becker-Christensen. (Foto: Lars Salomonsen)

Et museum skal markedsføres på mange måder, også gennem træfigurer. (Foto: Danevirke Museum)

vigtigt element af vores fælles historie – der kan ses og belyses ud fra forskellige synsvinkler. I dag er der sammenhæng mellem Slesvig-Holsten og Sydslesvig konstaterede landdagspræsidenten.

Museet er faktisk et europæisk museum, fordi det varetager opgaver og funktioner, der forbilledligt virker henover grænser. Museets formidling er en hjælp til gensidigt at forstå og respektere hinandens kulturer. Det er et væsentligt grundlag for vores demokratiske forståelse, udtalte taleren.

Begge museumsdirektører fremhævede Danevirke Museums kvaliteter og det gode samarbejde, specielt også omkring udgravningerne i den såkaldte "Porten til Norden" lige overfor museet.

UNESCO

Desværre blev vores fælles transnationale projekt "Viking Age Sites In Northern Europe" (Vikingetids lokaliteter i Nordeuropa) ikke optaget på UNESCOs liste over verdenskulturarv sidste sommer.

Stik imod tidligere positive tilkende-

givelser fremsatte det internationale råd for mindesmærkepleje ICOMOS i februar flere kritikpunkter og betænkeligheder i forhold til ansøgningens indhold og formulering.

Det viste sig, at der efter afslaget ikke længere var opbagning nok blandt projektpartnerne til en grundlæggende omformulering af ansøgningen. Ansøgningen kunne derfor ikke genforhandles med ICOMOS-kommissionen, og det internationale samarbejde smuldrede.

Det var noget af en nedtur at få afslag på ansøgningen, der var blevet udarbejdet af hele fem landes øverste fredningsmyndigheder, nemlig Slesvig-Holsten, Danmark, Norge, Letland og med Island som tovholder.

Men kommissionen var ikke i tvivl om at både Danevirke og Hedeby er betydningsfulde og vigtige fortidsminder, der er værdige til at få plads til på UNESCOs liste. Derfor er en ny ansøgning på vej. Landet Slesvig-Holsten/Tyskland søger nu alene om at få Danevirke og Hedeby optaget på UNESCOs liste over verdenskulturarv.

Denne gang dog ikke som to lokaliteter i et ensemble af vikingetidens

mest betydningsfulde fortidsminder, men derimod som et eksempel på et unikt "kulturlandskab"; et grænseområde, der skilte og bandt flere folk og kulturer sammen. I den nye ansøgning står vikingetiden ikke længere i forgrunden og voldens lange historie fra jernalderen til og med middelalderen er kommet med.

Det store og omfattende forarbejde til ansøgningen er allerede gjort i forbindelse med den forrige ansøgning; herunder bl.a. den omfattende managementplan.

Mindretallet er med på banen, idet museumsinspektøren er med i arbejdsgruppen, der har med ansøgningen at gøre.

EN SPEGET SAG

Værsgo' - få dig en smagsprøve her!

Under denne overskrift stillede museet op sammen med forskellige afdelinger af Museum Sønderjylland, Dansk Centralbiblioteks Arkiv og Studieafdeling og Historisk Arkiv for Haderslev kommune på de Historiske Dage i Øksnehallen i København den 9. og 10. april.

Smagsprøven, foruden de mange forskellige informationer til landsdelens historie, bestod helt konkret af en skive velrøget sønderjysk spegepølse, der kunne skylles ned med en god sluk flensborgrom

Vi vil lære at forstå os selv bedre – og håndtere de politiske og kulturelle problemer, vi som danskere står overfor – hvis vi lærer mere af den sønderjyske historie, stod der at læse i mes-seavisen.

På messen var der rig lejlighed til at øge kendskabet til Sydslesvig og mindretallets historie. Rigtig mange af de i alt ca. 7500 gæster tog imod dette tilbud. Vores fælles stand stod godt placeret lige ved hovedindgangen, hvor vores danske protestsvin var blikfang og tog godt imod gæsterne.

Vores receptionist Liselotte Poulsen

fik en central post i standens marketing; mens museumsinspektøren i 1864-uniform smalltalkede med de interesserede om mindretallet og selvfølgelig også om de nyeste udgravninger ved Danevirke.

I den gennemførte meningsmåling havnede vi under de bedste 10. Vores stand blev faktisk nr. 6 af i alt 60. Et resultat, vi vel godt kan være tilfredse med.

LØB FRA HAVTIL HAV

Stafetløbet tværs over vores landsdel, fra Husum i vest til Damp i øst, gennemføres hvert år i vind og vejr. De sidste år har der været etapeskift ved museet, hvor der ligefrem er opstået folkefeststemning. 750 overdrog stafetten til den næste løber her og over 400 tilskuere og medhjælpere var mødt op for at hjælpe med at gennemføre løbet og heppe på løberne.

Og det gik fint, mens man hyggede sig og nød en grillpølse og en kop kaffe.

Og det skal nævnes, at også mange af mindretallets idrætsfolk deltog i løbet

Løbet er opdelt i etaper på ca. 10 km længde. 3. etape er den "historievoldssomme" - begyndende i Hollingsted og videre til Dannevirke langs med volden og hovedattraktionerne i vores arkæologiske park, Skanse 14, Valdemarsmuren og Porten til Norden.

Museet gav gratis adgang for alle om formiddagen og mange tog imod tilbuddet. Dannevirke og SSFs museum fik en hel side under titlen "Dannevirke, vikingetidens største bygningsværk" i rød-hvide farver. Løbets arrangør, en sportsforretningsskæde, havde ladet trykke et tillæg i Landeszeitung med det imponerende oplæg på 140.000 eksemplarer. En flot reklame, som museet kan være mere end tilfreds med.

MINDRETALSUDSTILLINGEN

Mindretalsudstillingen på 1. sal er som forventet blevet en vigtig søjle i museets formidlingsopgaver. Udstillingen bliver set af så godt som alle, der besøger den arkæologiske park og udstillingen om den gamle volds arkæologi og historie. Og mindretallets historie er så aktuell som nogen sinde.

Der er kommet en hel del henvendelser fra både skoler, højskoler og universiteter, der i deres undervisning tematiserer emnerne grænser, identitet, mindretal og integration. Rundvisnin-

ger og information om mindretallet er efterspurgt.

Museets inspektør og vores frivillige medarbejder Lisbeth Bredholt Christensen, der også guider på Danevirke, er gået i gang med opgaven.

Sammen arbejder vi på at indrette en skoletjeneste og fremstille undervisningsmateriale, der matcher de forskellige behov.

OPGAVER

Hjertestykket i den gamle udstilling, lystavlen er forældet ikke længere tids-

SONNABEND, 21. MAI 2014 SEITE 16

Schleswig-Flensburg

Am Rande bemerkt

Gutes Miteinander

VON HANNE HARRIG

Ein kleines großes Plakat... (text continues)

Waldemarsmure wird wieder dänisch

Instandhaltung des Danewerks bekräftigt zunehmend den Kreis-/Haushalt/SSF-Gemeinschaftsbegriff „positive Geistes“

DANEWERK WÄRDIGT: Für die Dänen und die hiesigen dänischen Mitbürger ist das Danewerk mit Waldemarsmure, Thyngung und Schanze XIV die historische Landmark. Für den Kreis ist die Burganlage ein wichtiges Wahrzeichen der Landschaft. In der Festung, die sich auf der Kottbuscher Höhe befindet, stehen die Reste der Festungsanlagen aus dem 13. Jahrhundert. Die Anlage ist ein wichtiges Wahrzeichen der Landschaft. In der Festung, die sich auf der Kottbuscher Höhe befindet, stehen die Reste der Festungsanlagen aus dem 13. Jahrhundert.

Valdemarsmuren fik avisomtale, da Slesvig-Flensburg amt af sparegrunde overvejede at forære muren og arealet omkring den til Sydslesvigsk Forening, og SSF sagde ja tak. (III: Schleswiger Nachrichten)

svarende og skal have nyt indhold.

Årsag hertil er udgravningerne i Porten til Norden og de mange nye erkendelser til voldens historie.

ENDNU ENGANG ER VOLDEN BLEVET ÆLDRE END HIDTIL ANTAGET

Udgravningerne blev gennemført af Archäologisches Landesamt og Haderslev Museum i fællesskab. Udgravningen af Porten til Norden er den mest omfattende udgravning i Danevirkes voldsystem siden udgravningerne i forbindelse med motorvejsbyggeriet i 1970'erne.

Ved udgravningerne, blev den gamle port i Hovedvolden fundet kun 30 m fra det sted, hvor Hærvejen i dag skæres sig gennem volden.

Porten omtales i frankiske kilder i begyndelsen af 800-tallet, da der udrød krig mellem danernes kong Godfred og den frankiske kong Karl den Store. Af selve porten er der intet bevaret; men vej og vejspor stod tydeligt i undergrunden. På begge sider af porten rejser en imponerende mur af kløvede kampesten sig. Den mægtige mur er op til 3,5 m høj, ligeså bred og omkring 3 km lang. Muren blev opført i 700-tallet. Ca. 10 m vest for portåbningen fandt arkæologerne begyndelsen af Valdemar den Stores teglstensmur.

Under udgravningen lykkedes det tillige at datere de ældste jordvolde i forsvarsanlægget. De viser sig at være fra sidste halvdel af 400-tallet. På dette tidspunkt var Europa i oprud. Det vestromerske rige smuldrede og nye store germanske stammeforbund oprettede nye riger.

Angelsaksere og jyder stod for rigsdannelser i Britannien, og omkring år 500 beretter østromerske og frankiske historikere for første gang om et nyt stammeforbund eller folk, der udvidede deres magtområde i Sydsandinavien, danerne.

Danevirkes blev altid sat i forbindelse med det danske kongeriges historie, hvor volden blev set som et veritabelt

udtryk og som et symbol på de danske kongers magt, og mon ikke der er en sammenhæng mellem de skrevne kilders omtale af danerne og det ældste voldbyggeri?

Endnu engang er volden blevet ældre end hidtil antaget.

Der ligger derfor nu en stor udfordring i at skulle formidle denne komplekse ny viden, som udgravningerne har leveret.

Museet ser gerne, at det frugtbare samarbejde med Haderslev og Archäologisches Landesamt fortsætter. Sammen er vi derfor gået i gang med at se på, hvordan det vigtige stykke europæisk, dansk, og tysk historie kan skuldres.

Tak til alle museumsgæster og medarbejdere, der har medvirket til, at arbejdet på museet også i det forgangne år har været udfordrende og spændende.

Hans-Heinrich Pauly hædret for årtiers indsats

Amtsstyrelsen for SSF Husum Amt har indstillet Hans-Heinrich Pauly, Sveising, som modtager af Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris 2016.

Pauly er medlem af distriktsbestyrelsen Husum og har været det i hvert fald siden 1985, altså i 31 år. I en årrække var han formand for et af de fire distrikter, der var i Husum den gang.

Da de to tilbageværende blev lagt sammen og med Nordstrand i 2004, blev Pauly det nye stordistrikts kasserer.

Han blev valgt ind i amtsbestyrelsen i 1987 og blev siden genvalgt adskillige gange. I 1993 endog i kampvalg.

Fra 2001 var han en periode den ene af SSF Husum Amts delegerede i SSFs Hovedstyrelse.

Pauly er - 78 år gammel - stadig medlem af distriktsbestyrelsen og bidrager med sine omfattende erfaringer. Men aldrig på en gnaven, bedste-faderlig måde. Han har fuldt blik for, at verden er en anden end i 1980.

Hans-Heinrich Pauly driver stadig snedkervirksomhed, og laver af og til småreparationer uden beregning eller til favørpris på for eksempel Husumhus.

Vittige sjæle ved, at Pauly for øvrigt har en del af æren for, at vi overhovedet har en Flensborg Avis. Han var nemlig i 80'erne en særdeles flittig annoncør.

Om end SSF altid har været der, hvor Pauly lagde de fleste kræfter, har han også haft tillidshverv i andre orga-

nisationer. Eksempelvis har han været revisor i Husum SSW og medlem af spejdernes forældreråd.

Hans-Heinrich Pauly, Husum amt, modtager Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris 2016. (Foto: Peter Hansen)

TIDLIGERE MODTAGERE

1983: Otto Witt, Tønning/ Ejdersted amt,
1984: Carl Christiansen, Frederiksstad/
Husum amt,
1985: Annemarie Stollberg, Bredsted/
Husum amt,
1986: Mary Johannsen, Flensborg by,
1987: Wilhelm Hansen, Ylsbyskov/ Got-
torp amt,
1988: Elsa Koch, Vanderup/ Flensborg
amt,
1989: Henriette Westland, Flensborg by,
1990: Hans Detlef Andresen, Agtrup/
Sydtønder amt,
1991: Marie Giessel, Schinkel/ Rends-
borg-Egernførde amt,
1992: P.J. Alberts, Østerhever/ Ejder-
sted amt,
1993: Anne og Gerhard Clausen, Mol-
dened/ Gottorp amt,
1994: Margit Andresen, Veding/ Flens-
borg amt,
1995: Irma Baumann, Drage/ Husum
amt,
1996: Andreas Blöcker, Flensborg by,
1997: Johann Mikkelsen, Læk/ Sydtøn-
der amt,
1998: Hildegard Srogosz, Skovby/ Got-
torp amt,
1999: Hans Jørg Petersen, Egernførde/
Rendsborg-Egernførde amt,
2000: Erika Bruhn, Garding/ Ejdersted
amt,
2001: Elfriede Plichta, Kobbermølle/
Flensborg amt,
2002: Elfriede Geipel, Husum/ Husum
amt,
2003: Heinrich Hein, Flensborg by,
2004: Elke Müller, Vesterland/ Sydtøn-
der amt,
2005: Birte Lütt, Slesvig/ Gottorp amt,
2006: Christel og Otto Prühs, Rikkert,
Rendsborg-Egernførde amt,
2007: Alwine Bracke, Hørup, Flensborg
amt,
2008: Monika Martens, Tønning, Ejder-
sted amt,
2009: Ketel Lorenzen, Bredsted, Husum
amt,
2010: Hans Werner Clausen, Flens-

borg-Tarup,
2011: Richard Petersen, Nibøl, Sydtøn-
der amt,
2012: Ingrid Thomsen, Slesvig/ Gottorp
amt,
2013: Renate Petersen, Egernførde,
Rendsborg-Egernførde amt,
2014: Marianne Huy, Oksbøl, Flensborg
amt,
2015: Frauke Alberts, Garding, Ejder-
sted amt.

SYDSLESVIGPRISEN

Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris er indstiftet af Oberst H. Parkovs Mindefond i 1983 og ledsages af en check, der overrækkes tæt på mindedagen den 22. september eller på SSFs landsmøde af formanden for fonden, fhv. Grænseforenings-direktør Niels Henriksen, Sorø.

Prismodtagerne indstilles til fondsbestyrelsen af SSFs forretningsudvalg - og kandidaterne foreslås på skift af SSFs amtsorganationer. Der er tradition for, at prisen tildeles en dansk mand eller kvinde, som har gjort en ihærdig og trofast indsats i basisarbejdet for det danske mindretal.

LEGATSTIFTEREN

I 1975 døde oberst Parkovs datter, Inger Parkov, cand. polit. og fhv. vicekon-
torchef i Københavns Kommune, i en
alder af 85 år. Hun var en god ven af
Sydslesvig. Til minde om sin far havde
hun indstiftet »et efterhånden meget
stort legat, der bærer hans navn«, som
»Grænsen« skrev i en nekrolog i anled-
ning af hendes død, da formuen var
ved at runde 1 mill. kr.

HANS PARKOV

f. 22.9.1857 i København. Følgende fa-
milietraditionen var han en stor ven af
grænselandet og Sydslesvig.

Sekondløjtnant 1879, premierløjtnant 1981, kaptajn 1891, oberstløjtnant

1906, oberst 1913, chef for Tunestillingens Artillerikommando 1916, stabschef hos Generalinspektøren for Artilleriet 1918, afsked 1919, bestyrer for Frederiksværk Krudtværk.

Folketingsmand for Frederiksværk-kredsen 1906-13 (Højre), atter folketingsmand fra 1918, 2. viceformand i Folketinget 1920, formand for Gjentofte Kommunalbestyrelse og for Frederiksborg Amts Skytteforening, første borgmester i Gjentofte, da kommunen fik købstadsrettigheder 1934, formand i Overbestyrelsen for De Danske Skytteforeninger, medlem af Statens Lønningråd fra 1924, af Amtsrådet for Gl. Københavns Amt fra 1922, af Bestyrelsen for Københavns Sygehjem, for Foreningen af 23. april 1832, for Aktieselskabet C. Wiibroes's Bryggeri og for Aktieselskabet Frederiksborg Amts Tidende, næstformand i Bestyrelsen for Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejs-Aktieselskab, i Kontrolkomiteerne for Forsikringsselskaberne Haand i Haand og National.

Danske og udenlandske ordener.

I 1928 talte han på kongens vegne ved Landsstævnet (i dag: DGLs Landsstævne) på Dybbøl.

Død 10.4.1934.

FONDENS FORMÆND

Højskoleforstander Niels Bøgh Andersen (†), Jaruplund.

Fhv. SSW-formand Wilhelm Klüver (†), Flensborg.

Fhv. Grænseforenings-direktør Niels Henriksen, Sorø

En slags "Last night of the proms" arrangerede SSF Flensborg by, Sønderjysk AmatørSymfoni-Orkester SASO og den flensborgske slagstøjs-skole Schreibers Classic Percussion i form af en festlig nytårskoncert med populære melodier en søndag i februar i Idræts-hallen i Flensborg. (Fotos: privat)

SYDSLESVIGSK FORENING FOR FLENSBORG BY

Fratrædelser, fusioner og nye tiltag

Helga Dittrich (t.h.) gik på pension og mange sagde farvel og tak. (Foto: SPT)

Af byformand
Preben K. Mogensen

Kontorassistent Helga Dittrich havde efter 23 år i SSFs tjeneste sin sidste arbejdsdag på bysekretariatet i slutningen af juni, og vi, der havde særlig meget at takke for i distrikter og Humanitært Udvalg, fik sagt ordentlig farvel og ønsket alt godt.

Det skal vi så til igen, når vores amtskonsulent gennem næsten 19 år,

Susanne Schiessl tog over på halv tid. (Foto: SPT)

Viggo M. Petersen, følger Helgas eksempel ind i pensionisternes rækker. Viggo fratræder pr. 1.3. 2017 og lige nu tegner den 10. februar til at blive sidste arbejdsdag. Afstemningsdagen i zone 1 i 1920 er da en udmærket og mindeværdig dato, når det nu skal være. Og det siger Viggo efter moden overvejelse, at det skal det.

Og så har vi budt velkommen til Helgas efterfølger, Susanne Schiessl, som vi deler med receptionen på Flensborghus.

FUSIONER

Her er ikke stedet til et tilbageblik på de 19 år, for det kommer senere, men en udvikling var tydelig i begyndelsen af Viggos konsulenttid, og den dukker nu op igen: Fusion af distrikter. I 1999 var der 16 distrikter, lige nu er der 8, og det har været antallet siden 2009.

I Friserbjerg-Rude har nedlæggelsen af Christian Paulsen-Skolen alligevel vist sig at være for hård en nød for sammenhængskraften i distriktet, så vi

arbejder nu på at omfordele, således at flere nabolokationer, dog især den umiddelbare nabo Centrum-Duborg-Vest, vil tage over.

Debatten begyndte for alvor på Friserbjerg-Rudes nok næstsidste generalforsamling, og vi lægger nu ikke sammen for sammenlægningens skyld. At værne om det, vi har, og at forny det, er løsenet. Distrikter må have en størrelse, så de stadig har muligheden for den ønskede kontakt til medlemmerne (medlemspleje) og så tilbud/arrangementer kan være righoldige.

Vi har derfor fortsat drøftelserne i formandskredsen og blev enige om at sammenlægge vore invitationer i en fælles publikation med titlen "SSF for alle" med halvårsprogrammer, dvs. at dette blad udkommer før advent og før årsmøde. Det var i øvrigt Per-Arne Høeg, formand i Skt. Hans, der foreslog denne præcise titel.

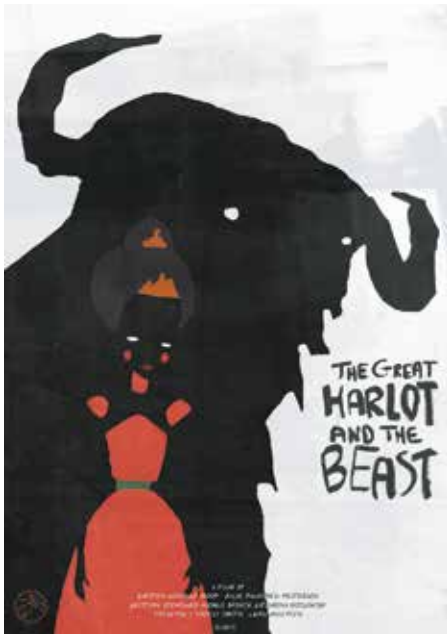

Det nye blad betoner sammenhængen.

FOR ALLE

SSF-medlemmer fra hele byen har naturligvis altid været velkomne til alle distriktsarrangementer, men det nye blad skal betone denne sammenhæng imellem os, og det skal bestemt ikke være nogen hemmelighed, at den største anerkendelse, en bestyrelse kan få, er et stort fremmøde.

Når et distrikt dog helt bevidst, og det sker, lægger vægt på, at tilbud kun gælder en begrænset, sluttet skare, så skal det blot ikke i det blad.

SSF Flensborg By medvirker ved de flensborgske kortfilm dage i november - her plakaten til en dansk film fra 2015 - og dens danske afdeling bl.a. ved at have indstiftet en pris og indbyde til reception.

FORENINGSUDVIKLING

De meget flittige tillids- og bestyrelsesfolk i SSF, som bærer det daglige arbejde, bliver ikke yngre med årene, og det medvirker til, at vi hele tiden skal have distrikts- og foreningsudvikling

i tankerne. Medlemstallet i Flensborg By kan så straks nævnes som noget symptomatisk. I 2015 fik vi et rekorstort antal helt nye medlemmer (229), men mistede så osse, så vi sluttede med status quo omkring ialt 4230 medlemmer.

Vor nye amtskonsulent m/k får en spændende arbejdsplads, når det uforandret drejer sig om, at "vedligeholde og inspirere det folkelige danske arbejde, udvikle kulturelle aktiviteter og samværsformer målrettet forskellige målgrupper i Flensborg By, og at servicere SSF-bestyrelserne i allerbredeste og alligevel nære forstand".

Forårsfesten er et samarbejdsarrangement med SSF Flensborg amt.

SAMARBEJDE

Dette løsen om tradition og fornyelse kan omskrives som praktisk samarbejde, og det er vi faktisk gode til. SSF har aldrig været en selvtilstrækkelig forening, det ville stride mod vor DNA, og partnerskaber om større arrangementer er en selvfølge. Den danske kulturministers løsen om "mere kultur for pengene" har vores varme tilslutning.

Flensborgs danske kirker, Skoleforeningen og vi fra SSF gik sammen om et gammelt ønske om at få Sigurd Barrett til byen og landsdelen den 16. juni 2016. Det store kirkerum i Ansgar Kirke, Flensborg Nord, var fyldt to gange, da skolebørn fik lov til at møde Sigurd, som de alle kendte i forvejen, "live" med bibelske historier. Det var en forrygende, festlig oplevelse, som fortsatte med høj "cigarføring" på Flensborhus samme dags aften. Der var vistnok en vigtig håndboldkamp, som vel holdt nogen hjemme foran skærmen, men der var ingen grund til klage. Sigurd kommer til Sydslesvig igen, både med sit Martin Luther-program i det store 500 års jubilæumsåret 2017, og så er der jo også Sigurds danmarkshistorie, hvor han siger, at han ikke har glemt os i mindretallet. En grund mere til at se Sigurd herved, i al fald før hundredåret i 2020.

Med god grund så vi arrangementer som: politisk brunch med Naser Khader og pædagogisk foredrag ved den kendte familievejleder Lola Jensen i møde i sensommeren 2016. Begge blev tilløbsstykke. Og hver gang med partnere og båret i partnerskab, for det har budt sig til. Der er dog en nærværdig undtagelse: oktober-turen til Oslo fik vi selv fyldt op.

Foredrag og brunch med Naser Khader
lørdag den 17. september 2016, kl. 11.00 i Flensborghus

Naser Khader
gæster Flensborghus med foredrag: "Islamisk Stat - baggrund og visioner"

Indholdsprogram:

- Sæson Fælles ved Høsten Institut i Wieringhofen
- Møllebrødscafé og søerlandscafé
- Culturegourmet konference for kunstige dialoger
- Forfatter og foredragsholder
- Pæd Helger Hys 87
- Repetitor Lone Andersen Repetitorium
- Konsulent for Danmark Radio
- Foretrædende ledende på PFA "Arbejde Økonomi"
- Medlem af Elbas Råd
- Analyse till og oversættelse og meget mere ...

Islamisk Stat har været en af de hurtigst voksende terrorgrupper i nyere tid. På ikke længere år er der de formentlig og fra at være en lille aflytning fra den i det danske til at blive en væsentlig komponent i international og udgår nu en særlig sikkerhedsrisiko for hele verden.

I foredraget kommer Naser ind på, hvad Islamisk Stat er for en organisation. Hvordan opstår terrorgrupper, og hvilke betingelser gælder der muligt for dem at blive så magtfulde på så kort tid? Hvad er deres mål, og hvorfor kaldes de "Islamisk og jernklædet"?

Foredraget vil give et indblik i, hvad det er for en ideologi, der dominerer Islamisk Stat, og man vil blive klar over på, hvad Islamisme, Jihadisme og Bredbenedet er for nogle størrelser.

Islamisk Stat tiltrækker desuden mange unge - herunder også unge fra Danmark. Naser kommer ind på hvorfor så mange tilknyttes, og hvordan terrorgruppen Islamisk Stat fungerer.

Pris: 10,00 kr. - billetter på foreskriftsbasis, tlf. 9441 1418 125/126/127

Arrangører: SSF/SSW Flensborg by og Grænseforeningen og Flensborg Seniors ungdomsforening

Frokostmødet med Naser Khader blev et tilløbsstykke.

Grå guld-dialogmøde
onsdag den 28. oktober kl. 14.30, i Folket Kulturhuset Rebbelejcentret, Vollerupvej 45, Bolderslev

"Her er mit liv"

Det grå guld mødes på tværs af grænser

Hans Uwe Hank fra Flensborg, og Peter Damgaard fra Odense fortæller om deres respektive liv og livsvej.

Grænseforeningen, kaldet op af Sydslesvig Forening, har som en af deres strategier valgt det personlige møde mellem tilløbsværdige og danske som et afgørende indholdsprogram. Grænseforeningens afdeling i Aabenraa og SSF Flensborg by inviterer til mødet med afsæt i egne netværk og kulturer udsat.

Forfatter af sammenkomster:

- Udsat
- Der synges en sang
- Over kaffebrødet fortæller en fra hver sin side af grænser deres historie
- Der følger en særlig dialog om historierne, omkring meningsskabning, og afsluttede synges en sang

Alle er velkomne.

Tilmelding på telefon 9441 - 1449 127, hhv. -126 eller -125, er påkrævet.

Vi har præsenteret samarbejde. Skulle vi ikke rigtig mødes, bedes vi at tænk til foreningspartiet.

Arrangører: SSF Flensborg by og Grænseforeningen FOR EN ÅBEN DANSKED

Håndsedlen fra grå guld-mødet i oktober 2015.

DET GRÅ GULD

Et samarbejde på et helt andet plan er SSF Flensborg By og Grænseforeningen for Aabenraa og Omegn indgået med formålet om en grænseoverskridende dialog. Under betegnelsen "Det grå Guld - Her er dit liv" mødtes ældre danske 4 gange i løbet af foråret hhv. efteråret for at lytte til personlige indlæg fra begge sider og diskutere dem; skiftevis på Flensborg- og Aabenraa-egnen.

JULEHEFTET

Med SSF Flensborg amt har vi igen flere år nu praktiseret et fortrinligt samarbejde også omkring Juleheftet. SSF Flensborg Bys bidrag i år bliver bl.a. indlæg om deres bedste juleaftner af tre af vore grå guld-fortællere: Ingrid Davidsen, Uwe Jacobsen og Rainer Porsch.

Grænseoverskridende koncert Grenzüberschreitendes Konzert

I september 2016 gav Hejmdal Blæseorkester, Slesvig Spejderorkester, Flensborg FDF-orkester og Danfoss Orkestret en koncert med trompetisten Per Nielsen ved havnespidsen i Flensborg for at synliggøre det tætte samarbejde mellem det danske mindretal i Sydslesvig og Danmark og øge kendskabet til mindretallet i flertalsbefolkningen nord og syd for grænsen.

MERE END ORD

Distrikternes arbejde, årsmøde og andre arrangementer forsøger billederne til denne lille beretning at sige mere om end mange ord, men friluftsmødet må alligevel have et par ord. Hvert 3. år regner vi med et lidt ringere fremmøde, fordi vi hverken har skole- eller børnehavebørns optræden på programmet.

Drift er godt, rovdraft er skidt. Denne gang havde vi endda udsat børnehavebørnenes tur (til 2017), for at sætte et musikalsk program sammen, der især

skulle appellere til de unge. Da jeg gik hen til mødeleder Eberhard v. Oettingen, for først og fremmest at give en stor tak - og dernæst for at sige, at det med musikken blev for meget af det gode de "gamle," svarede han, om jeg havde lagt mærke til, at de unge var blevet på pladsen til det sidste? Det havde jeg naturligvis.

Det må børnehavebørnene, deres forældre - og vi selv - tage ved lære af næste gang.

Ved igen at sætte alle sejl til...

SSF- og GF-medlemmer i den tysk-fransk-sprogede skole i Hagenui/Alsace. (Fotos: privat)

Til sangaften med en alsacisk visesanger og medlemmer af Mundartgesellschaft Elsass.

Til møde med Robert Joachim, næstformand for Elsass-Lothringischer Volksbund, medlemsorganisation hos mindretalsunionen FUEN.

Rundvisning på Fort Schoenenbourg, del af Maginotlinien. På besøg hos Europarådet og Menneskerettighedsdomstolen; Helle Pøhl, dansk jurist ved domstolen, viste rundt.

SYDSLESVIGSK FORENING FOR FLENSBORG AMT

Vanskelig medlemshvervning

Af amtsformand
Karsten Weber

MEDLEMSTALLET

Desværre har vi igen i det forgangne år mistet medlemmer; antallet af nyoptagelser på 92 bliver spist op af 79

udmeldte og 34 døde. En tendens, der desværre bliver større, da mange med tiltagende alder vælger at flytte fra landet ind til byen.

På generalforsamlingerne i distrikterne har mange nævnt, at medlemshvervningen er vanskelig. Amts-

styrelsen har derfor lavet en folder, der hjælper distrikterne med at hverve medlemmer i skoler og børnehaver.

DISTRIKTERNE

Desværre er det heller ikke i år lykkedes at få valgt bestyrelser alle steder. I Husby distrikt har vi stadig ikke fået en bestyrelse op at stå. Sammen med den nye skoleleder Dirk Jäger og de andre danske foreninger i Husby gik vi i gang med at planlægge en fælles sommerfest, for på den måde at få gang i Husby distrikt. Der var tilmeldt 160 personer, men pga. kraftige regnskyl måtte festen aflyses. Så vi må til den igen.

Der skal her fra min side lyde en stor tak til alle, der tager et nap med for at få foreningen til at fungere. Uden de mange frivillige og engagerede hjælpere ville det nok se betydeligt dårligere ud.

MØDELIVET I DISTRIKTERNE

Det har heller ikke i det forgangne år skortet på kreativitet. Igen har der været en bred vifte af forskellige tilbud i

distrikterne. Nogle af den mere traditionelle art, men også mange nye, som målrettet sigter på bestemte aldersgrupper. Det er også vigtigt, at vi bliver ved med at forny os, og kun ved at være kreativ har vi en chance for at få folk til at komme.

At der sker noget rundt omkring, kan man også aflæse af tallene: Der var i 2015 352 arrangementer med knap 11.500 deltagere. Det, mener jeg, er et imponerende tal, og fylder mig med stolthed som amtsformand.

Nytårskoncerten ved Harreslev SSF i januar med "slyngelorketret" Lauseniiana og nogle fremragende solister et altid velbesøgt. (Foto: privat)

Fra koncerten med Phønix i Vanderup. (Foto: privat)

AMTET

Forårsfesten sammen med SSF Flensborg By 2016 var ikke den største succes, hvad deltagertallet angår, men alligevel med god stemning og super musik. Det ville være dejligt, hvis man i distrikterne ville gøre mere reklame for festen.

Vi leder efter et nyt navn til festen, så det tydeligt fremgår, at det er en aften med god mad og dans.

I fællesskab med Grænseforeningens Kreds 20 har vi gennemført en rejse til Elsass, hvor man fik et godt indblik i de tysktalende elsässere og deres kultur, historie og aktuelle situation. Deltagerne følte, at de fik udvidet deres horisont og var glade for turen.

Ældrefesten 2015 - og også 2016 - melder sædvanen tro om alt optaget. Det er en vigtig eftermiddag, hvor der hygges om vore trofaste medlemmer

fra hele amtet.

Juleturen 2015 gik til Den Gamle By i Århus, usædvanligt for juleturen: kun i én bus, men det var hyggeligt. Som noget nyt tilbyder vi guidede rundvisninger i vores juleby 2016, Odense.

Familiesprogkurserne, som blev kørt som pilotprojekt i foråret 2015, er fortsat en stor succes. I mellemtiden er vi op på 6 gennemførte kurser.

SSF Flensborg Amt har indvilliget i at fortsætte arbejdet med 4 weekendkurser om året i samarbejde med Skoleforeningen og Dansk Voksenundervisning for Sydslesvig.

Friluftsmødet 2016 lokkede atter mange i alle aldre til en god eftermiddag. Jeg glædede mig over, at der var god gænge foran scenen med mange unge og børn. Mange ældre brød sig om programmet, men mon ikke, at de også kan glæde sig over, at der er

Familiesprogkursus - holdet juni 2016

Der planlægges strategi på familiesprogkurserne. (Fotos: privat)

gang i mindretallet, og at det lykkedes at få de yngre med til vore årsmøder? Der var taler, fællessang og kaffeboder, så alle blev tilgodeset.

Vi afsluttede sæsonen med et nyt tiltag, idet SSF Flensborg Amt inviterede til en sommer-grillfest for hele familien den 2. juli i Valsbøl. Det var et rigtig godt arrangement i perfekte omgivelser.

Alle tiders sommerfest for hele amtet i Valsbøl - med bl.a. helstegt pattegris og ildsluger og en veloplagt Anette Neumann. (Foto: privat)

Traditionelle aktiviteter og solidt samarbejde

Af amtsformand Petra Mohr og amtskonsulent Lars Thomsen

SSF Isted-Jydbæk er glad for at arrangere basarer med kaffeslabberads m.m. Folk kommer gerne langvejs fra for at være med. (Foto: privat)

DISTRIKTER

Distrikterne i SSF Gottorp amt bød i 2015/ 2016 hovedsageligt på arrangementer af den mere traditionelle slags: foredrag, lotto, lysbilled- og filmforevisning, møder for ældre, julearrangementer, koncerter, udflugter, besøg af og hos grænseforeninger, håndarbejdsaftener, årsmøder, sommerfester.

De af amtets distrikter, som har tilknytning til skoler, dagsinstitutioner, kirkemenigheder, kunne berette om et stabilt samarbejde med disse.

Der kunne i 2015/2016 ses et stigende behov for samarbejde hen over distriktsgrænser, især i henhold til organisation og gennemføring af større arrangementer.

Distrikternes aktivitetsniveau befinder sig stort set på et stabilt plan.

SSFs Dybbøldags-indsamling 2016 gik til Hærvejshuset i Skovby og et nyt fyringsanlæg dér. (Foto: Michael Oetzmann)

AMTET

Aktiviteterne på amtsplan har været præget af et stort og spændende tilbud af koncerter, teater-/ børneteater-forestillinger. Tilmeld har aktiviteter som delegeretmøde, amtsgeneralforsamling, servicering af besøgsgrupper, bestyrelsesmøder, årsmødeudvalgs-møder, m.m. sat præg på foreningsarbejdet i Gottorp amt. Slesvighus-biografen har etableret sig godt, og er et regelmæssigt kulturtilbud til medlemmerne, som bliver frekventeret på gennemgående højt niveau.

Slesvighus-biografen er en drønende succes.

SLESVIGHUS

Udviklingen omkring Slesvighus fremtid spillede også i 2015/2016 en stor rolle for amtsstyrelsen. Udover den endnu udestående renovering af husets første og anden etage til foreningsbrug, har debatten om det slesvig-holstenske landsteaters fremtid i byen, og dermed teatrets spillested på Slesvighus, indtaget en del plads i amtsstyrelsesarbejdet. I samarbejde med SSFs forretningsudvalg og generalsekretariatet har man drøftet diverse

foreningspolitiske beslutninger med byen Slesvig, landsteatret og byens værker.

Lokalerne på Slesvighus bliver brugt flittigt.

Ud over SSFs og amtets arrangementer bruges lokalerne flittigt af amtets største bydistrikt, SSF Slesvig. Tilmed er der en hel del booking via SSWs amtssekretariat.

Også flertalsbefolkningens foreninger har opdaget stedet som et fint mødested til større arrangementer.

Det slesvig-holstenske landsteater benytter fortsat den store teatersal, dog kun som spillested, tilpasset deres abonnement-forestillinger. Teatret har på baggrund af byen Slesvigs nuværende kulturpolitik flyttet deres teaterproduktion til Rendsborg.

FREMTID

Et andet centralt punkt i amtsstyrelsens arbejde var og er amtets fremtidige handlingsplan. Efter en større udskiftning i amtsstyrelsen har denne lagt ud med nye tiltag om samarbejdet på tværs af foreningsgrænser.

Grundlæggende vil man indgå et tættere samarbejde med dagsinstitutioner, skoler, menigheder og andre

Egil Linde fra SSFs Danevirke Museum og SSF-amtskonsulent Lars Thomsen i SSFs infobod ved Ehrenamtsmesse (de ulønnedes messe) på amtshuset i Slesvig. (Foto: Torben Skytte)

danske foreninger, ikke kun ved amtets større arrangementer som årsmøder og sankthans, men også i det daglige, kulturelle arbejde: omkring foredragsaftener, mindre koncerter, billed- og kunstudstillinger.

Ud over det bestående og velfungerende samarbejde med daginstitutionerne omkring børnenes optræden på årsmøderne har amtet indledt et samarbejde med det danske bibliotek i Slesvig og ser gerne nye samarbejdsformer/ -muligheder med A.P.Møller Skolen og den danske menighed i Slesvig.

SYNLIGHED

Som medier bruges Flensborg Avis, medlemsbladet KONTAKT, foreningernes egen Slesvig Avis, de lokale, tyske annonceblade og aviser, plakater og håndsedler som lægges ud i alle danske institutioner, amtets hjemmeside, og på amtets facebook-account bliver arrangementerne regelmæssig meddelt, og efterfølgende kan man også læse en omtale om disse, og se video-optagelser fra arrangementerne.

På skolernes indskolingsdag i amtet overbringer SSF Gottorp amt en hilsen fra Sydslesvigsk Forening. Og ved A.P. Møller Skolens dimissionsfest er amtsstyrelsen ligeledes tilstede.

Hvert år deltager amtsstyrelsen og amtssekretariatet i "Tag des Ehrenamtes" i Kreishaus Schleswig-Flensburg. Her benytter man sig af lejligheden til at oplyse om SSFs gøremål og mindretallet i det hele taget.

MEDLEMMER OG DISTRIKTER

Tallene for 2015 viser en let stigning i antallet af medlemmer. Der har været 92 nyoptagelser, 31 tilflyttere, 24 afgang ved døden, 45 udmeldte, 22 flyttet fra distriktet, 5 flyttet fra landsdelen, og 13 flyttet til andre amter.

Pr. 31.12.2015 er vort medlemstal på 1796 medlemmer.

Fra ungestykket "Kærligheden overvinder alt" med Lars Dammark og Anders Valentinus Dam fra TeaterO på Slesvighus. (Foto: Nane Fechtner)

Aktivitetsniveauet 2015 er let stigen-
de i forhold til 2014. Mødeniveauet er
steget tydeligt.

Især arrangementer som distriktsfe-
ster, medlemsmøder med underhold-
ning, amatørteater og musikaftener har
tiltrukket flere medlemmer. Hvad angår
dagligstuemøder, er der fremgang; det
samme gælder kreative arrangemen-
ter, og cafe-, børne- og ældreftermid-
dage.

En dalende tendens iagttages om-
kring besøg af venskabsforbindelser
fra Danmark, udflugter til Danmark, og
udflugter i det hele taget, samt delta-
gelsen i amtsfester, amtstillidsmands-
møder og amtsgeneralforsamlinger.

En støt stigende deltagelse noteres
til amtets årsmøde.

PROBLEMER

Mens udviklingen i distrikterne ge-
nerelt er stabilt, bestyrelsesarbejdet
størstedels er målrettet, og medlems-
tallet stiger, har nogle distrikter pro-
blemer med at opretholde bestyrelses-
arbejdet og har svært ved at finde per-
soner, som har lyst og ressourcer til at
engagere sig i et sådant arbejde.

Distrikterne er selvfølgelig opmærk-
somme på denne udvikling og prøver
at styre imod. Spørger de folk, får de
tit svaret, at strukturerne i bestyrelses-
arbejdet er så stive og forpligtende, at

den nye generation ikke kan identifice-
re sig med disse.

Det er ikke arbejdsindsatsen, man
skyr, men mere forpligtelsen og ansva-
ret for foreningsudviklingen hen over
et tidsrum på to eller flere år.

For øvrigt kan det i nogle distrikter
ses, at de lægger stor vægt på et tæt
samarbejde med andre danske institu-
tioner og foreninger, tit af rent organi-
satoriske grunde, men også ud fra en
baggrund om, at man har set et stort
engagement i disse foreningsaktivite-
ter netop hos den målgruppe, man stil-
ler efter: Arbejdet og ansvaret for plan-
lægning og gennemførelse af arrange-
menter og aktiviteter er fordelt over et
større antal personer.

NYTTILTAG

Et nyt tiltag er distriktoverskriden-
de aktiviteter. Her arrangeres og invi-
teres til større fællesarrangementer i
samarbejde med naboladistrikter. Disse
fællesarrangementer bliver taget godt
imod, og igennem den fælles planlæg-
ning, fordeling af arbejde og opgaver
på flere iværksættere, bidrages der til
en subjektiv følt mindre belastning for
det enkelte medlem, og dermed til en
større tilfredshed og motivation. Sam-
tidig forstørres tilbuddet af aktiviteter
og arrangementer.

Denne udvikling støttes aktivt af am-
tet.

I maj 2016 optrådte M.C. Hansen og Jacob Chano på Slesvighus med skandinaviske musik i amerikansk forklædning.

Thorbjørn Risager & The Black Tornado sang Songs from the Road en aften i marts i Medborgerhuset Egernførde.

I maj præsenterede SSF Rendsborg-Egernførde amt Little Jump - rock'n'roll, jazz og jive for hjerte og fødder - i Ejderhuset i Bydelsdorf. (Foto: Pedro)

SYDSLESVIGSK FORENING FOR RENDBORG-EGERNFØRDE AMT

Tæt på medlemmerne

*Af amtsformand
Anne Mette Jensen*

Amtets juletur sidste år gik til Gram slot. Det er et fantastisk sted, som besøgende fra overalt i Danmark kører til, når julemarkedet åbner, både for at

børnene kan se Pyrrus, men så sandelig også for at se alle de flotte udstillinger med jule ting og knas.

Det var koldt, men solen skinnede og bussen var fyldt op med 54 deltagere, som slæbte dejlige juleting med hjem til Sydslesvig.

På Gram slot hilste Pyrrus på nogle fra amtsstyrelsen. (Foto: privat)

Den 10. december var der igen julekoncert i Rendsborg-Egernførde amt med Sønderjyllands Symfoniorkester og Sønderjyllands Pigeor, og det fandt sted i Stadthalle, Egernførde. Korene fra Jes Kruse-Skolen Egernførde og Ejderskolen Rendsborg deltog med ca. 80 dygtige og sangglade børn, som virkelig prægede koncerten.

Og det blev en næsten udsolgt Stadthalle med en helt fantastisk stemning – ja, det blev et rigtigt flot og underholdende arrangement, som vi længe vil tænke tilbage på og glædes over. Det er altid rart, når der tages godt imod et arrangement. En stor tak til skolerne for deres opbakning og en særlig stor tak til korlederne og korene for det store arbejde og fordi de ville være med.

Børnene får risengrød som tak. (Foto: privat)

I december pynter børnehaverne i Borreby og Egernførde på skift juletræet i Medborgerhuset. Sekretariatet tager imod dem, og som tak får de en stor portion risengrød. Det er en hyggelig tradition, som vi er rigtig glade for. Sekretariatet har i flere år også inviteret medlemmerne til julehygge med æbleskiver og gløgg. I 2015 fandt det sted i Medborgerhuset Egernførde og 2016 mødtes vi i Ejderhuset Bydelsdorf.

Børnene, der deltog i Egernførde SSFs fiskekursus for børn, med diplomer og hjælpere. (Foto: Fred Witt)

TÆT PÅ MEDLEMMERNE

Det er vigtigt for amtsstyrelsen at hente gode og interessante foredragsholdere helt tæt på medlemmerne, fordi vi ved at der er en stor interesse for det, men samtidig kan det være en lang tur at tage til Slesvig eller Flensborg, hvor de fleste kulturtilbud ligger.

Ved fælles-friluftsmødet i Slesvig, hvor bl.a. børne-/ ligestillings- og undervisningsminister Ellen Trane Nørby talte (se omslaget), underholdt børnehavebørn. (Foto: privat)

Vi havde i marts planlagt et foredrag med Søren Ryge – om de skæve eksistenser, hvor Søren ville fortælle om sit 30-årige TV-arbejde og de mange personligheder, han havde mødt i den tid. Desværre måtte foredraget skubbes, da Søren måtte melde afbud, men den 9. november 2016 bød vi så endelig velkommen til den kendte tv-mand i Medborgerhuset.

Ved ældrefesten i april underholdt Basseralle fra Århus - med amtsformand Anne Mette Jensen i midten. (Foto: privat)

Det er efterhånden blevet en tradition, at vi sammen med Gottorp amt og Humanitært udvalg arrangerer to

eftermiddage om året for vores ældre medlemmer. I oktober er det Gottorp amt, der inviterer, og i 2015 mødtes vi i Nørre Brarup, hvor salen blev fyldt med ca. 160 seniorer. Der var underholdning ved Nissen & Frehr, og de fik nemt alle til at synge med på fællessangene. Og i år mødtes vi i Egernførde igen med stor tilmelding og alle deltagere fik en fin eftermiddag denne gang med underholdning ved Bassealle fra Århus.

ÅRSMØDERNE

Højdepunkterne i amtet er hvert år selvfølgelig årsmøderne, hvor SSF er tovholder.

Her i amtet har vi hvert år syv af dem. Der er et flot og dygtigt samarbejde med alle foreninger på stedet. Det er en weekend, hvor mange, både unge og gamle deltager ved to eller flere møder. Det er på grund af vores skoledistrikter, hvor børnene har tilknytninger til de forskellige skoler efter alder. Det er syv helt forskellige møder, som viser, at vi vægter i forskellige ret-

ninger, men som også viser, at vi indenfor mindretallet kan favne bredt - at vi er en stor familie - i mange forskellige farver.

Om søndagen går turen så til amtets friluftsmøde sammen med Gottorp amt, som foregår i Slesvig.

Vi har i løbet af vinteren haft planlægningsmøder sammen med Gottorp amt, og derfor er det naturligt, at vi i et samarbejde hjælpes ad med at gennemføre dagen. Der var optræden ved børnehavebørnene, som betød, at rigtig mange kom forbi til dette store møde i mindretallet.

Som underholdning var der Hedensteds gymnastikhold, Drums and Pipes og selvfølgelig taler og fællessange. Som talere kunne vi i år byde velkommen til ungdomstalere fra A.P. Møller Skolen og fra Danmark Ellen Trane Nørby - ministeren for børn, undervisning og ligestilling. Et ønske fra vores side ville selvfølgelig være, at der kom flere fra vores amt til Slesvig på den dag for at opleve friluftsmødet – det store årsmøde, hvor begge amter mødes, men vi har selvfølgelig forståelse for, at kræfterne er brugt op, efter to dages årsmøde her i vores eget amt.

Med Bebiane Bøje som instruktør og Jakob Gunnertoft som pianist nød 16 personer fra Egernførde, Rendsborg, Slesvig og Flensborg dette års gospelworkshop i Egernførde, arrangeret af Egernførde SSF og menighed - sluttende af med en offentlig koncert. (Foto: DWS)

15 medlemmer, over en tredjedel af distriktets medlemmer, sagde ja tak til invitationen, da SSF Gettorp, Rendsborg-Egernførde amts mindste distrikt, inviterede til efterårsfest i Lindenkrog, Gross Königsförde, i 2015 med jazz. (Foto: privat)

Tordenskioldgarden til årsmødet på besøg for 36. gang - her foran Skipperhuset i Tønning. (Fotos: Kerstin Pauls)

SYDSLESVIGSK FORENING FOR EJDERSTED AMT

Altid en masse at se til

*Af amtsformand
Andreas Berg*

I vores lille amt på den smukke halvø Ejdersted er der altid en masse at se til. Amtsstyrelsen har holdt nogle møder og drøftet, hvordan vi kan få de "nye forældre" med.

I Tønning distrikt har vi fået nogle yngre med i bestyrelsen med mange gode og nye ideer.

Vi havde en lille stigning i medlems-tallet og arbejder og håber på at få flere medlemmer.

Stadig er de månedlige komsamner i Uffes Kaffeebar en vigtig del af vores arbejde. Med skiftende program til alle aldersklasser lokker vi folk ud af huset og lærer hinanden at kende.

Vi arbejder sammen med Husum amt f.eks. om fælles seniorarrange-

30 seniorer fra SSF Ejdersted og Husum amter var på udflugt til bl.a. Chr. Lassens Mindemuseum i Jardelund, hvor udstillingen også bød på borddækning med synne-jysk kaff' mæ kach. (Foto: Elke Davids)

menter og Vestkystkultur.

Ejderstedkorets damer synger flit-tig endnu. De sang julekoncert på Fyn og var med til en koncert ved Skole-

foreningens Underholdningsorkester SKURK.

Der er ordentlig gang i lejrskolen på Skipperhuset, og vi glæder os til renoveringen af huset.

Garding Børnehave underholdt ved Uffes Kaffeebar, Ejdersteds danske månedsmøde med skiftende indhold på Uffe-Skolen i Tønning.

DISTRIKTERNE

St. Peter-Ording er vores mindste distrikt men har dog gang i mange fine arrangementer. De byder f. eks. på høftlæseaftener, som er blevet en tradition på Klitskolen.

Follervig/ Velt har haft en udflugt, foredragsaftener og en sommerfest i formandens have.

Garding er droppet som spillested i Vestkystkultur-programmet, da der var for få deltagere.

Rødkål & Sauerkraut underholdt ved amtsfesten.

Formanden, som også er børnehaveleder på stedet, tager fat i medlemmerne, og de bydes på mange fælles arrangementer.

Tønning prøvede nye ting som f.eks. forårsbrunch på Skipperhuset og en cykeltur til Kongenshus. Forsamlingshuset bliver brugt mere.

På vore fælles planlægningsmøder koordinerer alle distrikter, institutioner og foreninger deres arrangementer – for at der ikke er to ting på en dag.

Tak til alle bestyrelsesmedlemmer for godt samarbejde og indsats.

Sankthansfest i Tønning: amtsformand Andreas Berg og distriktsformand Göran Rust gør klar.

Altid stemningsfyldt, altid velbesøgt: medlemmernes julefrokost på Uffe-Skolen.

Vestkysten vælger nye veje

*Af amtsformand
Jörn Fischer*

Der er nye tider på vej, både når det gælder Husum Amts egne arrangementer og i forhold til samarbejdet med naboerne mod nord og syd.

Sidst på vinteren bad Sydtønder Amt om et fælles amtsstyrelsesmøde, i første omgang for at lære hinanden bedre at kende.

Det blev holdt, og ved den lejlighed var der stemning for i fælleskab de tre vestkystamter imellem at holde møder for tillidsfolk og drøfte mindretallets og SSFs fremtid. Sydtønder lod i øvrigt forstå, at de gerne ville have del i Vest-

kystkultur, som da kørte på sin 12. sæson som et samarbejde mellem Husum og Ejdersted amter.

Begge dele ville naturligvis kræve, at Ejdersted Amt også syntes om ideen, hvad de heldigvis gjorde. Siden har der været holdt to debatmøder for amtsstyrelses og distriktsbestyrelsesmedlemmer i de tre vestkystamter. Et tredje er på vej.

VESTKYSTEN ER UNIK

Møderne har været givende for tillidsfolkene, der her har fået prøvet deres meninger af i nye fora, men stadig med folk, som selv ved, hvad det vil

*Det osede noget, da det våde ved endeligt fængede ved sankthansfesten i Frederiksstad.
(Foto: AlternativPerspektiv)*

Debatten på fællesmøderne kaldte også smilet frem ind i mellem.

sige at være mindretal langt fra Flensborg og – for de flestes vedkommende – også langt fra Danmark. Fra Okholm eller Kotzenbüll smutter man ikke sådan lige over grænsen for at købe Jyllandsposten, når man får lyst til det.

En af indlederne på det første fællesmøde for de tre amters tillidsfolk var Stephan Kleinschmidt, der sidder i byrådet i Sønderborg for det tyske mindretalsparti SP.

Han er godt kendt med det danske mindretal og med Sydslesvigsk Forening, og havde bemærket et par punkter, hvor vi adskiller os fra, hvad han kender.

- I stiller meget større krav, end vi gør. Og I taler meget om struktur og organisation, sagde han.

KRÆVER STADIG KRAV

Det med at stille krav var noget, deltagerne havde en holdning til.

Henry Bohm, der også var blandt indlederne, trak deltagerne med op i det klasseværelse på Bredsted Danske Skole, der en gang var kirkesal.

Her hænger stadig Guttorm Petersens altertavle, der forestiller lignelsen om arbejderne i vingården, der fik samme hyre, om de kom til morgen, til

Henry Bohm sammenlignede mindretallet med bibelens vingård. (Fotos: Peter Hansen)

middag eller lige før fyraften.

- Sådan er det også hos os, sagde Henry Bohm

Han lod forstå, at mindretallet er et sted, hvor mulighederne og tilbudene er de samme, om man er helhertet, halvhertet med eller slet ikke har hjertet med.

- Uden skelen til det, kan man få sine børn i skole, få billige koncertbilletter, tage med på udflugter og hele balladen, sagde han.

SPROGET ER VIGTIGT

Om end der ikke var stemning for at differentiere tilbudene efter kvalifikationer, var det enighed om en ting på mødet: Der skal tales dansk, når vi mødes.

Og der var også konkrete ideer til, hvordan det kan fremmes.

- Hvis avisen lavede resumeer på læse-let-dansk i stedet for tysk, ville de måske opmuntre til også at læse artiklerne, sagde Daniela Caspersen, der er

I februar inviterede Drage-Svavsted SSF medlemmer og venner til en vinterfornøjelse med mange forskellige hjemmelavede kålretter og snaps - og minilotto. 26 personer var ikke nok til at bestille mad udefra, men det viste sig at være langt bedre selv at lave den. (Foto: privat)

formand i Husum.

Adskillige gav udtryk for, at det er lidt for lidt at plukke enkeltelementer ud af mindretalsbuketten.

- Vi skal stille krav til dem, der vil være med, om det så koster halvdelen af eleverne på de danske skoler, sagde en.

Og en anden fulgte op med, at det måske nok ville være slemt for skoleforeningen, men ikke nødvendigvis for mindretallet.

Siden fulgte et møde, hvor en dansk friskoleleder, der tidligere har været på Bredsted Danske Skole, fortalte om frivillighed i Danmark og om de danske friskolers erfaringer med at forpligte og engagere forældrene.

KULTUR PÅ HELE KYSTEN

At udvide Veskystkultur var lidt af en udfordring. Naturligvis kunne de fleste se det rigtige i, at koncertrækken bør omfatte hele vestkysten, når den nu hedder sådan.

Men hvor mange flere arrangementer skulle vi så have? Og ville vi være nødt til at skære ned på antallet i Husum Amt, når der nu også skulle være

nogle i Sydtønder? Det sidste var nok så meget også en overvejelse i forhold til bevillingen fra SSFs kulturudvalg.

Det endte med, at vi fortsætter – i hvert fald i den kommende sæson – med et arrangement på Ejdersted, tre i Husum Amt og udvider med to i Sydtønder Amt.

Turen til Givskud Zoo samlede 95 deltagere fra Langenhorn til Sankt Peter.

TURE

Sidste år fortalte jeg om vore week-enture, siden har vi gennemført en mere, men har også besluttet foreløbig at sætte dem i bero.

Dels var tilslutningen til dem generelt vigende, dels lå gennemsnitsalderen på omkring de 66-68 år. Vi kunne ganske enkelt ikke afsætte dem til de 35-45-årige, uanset hvad vi fandt på.

Det kan vi til gengæld med endagsudflugter. Da vi i sommer – sammen med Ejdersted Amt – arrangerede en tur til Givskud Zoo, måtte der to busser til for at rumme de næsten 100 deltagere, der vel var fra tre til firs år.

Derfor vil vi i SSF Husum Amt nu i et par sæsoner satse på flere endagsture i stedet for weekendturene. Hvis de fra

I april gæstede Tønder Cabaret endnu en gang mindretallet i Bredsted, denne gang med et nyt show, der - hævdede de - var bygget over Emma Gad og hendes næsten 100 år gamle lærebog om takt og tone. Ensemblets damer var da også klædt, som moden vist var, da bogen blev skrevet for 98 år siden.

forældregenerationen, der er med på dem, så derved får lyst til weekendture, kan de naturligvis genoptages.

Også for endagsturene er det et fast princip, at de helst skal gå til Danmark, men i hvert fald til et sted, hvor der tales dansk. Det er selvfølgelig også lidt af en udfordring, for man kan jo ikke køre til hverken Hanstholm eller Kerteminde og nå tilbage samme dag. Men der er også i det grænsenære Danmark en del rejsemål, der rummer mulighed for både at give turene indhold og gøre dem spændende for børnene.

Når Almost Irish kommer til Vestkystkultur på Husumhus, er salen fyldt til bristepunktet, og balkonen må tages i brug. (Fotos: Peter Hansen)

Efter at Sydtønder er kommet med på Vestkystkulturen, byder SSF på vestkysten på hele seks mageløse musikalske aftner. 8. oktober 2016 spillede sæsonens yngste band, The Company, i Læk. De er fem unge musikere, der har mødt hinanden på Duborg-Skolen. Med Jule Sösemann i spidsen spiller de egne tekster og kompositioner. (Foto: privat)

SYDSLESVIGSK FORENING FOR SYDTØNDER AMT

Tættere samarbejde med Husum amt

*Af amtsformand
Ralf Hansen*

På et fællesmøde med amtsstyrelsen for SSF Husum amt blev vi enige om et generelt tættere samarbejde amterne imellem, især også omkring den populære Vestkystkultur.

I amtet har vi et let stigende medlemstal. Vi ligger på 1280 medlemmer per 1.4.2016, hvorimod vi den 31.12.2014 lå på 1226. Skønt med denne lille stigning. Men også i år har vi måttet tage afsked med 20 medlem-

mer, der døde. 6 medlemmer er flyttet fra amtet, og 29 medlemmer har meldt sig ud. 4 medlemmer er tilflyttet, og der er kommet 94 nye medlemmer til.

AKTIVITETER

Amtet har været med i 9 aktiviteter. Den største begivenhed er stadig årsmøderne med 850 besøgende i Sild, Ladelund og Læk.

Vores grønkalsspisning i Nykirke blev besøgt af 75 personer. Udflugten til Sild med 50 deltagere sammen med Grænseforeningen Tønder amt var ud-

solgt. Kartoffelbuffeten i Tønning med 40 deltagere var også velbesøgt. Foredraget med Lars Christiansen var en skuffelse fra vores side med kun godt 35 besøgende. Det, som Lars præsenterede ved sit foredrag, var derimod super. Fiaskoens højdepunkt var, at vi måtte aflyse vores amtsudflugt.

TEATER OG KONCERT

Det blev til tre forestillinger:

En Skraldespands-kabaret med 60 besøgende, Figaros Flagermus med 65 deltagere og Folketeatrets familieforestilling Mio, min Mio med 450 gæster i Læk – bare dejligt.

I indeværende sæson bliver der ingen forestilling i Læk Nordfrislandshal, fordi teatret ikke har fået den planlagte forestilling op at stå.

Vi håber, at vort teater- og koncertudvalg har mere held med sig i 2018, så at vi kan se familieteater igen herude vestpå.

Der kommer lidt mindre forestillinger i Flensborg i indeværende sæson, men her i amtet vil vi fortsat tilbyde en bus til Flensborg for store og små teatergæster.

12 aktivister fra SSF Silde Aktiv-Café drog i juni på udflugt nordpå, til Horsens, hvor de bl.a. mødtes med vennerne fra Horsens Grænseforening. (Foto: privat)

DISTRIKTERNE

Alle bestyrelsesposter i vore distrikter er blevet besat af medlemmer, der er villige til at lave et stykke frivilligt arbejde i foreningen.

Der har været 198 deltagere i distrikternes generalforsamlinger i januar, februar og marts. Jeg er meget glad for, at det er lykkedes at besætte alle bestyrelsesposterne, og jeg håber, at det også fremover vil være sådan.

TAK

Tak til alle jer i distrikterne, der yder en solid indsats for det danske arbejde i amtet og for Sydslesvig.

En tak også til vore venner fra Tønder Amts Grænseforening for samarbejde og opbakning. Turene sammen med jer er altid gode og velbesøgt. Underholdning og spisning på Slogsherredshus er altid en oplevelse.

Og tak for gaven, som Agtrup fik i år til gavn for deres forsamlingshus.

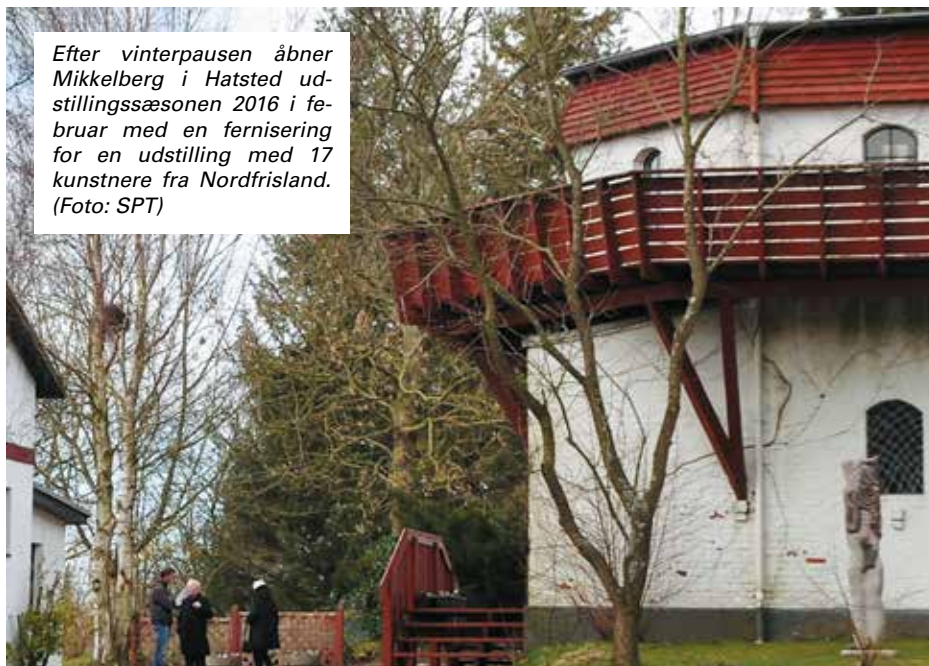
Tak til alle medlemmer og venner, der giver en hånd med i det daglige arbejde. Det samme gælder dem, der repræsenterer os de forskellige steder rundt omkring i Sydslesvig.

Det gælder om at støtte det danske arbejde i Sydslesvig, hvor man end kan.

Uden folkelig dansk bevægelse - intet mindretal!

40 personer inklusive SSFs formand Jon Hardon Hansen tog i juni afsked med Karin Horup (i m.) som bestyrer for Kulturhuset i List. Aftenen var også en velkomst til de nye i huset, det nye bestyrerpar Jan Böll og Herle Jendrichsen - her alle tre foran Kulturhuset i List. (Foto: privat)

Efter vinterpausen åbner Mikkelberg i Hatsted udstillingssæsonen 2016 i februar med en fernisering for en udstilling med 17 kunstnere fra Nordfrisland. (Foto: SPT)

MIKKELBERG - CENTER FOR NORDISK KUNST OG CRICKET

Udstillinger som tilløbsstykke

I september 2016 åbnedes en Margareta Erichsen-udstilling i anledning af, at hun ville være fyldt 100 år i år.

Der var velkomst ved Dieter Küssner, præsentation af jubilæumsskriftet ved Maike Lohse, Klaus-Ove Kahrman og Bahne Bahnsen, og åbnings-tale ved Lars Ole Knippel.

Stormtown Jazzcompany underholdt.

Mikkelberg har altid noget at vise interesserede, og der er åbent tirsdage-torsdage 10-13, fredage-søndage 13-17 samt efter aftale på 04846 6604, info@mikkelberg.de eller www.mikkelberg.de

MARGARETA ERICHSEN
100 ÅR / JAHRE / IIR

Fredag/Freitag/Freidi 09.09.2016 - 16:00

Udstillingen kan ses fra kl. 10-18. De Ausstellungen ist geöffnet bis zum 1. Oktober ab 10 bis zu kl. 17.30.2016

Mikkelberg Udstillingssæson / Offnungszeiten / Udstillingssæson
10-13: 10-13, 14-17: 13-17
eller efter aftale på 04846 6604 eller info@mikkelberg.de

Mikkelberg Center for nordisk kunst og cricket
Hattstedtvej 1, 2650 Hattstedt

Fortjent hæder til Margareta Erichsen.

Carsten Nash

*Carsten Nash.
Rama King Nash.
Mia Lindenhann.*

I april indbød SSF og Mikkelsen til fernisering af udstillingen Fra Grønland til Middelhavet med kunstnerne Rama King Nash, Carsten Nash og Mia Lindenhann.

Rama King Nash er født og opvokset i Mexico og har gået på kunstakademiet dér. Den mexicanske fortællings tradition har været med til at forme hans egen måde at fortælle historier på. På den anden side er han i familie med Jørgen Nash, Carsten Nash og Asger Jorn, hvilket har haft stor betydning på hans syn på kunst og farvebrug.

www.ramakingnash.dk

Carsten Nash er i familie med Rama King Nash. Uddannet på Kunstakademiet i København hos professorerne Egill Jacobsen og Dan Sterup-Hansen fra 1968 til 1976. Har siden været repræsenteret i mange lande f.eks. Danmark, Sverige, Island, Finland og Japan. Carsten Nash arbejder med mange forskellige visuelle udtryk: Maleri, akvarel, skulptur, fotografi, collage og grafik.

www.carstennash.dk

Mia Lindenhann er født og opvokset i Ilulissat/ Grønland hos en grønlandsk

far og en dansk mor. Elsker at være kreativ på mange måder fra en meget tidlig alder af. Uddannet på Kunsthøjskolen i Nuuk og Århus Kunstakademi.

www.mialindenhann.com

Invitation / Einladung

Sommerudstilling "Uventede veje"

Sommerausstellung "Unerwartete Wege"

FERNISERING/VERNISSAGE

Lørdag/Samstag 25.06.2016 · 16:00

Udstillingen kan ses frem til søndag den 4. september 2016.
Die Ausstellung ist geöffnet bis Sonntag den 4. September.

Introduktion til udstillingen ved kunstnerne, som er tilstede.

I juni åbnede Mikkelsen sommerudstillingen "Uventede veje" med værker af Joan Riis og Uwe Carstens.

Joan Riis har malet siden teenageårene, dog afbrudt af arbejdsårene, hvor hun på en højere læreanstalt i Aarhus har undervist i den verbale kommunikations betydning mellem mennesker. Hun vil gerne skabe smukke billeder som protest mod grusomhed, lidelse og sorg og for at minde os om, at skønhed er mere styrkende end noget andet.

www.joanriis.dk

Uwe Carstens, født 41 i Flensborg, dansk skolegang, siden Weserbergland og Hamborg. Handelslære, brugs- og reklamegrafisk studium, layouter i store reklamebureauer, selvstændig grafikdesigner og illustratør, nu maler.

www.uwe-carstens.de

SSWs landdagskandidater til landdagsvalget i maj 2017 på et kæmpe lærred på SSWs landsmøde i september 2015. Og partiets motto "Wir machen das" - det ordner vi. (Fotos: Lars Salomonsen)

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING - LANDSFORBUNDET

Udvikle partiets politik og styrke organisatorisk

*Af landsformand Flemming Meyer
og landssekretær Martin Lorenzen*

ÅRETS HØJDEPUNKTER

I arbejdsåret 2015-2016 har landsstyrelsen haft fokus på at udvikle partiets politik og styrke i det organisatoriske arbejde.

Årets højdepunkt var vedtagelsen af SSWs nye rammeprogram i starten af 2016. På samme landsmøde blev det vedtaget, at medlemmerne fremover får endnu mere indflydelse i partiets

organer.

Samtidig er partiet gået i gang med forberedelsen af landdagsvalget 2017, hvor partiets basis i første halvår af 2016 har udpeget deres valgkredskandidater og er kommet med deres bud på kandidater til SSWs landsliste. Og i sensommeren 2016 opstillede partiet sin landsliste med Lars Harms som ny spidskandidat til landdagsvalget i maj 2017.

Derudover har landsforbundet støttet SSW Flensborg bys overborgmestervalgkamp. Desværre gik overborg-

mestervalget i Flensborg ikke så godt for overborgmester Simon Faber - selv om han havde stor opbakning både fra SSW Flensborg, SSWs ungdom og SSWs landsforbund.

Alt i alt har vi i det forløbne år igen haft et højt aktivitetsniveau, hvor partiets politikere og medlemmerne var med til at præge den politiske debat i Slesvig-Holsten.

NYT RAMMEPROGRAM

SSW fik i april 2016 et nyt rammeprogram, som blev vedtaget med stort flertal på et ekstraordinært landsmøde i Kobbervålle. Det nye rammeprogram erstatter det gamle fra 1999, som ikke mere var tidsvarende i forhold til den politiske, kulturelle og teknologiske udvikling, som vort samfund og hele verden har gennemgået siden dengang. Rammeprogrammet blev udviklet af en rammeprogramskommission, som efter to års arbejde med mange interne og eksterne møder i efteråret 2015 kunne fremlægge et udkast. På dette sted skal der endnu engang lyde en stort tak til medlemmerne af SSWs rammeprogramskommissionen for deres kæmpe indsats.

Dette udkast blev herefter diskuteret på flere regionale møder, hvor alle SSWs medlemmer fik mulighed for at komme med egne forslag. På det ekstraordinære landsmøde var der derfor fremsat mange ændringsforslag som efter gode debatter blev sat til afstemning. Med det nye rammeprogram fremstår SSW som et moderne, socialt bevidst og nordisk inspireret mindretal- og regionalparti, der er parat til at bære et politisk ansvar på alle niveauer for at udvikle vores samfund og som også vil engagere sig i den europæiske politik. Udgangspunktet for al vores politiske virke er og forbliver det danske mindretal og de nationale frisere i Slesvig-Holsten.

MERE MEDLEMS-INDFLYDELSE

Sammen med et nyt rammeprogram vedtog det ekstraordinære landsmøde, at alle SSW-medlemmer fremover har stemmeret både til hovedudvalgsmøder og til amtsgeneralforsamlinger.

Dermed fortsætter SSW sine bestræbelser på at gøre det mere attraktivt at være medlem i partiet ved at få mere direkte indflydelse på de politiske beslutninger. Som et kompromis blev der besluttet, at der fortsat vælges delegerede til hovedudvalgsmøder og amtsgeneralforsamlinger, således at der stadig er SSW-medlemmer, der føler et særligt ansvar for at følge med i partiets politik. For partiets højeste myndighed – landsmødet – gælder stadig delegeretsystemet.

Lars Harms blev allerede i sensommeren 2015 udpeget som Anke Spoorendonks efterfølger som partiets spidskandidat ved landdagsvalget, idet Anke, p.t. minister i delstatsregeringen i Kiel, i tide havde bebudet ikke at ville genopstille.

LARS HARMS NY SPIDSKANDIDAT

SSW's minister Anke Spoorendonk og partiets spidskandidat siden 1996 meddelte allerede for over et år siden, at hun ikke mere står til rådighed som landdagskandidat til det næste valg.

På SSWs landsmøde i september 2015 blev Lars Harms enstemmig valgt som partiets nye spidskandidat til landdagsvalget 2017. Lars Harms er den første friser siden Berthold Bahnsen, som i slutningen af 1960'erne var spidskandidat for SSW. Han har stor opbakning i hele partiet og i mindretallene på grund af hans fremragende politiske indsats i de sidste 20 år – ikke mindst som formand for SSWs landdagsgruppe siden 2012. Vi er overbevist om, at Lars Harms kan løfte den store arv som hans forgængere Anke Spoorendonk, Karl Otto Meyer, Berthold Bahnsen og Samuel Münchow har efterladt.

På grundlag af vedtægtsændringen havde alle SSW-medlemmer mulighed for at vælge deres lokale landdagskandidater direkte. På fem regionale møder valgte SSWs basis 13 valgkreds-kandidater og kom med flere anbefalinger til SSWs landsliste.

For første gang opstiller SSWs tre valgkredskandidater i hele byen Kiel og opstiller i valgkredsen Slesvig-Ditmarsken. Sammen med vores 3 aktuelle landdagsmedlemmer Lars Harms,

Når selveste ministerpræsident Torsten Albig dukker op på SSWs landsmøde, er pressen der naturligvis også. Den såkaldte kystkoalition er klar til at fortsætte efter landdagsvalget.

Jette Waldinger-Thiering og Flemming Meyer kandiderer 25 personer for SSW til landdagsvalget 2017.

Det er ny rekord for partiet i antal landdagskandidater og bl.a. opstiller SSWU med to egne kandidater. Den endelige landsliste for SSW, som er afgørende for hvem der kommer i Landdagen, blev besluttet på landsmødet i september 2016 - efter kampvalg om de forreste listeplasser.

KOALITIONEN GØR KLAR

"Kystkoalitionen" med SSW, SPD og De Grønne arbejder fortsat godt sammen til gavn for borgerne.

Siden september 2015 er der kommet næsten 50.000 flygtninge til landet - især fra Syrien og Irak. Til trods for de mange udfordringer som dette medfører, blev det godt modtaget af de fleste borgere. Måske skyldes det Slesvig-Holstens historie efter 2. verdenskrig, hvor landet modtog 1 million flygtninge overvejende fra Østpreussen og Slesien.

Selvfølgelig er integrationen af de mange mennesker en stor opgave især for kommunerne i disse tider, hvor den offentlige debat i Tyskland og hele Europa er præget af terrorisme og usikkerhed.

Koalitionen gør alt for at denne store opgave lykkedes - uden at det går ud over de mange andre opgaver som landet skal løfte f.eks. på skoleområdet, på det sociale område eller når det drejer sig om infrastrukturen i Slesvig-Holsten. Koalitionspartierne har i de sidste fire år arbejdet godt sammen med ministerpræsident Torsten Albig i spidsen og derfor er der enighed om at fortsætte regeringssamarbejde efter landdagsvalget 2017, hvis et flertal af borgerne ønsker det.

En meningsmåling i april 2016 viste, at der fortsat er et flertal for regeringen. Men valget er først i maj 2017 og meget kan ske endnu.

Feks. må det antages, at det nye ty-

At også grænsekontrollen var emne på SSWs landsmøde kom ikke bag på de delegerede og gæsterne.

ske højrepopulistiske parti AFD kommer ind i landdagen. Derfor skal regeringen og koalitionen arbejde målrettet videre med at udvikle landet, så borgerne også i 2017 ønsker en fortsættelse af dette regeringssamarbejde.

SSW vil gøre alt, hvad vi kan for at forhindre et regeringsskifte, idet vi har fået næsten alle vores valgkrav opfyldt i de forløbne år. Det gælder især på mindretalsområdet, men også for udviklingen af det for os vigtige dansk-tyske samarbejde, hvor det senest lykkedes vores minister Anke Sporendonk at få en observatørplads for Slesvig-Holsten i Nordisk Råd. Dermed har SSW bidraget til at Slesvig-Holsten bogstavelig talt er kommet tættere på Norden.

OVERBORGMESTERVALGET I FLENSBORG

Overborgmestervalget i Flensborg den 6. juni 2016 gik desværre ikke så godt

for SSWs Simon Faber, idet SPD, CDU og De Grønnes kandidat Simone Lange fik knap 50% af stemmerne.

Selvfølgelig kan vi ikke være tilfreds med valgresultatet. De 22.8%, som Simon Faber fik, ville til et kommunalvalg for SSW være et godt resultat. Men for et parti med den siddende overborgmester, der har massevis af gode resultater og skabt fremgang for byen, er valgresultatet skuffende.

Hvis man analyserer valgresultatet og ser på de enkelte valgkredse, er det påfaldende, at Simon Faber står stærkest i de valgkredse, hvor SSW traditionelt står godt. Dvs. i et vist omfang lykkedes det at mobilisere vore egne vælgere. Men en valgdeltagelse på lidt over 30% er ikke særlig godt – selv om det er steget lidt i forhold til 2010. Det er desværre ikke lykkedes for os og Simon Faber i nævneværdigt omfang at få stemmer fra flertalsbefolkningen.

SSW har sammen med Simon Faber ført en sobert, fair og anstændig valg-

kamp. Vi har satset på at præsentere Simon Fabers gode resultater og ideer for byen. Vi har sat Flensborg i centrum.

Vi vil på vegne af SSW sige tak til vores overborgmester Simon Faber for hans store indsats for byen og dens borgere. Vi i SSW har værdsat hans arbejde i de sidste 5½ år for at udvikle Flensborg til centrum i den dansk-tyske region.

Vi i SSW og i mindretallet er stolte over de gode resultater og den økonomiske og kulturelle fremgang for byen, som Simon Faber har været med til at sætte i gang. SSWs overborgmester har bidraget til at udvikle Flensborg i den rigtige retning.

Det bliver det eftermæle, som vi i SSW vil gøre vores til for at formidle til offentligheden.

GRÆNSEKONTROLLEN

Allerede i flere år er bølgerne gået højt i Danmark og i Slesvig-Holsten, når talen falder på at genindføre en fysisk grænsekontrol ved den dansk-tyske landegrænse på grund af stigende flygtningetal eller kriminaliteten hen over grænsen.

Det er ingen hemmelighed, at SSW er imod dette af forskellige årsager. Vi er i forbindelse med indførelsen af den danske grænsekontrol fra januar 2016 blevet beskyldt for at være illoyalt overfor vores moderland Danmark. Intet kunne være mere forkert, idet vores synsvinkel tager udgangspunkt i fremtidsperspektiverne for vores fælles grænseland.

Den åbne grænse og den positive udvikling mellem Tyskland og Danmark har i de sidste 10 år ført til en økonomisk opsving med titusinder af grænsependlere og en frugtbar kulturel udveksling, idet der blandt andet blev indgået en dansk-tysk kulturaftale der støtter grænseoverskridende kulturprojekter.

For unge i vores region er det attrak-

tiv at bo i det ene land og arbejde i det andet land. Især Flensborg er en by, som tiltrækker mange unge danskere. De bor i byen og arbejder i Danmark helt uden problemer. Det er denne positive og gode udvikling i det dansk-tyske grænseland, som vi mener er i fare, når der er stærke kræfter i Danmark, der vil genindføre en permanent grænsekontrol ved den dansk-tyske grænse. For tiden har Danmark indført stikprøvekontroller, som kun har ført til en del ulemper for nogle pendlere eller vognmænd. Det kan man en overgang leve med. Det var især vores minister Anke Spoorendonk der med ihærdige samtaler har overbevist den danske regering om kun at indføre denne begrænsede grænsekontrol.

En genindførelse af en permanent og fysisk grænsekontrol vil på lang sigt hæmme den grænseoverskridende trafik og vores fælles arbejdsmarked. Derudover vil det betyde et stort psykologisk tilbageskridt for hele regionen. Og alle ved, at psykologi betyder meget for den økonomiske og kulturelle udvikling. Næsten alle borgmestre på begge sider af grænsen er derfor imod en skærpet grænsekontrol – også det regionale erhvervsliv er meget bekymret for udviklingen og har advaret mod en genindførelse af en permanent kontrol.

SSW OG EFA

På EFA-kongressen i Korsika i marts 2016 blev Flemming Meyer valgt til EFAs bestyrelse, som en af 7 vicepræsidenter.

Det europæiske parti European Free Alliance (EFA), som er en sammenslutning af 35 regional- og mindretalspartier, vil fremover styrke sin mindretalspolitiske profil bl.a. ved at få bedre kontakt til den europæiske mindretalsorganisation FUEN og ved at have flere repræsentanter fra mindretalspartier i bestyrelsen.

Derfor blev SSW spurgt om vi var

villige til at få en bestyrelsespost. SSW har sagt ja til posten, fordi vi gerne vil styrke vores europæiske samarbejde og mulighederne for at få indflydelse på politikken i Bruxelles.

Det nye rammeprogram lægger ligeledes op til, at SSW skal være sig sin internationale rolle som mindretalsparti bevidst og være mere aktivt på europæisk plan. Udover SSW sidder der også repræsentanter fra mindretalspartier fra Vestfrisland og fra Ålandsøerne i bestyrelsen.

På grund af Flemming Meyers store arbejdsbelastning som landdagsmedlem og landsformand er det aftalt, at Anke Spooarendonk overtager bestyrelsesposten i EFA, efter at hun er stoppet som minister i maj 2017. Bestyrelsesperioden går til 2019. SSWs vil i bestyrelsen arbejde for et mere socialt Europa, der tager hensyn til de nationale parlamenter samt regionernes interesser og mindretalenes rettigheder.

KONTAKTER I NORD OG SYD

Landsstyrelsen og landssekretariatets medarbejdere har i det forløbne år deltaget i en række møder, samtaler, arrangementer, landsmøder m.v. bl.a. med de tyske partier på landsplan, f.eks. SPDs og de Grønnes landsledelse til koordineringsmøderne og deltagelse i CDU Slesvig-Holsten 70 års jubilæum de danske partier på landsplan, f.eks. Venstre, Socialdemokraterne, Det Konservative Folkeparti og Slesvigsk Parti samt deltagelse i Det kommunale Topmøde i Ålborg og SSFs Folketingstur, med de tyske og danske myndigheder f.eks. et møde i Kontaktudvalget med forbundsregeringens mindretalskommitterede Hartmut Koschyk, bestyrelsen, forvaltningsgruppen og kulturudvalget af region Sønderjylland-Schleswig og med de sydslesvigske organisationer, inkl. Det Sydslesvigske Samråd samt mange enkeltpersoner plus organisationer i øvrigt, der søger kontakt til partiet.

For os som mindretals- og regional parti er disse møder og kontakter en uundværlig del af vores arbejde og givtige for det politiske arbejde og politiske tiltag.

Det samme gælder, når vi ser på kontakter og udveksling af informationer med flertalsbefolkningen, hvilket hænger sammen med vort daglige politiske virke på lands- og kommunalplan.

SAMRÅDET

I december 2015 indgik Det Sydslesvigske Samråd efter et års forhandlinger en ny samarbejdsaftale.

Som noget nyt er der mulighed ved visse fælles anliggenheder for Sydslesvig at gennemføre flertalsafstemninger i Samrådet. Derudover skal der gennemføres en årlig Sydslesvigting-konference, hvor vigtige emner for det danske mindretal kan drøftes.

Sidst men ikke mindst bliver Samrådets formand nu valgt med flertal for to år. Formanden kan genvælges to gange og kan komme fra alle organisationer, der har plads i Samrådet. Før gik formandposten på skift i de store folkevalgte foreninger.

Den første formand for det nye Samråd blev Christian Jürgensen fra Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig. SSW havde ønsket sig en mere vidtgående reform af Samråds-samarbejdet. For os er det vigtigt, at der er et fælles demokratisk forum i Sydslesvig, som kan fungere som talerør for hele det danske mindretal og som kan drøfte vigtige fælles anliggenheder for mindretallet.

Vi ser den nye aftale som et lille skridt i den rigtige retning.

MINDRETALS RÅDET

Den heftige debat om de mange flygtninge, som Tyskland har modtaget siden september 2015, har fået negative følger for flere af de mindretal, som

SSW og SSF samarbejder med i Mindretalsrådet i Berlin. Således har både de slaviske sorbere og sinti og romaerne i Tyskland i stigende grad været udsat for overgreb siden sidste efterår.

I Sachsen og Brandenburg er mange sorbiske byskilte blevet ødelagt og unge sorbere blevet overfaldet. Sinti og romaerne mærker en stigende aggression mod sig i hele Tyskland, som også fører til verbale og fysiske overgreb.

På den baggrund udtalte Mindretalsrådet sig i forbindelse med et besøg i sinti og romas dokumentationscenter i Heidelberg i marts 2016 i en pressemeddelelse mod den stigende fremmedfjenskhed og advarede mod den hadske politiske debat, som flygtningedebatten har udviklet sig til.

For mindretallene i Tyskland er det afgørende, at den demokratiske debat føres på en ordentlig og sober måde og respekten for mindretallenes rettigheder sikres. For os i SSW er det vigtigt, at vi som repræsenterer de stærkere mindretal i Tyskland, i disse tider er solidarisk med de svagere mindretal.

Et fungerende demokrati bør altid måles på, hvordan den behandler sine mindretal.

VORT EGET PARTI

Landsforbundets regnskabsresultatet for 2015 udviser et overskud på godt 59.000 euro. Det er ca. 4.000 euro mere end oprindeligt budgetteret.

På grund af ekstraordinære indtægter til finansieringen af den tyske udgave af SSWs historie var indtægtsiden med godt 580.000 euro næsten 9.000 euro større end budgetteret.

Vi siger tak til de danske fonde, der har bidraget til, at denne bog også kunne udgives på tysk. På udgiftssiden var personaludgifterne 6.000 euro mindre end budgetteret, mens især udgifterne til arrangementer med i ca. 22.000 euro var højere end budgetteret. Det viser det høje aktivitetsniveau

i partiet og er dermed "fornuftige" udgifter.

Overskuddet overføres til partiets valghenlæggelser, som bruges til valgene i 2016, 2017 og 2018.

Per 31.12.2015 havde landsforbundet en formue på ca. 170.000 euro. Til overborgmestervalgkampen 2016 i Flensborg gav landsforbundet et tilskud på 25.000 euro.

Da valgkampene i de næste år er budgetteret med i alt 320.000 euro, skal landsforbundet til trods for partiets stabile økonomi stadig spare op til valgkampene. For 2017 har SSW på lige fod med de andre sydslesvigske organisationer søgt Sydslesvigudvalget om en forhøjelse af tilskuddet fra Danmark på 1,7%.

LANDSSEKRETARIAT FLYTTER

Efter længere drøftelser har SSWs landsstyrelse sammen med landdagsgruppens ledelse besluttet, at partiets landssekretariat den 1.1.2017 flytter fra lokalerne Skibbroen/ Schiffbrücke 42 over til landdagsgruppens lokaler i Nørregade/ Norderstr. 74/76 i Flensborghus.

Udover at det på lang sigt giver en økonomisk gevinst for begge parter, sikrer flytningen et tættere samarbejde mellem landssekretariatet og landdagsgruppen samt presseafdelingen, hvilket især er gavnlig i forbindelse med de kommende valgkampe. Herudover vil der være bedre muligheder for landssekretariatet at modtage gæster og kontorerne kan besættes bedre i ferietiden. Da landssekretariatet i slutningen af året sammen med SSF indfører et nyt kartotekssystem for at kunne yde en bedre medlemsservice, vil partiets administration fra det nye år være mere moderne og mere effektivt.

MEDLEMSTAL

Medlemstallet er fra slutningen 2014 til udgangen af 2015 faldet med netto 78.

SSW havde per 31.12.2015 i alt 3.552 medlemmer. SSW er fortsat det tredje-største parti i Slesvig-Holsten. Nedenstående oversigt viser medlemstal for 2012, 2013, 2014 samt 2015 per amt:

Amtsforbund	2012	2013	2014	2015
Flensborg	1.076	1.062	1.065	1.002
Slesvig-Flensborg	1.537	1.559	1.517	1.523
Nordfrisland	742	744	725	702
Rendsborg/Egernførde/Kiel	305	325	323	325
Ialt:	3.660	3.690	3.630	3.552

Mens Slesvig-Flensborg og Rendsborg-Egernførdes amts medlemstal er stabile, var det især Flensborg by og Nordfrislands amt, hvor der var en forholdsvis stor nedgang i medlemstallet. Hovedårsagen i tilbagegangen er fortsat, at mange gamle SSW-medlemmer dør, og at der ikke kommer nok nye medlemmer.

Næsten halvdelen af SSWs medlemmer er over 60 år. Det viser, at SSWs medlemspyramide stadig vender forkeret, og at tilbagegangen formentlig vil fortsætte de næste år.

Tilsyneladende er interessen for politik og opmærksomheden om SSWs betydning som mindretalsparti ikke så stor, når der ikke er valgkamp. De senere år viser, at det især i forbindelse med SSWs valgkampe er lykkedes at få mobiliseret det danske mindretal og at få fat i nye medlemmer.

SSW er derfor klar med nye medlemshvervekampagner i forbindelse med de kommende valg. Derudover må partiet konsekvent arbejde videre på, at SSWs medlemmer får endnu mere direkte indflydelse på partiets politik, således at det bliver mere attraktivt at være medlem i SSW.

SSWU

På SSWUs landsmøde den 13. maj 2016 blev Christopher Andresen fra Flensborg genvalgt som formand for SSWs Ungdom. Efter at Christopher Andresen har taget studentereksamen på Duborg-Skolen og fortsætter i Kiel, kan han og en stor del af SSWUs landsstyrelse fortsætte deres arbejde for mindretallets ungdom.

Landsmødet besluttede, at SSWU for første gang i mange år vil opstille egne kandidater til landdagsvalget 2017, som de gerne ser placeret langt fremme på SSWs landsliste. SSWUs landsmøde valgte Christopher Andresen og Henriette Boysen som ungdommens bud på gode kandidater til landdagsvalget.

SSWUs medlemmer var særdeles aktive til overborgmestervalgkampen i Flensborg, hvor de deltog i mange arrangementer og i gadevalgkampen for SSWs overborgmester Simon Faber. Selv om valget ikke gik så godt for SSW og Simon Faber var de mange motiverede SSWUere et lyspunkt under valgkampagnen. SSWs Ungdom har per 108.2016 212 medlemmer, hvilket er en mindre fremgang i forhold til sidste år, hvor de på samme tidspunkt havde 207 medlemmer.

KOMMUNALPOLITISK INDSATS

SSW er et udpræget kommunalt parti. Vort parti har næsten 200 kommunalpolitikere i Sydslesvig, som er en aktiv og uundværlig søjle af SSW.

SSW er repræsenteret i alle større byer i Sydslesvig og Kiel, i alle nordlige kredslande og i mange små kommuner rundt omkring på landet. På alle niveauer gøres en god og dygtig politisk indsats, der er med til at sikre partiets gode anseelse og regionale profil. Det vil vi på dette sted gerne sige tak for.

Siden SSWs regeringsdeltagelse er kravene til partiets kommunalpolitikere

blevet øget, idet især oppositionspartierne prøver at misbruge de kommunale råd til at angribe landsregeringen.

Her er det vigtigt, at vi SSW internt står sammen og koordinerer landspolitikken med de kommunale udfordringer.

Det gælder f.eks. når kommunerne på grund af en lovændring, som SSW stod for, skal aflægge rapporter i hver valgperiode om mindetallenes situation i deres kommune. Kritikken af denne lovændring har været massiv, og derfor er det SSWs kommunalpolitikernes opgave at formidle, hvorfor det er en god idé at beskæftige sig med mindretalspolitikken også på lokalt niveau.

ANDEN POLITISK AKTIVITET

I arbejdsåret 2015-2016 var SSWs kurser for kommunalpolitikere velbesøgt. Landsforbundet gennemførte derudover flere hovedudvalgsmøder og informationsmøder om kommunalpolitiske emner bl.a. om flygtningepolitikken, EFA-resolutioner, region Sønderjylland-Schlesvigs fremtid eller om handelsaftalen med USA, TTIP.

Igennem hele året har der atter været en stor interesse for at høre om SSWs politik og regeringsdeltagelse, hvilket bekræftes af de mange besøg partiet fik fra skoleklasser og voksne grupper – særligt fra Danmark. SSW gennemførte i det forløbne år fem regionaler møde med SSWs medlemmer om det nye rammeprogram samt fem medlemsmøder, hvor partiets basis kunne udpege deres landdagskandidater.

I starten af 2016 holdt SSW sin traditionelle nytårsreception, i år i Husum, hvor minister Joannes Kramer fra vores venner fra FNP i Vestfrisland holdt festtalen og den nye danske ambassadør i Berlin, Friis Arne Petersen, kom med en hilsen.

I november 2015 gennemførte SSW sammen med Nordisk Informationskontor en konference om "Mindretal-

lene i Norden", hvor bl.a. den tidligere finske justitsminister Anna-Maja Henriksson fra det svenske mindretalsparti i Finland deltog.

Flere af landsstyrelsens nedsatte udvalg har fortsat deres arbejde i det forløbne år. Således har den kommunale arbejdsgruppe fulgt op på SSWs udspil om kommunale sammenlægninger. Arbejdsgruppen "grænseoverskridende samarbejde" drøftede på flere møder bl.a. igen Region Sønderjylland-Schlesvigs fremtid.

SSW's kvindeforum var ligeledes aktiv i det forløbne år og gennemførte flere møder bl.a. et møde, hvor et standpunktpapir om ligestillingen blev drøftet.

SSW's grand old man Karl Otto Meyer døde i februar 2016. (Foto: FIA)

AFSKED MED KARL OTTO

Det var en sorgens dag for det danske mindretal, da SSW-politikeren Karl Ot-

to Meyer døde i februar 2016 i en alder af 87 år.

Man kan ikke beskrive det danske mindretals politiske historie efter 1945 uden at komme ind på Karl Otto Meyer og hans fremragende virke.

Han var i årtier SSWs og det danske mindretals ubestridte leder og ansigt udadtil. Både som landsformand 1960-1975, som landdagsmedlem 1971-1996 og som chefredaktør for Flensborg Avis 1964-1982 satte Karl Otto sit særlige præg og sine fingeraftryk på mindretallets og samfundets udvikling.

Uden hans livslange indsats for ligestillingen ville mindretallene og mindretalspolitikken ikke stå så stærkt, som de gør i dag.

Karl Otto skabte med sin politiske kamp forudsætningerne for, at SSW i dag bærer regeringsansvar i Slesvig-Holsten og er et vigtigt parti i vores hjemstavn.

Vi i SSW vil aldrig glemme denne store og fremragende politiker og gode menneske, der har betydet så meget for partiet og mindretallene og for mange mennesker i grænselandet, i Danmark og i Slesvig-Holsten.

DAGSORDENEN

Igen har det været et aktivt år for SSW med mange gode oplevelser og desværre en del negative hændelser. SSW har på alle niveauer igen opnået gode politiske resultater til gavn for mindretallene i Sydslesvig og for flertalsbefolkningen i Slesvig-Holsten. På den baggrund går vi optimistisk ind i det nye år, hvor der venter et spændende og vigtigt landdagsvalg forude.

Den politiske dagsorden er præget af flygtningesituationen og diskussionen om, hvordan vi håndterer terrorismen. Det er alvorlige tider, vi lever i, og der er mere end nogen sinde brug for, at vi alle sammen holder hovedet koldt og ikke glemmer vores værdier. Vi må aldrig opgive vore egne humanistiske holdninger i kampen for at kom-

me disse betænkelige udviklinger til livs.

Vi må stå fast på vores demokratiske principper og bekæmpe denne negative udvikling med alle demokratiske midler.

Arven efter den danske grundlov eller den tyske forfatning bør aldrig udvandes eller undergraves.

Sker det, er det os og vores samfund, der bliver taberne.

TAK

Vi siger tak til alle i partiet, til vore medarbejdere, til samarbejdspartnere i de to mindretal i Sydslesvig og til alle i Danmark og Tyskland, der har støttet SSWs arbejde i det forløbne år.

Med velkendte Lars Harms, Jette Waldinger og Flemming Meyer på førstepladserne og en afbalanceret placering efter alder, køn og geografi er SSWs kandidatliste til landdagsvalget sammensat optimalt. (Fotos: Lars Salomonsen)

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENINGS LANDDAGSGRUPPE

Næsten hele koalitionsaftalen er realiseret

*Af gruppeformand
Lars Harms*

I det forløbne år har kystkoalitionen i delstatsregeringen taget sig af de sidste store udfordringer før landdagsvalget i maj 2017. Næsten hele koalitionsaftalen er blevet realiseret, og for SSW var det vigtigt at få gennemført to lovforslag, som vedrører vores minister Anke Spoorendonks områder: En ændring af landets fængselslov og en ny bibliotekslov.

Fængselsloven/ Justizvollzugsgesetz handler om situationen i fængslerne og indeholder nu en række forbedringer med hensyn til resocialiseringen af de indsatte i fængslerne. Processen for at en indsat kan resocialiseres skal i fremtiden planlægges tidligt i forvejen, fordi resocialiseringen er den bedste vej til at forhindre at folk igen begår strafbare handlinger. Dertil hører også,

at familierne skal få chancen til at være mere sammen, så de kan støtte fangerne vej tilbage til en normal tilværelse i samfundet.

På trods af alle vore gode argumenter for en afvæbning af fængselsbetjentene, krævede fagforeningerne, at de stadig om natten skulle have lov til at bære våben, så de kunne føle sig sikrere.

BIBLIOTEKSLOVEN

SSWs landdagsgruppe havde i sidste valgperiode allerede fremlagt et lovudkast, uden at det var muligt at få et flertal for det. Men for os - med vores danske syn på sagerne - var det fortsat vigtigt, at denne del af vores (ud) dannelsessystem får faste lovmæssige rammer. SSW fik derfor nedfældet i koalitionsaftalen, at der i løbet af valgperioden skal indføres en bibliotekslov.

SSWs kulturminister Anke Spooren-donk fremlagde et udkast, der sætter rammerne og nøje definerer, hvilke opgaver et bibliotek har. Det særlige er - set med mindretalspolitiske øjne - at bibliotekerne på Nordfriisk Instituut og Ferring Stifting er optaget i loven som videnskabelige biblioteker, og at også Dansk Centralbibliotket er nævnt som biblioteksvæsen for den danske befolkningsdel.

SSW ønsker at give bibliotekerne bedre rammebetingelser. Alle biblioteker får en årlig budgetforhøjelse på 1,5% via landets finansudligning. Nordfriisk Instituuts biblioteks og Dansk Centralbibliotkets arbejde sikres med en resultataftale. Resultataftalen medfører, at DCB fra og med i år få et tilskud på 172.000 euro hvert år. Det er næsten en fordobling i forhold til 2012.

Derudover uddeler kulturministeriet hvert år et sekscifret beløb til særlige innovative projekter i biblioteksvæsenet.

MINDRETALSPOLITISKE LANDEVINDINGER

På baggrund af ligestillingsloven er det fremover muligt at forelægge diplomer, ansøgninger, bilag osv. på plat-tysk for delstatens myndigheder i hele delstaten, på dansk i de sydslesvigske amter og på frisisk i Nordfrisland og Helgoland - uden at vedkommende skal betale for oversættelser til tysk.

Men alt afhænger jo af, om man dér har folk, der taler de sprog.

SSWs kommunalpolitikere kan sørge for, at dette lovkrav bliver ført ud i livet.

Med lovkravet om kommunale mindretalsberetninger vil landsregeringen og SSW styrke den kommunale mindretalspolitik.

I landsforfatningen står der, at mindretallene skal beskyttes og fremmes. Men i realiteten „glemmes“ det ret tit

i kommunalpolitikken. I nogle gange sker det af ”ond” vilje, men i mange tilfælde sikkert også på grund af uvidenhed.

Derfor har vi bl.a. sørget for, at kommunerne forpligtes til at aflevere beretninger om mindretallenes situation i deres område engang i hver valgperiode. Det giver kommunalpolitikere og embedsmænd håndværkstøj til at kontrollere, om man har nået de mindretalspolitiske mål, man har sat sig. Man har gjort gode erfaringerne i Nordfrislands amt og i Flensborg by med sådanne beretninger. Man kan bl.a. bruge disse beretninger til en mere målrettet personalepolitik for at få ansat folk, der taler mindretallenes sprog.

Det kunne tænkes, at man bruger beretningerne til at definere, hvad finansiel ligestilling af mindretalsorganisationer og -institutioner indeholder. Og selvfølgelig kan sådanne beretninger også føre til, at man direkte føler sig ansvarlig for at udbygge tilbuddene i mindretalssprogene i børnehaver og skoler.

Stem på SSW den 7. maj 2017, synes denne gule rose at sige på SSWs landsmøde i september 2016.

LANDET INVESTERER I FREMTIDEN

Kystkoalitionen fører en konservativ og sober finanspolitik. Landet Slesvig-Holstens økonomi ligger betydeligt under de budgetgrænser, forfatningen og aftaler med forbundsregeringen forskri-

ver. I et enkelt år har vi endda haft et overskud i kassen. Det er noget, landet for sidste gang har oplevet for årtier siden.

Også i år kan vi forvente et fremragende resultat. Alt i alt kan man med rette sige, at budgetterne holder, og at vi har økonomisk råderum til at sætte fokus på vigtige fremtidsinvesteringer.

Den fælles dansk-tyske trafikkommission, som SSW har været med til at sætte i gang, er efter nogle startvanskeligheder kommet i arbejdstøjet. I kommissionen drøfter man visioner for grænseregionen. En vision, vi har sammen med vores danske venner nord for grænsen er, at vi får udbygget vejforbindelserne vestpå, således at vi kan aflaste motorvejen A7.

Det er et stort stykke arbejde at overbevise især forbundspolitikken om nødvendigheden af bedre forbindelserne nordpå. Men i den sidste tid kunne vi bemærke at forbundsregeringen nu igen lytter til en landsregeringen fra Slesvig-Holsten. Det har de ikke gjort i samme omfang tidligere.

Vi har fået tilsagn om, at man vil finansiere udvidelsen af vestkystlandevejen B5. Også motorvejen A 20 fik et løft, da forbundsregeringen gjorde det klart, at motorvejen bliver finansieret. Slesvig-Holsten blev tilgodeset i Bundesverkehrswegeplan, forbundets samlede trafikplanlægning.

Nogle konkrete eksempler viser, at vi bogstaveligt er på den rette vej. Således bliver landevejen mellem Flensborg og Husum saneret og også små projekter som gennemkørslen L1 i Osterby er sat i gang.

Før 2012 har landet hvert år investeret omkring cirka 25 millioner euro i at renovere landets veje. Vi investerer i 2016 knap 47 millioner euro, hvilket er 11,4 millioner euro mere end sidste år. Og i 2017 planlægger landet at investere 49,2 millioner euro i landets vejssystem.

UDDANNELSE

Vi i SSW ser investeringer i uddannelsessystemet som investeringer i fremtidens samfundsudvikling og i fremtidens økonomi. Uden uddannelsen på højeste niveau har vi heller ingen chance til at udvikle os økonomisk.

For os i SSW er det også et spørgsmål om social retfærdighed. Skal alle have de samme chancer for at opnå den bedste uddannelse, de kan få? Hvis man svarer med „ja“, er det en selvfølge, at man også er parat til at give flere penge til uddannelsessystemet. Denne tankegang har også ført til overvejelsen om at ansætte assistentpersonale i skolerne, der skal hjælpe lærerne i særlige situationer – de såkaldte Schulassistenten. 240 personer af den slags bliver ansat i skolerne, og også de danske skoler skal tilgodeses.

SSW går ind for, at vindmølleplanerne afstemmes med borgerne.

Vi mener, at en plan for, hvor de må bygges, kan være en kompromis, der baserer på kriterier, der kan efterfølges. I sidste ende giver en vindplanlægning sikkerhed for dem, der gerne vil investere i vedvarende energiformer, og på samme måde har også befolkningen sikkerhed for, hvad der kan lade sig gøre, og hvad der ikke kan lade sig gøre.

SIKKERHED

På politiområdet har kystkoalitionen sørget for, at rammebetingelserne for politibetjentene er blevet bedre. Det samme gælder folk, der arbejder i justitsområdet. I begge tilfælde har vi sørget for, at folk i begyndelsen af deres karriere får en bedre løn. Det skal føre til, at arbejdspladserne bliver mere attraktive, og at man dermed kan tiltrække kvalificerede folk. Dertil hører også, at vi uddanner flere til at blive politibetjente. På denne måde forbedrer vi sikkerheden i Slesvig-Holsten.

Men der skal også helt klart siges, at der ikke er mere kriminalitet i Slesvig-Holsten end før i tiden. Faktisk har vi mindre kriminalitet end for 10 år siden. Det eneste „fremgang“, hvad kriminaliteten angår, er antallet af tyverier ved professionelle internationale bander. Men vores politi arbejder også professionel og samarbejder med Hamborg for at få styr på denne form for kriminalitet. For mig er det særdeles vigtige at understrege, at dette fænomen intet har med flygtningespørgsmålet at gøre.

HUMANITÆRT ANSVAR

Når vi taler om flygtningespørgsmålet så er det først og fremmest et humanitære ansvar. Og det er helt klart, at SSW går ind for, at alle, der kommer til os, får de bedst mulige vilkår. Man kan godt diskutere måden, som man i Tyskland har taklet flygtningesituationen sidste sommer på. Men vi som landet Slesvig-Holsten og alle de frivillige har i fællesskab reageret på en fremragende måde. Over 50.000 flygtninge kom i sidste år til Slesvig-Holsten og mange af dem rejste videre til Sverige og til andre lande i Europa.

35.076 flygtninge blev sidste år registreret i Slesvig-Holsten og er nu i landet. At landet, kommunerne og de mange frivillige hjælpere var i stand til at klare denne udfordring var fremragende. At situationen nu igen er mere under kontrol i forhold til sidste år hænger især sammen med, at grænserne på balkanruten er lukket.

Om situationen fortsætter, som den nu er, vides ikke. Frem til midten af august 2016 kom der „kun“ omkring 7.500 personer og søgte asyl i Slesvig-Holsten.

Der er færre end sidste år, og det fører til, at vi sløjfer strukturer, vi ikke nødvendigvis burde opretholde.

STEM PÅ SSW DEN 7. MAJ 2017

Den 7. maj 2017 er der landdagsvalg, og vi har en stor chance for igen at opnå et godt valgresultat. I 2012 fik vi 4,6% af stemmerne, og det var det bedste resultat siden 50erne. Men vi har muligheden for at få endnu flere stemmer. En stemme på de Grønne eller på SPD kan betyde, at man med sin stemme måske støtter en sort-grøn regering eller en stor koalition.

SSW har helt klart sagt, at partiet kun står til rådighed for et samarbejde med socialdemokraterne og de Grønne. Kun en stemme på SSW er derfor en garanti for at kystkoalitionen fremover kan arbejde videre. Dette argument skal også bruges overfor vælgerne – ved siden af at SSW selvfølgelig er det bedste bud til næste landdagsvalg.

Vi har mange gode kandidater, som vi kan være stolte af.

Vores team er parat til endnu en periode i regeringen, og jeg håber, at mange støtter vores arbejde ved næste landdagsvalg.

Tak for godt samarbejde med alle involverede i landdagsgruppen, med ministeren og hendes ansatte samt med alle vores samarbejdspartnere i Slesvig-Holsten og Danmark.

Anke Spoorendonk, mangeårigt landdagsmedlem og p.t. minister i delstatsregeringen i Kiel står ikke til rådighed mere efter landdagsvalget i maj 2017.

Fire bud på overborgmesterposten i Flensburg: Simone Lange (2.f.v.) vandt med CDUs, SPDs og De Grønnes stemmer over SSWs Simon Faber (2.f.h.). (Ill.: FIA)

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FOR FLENSBORG BY

Et nyt valg står for døren

Af byformand
Katrin Møller

Overborgmestervalget i Flensburg har optaget SSW Flensburg i det sidste år. Allerede på generalforsamling sidste år meldte Simon Faber ud, at han kunne forestille sig genvalg og igen være SSWs kandidat. På interne møder og møder med landsstyrelsen i september sidste år besluttede bestyrelsen atter at bakke op om Simon Faber.

På et medlemsmøde i november fik Simon med 95% af stemmerne en flot opbakning i partiet.

I december besluttedes det at et valgkampteam skulle stå for udarbejdelsen af valgkampagnen og for den daglige valgkamp. Valgkampteamet bestod af mine to stedfortrædere Daniel Dürkop og Phillip Bohk, af SSWs presseafdeling, landssekretæren og

Karin Haug samt SSWU og selvfølgelig Simon Faber. Kampagneteamet ydede en god indsats og kampagnen var særdeles god. Kampagnen for Simon Faber fik stor ros også af vores modstandere.

SSW takker Simon Faber for indsats for Flensburg og byens borgere. (Foto: SSW)

Desværre genvandt Simon Faber ved valget den 5. juni 2016 ikke sin overborgmesterpost. Jeg vil på vegne af SSW Flensborg sige tak til vores overborgmester Simon Faber for hans indsats i de sidste mange år for byen og dens borgere. Vi i SSW har værdsat Simon Fabers arbejde for at udvikle Flensborg til centrum i den dansk-tyske region.

Blandt andet Handelsblatts analyser viser at han har bragt byen på rette vej

Arne Prill som kantet-tiltalende taxachauffør i Simon Fabers og Flensborg SSWs valgkampsvideo. (Foto: Panik Pix)

FAKTA GJALDT IKKE

Jeg mener ikke Simon Faber har fortjent valgresultatet, hvor han med 23% blev nummer to efter Simone Lange, der med støtte fra SPD, CDU og De Grønne fik ca. 50% af stemmerne. Men i politik går det ikke altid efter fortjeneste. Hvis borgerne rationelt havde beskæftiget sig med de fakta, som Simon Faber og SSW valgkampteam prøvede på at sprede i valgkampen, burde de have indset i hvilken rivende udvikling Flensborg er og at den siddende overborgmester har en stor del af æren for det. Men politik er også nogle gange stemninger, og vi må erkende, at det ikke lykkedes os sammen med Simon Faber at vende en stemning i dele af befolkningen, som faktisk fra hans start i 2010, var imod ham.

Vores politiske modstandere i byen var gode til at sprede rygter om Simon Faber og deres store alliance for Simone Lange viste sig at være en for stor mundfuld for os. Min eneste trøst

SSW i Flensborg stiller med (f.v.) Lars Bethge, Katrin Møller, Daniel Dürkop og Christian Dirschauer. (Foto: SSW)

er, at det ser ud til, at vi i hvert fald nogenlunde har holdt sammen på vores stamvælgere. 23% er et godt SSW-resultat i Flensborg, men altså for lidt, hvis man vil beholde posten som overborgmester. Mens det lykkedes Simon Faber og SSW at aktivere mindretalsvælgerne, fik han desværre ikke stemmer nok fra flertalsbefolkningen.

Det er klart at en overborgmestervalgkamp for den siddende overborgmester koster mange penge. Jeg siger derfor tak til distrikterne og de medlemmer, der har støttet kampagnen med tilskud. Stor tak også til landsforbundet som har betalt halvdelen af kampagneomkostningerne. SSW Flensborg bys andel af valgkampbudgettet er begrænset til 10.000 euro. Det er mange penge, men er ok i forhold til valgets betydning. Det er vigtigt, at SSW Flensborg stadig har en god kassebeholdning til de kommende valgkampe i 2017 og 2018

Per 31.12.2015 har SSW Flensborg haft 1.010 medlemmer. Dermed er vi stadig langt det største parti Flensborg. Men vi må erkende, at vi i 2015 netto mistede 56 medlemmer. 27 flyttede til andre amter, 47 meldte sig ud. Mens 27 kom til partiet. 31 afgik ved døden.

LANDDAGSVALGET

Det er særlig landdagsvalget i maj 2017, som nu er i fokus for os i SSW Flensborg. Simone Lange opstiller jo ikke mere til landdagen. Om CDU's Arne Rüstemeier har held med sine spekulationer om at kunne vinde valgkredsen i Flensborg vil vise sig. Vi i SSW Flensborg vil i hvert fald gøre alt for, at det ikke lykkedes. Men vi forærer i hvert fald heller intet til SPD eller de Grønne. Vi går efter både 1. og 2. stemme til landdagsvalget.

Vi har med Christian Dirschauer fundet en rigtig god valgkredskandidat for

SSW Flensborg og har derudover også med Lars Erik Bethge en anden god kandidat til landslisten. SSW Flensborgs mål bør igen være at få et landdagsmedlem i Kiel. Begge er velegnet til at være medlemmer af landdagen.

Aktive og engagerede SSWere byder nødstedte flygtninge velkommen. (Foto: SSW SL/FL)

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FOR SLESVIG-FLENSBORG AMT

SSWs største amt - og med medlemsfremgang

*Af amtsformand
Gerd Voß*

SSW Slesvig-Flensborg amt havde 1523 medlemmer pr. 31.12.2015. Dermed er Slesvig-Flensborg amt igen det største amt i SSW.

Det er en fremgang på seks medlemmer i forhold til året før. Dermed er vi det eneste amt med en lille medlemsfremgang.

Godt nok har det været et år af den mere rolige slags her hos os i amtet - og dog er der jo hændt lidt af hvert.

Året har været kendetegnet ved få men interessante tiltag.

Vi fik oprettet en egen Facebook-side: https://www.facebook.com/search/top/?init=quick&q=SSW%20Kreisverband%20Schleswig-Flensburg%20&ref=ss_see_more_

link&tas=0.32306201709359017

Ydermere er der kommet flere informationer på vores hjemmeside: <http://www.ssw.de/de/ssw-vor-ort/schleswig-flensburg.html>

Med SSW-ambtsformand Gerd Voß i spidsen er det amtsstyrelsens hensigt at inddrage medlemmerne hyppigere og hurtigere i, hvad der rører sig i amtet. (Foto: SSW SL/FL)

Det er vores hensigt gennem disse medier hyppigere og hurtigere end hidtil at orientere vore medlemmer om, hvad der rører sig hos os i Slesvig-Flensborg amt. Så tjek bare løs og kommenter gerne per facebook eller email.

Da man på et amtsrådsmøde havde skåret i tilskuddet til Regionen Sønderjylland-Schleswig med 22.000 euro, indbød amtsstyrelsen til en rundbordsamtale om det grænseoverskridende samarbejde i sensommeren 2015 i Harslev.

Til denne debataften havde vi inviteret borgerne, politikere og erhvervsorganisationer fra begge sider af grænsen. Med dette arrangement håbede vi at udbygge forståelsen for vigtigheden af det grænseoverskridende samarbejde og vigtigheden af regionen og regionsskontoret med dets opgaver.

I slutningen af januar holdt vi klausurweekend, hvor vi internt drøftede det fremtidige arbejde i amtsstyrelsen, både indholdsmæssigt og strukturelt.

Den 11. februar afholdt vi et medlemsmøde, hvor vi drøftede rammeprogram-kommisionens oplæg til SSWs nye rammeprogram, inden dette skulle drøftes og endelig besluttes på det ekstraordinære landsmøde den 16. april.

LANDDAGSVALGET

Valgkampen til landdagsvalget 2017 indledtes ganske småt med dannelse af SSWs landsvalgudvalg. For landsvalgudvalget og landsstyrelsen begyndte planlægningen allerede inden sommerferien 2016. For Slesvig-Flensborg amt deltager Bodo Neumann og Svend Wippich i disse møder.

Landsstyrelsen havde besluttet, at spidskandidaten til landdagsvalget i 2017 skulle nomineres på det ordinære landsmøde den 26. september 2015. De lokale kandidater blev valgt på amtsplan.

SSW-amtsgeneralforsamling blev derfor organiseret som et medlemsmøde, hvor hvert SSW-medlem havde mulighed for at være med til at beslutte de lokale landdagskandidater.

Den 24. maj valgte vi vores lokale valgkreds-kandidater på et medlemsmøde på Christianslyst. Mødet startede med et foredrag ved landråd dr. Wolfgang Buschmann om amtets/kredsens flygtningepolitik.

Derefter valgte vi følgende kandidater:

Valgkreds 4: Flemming Meyer.
Valgkreds 5: Anke Schulz.
Valgkreds 6: Sybilla Nitsch.

SSWs endelige landsliste blev besluttet på SSWs ordinære landsmøde i september 2016.

TALE- OG STEMMERET FOR ALLE

På et ekstraordinært landsmøde den 16. april 2016 blev der besluttet en vedtægtsændring. Denne vedtægtsændring giver alle SSW-medlemmer tale- og stemmeret på hovedudvalgsmøderne og på amtsgeneralforsamlingerne.

Vi har atter aktiveret en arbejdsgruppe, som består af medlemmer fra amtsstyrelsen og fra byfraktionen i Slesvig. Arbejdsgruppen indbød - og indbyder - til møder om vandkvaliteten i Slien; som en fortsættelse af SSWs rundbordssamtale i 2015 om samme emne.

En yderlige arbejdsgruppe af medlemmer fra amtsstyrelserne fra Slesvig-Flensborg amt, Rendsborg-Egernførde amt og SSWUs landsstyrelse mødes for at forbedre SSWUs medlemssituation i Sydslesvig (uden for Flensborg) gennem informationer og arrangementer.

APPEL

Lad os i de næste måneder stå sammen om en aktiv valgkamp for at få et godt resultat ved landdagsvalget den 7. maj 2017.

Husk at gå til dette vigtige valg og få så mange venner, bekendte og familie-medlemmer til, også at gå til valg og stemme på SSW.

TAK

To amtsstyrelsesmedlemmer - Sven Nielsen og Anke Kleinert - har nedlagt deres mandat i amtsstyrelsen af per-

sonlige grunde. Amtsstyrelsen takker for samarbejdet.

En stor tak til medlemmerne af amtsstyrelsen, til SSF-amtssekretaria-terne i Flensborg og Slesvig og til vores sekretær Bodo Neumann.

Og sidst men ikke mindst en kæmpe tak til SSWs medlemmer og bestyrelser for indsats i det forgangne år.

Et år med kæmpe udfordringer

Af amtsformand

Jette Waldinger-Thiering

2015 var et år med kæmpe udfordringer for os allesammen. Men også et positivt år set med mine øjne som amtsforkvinde.

Året startede med SSWs nytårsreception, som blev holdt i Nordkolleg i Rendsborg. En yderst vellykket nytårsreception med ministerpræsident Torsten Albig som hovedtaler og med rigtig god musik med Nicole og Lucky. Det var en fornøjelse at være konferencier den aften.

KOMMUNALT NYT

I min sidste formandsberetning brugte jeg mange linjer til at berette om SSWs situation i byrådet i Kiel. Nu bruger jeg kun få ord: fortsæt sådan med det politiske arbejde og med at samarbejde i fraktionen.

Jeg vil benytte lejligheden til at sige tak til Morten Jochimsen, som efter mange år i byrådet i Rendsborg er stoppet som fraktionsformand. Andreas Vollstedt - den ny fraktionsformand i Rendsborg - ønsker vi held og lykke med arbejdet.

I Egernførde er der også sket nogle forandringer. Her skal der også siges mange tak til Sylvia Grabowski-Fillmer for hendes store indsats som fraktionsforkvinde. Rainer Bosse - den ny fraktionsformand - ønsker vi held og lykke med arbejdet.

Som kommunalpolitiker har man et stort ansvar. Man skal tage beslutninger, drøfte ting på fraktionsmøder og måske også på bestyrelsesmøder, for at få partiets opbakning til ens beslutninger.

FLYGTNINGE

Kommunerne har også i 2015 skulle slås med at få budgetterne til at hænge sammen. Det store antal af flygtninge, som kom til Slesvig Holsten, til amtet, til Kiel og rundt i kommunerne har sat jer på en prøve for at få pengene til at slå til og til at finde boliger til dem.

Med landsregeringens Flüchtlingspakt, som blev besluttet sammen med kommunerne i 2015, får kommunerne penge til bolig, integration og koordineret hjælp til at kunne løse denne opgave.

Jeg har besøgt begge Erstaufnahmen i Kiel og Rendsborg. Sammen med byrådsgruppen i Kiel blev der stillet et andragende om frit WLAN/ WiFi for dem, da det er vigtigt for flygtninge at holde kontakten til deres familier og venner.

Deres integration skal lykkes. Landsregeringen bruger mange penge på netop integrations- og andre kurser og er i god dialog med IHK og UVNord, fordi et arbejde og nogle dejlige arbejdskolleger er den bedste mulighed for at blive integreret i samfundet, lære sproget og kulturen.

Emnet flygtninge har fyldt meget i den forgangne politiske debat, men det må selvfølgelig ikke overskygge de andre vigtige politiske emner.

MANGE PROBLEMER

Der er rigtig mange problemer, som venter på at blive løst.

Almene boliger, god uddannelse til vore unge, vuggestuepladser, sundhedsområdet, fattigdom blandt børn

SSW-ambtsformand Jette Waldinger-Thiering: Der er rigtig mange problemer, der venter på at blive løst. (Foto: SSW RD-EGF)

og unge. Udfordringerne for et samfund, som bliver ældre. Bredbånd, vindenergie og veje, et udpluk af emner, som befolkningen forventer, at vi har et svar på.

Jeg ved, at alle SSWs mandatsbærere bruger rigtig megen tid på at finde på løsninger til gavn for borgerne. Det skal I have stor tak for.

Herfra skal der også lyde et stort tillykke til amtets genvalgte landråd Oliver Schwemer. SSW-kredsdaysfraktionen og amtsstyrelsen havde et godt møde med ham, hvor vi blev enige om at støtte hans valg. Alle partierne i kredsdaysen stemte for genvalg. Oliver Schwemer har lovet, at han også fremover vil arbejde godt og loyalt sammen med SSW.

Kiels ja og Hamborgs nej til Olympia, et nej til Stadtrionalbahn fra Rendsborg-Egernførde og et stort nej til Abschiebehaf i Rendsborg, er stikord på holdninger, som SSW i amtet er gået i offentligheden med. Her tages stilling til emner, som rækker ud over amtets grænser.

MEDLEMSTAL

Vores medlemstal er stabilt, men med henblik på landdaysvalget i 2017 og kommunal- og kredsdaysvalget i 2018 ville det være dejligt, hvis vi kunne få

en lille fremgang i medlemstallet. Vi har brug for medlemmer, som gerne vil arbejde og støtte os i vores politiske arbejde.

SSWU

I foråret havde amtsstyrelsen et møde med amtsstyrelsen for Slesvig-Flensborg amt for at drøfte, hvordan vi får flere SSWUere på banen, og om eventuelt andre samarbejds muligheder.

Lige nu har vi fem SSWUere i amtet, og det kan vi hurtigt blive enige om, er alt for få.

TAK

En stor tak til alle for godt samarbejde, især til den aktive del af SSW-familien og dem, der yder en indsats for mindretallet og flertalsbefolkningen.

Vort engagement for demokratiet er supervigtigt især i disse tider - med et Europa, som er påvirket af flygtningekrisen og som bliver angrebet af terror.

Vi skal i fællesskab stå fast om vores rettigheder, om ytringsfrihed, ligestilling af mænd og kvinder og fri bevægelighed i et frit Europa; leve livet og styrke demokratiet.

Det er mig magtpåliggende her at mindes vores Karl Otto, som har bannet vejen for, at vi som mindretal her i Slesvig-Holsten i 2016 kan leve en hverdag, som bærer præg af et fællesskab og en forståelse for os.

Amtsformand Lars Harms. (Foto: SSW)

SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING NORDFRISLAND

lirsberucht foon e SSW Nordfraschlönj

Foon formoon Lars Harms

Önjt fergängen iir heet e SSW Nordfraschlönj twäär grute informatsjoonseene – diiljwis tuhuupe ma e SSW-loonsferbånd - döörfjard. Jarst gäng et am e flüchtlingssituatsjoon önjt gehiilj än natörlük uk spesijäl önj Nordfraschlönj. Deertu heet di ombudsmoon for flüchtlinge Stefan Schmidt önjt Husumhus en fordreeging hülen, weer't deeram ging, weeram da manschne tu üs kaame än wat ja aw jam naame for än kam eefter Euroopa.

Aw e seelwie een hääwe ferstreesere foon e kris Nordfraschlönj beschraawen, hüdänji da naie manschne önj Nordfraschlönj unerbroocht wörden san. Deertu

schal huum seede, dät dät tuhuupearbe twasche e kris än e gemiinde heer teemilk perfäkt funksjoniird heet. Ouers aw dideere een wörd uk klää, dät et suner et iirenämt niinj fernunfti integratsjoon foon da naie manschne jeewe koon.

Di tweede een ging am e internatsjonaal hoonelsferiinjbääring TTIP. We fungen en infääring hüdänji TTIP tustände kiimen as än wat for inhüülje oufdäked san. Aw e iinj sid jeeft et en grut inträse, e hoonel twasche Euroopa än e USA aw ruchtlük iinjhäidlike biine tu stalen. Aw e ouder sid köö huum ouers uk woornaame, dät wase standards, wat we heer önj Europa

hääwe, dan uk üt e kräft seet wårde schan. Dåt köö en grut probleem wårde, wan huum am sotsjaale än uk ökologisce standards tänkt.

Biise eene – di flüchtlings-een än di TTIP-een – san gödj beseecht wörden än we häin ai enooch stoule, sü dåt deer sam manschne uk e hiile een stönje schönj.

Regjonaalpolitisch wjarn än san da krunkenhüsinge dåt hoodteema önj Nordfraschlönj. Önjt gehiilj bestoont et klinikum Nordfraschlönj üt fjouer ünlike grute än latje krunkenhüsinge. Dåt grutst krunkenhüs as dåt krunkenhüs önj Hüsem. Heer jeeft et sü gödj as niinj finansjåle probleme. Et krunkenhüs as uk grut enooch, am spesjaalbehoonlinge önjtubiidjen, wat et oudere stääse sü ai jeeft. Södänji as dåtdeer krunkenhüs uk önj e lååge än bestönj önj e tukamst.

Äänlik schucht et uk mat krunkenhüs aw Fäär üt. Dåtdeer krunkenhüs as wälj latj än koon normaalerwis uk ai ökonomisch bestönje, ouers deer wårt äkstra giilj for betååld, deerma uk aw da ailönje sün krunkenhüs bestönje koon än da manschne gödj fersöröd san.

Da probleemfåle san da krunkenhüsinge önj Taning än önj Naibel. Biise krunkenhüsinge san relatiif latj än koone ai åle keere önjbiidje. Än uk bai da keere, wat önjbin wårde, as ai säåker, dåt e fältål än deerma e routiine sü grut as, dåt huum dåt nuch ferswååre koon. Wan e routiine ai grut e nooch as, dan koon huum uk ai huuchstmöölik for e säåkerhåid foon da manschne garantiire. Södänji wårt aw arken fål argumentiird än en säntralsiiring krååwed. Oudere seede, dåt sün säntralsiiring natörlik deertu fååre wårt, dåt da weege tu da krunkenhüsinge for maning manschne dan lunger wårde.

Di krisdåi heet nü jarst iinjsen beslin, dåt da mååste keere önj Naibel nuch aprucht hülen wårde – uk wan, jüstsü as önj da leeste iirtiinde, en ökonomisch minus önj Naibel deerbai rütkamt. Önj Taning schal dåt krunkenhüs nü önj en „Medizinisches Versorgungszentrum“

ambåged wårde. Dåt håt, da manschne schan önj e tukamst önj Taning bloots nuch ambulantly fersöröd wårde. Wan da mansche lunger önjt krunkenhüs bliwe schan, dan schan ja önj e tukamst eefter Hüsem.

Dadeere önjtschiisinge san da krispolitikere was ai lächt feelen än huum koon nooch deerma räägne, dåt e diskusjoone am ´t klinikum Nordfraschlönj nuch lung ai tuienje san.

Önjt näist iir kaame deer hiilj än åål naie apgoowe aw üüs komunaalpolitikere tu. Deerdöör, dåt et friisk-gesåts ånerd wörden as än uk et loonsferwåltingsgesåts nü dåt brüken foon papiire önj e manerhåidespråke tuleet, as et nuch nüsier wörden, dåt we deerfor sorie, dåt et uk mansche önj e ferwåltunge jeeft, wat e manerhåidespråke snååke koone. For üs håt dåt, dåt we krååwe schan, dåt e språke as kriterium bait instalen önj e öfentlike tiinjst brükd wårt. Än et schal uk kiiked wårde, weer e ferwåltunge mansche, wat e språke koone, uk wörklik instale. Deerfor koon da manerhåideberuchte, wat nü uk infjard wårde, en gou heelp weese. Aw arken fål as et en wichtien apgoowe, wat we as manerhåide hääwe, deerfor tu sörien, dåt üüs ferwåltunge uk üüs språke snååke koone!

Önjt näist iir schan we wider en woolkamp fååre. Uk e SSW-NF as mat ploonen foon e loondåiswoolkamp önj e gung. Deerdöör, dåt we önj da leeste iirnge åltens ambai 700 lasmoote önj Nordfraschlönj än aw Håililönj hådj hääwe, san we was uk gödj apstald. Ouers jüst uk üüs sekretarioot ma üusen Uli Stellfeld-Petersen as en garant deerfor, dåt åle trådje bait iinje dan uk tuhuupefjard wårde. Södänji hoowe we, dåt we uk önj 2017 wider en gou woolresultoot önj Nordfraschlönj tustånde foue än we dan uk seelewbewust önj e komunaalwoolkamp 2018 starte koone.

En række væsentlige afdelinger i Skoleforeningen er nu flyttet ind på den nedlagte Christian Paulsen-Skole i Flensborg. Kirkekontoret er flyttet ind i den såkaldte Tivoli-bygningen. I september var der åbent hus. (Fotos: DSfS)

DANSK SKOLEFORENING FOR SYDSLESVIG

Et år med mange udfordringer

Af direktør Lars Kofoed-Jensen

Skoleåret 2015/16 har været et spændende år med mange udfordringer for Dansk Skoleforening for Sydslesvig. Det er kendt, at vi siden starten af 2016 har kigget på mulige besparelser for det efterfølgende skoleår. Det føles som sure besparelser, fordi det rammer områder, som ikke var luksus. Fremadrettet håber vi at kunne skabe rum for klogere besparelser på en sådan måde, at der også bliver rum til og råd til udvikling af nye områder. For vores pædagogiske område har med mennesker at gøre – og derfor er ud-

vikling altid påkrævet.

Børn i alderen 0-3 år

Vi kan fortsat iagttage et stort behov for etableringen af vuggestuepladser. Samtidig viser der sig dog også et stigende behov for pladser for børn over tre år. Vi skal sikre det barn, der går i vuggestuen og fylder tre, en plads i en børnehavegruppe, og netop det kan blive en kæmpe udfordring. Det gør det, fordi vuggestuebarnet ikke altid fylder tre år ved et børnehaveårsskifte, men – i sagens natur – mange gange også først midt på året. Enten må pladsen i børnehavegruppen holdes ledig i

længere tid, eller også må barnet forblive op til nogle måneder i vuggestuegruppen, indtil en ledig børnehavegruppeplads bliver klar. Dette kan medføre lange ventelister for både vuggestuegrupper og børnehavegrupper.

Forbundspræsident Joachim Gauck havde i januar 2016 inviteret til nytårsreception i Berlin; med forbundskansler Angela Merkel og regeringen, ledere fra erhvervsliv og sport - og 70 borgere, som har ydet en frivillig indsats i deres lokalområde. Blandt dem var Skoleforeningens formand Udo Jessen, her fotograferet sammen med Gauck og dennes veninde Daniela Schadt. (Foto: Bundespresseamt)

TRAS – sproget på vej

Det supplerende sprogvurderingsmateriale "TRAS – sproget på vej", som blev udarbejdet i 2015, er blevet prøvekørt i i alt fire dagtilbud. Materialet gør det muligt for vores pædagoger at se mere målrettet på, hvordan barnets sproglige kompetence udvikles på to sprog. Sprogvurderingen viser således pædagogen, hvordan dansk og tysk dukker op i børns sætninger, og hvordan sprogene supplerer hinanden, hvormed det bliver synligt, hvor langt barnet er i dets aktuelle aktive sprogfase.

Med disse resultater for øje kan pædagogen kvalificeret planlægge de næste skridt i forhold til sprogtiltagene. Sammen med sprogvejleder Helle Witt-Nommensen fra Hostrup Børnehave blev materialet præsenteret på en pædagogisk eftermiddag, hvor også

prøvefasen og mange spørgsmål blev drøftet. Det blev endvidere understreget, at det er vigtigt at bruge Skoleforeningens sproglige handleplan til at guide vores børn i Sydslesvig målrettet igennem vores tosprogede univers.

SFO er sjov.

Skolefritidstilbud

Med skoleåret 2015-2016 har Skoleforeningen fået klarlagt grundstrukturen på skolefritidsområdet og samtidig udbygget samarbejdet med SdUs fritidstilbud. Skolefritidstilbuddet på skolerne er enten organiseret ved en SFO (skolefritidsordning) eller ved en HFO (heldagsskolefritidsordning).

Forskellen mellem en SFO og en HFO ligger i fleksibiliteten i tilmeldingen og udbuddet af aktiviteter, mens det pædagogiske indhold i arbejdet er ens for begge tilbud. Begge ordninger er således med til at udvikle børne- og læringsmiljøerne på skolerne.

I skoleåret 2015-2016 har gode konstruktive møder ført til, at Skoleforeningen sammen med SdU har udviklet pakked løsninger vedrørende fritidstilbud lokale steder. Nu foreligger der et samlet koncept, så familierne og børnene kan vælge en pakked løsning i fritidstilbuddet, der matcher netop deres behov.

Det har ført til et tættere samarbejde, hvor alle profiterer af hinandens faglighed, kultur og organisering. Ik-

Lejrskolen Vesterled

Vesterleds Venner

Vær med til at sikre Lejrskolen Vesterleds virke for den Sydslesvigske ungdom!

"Vesterleds Venner" er en forening stiftet med det formål, at medvirke til at sikre det økonomiske grundlag for "Lejrskolehjemmet Vesterled". Endvidere kan der bidrages til kulturelle og sociale arrangementer i forbindelse med ophold på Vesterled.

Som medlemmer af "Vesterleds Venner" kan optages enkeltpersoner, organisationer, foreninger (herunder specielt Grønseforeninger og lokale SSF distrikter) fonde, samt såvel private som offentlige virksomheder af enhver art.

Kontingentsatser pr. år

Enkeltpersoner/husstande

min. 125,- kr

eller 17 €

Foreninger, distrikter m.v.:

min. 250,-

eller 34 €

Virksomheder, fonde, m.v.:

min 500,-

eller 68 €

Livsvarligt medlemskab for enkeltpersoner

1000,-

eller 136 €

Livsvarligt medlemskab for husstande

1500,-

eller 204 €

Vesterleds Venner har bankkontonumrene

Union-Bank

Handelsbanken

IBAN DE29215201000000236578 / BIC UN03DE31

Reg. nr. 7641 Kontonr. 101 37 68

Tegn et medlemskab af Støtteforeningen!

Formand: Carsten Dalgaard, Kirkegade 95 B, 7430 Bøst

Tlf.: + 45 97 35 58 51

E-mail: carstendalgaard@gmail.tele.dk

Foreningen Vesterleds Venner vil gerne have flere betalende medlemmer til fordel for lejrskolehjemmet på den jyske vestkyst.

ke mindst brugerne vil dog komme til at profitere på sigt. De vil forhåbentlig lægge mærke til det positive udbytte af et udvidet og koordineret samarbejde mellem Skoleforeningen og SdU. Et produkt heraf er for eksempel "last minute"-ferieordningen, som børnene fleksibelt kan tilmelde sig til på SdUs børne- og ungdomshuse med start sommeren 2016. Flere pakked løsninger i de øvrige byer venter lige om hjørnet.

ELEVERNES BEDØMMELSE

Skoleforeningen vil gerne levere et sammenhængende uddannelsessystem, der på så dansk grundlag som muligt udfoldes ud fra de tyske spille-regler. Både i Danmark og Slesvig-Holsten fjerner man sig fra talarakterer og går i retning af mere konstruktive evalueringsformer.

Muligheden for at fastholde fokus

på den enkeltes læring i nogle evalueringsskemaer, der både kan danne grundlag for den gode samtale med forældrene, kan vise vejen for eleven og kan hjælpe læreren i planlægningen af undervisningen hen over årene, er det vi håber på gennem et sæt fælles evalueringsskemaer. De første udkast har været i høring, og det er besluttet – ud fra de råd og kommentarer vi har fået – at lave en udviklingsfase på yderligere to år. Her vil vi arbejde på, at skemaerne retter sig mod de nye læreplaner som samtidigt udarbejdes.

Vi vil også arbejde mod, at de indeholder tilstrækkeligt med delpunkter så vurderingen giver reel information, og endelig er vi opmærksomme på, at sproget skal målrettes vores elever og forældre – så kan vi have vejledninger til lærerne ved siden af, hvis det er nødvendigt.

EFTERSKOLE

Optagelseskravene til gymnasiet har igennem en årrække været under forandring. Dette har tit medført vanskeligheder i forbindelse med tilbagevenden efter et efterskoleophold i Danmark. Vi er derfor særlig glade for, at det lykkedes at få en aftale på plads med undervisningsministeriet i Kiel, der sikrer, at en afgangsprøve fra hhv. 9. eller 10. klasse i Danmark nu sidestilles med en ESA eller MSA. Især i forbindelse med overgangen til profilgymnasiets 11. årgang er kravene til en dansk afslutning nu klart defineret, hvormed der er opnået en større retssikkerhed for elever og forældre.

NYE PÆDAGOGISKE INDSATSOMRÅDER

Skoleforeningens styrelse og forvaltningen sætter i de kommende år særligt fokus på tre områder:

Matematik

Det er en udbredt holdning i samfundet, at man godt kan klare sig uden matematik. Det er helt ok at være et almindeligt dannet menneske og samtidig sige om sig selv, at man ikke har forstand på matematik.

Men faktisk forholder det sig sådan, at vi får flere og flere skoletabere på grund af netop dette fag. Det er unge, som ikke klarer sig, og det får en betydning for deres fremtid. Vores målsætning er, at der skal være færre elever, hvis liv bliver bestemt af, at de ikke er gode til matematik.

Digitalisering

Digitaliseringen er et andet vigtigt emne. Her står Skoleforeningen foran nogle udfordringer, fordi de danske skoler og dagtilbud bevæger sig i et spændingsfelt mellem dansk pædagogisk virksomhed, som i høj grad bruger digitale læremidler, og det tyske samfund, hvor digitaliseringen på uddannelsesområdet ikke er lige så langt fremme. Digitaliseringen handler om,

at vores elever lever i en verden, som er fundamentalt anderledes end den, vi voksne kender fra vores barndom. Det er en verden, hvor eleverne nogle gange glemmer at sove om natten, fordi de snakker eller spiller med en på den anden side af jordkloden. Det er en verden, hvor eleverne kan være til stede i klasseværelset uden i virkeligheden at være til stede, fordi de er sammen med vennerne på deres smartphone. En del af vores digitale udfordring som pædagoger kommer til at handle om, at vi sammen med forældrene skal lære eleverne at leve i denne nye verden.

Kontakten til Danmark

Kontakten til Danmark handler i virkeligheden om sproget. At vores elever taler og forstår dansk er forudsætning for, at de får det bedste mulige udbytte af undervisningen. Vi lærer ikke vores elever sproget ved at slå dem i hovedet med det, men ved at de får gode oplevelser.

Og her spiller mødet med vennerne en stor rolle for de unge. At det danske sprog således skaffer dem nogle nye venner er en kæmpe motivation for vores elever, for de har lyst til at lære nye mennesker at kende. Derfor er vi nødt til at sætte det i system, at vores elever lærer jævnaldrende i Danmark at kende, og vi skal også sætte pædagoger-

Der var - og er mange eksempler på konkret frivillig hjælp til flygtningene.

nes og lærernes møde med kollegaer i Danmark i system.

FLYGTNINGESITUATIONEN

Flygtningesituationen i Europa har optaget mange inden for Dansk Skoleforening for Sydslesvig. For det pædagogiske personale i dagtilbuddene og i skolerne har det været en vigtig opgave at formidle, hvad der er sket i og uden for Europa i det forgangne år. Skoleforeningen er ikke økonomisk involveret, men der er mange eksempler på konkret frivillig hjælp: Børnehavebørn har uddelt julegaver til flygtningebørn, lærere underviser flygtninge i tysk og Skoleforeningen har udlejet tomme boliger til kommuner, som stiller dem til rådighed for flygtningefamilier.

GENSIDIG UDVEKSLING

Center for Mindretalspædagogik ved UC Syddanmark har i skoleåret

2015/2016 gennemført et praktisk projekt, som har til formål at trække det teoretiske pædagogiske arbejde ned i børnehøjde. Vesterland-Kejtum Danske Skole i Sydslesvig og de tyske mindretalsskoler Osterhoist (Øster Højst) og Rapstedt (Ravsted) i Nordslesvig har igennem nogle måneder haft en udveksling med gensidige besøg.

Nu har de også været på lejrskole i Vesterled sammen.

Projektet handlede om, at de unge mødes og lærer noget om hinandens ligheder og forskelligheder som to mindretal på hver sin side af grænsen,

DANMARKSMESTRE

5./6.klasse fra Lyksborg Danske Skole vandt i foråret 2016 finalestævnet skoleturneringen i høvdingebold i Kibæk. Skoleturneringen i høvdingebold arrangeres af Dansk Skoleidræt og er et landsdækkende arrangement for 4.-5. klasser, og i 2016 har den haft deltagelse af over 12.000 danske skoleelever.

5./6.klasse fra Lyksborg Skole vandt i foråret 2016 finalestævnet i skoleturneringen i høvdingebold.

MISBRUGSINDSATSEN

Skoleforeningen har udpeget fire misbrugs-nøglepersoner som skal hjælpe, rådgive og vejlede medarbejdere, der har udviklet et misbrug, og være med til at gennemføre forebyggende indsatser. Derigennem ønsker Skoleforeningen at tage hånd om misbrugsproblemer på en professionel og respektfuld måde, der sikrer tryghed og trivsel for ansatte, og dermed for børn og unge i vores institutioner.

Egne og andre organisationers/ institutioners nyansatte tager imod tilbuddet med speeddating på dialogmøderne.

SPEEDDATING

80 nyansatte i det danske mindretal var i november 2015 med til den del af Skoleforeningens dialogmøder, der omhandler det danske mindretal og dets organisationer.

Ved siden af Skoleforeningens egne nyansatte var også 23 nyansatte fra SSF, SdU, Centralbiblioteket, Flensborg Avis, Dansk Sundhedstjeneste og kirken med til arrangementet.

De fik et foredrag om Sydslesvig efterfulgt af »speeddating« med otte danske og frisiske foreninger og organisationer. Konceptet »speeddating« gik ud på, at de nyansatte blev delt op i grupper og så havde ti minutter pr. bod til at høre om arbejdet og stille spørgsmål.

For de nyansatte var det en god oplevelse: »Det var fint at lære organisationerne at kende, og det har givet et godt overblik«, »Engagementet er stort, og det var underholdene at lave det som speeddating«, var nogle af de kommentarer, de nyansatte kom med bagefter.

»OPLEV SYDSLESVIG«

Dansk Skoleforeningen udvikler sammen med de andre sydslesvigske organisationer og ved hjælp af projekttilskud fra Sydslesvigudvalget over de næste tre år til oprettelse af en internetportal med oplevelsespakker for besøg i Sydslesvig. Internetportalen skal bl.a. præsentere en række færdige oplevelsespakker med fokus på forskellige temaer eller geografiske områder i Sydslesvig, og målet er at etablere en central kontakflade, der skal servicere henvendelser fra grupper, der ønsker at møde det danske mindretal i Sydslesvig.

Derudover gives der også mulighed for at tilrettelægge individuelle programmer for de besøgende.

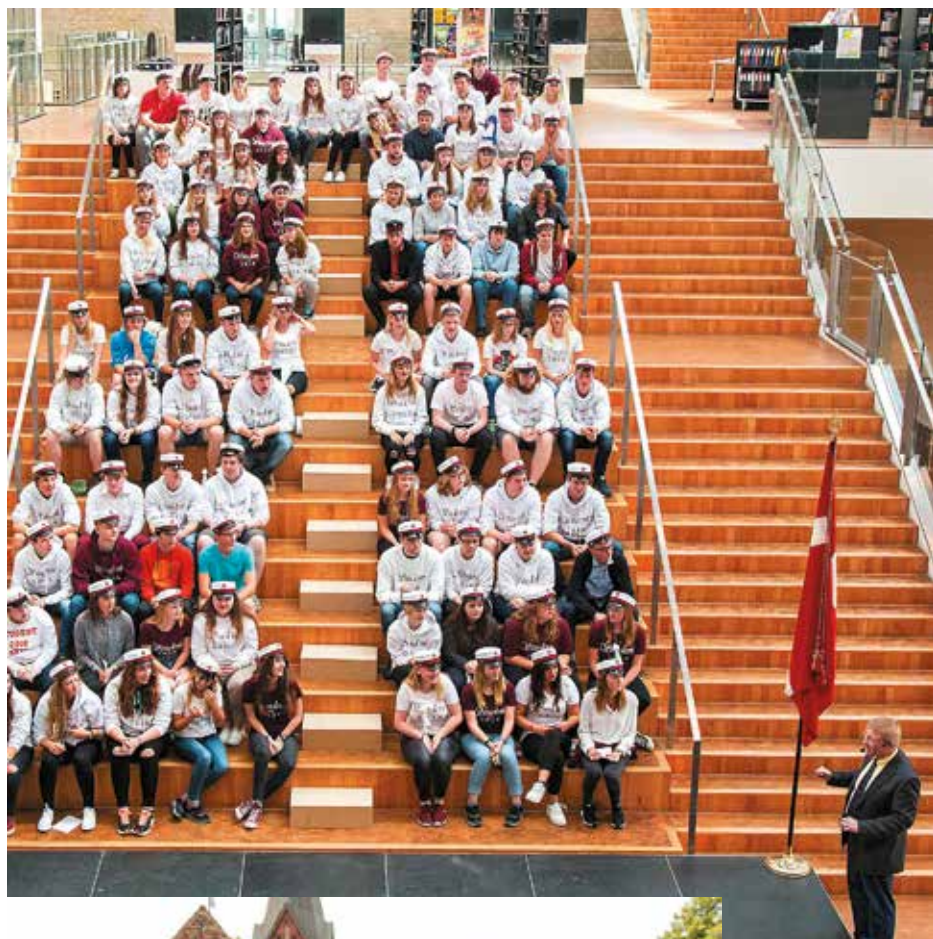
Ved direktør Anders Molt Ipsens afskedsfest spillede Skoleforeningens Underholdningsorkester SKURK under ledelse af Bente Stenger.

PENSIONERING

Den 1. september 2015 valgte børne- og skolefritidschef Birgit Messerschmidt at gå på pension efter 40 års tjeneste ved Skoleforeningen. Birgit var chef i mere end 20 år og motor i mange nye tiltag, men særligt hendes engagement i forhold til udviklingen og etableringen af hele vuggestueområdet har været signifikant.

Få uger senere gik også Skoleforeningens direktør igennem 16 år, Anders Molt Ipsen, på pension efter 37 års tjeneste i Skoleforeningen. Hans tid ved roret har været præget af en klar kurs, sat med sikker og rolig hånd, en høflig tone parret med en jernvilje og et hjerteblood for Skoleforeningens sag.

A.P. Møller Skolens studenter 2016 har fået overrakt huerne af rektor Jørgen Kühl. (Foto: Lars Salomonsen)

*Duborg-Skolens studenterårgang 2016 erobrede traditionen tro Nep-
tunbrønden på Nørretorv. (Foto Lars Salomonsen)*

Jaruplund Højskole med nybygningen i forgrunden. (Foto: Jaruplund Højskole)

JARUPLUND HØJSKOLE

Det går forrygende på højskolen

Af forstander

Karsten B. Dressø

Sidste år var overskriften "Jaruplund Højskole bygger videre på et stærkt fundament", og det må siges, at det er gået rigtig godt. I forbindelse med den udviklingsproces, vi påbegyndte sidste år, og i et tæt samarbejde med alle medarbejderne og skolens interessenter, beskrev vi vores målsætninger.

Målsætningerne var og er formuleret, så de er målbare. Det gælder målene for vores antal af gæster/ kursister/ elever, årselevtal, økonomi, etablering af en skolekreds (støttekreds) og sikring af en fortsat god og attraktiv arbejdsplads.

Alt sammen målsætninger, som har bragt os videre i den retning, vi var og er blevet enige om, med udgangspunkt i det stærke fundament som var skabt tidligere.

GÆSTER/ KURSISTER/ ELEVER

Jeg er imponeret over medarbejderne på Jaruplund Højskole, og må sige, at de atter har ydet en bemærkelsesværdig indsats. En indsats der har medført, at målsætningerne for 2015/ 2016 ikke bare er nået, men også overgået markant.

De sidste mange år, selv under de svære betingelser under ombygningen, har der på Jaruplund Højskole været et højt aktivitetsniveau med omkring 3.000 gæster/ kursister.

I 2014 var tallet på 3.217 gæster/ kursister/ elever, der havde besøgt højskolen, enten til et foredrag/ møde med forplejning på et par timer, en halv til en hel dag, en uge eller mere.

Målsætningen for 2015 var, at tallet for gæster/ kursister/ elever primært fra Danmark, Sydslesvig og andre nordiske lande skulle stige med mindst 35%.

Da vi opgjorde vores tal i begyndel-

sen af 2016, kunne vi konstatere, at vi var kommet op på i alt 5.269 gæster/ kursister, hvilket gjorde at vi har haft en stigning på 63,8%. Noget over vores målsætning på 35%.

Det er dejligt, at den fremsynethed som højskolens tidligere forstander Dieter Küssner og Skoleforeningen har haft vedrørende renovering af højskolen og tilbygningen af konferencefaciliteterne har været den rigtige beslutning.

For mig som forstander har det været en fornøjelse at arbejde sammen med alle om at nå og overgå vores målsætninger, og ikke mindst se den store indsats alle medarbejderne dagligt har ydet.

Hvis vi prøver at se forretningsmæssigt på tallene og sammenholder vores gæste/ kursist/ elev-tal med det antal dage, som der har været kursister på højskolen, vil det svare til, at vi i gennemsnit har haft 32 gæster/ kursister/ elever hver eneste dag 365 dage i 2015.

ÅRSELEV TAL

Her havde vi en målsætning, der hed 30 årselever ud fra den tidligere opgørelse, og vi nåede næsten 31 årselever, så også her var vi i mål.

Vi ønsker imidlertid endnu flere unge fra Danmark og Norden på vores kurser af over 12 ugers varighed, så vi har intensiveret markedsføringen og deltaget på alle uddannelsesmesserne i Danmark i løbet af januar og februar. Den indsats medførte, at vi sammenlagt på messerne nåede at tale med over 4.600 unge mennesker i målgruppen for et højskoleophold.

Messerne blev afholdt i Odense, Aarhus, Aalborg, Herning og København.

Vi håber, at den indsats øger kendskabsgraden til højskolen og Sydslesvig, og samtidig styrker vores lange kurser og får endnu flere unge danskere på Jaruplund Højskole.

Alt dette med henblik på, at der bliver mere ligevægt i de tre ben, højsko-

len står på: udlejninger, korte kurser på en-to uger og kurser over 11 uger.

ØKONOMI

Regnskabet for 2015 viste, at den store indsats, der var ydet, bar frugt. Jaruplund Højskole leverede et resultat, der var 65.000 euro bedre end i 2014. Så også her går det den rigtige vej og danner grundlag for udtalelsen at "... det går forrygende på Jaruplund Højskole."

STØTTEKREDS

(Den tidligere "skolekreds").

På dette område var vores målsætning at få etableret en støttekreds, og få suppleret bestyrelsen for Jaruplund Højskole med et medlem derfra.

Det har været en noget mere krævende proces, end vi troede til at begynde med, men nu er den på plads.

Der er over 50 mennesker, der har tilkendegivet, at de ønsker at være medlem. Dette tal vil vokse de kommende år, for det er vigtigt, at Jaruplund Højskole er bredt forankret i lokalområdet her og i Danmark.

Der er udarbejdet en brochure der nærmere beskriver, hvad formålet er, hvad der skal til for at blive medlem, samt hvordan man bliver medlem. Hvis du kunne tænke dig at blive medlem af støttekredsen, kan jeg kun opfordre til at kontakte højskolen for nærmere information, eller komme forbi og få en brochure. Vi har i det forgange år haft en hel del arrangementer og foredrag med åbne døre, og det har været dejligt at se den store opbakning der har været gennem deltagelse af mange Sydslesvigere. En opbakning som også er her i 2016.

Vi fortsætter udviklingen, sætter nye målsætninger og arbejder videre på, at Jaruplund Højskole som Sydslesvigs danske højskole bliver ved med at være en aktiv bidragsyder til samspillet mellem Danmark og Sydslesvig.

Fra et møde i nævnet. (Foto: privat)

DANSK VOKSEUNDERVISNING I SYDSLESVIG

Et bredt spektrum af fag og emner

*Af sekretærvikar
Philipp Micha*

Dansk Voksenundervisning er det centrale sted i mindretallet, der tilbyder undervisning til voksne indenfor et bredt spektrum af fag og emner. Voksenundervisningens øverste organ er repræsentantskabet, som består af 35 delegerede fra et stort antal danske organisationer og institutioner i Sydslesvig og de hermed samarbejdende friserer. Repræsentantskabet vælger et nævn på syv medlemmer for et år ad gangen.

Nævnets formand er Erik Andresen (Dansk Lærerforening i Sydslesvig), næstformand er Charlotte Bassler (Sydslesvigsk Forening for Flensborg amt). De øvrige nævnsmedlemmer er Blide Kürstein Borg (Den Slesvigske Kvindeforening), Erika Jentzen (DSH - Foreningen af Aktive Kvinder), Maike Lohse (Sydslesvigsk Forening), Kerstin Meinert (Sydslesvigsk Forening for Ej-

dersted amt) og Jens M. Henriksen (Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig).

Voksenundervisningsnævnet fungerer som forretningsudvalg for repræsentantskabet.

SÆSONEN 2015-2016

Voksenundervisningen var i sæsonen 2015-2016 igen kendetegnet ved et højt aktivitetsniveau. Efterspørgslen viser, at der er stærkt behov og interesse for kurserne. Danskurserne stod for hovedparten af aktiviteterne og udgjorde med 263 kurser cirka 67% af de samlede kursusudbud.

Et omfattende udvalg af kurser indenfor emnegrupperne sprog & litteratur, kunst/ kultur & musik, motion & bevægelse, håndarbejde/ håndværk & kreativitet tiltrak et stort antal deltagere fordelt over hele Sydslesvig. I sæsonen 2015-2016 blev der udbudt i alt 393 kurser med 7.370 lektioner. 4.361 kursister

deltog i aktiviteterne; gennemsnitsligt cirka 11 personer per kursus.

Kursusvirksomheden blev i budgetåret 2015 støttet med godt 83.500 euro i offentlige tilskud - svarende til cirka 23,6% af de samlede udgifter til Voksenundervisningen.

FAMILIESPROGKURSERNE

startede som et nyt tilbud i sæson 2014-2015 og er blevet en fast bestanddel af Voksenundervisningens aktiviteter. Kurserne afholdes fire gange om året og består af intensiv sprogundervisning og årtidsrelaterede works-

Ikke mindst for sin indsats for oprettelsen og gennemførelsen af familie-sprogkurserne fik nævnets næstformand Charlotte Bassler den 26. april 2016 overrakt Grænseforeningen Sønderborgs hæderspris. (Foto: Lars Salomonsen)

hops, hvor forældre og børn lærer med og af hinanden.

AFSLUTNINGSARRANGEMENTET

Voksenundervisningen afsluttede sæsonen 2015-2016 med en udflugt til vestkysten. 27 kursister, undervisere og aktive deltog den 1. juni 2016 i en guidet rundvisning på Theodor Storm-museet i Husum og et møde med fælles spisning på "Roter Haubarg" i Vitsvort. Under arrangementet afleverede formand Erik Andersen sin årsberetning, og sekretærvikar Philipp Micha supplerede med statistiske data fra kursussæsonen. Den 12. juni 2016 præsenterede Voksenundervisningen sine aktiviteter ved årsmødet i Husum. Mange årsmødedeltagere orienterede sig ved infoboden om seneste nyt fra voksenundervisningsrådet.

STATISTIK 2015-2016					
Emne	Kurser		Deltagere		
Dansk sprog	258		2.733		
Dansk litteratur	5		49		
Frisisk	4		31		
Øvrige sprog	7		59		
Motion & bevægelse	76		882		
Håndarbejde/håndværk & kreativitet	24		204		
Kunst & kultur	9		222		
Musik, kor & orkester	6		106		
Aktive pensionister	4		75		
I alt	393		4.361		
	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Kurser	379	390	430	423	393
Deltagere	4.211	4.196	4.595	4.470	4.361

Celia t.v. og feriebarnd Lillian som vikinge-krigere. (Foto: privat)

REJSEKONTORET SYDSLESVIG

Klare retningslinjer for genindplacering

*Af leder
Sally Flindt-Hansen*

EFTERSKOLEOPHOLD

Det var nærmest perfekt timing. Dagen inden arrangementet "Efterskolernes dag i Sydslesvig" gik forhandlinger mellem Skoleforeningen og Uddannelsesministeriet i Kiel igennem og nogle klare retningslinjer omkring genind-

placering i Sydslesvig efter 10. klasses ophold på en efterskole blev defineret – til stor glæde for alle, som overvejer et efterskoleophold i 10. klasse.

Skoleforeningen giver økonomisk støtte til efterskoleophold og ønsker at gøre selve ansøgningsprocessen mere gennemskuelig.

I det forgange år er hjemmesiden blevet gået efter i sømmende, og der er efter ønske fra forældre og andre

brugere af hjemmesiden, som søger information om efterskoleophold og støttemuligheder, blevet tilføjet en del relevante informationer, ligesom retningslinjer, ansøgningsskema og tabel over støttesatser er blevet mere overskuelige og letforståelige.

I skoleåret 2015-2016 har 35 elever fra Sydslesvig være elever på en efterskole i Danmark.

I skrivende stund er 46 elever fra Sydslesvig tilmeldt til efterskole i skoleåret 2016-2017. <http://www.skoleforeningen.org/efterskole>

Rendbjerg har fået en "skønhedsbehandling", til stor glæde for alle brugere.

Til skoleåret 2016-2017 er der stadig en del ledige pladser på lejrskolerne, som vi håber at få fyldt op.

Som en hjælp til lærere og pædagoger der planlægger lejrskoleophold, har hver af de to lejrskoler fået deres egen hjemmeside.

www.skoleforeningen.org/rendbjerg
www.vesterled.de

Meningen er, at det er brugerne selv, som bidrager til indholdet på sider-

skoleår	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/17
antal elever	32	44	35	34	50	58	46	50

GODT SAMARBEJDE

Vi takker for det gode og vigtige samarbejde med Grænseforeningen og Efterskoleforeningen, som begge har stor interesse i efterskoleophold for unge sydslesvigere.

Sammen har vi nytænkt "Efterskolernes dag i Sydslesvig" som i februar 2017 finder sted i let forandret udgave, nemlig i form af en "rejsemesse", som ikke kun præsenterer efterskoler men også sønderjyske højskoler samt alle Skoleforeningens andre rejsetilbud (sommerferieophold, Vesterled og udvekslingsugerne 45-47).

Vi håber, at mange familier vil støtte op om dagen, som ikke kun har noget af byde på for potentielle efterskolelever men også for yngre eller ældre søskende.

Hold øje med Skoleforeningens hjemmeside.

LEJRSKOLERNE OG FERIEKOLONIEN

I skoleåret 2015-2016 har der igen været mange glade børn og voksne afsted på lejrskolerne. Både Vesterled og

ne – dog har vi endnu ikke fået mange bidrag. Vi beder alle, som har tips, erfaringer og gode ideer til et lejrskoleophold på Vesterled eller Rendbjerg vil dele dette med Rejsekontoret, som så

Alice fra Sydslesvig er feriebarnd hos Theresa i Haderslev. (Foto: privat)

lægger det på hjemmesiden.

På feriekolonien Hjerpsted har der i sæsonen 2016, som går fra april til september været fyldt helt op med børnehaver- og førskolebørn. Alle restpladser blev booket nærmest lige efter de blev offentliggjort. 849 børn besøgte hermed Hjerpsted i 2016. Det er positivt.

SOMMERFERIEREJSERNE

15. marts 2016 ansatte Skoleforeningen og Grænseforeningen en fælles medarbejder, hvis opgave er at styrke antallet af personlige møder mellem sydslesvigere og danskere. Herunder hører især sommerferieophold. Takket være en stor indsats lykkedes det i år at finde 58 nye ferieværter og Rejsekontoret har nydt travlhed med at matche ferie børn og familier. Der er stadig mange, som mødes med den samme ferievært år efter år og som ordner alting selv udenom Rejsekontoret.

Dette ser vi som yderst positivt, da det for os er definitionen på en "ægte relation": 130 børn var i alt afsted på ophold hos ferieværter i Danmark i 2016.

Som et forsøg har vi i år haft to familier i Sydslesvig, der tilmeldte sig som ferieværter. Desværre lykkedes det kun at finde et ferie barn fra Danmark til én af dem. Næste år vil vi være klar i god tid og håber på større opbakning fra folk i Danmark, som er med til at sprede ordet i deres netværk, hvor der er børn, som er friske på at være ferie barn syd for grænsen.

Som et alternativ til ophold hos ferieværter har vi igen i år vores to Vesterled-sommerlejr med i alt 105 børn.

ELEVUDVEKSLING UGE 45-47

Det er ikke for sjov, at vi kalder uge 45-47 et "boost til selvtilliden". Det er et projekt som flytter personlige grænser og evalueringerne røber i stort set alle

tilfælde, at det har gjort "barnet mere selvstændigt". Vi håber at vi igen i år kan skabe mange gode match, som fører til venskaber på tværs af grænsen. Alfa-omega ved elevudvekslingen er, at det er et projekt som kræver stort engagement hos de deltagende familier.

Det er Rejsekontoret som formidler kontakten, men herefter skal familierne selv tage kontakt og aftale besøg, kørsel etc. Det er vigtigt at mødes inden uge 45-47, så man kan mærke, om kemien passer. Gør den til gengæld det, bliver elevudvekslingen med sikkerhed efterårets fedeste oplevelse.

FRIVILLIG 10. KLASSE I SYDSLESVIG

For ca. et år siden kunne vi på hjemmesiden og sociale medier berette om en ung pige fra Silkeborg, som ønskede at tage sin 10. klasse på en skole i Sydslesvig og bo hos en sydslesvigsk familie imens.

Nu er Siljas år som 10. klasses elev på Sønder Brarup Skole og hendes år som "gæst" i en sydslesvigsk værtsfamilie snart forbi. Vi er glade for, at det lykkedes og håber, at Silja kan inspirere andre unge, som har lyst til at tilbringe en "frivillig 10. klasse" i Sydslesvig.

Årsskriftet nu også elektronisk

*Af arbejdsudvalgets
formand Erik Jensen*

Årsskriftet 2015 udløste en kommunikation så livlig som aldrig før, da spørgsmålet om just årsskriftets fremtid blev rejst. Det har været en stor fornøjelse for arbejdsudvalget at læse de mange tilkendegivelser, og vi har næsten fået røde ører af al den ros. Tak for det.

Det er interessant, at rigtig mange – ikke kun de ældste årgange – fortsat foretrækker at få årsskriftet i papirform, for så har man, som en skrev, et hæfte, man kan tage frem og hygge sig med,

50 års jubilarer hyggesnakker ved bordene i Duborg-Skolens festsal den 15. juli. (Fotos: privat)

når lysten til at genopfriske minder om Duborg-Skolen og skolegangen dukker op.

Årsskriftet 2016 udkommer som sædvanlig i december i papirform og lægges ud på nettet. Det giver en besparelse, at vi nu ikke skal sende et hæfte til dem, der har meddelt, at gerne vil have skriftet i elektronisk form.

I år har Duborg-Samfundet kunnet glæde sig over et tilskud fra SSF, der hvert år har en lille pulje, man kan søge om støtte fra. Vi er taknemmelige for dette beløb og siger varmt tak for det, men minder alligevel om, at det er gennem de gamle elevers indbetaling årsskriftet finansieres.

For god ordens skyld gentages vores kontoer:

Danske Bank 804 5321 Reg.-Nr. 1551
Union Bank IBAN DE 78 2152 0100
0000 021520 BIC: UNBNDE21XXX.

I øvrigt modtager vi altid gerne indlæg – stort og småt om skolen, kammerater eller andet med relation til den gamle skole på Duborg Banke, hvor ombygningen og renoveringen omsider går i gang ved udgangen af 2016. Det var også på tide. De mange års overbelægning har forlængst udvisket den glidende overgang mellem husets naturlige patina og den voldsomme slitage, der præger skolens bygninger.

Måtte arbejdet skride planmæssigt og godt frem og skolen bevare sin indre sammenhæng, selv om den i et par år får to adskilte adresser, da fællesskolen bliver udstationeret i Skolegyde/ Schulgasse.

Jubilarernes sammenkomst i Duborg-Skolens festsal den 15. juli blev i år en succes. Arrangementet var velbesøgt med repræsentanter for mange årgange med to 70års jubilarer i spidsen. De forlod skolen i 1946.

Ved den efterfølgende dimission i Ildrætshallen strejfede den tanke mig, at dette års studenter vil blive 70års jubilarer i 2086, henimod slutningen af det århundrede, vi er i gang med...

Sammenkomstens store fremmøde skyldes i høj grad de kontaktpersoner, der i hver sin årgang skabte forbindelse til de gamle kammerater. Det er første gang, vi har prøvet denne model, men det vil vi også gøre fremover. Duborg-Samfundet siger tak for indsatsen.

De indsatte fotos har vi fået fra Gerhard Bethge, selv 50 års jubilær. Tak for det. Nogle jubilarer var med til dimissionen. Mange jubilarer fortsatte samværet ude i vores sommerklædte by.

Vores hjemmeside hedder www.duborg-samfundet.dk

Det ukendte land

Erik Jensen har forfattet en lejlighedssang, årbogsredaktionen tillader sig at offentliggøre her. Den synges på melodien: Venner, ser på Danmarks kort.

Venner, se på Danmarks kort,
her er no´ed, der ikke stemmer,
noget som man ofte glemmer,
ja, af nogle tænkes bort.
Grænselandet må I huske,
aldrig med historien sjuske;
i hvert hjerte skal det bo,
kun sådan er I det tro.

I Sydslesvig bor et folk,
der er danskere end danske,
det må ingen nu forvanske,
og der kræves ingen tolk.
De er del af fællesskabet,
men blev tysk ved landetabet;
i det danske hør´ de til,
simpelthen fordi de vil.

Landet vi besynger her
mellem Ejderen og grænsen
mellem Vesterhav og Svansen
er Sydslesvig, vi har kær.
Sammen gør vi Danmark større,
der er fortsat nok at gøre.
Lige nu får I det lært,
at Sydslesvig har vi kært.

Glade unge til SdUs fodboldskole i Slesvig i juli. (Foto: Tim Riediger)

SYDSLESVIGS DANSKE UNGDOMSFORENINGER

SdU under sol og tunge skyer

Af formand Kirstin Asmussen

Ser vi tilbage på det forgangne år, må vi konstatere, at SdU har været igennem både solskin og tunge skyer. En af de sidste års tungeste var beslutningen om at nedlægge Christianslyst. Afgørelsen blev truffet på baggrund af nødvendige besparelser i organisationen og en urentabel drift af institutio-

nen. De sidste års ihærdige forsøg på at hæve rentabiliteten på Christianslyst har ikke haft den tilsigtede effekt.

Som de fleste institutioner i mindretallet kan også Christianslyst kun drives ved hjælp af klækkelige driftstilskud. Det ligger i sagens natur, at mindretallets institutioner med deres unikke brugerstrukturer er chanceløse under det frie markedes økonomiske vilkår.

Hærvejsløbet ved DGI startes gerne i Flensborg, hvor SdU sørger for det ret så omfattende praktiske. Cykelrytterne blev denne sommer sendt af sted fra havnen i fjordbyen af minister Anke Spoorendonk fra SSW. (Foto: Martina Metzger)

INGEN LAPPERIER

Derudover ligger Christianslysts fornyelses- og vedligeholdelsesbehov på godt og vel 3,5 millioner euro, hvis det skal være ordentlig og uden appelønsninger. Et beløb SdU ikke formår at betale.

På trods af, at SdUs formål ifølge vedtægterne er at fremme det danske ungdoms- og idrætsarbejde samt at styrke det folkelige arbejde i Sydslesvig - hvilket bl.a. realiseres gennem driften af kursuscentre - ligger driften af et kursuscenter hhv. en lejrskole dog længst væk fra organisationens kerneområder.

Disse faktorer førte til, at SdUs styrelse på et møde den 21. marts 2016 besluttede at nedlægge Christianslyst ved udgangen af 2016.

Meddelelsen om nedlægningen skabte forståeligt nok røre både nord og syd for grænsen. Den 9. maj 2016 blev der i Undervisningsministeriet afholdt et møde omkring Christianslyst og mulige løsninger. Resultatet blev, at Folketingets Sydslesvigudvalg, Grænseforeningen, Skoleforeningen og SdU er indgået en aftale som sikrer ro omkring økonomien i 2017 og 2018 via en årlig kapitaltilførsel på sammenlagt 150.000 euro. Dette under forudsætning af, at et hurtigt arbejdende ud-

Modtageren af SdUs Ungdomslederpris 2016 blev fodboldkommer m.m. Sebastian Bilinge (18) 3.f.h., sammen med bl.a. SdUs formand Kirstin Asmussen (i m.), andre honoratiorens og private. (Foto: SdU)

valg, det såkaldte "gæsteværelseudvalg", undersøger og finder frem til overnatningsalternativer i Sydslesvig for vore nordfra kommende gæster og at Christianslyst ikke bliver solgt inden.

ØKONOMIEN

Et andet tungt område var og er SdUs pressede økonomi. De samlede gældsforpligtelser udgør i skrivende stund 2 mio. euro. Regnskabet 2015 udviste et underskud på godt 163.000 euro, hvilket var en direkte konsekvens

Familieaktivetsdag
20. februar 2016 i Idrætshallen 14:00
Moltkestr. 20c, 24937 Flensburg

Dagen starter med en familiekoncert med bandet **DRUMS ACROSS**

Vi tilbyder en bred vifte af aktiviteter for hele familien for store og små:

- du kan være kreativ
- du kan være aktiv
- du kan være med i en familiedyst
- du kan også bare hygge og kigge på

Gratis entré

Dagen slutter kl. 17.00
www.sdu.de

SSF SdU

Sammen med SSF afviklede SdU alle tiders familieaktivetsdag i Flensburg.

af Tilsyns- og Kvalitetsstyrelsens krav om at vælge en regnskabspraksis, hvor afskrivningerne på bygninger ikke mere konteres direkte på egenkapitalen men i henhold til god dansk regnskabskik bogføres som en omkostning i resultatopgørelsen.

Denne nye regnskabsmetode har nu ført til et mere retvisende billede af SdUs finansielle situation, hvor afskrivninger skal ses som post til reinvestering for slitage og investeringsbehov ved vore anlæg og huse, hvor det tidligere var svært at genere reserver og skaffe de fornødne midler.

Vi har derudover genberegnet vores ejendomsværdier ved at korrigere de historiske indgangsværdier for ejendommene betydeligt med bagudvirkende implementering af den nye afskrivningsprofil fra anskaffelsestidspunktet.

Dermed har vi opnået et bedre udtryk for ejendommenes nytteværdi end den hidtil indregnede. Dette betyder, at egenkapitalen og balancesummen nu er reduceret med 5,7 mio. euro. Balancesummen ser dermed ikke længere så flot ud som den har gjort, men er til gengæld mere retvisende. Denne genberegning står i langt bedre tråd med de erfaringer, vi de seneste år har opnået ved afhændelse af ejendomme.

SOLSTRÅLEHISTORIER

Noget, der er ved at udvikle sig til en solstrålehistorie, er etableringen af en områdeledelse indenfor det professionelle pædagogiske område. I efteråret 2015 ansatte vi fhv. leder af Nystadens Børne- og Ungdomshus Guido Petersen, der med sin høje faglige ekspertise allerede nu har tilført området tydelige økonomiske og faglige gevinster.

Men også foreningsområdet syder og bobler af aktivitet.

Over 10.000 medlemmer i foreninger og landsdelsorganisationer og ca. 1.500 brugere i vore børne- og ungdomshuse er et tal, der taler for sig

selv. SdU vil i fremtiden lægge fokus på borgernes behov, samfundets nye måde at dyrke idræt og holde fritid på og gøre en indsats for at styrke foreningslivet.

18.-26. juni havde mindretalsunionen FUEN arrangeret fodbold-EM for mindretal, Europeada i Sydtyrol, og SdU havde naturligvis sendt et hold. (Foto: privat)

BØRNE- OG UNGDOMSHUSENE

Vore institutioner har ændret navn. Deres tidligere betegnelse "fritidshjem" har på flere områder ikke mere været tidssvarende og ikke genspejlet deres pædagogiske tilbud. I Danmark er så godt som alle fritidshjem efterhånden blev omdannet til skolefritidsordninger (SFO). Således møder man ikke længere begrebet i den pædagogiske kontekst i Danmark.

Derudover har vore huse altid været mere end blot et pædagogisk pasningstilbud i fritidshjemssektoren, da vi helt fra starten har haft klubvirksomheden som en integreret del af vores arbejde.

OMRÅDELEDELSE

SdUs strukturforandring har selvfølgelig også haft konsekvenser for den pædagogiske sektor, i og med, at man den 1.10.2015 har fået ansat en områdeleder. Det økonomiske, personalemæssige og pædagogiske ansvar ligger nu hos én person. Dermed har vi fået mulighed for bedre at kunne reagere på mange af de udfordringer vi bliver konfronteret med og arbejde vi-

sionært i en accelererende samfundsudvikling.

RESULTATMÅL

Børne- og Ungdomshusenes mål ifølge resultataftalen for 2016 er at sætte fokus på krop og bevægelse.

En række sydslesvigiske organisationer ført an af SdU præsenterede også i 2015 et broget Spil Dansk-program, bl.a. en koncert med Per Chr. Frost og band i Slesvig.

I november 2016 optrådte bl.a. danske Heart Beat ved Spil Dansk i Sydslesvig.

Forskellige tiltag, aktiviteter og arrangementer skal være med til at udvikle og fremme et af de danske læreplaners indsatsområder. Dokumentationen både på institutions- og organisationsplan, vil være en del af arbejdet der skal udføres, hvor fokus især vil blive lagt på et forældrerelateret perspektiv.

SPROG- OG KULTURFORMIDLING

Udover institutionernes socialpædagogiske og dannelsesmæssige opgave, er det børne- og ungdomshusenes vigtigste formål at formidle dansk sprog og kultur. En opgave som man er bevidst om, og som er med til at præge hverdagen på institutionerne.

Der er således en hel del opgaver og udfordringer, mange flere end der er blevet nævnt, der ligger forude, som vi i fællesskab skal løse. Med afsæt i SdUs overordnede værdigrundlag og personalepolitik er grobunden for en udviklingsfremmende proces lagt.

En børnemusikfestival over flere dage gennemførtes i et bredt organisatorisk samarbejde men med SdU som anchorman i september 2016 i Sydslesvig - kulminerende med en flot og velbesøgt festival på Christianslyst.

SKOLER

SdU tilbyder hvert år en lang række skoler for børn og unge. I 2015 gennemførtes der to håndboldskoler, to fodboldskoler, en bordtennisskole samt en badmintonskole (Bad Camp) med ialt 225 deltagere.

Skolerne er populære og er ofte hurtigt udsolgte. De har en lidt anden struktur end tilsvarende skoler i DGI nord for grænsen, der oftest arrangerer skolerne som "dagskoler" med program fra 10-16 og overnatning hjemme. Men på grund af de store geografiske afstande i Sydslesvig arrangeres vore skoler med overnatning, typisk med start fredag aften og afslutning søndag eftermiddag. Udover en masse træning og spil indenfor den enkelte idræt vægtes det sociale også højt, og alternative aktiviteter er derfor en fast del af programmet på skolerne.

Små og store nød samvær og aktiviteter på familieejren Jul i Norden på Christianslyst. (Foto: SdU)

FAMILIELEJRE

Som et nyt skud på stammen af familieejre blev "Jul i Norden" afholdt på Christianslyst den første weekend i advent 2015. Mange familier deltog, og julemåneden blev skudt i gang med juleklip og juledekorationer, julemad og juleopskrifter. Der var noget for enhver smag og for enhver alder. Familielejrene bliver mere og mere populære, da flere generationer kan mødes til fælles

aktiviteter og nyde samværet under afslappede forhold. Familiesammenholdet styrkes og i en travl hverdag kan sådanne weekender nydes i fulde drag.

19.-25. marts 2016 gennemførte Youth of European Nationalities/ YEN, som SdU er medlem af, sit traditionelle påskeseminar i år under mottoet "Open Society" i ungarske Pécs/Fünfkirchen. Gemeinschaft Junger Ungarndeutscher (GJU) stod for tilrettelæggelsen. (Foto: YEN)

Udvikler børn og unge til at gøre en forskel

Af spejdercheferne Tim Riediger og Hannes Dau

I starten af spejderåret 2016 er Dansk Spejderkorps Sydslesvig gået i gang med at udarbejde en vision og en mission for fremtidens spejderarbejde i Sydslesvig. I løbet af processen sporede ledelsen sig ind på det ambitiøse mål om at blive Sydslesvigs ledende organisation for børn og unge, bl.a. ved hjælp af et endnu bedre aktivitets-tilbud, mere synlighed i det danske mindretal og bedre vilkår for fastholdelse af ledere, seniorer og spejdere.

Missionen under visionen kom til at lyde: Dansk Spejderkorps Sydslesvig udvikler børn og unge til at gøre en forskel.

HVAD FOR EN FORSKEL, OG FOR HVEM?

Som spejder prøver vi at inspirere og motivere hinanden til at gøre en forskel for andre og os selv. Det at spille en aktiv rolle i samfundet, at turde at udfordre sig selv, at kunne tage ansvar og en ledende rolle for andre, er kun få af de mange muligheder der er.

I Dansk Spejderkorps Sydslesvig er vi enige om, at vi kan blive endnu bedre til det, vi laver, og at vi bliver nødt til at udfordre os selv på det, vi 'plejer' at gøre, for at kunne udvikle os som en af de største ungdomsorganisationer i Sydslesvig. Vi tror, at vi vha. mission-/visionsprocessen har udstukket klare

rammer for, hvordan vi kan vi nå vores ambitiøse mål og hvad præcis det er vi vil nå.

SPÆNDENDE FORANDRINGER

Årets korpssrådsmøde (= korpsets generalforsamling) har været et centralt omdrejningspunkt for mange store forandringer i det forgangne spejderår.

Udover at et spritnyt sæt vedtægter er blevet enstemmigt vedtaget, er der blevet trukket en klar administrativ linje mellem korpsets hjemsted, Spejdergården Tydal, og selve organisationen.

Fremover varetager SdU de administrative opgaver i forbindelse med spejdergården, hvorimod korpsledelsen kan koncentrere sig om at kunne levere de bedst mulige rammer for spejderarbejdet i Sydslesvig.

Derudover har korpssrådet bestemt, at fremtidens korpssledelse skal konstitueres på en ny og mere tidssvarende måde. Den forhenværende bestyrelse, der varetog korpsets administrative opgaver, er nu blevet sammenlagt med ledelsen, der tidligere tog sig af den daglige drift af spejderarbejdet. Den samlede ledelse består i fremtiden af 7 medlemmer, to spejderchefer (helst af forskellig køn), en formand, en kasserer og tre medlemmer, hvoraf en skal være ung-repræsentant. Den nye konstituering danner et stærkt fundament for en effektiv og beslutningsdygtig ledelse med korte kommunikationsveje og et tæt forhold til korpsets medlemmer og grupper.

Spejderliv på Tydal. (Foto: DSS)

ET NYTTYDAL

En ny og ung korpsetledelse, og nye aftaler om vores hjemsted har krævet, at korpset placerer sig påny på Spejdgården Tydal. Vi er gået i gang med at udbygge nye møde-, depot- og kontorfaciliteter, der både kan fungere som base for ledelsen og give grupperne og de forskellige arbejdsudvalg, de bedst mulige rammer for deres daglige arbejde.

NYE UDFORDRINGER

En spritny korpsetledelse skulle i de første par måneder bliver klogere på hvordan fremtidens DSS skulle drives og udvikles i de kommende år. Derfor valgte vi at skyde arbejdet i gang med en altomfavnende kortlægning, for at

Juletur på Tydal med spejderne fra Rensborg. (Foto: Kira Kutscher)

belyse hvilke projekter vi allerede har liggende på bordet og hvilke områder der kræver vores opmærksomhed i de kommende spejderår. Kortlægningen gav et godt indblik i etablerede strukturer og afdækkede behov i de forskellige led i organisationen.

Alt i alt et stærkt fundament til at kunne bygge en ny ledelsesstruktur og fremtid på.

SYDSLESVIG

Mens korpset har udviklet sig rent strukturelt, har det daglige spejderarbejde summet videre. Masser af aktiviteter, lejre, sommerture, løb, hejk og andre spændende arrangementer har fyldt spejderhytterne rundt omkring i landet med energi, latter og den fineste spejderånd.

Det flotte aktivitetsniveau i grupperne blev suppleret med egne events for bestemte målgrupper.

I vinterens kulde løb vores actionfyldte turnering for de 16-23 årige af stablen - det såkaldte 'Løvebrøl', og i juni inviterede vi i samarbejde med Flensborg-Gildet, over 120 unge i alderen 8-12 til årets ulvedøgn.

Derudover fejrede vores traditionsrige sommerlejr 'Centerlejr Tydal' sit 30 års jubilæum med næsten 350 deltagere fra hele Danmark.

De korpsegne uddannelser og kurser som 'Træning på Tydal' og 'Trenefærd' blev atter en succes med mange deltagere.

Men sydslesvigiske spejdere søger også udfordringer i andre lande.

Flere end nogensinde er taget på kurser og konference i udlandet, bl.a. i Danmark, Portugal og Island. Kurser der byder på alt fra personlig udfordring, ny inspiration til det næste spejdermøde og strategiske værktøjer til at løfte niveauet i grupperådene og korpsets forskellige udvalg.

Korpset er under stadig udvikling,

og det gælder alle organisationens led; både ledelsen, udvalgene, grupperne, patruljer og enhver spejder på personlig plan. I samarbejde med projektet Wildes Schleswig-Holstein, har fx grupperne fra Rendsborg og Husby etableret nye naturarealer med primitive lejrpladser og i det vestlige Medelby er der ovenikøbet kommet en helt ny spejdergruppe til.

*Spejdere ved Karl Otto Meyers begravelse.
(Foto: Lars Salomonsen)*

MINDEGAVE

I februar blev Dansk Spejderkorps Sydslesvig betænkt med en mindegave af Karl Otto Meyer. Spejderiet og dens værdier har altid betydet meget for landdagsmanden, chefredaktøren og mennesket Karl Otto, og mindegaven vil blive brugt til at skabe et mindre byggeri på Spejdergården Tydal, der kan danne rammer for spejdernes arbejde med den demokratiske livsholdning og samarbejdet på tværs af forskellighed og overbevisning, helt i Karl Ottos ånd.

SPEJDERNE

Dansk Spejderkorps Sydslesvig har siden sin oprettelse i 1919 plejet sine relationer til de andre danske spejderkorps.

Med projektet 'Ungdomsøen' - det fhv. Middelgrundsforsøen ud for København - søges spejdernes profil øget, og hele Danmarks og Sydslesvigs ungdom inviteres til at blive klogere på, hvordan unge kan spille en aktiv rolle i samfundet.

Sidst i 2015 kulminerede samarbejdet i dannelsen af den fælleskorpelige forening "Spejderne", der i fremtiden skal lede, drive og koordinere nye og spændende fælles projekter på tværs af de fem danske spejderkorps.

I september ansatte foreningen sin første ansatte, den tidligere vicedirektør i Ungdommens Røde Kors (URK), Thea Hass. Thea kommer som udviklingsdirektør til at stå i spidsen for, at vi i fællesskab kommer til at nå ud til endnu flere børn og unge. Foreningen kommer til at spille en afgørende rolle i at udvikle de fælles indsatser, vi har etableret i løbet af de sidste år.

Herunder kan der nævnes den store fælleskorpelige lejr 'Spejdernes Lejr' i 2012 i Holstebro, vores storstående deltagelse i den danske politikfestival 'Folkemødet' og projektet 'Ungdomsøen', der skal styrke spejdernes profil

og invitere hele Danmarks (og Sydslesvigs) ungdom til at blive klogere på, hvordan unge kan spille en aktiv rolle i samfundet.

I OVERMORGEN

Den næste fælleskorpelige 'Spejdernes Lejr' i 2017 står lige foran døren, og hele korpset er ved at gøre klar til at være sammen med næsten 35.000 andre danske spejdere i Sønderborg fra den 22. til den 29. juli 2017.

I 2019 bliver Dansk Spejderkorps Sydslesvig 100 år gammel, så forbedelserne til et jubilæumsår med en korpselejr er ved at blive skudt i gang. Derudover glæder vi os til flere fælleskorpelige aktiviteter, et højt aktivitetsniveau for korpsets aktiviteter og at vi kan nå ud til endnu flere børn og unge med spejderværdier, vi tror på.

Alsidige tilbud til børn og unge

Af distriktsleder Sten Andersen

FDf-kredsene har i årets løb afholdt møder på deres egen måde alt efter antallet af ledere og børn og unge. Der har løbende været forskellige tilbud organiseret af FDF Sydslesvig Distrikt eller FDF Landsdel 5, der foruden Sydslesvig også dækker Syd- og Sønderjylland.

Her forskellige fælles arrangementer, som FDF-kredsene i Sydslesvig deltog i i sæsonen 2015/2016:

KANOTUR

Distriktets kanotur i Dalsland, Sverige fandt sted i juli 2015. Det blev til en uges kanotur i det svenske vandlandskab i Dalsland, som 25 FDFere nød i

løbet af sommerferien 2015. Der var bestemt en mindstealder på 12 år, så alle kunne få det bedste ud af sådan en lejr, idet det er ret anstrengende at ro i flere timer. Det var med bus til Frederikshavn, hvor deltagere tog med færgen over til Göteborg. I Göteborg var der en kort køretur til Dalsland hvor de lejede kanoer var parat til at modtage FDFerne. Der var mange gode oplevelser med hjem i rygsækken.

AKTIVITETSDAG

Aktivitetssdagen fandt sted i Hochseilgarten ved Egernfjärde den i oktober 2015.

Det var en hyggelig eftermiddag, hvor 35 FDFere fik mulighed for at udforske højderne og udfordre deres

På kanotur i Sverige. (Fotos: privat)

35 FDFere udforskede højder.

klatring i klatreparken. Først var der en lille instruktion, før alle deltagerne fik sikkerhedsbælte og hjelm på. Alle startede i de mindste baner, og så gik det højere og højere op. Det dygtige personale var hjælpsomme med at få FDFere ned, der var kommet for højt op. Dog måtte vi konstatere, at personalet ikke var i stand til hverken at forstå dansk eller tale dansk.

KLASSEKURSUS

7.-8. klasse-kursus afvikledes ligeledes i oktober 2015.

To unge fra FDF Flensborg byttede fællesskolen i Flensborg ud med det første lederuddannelses-kursus i FDF. Det foregik på FDFs hovedkontor Rysensteen i København. Sammen med 35 andre jævnaldrende FDFere fik de lært om FDF og København. FDF siger, at det er det kursus, hvor de unge FDFere både bliver klogere på dem selv

og på FDF. Efter en uges FDF-kursus, oplever vi ofte, at de kommende lederassistenter kommer tilbage til kredsen med mange spørgsmål til kredsens ledere og kredsens traditioner. Den, der har været på 7.-8. klassekursus, skal ofte med på de kommende lederkursus i løbet af de næste par år.

Til klassekursus sammen med andre unge i København.

Julelejren var hyggelig og fyldt med aktiviteter.

JULELEJREN

Julelejr afvikledes i november 2015 på Frederikshøj. Det blev en hyggelig julelejrweekend på FDF-lejren Frederikshøj på Løjtland. En gang imellem er det altid godt at prøve noget nyt og ikke Trenehytten i Tarp. FDF-lejrene Frederikshøj på Løjtland og Mellerup ved Agerskov ligger ikke for langt fra grænsen, så de sydslesvigske FDF-kredse hurtigt kan nå lejrene. Lederne fra FDF

Bredsted og FDF Flensborg havde i forvejen forberedt sig godt, så der var mange spændende aktiviteter både indenfor og udenfor i løbet af denne lejr.

LANDSLEJREN 2016

Landslejren 2016 fandt sted 7.-15. juli.

Der er fortræningsweekend 15.-17. april i Vilstrup ved Haderslev. Her skulle de 200 deltagende FDF-kredse fra det sydlige Danmark mødes for sidste gang inden landslejren på Sletten. Der var også deltagere fra FDF Bredsted og Flensborg.

Aktiviteterne var planlagt i forvejen, hvilket var en stor fordel. Det regnede stort set fra ankomsten til deltagerne blev hentet igen søndag.

Temaet var leg, så deltagerne legede tONSELEGE, strategiske lege og de klassiske lege som f.eks. "banke banke bøf". Alle fik varme i kroppen, hvilket var nødvendigt, da vejret skiftede mellem vand og vind.

Sidst i maj var der et fælles landslejr møde for de sydslesvigske del-

Landslejren blev en våd omgang, men FDFerne beholdt deres gode humør.

Til puslinge-tumlinge-weekend i Bredsted.

tagere i Uglereden i Tarp. Først blev indgangsportalen bygget som 1:1-model af rafter. Inde i hytten var der et syværksted, der syede bestikposer af gamle cowboybukser og betræk til puder, så alle kunne sidde godt og behageligt ved de store landslejr-bål og på rafterne hjemme i kredsen.

PUSLINGE-TUMLINGE

Puslinge-tumlinge-lederne i Bredsted tilbød puslinge-tumlinge-weekenden i maj i Bredsted. Puslingene og tumlingene sov Bredsted Skole og var ude i Skovhytten, hvor temaet var olympiade.

KONGENSHUS

Af Kerstin Pauls

For et år siden overtog vi opgaven som bestyrerpar for Kongenshus. Vi har oplevet en masse glade menne-

sker, som nød opholdet på det gamle Rehmstacker-dige. Udsigten, naturen og stilheden er fantastisk og et ophold værd.

FD'erne har været derude for at lege i naturen, dog holdt FDF Tønning en sæsonpause, da der manglede ledere. I 2015 fik vi foræret en ny flagstang af Reinhard Freudenreich, da den gamle knækkede under stormen i 2013. Det skal han have en stor tak for.

Er man interesseret i at leje Kongenshus, så kontakt undertegnede på 04861 690241 eller kongenshus@web.de

Kongenshus. (Foto: Oliver Rothenberg)

Kultur, samarbejde og rummelighed

Af konstitueret leder Gaby Günter

Efter sidste års store 25-års jubilæum med flere end 200 besøgende og et efterfølgende julerock-arrangement, der nåede op på en ny rekord i antal af gæster, startede huset frisk på en ny kursussæson i januar.

Vores kursusfolder, som traditionen tro udkommer umiddelbart efter årsskiftet og efter sommerferien, blev som håbet taget godt imod, og bød på både velkendte gengangere som nye tiltag.

Fra sykurset med Anne Heiberg. (Foto: Akti)

BREDT PROGRAM

Aktivitetshuset kursusprogram favner bredt: Der er tilbud for både engagerede strikkere, kreative amatørmalere, de lidt nørdede videobrugere, de fingernemme hobby-håndværkere, der svinger sav og hammer, samt musikere og bands, der fyrer den af i Aktivi-

tetshusets musikøvelokale og lydstudie.

Vi huser også de faste grupper, der gæster huset jævnligt, herunder Akti-quilterne, diverse håndarbejdsgrupper, for slet ikke at tale om vore faste klubber, som fotoklubben, seniorklubben og den for nylig dannede brætspilklub. I Aktivitetshuset er der plads til alle, for vi rummer mangt og meget og alle er velkommen.

Det er en glæde at se, at huset fyldes med liv på alle ugens dage. For mens huset byder dets brugere på hele 46 ugentlige åbningstimer, og man som "kørekort"-indehavere har mulighed for at låne nøgler til husets lokaler, så man kan gøre brug af huset uafhængigt af åbningstider, er en del af værkstederne og mødelokalerne næsten hver eneste weekend optaget af både mødearrangementer, weekendkurser og enkeltbrugere, der benytter sig af husets kapaciteter i deres fritid.

Når brugerne ikke kommer til huset, kommer Aktivitetshuset - såfremt det er os muligt - ud til brugerne. Således deltog Aktivitetshuset i februar 2016 med en bod på SdUs familieaktivitetsdag i Idrætshallen. Der var både perso-

Bandet Roast Apple stammer fra Nibøl, bor nu i Hamborg og optrådte ved Dockyard i Flensborg. (Foto: Roast Apple)

nale og udstyr til T-shirt-tryk til at efterkomme det kraftige rift om de udbudte T-shirts.

DOCKYARD

Arrangementet "Schlachthof 72,5 hours" og den efterfølgende Dockyard-festival tiltrækker hvert år tusinder af besøgende, og således er det ikke spor forunderligt, at også Aktivitetshuset samt SdU og de tilknyttede børne- og ungdomshuse - også i år var velrepræsenteret som officielle samarbejdspartnere. Vejrguderne svigtede os desværre, men det tog gæsterne, BMX-rytterne og de optrædende bands i stiv arm, så det atter blev et brag af en pinsefest. Når vi organisationer kommer ud for at repræsentere det danske mindretal i byen, så sker det ikke helt uden at være lidt stolt på, at et så vellykket arrangement, som efterhånden er blevet til et stort trækplaster og samtidigt et bevis for et fortrinligt samarbejde de danske og tyske organisationer imellem, er vokset til at være en ægte solstrålehistorie.

ÅRSMØDERNE

Ligeledes er Aktivitetshuset en fast størrelse på de danske årsmøder, nærmere talt friluftsmødet i Flensborg. På sådanne mærkedage er vi særdeles

Der er ingen grænser for, hvad der kan bestrikkes med og uden strikkefestival. (Foto: Akti)

glade for vores Akti-trailer, der kan læses med transportabelt udstyr, såsom varmepresse, telt, værktøj, og alt, som vi har brug for, når vi er med til at gøre årsmødet til en festdag. I år var der godt og vel 300 mennesker, der op søgte vores bod, hvor vi bl.a. tilbød de interesserede at lave egne årsmøde-badges eller også en unik mulepose.

SOMMER OG STRIK

Sommertiden i Aktivitetshuset blev imidlertid indledt med Aktivitetshusets traditionelle sommerfest og sommerens komme blev da også fejret med manér og live-musik.

For Aktivitetshuset danner sommerens afslutning og den dermed forbundne skolestart også altid startskuddet for 2. kursushalvår, der bød på en del nye tiltag, såsom spanskundervisning, mindfulness og faste vejledningsdage i husets lydstudie. Gængsere, som sy-kurser med Anne Heiberg

Aktivitetshuset
Nørregade 49
24939 Flensborg
www.aktivitetshuset.de

Udstilling
Gitte Becker

Natures
fingeraftryk

1. september -
31. oktober
2016

Menerende har mulighed for at møde Gitte og snakke med hende om hendes kunstarter **mandag, den 3. oktober og torsdag, den 23. oktober kl. 14-16.** Der er ikke mulighed for at stille spørgsmål, komme med sit og nu og købe kunstarter. Holdalen af indtagene går til initiativet "Solidarische Landwirtschaft" i Fl. Slesvig.

akti
aktivitetshuset

Året igennem er der også kunststillinger i Aktivitetshuset.

eller malekurser med Verner Brems hiter stadig og har efterhånden gjort det i en lang årrække. Dog er vi altid glade for at lokke nye undervisere til Flensborg og – så vidt det er os muligt – tilgodeser alle vore brugers ønsker.

Gentagelsen af en sydslesvigsk strikkefestival blev som forventet et af efterårets helt store højdepunkter. Når 80 strikkegale piger (der var desværre ingen drenge iblandt) mødes over 7

strikke-workshops, vejledt af 7 drønydgtige undervisere, kan det kun munde ud i en succes, der helt bestemt skal gentages.

Slutteligt afrunder vi traditionelt året med juleaktiviteter i form af vores årlige julehygge-arrangementer, julekurser og vores legendariske julerock på Volksbad Flensborg.

Året rummer mangt og meget, ligeledes gør Aktivitetshuset.

DET LILLE TEATER FLENSBORG

50 år i Hjemmet i Mariegade

RØDKÅL OG SAUERKRAUT

I november 2015 på scenen i Mariegade i Flensborg stillede Rødkål og Sauerkraut spørgsmål som: "Kan wackelpudding serveres på dansk?" eller "Hvad sker der i dag, når sprog og kulturer mødes?" De er moderne historieundervisning om grænselandet, hvor Eberhard von Oettingen har snakketøjet på og spiller op til Dirk Uwe Wendrichs smukke toner. De to er indsigtsfulde og oplysende, poetiske og underholdende og serverer musikalsk satire lige fra hjertet: infotainment for feinschmeckere.

Med forestillingen "Søsteren der ikke vendte hjem", en rejse gennem Sydslesvig og det danske mindretal, men også med anden aktivitet, glædede Det lille Teater Flensborg sit publikum også i 50-året for dets etablering.

Rødkål og Sauerkraut: Eberhard von Oettingen har snakketøjet på og spiller op til Dirk Uwe Wendrichs smukke toner. (Arkivfoto: Rødkål og Sauerkraut)

Biblioteket i forandring

Af bibliotekschef Jens M. Henriksen og kommunikationsmedarbejder Rita Jakobsen

Det er ingen hemmelighed, at biblioteket længe har overvejet, hvorledes man evt. kan få etableret nye og mere tidssvarende rammer for det danske kultur- og bibliotekstilbud i Nørregade 59 i Flensborg. Og specielt i et år, hvor Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig fylder 125 år.

Derfor blev der i 2016 udarbejdet en omfattende rammerapport, som analyserer de nuværende bygninger, deres udnyttelsesgrad, tilstand mv. Der er også analyseret på alternativer, hvor det vildeste og bedste, naturligvis er at bygge nyt. Et sted, som kan opfylde ønskerne til et moderne kultur- og videnscenterum - sådan som biblioteker skal være i dag.

Derfor er biblioteket i tæt dialog med andre organisationer i Sydslesvig, som også har deres udfordringer i forhold til bygninger mv. Flere kunne jo gå sammen om et mere ambitiøst projekt – hvis det giver mening.

Uanset hvad, alle sten bliver vendt og drejet og ejendommens fremtid er et fast punkt på stort set alle bestyrel-

sesmøder, hvor ideer løbende bliver vurderet.

MENINGERNES MØDESTED

I årets løb har Flensborg Bibliotek lagt lokaler til en håndfuld spændende konferencer og møder.

Stoltheden var til at føle på, da biblioteket var vært for Danmarks Biblioteksforenings store kulturkonference i februar 2016. Her deltog over 120 gæster fra "kulturdanmark" i et spændende program. Selvom vi kun lagde hus til, havde biblioteket sat sit fingeraftryk på flere oplæg i programmet. Bl.a. fra formanden for Sydslesvigudvalget Kim Andersen samt justits-, kultur- og europaminister i Slesvig-Holsten Anke Spoorendonk.

En flok handlekraftige kvinder "Women Entrepreneurship" indtog i maj mødestolene til en workshop i Blå Sal. Det dansk-tyske entreprenør-netværk af kvinder er et grænseoverskridende samarbejde, der skal hjælpe kvinder med iværksætterier.

Som det ene ud af fem udvalgte mødesteder, dannede Flensborg Bibliotek i oktober ramme om en af Kulturministeriets konferencer om den stort anlagte kampagne om en kommende Danmarkskanon. I samarbejde med SSF og Flensborg Avis blev der arrangeret en stor konference med mange forskellige input og deltagere fra både nord og syd for grænsen – bl.a. tidligere udenrigsminister og folketingspolitiker for SF Villy Søvnald, museumsinspektør Inge Adriansen og udlandsredaktør på Berlingske Anne Libak.

I november glædede biblioteket sig til besøg af Flensborg universitet og Roskilde Universitets-Center (RUC),

Et lokalt fingeraftryk på Danmarks Biblioteksforenings kulturkonference, i år i Flensborg. (Fotos: DCB)

som afholder en konference om JUMP, Jobs via Uddannelse, Mobilitet og Praksis.

NYE NABOER OG SAMARBEJDSPARTNERE

Samarbejdet med eksterne partnere udgør en stor del af bibliotekets hverdag – lige fra husfællesskab i Slesvig til planlægning af en strikkefestival.

I 2016 blev samarbejdet med Nordisk Informationskontor for alvor cementeret, da de kunne flytte ind i nogle nye, flotte lokaler på 1. sal – samme etage som udstillingsområde og Blå sal.

Kort derefter kunne biblioteket offentliggøre et samarbejde med European Center for Minority Issues (ECMI), der flytter deres bibliotek hen til Nørregade 59. Så kan forskere og andre interesserede dykke ned i international mindretalsforskning som supplement til alle de materialer og ressourcer, som Den Slesvigske Samling og Forskningsafdelingen har at byde på.

Endvidere følger biblioteket spændt det tre-årige udviklingsprojekt med internetportalen "Oplev Sydslesvig", som vi ser frem til at drive videre om nogle år - som en slags sydslesvigsk turistkontor.

Biblioteket deltager aktivt i Det Sydslesvigske Samråd. Udover at bibliotekets bestyrelsesformand også er blevet valgt som samrådets formand, deltager vi i en række arbejdsgrupper. Mest omfattende pt. er i Kommunikationsnetværk for Sydslesvig, hvor vi bl.a. sidder i en redaktionsgruppe for et nyt informationshæfte om det danske mindretal.

1000 MENNESKERS MENING

I februar og marts gennemførte biblioteket en omfattende spørgeskemaundersøgelse – og den største nogensinde. Næsten 1000 besvarelser gav os et rigtig godt praj om vores bibliotekstilbud.

Nederst i spørgeskemaet var der et kommentarfelt, som mange har brugt til at komme med spændende forslag. Andre har brugt feltet til kritik – flest konstruktive, og nogle få vrede – og atter andre til blot at sige tak. Vi glæder os meget til næste fase, som bliver at invitere udvalgte brugere og nærmeste samarbejdspartnere til fokusgruppe-diskussioner af nogle af de temaer, som er blevet blotlagt af undersøgelsen. Og vi regner med, at disse diskussioner sammen med undersøgelsens resultater vil føre til, at vi i fremtiden kan søsætte nye spændende og samskabte tiltag.

Hvem har mon dyrket de største kartofler? - børnehaver i bibliotekets have i Flensborg.

DET TAGER KUN ET KVARTER – BØRN OG LÆSNING

Læsningens effekt har været genstand for mange forskningsprojekter på det seneste. Bare et kvarters læsning om dagen kan f.eks. være udslagsgivende for hvilken uddannelse et barn vælger senere i livet. Den vigtige læsning er grundlaget for langt de fleste af børnebibliotekets arrangementer, hvor sprog, læsning og leg er i fokus.

Efteråret 2016 bød da også på en stor udstilling "Halfdans Univers", der i år blev koblet sammen med de efterspurgte og populære ABC-caféer for de nye 1. klasse elever.

"Biffen for børn" - et nyt tiltag i 2016 - tilbyder børn i Sydslesvig at se børnefilm sammen med andre børn. Oplevelser er som bekendt bedre i fællesskab med andre.

Børnebiblioteket deltager altid gerne i samarbejde omkring børnekultur - f.eks. deltog vi i SdUs fantasylejr, i musikfestivalen i september med seks koncerter på biblioteket og i bamsefesten i oktober med bibliotekets bedste bamsebøger og to børnebibliotekarer.

Billedbogsdag - vejen til sprog, en kursusdag i september (i tæt samarbejde med Centralen for Undervisningsmidler CfU) gav deltagerne faglig viden om hvorledes billedbogen kan bruges i arbejdet med tosprogede børn og voksne.

"Landboerne" snydes heller ikke. Udvalgte populære arrangementer "genbruges" i Husum og Slesvig Bibliotek, f.eks: fire årsfest, morgengry, børnefilm og hobbyaktiviteter.

Det virtuelle børnebibliotek er i hastig udvikling.

Børnebiblioteket på www.dcbib.dk giver bl.a. gode læseideer til både forældre og pædagoger, f.eks. om dialogisk læsning og skolestart.

BUD EFTER BOGBUSSERNE

De fleste har for længe siden opdaget, at bogbusserne ikke kun nøjes med at køre deres månedlige ture til brugerne. Der er i den grad rift om bogbusserne som farverigt indslag ved de forskellige sydslesvigske foreningers sammenkomster, f.eks. årstidsfester og årsmøder.

Som en stærk med-garant for dansk kulturelt indhold prioriterer biblioteket løbende bussernes tilstedeværelse ved større kulturelle arrangementer i flertalsbefolkningen, f.eks. som fast gæst til Kiels Skandinavien Tage, i år i november.

De årlige internationale bogbustræf er også højt på dagsordenen og den sydslesvigske bogbus plejer altid at

Der er fedt i bogbussen, men allermest i chaufførkabinen.

Sol, sommer og årsmøde med bogbussen.

Intens hygge i bogbussen.

vække positiv opsigt med sin specialbyggede indretning og særprægede udsmykning med bl.a. de finurlige illu-

strationer fra vores landsdel. Intet under, at bogbussernes udlånstal tegner sig for halvdelen af bibliotekets samlede udlånstal og, at bussernes service scorede topkarakter i den store spørgeskemaundersøgelse i foråret 2016.

OG ALT DET ANDET

Hvad er det, der gør Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig til mere end et bibliotek? – anderledes end de biblioteker man ser i Danmark?

Det er bl.a. tilbuddet om danskundervisning, Den Slesvigske Samling (DSS) samt Forskningsafdelingen (FA). Og selvom de to sidstnævnte flytter sammen i år, vil forskningen også fremover være en særskilt organisation i huset.

Ligesom biblioteker i Danmark også gør noget, for at nye danskere kan lære dansk, gør vi noget, der kan hjælpe både med at lære dansk og måske mere end det, bidrage til bedre kulturforståelse, flere i job og bedre handelsmuligheder for nu at bruge de helt store ord. Og det er noget, vi overvejer at gøre mere ud af - inspireret af den såkaldte "Tysklandsstrategi".

DAENISCHKURSE.DE

I sæsonen 2015-2016 blev der gennemført 25 sæsonkurser, 23 Bildungsurlaubskurser, syv intensiv-formiddagskurser, ni weekendkurser. I alt 64 danskurser med 631 kursister og i løbet af 1.941 lærertimer. For indeværende sæson 2016-2017 er der planlagt 66 forskellige kursusforløb med i alt 2.423 lærertimer.

Kursusafdelingen har i sommer introduceret en helt ny dansk- og tysksproget hjemmeside: www.daenischkurse.de. Her kan man læse alt om de forskellige kurser og som noget helt nyt: tilmelde sig online. Som supplement kan kursisterne abonnere på et nyhedsbrev samt følge med i Facebook-gruppen "Lær dansk på biblioteket".

FLYTTETE SAMMEN

Den Slesvigske Samling (DSS) og Forskningsafdelingen (FA): Gradvist er DSS og FA rykket tættere sammen. Afdelingerne har længe arbejdet sammen, men i efteråret 2016 flyttede de to afdelinger også sammen fysisk. Organisatorisk er FA fortsat en selvstændig afdeling, mens DSS stadig er en del af biblioteket. Afdelingerne arbejder tættere sammen om at styrke det fælles tilbud til brugerne.

PÅ VEJ TIL ET FORSKNINGSBIBLIOTEK

Som led i et projekt, der løber fra 2015 til 2017, arbejdes der på tredje år med udviklingen af Den Slesvigske Samling (DSS) til et forskningsbibliotek. Projektet indebærer både en udvikling af samlingens fysiske rammer samt en styrkelse af samarbejdsrelationerne til andre forskningsinstitutioner og en udbygning af tilbuddet til forskere og slægtsforskere.

I indeværende år har DSS og FA etableret faste studiepladser, hvor interessererede studerende og forskere, der arbejder med et materiale, har mulighed for at fordybe sig i deres arbejde. Der er indført en fast træffetid, som giver brugerne mulighed for at få vejledning af en historiker fra enten DSS eller FA. Ligeledes er der etableret en forsknings-PC med eksklusivt genealogisk materiale, herunder adgang til verdens største slægtsforskningsdatabase Ancestry.com.

I forsommeren er der indgået aftale om et tættere forsknings- og biblioteksmæssigt samarbejde med det flensborgske European Center for Minority Issues (ECMI). Det betyder i første omgang, at ECMI flytter sin samling af biblioteksbøger om mindretal ind i DSS' lokaler.

Der er også indgået en samarbejdsaftale med Nordfriisk Instituut i Bredsted, som bl.a. indebærer, at bibliotekets bogbus fra september 2016 gør

holdt ved instituttet en gang om måneden. Således kan instituttets forskere og brugere benytte sig af det danske bibliotekstilbud, herunder specielt de lokalhistoriske materialer.

SØNDERJYLLAND-SCHLESWIG KOLONIAL

I samarbejde med Søfartsmuseet i Flensborg og Museum Sønderjylland/ Kulturhistorie Aabenraa er DSS i gang med et større grænseoverskridende projekt om Slesvigs kolonihistorie. Projektet har titlen "Sønderjylland-Schleswig Kolonial" og involverer udarbejdelse af en museumsudstilling, en antologi, undervisningsmateriale og en hjemmeside der kortlægger erindringssteder i Slesvig fra kolonitiden.

Den Slesvigske Samling er tovholder på antologien, der omhandler Slesvigs forbindelser til de danske og tyske kolonier. Projektets institutioner bidrager til antologien, men også andre eksperter nord og syd for grænsen vil bidrage med artikler om regionens kolonihistorie. Antologien udkommer i efteråret 2017

Dejlige damer fra Sydslesvig til Historiske Dage i København.

HISTORIEN PÅ FARTEN

Medarbejderne i Forskningsafdelingen (FA) og Den slesvigske Samling (DSS) deltager hvert år i en lang række formidlings- og undervisningsaktiviteter både nord og syd for grænsen. Her

et par highlights fra 2016.

Turen gik bl.a. til "Historiske Dage" i Øksnehallerne i København og til "Tag der Schleswig-Holsteinisches Geschichte i Rendsborg". Her kunne medarbejderne berige gæsterne med foredrag, spil m.m. og til alles fulde tilfredshed, har der begge steder kunnet konstateres en stor interesse for grænse-landets kultur og historie.

For andet år i træk har FA arrangeret et sommeruniversitet i august – for 34 danske og tyske universitetsstuderende. Det afholdes i samarbejde med Syddansk Universitet, universiteterne i Kiel og Greifswald samt Konrad Adenauer-Stiftung.

Fra en workshop med sommeruniversitetets deltagere.

I april var FA vært for et ph.d.-kursus på Jaruplund Højskole, hvor 18 danske og tyske ph.d.-stipendiater deltog. Det er første gang FA har været medarrangør af et ph.d.-kursus, og det skete i fællesskab med de samme samarbejdspartnere, som står bag sommeruniversitetet. Et samarbejde, som FA er glad for og satser på i fremtiden også.

I tilslutning til det danske landsomfattende "Forskningens Døgn", blev der afholdt et arrangement med fem forskellige foredrag og som handlede om perioden før, under og efter Anden Verdenskrig i det dansk-tyske grænseom-

råde. Ca. 150 elever fra Duborg Skolen og A.P. Møller Skolen deltog.

Som opfølger på succes'en fra 2014 afholdt DSS igen en dansk-tysk slægtsforskerdag den 12. november 2016. Her kunne man møde diverse slægtsforskningsforeninger, netværke med andre slægtsforskere og høre spændende foredrag fra en række førende slægtsforskningsseksperter.

FORSKNINGSAFDELINGENS SUCCES PÅ ARKIV.DK

Åbningen af arkiv.dk i februar 2015 har haft stor betydning, da det nu er muligt for brugerne at sidde hjemme og søge i materialet, der er i FAs arkiv og i øvrige danske lokalarkivers samlinger. Siden Arkiv.dk gik i luften, har der i 2015 været ca. 17.000 søgninger på FAs arkivmaterialer, mens der i første halvår af 2016 har været over 13.000 søgninger. Den positive konsekvens heraf er, at antallet af brugere, der kontakter arkivet pr. telefon, mail eller ved egentlige besøg, er steget betydeligt i forhold til de foregående år.

Ved udgangen af 2015 var ca. 17.000 af arkivets billeder, plakater, kort m.m. scannet. Alene i 2015 er der scannet omkring 7.000 billeder, ligesom der er foretaget mange omregistreringer, så materialet passer bedre til søgninger i arkiv.dk.

I 2015 modtog arkivet 35 enkeltafleveringer, som samlet fylder godt 24 arkivmeter, og i første halvår af 2016 er der indleveret et omfattende arkiv fra SSWs landdagsgruppe, ligesom Karl Otto Meyers privatarkiv er blevet afleveret.

PUBLIKATIONER OG FORSKNING

Ph.d.-stipendiat og arkivar i FA Merete Bo Thomsen er godt undervejs med sit projekt "Danskhed og dansksindede i de sydslesvigske landdistrikter 1919-1945". Projektet forventes afsluttet i slutningen af 2017.

I september 2015 gik Rejhan Bosnjak i gang med et ph.d.-projekt i FA, der har arbejdstitlen "En undersøgelse af det danske mindretals selvforståelse". Det er en nutidig undersøgelse af, hvordan det danske mindretal i Sydslesvig opfatter sig selv, og det gennemføres som en kombineret spørgekema- og interview-undersøgelse.

I efteråret 2016 gennemførte han kurset "Nationale identiteter i en foranderlig tid" på Syddansk Universitet, hvor 20 historiestuderende deltog.

Leder af FA Mogens Rostgaard Nissen er i gang med at skrive en politisk biografi om Karl Otto Meyer, og ifølge planen er manuskriptet færdigt i løbet af 2017.

Historiker i DSS Klaus Tolstrup Petersen skriver i øjeblikket på en politisk biografi om bibliotekets grundlægger, den tidligere rigsdagsmand og redaktør ved Flensborg Avis Gustav Johansen. Bogen udkommer i starten af 2017.

SYDSLESVIGS FOLKEUNIVERSITET

Sydslesvigs Folkeuniversitet har i løbet af 2016 gennemført en lang række forelæsninger. Der har bl.a. været holdt foredrag om:

H.C. Andersen, den store kosmopolit,

Gudstjnostens plads og betydning i menneskers liv,

Hvor er folkekirken på vej hen – og hvor er menigheden?

H.P. Hanssen, den første moderne mindretalspolitiker i Slesvig,

Larsson og Zorn, to malervenner.

Der regnes med i alt ti foredrag i løbet af året, og indtil videre med et deltagertal pr. arrangement på 33.

Sydslesvigs Folkeuniversitet koordinerer en række foredragsaktiviteter, som forskellige foreninger i mindretallet arrangerer. Det er bl.a. Historisk Samfund, Dansk Kirke i Sydslesvig, Borgerforeningen og Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig.

Alle øvrige er meget velkomne til

Fastelavn på biblioteket - en stensikker succes hvert år.

at henvende sig til sekretariatet, som varetages af kontorassistent Elke Damerow, og høre om hvad vi kan tilbyde.

Sekretariatsfunktionen, der primært består i afregninger i forhold til foredrag mv., ser muligheder i at udvide dette qua bibliotekernes generelle arbejde med folkeoplysning mv., idet biblioteket også er aktiv i Sydslesvigs Oplysning-Forbund.

Sekretariatet deltager i Komitéstyrelsen og i Folkeuniversitetsnævnet, således at vi også på den måde kan vise vores danske samarbejdspartnere, at der er et aktivt mindretal syd for grænsen. Det giver gode kontakter og grænseoverskridende vidensdeling til fordel for alle parter.

Dansk Sundhedstjenestes social- og sundhedscenter i Skovgade i Flensborg. (Fotos: Sundhedstjenesten)

DANSK SUNDHEDSTJENESTE FOR SYDSLESVIG

Strammet op på forskellige områder

Af formand Randi Kuhnt

I sidste årsberetning blev der brugt en del ord på lederskiftet. Nu har vi haft et år med Tom Petersen som frontfigur og oplevet ham som sådan.

Al omstilling betyder, at man bliver tvunget til at se på ens arbejde med nye øjne. Jeg vil ikke sige, at kortene bliver blandet på nyt, men alligevel tilvænnning til ny ledelsesstil, med mange spørgsmål og omdisponeringer hører med til et skift.

Denne proces har været givende og udfordrende og har endnu engang været med til at stramme op på forskellige områder. Forretningsudvalget er løbende blevet orienteret og taget med i beslutningsprocessen, hvilket er et uvurderlig grundlag for vore beslutninger i mange af de spørgsmål, vi bliver konfronteret med.

Arbejdsbyrden i administrationen er stor. 130 ansatte kræver en god og gedigent administration.

Vi har i slutningen af 2015 besluttet at udvide Lene Christensens stilling, ikke med flere timer, hun er fuldtidsansat, men med nye beføjelser og ny stillingsbetegnelse. Hun er nu sekre-

tariatschef. Vi har i de forgangne år oplevet hende som en yderst kompetent og venlig person med overblik og viden, så det var uden betænkelighed, at vi valgte at ansætte hende med disse nye kompetencer.

Hun er Tom Petersens højre hånd og kan som de øvrige i ledergruppen agere stedfortræder, når han ikke er til stede. Samarbejdet i alle administrative afdelinger oplever vi som værende konstruktivt og frugtbart. Dette danner grundlaget for hele arbejdet i Sundhedstjenesten, så derfor en stor tak til jer.

Ofte bliver denne part "glemt" eller taget for givet, men vi i forretningsudvalget mærker vigtigheden af arbejdet i denne afdeling, da vi gør stor brug af det forarbejde, der bliver gjort.

Ikke mindst økonomiafdelingen er af stor betydning for mange af vore beslutninger, så jeg vil gerne rette en speciel tak i den retning. I en lille sidebemærkning har jeg lyst til at nævne, at kun ca. 11 procent af vort samlede lønbudget bliver brugt på det administrative personale.

FREMTIDEN

I begyndelsen af året 2015 tog vi sammen med ledelsen på klausurmøde i 24 timer. Tiden blev brugt til fordybelse af emner, der ofte kort bliver nævnt, men af mangel på tid hengemt.

Vi beskæftigede os med mission og vision, analyse af fremtidige behov og strategi. Der blev tænkt og arbejdet og talt og diskuteret. For os i forretningsudvalget gav disse mange timer, dog med søvn indimellem - en mulighed for at tænke mere langsigtet.

Hvordan ser verden ud om få år, vil behovene ændre sig, i hvilken retning skal vi gå? Denne øvelse har været med til at hjælpe os i vore beslutninger omkring konkrete tiltag, da vi ikke kun tænker her og nu, men også øver os i at se, ud fra politiske og økonomiske signaler, i hvilken retning vil vi, at skuden skal styres. Dette arbejde dannede grundlag for sundhedsrådsmødet i november. Her beskæftigede vi os med fremtidige strategiske overvejelser af sundhedstjenestens arbejde.

Igen i år har vi været på et nyt klausurmøde. På dette møde gik vi i dybden især med udviklingen inden

for plejesektoren, da der fra 2017 vil ske store forandringer inden for denne del af vort arbejde.

Mange af de ting, vi havde beskæftiget os med i 2015, går godt i tråd med de kommende store forandringer. Et af de store temaer var, vil vi, skal vi og tør vi sætte gang i en udvikling af seniorboliger, dagcenter/ fritidscentre.

Om disse overvejelser agter vi at informere på møder og via medier.

REGNSKAB

Der har selvfølgelig været mange andre temaer på dagsordenen i forretningsudvalget. Regnskab og budgetter bliver minutløst behandlet fire gange om året.

Efter hvert kvartal bliver der lavet en opgørelse om regnskabet i forhold til det budgetterede. Udover det bliver der via tallene talt om vægtning og behov for anskaffelser i den ene og anden sektor både materielt og personaleudviklings-mæssigt. Tallene giver os to muligheder i vort politiske arbejde, nemlig struktur og vision og om-sætning af disse.

Det store forarbejde leveres af de

Dansk Plejecenters hovedindgang. (Foto: Dansk Sundhedstjeneste)

forskellige afdelinger. Jeg kan ikke lade være med at give udtryk for min store tak til jer. Jeg ved godt, at det hører til jeres arbejde, men jeg har i løbet af de sidste år oplevet en fantastisk positiv udvikling på det område. Et stort engagement og ansvar overfor de kompetenceområder, der er blevet lagt ud i de forskellige afdelinger.

PLEJECENTRET

Plejecentret har vi selvfølgelig også overordnet beskæftiget os med.

Især et område, nemlig madordningen, har fortsat haft vores opmærksomhed. Da kontrakten med vores cateringfirma udløber, har vi valgt at nedsætte et udvalg sammensat af personer fra såvel forretningsudvalget som plejecentret, som mere indgående beskæftiger sig med madlevering.

Skal og vil vi forlænge aftalen? Hvilke alternativer og muligheder findes? Der arbejdes med forskellige gode løsninger for vores beboere.

Til forårsfesten på plejecentret dukkede selveste Elvis op og sang bl.a. Love Me Tender. (Foto: privat)

SKOLESUNDHED

Skolesundhedstjenesten har også haft mange bolde i luften i året der

gik. En af de ting, vi fra denne søjle har beskæftiget os særligt med, er skoletandpleje-ordningen. Det ser ud til, at der snart kan underskrives en kontrakt, så vi igen kan tilbyde vore børn mere forebyggende vejledning om og kontrol af mundhygiejne.

HJERTING

En anden del af skolesundhedstjenestens arbejde har været udviklingen omkring brugen af Hjerting. Længden af opholdene er blevet ændret, det berettede vi om sidste år, men behovet for at støtte de positive tiltag og skridt, som børnene har taget under opholdene, er stigende.

Tid til fordybelse og ressourcer til udvikling har længe været tiltrængt.

Vi tog mod til os og sendte en ansøgning til A.P. Møllerfonden med anmodning om støtte til projektudvikling for sydslesvigske børns rekreative ophold. I slutningen af året fik vi en positiv tilbagemelding med tilsagn om en støtte på næsten 10 mill. kroner i løbet af de næste tre år.

Det var med julelys tændt i øjnene, at vi modtog denne cadeau. Det er igen fantastisk at opleve den støtte og håndsækning, vi får til de svagere i vort mindretal via fonden. Det er svært at give udtryk for taknemligheden på rette vis, så der er kun at sige tak og love, at vi vil gøre vort bedste for at forvalte denne gave, så den bliver brugt til gavn for de børn, som har særlige behov.

BENNETGAARD

Situationen omkring Bennetgaard er stadig ikke afklaret. I sidste beretning nævnte jeg, at vi havde indgået en aftale om at fortsætte med tilbudet for vore ældre i mindretallet, som nyder stor glæde af muligheden for en tiltrængt opmuntring i form af "forkælelse" på Bennetgaard. Aftalen skulle gælde tre år.

I det forgangne år har Bennetgaards bestyrelse brugt megen tid på at tænke nye muligheder for at sikre den økonomiske drift. Vi har haft personer fra Sydslesvigudvalget samt SSF involveret, så der arbejdes intenst på mange fronter. Vi håber på en afklaring i 2017.

Clementshus, ældreboligerne i Bredsted.

BREDSTED

I begyndelsen af år 2016 kunne vi mødes på Clementshus til en glædelig begivenhed. Såvel Lars Reuter fra A.P.

Tandplejer Irmgard og Kroko i en børnehave.

Møllerfonden, Clementshusudvalget, indbudte gæster fra mindretallets foreninger fra Bredsted som andet godtfolk, havde taget imod invitationen til indvielse af det smukt renoverede Clementshus.

Det blev en festlig dag med flaghejsning og sang fra skolens elever. Efterfølgende blev der trakteret med fine snitter og kransekage, lavet af nogle af mindretallets kvinder. Taler og musik afsluttede den dejlige dag.

TAK

Mange er emnerne i sundhedstjenestens regi. Forretningsudvalget bliver løbende informeret om overvejelser og omsætning i den ene og anden søjle. Vi føler os godt klædt på, når vi sidder med de store overvejelser, som skal føre til en beslutning.

Ansvarer i forretningsudvalget er stort. Det er vi klar over, derfor vil jeg gerne sige endnu engang tak til jer alle for hver især jeres indsats. Samarbejdet, tilliden og respekten for hinanden er mærkbar positiv. Det er guld værd for ikke bare os selv, men for hele arbejdet i Sundhedstjenesten.

Til alle ansatte i organisationen, lige meget hvor de lægger deres indsats, tak. Skuden er afhængig af, at hvert lille led er godt smurt og fungerer efter henseende. Ind imellem skal der justeres og rettes ind. Der skal overvejes på ny, og der skal stilles kritiske spørgsmål. Også det, skal der være plads til, fordi det er med til at holde skuden i gang.

Til sidst vil jeg gentage min tak fra sidste år til alle vore samarbejdspartnere. Vi mærker ofte jeres støtte og interesse for vort arbejde. Den økonomiske støtte fra Danmark er uundværlig.

Sydslesvigudvalget viser ægte interesse for arbejdet i vor organisation, det er til stor opmuntring for os. Samarbejdet med de andre mindretalsorganisationer vokser på kryds og tværs. Det skaber større forståelse og respekt for hinandens arbejde.

Alt i alt kan jeg sige, at det er så spændende at opleve denne positive udvikling, og vi ser frem til, hvad det kommende år vil bringe.

På årsmøde-friluftsmødepladserne er Sundhedstjenestens medarbejdere altid med; her Hanne Bjerringgaard.

Regnskabsberetningen

Af forretningsfører Tom Petersen

Årsregnskabet er opstillet efter samme systematik, som er bekendt fra tidligere år. De i regnskabet opførte budgettal er de ved den ordinære generalforsamling i april 2015 vedtagne. Der er ikke foretaget justeringer af budgettallene i 2015, idet der hidtil ikke har været hjemmel hertil i Sundhedstjenestens vedtægter. Gennem vedtagelsen af vedtægtsændring på ekstraordinær generalforsamling den 11. november 2015 er der givet mulighed for at foretage en justering af budgettet på en generalforsamling i selve regnskabsåret, såfremt dette måtte være påkrævet.

Administrationen har ved udarbejdelse af kvartalsregnskaber indført

udarbejdelse af forecast-tal, som har været en stor hjælp til løbende budgetstyring.

Årets samlede resultat for hele organisationen anses i relation til det vedtagne budget at være tilfredsstillende. Det samlede resultat før renter og afskrivninger ligger på 355.360 euro svarende til et endeligt resultat for året på 158.168 euro.

INDTÆGTSSIDEN

Hovedindtægterne for Sundhedstjenesten udgøres primært af hhv. tilskud fra Sundheds- og Ældreministeriet og af beløb fra pleje- og sygeforsikringer samt klienters egenbetaling.

Tilskuddet fra Sundheds- og Ældreministeriet var godt 43.000 euro over

det budgetterede, ligesom de realiserede ordinære driftsindtægter lå ca. 3.000 euro over budgettet. Herudover er der i 2015 indtægtsført en tilbagebetaling af for meget betalt bidrag til Kystsanktoriet Hjerding i 2014 på ca. 97.000 euro.

UDGIFTSSIDEN

Sundhedstjenestens samlede realiserede udgifter har i året været ca. 107.000 euro lavere end budgetteret.

De samlede lønudgifter ekskl. socialforsikringsbidrag for hele organisationen har ligget ca. 50.000 euro under budgettet, svarende til ca. 1,2 procent. Samlet set er lønudgifterne i sammenligning med 2014 steget med godt 4 procent.

I en serviceorganisation som Sundhedstjenesten, hvis ydelser stort set består af personlig pleje og andre tjenesteydelser ydet direkte af den enkelte medarbejder, er det en selvfølge, at personaleudgifterne udgør ca. 70 procent af det samlede udgiftsbudget.

Indtægtssiden i hjemmeplejen har udvist en positiv budgetafvigelse på ca. 4 procent, hvorimod udgiftssiden stort set balancerer. En let stigende aktivitet i afdeling har medført stigende driftsindtægter, som ikke er modsvaret af en tilsvarende stigning i lønudgiften.

Skolesundhedstjenesten har haft lidt færre indtægter end budgetteret svarende til ca. 16 procent, medens udgiftssiden udviser en positiv afvigelse på ca. 11 procent, svarende til ca. 148.000 euro. Denne afvigelse skyldes til dels, at Sundhedstjenesten modtog ca. 97.000 euro retur i for meget betalt tilskud for året 2014 til Hjerding Kystsanktorium.

Herudover har der bl.a. været tale om reducerede lønudgifter, idet to sygeplejersker med høj anciennitet er fratrukket og to nye med lavere anciennitet har overtaget stillingerne. Endelig har en socialrådgiverstilling været vakant i nogle måneder af året. I Sund-

hedstjenestens administration har lønudgifterne været 19 procent lavere end budgetteret. Den samlede personaleudgift for administrationen udgør med ca. 516.000 euro ca. 10,5 procent af det samlede lønbudget i organisationen.

ALDERDOMSHJEMMET

På Dansk Alderdomshjem har de ordinære driftsindtægter stort set svaret til det budgetterede, hvorimod de samlede personaleomkostninger har ligget ca. 6,8 procent over budget. Dette kan navnlig henføres til store krav til personalenormeringen fra tilsynsmyndighederne, samt til at en planlagt tilpasning først får virkning i 2016.

Udgifter til varme måltider og råvarer på alderdomshjemmet har ligget ca. 6 procent over det budgetterede, men grundet en bedre indkøbspolitik ca. 7 procent under det realiserede i 2014. Det er endvidere lykkedes at sænke strømforbruget med 17 procent sammenlignet med 2014.

Det har fortsat i 2015 været forholdsvis store udgifter til renovering af Sundhedstjenestens lejemål i forbindelse med fraflytninger, ligesom vedligeholdelses- og renoveringsarbejder af særligt Dansk Alderdomshjem også har medført øgede udgifter.

Engagement langt fra en selvfølge

Af provst Viggo Jacobsen

FOLKELIGT ENGAGEMENT

I Dansk Kirke i Sydslesvig må vi i stigende grad konstatere, at engagement langt fra er en selvfølge. Vi ser umiskendelige tegn på, at denne negative side af virkeligheden maser sig på. I dag er flere menighedsråd ikke fuldtalige, men underbemannede. På generalforsamlingerne er det ikke lykkedes at få valgt medlemmer nok ind i rådet.

Her skiller menighederne under DKS sig ikke ud i forhold til det øvrige foreningsliv i Sydslesvig. SSF og SdU kender desværre også problematikken alt for godt. Og det er ikke en trøst. Tværtimod. For det er vel et tegn på, at det gammelkendte forenings-Sydslesvig er ved at falde fra hinanden?

Helligåndskirken i Flensborg fik i november en ny alterdug af to af menighedens medlemmer; tegnet af arkitekt Claus Harttung og broderet af lærer Jørgen Ole Luk Pedersen. (Foto: privat)

DEN DANSKE STATS ENGAGEMENT

Danmark støtter vores kirkeliv år efter år loyalt med så afgørende en ga-

ve, som tilfældet er. I 2015 var det 14,5 mill. kr. I 2016 modtager vi 13,9 mill. kr. Nedgangen skyldes ikke manglende solidaritet men en reduktion i stillinger, som vi selv har taget initiativ til. Vi er gået fra 24 til 22 præster. Kirkerådet og bestyrelsen for Danske Sømands- og Udlandskirker (DSUK) har været fælles om at anbefale Kirkeministeriet, at disse lønningsmidler overføres til DSUKs øvrige arbejde. Denne anbefaling er imødekommet. I forlængelse heraf skal der rettes en tak til medlemmerne af Folketingets Sydslesvigudvalg og Kirkeudvalg for opbakning.

MENIGHEDSRÅDSARBEJDET

Når der er problemer med at få besat de vigtige poster lokalt i menighedsrådene, er vi nødt til at spørge os selv: Svarer vores traditionelle måde at indrette os på til virkeligheden i 2016?

Vi arbejder normalt på "folkekirkelig" vis. Det vil sige, at vi så langt som overhovedet muligt overtager tradition og selvforståelse fra den danske evangelisk-lutherske folkekirke. Til denne selvforståelse hører som et nødvendigt led, at vi arbejder med lokalt forankrede menighedsråd.

Præster har brug for råd og vejledning fra folk, der kender området. Præster har brug for den frugtbare dialog vedr. initiativer, ligesom der altid er brug for konkret hjælp ved menighedens arrangementer.

Men hvad gør vi, når posterne ikke kan besættes, og præsterne ikke får det nødvendige med- og modspil? Skal der ændringer til? Er der brug for konkret aflastning af administrativ art? Skal menighedsrådet udelukkende være et aktivitetsudvalg uden medansvar

for de ansatte kirketjenere, organister, de lokale bygninger og indretninger? Hvad med medlemsbidragene og kassererfunktionen?

MEDLEMSHVERVNING

Årets statistik viser, at ca. halvdelen af vore menigheder må melde om en tilbagegang i medlemstal. Den største medlemstilgang sker ved indskrivningen af konfirmander. De kirkelige handlinger er generelt det centrale sted for medlemshvervning. Det er af afgørende betydning, at vi møder folk med et krav om medlemskab i de situationer.

BYGGE- OG EJENDOMSSAGER

Kirkekontoret er flyttet ind i Tivoli-bygningen på den fhv. Christian Paulsen-Skole i Flensborg. I den forbindelse en stor tak til Dansk Skoleforening for imødekommenhed på mange niveauer.

Menigheden i Lyksborg kæmper stadig med stort engagement og udholdenhed for at få sparet sammen til en gennemgribende fornyelse af deres kirkebygning. Indtil nu er det lykkedes dem at samle små 25.000 euro til projektet. Forandringerne vil blive en stor gevinst for brugen af kirken.

I Slesvig har menighedens og præsternes konstruktive samarbejde med biblioteket og Dansk Sundhedstjeneste bekræftet, at det var rigtigt at satse på Ansgarhuset. Stedet er godt i gang med at udvikle sig til et lokalt kraftcenter.

Menighedsrådet har besluttet, at den præst, der har kvote 100 som sognepræst, skal bo i Ansgarhuset. Bo Nicolaisen er flyttet ud og er efter ønske blevet løst fra sin bopælspligt.

Menighedsrådet har taget Frederiksberg-kirken ud af brug som prædikested.

FORHOLDET TIL DSUK

Bestyrelsen har pr. 25. november 2015 vedtaget et nyt kommissorium for DKS-udvalget, der giver det følgende beføjelser: At ansætte præster i Dansk Kirke i Sydslesvig. At behandle og godkende opslag af præstestillinger, ansøgninger og i samråd med de lokale menighedsråd varetage ansættelsesprocedure og godkende præsten til ansættelse. At behandle personalsager.

Kommissoriet beskriver desuden en række opgaver, som skal varetages i løbende dialog med bestyrelsen, ligesom arbejdsform og rapportering til bestyrelsen er fastholdt.

Søndag den 18. september indsatte provst Viggo Jacobsen Ansgar Kirkes nye sognepræst i Flensborg Nord, Christina Theresia Frøkjær; her sammen med familien. (Foto: privat)

EMBEDSSAGER

Mattias Skærved er rejst fra Ejdersted.

Torben Mølgaard Jørgensen gav ikke sig selv lov til at være pensioneret præst ret længe, inden han lod sig overtale til at varetage tjenesten for de to danske menigheder på Ejdersted.

Christian Ulrich Terp søgte og fik stilling i Vestjylland efter 25 år i Slesvig. Hermed har vi igen mistet en kompetent, engageret og udadvendt forkynner og medarbejder i mange sammenhænge både kirkeligt og folkeligt.

Stillingen som projektpæst med vidtforgreneede opgaver og sognetilknytning til Flensborg Nord er givet til Preben Kortnum Mogensen. Det er noget af en underdrivelse at sige, at han kender Sydslesvig. Hans hjerte banker for vore sammenhænge.

Jens Bach Nielsen holdt som præst for de danske menigheder i Avenstoft og Bredsted med udgangen af september 2016 for at lade sig pensionere. Han har gennem forskellige perioder været tilknyttet DKU/ DSUK. Det var

godt, at Sydslesvig også fik glæde af indsatsen.

ÆNDRINGERTIL 2020-PLANEN

Ved genbesættelse af stillingen på Ejdersted vil 25% af embedet være en forpligtelse til at støtte nabopræsten i Frederiksstad-Husum.

Strukturudvalget har med de berørte menighedsråd drøftet, om en ordning med et storpastorat med to præster, der betjener de fire menigheder, var at foretrække. Men den løsning kunne der ikke skabes begejstring for lokalt.

Udvalget ser selvfølgelig med stor bekymring på de steder, hvor der ikke kan vælges et fuldtalligt menighedsråd. Giver situationen anstød til igen at tænke i strukturændringer?

TAL FRA MENIGHEDERNE

Desværre er medlemstallet samlet

Ansgar Kirke
Apenrader 25
fredag 6.
november
2015 kl. 19.30

Koncert med DocLarsen Band

Der er mere end 150 års musikalsk erfaring i det fire mand store orkester. Erfaringerne stammer fra forskellige genrer, fra klassik til elevatorpop, men bliver nu smeltet sammen med udgangspunkt i bluesmusikken. Derfra får musikken lov til at leve i bandet, forolkninger af sange fra Robert Johnson, T. Bone Walker, Freddie Albert og BB King, Stevie Ray Vaughan, Robben Ford, Tom Waits og mange flere, krydret med egne kompositioner.

DocLarsen Band består af Holger Winkler, guitar og sang og Doc Larsen, guitar og sang, Ebbe Fjellsten, trommer og sang og Gunnar Lassen, bas.

Fri entre. Forfriskninger i pause

Ansgar menighed og SSF i Flensborg var gået sammen om en koncert med det lokale band Doc Larsen.

set i de 30 menigheder atter gået tilbage. I 2015 havde menighederne 6.147 medlemmer.

Nøgternt betragtet bliver det vel mere og mere tydeligt, at den sekularisering, der længe har præget det tyske samfund og sat sig kraftige aftryk igennem nedgang i Nordkirches medlemstal, nu også kan mærkes ind i tilslutningen til vore menigheder.

Meget tyder dog på, at en stor del af nedgangen kan forklares ved, at menighedsråd har valgt at slette medlemmer, der ikke betalte deres bidrag.

Liv og glade dage på Christianslyst: Til konfirmandweekend i marts.

MBU

Meget af Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejdes virksomhed har været omtalt i medierne. Traditionen tro har ungdomspræsterne Bo Nicolaisen og Thomas Hougesen i samarbejde med lokale præster og medarbejdere fra Dansk Skoleforening arrangeret julevandring for børnehave- og skole-

børn fra den 28. november til den 18. december 2015. 570 børn havde fornøjelse af på den måde at gennemleve julevangeliet.

På konfirmandlejren på Christianslyst, der i år havde temaet "Engle" og Mariæ Bebudelse, deltog 108 konfirmander fra de danske menigheder, ligesom der var indbudt konfirmander fra Brabrand og DSUK-menighederne i Berlin og Hamborg.

Den 1. juni gennemførtes endnu en gang: "Jesus på Flensborghus". Tak til SSF for husrum og tak til de mange engagerede lærere, unge og ældre lægfolk samt præster, der gjorde det muligt at give 473 tilmeldte en god dag.

DET SYDSLESVIGSKE SAMRÅD

Det er lykkedes at få vedtaget en ny samarbejdsaftale, og den forventes nogenlunde kendt, da aftalen har fået en del presseomtale. Det blev ikke en regionsmodel. De danske organisationer har ikke arbejdet for at afgive kompetence til et overordnet organ, og fusionsviljen organisationerne imellem er ikke påtrængende.

Organisationerne ledes således stadig nedefra via mennesker, der kaster talent, evner og engagement ind i de forskellige arbejdsgrøner og interesseområder.

Alle ved, at vi er dybt afhængige af det fantastiske årlige tilskud på den danske finanslov og Danmarks forbillige mindretalspolitik. Og vi ved også, at i det øjeblik politikerne i Sydslesvigudvalget ikke kan stå inde for arbejdet, får det konsekvenser uanset vores struktur. Vi er afhængige. Vi kan jo ikke arbejde med egne midler indhentet via f.eks. en mindretalsskat.

DEN DANSK-TYSKE SALMEBOG

Så blev salmebogen endelig virkelighed.

Stort set alle danske menigheder i Sydslesvig har investeret i salmebo-

Arbejdsfælleskabet af kristne kirker i Flensborg (ACK FI) indbød til økumenisk havnegudstjeneste ved Flensborg Sail 2016 en søndag i juli med lægfolk og præster fra den katolske, den danske og andre kirker. Billedet er fra den fælleskirkelige havnegudstjeneste i 2015, der blev ledet af den daværende (danske) formand Preben K. Mogensen. (Arkivfoto: privat)

gen. Første oplag på 4000 bøger var udsolgt på ingen tid. Den store tilslutning, der i foråret 2016 var til det årlige dansk-tyske præstekonvent, denne gang med salmebogen og salmesangen som tema, bekræfter, at der følges op, og salmebogen bliver brugt.

Pastorerne Cecilie Brask, Mads Mønsted og Paul Møller samt andre medlemmer fra de danske menigheder i Rendsborg-Egernførde og Gottorp amter til fælleskirkeligt samvær i den herlige natur midt i Hytten Bjerge. (Foto: Bernd Bossemeier)

Der var ca. 60 deltagere til dette konvent, der afholdes skiftevis i Løgumkloster og Breklum. Endvidere kan det nævnes, at salmebogen blev præsenteret på Folkemødet på Bornholm sidste sommer.

Det er vist ikke for meget sagt, at salmebogen blev et væsentligt led i Bonn-København Erklæringernes jubilæum. Ånden i erklæringerne bliver levendegjort, når vi synger sammen.

Tak til de mange, der har bidraget, også hvad den finansielle side angår. Uden disse tilskud var projektet næppe blevet realiseret.

FORMÅL, DELMÅL, MÅLOPNÅELSE

Bag disse tre ord burde der stå et spørgsmålstegn, for i dagens Danmark og Sydslesvig skal vi ved årsopgørelsen forholde os til, om vi arbejder inden for formålet. Desuden spørges der indirekte ind til, hvordan vi arbejder for at nå vore mål.

Preben K. Mogensen er udnævnt til ny noget så nyt i Dansk Kirke i Sydslesvig som "projektpræst" med hjælpepræstefunktion ved Ansgar Kirke. Hans kendskab til menigheden kommer efterfølgeren som sognepræst til gode, og hans udførlige netværk både i mindretallet og til den tyske nabo gavner i den nye stilling, der indbefatter offentlighedsarbejde, sygehus og vikartjenester rundt om i landsdelen; for en stor dels vedkommende om opgaver, som Preben K. Mogensen allerede har haft ved siden af sognepræste-embedet. (Foto: Thye)

DSUK og DKS har sendt tydelige signaler ved at gøre tre af vore embeder til stillinger med særfunktioner.

Vedrørende vore tal, så ved vi jo aldrig, hvor mange der agter at gå i kirke på søndag. Vi ved ikke, hvor mange børn, der skal døbes. Vi kender ikke antallet af konfirmander før tilmelding. Vielser er der under alle omstændigheder ikke mange af.

Begravelser har vi nok alle et ambivalent forhold til. Vi ønsker vore medlemmer et godt og langt liv. På den

anden side bør vore medlemmer sikres en kirkelig begravelse. Det sker desværre, at de pårørende vælger anderledes trods afdødes medlemskab af en menighed.

Medlemmer ønsker vi os til gengæld flere af. Mange flere. Fortsætter tilbagegangen, kan det ikke udelukkes, at vi igen må spare en stilling, hvilket er uheldigt, hvis vi ønsker at opretholde en med Folkekirken sammenlignelig service med tilstedeværelse over hele Sydslesvig.

Holder pause i 2017

Af Erik Johansen

Flensborg Kirkehøjskole startede 2016-sæsonen i februar med dr. phil. Hans Boll-Johansen (årgang 1936), som fortalte om sin bog "Danskerpak og tyskerpak" om forholdene mellem dansk og tysk i Nordslesvig efter 1945. Det er en erindringsbog, hvor forholdene både ses fra dansk og tysk side, idet Boll-Johansen over 60 år senere har fået nogle af sine tyske skolekammerater til at åbne op og fortælle om deres oplevelser af retsopgøret.

I maj fortalte en af vore egne præster, Jacob Ørsted fra Helligåndskirken, om den danske forfatter og konvertit Johannes Jørgensen, der blev født Svendborg for 150 år siden. Jacob Ørsted lagde op til en genopfriskning og uddybning af Jørgensens liv og virke,

herunder hans omvendelse til katolik, symbolismen i hans forfatterskab, vennernes forhold til Johannes Jørgensen og hans eget forhold til Georg Brandes.

Efterårets foredrag blev lagt i hænderne på fhv. leder af studieafdelingen, dr. phil. Lars Henningsen, der fortalte om kirkegårde som kulturminde.

2017 fejrer hele den protestantiske verden 500-året for starten på reformationen, og Dansk Kirke i Sydslesvig har planlagt en lang række spændende og informative foredrag herom.

Dem vil Kirkehøjskolen gerne opfordre folk til at bakke talstærkt op om.

Selv holder vi derfor en midlertidig pause det kommende kalenderår, men vender tilbage med programtilbud i sædvanligt omfang i 2018.

Både generalkonsul Henrik Becker-Christensen med frue...

... og ministerpræsident Torsten Albig ventede pænt, til det blev deres tur med at få vafles. (Fotos: privat)

FLENSBORG Y's MEN's Club

Vafles er lig med hjælp

"Vafles med det hele!"

Sådan lød det i nogle timer på årsmødepladsen i Flensborg.

Flensborg Y's Men's Club i aktion med at bage vafles. Også Danmarks generalkonsul Henrik Becker-Christensen og Slesvig-Holstens ministerpræsident Torsten Albig ventede i pandekagekøen på de varme lækkerier.

Vafles er for klubben lig med penge til hjælp.

140 Y's Men's klubber fra region Danmark samler på mange måder penge ind og støtter dermed ungdomsarbejdet i spejdersammenhæng samt andre sociale opgaver.

I 2016 har vi et projekt på Grønland sammen med Blå Kors. Alkohol er et stort problem hos mange eskimo-familier. Dette medfører, at mange børn og unge ikke får den familievarme, som er så nødvendig for starten på deres liv.

Et hold Y's Men = 20 håndværkere var i sommeren rejst til Grønland for at bygge/ reparere forladte bygninger i forskellige bygder, så disse efterfølgende kan bruges som fritidshjem og derved kan give alternative opholdsmuligheder for børn fra alkoholramte hjem, hvilket sker under Blå Kors ledelse.

Vores håndværkere blev udrustet med ca. 1,5 mill. kr.

Det, sammen med gratis arbejdskraft, er vi stolte af at kunne bidrage med. Flensborg-klubben kunne give ca. 16.000 kr. Beløbet er ikke kun fra vaffelsalget. Klubben driver jo Bangla Shoppen i Flensborg, som har givet et pænt bidrag til projektet.

Klubben ledelse for 2016-17:

Præsident Volker Schade,
pastpræsident Povl Verner Hansen,
sekretær: Heike Schade,
skatmester: Bent Laursen.

Vi er p.t. 22 medlemmer i klubben.

Børn på Saraswatipur Kostskole. (Foto: Ole Rinneberg)

BANGLADESHKREDSEN I SYDSLESVIG

Skolen er vigtig

Af formand Morten Mortensen

Skal et land udvikles, så alle får gode levevilkår, må folk lære at læse og skrive, og der må være veluddannede folk, der kan gå foran. Derfor er det vigtigt med uddannelse. Af den grund blev der i 1981 bygget en kostskole i landsbyen Saraswatipur i Bangladesh.

Sydslesvig var med. Lærer Walter Lorenzen og hans elever havde samlet penge til projektet. Siden var Walter Lorenzen aktiv vor at skaffe penge til at drive skolen. Der blev samlet en

kreds af givere, som månedligt eller årligt giver et bidrag til elever fra skolen, og der blev etableret genbrugsbutikken Bangla Shop, hvor overskuddet går til skolen.

Sydslesvig har altså en tæt forbindelse til denne skole.

Saraswatipur kostskole blev oprettet gennem Dansk Santalmission, som siden blev til Danmission. Desværre besluttede Danmission for et par år siden, at man ikke mere ville drive skolen. Derfor blev skolen lukket i december 2015.

Det har givet Bangladeshkredsen et turbulent år i 2016.

VENSKABSFORENINGEN

Sammen med en kreds af folk i Danmark, som har tilknytning til kostskolen, fandt Bangladeshkreds det urimeligt, at skolen på trods af vore protester blev lukket. Der er fortsat et stort behov for skolen.

Derfor har denne kreds nu dannet foreningen "Saraswatipur's Venskabsforening" med det formål at genåbne og videreføre skolen.

Det har resulteret i, at der siden nytår har været ansat to personer, som forbereder en genåbning af skolen pr. 1. januar 2017. De har været på rundtur i landsbyerne for at sikre sig forældrenes opbakning.

De har arbejdet med at få oprettet en skoleforening og en bestyrelse, som kan stå som ansvarlige overfor myndighederne.

Det økonomiske bidrag fra Sydslesvig er nu blevet ekstra nødvendigt. Vi regner med, at det vil koste omkring 400.000 kr. om året at drive skolen, så ethvert bidrag tæller.

Bangladeshkredsen håber derfor, at der findes endnu flere, som vil være med til at give børnene i Saraswatipur en fremtid.

Flensborg Y's Men's Clubs daværende præsident Povl Verner Hansen takkede i januar Hanne Görns t.v. og Inger Laursen for 12 års ledelse af Banglashoppen i Flensborg. Shoppens fremtidige ledelse består af Annette S. Jensen, Bodil Diercksen og Volker Schade. (Foto: privat)

Vi kan forsikre, at alle i venskabsforeningen arbejder gratis, så der er minimale omkostninger til administration.

Gaver kan gives til: Bangladeshkreds i Sydslesvig, IBAN: DE52215201000000010154 - BIC: UNBNDE21XXX.

Vi takker på børnenes vegne for en rundhåndet gave og glæder os til at se kostskolen fyldt med glade børn i 2017.

Fra julevandringen i Rendsborg. (Fotos: privat)

MENIGHEDERNES BØRNE- OG UNGDOMSARBEJDE I SYDSLESVIG

Arbejde med engagerede børn og unge

Af pastorerne Thomas Hougesen og Bo Nicolaisen

Der deltog 570 børn i dette års julevandring.

JULEVANDRING

Børn følger Jesusbarnets fodspor: Alle børnene har hver deres rolle i fortællingen om den første jul i Betlehem, der bliver oplevet på en vandring med fem stationer.

Den første julevandring startede den 28. november, den sidste fandt sted 18. december.

KONFIRMANDLEJR

I den fælles konfirmandlejr på Christianslyst 12.-13. marts deltog 108 konfirmander og 30 instruktører inkl. 10 præster. Temaet var "Engle" og "Mariæ Bebudelse".

Som aktive gæster deltog konfirmander fra Berlin, Hamborg og Brandenburg.

Konfirmandlejr på Christianslyst.

Det blev igen en fantastisk god lejr og med en god atmosfære.

Stor tak til de unge og præsterne for deres engagement.

MBU OG TEN SING FLENSBORG

deltog i en konfirmandlejr i Abild nær Tønder, hvor konfirmander fra Rendsborg, Aventoft, Satrup og Sporskifte var sammen en weekenden i september omkring temaet "bøn".

Ten Sing-gruppen har været til kirkepilot-uddannelse i København ved Brorsonskirken og kom hjem fuld af ny energi og planer.

Den 2. februar, Kyndelmisse havde gruppen sammen med ungegruppen fra Satrup planlagt en ungdomsgudstjeneste med temaet "Kyndelmisse" og "de fem sanser".

Helligåndskirken var opdelt i fem workshops med hver sin sans. Bl.a. var der fodvaskning.

Som en overraskelse for de unge

var der besøg fra Brorsonkirken i København for at se, hvad de unge havde lavet, og de var godt tilfredse med resultatet.

Ten Sing-gruppens medlemmer kommer alle fra Duborg-Skolen og mange af dem er tidligere konfirmander fra Sporskifte.

PÅSKEVANDRINGER.

MBU har havde to påskevandring i 2016: I Frederiksstad den 21. marts med elever fra 3.-4. klasse, og i Sporskifte den 23. marts med elever fra 3. klasse.

JESUS PÅ FLENSBORGHUS

473 tilmeldte elever fra 3./4. klasse deltog i dette års "Jesus på Flensborg-hus" den 1. juni. Kl. 8-14 oplevede de Jesus, Johannes døberen, Maria Magdalena, Peter, Zakæus, Pilatus og mange flere på deres vandring i Flensborg-hus, som var omdannet til Jerusalem.

Ungerne stimlede sammen for at opleve Jesus på Flensborghus.

Og der var noget at opleve - med dyr, kostumer og show.

Alle elever blev modtaget af Jesus foran Flensborghus og sammen med disciplene og Jesus ridende på æsel begyndte vandringsen mod Jerusalem.

Samme dag var der besøg på Flensborghus af medlemmer fra Knesset i Jerusalem og de følte sig hjemme.

Fuldt hus til Sigurd Baret i Ansgar kirke i Flensborg.

SIGURD BARETT

besøgte den 16. juni Ansgar Kirke i Flensborg og fortalte bibelhistorie og sang for eleverne i 1.-4 klasse fra de danske skoler i Flensborg.

Det var en uforglemmelig dag.

ÅRSMØDETELLET

Dansk Kirke i Sydslesvigs årsmødetelt var igen rammen om MBUs udstilling og kirkens quiz. Der deltog igen et stort antal børn, unge og ældre. Omkring de 280 var inde i teltet.

Af kommende arrangementer bliver der:

UNGEKONFERENCE

"Viden og tro" for gymnasieelever nord og syd for grænsen 25. januar 2017 på A.P. Møller Skolen.

LUTHER 2017

MBU og Skoleforeningen samarbejder om et Luther-projekt "Vandring med Luther i Slesvig" med afslutning i Slesvig Domkirke den 10. maj 2017. Målgruppen: 6.-7. klasse.

ORGANISATORISK

MBU har 22 klubber hvoraf de 12 hviler.

Der er 8 aktive klubber med 170 medlemmer

Kirkens bogsamling er status quo.

MBUs bestyrelse består af Cecilie Brask, Rendsborg – Susanne Böll, Harreslev – Helene Happich, Rendsborg – formand Cordula Rohmoser, Slesvig, ungdomspræsterne Bo Nicolaisen og Thomas Hougesen, og Silke Jepsen, Sporskifte.

Ca. 1200 børn og unge har deltaget i MBUs og kirkens arrangementer.

MBU Slesvig

I Slesvig menighed har MBU-præsten været medvirkende til, at der nu er ansat en børnemedarbejder i en 450 euro-stilling. Der har i 2015 været fire grupper, fordelt på to spædbørnsgrupper og to grupper for børn i alderen 4-9 år.

Der afholdes diverse fester i forbindelse med kirkeåret. Der arbejdes tæt sammen med bibliotek og sundhedstjeneste.

Menigheden er inddraget i den månedlige familiegudstjeneste.

Herud over er der et godt og tæt samarbejde med de lokale skoler, børnehaver og vuggestuer, om besøg til højtiderne og gudstjeneste i forbindelse med julen.

Der har for første gang i lang tid været afholdt julevandring i Slesvig, hvor der deltog 120 børn og deres pædagoger/ lærere.

MBU-præsten er til stede på A.P. Møller Skolen, hvor der er fast træffetid. Dette bliver flittigt benyttet af elever såvel som lærere. Det overvejes at udvide træffetiden.

MBUs bestyrelse besluttede på et møde i 2015, at MBU-præsten i Sles-

vig skulle arbejde målrettet med sjælesorgsarbejde, da der har været et ønske fra sundhedstjenesten og skolerne om dette.

Dette har resulteret i et godt samarbejde omkring børn og unge, fra børnehavealderen og til gymnasieelever. Således har præsten været ude på skoler i forbindelse med dødsfald, haft længerevarende samtaleforløb med børnefamilier, hvor mor eller far er/ har været, syg, og har kunnet følge børnene gennem det at miste en forælder.

Ligeledes har sundhedstjenesten ved flere lejligheder henvist familier til MBU-præsten, med henblik på ubearbejdet sorg hos børn.

2015 har også budt på videreuddannelse i ungdomsteologi ligesom der har været to kurser i sorggruppeledelse, specielt med henblik på børn og unge. Ligeledes er der sammen med MBU-præsten et godt samarbejde med ungdomspræsterne i Danmark, sammen med hvem vi var på en udbytterig studietur til Holland.

Alt i alt har 2015 og 2016 været et spændende og interessant år, hvor der er knyttet mange kontakter og sat mange skibe i søen.

Der er planlagt nye tiltag i 2017.

120 deltog i julevandringerne i Slesvig-området.

Landbruget ved en skillevej

Af landbrugskonsulent Joachim Spitz

2016 blev ikke et år med rekordhøst. Landmændene melder om udbytter under det normale. De vanskelige vejrforhold i foråret og forsommeren med tørke nogle steder og andre steder med nedbør langt over det normale betød, at aksene og kernerne i kornmarker mange steder ikke har kunnet udvikle sig tilfredsstillende.

Lavere høstresultater er dog en kendsgerning, som landbruget kan leve med, idet landmænd i århundreder har levet - og lever - med naturen og dermed kender til varierende udbytter.

STØRRE PROBLEM

Et større problem for landbruget er priserne for deres produkter.

For tiden er der stort set ingen produktionsgrene, det være sig svineproduktion, mælkeproduktion eller planteavl, som kan drives rentabelt.

Priserne på svinekød har været så lave som aldrig før, kornpriserne ligger ligeledes på et lavt niveau, samtidig er mælkepriserne på et historisk lavt niveau, med udbetalingspriser på under 0,20 euro/ kg mælk.

De fleste af Fælleslandboforeningens medlemmer er mælkeproducenter. Det gør ondt at se, hvordan bønderne dagligt arbejder hårdt, og samtidig mister mange penge hver måned, afhængigt af bedriftens størrelse.

For at illustrere tabet her nogle tal:

En mælkebedrift med 100 køer har p.t. et tab per år på ca. 135.000 euro, svarende til godt 11.000 euro/ måned. Priserne på mælk har været konstant faldende, fra 0,42 euro/ kg mælk i 2014

til under 0,20 euro/ kg mælk i skriven-
de stund.

Den politisk boykot af Rusland har store konsekvenser for landbruget.

Efter at EU-landene gennemførte sanktioner mod Rusland i august 2014 som følge af Ukraine krisen, fulgte Ruslands reaktion prompte og forbød import af bl.a. kød, mælk og mejeriprodukter.

Over nat mistede landbruget en af de største aftagere.

Nogle mejerier havde specialiseret sig på den russiske befolknings smag og eksportet ost til Rusland i stor stil. Efter boykotten måtte ingenting eksporteres derhen, og produkterne var heller ikke til at sælge på andre markeder.

Andre lande gjorde lignende erfaringer. Konsekvensen for dem alle er, at de efter den europæiske boykot af Rusland har måttet sælge produkterne på det samme europæiske marked, som i forvejen var godt forsynet med landbrugsprodukter.

Samtidig med boykotten af Rusland opstår som følge af den økonomiske krise en afmætning i verdensøkonomien.

Kina, som er et stort importland af landbrugsprodukter, reducerede pludselig megen af importen af landbrugsprodukter. Mælkeprodukter fra Europa, som inden krisen næsten blev støvsugt fra markedet, kunne pludselig ikke sælges længere.

Oven i alle disse problemer stoppede den europæiske mælkevot. Mælkeproducenter kan siden april 2015

producere mælk uden at måtte regne med en straffebøf for overproduktion.

OND CIRKEL

Sammenfattende kan siges, at samtidig med at eksporten og afsætningen af mejeriprodukterne blev reduceret voldsomt, øgedes produktionen meget, i nogle lande med op til 20%.

Handlen udnytter situationen og reducerer indkøbsprisen for mejeriprodukterne. Hvad gør politikken? Politikere fra forbundsregeringen med landbrugsminister Schmidt i spidsen satser på likviditetshjælp og nogle skattelettelser.

De er dog ikke parate til at bekæmpe årsagerne og sørge for, at priserne på produkterne stiger.

EU-kommissær Hogan og landbrugsminister Schmidt kræver store beløb som støttebeløb til mælkeproducenterne. Men omregner man støtten på den enkelte producent, bliver der et støttebeløb på 800 euro/bedrift.

Når man samtidig ved, hvor meget bedrifterne taber per måned, ministerens hjælp kun en dråbe vand på en brændende ejendom. Det virker, som om man vil demonstrere aktionisme, men i virkelighed venter man blot på, at en stor del af mælkeproducenterne stopper, for på den måde at få løst problemet.

Kun med en europæisk mælkekvote, hvis størrelse orienterer sig på det europæiske forbrug, vil det lykkes at få balance i priserne for mejeriprodukterne og dermed en tilfredsstillende, omkostningsdækkende pris for mælkeproducenter.

FÆRRE MEN STØRRE BEDRIFTER

Følger man økonomer, Bauernverband og en del af vores politikere, vil man fremover se mange færre men større bedrifter. Mange landmænd vil

være nødt til at stoppe. Og det vil ikke altid være de svageste, der stopper, men tit bedrifter, som har satset på mælk. De er dygtige men har ingen alternativer, som f.eks. indtægter fra alternative energier.

De landmænd, der stopper, kommer ikke tilbage igen.

Det får konsekvenser for hele det landlige område, idet landbruget er arbejdsgiver for mange erhverv. Allerede nu er der et markant fald i ordrer hos maskinforhandlerne. Også maskinstationer klager over manglende betaling fra landbrug, og nogle er endda truet på eksistensen.

Derfor skal vore politikere nøje overveje, hvilken form for landbrug de ønsker i fremtiden. Vil de kun satse på markedsløsninger, hvor den, som kan, overlever? Det må ikke nødvendigvis være den dygtigste, men den, som har andre indtægtskilder. Eller ønsker man at bevare så mange landbrug som muligt? Nogle politikere mener, en satsning på økologien kunne være løsningen. En satsning på økologisk landbrug kan dog kun være en mulighed for få bedrifter, idet kun en lille del af befolkningen kan eller vil betale mere for økologiske produkter. De skal koste betydelig mere, idet udbytniveauet er lavere og produktionsomkostningerne er højere.

STØRRE KRAV - MINDRE STØTTE

Foråret 2015 blev startskuddet givet til den nye agrarreform, som varer frem til 2020. Kendetegnet for den nye reform er for de fleste landmænds vedkommende større krav og mindre støtte.

Landbruget i Slesvig-Holsten mister ca. 250 millioner euro i støtte frem til 2020.

Bureaukratiet øges betragteligt, idet der stilles nye krav, såkaldt greening, som tvinger landbrug til at udvise økologiske arealer og dyrke flere afgrøder,

uanset om det er økonomisk eller ej.

Stemningen i landbruget er dalet. Mange landmænd kæmper for eksistensen.

ORIENTERER

Fælleslandboforeningen orienterede ved flere lejligheder om de aktuelle problemer og om forskelle mellem landbrug i Danmark og Tyskland. Blandt andet havde Fælleslandboforeningen besøg af en journalist fra Landbrugsavisen for at orientere om forholdene for landbrug i Sydslesvig.

Som i de forgangne år organiserede Fælleslandboforeningen desforuden flere bedriftsbesøg for at kunne diskutere direkte med landmænd og føle stemningen.

Der var en del kritik, som især rettede sig mod den manglende støtte fra politikken og det tiltagende bureaukrati.

Mange landmænd savner en anerkendelse af deres arbejde og indsats for naturpleje hos politikerne og medierne. Landmændene føler, at der er alt for lidt respekt for deres arbejde.

Mange af de danske gæster, som besøgte os i Sydslesvig i det forgangne år var imponerede over at se den del, som alternativ energi i landbruget allerede idag udgør i landbrugsproduktionen.

RÅDGIVNING

Som konsulenter rådgiver vi landmænd. Opgaverne er forskellige, enten det er bedriftsplanlægning, hjælp ved miljølovgivning eller social- og økonomirådgivning.

Med de mange nye regler er det ikke blevet nemmere.

Også i år har vi haft mange grupper og foreninger, som vi guider nord og syd for grænsen.

Foruden disse mange forskellige opgaver har vi i Fælleslandboforeningen haft besøg af mange grupper fra Danmark og fra Tyskland, som har fået rundvisning i vores museum, Christian Lassens Mindemuseum.

*Interiør fra
mindemuseet.
(Foto: privat)*

CHRISTIAN LASSENS MINDEMUSEUM

Investerede i avlsbygningerne

I 2015 og 2016 fortsatte vi med investeringer i avlsbygningen.

Projektet "Nye udstillingsrum i avlsbygningen" havde vi opdelt i tre byggeafsnit, hvoraf afsnit nr. 1 blev færdig 2015 og afsnit 2 i løbet af de første måneder 2016. Det tredje og sidste håber vi at kunne afslutte sidst på året 2016.

Takket været SSW-fraktionens indsats har vi opnået tilskud fra landet Slesvig-Holsten til ovennævnte projekt.

I 2015 kunne vi byde velkommen til 68 grupper med 1.618 personer og siden marts 2016 og frem til sidst i juli har 53 grupper ønsket en aftale om rundvisning i museet.

Vor åbningstid om torsdagen fra kl. 9 til 12 viser, at der er stor interesse i at aflægge dette dansksprægede familiemuseum et besøg. Der kommer gæster både fra Tyskland og Danmark. Det er især foreninger, der kommer med bus for at blive orienteret om museets historie og videre udvikling.

Busselskabet Neubauer i Flensborg har taget museet med i deres rejsemål.

Vi annoncerer fortsat i en folder, som udgives af „Arbeitsgemeinschaft

volkskundlicher Sammlung des Kreises Schleswig-Flensburg" og vi deltagere gerne fra tid til anden i deres kulturelle foranstaltninger i landsdelen.

For at gøre museet mere bekendt, er vi også med i en ny "Tourist- & Gastroführer –Zwischen den Meeren", som udgives en gang årligt og erstatter folderen grænseruten.

På vor hjemmeside gør vi opmærksom på arrangementer og åbenthusmøder, som viser stigende interesse. I tiden fra maj til september 2016 var der planlagt fem åbenthus-arrangementer med forskellige emner.

Det tyske fjernsyn NDR har flere gange været i Jarlund for at berette om det bemærkelsesværdige Christian Lassens Mindemuseum.

På dette sted skal der lyde en stor tak til de personer, som igen har ydet en indsats både ved organisation og gennemførelsen af åbenthus-møderne eller som guide ved gruppebesøg.

Endelig vil vi gerne takke vort husmester-ægtepar Søren og Ingeborg Lund, som altid sørger for, at alt i og omkring museet er i en pæn tilstand.

Forretningsfører-skitte i Friisk Foriining pr. 1. oktober 2016: Manfred Nissen t.h. fratrådte efter årtier på posten, Ilwe Boysen (29) tog over. (Foto: Tim Riediger)

FRIISK FORIINING

lirsberucht 2015/16

Foon formoon Bahne Bahnsen

Bai üüs lasmoote foon Frisia Historica begant et iir åltens ma en uursfäst än en noopemärket trinam jare hüüse önj e Hüneblinger Kuuch (stalfraidi).

E 23. april köm Renate Schnack eefter Bräist önjt Friisk Hüs, am ma repräsentante foon e Frasche Rädj, foont Nordfriisk Instituut, foon e Nordfräsche Feriin än foon üusen feriin ouer e "hoonlingsploon spräkepolitiik" tu diskutiiren. Et müülj deerbai as, dät üusen manerhäidespräke friisk döörgungs foon e bjarnetün bit tu e uniwersitätät önjbin wårt.

Bai e 60. FUEV-kongräs foon e 13. bit

17. moi önj Komotini/Greekenlönj wus e Foriining ma Bahne Bahnsen än Ilse Johanna Christiansen fertrin.

Üusen ålereklub häi e 21. moi tu en uurs-ütfluch eefter Äfkebel lååsid. Marie Tångeberg, jüst iirenlasmoote foont Nordfriisk Instituut wörden, häi da senjoore lååsid tu kafe än kääge.

As baioprogram tu e Friiske kongräs aw Sal häin we foon e 5. bit 7. juuni tu en teooterseminaar lååsid, weer da diiljnaamere ma heelp foon Michael Tegge uk liirden, hü huum ma sward än schild amgungt.

Sunt juuni koon huum önjt Friisk Hüs en bileütstaling foon en weestfraschen fotograaf bewunere. Jü ütstaling håt "Mit dem Ding", – sü

nâmd Sipco Feenstra nâmlîk dât fiilj, weerma hi dööör da trii Fraschlönje räisd as.

E 29. juuni määgeden jam maning repräsentante üt Fraschlönj aw e wäi eefter Kil: Thorsten Albig häi låásid tu "25 iir manerhäide-schööl önj e ferfooting".

Foon e 6. bit 8. juuli wjarn Christiane Bodenhausen än Manfred Nissen ma da fraschschoulere üt Bräist wi aw en frasch fiiljtuur. Et müülj wus jarling iinjen wi Ääderstää, weer ja bait dânsch schölj önj Taning talte apstale än släipseeke ütrule köön.

Di naie Jarling.

Önj e rääme foont „madelälerlik driwen“ foon Frisia Historica heet e Foriining ouert waagiinje 18./19. juuli tou tooche et friluft-teooterstuk "E ploon foon e Saks" bai e bääsewäile önj Naibel apfjard. Möre hunert manschne hääwe et stuk üt e feeder foon üusen kultuutkonsulänt Gary Funck ferfülid.

E Friisk Foriining wus foon e 7.

bit 14. august ma Gary Funck än sin tiim aw en frasch jöögedspräkeräis. Jarling beseechten da junge manschne twasche 14 än 18 iir e keltisch manerhäid önj Cornwall.

Üusen samerütfloch gäng e. 5. septämber ma en ra priwootwoine tut Danevirke-Museum. Heer stöön en fääring tu e Waldemarsmör, da wälönjlääge än e ütstaling ouer e dânsch manerhäid awt program. Tu kafe, kääge än is gäng et awäädrie tu e Wikinger-torm önj Slaswik.

E 19. septämber häi e Friisk Foriining besäk foon en floose finlönj-schweede, wat jam ouer e aktuäle låäge foon e friiske följkefloose informiire wälj. Önjfjard wörd e floose foon Johan Haggman.

Frisia Historica häi e 26. septämber wi en harfstnoopemärket än en weedstrid önj boogschüttjen önj Hünebel organisiird.

"Bile än mör foon Marie Tängeberg", sü wörd en ütstaling aw Mikkelpberg önj Haatst nâmd, weer e Friisk Foriining tuhuupe ma da manschne foont kunst-center foon e 2. oktober bit tu e 15. nowämber 2015 tu låásid häin. Tu e infääring snääked dr. Karin Haug. Wat jü deer säid heet, koon huum önj Friisk Tising nr. 2/2015 eefterleese.

E 15. oktober beseechten üüs ålere lasmoote aw jare harfstütfloch jü Tängeberg-üstaling önj Haatst än fungen deer aw e Mikkelpberg uk kafe än kääge serwiird.

"Ful hüs" bait 28. Friisk Harfsthuuchschölj awt dânsch följkehuuchschölj önj Jarplund. Mör as 50 diiljnaamere wjarn foon e 21. bit 25. oktober önj e gung ma ünlike workshops, weer t.b. ma en fraschen personaalütwis unti ma betong än hooft årbed wörd. Önjbin wörd uk tai-chi, jazzdance, frasch for önjfängere än en ütfluch önj e Fröruper bärje. Claas Riecken hül en fordreeging ouert ferhüülj foon e frasche tu e dânsch manerhäid.

Önj e ra „Nordfriesische Lebensläufe“ bait Nordfriisk Instituut as iinje oktoober e biografii ouer di frasche loondäismoon Berthold Bahnsen rütkiimen. Schraawen as dat bök foon Dr. Claas Riecken. Et wörd e öfentlikhäid di 31. oktoober önjt Andersenhüs präseentiird. Lååsid hain e loondäispräsident Klaus Schlie, et Nordfriisk Instituut än e Friisk Foriining. Deer kömen ouer 100 lååside geeste.

E 12. nowämber wjarn da ålere lasmoote tu en meekliken eeftermadi inlååsid önjt Café foont Hans-Momsehüs önj Foortuft. Greta Johannsen wised trinam än ferteeld, hū et tut museum ma dat önjslin café kiimen wus.

E 27. nowämber wus en frasch delegatsjoon tu en drååwen foont bund-greemium önj Berlin, weer et am ruchte än stipe for da manerhäide önj Tjüschlönj gäng. Kiiwenooch kömen da frasche dattooch bait giiljferdiilen tu kort. Formoon Koschyk wal ham deerfor inseete, dat et bait näist drååwen ouers wårt.

Üusen ålere-klub häi e 10. detsämber lååsid tu en fiirliken adwänts-eeftermadi önjt Galerie Café önj Lunham. As geeste köö Luise Clasen Christiane Bodenhagen än schoulere foont dānsch schölj üt Bräist begröote. Ja unerhülen ma dachte än jülsunge.

Tut floose-ütloosen foon e 3. Europeada önj e juuni 2016 sind üusen geschäftsfäärer tuhuupe ma en feroontuurliken foon SV Frisia Risem-Lunham e 14. detsämber eefter Söödtiirool räisd. Da frasche fungen ma Söödtiirool, Oberschlesien üt Poolen än et Manx-tiim foon e Isle of Man swååre mötjstönjere tuloosd.

Tut wunterfäst ma gräinküüljääsen önj Risem di 5. februar kömen 110 lasmoote än waane foon e Foriining. Eeftert gräinküülj jäif et live-musiik ma Elke Boysen än Malte Lindenberg, än we köön jarling uk wi en nai

teoterstuk präseentiire: “Am eenmen önj e lååse harfst”, ouerseet än amseet foon Gary Funck. Da biise hoodrule wörden spaald foon Claas Riecken än Ilwe Boysen.

Frasch teoter bait biikebrānen. (Fotos: priivaat)

Tut biikebrānen – jarling aw en saandi – hain da frasche ferine önjt toorp tujarst tut iilj eefter Lunham än awåädrie tut fäst eefter Risem önjt “Fraschlönj” lååsid. E biikenreede wörd hülen foon dr. Karin Haug. Eeftert teoter ma “Loriot aw frasch” foon e Rökeloose jäif et dan diskomusiik ma Dirk Bork.

Foon e 11. bit 13. märts gäng et dan am ålet, wat huum ouer en hiirspal liire koon bai en friisk teoterseminaar önj e NordseeAkademie önj Leek. Dat as en projäkt, wat Foriining arks iir tuhuupe ma e Frasche Feriin for e Ååstermååre döörfjart.

Et stjör heet ham önjt fergāngen årbesiir soowen tooche tu meetinge drååwed, am da feriinsaktiwitääte tu ploonen än eeftertubehooneln.

Üusen ålereklub drååwet ham widerhaane iinjtooch önj e moune önj Lunham önjt Galerie-Café tu en meekliken eeftermadi ma forleesen, schungen, koordespaalen än snååk.

Üusen naie repräsentant önjt stjör foon e dānsche schöljferiin as Anne Kristiene Hahn. Jū heet di bāntje foon Sieke Peters ouernūmen, wat intwasche bai e schöljferiin önjstald as.

Foon üüs lasmooteblees “Friisk

Tising" san trii ütgoowe rütkiimen.

Üusen lasmoot Karin Haug as for tou iir kiised wörden as repräsentant foon da trii manerhäide (frasche, dånsche än plåättjüsche) önj e ZDF-meedierädj.

Aw üüs sekretaroot önjt Friisk Hüs koon huum naie frasche lukwanschkoorde füünj.

Bai Friisk Funk än önjt internet koon huum uner "friiskforiining. podspot.de" foon moundi bit fraidi tisinge aw frasch hiire, en tiinst foon e Friisk Foriining.

Et as üusen treede formoon än SSW-loondäismoon Lars Harms loked, ma SPD än Gräine en nai "manerhäide-gesäts" aw e wäi tu braingen. Sü wårde t.b. önj da näiste

iirnge aw da haanewisschilde eefter Fraschlönj di frasche stää- unti toorpsnoome tufäiged.

Üusen dialoog ma e dånsche schöljferiin heet fergängen iir deertu fjard, dåt et sunt august 2015 fraschunerrucht aw da dånsche schoule foon Hüsem än Taning jeeft.

Tuhuupe ma Nord- än Sööds laswikere fääre we da kaamene tou iir en projäkt döör, wat "Adding Sights" håt än weer frasche, dånsche än tjüsche manerhäide-teooterspaalere jam dan ooge deege önj Leek inkwartiire, en teoterapgoowe foue än deerma aw en latj turnee gunge. Et projäkt wårt stiped ma KursKultur- neetwårkmadle.

Da nordfrasche bai e Europeada 2016.

Det ny tilsynsråd valgte internt Jørgen Kühl (foto: Martina Metzger) som ny formand og afløser for Volker Andersen (foto: Lars Salomonsen). Ny næstformand blev Lisbet Mikkelsen Buhl.

FLENSBORG AVIS

Om tre år fylder avisen 150 år

Af adm. direktør og chefredaktør Jørgen Møllekær

PERSPEKTIVER

Om tre år fylder Flensborg Avis 150 år. Og om fire år markerer vi 100-året for skabelsen af det mindretal, vi har kendt lige siden 1920.

Flensborg Avis stod umiddelbart efter afstemningen i sin tid foran en historisk beslutning, som præger vores lille mediehus den dag i dag. I 1920 havde avisen sin største forretning nordpå. Forstået på den måde, at det var Flensborg plus Sønderjylland, der tilsammen udgjorde forretningen.

Den nye grænse og efterfølgende valutareformer i Weimar-republikken

umuliggjorde, at Flensborg Avis kunne fortsætte som hidtil i det nye Sønderjylland. Avisen blev ganske enkelt ubetaleligt dyr i danske kroner, og mange abonnenter skiftede naturligt nok til sønderjyske aviser.

Det skabte store økonomiske problemer for avisen op gennem 20'erne. Avisen var i virkeligheden lukningstruet.

Det oprindelige familieejede blev opgivet, og i 1930 gik avisen fra at være privatejet til at være et aktieselskab – som det stadig er – med nogle få institutionelle aktionærer, men primært med en lang række mindre aktionærer som ejere. Det klare formål var og er at sikre avisens fremtid og sikre det danske mindretal den indre sammenhængskraft, som er afgørende for ethvert samfund, og som et dagblad

som Flensborg Avis er med til at sikre.

Det var også i 1930, at der for første gang blev sendt et beløb fra Udenrigsministeriet i København til netop at understøtte, at Flensborg Avis fortsat kunne udføre denne vigtige rolle.

Datidens sporadiske tilskud er i dag afløst af Sydslesvigloven, som sikrer, at Flensborg Avis årligt har lov til at søge om tilskud til næste års drift. Hidtil har vi evnet at overbevise Folketingets Sydslesvigudvalg om, at den måde, vi løser opgaven på, fortsat er væsentlig og derfor støtteværdig.

SAMMENHÆNGSKRAFTEN I MINDRETALLET

Men der er fortsat mange ligheder mellem mellemkrigsårene og i dag. Flensborg Avis' ledelse kæmpede dengang som nu med den udfordring, der hele tiden handler om, hvordan Flensborg Avis kan give mest mulig publicistisk og successivt kommerciel mening.

Allerede i 1930 i forbindelse med dannelsen af aktieselskabet Flensborg Avis blev der nedfældet en formålsparagraf 2 stykke 1, som lyder: "Selskabets formål er produktion af forlagsmateriale, herunder især den danske presse i grænseområdet".

I dag ville vi sprogligt nok formulere det lidt på en anden måde. Men helt grundlæggende er formålet fortsat fuldstændig det samme i dag som dengang.

Flensborg Avis har først og fremmest en vigtig publicistisk opgave at varetage. Og gerne på en måde, der kan skabe kommerciel indtjening.

Flensborg Avis er til for at sikre den daglige sammenhængskraft i vort mindretalssamfund. Men vi har svært ved samtidig at tjene penge på det.

Ifølge Hamborg-undersøgelsen fra 2015 har vi et mindretal på muligvis 42.000 i Sydslesvig. Og vi producerer dagligt knap 5000 aviser i et dansk mindretal, der ikke udgør flertalsbe-

folkningen lokalt. Derfor har vi som bekendt en tysk konkurrent SHZ, der er markedsførende i Sydslesvig.

Flensborg Avis' kerneområde er og forbliver derfor begrænset til vores eget mindretal. Det marked er for lille til, at vi i forhold til vores kerneopgave kan udvide forretningen internt i Sydslesvig.

Men det er ikke det samme som, at vi ikke kan udvikle og udvide på andre områder. Hvor vil vi gerne stå med virksomheden om godt tre år, når vi den 1. oktober 2019 kan fejre den fuldstændig fantastiske begivenhed, der handler om, at vores lille medievirksomhed har eksisteret i samfulde 150 år.

Det er i sig selv en bedrift. Og det handler selvsagt i høj grad om, at gode venner i Danmark i rigtig mange år har anset det for vigtigt at hjælpe os økonomisk.

Det er vi bevidste om og taknemmelige for.

NYETILTAG

Men når vi til den tid fejrer 150 året, så er det ikke kun med en dybfølt tak. Så er det også med en klar ambition om fortsat at udvikle vores mediehus.

Her tegner der sig nye og spændende muligheder i den tid, vi lever i, som giver nogle helt nye tekniske måder at distribuere journalistik på. Og den tid, vi lever i, er moden til helt nytænkende brobygningsprojekter.

Ved siden af at fastholde vores kernekompetence, som er daglige nyheder skræddersyet til vores danske mindretal, har vi en ny ambition, som vi mener er særdeles spændende, og som ikke kun giver mening for avisen, men for hele vores mindretal som sådan.

I de knap 3 år, jeg nu har været chefredaktør på Flensborg Avis, har jeg lyttet til gentagne debatter om, hvordan vi på nye måder som mindretal kan gøre os selv og hinanden mere synlige

– nyttige om man vil – i en nordvendt dansk hverdag. Hvordan kan vi give noget tilbage, som dagligt giver mening i Frederikshavn, Fredericia eller Fredensborg.

ZEJT-UNG

Det har vi på avisen allerede arbejdet med i det børne-univers, som vi startede med for to år siden. Zejt-ung har knyttet mange nye bånd til skoler nord for grænsen. Zejt-ung har på forespørgsel selv direkte sendt undervisningsmateriale ud til 125 skoler i Danmark. Disse skoler fordeler sig på 32 forskellige kommuner. Derudover har Claus Jørn Jensen fra Grænseforeningen delt materialer ud til de skoler, han besøger. I alt omkring 45 skoler. Endvidere kan man selv downloade undervisningsmateriale direkte fra vores hjemmeside. Det har 817 forskellige gjort indtil dato.

Så man må sige at vores lille, men særdeles innovative Zejt-ung-redaktion har formået at få fat i unge danskere og med målrettede undervisningsprodukter gjort Flensborg Avis og Sydslesvig synlige på nye måder for en ny generation af danskere.

Vi mener, at vi kan være tilfredse med de opnåede resultater. Vi har besluttet at fortsætte med Zejt-ung, også selvom selve projektilskuddet nu er udløbet.

For udover at have skabt nye kontakter til skoleklasser i hele Danmark, som vi fortsat vil levere til, har Zejt-ung også formået at skabe ny opmærksomhed omkring Flensborg Avis hos vores eget unge publikum og forhåbentlig kommende brugere her i Sydslesvig.

Lysten til at følge med i relevante medieprodukter er heldigvis stor. Det er jo grundforudsætningen for, at nye og unge medieforbrugere på sigt også kunne tænke sig at blive betalende kunder. Her står Flensborg Avis med den samme udfordring som alle andre dagblade.

NYHEDSFORBRUGET

Nyhedsforbruget har aldrig været større. Men den skaber ikke mere forretning – det giver ikke på den korte bane flere penge på bundlinjen, at vi faktisk er gode og bliver bedre og bedre til at finde på nye tiltag. Ifølge diverse medieundersøgelser, som vi følger nøje med i, så er betalingsviljen for god journalistik igen på vej op. Det håber vi også at komme til at mærke.

Det er den ene udfordring, som vi som alle andre betalingsmedier står overfor. Den anden udfordring er som anført, at vores mulige marked i Sydslesvig har været og fortsat vil være for lille til fundamentalt at rykke ved vore indtjeningsmuligheder.

Vi er på ingen måde truet som dengang i 1920'erne. Vores printoplæg går som hos alle andre fortsat ganske svagt tilbage. Hvordan det ser ud om 10-15-20 år, er der ingen administrerende direktør i nogen virksomhed, der kan svare fornuftigt på. Men der er ingen, der behøver at frygte for, at deres mangeårige papiravis ikke kan fortsætte.

PAPIRAVISEN

Dette blot for at understrege, at når vi taler om nye muligheder, så er det ikke ensbetydende med, at vi i ledelsen er ved at opgive printavisen. Langtfra. Jeg håber, at læserne faktisk anerkender, at vi i høj grad kontinuerligt arbejder med både form og indhold også i papiravisen.

Personligt er jeg glad for den journalistiske udvikling, som medarbejderne har været med på. Det handler om ved siden af de daglige nyheder også at arbejde mere målrettet på at gå en smule dybere med udvalgte emner, så man får et nyt perspektiv på noget, man måske ikke vidste før. Og at præsentere indholdet i en læsevenlig form blandt andet med de stadig flere nyhedsgrafikker, der er en relativt ny di-

sciplin på Flensborg Avis, og som har været med til at forbedre vores journalistiske formidling og vores udtryk.

Papiravisen er fortsat vigtig i mange år endnu, men den er ikke længere alt.

NYE ASPEKTER

Vores samlede publicistiske succes har fået nye aspekter.

Vi publicerer i stigende grad små videoer og lægger dem bl.a. ud på avisens Facebook-side.

29 små videoer fra årsmødeweekenden, hvor almindelige årsmødedeltagere svarede på spørgsmålet "Hvad rager Sydslesvig dig", blev set 37.000 gange.

Det er ikke så ringe, som man siger på jysk. Et andet eksempel er en video om en menneskekæde med 100 personer, der holdt i hånd i en symbolsk kamp mod racisme. Den blev set 17.000 gange.

AFGØRENDE ROLLE

For mig viser de to tal, at Flensborg Avis fortsat har en afgørende rolle at spille som det daglige medie, der som mindretal binder os sammen, når vi kombinerer avisen med de nye muligheder, som medtænker den smartphone, mange af os går rundt med og som bl.a. medtænker Facebook som ny distributionskanal.

Videoen af menneskekæden demonstrerer, at hver gang vi tager emner op, der også har en stor interesse i den tyske flertalsbefolkning, bliver det set og lagt mærke til af rigtig mange tyskere.

Derfor må og kan vores samlede publicistiske succes ikke længere bare måles på antallet af solgte aviser. Video er en ny form for journalistik på dagblade, der i høj grad kan være med til publicistisk at fremtidssikre Flensborg Avis.

Video og andre nye digitale fortælleformer lagt ovenpå den gode gamle papiravis kan i mine øjne åbne op for

en helt ny form for brobygning, som vi som mediehus vil bruge kræfter på i den kommende tid.

TV-PROJEKTET

I august 2015 begyndte vi på det tv-projekt, som Sydslesvigudvalget generøst har givet sin økonomisk set hidtil største enkeltbevilling til. Det er vi glade for, og især er vi stolte over, at udvalget på tværs af alle partierne er enige med Flensborg Avis i perspektivet i denne nye satsning.

Det har været en langstrakt proces. Der skulle findes de rette medarbejdere. Det at være i stand til at producere professionelt tv, have et godt kendskab til, hvordan medier i Danmark fungerer, samtidig med at man skal kunne begå sig som journalist i Tyskland er en pakke, som der ikke findes mange kandidater til. Vi har nu ansat tre kompetente medarbejdere, der tilsammen har det, vi skal bruge.

Det handler i allerhøjeste grad om brobygning. Det handler om, hvordan vi som mindretallets mediehus kan gøre nytte i Danmark og derfor gøre Flensborg Avis og dermed mindretallet synlige i den danske samfundsdebat på en helt ny måde.

Fokus er på at finde de nyheder og historier fra Flensborg til Hamborg, som ikke bliver fortalt i Danmark.

De danske mediehus har for mig at se alt for lidt fokus på samfundsudviklingen i Tyskland. Sammenlagt er der vel seks danske journalister, der dagligt rapporterer fra Berlin eller Tyskland som sådan. Der fortælles imponerende få relevante nyheder fra Tyskland i Danmark, især når man tænker på, hvor vigtig en partner Tyskland er for Danmark både politisk og jo i høj grad også handelsmæssigt.

Tyskland udgør Danmarks største eksportmarked, derfor er behovet for mere viden om Tyskland i bred forstand stort, og derfor lægger vores Flensborg Avis TV sig smukt i forlæn-

gelse af den Tysklands-strategi, som udenrigsminister Kristian Jensen lancerede i København i februar 2016.

Vore video-indslag vil blive vist mange steder i Danmark, for eksempel på tv-kanaler, vi alle kender, det være sig DR eller TV2.

Desuden vil vores tv-indslag blive vist på danske avisers hjemmesider, hvor videonyheder i dag er en fast bestanddel.

Med andre ord: Vi har muligheden for at nå rigtig langt omkring med nyheder, hvor afsenderen synligt er Flensborg Avis. Vi tilbyder at lave indslag, som alle kan bruge. Og så vil der desuden blive tale om helt konkrete bilaterale samarbejder med enkeltmedier. F.eks. er Danmarks Radios velfærdsredaktion placeret i Århus og lederen af DR Danmark, som den afdeling hedder, er klart interesseret i at samarbejde med Flensborg Avis, når det handler om at sammenligne velfærdstemaer mellem Danmark og Tyskland. Indslag der så bliver vist i TV-Avisen.

Man kan også forestille sig konkrete erhvervshistorier, der kan være interessante for Børsen TV. Og man vil kunne få tyske politikeres kommentarer fra Kiel, når de er relevante i forhold til en aktuel debat i Danmark. Mulighederne er mangfoldige.

Processen med at gøre os klar til at sætte Flensborg Avis TV i drift har i ledelsen kun styrket os i, hvordan tv-ideen som nyheds-brobygger mod Danmark kan føre mere med sig.

VOR BERETTIGELSE

Som en afledt konsekvens af, at vi nu skal have tv i vores daglige produktion, er vi også i fuld gang med at arbejde med en ny online-strategi. Også her taler vi om, hvordan de bærende online-historier på vores hjemmeside fla.de fremover også kan støtte den bevægelse, der handler om at levere et indhold, som rent faktisk kunne være interessant for en stor del af offentlig-

heden i Danmark fremfor kun at være interessant for os selv.

En vision kunne være, at vi løser kerneopgaven med vores mindretalsavis på papir og e-avis, og at vi online på en helt anden måde fremover dyrker de muligheder, som online også rent teknologisk giver mulighed for.

Så i stedet for vedvarende år efter år at begræde, at printoplaget muligvis bliver ved med at gå en smule tilbage, så vil vi hellere fokusere på både at producere forskelligt indhold, men jo så også at kommunikere til alle, at det afgørende succes-kriterie for Flensborg Avis er, som det har været i rigtig mange år.

Vores berettigelse skal måles i, hvordan vi samlet set lykkes med at løse vores publicistiske opgave. Hvor mange læsere og brugere og seere når vi ud til i alt. Det er dette nye samlede tal, der bør være i fokus fremover fremfor udelukkende at fokusere på, hvordan det nu går med oplaget på papiravisen.

KØLVANDSSTRIBEN

Når et par simple videoer fra årsmødearrangementer på ingen tid kan nå ud til 37.000, så siger det mig, at vi har en vigtig og betydelig rolle at spille også fremadrettet. Som der står i sangen "Som en rejselysten flåde": "Her er Danmark, dit og mit, med sin kølvandsstriben."

Flensborg Avis sejler også fremad med en synlig kølvandsstriben, både i forhold til vores kerneopgave, som handler om at betjene vores danske mindretal bedst muligt med lokale nyheder på dansk og en smule tysk, og i stigende grad i de kommende år med fokus på en helt nytænkt mediemæssig brobygning til Danmark, som der ligger spændende perspektiver i.

Både for avisen rent publicistisk og hen ad vejen med nye indtjeningsmuligheder. Det er også et nyt middel til at gøre vores mindretal mere synligt i en dansk offentlighed og dermed

nå frem til en større anerkendelse af i Danmark, at selvfølgelig har vi alle sammen fortsat en rolle at spille.

Der skal knofedt til for at lykkes med nye projekter. Der er ikke ret meget, der kommer af sig selv. Men samlet set vil jeg gerne bemærke, at vi både er fortrøstningsfulde og fulde af spændt positiv forventning til, at Flensborg Avis på 150-årsdagen om tre år samlet set har placeret sig på nye måder i mediebilledet.

NOGLE FÅTAL

Abonnementsudviklingen er der for så vidt ikke noget nyt at melde om. Gennem et nyt markedsførings-tiltag, hvor vi sidst på året 2015 i tre måneder stillede avisen til rådighed for 5. og 6. klasser og deres forældre i Sydslesvig, fik vi fat i 351 personer. Det drejer sig altså ikke om betalende kunder, i hvert fald ikke endnu, men skal alligevel tages med i den tyske oplagskontrol. Derfor kom vi i oplag igen over 5000 - 5107 for at være helt præcis - mod de 4983 pr. 31.12.2014 sidste år.

At give 351 aviser væk i tre måneder

er ikke noget, vi sædvanligvis gør. Men præcis her håber vi på, at dette tiltag over tid vil få en effekt. Men vi kan altså ikke prale med en decideret oplagsfremgang på papir. Fratrækker vi de 351, ender vi på 4753, det vil sige godt 200 færre end året før.

Det er ikke nyt i branchen, papiravisser viger overalt, men hos os er tendensen heldigvis fortsat ganske svag.

Hvad angår vores kommercielle afdeling, fik vi i 2015 i trykkeriet et overskud som i de foregående år. I lyset af, hvor konkurrenceudsat vi er her - bl.a. fordi vi har kunder, der delvist vælger at lægge ordrer hos konkurrenter, der ikke følger overenskomsten og derfor har nemmere ved at konkurrere på prisen - er vi tilfredse med, at trykkeriet har kunnet generere et overskud på godt 85.000 euro. Penge, der ligesom i årene før bidrager til udgivelsen af Flensborg Avis.

På bundlinjen kan vi i år notere os et resultat på 34.074 euro. Også det er tilfredsstillende, og beløbet er overført til mellemregningskontoen med den danske stat.

Flensborg Avis stod sammen med Dansk Centralbibliotek og Sydslesvigsk Forening bag Danmarksmødet den 5. oktober 2016 i Flensborg, hvor Sydslesvigs bidrag til kulturminister Bertel Haarders Danmarkskanon blev formuleret. Chefredaktør Jørgen Møllekær var med til at styre debatten og agerer her mikrofonholder for SSWs landssekretær Martin Lorenzen. (Foto: Lars Salomonsen)

Jens Jessen skrev en hilsen på Facebook

Af formand Hans Christian Davidsen

»Det er en skam - I har noget, I skal passe godt på«, skrev journalist Jens Jessen på Flensborg Danske Journalistforenings Facebook-side i foråret.

Og nej, det er naturligvis ikke den Jens Jessen, vi taler om - altså Jens Jessen, der stod i spidsen for Flensborg Avis som redaktør fra 1882 til 1906, dengang avisen var den næststørste dansksprogede avis.

Den her omtalte Jens Jessen er en af de journalister fra Danmark, der jævnligt har taget del i Flensborg Danske Journalistforenings aktiviteter.

Baggrunden for Jens Jessens bemærkning var et dybt suk fra bestyrelsen, da det ene afbud efter det andet indløb til foreningens udflugt til polske Swinoujcie / Swinemünde i foråret. Orkede vi at lægge kræfter i aktiviteter, som alligevel kun trækker få?

Udflugten til Swinoujcie blev gennemført - med blot to mand. Og de to havde en kanon-tur til den gamle tyske badeby med sol og blå himmel alle dage. Men turen gav også anledning til at sætte resten af året på stand-by.

Lukke foreningen gør vi ikke. Den har trods alt eksisteret siden 1949. Med fyldte kalendere og journalister, der har weekendarbejde, er det vanskeligt at samle medlemmerne.

Vi må se, hvad vi gør i 2017 for at gøre programmet interessant for medlemmerne. Det er kun en lille hård kerne, der deltager i aktiviteterne, mens resten trofast betaler kontingent.

Julefrokosten er der til gengæld altid fin opbakning til. I 2015 holdt vi

den hos Line Lindegren på hendes heste-ranch i Ellund, og i 2016 bliver det på Aktivitetshuset i Flensborg.

På generalforsamlingen i januar blev der valgt to nye ind i bestyrelsen - endda to kvinder: Eyla Boysen og Ina Grønvig. Dermed synes kvindevotens at være opfyldt, og bestyrelsens intelligens-reservoir dermed fordoblet. De to afløste Trine Flammig og Thomas Jesper Wiltrup. Sidstnævnte nyder sin pensionisttilværelse så meget, at han ikke altid kan være hjemme i Flensborg for at deltage i bestyrelsesmøderne.

Christian Granhøj Skouboe klapper værtindens hund ved foreningens julefrokost. Billedet har fået masser af likes på Instagram under hashtag »dyrevelfærd«. (Foto: privat)

Efterlyser unge medlemmer

Af formand Annemarie Erichsen

Aktivitetssniveauet har igen været højt, medlemmerne er trofaste og flittige til at deltage i arrangementerne; men vort problem er, at vi har svært ved at få nye, unge medlemmer til at deltage i arbejdet.

Kredsmøderne blev ud over til hygge og generalforsamlinger brugt til foredrag med minister Anke Spoorendonk om EU, rejseberetninger, lysbilleder fra Kobbermøllen i gamle dage og en bagersvends fortælling om sin tid på valsen.

Der var maddemonstrationer og kur-

ser i blomsterbinding og husflid.

Der blev arrangeret ture til Kobbermøllen, en krydderhave i Linnau, koncert på A.P. Møller Skolen, besøg hos Johannsen-Rum og rommuseet i Flensborg, en udstilling på bymuseet i Slesvig, atelierbesøg hos keramikere i Angel, Gram Palæontologiske Museum og Lergrav, et kafferi i Flensborg, hjemstavnmuseet Unevad, papirmuseet i Alnor, mejeriet i Bolderslev, Noldemuseet, St. Peter-Ording, Hallig Hooge, Hytten Bjerge og barfodparken i Schwackendorf. Et hold gik tur på Campus i Flensborg, andre besøgte musicalene "Wunder von

Ved efterårsstævnet 2015 hørte deltagerne om hertuginde Anna Carolina og besøgte hendes grav. (Fotos: privat)

Bern" og "König der Löwen" og var til skandinavisk julekoncert i St. Michaelis i Hamborg.

I kredsene blev der spillet petanque og lotto, tog man på cykleture, holdt fastelavn, spiste sammen, holdt spilleaftenen og "Lachyoga", deltog i "Det der om torsdagen" på biblioteket eller gik til lokale teaterforestillinger.

I St.Vi læser man højt for børn i børnehaven og holder kaffe på kanden, når bogbussen kommer. Harreslev deltog i "Tag des Ehrenamtes", Lyksborg bagte til markeringen af 60 året for København-Bonn erklæringerne på den fhv. Christian Paulsen-Skole.

I Oksbøl bager Kvindeforeningen et utal af kager, når der holdes forårsmarked, Lyksborg stod med en infobod på byfesten i slotsparken, og begge kredse har deltaget i de respektive kommuners julemarkeder.

Harreslev deltog i dansk-tyske kulturdage. Desuden har mange kredse været involveret i årsmøder, sankthansaftener og adventsarrangementer. St. Vi har pyntet kirken til konfirmation.

Nogle steder tager man på udflugt med de ældre, andre steder besøger man dem med en lille gave ind under jul.

Og overalt rundt om i kredsene blev der holdt adventsfester.

I Sydtønder distrikt går kredsene hvert år sammen om majstævne.

Vi har holdt efterårsstævne i Lyksborg i 2015 med 65 deltagere. Vi hørte om hertuginde Anna Carolina, gik tur til hendes grav på byens gamle kirkegård og gennem slotsparken og hørte om eftermiddagen Annmarie Langballe fortælle om Thit Jensen. Dagen sluttede med kaffebord og musik ved to lyksborgske musikere; dagen igennem kunne man se en udstilling af brugsting i træ.

18. marts var der generalforsamling på Jaruplund Højskole. Ulla Jensen

blev genvalgt som næstformand, Monika Jansen som kasserer. Efter beretninger og valg fortalte Sundhedstjenestens nye forretningsfører Tom Petersen om sit arbejde og om den nye lov, "Pflegerstärkungsgesetz", der kommer til at gælde fra 1.1.2017.

Formand Annemarie Erichsen takker Sundhedstjenestens forretningsfører Tom Petersen for dennes foredrag om nye tyske plejelove.

Højskoledagen i april havde emnet "Kanaler og vandveje". 28 medlemmer mødte tidligt om morgenen på Jaruplund Højskole, holdt morgensamling,

Højskoledagen i april afrundedes med en sejltur fra Kappel til Sliminde.

hørte Lars Sørensen fortælle om eksisterende kanaler og planer om andre fra før i tiden i landet Slesvig-Holsten. Efter frokosten tog vi på en sejltur fra Kappel til Sliminde.

Sommerudflugterne, to ens ture lige inde i sommerferien 2016, førte os til Nordfyn og samlede ialt 87 medlemmer. Vi var på Kartoffelmuseet på godset Hofmandsgave i Otterup, så skibssætningen i Glavendrup med verdens længste rune-inskription, spiste i Bogense og tilbragte eftermiddagen i Humlemagesinet i Harndrup, en smuk park med flere museer.

Og så deltager kvindeforeningens hovedstyrelse i bestyrelsesarbejdet i forskellige institutioner - i Sundheds-tjenesten, i SSFs Humanitære Udvalg og Voksenundervisningsnævnet, i Lan-

desFrauenRat i Kiel og i samarbejdet med de SSF-tilsluttede foreninger.

Den 31.12.2015 havde Den slesvigske Kvindeforening 675 medlemmer fordelt på 20 kredse.

I løbet af året 2015 blev der holdt 281 møder, der samlede 3.964 deltagere.

Desuden tager Kvindeforeningen sig af et par ældreklubber, hvor der året igennem blev holdt 121 møder med 1.768 deltagere.

www.DsKf.de

Foreningens to sommerudflugter gik til Nordfyn.

Fine arrangementer men problematisk aldersstruktur

Af formand Karen Scheew

I oktober 2015 gik vores informationstur til Holland. Vi tog afsted med 46 medlemmer. Vi startede med at synge "Se nu stiger solen..." Og det varede

Fra informationsturen til Holland med besøg på den kongelige porcelænsfabrik Royal Delft....

da heller ikke længe, og solen kom frem og fulgte os alle 4 dage.

Efter en lang tur på motorvejen nåede vi vores mål Katwijk am Zee ved Vesterhavet/ Den Engelske Kanal.

Næste morgen gik turen til Amsterdam. Efter en byrundvisning var vi på en kanalrundfart. Sikken oplevelse - tildels smalle kanaler og mange utroligt smukke bygninger. Nogle af os var på blomstermarkedet, andre på taskemuseum eller nød bare det dejlige vejr.

I en lille ostefabrik i Edam hørte vi, hvordan de lavede de forskellige oste. Og der var mulighed for at købe ost. Vi gik en runde gennem byen Edam med dens kanaler. Det var imponerende at se, hvordan kanalerne hørte med til deres hverdag.

... og på byrundtur i Den Haag. (Fotos: privat)

Fra weekendstævnet på Christianslyst.

Lørdag morgen startede vi på den kongelige porcelænsfabrik Royal Delft – oprettet i 1653. Vi fik en spændende rundvisning med mindre film og forklaring på fremstilling af forskelligt porcelæn. Middagspausen holdt vi i byen. På markedspladsen var der et stort stofmarked og rundt omkring kanalerne var der loppemarked. Og igen disse kanaler og mange flotte huse.

Om eftermiddagen var vi i regeringsbyen Den Haag. På rundvisningen fik vi øje på mange futuristiske bygninger og så på kvarteret ved stranden/havnen.

Om søndagen gik turen hjemad langs kysten og over den 32 km lange IJsselmeer-dæmning.

WEEKENDSTÆVNE

I marts 2016 havde vi et aktivt weekendstævne på Christianslyst med 38 deltagere. Lørdag eftermiddag havde vi inviteret Margit Berthelsen fra Sønderborg til at undervise i vævestrik. Deltagerne lærte at strikke enkle men effektfulde mønstre som "punktum", "fransk lilje" eller "hængekøjer". Ligeledes gav Margit mange strikketips om f.eks. opslagning eller aflukning og strikke-finish.

Efter middagen om aftenen præsenterede hattemageren Walburga Jäger fra Flensborg en stor kollektion af forskellige hatte. Alle havde mulighed for selv at prøve hattene.

Søndag formiddag stod emnet på historisk strik. Margit havde taget smukke gamle interessante strikkede ting og effekter med.

Weekendstævnet sluttede alt for tidligt for mange af de strikkeglade med frokost.

HUSMODERDAG

62 medlemmer deltog i årets husmoderdag for alle Aktive Kvinder i Sydslesvig i juni 2016 på Sild. Fire deltagere fra Nibøl tog toget til Kejtum.

Fra husmoderdagen på Sild.

Bussen fra Slesvig og Flensborg tog færgen fra Havneby til List. Her fik vi en guide på. Peter Petersen, født i Hørnum, fra Sild SSFs Aktiv-café. Han kender bare hele øen. Så vi fik meget at vide, som vi aldrig før havde hørt noget om.

I Kejtum blev vi budt velkommen af de Aktive Kvinder fra Kejtum i den danske skolehal. Derefter spadserede vi gennem Kejtum til "Heimatmuseum". Undervejs kunne Peter fortælle utrolig mange ting.

Middagsmaden fik vi i Vesterland. Her overraskede vores SSF-landsformand Jon Hardon Hansen os, så vi fik en snak med ham. Turen gik videre til Hørnum. Vi sluttede af med at få kaffen hos vore Aktive Kvinder i Kejtum, som havde pyntet hele

festsalen og havde tilrettelagt en lille udstilling med mange flotte håndarbejder, som de selv havde lavet. Efter en lang og dejlig dag med sang, informationer og snak gik turen hjemad med toget over dæmningen til Nibøl.

FINE MØDER

Rundt omkring i de forskellige foreninger har der været mange fine arrangementer som f.eks. filmsforevisningen "En kongelig affære", som gav indblik i Struensees liv, filmsforevisningen "Danmark", Danseteater på Husumhus med Carmina Burana, fremstilling af dekorationer, deltaget i familieaktivitetsdag, deltaget i udflugter f.eks. til Årø, besøgt museer f.eks. Kobbermølle-museet, Slesvig Rådhus eller andre institutioner, hørt på forskellige foredrag, haft hyggeaften med en hattemager, udstillet håndarbejder på rådhuset i Egernførde, holdt julebasar og sluttet af med adventsfest.

KREDSSTYRELSEN

Efter kredsgeneralforsamlingen i marts 2016 har vi følgende kredsstyrelse og revisorer i 2016:

Formand Karen Scheew, Flensborg.
Næstformand Margrid Jensen, Bredsted.

Kasserer Inger Doll, Flensborg.
Bisidderne Renate Petersen, Egernførde, og Karin Becker, Slesvig.

Og Regina Walter, Slesvig, Erika Jentzen, Flensborg, og Gurli Svane, Tarp, som suppleanter.

Revisorer er Inge Moritz og Traute Zilch, begge Slesvig.

Fra kredsgeneralforsamlingen på Christianslyst 2016 - kredsstyrelsen og revisorerne: f.v. Karen Scheew, Traute Zilch, Gurli Svane, Margrid Jensen, Renate Petersen, Erika Jentzen, Karin Becker og Inger Doll. (Regina Walter og Inge Moritz mangler.)

REPRÆSENTATION

DSH Foreningen af Aktive Kvinder i Sydslesvig har repræsentanter i forskellige

organisationer:

I SSFs Hovedstyrelse: Karen Scheew, suppleant Margrid Jensen.

I Sundhedsrådet: Karin Becker, Inger Doll og Karen Scheew (medlem i Dansk Sundhedstjenestens forretningsudvalg).

I Landesfrauenrat Kiel: Karin Becker og Margrid Jensen.

I Voksenundervisningen: Erika Jentzen og Birte Hansen.

Desuden samarbejder vi med SSF, Dansk Centralbibliotek, Den Slesvigske Kvindeforening og Kirkehøjskolen om forskellige foredrag.

MEDLEMMER

Et stort problem i vores forening er aldersstrukturen. I Danmark blev hovedorganisationen Aktive Kvinder i Danmark nedlagt. Der er kun små lokale foreninger tilbage hist og her.

I Sydslesvig har der været 21 enkeltforeninger med over 2.500 medlemmer.

Per 1.1.2016 var vi nede på 10 foreninger med 461 medlemmer.

Men per 30.6.2016 har også Nibøl-medlemmerne nedlagt deres forening. Det var ikke muligt at finde yngre medlemmer, som ville overtage arbejdet. Bestyrelsen med Ruth Petersen som formand har gjort et stort stykke arbejde igennem årtier. Tusind tak.

TILBAGEBLIK

Flensborg Husmoderforening blev stiftet i 1937 med 71 medlemmer og El-

len Jensen som formand. Efter at hun i 1911 var blevet gift med J.N. Jensen, journalist ved Flensborg Avis, begyndte hun det "nationale og sociale" arbejde i Flensborg.

I 1946 begyndte kravet at vokse frem om husmoderforeningers oprettelse andre steder. "Det gik som en bølge over landsdelen", sagde Ellen Jensen.

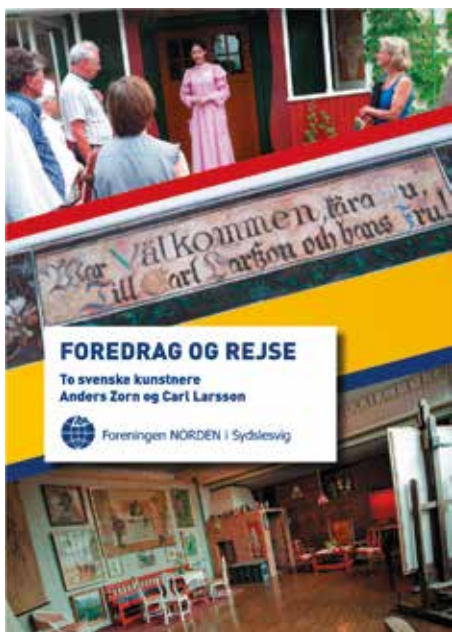
De Sydslesvigske Husmoderforeninger blev stiftet i 1948 med en hovedstyrelse i nær tilknytning til De danske Husmoderforeninger.

Foreningernes formål var dengang: "Støtte de danske husmødre og derved bidrage til at højne de danske hjem i Sydslesvig i praktisk og kulturel henseende".

Tiderne har velnok forandret sig.
Vi må på sigt tænke i nye baner.

Travlt år

Af formand Svend Kohrt

En stor oplevelse: Foredrag om og rejse til svenske malere og livsnydere.

Masser af arrangementer, to rejser og livlig aktivitet kendetegner året i foreningen.

De svenske malere og livsnydere Anders Zorn og Carl Larsson stod i centrum for tre formiddage, hvor Grethe Bay gik i dybden med deres værker. Den efterfølgende rejse til Sundborn og Mora med 23 medlemmer var en succes, selv om busrejsen var på godt 1000 km hver vej. Dygtige guider, dejligt vejr og en oplagt deltagerkare gjorde, at turen blev en stor oplevelse.

En anden rejse førte til Kangasala, hvor Husbys finske venskabsby havde inviteret til stævne i begyndelsen af juli. Gæsterne fra Sydslesvig blev

indkvarteret privat, og tiden fra ankomsten om torsdagen til afrejsen om søndagen fløj af sted. Der var udflugter i omegnen, "saunakväll" og grill, besøg i institutioner og masser af hygge. Lørdag formiddag var afsat til fælles bestyrelsesmøde for venskabsbyerne.

Her blev kædens fremtid drøftet. Vi kan ikke sidde overhørig, at deltagerne bliver ældre og ældre, at venskabsbystævnerne ikke er tidssvarende og at det er dyrt at rejse for at besøge hinanden. Disse udfordringer nødvendiggør en omtænkning i forhold til venskabsbyarbejdet.

I Husby, der er vært for de øvrige 8 venskabsbyer i 2018, er der nedsat en arbejdsgruppe, der skal se på nye former for nordisk samvær. De tanker, der blev luftet på mødet, blev modtaget positivt.

VIL BRUGES MERE

En andet punkt på dagsordenen var en fælles udtalelse fra venskabsbyerne til Nordisk Råd. Her vil vi som Foreningen Norden gerne bruges mere end hidtil. Vi opfordrer i en skrivelse til, at Nordisk Råd bruger sit bagland i foreningerne som netværk, når beslutninger, der vedrører de nordiske folk, skal træffes (som remis-instans).

Brevet er sendt til bl.a. Mogens Jensen, formand for Foreningen Norden i Danmark og medlem af Nordisk Råd og blev modtaget positivt og med tilsgagn om at bringe skrivelsen videre til det kommende rådsmøde.

Foreningen Norden var også med, da Nordisk Råds Præsidium, anført af formanden Henrik Dam Kristensen, var med til åbningen af Nordisk Informationskontors nye lokaler på Dansk

Centralbibliotek i Flensborg. Præsidenten klippede den røde snor over, efter at han holdt en tale om informationskontorets vigtige rolle i formidling af nordisk kultur i grænselandet. Kontoret kan få en mere markant rolle i fremtiden, da delstaten Slesvig-Holsten har ansøgt Nordisk Råd om observatørstatus i rådet.

LÆSER NORDISK

På det lokale plan har vi afholdt flere "Vi læser nordisk-arrangementer" i samarbejde med Flensborg Bibliotek,

har afholdt hyggelige arrangementer i Husum og Flensborg i forbindelse med Nordisk Biblioteksuge, har mødtes til fire aftener med "Nordisk Mad" sammen med Louise Dandanell.

Og i sensommeren 2016 var der en vellykket - omend knap så omfattende som tidligere - nordisk litteraturfestival i Flensborg og opland.

Arbejdsåret 2015/16 har været et aktivt år med rigtig mange arrangementer, som mange deltog i.

HISTORISK SAMFUND SØNDERJYLLAND - SYDSLESVIGKREDSEN

Bød på foredrag og debat

Historisk Samfund Sønderjylland - Sydslesvigkredsen er ikke kendetegnet ved de mange arrangementer. Men dem, der arrangeres, er meningsfyldte, aktuelle og velbesøgte.

I november 2015 inviterede foreningen og dens samarbejdspartnere til foredrag- og debatmøde på Jaruplund Højskole, og der var fuldt hus.

Historisk Samfund Sønderjylland - Sydslesvigkredsen
inviterer til foredrag og debat:

**Hvem og hvad er
Det danske Mindretal
i dag?**

**Tirsdag den 10. november 2015
kl. 19:30 på Jaruplund Højskole**

Deltagere:
Adrian Schaeffler-Rollfs (MA)
docent ved Uni Hamburg
Ph.d Jørgen Kühl
rektor ved A.P. Møller Skolen, Slesvig
Dr.phil Karen-Margrethe Petersen
tidligere Syddansk Universitet, Sønderborg

Der tegns udgangspunkt i den undersøgelse af mindretallet, som Docent ved Uni Hamburg Adrian Schaeffler-Rollfs (MA) har offentliggjort i dette år.
Rektor, ph.d Jørgen Kühl, Slesvig og dr.phil Karen-Margrethe Petersen, Århus - tidligere Syddansk Universitet, Sønderborg kommer derefter med deres analyse af og bemærkninger til denne interessante nye undersøgelse, og efter kaffepausen vil alle kunne deltage i debatten.

Entré, inkl. kaffe med kage: 6,00 €

Arrangører:

Nordisk kultur for alle

Af leder Eva Ritter

I 2016 kunne Nordisk Informationskontor byde på en række foredrag, forfatterlæsninger, workshops, en konference og ikke mindst en festival med finsk tango.

Nordisk Informationskontors nye lokaler har nordisk flair. (Foto: privat)

Udover det var indvielsen af Nordisk Informationskontors nye lokaler på bibliotekets første sal et højdepunkt i årets program. Indvielsen fandt sted den 21. juni, og det var præsidenten for Nordisk Råd, Henrik Dam Kristensen, som klippede den røde snor over. Nordisk Råds præsidium var nemlig på sommertur i Slesvig-Holsten, og indvielsen blev fra starten planlagt som del af deres besøg.

FINSK FOREDRAGSRÆKKE

Årets kulturprogram startede med en foredragsrække om Finland. Det var kunstformidler og billedkunstner Taina Hvidlykke, som på tre aftener i februar og marts fortalte med ord og billeder om finsk kunst og kultur.

I det første foredrag fortalte hun om finsk historie og geografi med udgangspunkt i Kangasala. Her var der mange af Foreningen Nordens medlemmer i publikummet, da der stod en rejse til venskabsbyen Kangasala på deres sommerprogram.

Det andet foredrag handlede om finsk kunst og kultur fra 1880-1910; en periode med store politiske og økonomiske forandringer, hvor finsk nationalromantik var med til at skabe en guldalder i den finske kunst.

Det sidste foredrag havde fokus på nutidig finsk kunst, som udfolder sig i mange genrer og spiller med på den internationale kunstscene.

Rækken var et samarbejde med Dansk Centralbibliotek og Sydslesvigs danske Kunstforening og blev støttet af SSFs kulturudvalg.

To masterstuderende i dansk fra Flensborg universitet underviste elever fra Förde-Schule Gråsten og Hiort Lorenzen-Skolen Slesvig i projektet "Nordiske grænser/ Nordische Grenzen". (Foto: Tim Riediger)

NORDISKE GRÆNSER/ NORDISCHE GRENZEN

Den 4. februar 2016 blev to 4. klasser fra henholdsvis en dansk og en tysk mindretalsskole (Förde-Schule i Gråsten og Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig) inviteret til en undervisningsdag på Europa-Universität Flensburg for at lære om mindretallene i grænseregionen.

Nordisk Informationskontor, Regionskontoret og Europauniversitetet var fælles om et projekt for elever fra mindretalsskoler nord og syd for grænsen. Formålet med projektet var, at skolebørn i mindretalsskoler oplever at blive undervist sammen, og at de får historisk viden om grænseregionen.

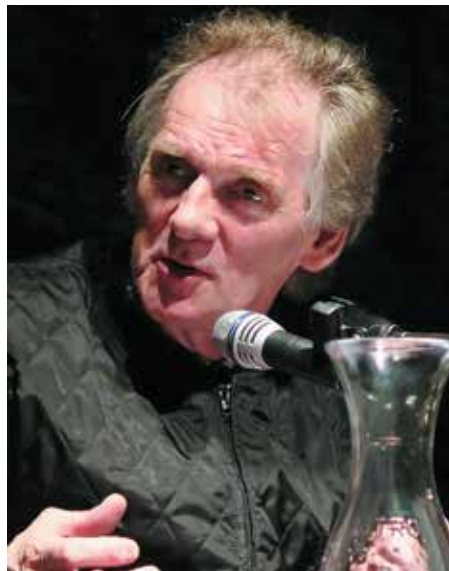
To masterstuderende i dansk under ledelsen af apl. prof. dr. Ivy Møller-Christensen havde planlagt og gennemført undervisningsdagen med skolebørnene. Selve undervisningsdagen bestod af en vidensdel, hvor eleverne skulle arbejde med baggrunden for, at der findes mindretal i grænselandet (Treårskrigen, 1864 og 1920-afstemningen etc.), og om erfaringsudveksling i relation til en mindretals-sammenhæng. Undervisningen foregik på dansk.

FORFATTERAFTEN OG NORDENS DAG

I anledning af Nordens Dag den 23. marts havde Nordisk Informationskontor forfatteren Jóanes Nielsen fra Færøerne på besøg. Forfatteren præsenterede den nye oversættelse af romanen Bramadellerne (Die Erinnerungen) på Flensburg Søfartsmuseum. Aftenen blev modereret på tysk af oversætteren Ulrich Sonnenberg, men Jóanes Nielsen læste også passager på originalsproget.

Inden de kom til Flensburg, havde de været på Leipziger Buchmesse og hos de nordiske ambassader i Berlin. Arrangementet blev til takket være et nyt samarbejde mellem Nordisk Infor-

mationskontor og de nordiske ambassader i Berlin, som var blevet etableret efter et besøg i Berlin i januar.

Jóanes Nielsen fra Færøerne og danske Helle Helle var inviteret til forfattermøder på Flensburg Søfartsmuseum. (Foto J.N.: Eva Ritter/ foto H.H.: Robin Skjoldborg)

både naturen og klimaændringerne i fokus.

Det andet arrangement var en forfatteraften med Helle Helle, som præsenterede den tyske udgave af sin bog Hvis det er (Wenn du magst). Den tyske moderation blev varetaget af oversætteren Peter Urban-Halle.

Arrangementet var ligesom Jóanes Nielsens forfatteraften et resultat af informationskontorets samarbejde med de nordiske ambassader i Berlin.

I oktober blev foredragsrække afsluttet med et foredrag om marinearkæologi i Slien. Det var to involverede forskere fra hhv. Syddansk Universitet i Esbjerg og Christian-Albrechts-Universität i Kiel, lektor Jens Auer og Privatdozent Dr. Oliver Nakoinz, som berettede om deres aktuelle forskningsresultater.

Arrangementet var et samarbejde med Flensborg Søfartsmuseum.

FINSKTANGOFESTIVAL

Den 5. november inviterede Nordisk Informationskontor et dansk og tysk publikum til at opleve en særlig del af finsk kultur: finsk tango.

Dagen bød på dansekurser, opvisninger, koncerter, sauna og kulinariske smagsprøver.

I et kreativværksted kunne børn blive passet, mens deres forældre eller bedsteforældre deltog i dansekurserne. På festivalen mødtes finsk, dansk og tysk kultur blandt publikummet og kunstnere. Danselærerne kom fra Finland, og blandt musikerne var der ligeledes finske kunstnere. Festivalen blev gennemført i samarbejde med FINTango fra Hamborg og Flensborg Søfartsmuseum, hvor festivalen også fandt sted, bl.a. støttet af SSFs kulturudvalg og Stadt Flensburg.

BIFFEN

Nordisk Informationskontor har også i 2016 været med i arbejdsgruppen

bag den flensborgske filmklub "Biffen". I 2016 var 5 danske og 4 udenlandske film på programmet, som blev vist i Flensborghus.

Der er stor interesse for disse filmfæstener. Filmene vises på originalsprogene og underteksterne er på dansk. Arbejdsgruppen har gode erfaringer med at give en kort introduktion forud for filmvisningen - ligesom oste- og vinbuffeten er populær.

Nordisk Informationskontor stod for en introduktion til den svensk/ finsk/ islandske film Lapland Odyssey, hvor der kom 76 tilskuere.

POLITISK KONFERENCE

Årets program blev afsluttet med en konference om partidemokratiets fremtid i Norden. Formålet med konferencen var at belyse udviklingen af de nye måder og tiltag, som vælgerne i de nordiske lande bruger for at engagere sig i politik.

Talerne var Nordisk Råds præsident Henrik Dam Kristensen, Slesvig-Holstens kultur-, justits- og europaminister Anke Spoorendonk, partiforsker prof. dr. Michael Ruck fra Europauniversitet Flensburg samt Drude Dahlerup, professor i statskundskab ved Stockholms Universitet.

Konferencen fandt sted i et samarbejde mellem Nordisk Informationskontor, SOF, SSW, Foreningen Norden i Sydslesvig, Dansk Centralbibliotek, Flensborg danske Journalistforening og Borgerforeningen.

NORDISKE PROJEKTER

Udover regionale arrangementer satser Nordisk Informationskontor fremover også på nordiske samarbejdsprojekter.

I 2016 har Nordisk Informationskontor fået penge til et 3-årigt nordisk projekt "Nordspor", der sætter ungdomskulturen i Nordens yderområder i centrum. I en kreativ proces bliver de unge

(16-25 år) medskabere af et autentisk portræt af ungdomslivet uden for storbymiljøet. Projektet skal synliggøre de unges kulturelle mangfoldighed og formidler det nordiske fælleskab.

Resultaterne vises i en vandrestilling, en event med dialogmøde, på en

digital platform og som bogudgivelse - på tværs af Norden og internationalt.

Forprojektet startede i efterår 2016 med en finansiering af Kulturkontakt Nord. Tillige havde Nordisk Ministerråd bevilget 800.000 kr. til projektet for perioden 2016-2018.

Det store Adelgilde indledes altid med optog gennem Flensborg. Herren, der her tager hatten af, Erik Jensen, blev senere på denne 25. juni 2016 gildets nye majestæt. (Foto: Martina Metzger)

SANKT KNUDSGILDET FLENSBORG

Alle ceremonielle arrangementer gennemført med god deltagelse

Af oldermand Heinz Rudebeck

Det vigtigste for gildet er med stor tilfredshed at kunne konstatere, at også i 2015 er alle fastlagte arrangeren-

ter i vort ceremoniel blevet gennemført med rimelig god deltagelse.

Et arrangement vil jeg gerne fremhæve.

Vort gilde i anledning af vor skyts-

helgen Knud Lavards fødselsdag den 12. marts blev en dejligt aften af ikke helt normale dimensioner, idet vi igen fik kongeligt besøg af HKH prins Joachim.

KONGELIGT BESØG

Et arrangement, der var lidt overraskende, men fik et fint forløb, idet HKH afslørede tre flotte bordstandarder stiftet af broder Sibbern Sönnichsen, som med økonomisk hjælp af flere brødre bosiddende i Haderslev samt vore to danske banker i Flensborg, havde fået disse standarder fremstillet af vor broder Siegfried Fuhrmann. En stor tak for den flotte gave og gestus, til vore brødre og øvrige donatorer, som var med til at gøre dette muligt.

Det var en dejlig aften med god stemning, ikke mindst på grund af dejlig mad, vine og en flot bordpyntning, et arrangement, som viser, at vor værtinde er en dygtig restauratør.

Det skal i den forbindelse nævnes, at nogle af stolbrødrene har haft en snak med hende, grundet spredte rygter om, at hun snart ville stoppe, det passer ikke. Vor værtinde har meddelt, at hun tidligst stopper om 4 år, når hendes samlever fylder 75 år.

VENNER

Vi har som altid besøgt alle vore danske venskabselskaber i Jylland til dissers fugleskydninger, hvor de respektive selskaber finder deres fuglekonger, skyttekonger eller majestæter, ligesom vore danske venner også har været flittige til at tage imod vores invitationer og møde op her i Flensborg i forbindelse ved vort Store Adelgilde.

Ved den store gallafest i anledning af, at vores venner i Horsens borgerlige Skyttelaug afholdt deres 175 års jubilæum, var vi flot repræsenteret med vores majestæt i spidsen samt flere brødre med damer.

Vi har bevaret kontakt til Det kongelige Københavnske Skydeselskab og Danske Broderskab, hvilket jeg synes er glædeligt, især når man betænker, at dette selskab udtrykkelig er nævnt i vor skrå som arvtager til vor sølvskat og vore faner. Der forelå igen en invitation til oldermænd til gæste-sammenkomsten i januar 2016 på Sølyst, men jeg kunne ikke deltage grundet en knæoperation.

Samarbejdet med alle eksisterende Knudsgilder er opretholdt. Til vore søstre og brødre i de svenske Knudsgilder har vi som sagt et godt forhold, med flere besøg hos dem og deraf følgende genvisitter. Oldermænd deltog i Ringsted og Thumartorp.

I Ringsted deltog flere søstre og brødre med majestæt Ole Edvardsen i spidsen.

Der er skabt mange gode bekendtskaber i de forskellige gilder i hele det sydsvenske område. Jeg mener, at det er vigtigt at bevare disse visitter, men jeg ser også problematikken ved disse besøg, idet det er forbundet med store omkostninger til rejser og hotelophold med videre.

Vort gildes slunkne kasse er ikke p.t. i stand til at bidrage til udgifterne.

Også i det forgangne år har vi bevaret og udbygget gode forbindelser med vore tyske venskabselskaber i såvel Flensborg som Lyksborg og Slesvig.

MARKEDSFØRING

Der har også i det forgangne år været mange besøg på St. Knudsborg af foreninger og grupper, som har ønsket, at høre om Knudsgildet og se på borgeren.

Jeg vil gerne takke alle de brødre, især broder kansler Hans Uwe Harck og broder sekretær Erik Jensen, som har bidraget med dette vigtige arbejde for gildet men også især for vores værtinde.

Vi må alle huske på, at et af St.

Et imponerende skue, når knudsbrødrene 25. juni går i optog gennem Flensborg. (Foto: Martina Metzger)

Knudsgildets formål er at pleje og udbygge broderskabstanken. Det har vi brødre valgt at udøve ved møder og sammenkomster som foregår hele året, idet vi må huske på, at St. Knudsgildets virke er andet og mere end onsdagssammenkomsterne i sommerhalvåret.

Vi må erkende, at vi ikke er gode til at markedsføre os i pressen eller i det offentlige liv. Udover vores march gennem byen til rådhuset i forbindelse med vort Store Adelgilde finder vi sjældent vej til offentlighedens interesse, i hvert fald ikke uden at vi gør opmærksom på os selv.

En undtagelse er det arrangement, vi gennemfører i forbindelse med gildets formålsparagraf, som foreskriver understøttelse af uforskyldt forarmede og betrængte. Den har vi de senere år tolket således, at vi glæder de ældre i St. Hans sogn med en festlig og hyggelig eftermiddags-sammenkomst. Det

er dejligt at kunne gentage noget, som glæder mange ældre mennesker.

Igen kunne vi samle omkring 60 personer til kaffe, kage, spil og underholdning, et arrangement, som de ældre er glade for og værdsætter.

En stor tak til de søstre og brødre, som nu gennem flere år har gjort en stor indsats for gildet, men ikke mindst for de ældre mennesker, som har en stor oplevelse denne dag. Også tak til de gavmilde sponsorer som muliggør, at der er så mange præmier at spille om.

Måske skulle vi lave et par flere af disse eller lignende sammenkomster. De giver god genklang i det offentlige liv og pressen.

NYTTAG

Én af de ting, der har glædet mig mest i 2015, har været den store opbakning fra de fleste brødres side, da

vi stod overfor den for os store opgave, at få et nyt tag på vores St. Knudsborg. Året før håbede vi endnu på hjælp fra anden side, men som vi alle ved, fik vi vort andet afslag fra Sydslesvigudvalget og bagefter også et afslag fra A.P. Møller-Fonden. Ingen af de to parter kunne støtte byggeriet.

Da vi jo ikke kan have en bygning uden et tæt tag, og der skulle gøres noget, idet tagets forfatning var kort foran en kollaps, skrev vi til alle brødrene, for hvem andre kunne hjælpe os, hvis ikke brødrene selv. Mit "tiggerbrev", som en broder kaldte det, gav et flot resultat på ca. 25.000 euro, som blev indbetalt på den oprettede konto til formålet.

Jeg synes, det er dejligt at tænke på den velvilje og hengivenhed for vort gamle St. Knudsgilde, som jeg mener brødrenes gestus tydeligt afspejler. Ligeledes en tak til vore venner i Det Broderlige Skydeselskab i Ålborg, som også var os behjælpelige med en pæn pengegave.

Det gør, at ytringer fra nogle andre brødrers side, der så på opgaven og henvendelsen med mindre velvilje, knap så betydningsfulde.

Med en kæmpe indsats fra broderkasserers side, sammen med dygtige håndværkere og teknisk bistand, fik vi inden for de afsatte rammer en flot bygning, nymalet og med nyt tag. En bygning, som nu står i flot stand og fuldt anvendelig oppe og nede.

Jeg vil her gerne sige en stor tak til alle, kasserer, håndværkere samt ikke mindst til de brødre, som med deres gavebeløb gjorde det muligt at løse denne opgave, gjorde det muligt for gildet at bevare et dejligt hjemsted for alle gildets arrangementer i de kommende mange år.

FREMTIDEN

Sidste år udtrykte jeg stor bekymring for gildets fremtid. Det er ikke sådan, at jeg nu mener, at alt er blevet

bedre, men vi har taget hul på at fremtidssikre gildet ved, at vi nu ser på forandringer.

Vi er begyndt på nye tiltag, så gemmer der sig nogle brødre med gode ideer, så kom frem. Men husk: Ikke kun snak og så lade andre lave arbejdet med at få det udført. Vi sidder alle i samme båd mere eller mindre. Vi skal have flere brødre, også yngre om muligt.

Sidste år sagde jeg, at vort ceremoniel og traditioner lægger snævre rammer for vore arrangementer, og at der i mine snart 25 år som oldermann ikke er sket forandringer i vores udførelse af gildearrangementer af betydning.

Nu er det jo sådan, at vi ikke skal ændre vores ceremonier og traditioner bare for forandringens skyld. Vi skal lave ændringer såfremt vi mener, at det skaber bedre rammer og giver alle brødre mulighed for, at deltage i gildets arrangementer.

FORANDRINGER

Derfor har stolbrødrene nedsat et udvalg bestående af brødrene Jørgen Kristensen, løjtnant Frank Bywater, Joern Radzio, Boris Erben og Bjarne Lønborg til at gennemgå de mange forskellige fremsatte forslag til ændringer, samt at se på, hvor forandringer er nødvendige, altså en granskning af gildets ceremoniel, samt et begyndende eftersyn af vores skrå.

De vedtagne forandringer fra 2016 er:

Ved gilderne i forbindelse med for- og efterskydningerne afholdes gildet før spisningen, og det tilstræbes at spisningen kan starte kl. 20.

Gæster kan beværetes såvel af brødre som gildet.

Arrangementer i forbindelse med 12. marts og 6. oktober fastlægges til første lørdag efter den aktuelle dato. Er de nævnte datoer lørdage afholdes arrangementet på datoen.

Skydningen på kongeskiven ved det Store Adelgilde 25. juni afvikles før frokosten med gæster på følgende måde: Første skud på bane 1, andet og tredje skud på bane 2, og skæmteskiven på bane 3.

Det betyder, at konkurrenceskydning for gæster og brødre først kan ske efter festmåltidet.

Vedtagelsen ang. den 25. juni begrundes med større sikkerhed på skydebanen, idet de tilsynsførende med skydningen skal påtale og stoppe en broder eller gæst, som ikke på forsvarlig måde er i stand til at håndtere et gevær.

Det er et krav fra myndighederne, som mener, at alkohol og skydning er en dårlig blanding. Undskyldninger så som: "Sådan har det altid været", gælder ikke, idet det lovgivningsmæssigt kan medføre alvorlige sanktioner mod de tilsynsførende.

MERE GRANSKNING

Jeg håber ikke, det nedsatte udvalg nu tror, at deres arbejde er færdigt. Jeg ved godt, at nogle af udvalgets medlemmer af og til er blevet skuffede, når brødrene ikke har ønsket at godkende de foreslåede tiltag, men sådan er det nu engang i en demokratisk forening, som St. Knudsgildet er, trods det, at nogle opfatter vort gilde som ikke særlig demokratisk.

Nej, der ligger megen granskning af gildets Skrå, ceremoniel og traditioner, som må efterses eller nyfortolkes og tilpasses tiden, som jo også ændres hele tiden.

Vores PR udadtil udføres på flere forskellige måder, dels ved besøg af foreninger af mange forskellige slags her på St. Knudsborg, dels ved indlæg i Flensborg Avis.

Den nye "flyer", som uddeles til interesserede gæster, både i gildet og på borgen, er et godt initiativ til at udbrede viden om gildet

HJEMMESIDEN

Vor hjemmeside er oppe at stå. Det er således muligt at lægge "ting og sager" på denne. Jeg ved ikke, hvordan man gør, så indtil nu er det kun broder Hal Rudebeck, der lægger ting og sager på hjemmesiden, når han bliver opfordret. Broder oversekretær og broder kansler har benyttet siden til indlæg, men det er muligt for flere. Men lad mig gentage sidste års ønske og håbe, at vi får et redaktionsudvalg, som er ansvarlig for indholdet på hjemmesiden.

Det skulle da glæde mig, om der vil være en eller flere brødre som vil påtage sig opgaven, således at hjemmesiden får endnu mere værdi for gildet og brødrene. I øjeblikket ser det ud, som om brødrene altid fester og spiser, hvilket jo også er dejligt. Men måske ikke så interessant for andre. Når vi har en hjemmeside, er det jo fordi, vi lukker op for udenforstående, og siden skal bruges.

TAK

St. Knudsgildet i Flensborg har mange velgørere, mange som ønsker os det bedste og yder store gaver, dels som penge, naturalier, men også med arbejde og indsats for gildet.

Vi har i året modtaget hjælp fra følgende donatorer og brødre:

Fra Kirsten Langkilde og Kristen Nauntoftes Legat er der flydt en god hjælp i form af penge. En stor tak til æresbroder Helge Moosmann for kontakten og hjælp i øvrigt. Også en stor tak til Rislum-Fonden, som bidrager godt til vore udgifter. Det seneste bidrag til at indrette et depotrum. Stor tak til broder Jegsen for kontakten.

En stor tak til Union-Bank ved broder Volker Andersen for at overtage udgifterne til porto, men også tak, fordi vi må opbevare vores sølvskat i bankens bokse.

Også tak til kansler Hans Uwe Harck

for sekt her på Knudsborg ved ankomsten og tak til broder Jens Peter Hovgaard for Gammel Dansk ved Borgerforeningen. Det er flot, at I opretholder disse traditioner hvert år.

En stor tak til brødre og stolbrødre for indsats for gildet, for arbejde i det daglige for gildet og ved vore højtidsfester

Tak for tjenester, som kommer gildet

til gode uden min viden, givet af beskedne brødre.

Til de, der ikke har været i stand til at møde op i dag, sender jeg en hilsen med ønsket om et gensyn på St. Knudsborg i den kommende sæson.

Til de syge og på anden måde ramte brødre, sender jeg på gildets vegne ønsket om et bedre helbred og glæde ved livet.

Vi tænker på jer.

SCT. GEORGS GILDET FLENSBORG

Nok at se til

Af gildemester Anne-Margrete "Ami" Jessen

Gildeåret 2015 startede med en spændende og fængslende nytårs-gildehal, hvor Roland von Oettingen berettede om sit mangeårige arbejde som besøgsven på Sct. Franziskus Hospitalet i Flensborg. Her gik han især ind på sygehusenes etik-komiteer, og hvor vigtigt det er, at de findes.

I slutningen af januar deltog Ami Jessen og Inger Pflingsten i nordisk workshop på Spejdergården Tydal, hvor der bl.a. samarbejdedes om diverse forskellige nordiske tiltag i gildesammenhæng.

I februar deltog gildet først i Flensborg Y's Men's Clubs møde i Ansgar Kirken, hvor der holdtes foredrag om Flensborg og de Vestindiske øer. En rigtig informativ og spændende aften.

Flensborg-Gildet holdt gildemøde i Det Danske Hus i Sporskifte og var gæst hos Sporskifte danske Menighed, der havde inviteret til foredrag med søster Anna Mirijam, der tilhører ordenen Søstre af Det Dyrebare Blod. En rigtig spændende og beta-

Til spændende foredrag i Flensborg: Søster Anna fra ordenen Søstre af Det Dyrebare Blod. (Foto: privat)

gende aften med en stor personlighed.

Gildebrødre hjalp også til på Dansk Spejderkorps Sydslesvigs berømte Løvebrøl i februar, og det er jo tradition, at gildebrødre er med som hjælpere på dette traditionskronede senior- og roverløb.

I marts blev der afholdt hyggeligt gildeting, hvor skatmester Inger Würtz blev genvalgt.

På Sct. Georgsaften den 23. april var der oprykning af gildebrødre fra svendestanden til væbnerstanden. Det blev til en rigtig hyggelig og højtidelig aften.

Den 9. maj var der arbejds møde, hvor årets program og ulvedagen blev planlagt. Sct. Georgs Gildet Flensborg skulle stå for ulvedagen den 5. juni lige som sidste år, og gildebror Georg Thomsen berettede om sit teams planlægning af den flot tilrettelagte ulvedag.

I Kristi himmelfartsferien deltog tre gildebrødre fra Flensborg-Gildet i Sønderjyllands Distrikts gildeekspedition til Rügen. Det blev til fem oplevelsesrige dage på den historierige ø.

Dansk Spejderkorps Sydslesvigs ulvedag fandt sted den 5. juni, og emnet for ulvedagen var Verdens børn, børn i Norden. Det blev til en rigtig indholdsrig og hæsbælende dag for både bæ-

vere og ulve og selvfølgelig også for ulvene.

Det var trætte men særdeles tilfredse børn, der tog hjem efter ulvedagen.

Den 17. juni var Flensborg-Gildet på udflugt til Genforeningsmuseet i Christiansfeld. Det var et særdeles fornøjeligt, informativt og fint arrangement, hvor gildebror Karl Ole Steenild, der er kustode på museet, på levende vis berettede om den interessante udstilling og viste os rundt.

Den 29. august var der atter væbneoptagelse på en friluftsgildehal, hvor vejret ikke lod os i stikken. Det var en hyggelig, stemningsfuld og højtidelig aften med dejlig grillmad og lejrbrål i ildskål på gårdspladsen.

Gildemødet den 21. september var arrangeret af „Påhitterne“. En sjov og spændende aften med morskab og idérig underholdning.

Fellowshipdagen, hvor Sct. Georgs Gilderne markerer det internationale gildefællesskab, handlede om Haiti. Sct. Georgs Gildernes verdenskomité sælger pins til fordel for spejderarbejdet i Haiti, og Danmark har været flittig til at sælge nålene til fordel for dette vigtige hjælpearbejde.

Fødselsdagsgildehallen den 18. november og julestuen afsluttede gildearbejdet 2015.

Fredslyset kom til Flensborg den 23. november og kunne hentes på Spejdergården Tydal.

Renteniveauet giver fortsat hovedpine

Af formand Henrik Geipel

Der er i årets forløb ikke sket de store forandringer.

Finanskrisen er der stadig og giver os hovedpine. Der er ingen tegn på, at renteniveauet vil stige.

I 2016 FYLDTE FONDEN 40 ÅR

Den 12. oktober 1976 ville den danske sydslesviger, grosserer I.C. Møller have fyldt 100 år. I den anledning oprettede hans søn Traugott Møller "De små Glæders Fond". Formålet var at sprede lidt solskin og glæde i Sydslesvig.

Fondens start i 1976 var ret besked, men hurtig blev fondens virke kendt. Man fik kontakt med mange personer, som havde lyst til og var egnede som anbefalere. Uden disse kunne fonden slet ikke eksistere.

I 2015 har fonden uddelt 342 legationer, svarende til 27.552 euro.

En stor tak til alle medarbejderne for godt samarbejde.

J.C.Møller-Fonden
Komiteens sekretariat
Osterlücken 13a
24955 Harrislee
tlf. 0461-71969

Årets gang i den gamle danske lånekasse

Af tilsynsrådsformand Hans U. Harck

Den gamle danske lånekasse holder kursen til trods for vanskelige markedsforhold, som varer ved uden håb for positive forandringer på kort sigt.

Banken kunne i forretningsåret udbetale næsten eet lån om ugen, som er en forøgelse i sammenligning med året før. Det er glædeligt.

Direktionen ved Andree Paulien og Ragnar Albertsen betegner årsresultatet for 2015 som tilfredsstillende

De vigtige poster i direktionen er besat med dygtige bankfolk, således at banken er godt rustet til fremtidens udfordringer.

Alle berettigede og forsvarlige kreditønsker blev tilgodeset, og nye lån blev udelukkende bevilliget til faste rentesatser. Efterspørgsmål af lån har hele året igenem være livlig, og bankens ledelse forventer ingen væsentlig forandring i det kommende regnskabsår.

GENERALFORSAMLINGEN

Generalforsamlingen på Flensborghus i maj var traditionen tro godt besøgt. Danmarks officielle repræsentant, generalkonsulen Henrik Becker-Christensen deltog sammen med andre officielle gæster bl.a. familien Kjems fra Harreslev.

Niels Kjems var lånekassens grundlægger i 20'erne og mindes fortsat på baggrund af et ihærdigt stykke arbejde, som vi den dag i dag nyder godt af.

Traditionelt deltager også repræsentanter for Foreningen Landeværnet i Tinglev, som er vor korresponderende kreditforening nord for grænsen.

Renteoverskuddet for 2015 viser en minimal tilbagegang, hvilket har sin årsag i en stigende konkurrence på et trængt marked.

Udgiftssiden i bankens regnskab bar præg af en omkostningsstigning på grund af ekstraordinære udgifter i forbindelse med flytningen fra Harreslev til Flensborg bymidte.

I fremtiden vil flytningen dog være en positiv faktor i selskabets regnskab, idet adskillige synergieffekter vil kunne realiseres.

*Direktør i Kreditforeningen, Andree Paulien.
(Foto: Tim Riediger)*

Kreditforeningens direktion, Andree Paulien og Ragnar Albertsen gennemgik regnskabet i alle punkter og enkeltheder og besvarede talrige spørgsmål fra andelshaverne.

Carsten Petersen fungerede igen, som allerede i mange år, som en kyn-

dig og erfaren ordstyrer og førte forsamlingen igenem en lang dagsorden, der bl.a. indeholdt beretning ved formanden for tilsynsrådet Hans U. Harck. Han meddelte, at revisionen havde revideret regnskabet, således at både regnskabet og beretningerne kunne godkendes.

Direktionen og tilsynsrådet foreslog udbetalingen af en dividende på 2%. Også dette dagsordenspunkt kunne vedtages af de fremmødte andelshavere.

Som et af de sidste punkter måtte andelshaverne godtage en vedtægtsændring, der blev nødvendig på grund af ændringen i selskabets adresse.

Sluttelig blev også følgende ændring i vedtægterne godkendt: Valgbar til tilsynsrådet er fremover kun andelshavere, som ikke har fuldendt det 70. leveår.

Ved generalforsamlingen den 26. maj 2016 afgik følgende tilsynsrådsmedlemmer efter tur: Arne Andersen, Agtrup, og Preben Simon Holl, Brekendorf.

Begge blev genvalgt eenstemmigt.

Tilsynsrådet konsituerede sig efter mødet med Hans Uwe Harck som formand og Horst Schneider som næstformand.

NIELS KJEMS-INITIATIVPRISEN

Det er blevet en god tradition i Kreditforeningen, at Niels Kjems-Initiativprisen tildeles under generalforsamlingen. Kulturprisen har fundet sit faste ståsted i den sydslesvigske hverdag, og uddeltes i år for sjette gang efter den officielle del af generalforsamlingen.

Prisen består af en bronzeskulptur, kreeret af den flensborgske kunstner Siegfried Fuhrmann, og hædersprisen er opkaldt efter en af grundlæggerne af Slesvigsk Kreditforening, Niels Kjems.

Det var et enigt tilsynsråd, der havde sat navn på dette års prismodtager,

som blev Gerd Pickardt, som var tilstede sammen med familien. Han blev hædret for sin store indsats for industrimuseet i Kobbemølle.

Tilsynsrådets formand Hans U. Harck lykønsker prismodtageren Gerd Pickardt. (Foto: Heiko Thomsen)

LAUDATIOEN

Hyldesttalen blev holdt af Hans U. Harck.

Gennem årene har prismodtageren høstet megen anerkendelse for sit engagement forskellige steder i Sydslesvig, men denne gang var det indsatsen for industrimuseet, der blev belønnet, så han kunne gå hjem med den fornemme pris. Harck ridsede hele forløbet op for, hvordan museet i Kobbemølle i dag er en perle i regionen, kendt langt ud over Sydslesvigs grænser.

“Du havde allerede en afgørende finger med i spillet, da Harreslev kommune overtog arealet overfor museet, hvor nu er parkeringsplads. Pengene fra A.P. Møllerfonden, som var startskuddet til finanseringen af hele projektet, fik museet kun i kraft af, at fonden i mange år har samarbejdet med Gerd Pickardt, som dengang bl.a. var formand i Dansk Skoleforening,” sagde Harck videre.

Foruden den økonomiske side af projektet, var der også alt det praktiske, der skulle klares, når så stort et

projekt skal gennemføres, og den opgave varetog han med fast hånd. Var der problemer, fandt han løsningen.

Resultatet er tydeligt: Museet har succes, og også efter at projektet er færdigt, har det vist sig, at Gerd Pickardt også evner at være en habil rundviser, sluttede Hans U. Harck og ønskede ham fortsat en lykkelig hånd med Industrimuseet.

KUNSTVÆRKET

Prisen er en bronzestatue, der viser forstavnen til et vkingeskib, og skal symbolisere nordisk livssyn og væremåde - lavet af Sigfried Fuhrmann.

Fv. Hans U. Harck, formand for tilsynsrådet, Sylvia Purrucker, leder af børnehaven og Andree Paulien, direktør i kreditforeningen. (Foto: privat)

FORSINKET JULEGAVE

En beskeden julegave er ligeledes blevet til en god tradition, der er kommet for at blive. År for år giver medarbejdere, direktion og tilsynsråd afkald på julegaver og giver i stedet et beløb til værdige formål indenfor vore danske organisationer, som ikke er dækket af budgetter nogen art.

Også i 2015 faldt pengene et tørt sted, idet den danske børnehave i Flensborg Nord “Ingridhjemmet” kunne modtage 500 euro som et bidrag til et nyt motionsrum for børnene.

Det var en glad leder, Sylvia Purrucker, der takkede for håndsrækningen.

Klubaftener og aktiviteter

Af formand Walter Schneider

Lørdag den 12. marts var vi 24 personer i vort husflidlokale til en påskeaktivitetsdag. Som det fremgår af hosstående fotos blev det en hyggelig lørdag, hvor både børn og voksne fik lavet mange fine ting til påskebrug.

Husflid og SSF Sporskifte var sammen om arrangementet, som så kunne samle så mange til at være med. Husflid stillede materiale til rådighed, SSF Sporskifte stod for sandwich og drikkevarer.

Søndag den 12. juni stod Sonja, Karin, Eske og Helmut i og for vores bod på årsmøde-friluftsmødepladsen i Flensborg. Her var der igen god gang i snakken med forældre og børn, som ville vide mere om husflid. Samtidig kunne børnene få stemplet deres kort til den konkurrence, som SSF stod for. Igen en god dag på pladsen i Flensborg.

Søndag den 18. september var vi atter inviteret til at være med i den store husflid-udstilling på Cathrinesminde Teglværk i Broager. Der var godt og vel 40 udstillere med, og det blev igen en vellykket og hyggelig dag for både gæster og udstillere.

Vore klubaftener finder sted hver 1. og 3. tirsdag i måneden (dog ikke i skoleferien).

Vi holder til på Oksevejens Skole, Flensborg-Sporskifte, Gl. Husumvej/Alter Husumer Weg 207.

Du er altid velkommen til at kigge ind og se, hvordan vi har det og hvad vi laver.

Eller få flere informationer ved at gå ind på vor hjemmeside www.sydslesvighusflid.dk. Webmaster Eske Kjems holder styr på alle datoer og aktuelle fotos, så hjemmesiden altid er ajour.

Og ellers er du velkommen til at ringe til formanden på tlf. 0461-32074 for at få en snak.

Fra påskeaktiviteterne. (Foto: privat)

Fire udstillinger

Af formand Hans Jessen

Aktivitetsniveauet i Sydslesvigs danske Kunstforening i perioden 1.9.2015-31.8.2016 har atter været højt med i alt fire udstillinger og deraf følgende aktiviteter.

Kulturminister Anke Spoorendonk åbnede udstillingen Glasklar i september 2015. (Foto: Dieter Lührssen)

GLASKLAR

Torsdag den 3. september 2015 slog vi dørene op for en stort anlagt udstilling med seks anerkendte glaskunstnere - tre tyske og tre danske kunstnere. Udstillingen havde den tosprogede titel "Glasklar". Fra Tyskland deltog Hartmann Greb, Frank Meurer og Anne Wenzel - sidstnævnte jo bosat i Flensborg, og fra dansk side deltog Karen Lise Krabbe, Ned Cantrell og Karen Nyholm.

Ved åbningen havde vi en minister og en fhv. minister til at holde åbningstaler - kulturminister Anke Spoorendonk, landet Slesvig-Holsten, og tidligere minister hhv. tidligere direktør for Glasmuseet i Ebeltoft, Charlotte Sahl-Madsen.

"Glasklar" var en spændende og afvekslende udstilling, som viste de mange facetter, som glas kan bearbejdes i. Af og til blev beskueren forledt til at tro, at et værk ikke var udført i glas, men andet materiale som eksempelvis plastic eller keramik.

Ved åbningen spillede trio'en Manhattan, så det var en lyst, og der var mødt rigtig mange mennesker for at være med til den festlige åbning.

I alt 866 besøgende var der til udstillingen. Et fint besøgstal, der sammen med et stort salg af værker luede godt.

AESTHETIC CANON

Årets sidste udstilling havde fået titlen "aesthetic canon", og den viste værker af Bodil Nielsen og Jørgen Carlo Larsen. Udstillingen blev åbnet den 3. november 2015 af kunsthistoriker Grethe Bay, som på bedste vis fortalte om de to kunstnere og deres værker. Åbningstalen blev senere bragt som kronik i Flensborg Avis.

Bodil Nielsen udstillede store malerier, som var bygget op i farver og former i et geometrisk univers med referencer til både fransk og japansk malerkunst.

Jørgen Carlo Nielsen viste i sine installationer med materialer af træ og andet tilfældigt fundet gods finurlige skulpturer, som beskueren måtte bruge tid på at afkode. Et enkelt værk var med indbygget duft.

Ved åbningen spillede Armin Kauth på guitar og Frowin Ditloff på violin, og der kom ca. 40 mennesker.

I alt blev udstillingen set af 479 mennesker.

Kunsthistoriker Grethe Bay åbner udstillingen med Jørgen Carlo Larsen og Bodil Nielsen i november 2015. (Fotos: Dieter Lührssen)

UDENFOR

I forbindelse med den årlige generalforsamling den 21. januar 2016 åbnede kunstforeningen udstillingen "UDENfor – kunstnergruppen HoriZont" med i alt seks kunstnere, som gennem årene har deltaget i adskillige gruppe- og soloudstillinger, og som alle har taget afgang enten fra kunstakademiet eller arkitektskolen.

De seks kunstnere var maleren Ninne Nielsen, billedhuggeren Søren Friis, grafikerne Hanne Ida Helstrup, maleren Lise Tuxen, fotokunstneren Tove Dehn og Birgitte Ramskov med akvarel. Kunstnergruppen fremstod som eksponent for det kunstneriske udtryk, der er fremme i tiden.

Udstillingen blev åbnet af formanden for SSFs Billedudvalg Erik Fredens, og pianisten Thomas Dohn stod for den musikalske underholdning, og der var fyldt godt op med gæster i de to udstillingssale.

"UDENfor – kunstnergruppen HoriZont" blev set af i alt 917 mennesker,

et fint besøgstal, som vi var tilfredse med.

ÅRSMØDEUDSTILLINGEN

Årsmødeudstillingen 2016 åbnede kunstforeningen allerede torsdag den 19. maj 2016 - i god tid inden det egentlige årsmøde i juni. "Keramik – keramik" bød på værker af tre danske og tre tyske keramikere, som viste mangfoldigheden i keramisk nutidskunst.

Fra Danmark deltog Ane-Katrine von Bülow, Asger Kristensen og Jean-Francois Thiérion, og fra Tyskland deltog Susanne Kallenbach, Katrin Schober og Roswitha Winde-Pauls. Som gæst var inviteret Lena Kaapke, der udstillede sit værk "242,814 liter", der bestod af en skål fra hvert af jordens lande udført nøjagtig i den størrelse, som det respektive lands bruttonationalprodukt pr. person er i forhold til købekraften i hvert land, - et illustrativt og sigende værk.

Det blev en udstilling af høj kunstnerisk kvalitet, og den besøgende fik syn for det forskellige udtryk, som keramikken fremstår i i dag. Udstillingen blev åbnet af den tidligere leder af keramisk afdeling på Designskolen Kolding Lisbeth Voigt Durand, og pianisten Hannes Röpke spillede til.

635 besøgende var der til udstillingen, og der var stor interesse for at købe de udstillede værker.

PÆNT BESØG

Årets fire udstillinger blev således set af i alt 2897 mennesker mod 2567 året før. Det gennemsnitlige antal besøgende pr. udstilling blev 724, hvilket er en pæn stigning i besøgstallet, idet tallet sidste år var 642.

Af besøgstallet til den enkelte udstilling kan jo også aflæses, at den smalle og ikke-håndgribelige kunst ikke tiltrækker publikum i samme grad som udstillinger med mange kunstnere, og hvor man også har mulighed for at erhverve kunst til en pris, der er til at betale.

ØKONOMI

Kunstforeningen kom igen ud af regnskabsåret med positive tal.

Den gode udvikling skyldes salg af kunst ved udstillingerne samt indtægter udefra, hvor kunstforeningen fik støtte fra Kulturbüro Flensburg og landet Slesvig-Holsten. Indtægterne gennem kontingentindbetalingerne medvirker også til den relativt gode økonomi.

Men grundlaget for kunstforeningens arbejde er stadig det årlige tilskud fra Sydslesvigsk Forening, uden hvilket vi ikke vil være i stand til at kunne planlægge og arrangere udstillinger på længere sigt.

Vi takker alle, der har bidraget til at sørge for den gode økonomiske situation.

ANDRE AKTIVITETER

Generalforsamlingen fandt sted den 21. januar 2016, hvor 35 medlemmer mødte op. Både formandens og kassererens beretninger blev godkendt, og det blev vedtaget, at kontingentet skulle forblive uændret.

Som afslutning på generalforsamlingen fortalte bestyrelsesmedlem Dieter Lührssen om sit besøg på Biennalen i Venedig.

Vi er nu 204 medlemmer i foreningen, - og det er en nedgang på 28 medlemmer. Nedgangen skyldes naturlig afgang, men også kassererens oprydning i medlemskartoteket.

Vor hjemmeside www.sdkflens.org sørger Dieter Lührssen for fungerer. Den er til stadighed opdateret. Flere og flere af foreningens medlemmer vælger nu at modtage mails fra foreningens side i stedet for post, og det er både lettere og sparer dyre frimærker.

Bestyrelsen har afholdt fem møder i årets løb. Bestyrelsens syv medlemmer og to suppleanter deltager aktivt i bestyrelsens møder, og arbejdet er fordelt, således at alle varetager deres respektive opgaver – det letter arbejdsbyrden.

Kunstforeningen er en af de 26 tilsluttede foreninger under Sydslesvigsk Forening, og vi har derfor med to repræsentanter deltaget i de to årlige møder. Det er vigtige møder, som udover beretninger fra Hovedstyrelse og Samråd samt valg af medlemmer til samme også opbygger et godt netværk blandt de tilsluttede foreninger.

Jeg takker bestyrelsen for et selvfølgelig veludført arbejde, og jeg takker SSF, SdUs trykkeri og Nordisk Informationskontor for det gode samarbejde, og jeg takker sidst, men ikke mindst Flensborg Bibliotek, fordi vi må være i huset og for en altid velvillig indstilling til vort arbejde.

Over 5000 børn får skoleskemaet

Af formand Lisbet Mikkelsen Buhl

Foreningen holdt ekstraordinær generalforsamling i marts på Flensborg Avis. Georg Buhl fortalte om og viste rundt i mediehuset. Sprogforeningens medlemmer var med i trykkeriet, hvor dagens avis blev gjort klar til tryk.

Bjarne Truelsen aflagde en fyldig beretning fra biblioteksbestyrelsen.

Generalforsamlingen genvalgte Jens Erik Salomonsen som protokolfører, Orla Møller som kasserer og Bettina Andresen som bestyrelsesmedlem.

AKTIVITETER

Foreningen var medarrangør ved et foredrag med Lykke Friis i Harreslev.

Foreningens skoleskema uddeles til over 5000 skoleelever og var i år illustreret af Peter Andresen fra Sild. Skemaet er en humoristisk skildring af livet på havets bund, hvor fisk og havvæsener tænker, taler og drømmer på dansk.

I år kunne foreningen atter skaffe midler til børnebibler. De bliver givet til Dansk Kirke i Sydslesvig, der udlever en børnebibel, med en hilsen fra Sprogforeningen, til alle dåbsbørn.

NYT VENDESPIL

På sidste års generalforsamling offentliggjorde foreningen et vendespil, som vi har været med til at videreudvikle. Det er et tresproget vendespil, der kan bruges som almindeligt spil, i undervisningen i dansk, engelsk, natur og teknik – og i voksenundervisningen. Spillet er blevet uddelt som gave – et eksemplar til hver skole i Sydslesvig.

Sprogforeningen har deltaget i en række andre arrangementer med en bod og tilstedeværelse og været synlige til bl.a. årsmøder.

Vi har tre repræsentanter i bestyrelsen for Sprogforeningen i Nord: Jens Erik Salomonsen, Orla Møller og Bettina Andresen. De er fuldgældige bestyrelsesmedlemmer.

Katrin Lass blev valgt som suppleant sidste år, men har i det forgangne år fungeret som fuldgældigt bestyrelsesmedlem.

Tak til bestyrelsen for godt samarbejde.

375.000 euro på 47 år

Af formand Georg Buhl

Sydslesvigsk Selvhjælp har i de 47 år, foreningen har eksisteret, indsamlet og fordelt 374.790 euro blandt medlemmerne til projekter og ildsjæle i Sydslesvig.

Vil du være at være med til at give penge til ildsjæle også?

PRINCIPPET

Det koster 100 euro om året. Du får en Spendenbescheinigung. Pris efter skat 60 euro.

Hvert SSH-medlem kan komme med en anbefaling til SSH-generalforsam-

Årets generalforsamling 2015 i SSH fandt sted i Restaurant Borgerforeningen. Den selskabelige forening Borgerforeningens formand Ruben Fønsbo holdt et foredrag om Borgerforeningens betydning for borgernes medindflydelse i oplysningstiden op til vedtagelsen af Danmarks Grundlov. Han gav også et kort rids af Borgerforeningen gennem tilden frem til i dag. (Fotos: privat)

ling om at støtte en person eller et projekt.

På SSHs årlige generalforsamling er det medlemmerne, der afgør, hvem der skal have del i årets kassebeholdning.

Indstillingen skal vise, at ideen er god for Sydslesvig.

Du får pludselig lyst til at støtte et projekt

1) Er du medlem af SSH? Ja.

Kender du nogen, der mangler penge?

Nogen, der brænder for et eller andet?

Eller nogen der mangler penge til en vigtig dims.

Indstil dem.

Skriv fire linjer og send dem til SSHs generalforsamling.

2) Er du ikke medlem? Nej.

Meld dig ind og gå direkte tilbage til nr 1. og begynd igen.

VEDTÆGTENS §2

Foreningens formål er blandt egne medlemmer at skaffe midler til dansk virke i Sydslesvig.

Til dato har alle, der har indstillet, fået penge med hjem.

Mere om at være med til give penge til ildsjæle:

Hvis du ikke er medlem: Meld dig ind, eller opsøg en ven, der er medlem, overbevis vennen om, at han/hun skal søge for dig. Vi kalder det at indstille.

Indstillingen skal indeholde: Få linjer om det du indstiller, størrelsen på det beløb, du søger om, og bankforbindelsen/ BIC og IBAN.

Send indstillingen til SSHs formand

I et af de klassiske lokaler i Borgerforeningen afholdt SSH i 2016 sin generalforsamling, hvor medlemmerne beslutter, hvor mange penge de enkelte indstillinger skal have med hjem. SSH-formand Georg Buhl ses her aflægge beretning.

Georg Buhl, Süderfischerstr. 10, 24937 Flensborg eller SSH@syfo.de, mød op på generalforsamlingen, hvor du får to minutter til at fortælle om din indstilling.

Du skal ikke vente. Generalforsamlingen afdør straks, hvor mange penge du får.

Kassereren er hurtig. Umiddelbart efter generalforsamlingen bliver beløbet overført til den konto, der står på indstillingen. Du kan nærmest ikke nå hjem, før pengene er på kontoen.

Aktivitetshuset, Salamanda Band, Musikvideo 760 euro
 Udflugt til Rendsborg, Vanderup Danske Skole 450 euro
 Hjælp til drejemaskine, Jens Jessen-Skolen 910 euro
 Bålrist, wokpande og skakbrikker, Skovlund SFO 470 euro
 Sangbøger, Vesterland-Kejtum Danske Skole 550 euro
 Måltrettede oplysningsarbejde om Sydslesvig i Danmark 480 euro

STØTTEBELØB 2016

Generalforsamlingen i 2016 bevilligede i alt 7260 euro:

- FDFs landslejr 2016 990 euro
- Far-barn-projekt i Store Vi-Vanderup Børnehave 200 euro
- Plantekasser til brugere, Aktivitetshuset 1010 euro
- SSF Kobbermølle, opvaskemaskine 930 euro
- Tur til Legoland, Jaruplund Danske Skole 510 euro

Torsdagskoret synger i Medelby. (Arkivfoto: privat)

TORS DAGSKORET

I Carl Nielsens tegn

Af formand Birte Kohrt

2015 stod for Torsdagskoret i Carl Nielsens tegn.

I hele Danmark fejredes hans 150 års fødselsdag. Vi havde flere af hans sange på programmet til årsmødet på Duborg-Skolen.

Højdepunktet for Torsdagskoret blev koncerten i Alsion i Sønderborg.

Vi havde i løbet af efteråret 2014 fået et tilbud fra Kor 72 i anledning af Carl Nielsens 150 års fødselsdag. De havde fået 1,37 mio. kr. fra Nordeafonden til at udvikle og udbrede korsangen de næste tre år. Det, syntes jeg, lød spændende, og bestyrelsen bakkede op.

Jeg kontaktede en del kor for at høre, om de kunne tænke sig at være med.

Derefter tilmeldte jeg foruden Tors-

dagskoret også Slesvig Folkekor. For at støtte ansøgningen om at deltage, gjorde jeg opmærksom på, at Hans Werner Hansen, vores grundlægger, havde været med til at starte Kor72.

Efter nogle måneder blev jeg kontaktet. Der havde ikke meldt sig så mange kor lige nord for grænsen, men de var interesseret i at få en koncert op at stå i dette område. De havde endda tænkt på en koncert i Flensborg. Efter en ekstra indsats fra folk i Sønderborg var der sangere nok til at gennemføre koncerten - med Torsdagskoret og Slesvig Folkekor fra Sydslesvig.

Det blev en fantastisk oplevelse. Allerede korprøven i Musikhuset i Sønderborg var spændende. Vi havde en livlig og entusiastisk dirigent, der styrede alle os sangere flot. Til ære for Carl Nielsen sang 180 sangere akkom-

pagneret af Aarhus Jazz Orchestra den 1. oktober 2015 foran et stort publikum i Alsion.

EFTERÅR

Vores efterårssæson startede først den 3. september 2015 på grund af den sene skole-sommerferie. Der var ikke mange torsdage til rådighed, da vi havde brugt en del tid på Carl Nielsen-koncerten.

Repertoireudvalget havde sammen med Stefan Graw, vores korleder, fundet frem til tre-stemmige julesange. Det lykkedes at få to fine koncerter, hvor Torsdagskoret igen fik hjælp fra Peter E. Petersen ved orglet. For at få nogle fire-stemmige sange med i programmet, var Niels Ebbe Huus, tidligere medlem af koret, blevet spurgt, om han ville synge med. Det ville han godt.

Samtidig tog han en del billeder fra koncerterne, hvoraf han også lagde nogle på vores hjemmeside.

I løbet af efteråret blev jeg kontak- tet af Aase & Aase (Abild & Pejtersen), som ville prøve på at få en sangmaraton op at stå den 20. februar 2016. Torsdagskoret var blevet bedt om at med-

Til årsmødet på Duborg-Skolen er Torsdagskorets koncert fast programpunkt. (Foto: SPT)

virke, og det gjorde vi da gerne. Det var dejligt at se så mange sangglade mennesker.

Generalforsamlingen blev afholdt i marts, hvor bestyrelsen blev valgt. Jeg takkede alle korsangere for at møde trofast op, både til korprøver og koncerter og Gustav Johannsen-Skolen for lån af lokale til øveaftenerne.

Årsmødet 2016 blev igen i år afholdt i Duborg-Skolens festsal, da det havde været en god oplevelse året før. Torsdagskoret delte underholdningen med Hambo-koret.

Efter en lang sommerferie startede koret igen den 8. september 2016 i Gustav Johannsen-Skolens festsal.

Efter koncerten i Ansgar var der traditionen tro grønkalsspisning i menighedssalen. (Foto: N.E. Huus)

Synger gerne - og meget

Af formand Sussi Rask

Slesvig Folkekors sæson for koncerter er gerne i december og maj/juni.

Vi var atter en del af den store julekoncert i Pauluskirken, hvor vi sammen med elever og forældre fra Slesvig var med til at synge julen ind. Også Egernførde danske menighed havde sendt bud efter os til deres årlige julearrangement. Vi havde som altid en hyggelig sammenkomst med musikalsk samvær efterfulgt af gløgg og æbleskiver.

Vi kom godt i gang efter en længe-re juleferie. Med relativ kort varsel fik vi en invitation fra Schleswiger Nachbarschaftverein "Liebertee" om at deltage i en sangaften den 1. marts i Stadtwerkes bygning på Ilensee. Her deltog foruden Slesvig Folkekor sanggrupper og musikere fra bl.a. Polen, Rusland, Ukraine og Irak.

Det var en rigtig god oplevelse.

Den 14. marts afholdt vi den årlige generalforsamling. Bestyrelsen tog imod genvalg, regnskabet blev godkendt, og det hjemmebagte brød smagte herligt.

I løbet af maj-juni havde vi to koncerter. I slutningen af maj sang vi atter for og med beboerne på Dansk Alderdomshjem i Flensborg. Der var rigtig mange beboere, som deltog, og det var en god oplevelse for alle.

11. juni var vi en del af årsmødeprogrammet på Slesvighus.

Vi synger fortsat mandag aften i Ansgar kirken i Slesvig til glæde for os selv. Men det bliver rigtig sjovt, når der er koncerter forude. Så er der noget at arbejde hen imod.

Og vi er stadig interesseret i nye kor-medlemmer.

Koret gør klar til sang (Foto: privat)

Modellen af kobbermøllen. (Fotos: Museet)

KØBBERMØLLE INDUSTRIMUSEUM

Hvornår var du sidst på Kobbermølle Industrimuseum?

*Af forretningsfører
Svend Lykke-Schmidt*

Hvis det var før genindvielsen af museet den 2. juli 2014, vil du ikke kunne genkende det. Der står nu et totalrenoveret og nyindrettet museum i nye, professionelt udformede rammer.

Her glæder vi os til byde dig velkommen. Hvis du kan samle en gruppe, kan I komme nårsomhelst efter aftale, også uden for åbningstiderne, og I får en rundvisning for samme pris.

I rekordåret 2015 fandt hele 6.500 besøgende vej til museet, de fleste kom med en af de 180 forud tilmeldte grupper, der besøgte os og fik en god oplevelse sammen med vore hyggelige frivillige medarbejdere, der behersker både dansk og tysk.

Trods det ikke så gode vejr må vi i 2016 notere os tilbagegang i besøgstallet til forventeligt i nærheden af 5.000 gæster. Også mange andre museer er det gået tilsvarende.

I det forløbne år har endnu flere skoler fra regionen deltaget i museets skolepædagogiske program, der tilbydes både danske og tyske skoler.

Museet udmærker sig ved, at alt er lige udførligt beskrevet på dansk og tysk.

Vi er et rigtigt grænselandsmuseum. Vore gæster kommer da også cirka halvt-halvt fra syd og fra nord.

ÆNDRINGER

Det nye museum blev udførligt beskrevet i sidste udgave af Sydslesvigsk Årbog. I denne udgave skal derfor kun omtales et par væsentlige ændringer:

Som vi skrev i 2015-årbogen, havde vi håbet at kunne genåbne museumsafdelingen i Tårnhuset med en ny, permanent udstilling, der skulle belyse Kobbermøllens og kobbermøllens historie samt arbejdernes og ejernes liv gennem 350 år.

Desværre lykkedes det ikke at få en

bindende aftale i stand med ejeren af de lejede museumslokaler om den nødvendige renovering af bygningen og lokalerne, således at en udstilling kunne indrettes i rammer af en tilfredsstillende standard.

Uden en sådan ville det ikke kunne forsvares at investere et betydeligt beløb til indretning af en professionel udstilling. Museet så sig derfor tvunget til at tage den tunge beslutning at opsig lejemålet. Dermed er den sidste nære tilknytning gennem fire århundreder mellem den gamle arbejderbebyggelse og fabriksbygningerne blevet brudt.

Den førnævnte permanente udstilling lader sig nu af pladsgrunde ikke længere realisere i fuld udstrækning i de nyindrettede museumshaller, men må reduceres væsentligt i omfang. I skrivende stund har museet fået tilsgavn om interessante og relevante genstande, der vil kunne indgå som vigtige elementer i udstillingen.

I 2017-årbogen håber vi at kunne skrive nærmere herom – og forhåbentligt også om en færdig udstilling.

RENOVERING

Den sidste del af den omfattende renovering af museumsbygningerne er nu færdig - og gør en afgørende forskel:

Det oprindelige enkeltlags glas i ovenlyset i den store museumshal, der strakte sig over hele tagrygningens længde, havde tætningsproblemer, ligesom der herskede tropiske temperaturer i solskin, mens varmeregningen om vinteren var alt for høj.

Det var derfor nødvendigt at udskifte det gamle ovenlys med isoleringsplader og isoleringsglas

Arbejdet blev udført i april 2016, og det var derfor nødvendigt at holde museet lukket hele måneden. Der er tale om en afgørende forbedring: Lysindfaldet er blevet mindre hårdt, og indeklimaet er blevet afgørende forbedret. Som en sidegevinst har vi fået en betydeligt bedre akustik.

Der skal her lyde en tak til museets støtteforening Industriemuseum Kupfermühle e.V. og især dens energiske

Det nye lysindfald fremhæver den gamle tagkonstruktion.

og resultatorienterede formand Gerd Pickardt, som har stået for også disse afsluttende arbejder og det gode resultat.

Vi glæder os over hans omfattende interesse for og støtte til museet. Gerd er tillige blevet en efterspurgt rundviser. Det er velfortjent, at Sydslesvigsk Kreditforening i 2016 tildelte ham Niels Kjems-Initiativprisen for hans store indsats for Industrimuseet. Vi ønsker tillykke.

Den bedre akustik bemærkedes især i forbindelse med det første store arrangement i hallen efter arbejdets afslutning, en fælles 1. maj-gudstjeneste arrangeret af præsterne ved Ansgar Kirke, Petri Kirche og den evangeliske kirke i Harreslev. Der var fuldt hus, ikke færre end 170 mennesker deltog. Gospelkoret fra Harreslev medvirkede, dets medlemmer gav udtryk for at akustikken var blevet virkelig god.

Der er planer om at gentage denne fællesgudstjeneste i maj 2017.

Som i tidligere år har museet holdt åbent hus på de to store, landsdækkende arrangementer den tyske mølledag og det åbne mindesmærkes dag. Flere hundrede interesserede gæster har hver gang lagt vejen forbi og også hver især bidraget med en lille penge-gave til støtte for museets videre udvikling, hvilket vi er taknemmelige for.

Stor opmærksomhed vakte hver gang demonstrationerne af smedjen, hammerværket, den store dampmaskine og den store samling af modeldampmaskiner.

Som altid havde vi igen stor glæde af det gode samarbejde med Kobbermølle frivillige brandvæsen, der demonstrerede deres udstyr ved museet og solgte grillpølser, kaffe og kage, hvilket var populært blandt de besøgende.

Også i det forløbne år har flere foreninger, organisationer og firmaer,

samt enkelte private gjort brug af muligheden for at leje museet til egne arrangementer.

I efteråret 2015 arrangeredes i samarbejde med Harreslev kommunebibliotek en velbesøgt, effektiv scenisk krimilæsning med to professionelle skuespillere baseret på en fortælling af Sherlock Holmes.

Samarbejdet fortsattes i september 2016 med en læsning, ligeledes med to skuespillere, over en krimi af Edgar Wallace.

Som altid har museet kunnet glæde sig over stor imødekommenhed og praktisk støtte fra Harreslev kommunes side.

De forløbne to år er museet gået nye veje med ansættelsen af en ung FSJ-medarbejder, der tilbringer et frivilligt socialt år ved museet. Disse er fuldtidsansatte og har vist sig at være en værdifuld støtte for museets daglige leder. I september d.å. kunne museet byde den tredje FSJ-medarbejder velkommen.

Åbent hus-arrangementerne er tilløbsstykker.

BLIV FRIVILLIG MEDARBEJDER

Vort hyggelige team af frivillige, ulønnede medarbejdere kunne tænke sig endnu flere hyggelige kolleger. Kunne du tænke dig at engagere dig og give os en hånd med? Vi kan bruge mange slags erfaring og færdigheder, fx til rundvisninger, museumspædagogik, teknisk bistand, offentlighedsarbejde og markedsføring, arkivforskning

m.v. Du vil helt sikkert komme til at trives med museet og med os allesammen i en uformel og uhøjtidelig atmosfære, og du bestemmer selv, i hvilket omfang du kan være med. Kom og få en snak med os, hvis du kunne tænke dig at finde ud af, om vi og museet var noget for dig!

2017

I 2017 forventer vi påny at holde åbent hus på mølledagen og på mindesmærkedagen. Nærmere vil blive bekendtgjort i dagspressen og i SSFs medlemsblad KONTAKT.

ÅBNINGSTIDER OG KONTAKT

Kobbermølle Industrimuseum har åbent:

frem til årsskiftet: Lørdag og søndag kl. 13-17,

fra årsskiftet til 30. april: Den første lørdag og søndag i måneden kl. 13-17, fra 1. maj til 31. oktober: Onsdag-søndag kl. 13-17.

Grupper over 8 personer modtages alle dage efter forudgående aftale. Entréprisen er fortsat 5 euro for voksne og 2 euro for skoleelever. For aftalte grupper er rundvisning inkluderet i billetprisen. Der vil endvidere med mellemrum blive arrangeret offentlige rundvisninger for individuelle besøgende. Disse vil blive annonceret i dagspressen. Entréprisen forhøjes her med 1 euro.

Museet kan kontaktes på telefon 0461-407 71 25 (brug telefonsvareren, men tal tydeligt – vi ringer tilbage, når vi igen er på kontoret) eller per mail museum@kabelmail.de.

www.industriemuseum-kupfermuehle.de.

Sammen med Grænseforeningen har Samrådet i april drøftet det lukningstruede Christianslysts fremtid som SdUs lejrskole- og kursuscenter. En interimsløsning er tiltrådt, og et udvalg er nedsat for at finde en varig løsning. (Foto: Sebastian Iwersen)

DET SYDSLESVIGSKE SAMRÅD

Ny samarbejdsaftale vedtaget

På et møde i Det sydslesvigske Samråd tirsdag den 22. marts 2016 blev de sydslesvigske foreninger og institutioner enige om en ny samarbejdsaftale.

Vedtagelsen af den nye samarbejdsaftale betød samtidig valg af et nyt formandskab. Som formand valgtes Christian Jürgensen, Dansk Centralbibliotek, og næstformand blev Jon Hardon Hansen, Sydslesvigsk Forening.

Den gamle aftale, der generelt bygger på enighedsprincippet, ansås ikke mere for tidssvarende.

Formålet med den kommende aftale er, at Det sydslesvigske Samråds medlemmer drøfter spørgsmål af fælles interesse, varetager det danske mindretals fælles interesser i bestemte overordnede mindretalsspørgsmål samt - efter aftale med de berørte - varetager enkelte foreningers og institutioners interesser.

ENIGHED OM:

- Samrådsmedlemmerne er fortsat ligeberettigede og selvstændige foreninger hhv. institutioner.

- Samrådet består af 9 medlemmer (foreninger og Institutioner), som hver har en stemme.
- Mens énstemmigheds-princippet ikke helt afskaffes, indføres flertalsafgørelser på områder som f.eks. fælles mission og vision, fælles sprog- og værdipolitik, en overordnet kommunikationsstrategi, høringer hos Europarådet, koordinering i forhold til Folketingets Sydslesvigudvalg og myndigheder - samt anlæg og budgetudkast.
- Der gennemføres en årlig sydslesvig-konference, hvor Samrådets formandskab orienterer om rådets arbejde.
- Formanden og næstformanden for Samrådet vælges blandt alle medlemmer, og rotationsordningen ophæves.
- Formanden kan tage sig af visse repræsentative opgaver, koordineret via Samrådets sekretariat.
- Spørgetiden på samrådsmøderne flyttes til sidste offentlige punkt, så der kan spørges ind til dagens drøftelser.

- Samrådet orienteres om organisationernes aktuelle engagement i deres eksterne samarbejdsfora - f.eks. kirken i dansk-tysk kirkeforum hhv. SSF og SSW i Mindretalsrådet og Kontaktudvalget.
- Samrådet får fast sekretariat hos Sydslesvigsk Forening på Dansk Generalsekretariat i Flensborg.

Katrine Hoop, leder af det sydslesvigske fællesprojekt Oplev Sydslesvig. (Arkivfoto: FIA)

PROJEKTLEDER UDNÆVNT

Katrine Hoop, grafisk medarbejder hos Dansk Skoleforening, er den 1. juni startet som leder af det nye sydslesvigske fællesprojekt Oplev Sydslesvig.

Katrine Hoop er ud fra en stor gruppe af ansøgere og ud fra i alt fem, der har været til samtale, enstemmigt blevet valgt til jobbet.

Ansættelsesudvalget bestod af repræsentanter for Kommunikationsnetværket og dets styregruppe/ samrådsmedlemmer: Jens Henriksen fra Dansk Centralbibliotek, Tine Andresen fra Sydslesvigsk Forening, Udo Jessen fra Dansk Skoleforening, Eberhard von Oettingen fra Skoleforeningens Rejsekontor og Tinne Virgils fra Sydslesvig danske Ungdomsforeninger.

Oplev Sydslesvig er projektstøttet

over tre år af Folketingets Sydslesvigudvalg. Det er de store mindretalsorganisationer og Grænseforeningen, der står bag ansøgningen til projektet i et forsøg på synliggøre - og at gøre præsentationen af det danske mindretal i Sydslesvig mere målrettet attraktivt - overfor interesserede nordfra.

Det betyder ikke, at organisationerne gennem etableringen af den nye tjeneste beskæres i de besøgscontakter, de måtte have og ønsker at bevare.

Projektlederen tilknyttes skoleforeningen rent administrativt men samarbejder selvsagt med alle mindretallets organisationer og Grænseforeningen.

Der er udsigt til, at projektet efter tre års perioden kan fortsætte i regi af Dansk Centralbibliotek, fra hvilket der foreligger et tilsagn.

Et år med rutsjeture

Af sekretær Gaby Böttinger

"Det har været et lidt forvirrende år. Først med flere negative indspark, men heldigvis endte det langt bedre end frygtet." Det konstaterede landsformand Erik Fage-Pedersen på Danmarks-Samfundets årlige repræsentantskabsmøde i marts i Brøndby, som SSFs forretningsudvalgsmedlem og ny Sydslesvig-repræsentant for Danmarks-Samfundet, Annette Neumann, for første gang deltog i. Hun blev ledsaget af undertegnede fra Dansk Generalsekretariat.

FORVIRRING

Forvirringen skyldtes bl.a., at landsledelsen i maj 2015 fik at vide, at Danmarks-Samfundet ikke mere kom i betragtning ved uddelingen af tips- og lottomidler fra Kulturministeriet pga. færre midler til uddeling. Gennem henvendelser fra landsledelsen og et møde med kulturministeren lykkedes det dog alligevel at få bevillingen.

Derudover blev Danmarks-Samfundet informeret om, at der ikke må sælges Valdemarsflag på åben gade i Danmark fra 2017. Men også dette problem blev løst, idet foreningen har fået at vide, at den ikke er omfattet af de strenge regler i den nye lov om indsamlinger, blot der overholdes god salgsskik.

KONGEKRONEN

Sidst, men ikke mindst, fik Danmarks-Samfundet sidste år oplyst af Rigsarkivet, at - med mindre det havde en skriftlig tilladelse til at benytte den lukkede kongekrone i dets logo - skul-

le denne brug ophøre. Logoet er blevet moderniseret, men kongekronen har fra begyndelsen været en vigtig bestanddel af logoet og er formodentligt tegnet i 1912. Desværre brændte Danmarks-Samfundets arkiv i 1924, så foreningen har ikke selv nogen tilladelse.

Vi har i mellemtiden undersøgt sagen nærmere blandt andet i Rigsarkivet, og har fundet relevante papirer frem, hvor Christian X giver tilladelse til at sælge Valdemarsflag med initialerne "DS" med en kongekrone over i øverste stangfelt. Som flere muligvis har bemærket, trådte der en ny bekendtgørelse om kroers, foreningers og virksomheders anvendelse af kongekronen i kraft per 1. juli. Ifølge den kunne blandt andre Danmarks-Samfundet ansøge Rigsarkivet om tilladelse til fortsat brug af kongekronen. I vor ansøgning kunne vi således vedlægge kopi af ovennævnte kongelige tilladelse samt dokumentere vor tætte forbindelse til kongehuset fra 1937 til i dag, hvor Prins Joachim er vor protektor. Vor ansøgning blev godkendt, så vi fortsat kan bruge vort logo. Et afslag ville have medført en større udgift, så Landsledelsen er yderst tilfreds med udfaldet af denne sag.

TRE PROJEKTER

Om igangværende og kommende opgaver nævnte Erik Fage-Pedersen i sin fyldige beretning tre større projekter, hvoraf opdatering og udgivelse af den udsolgte bog "For Nordens Frihed" har første prioritet. Dernæst står en app på ønskelisten, som skal indeholde mange nyttige oplysninger om Danmarks-Samfundet. Og endelig skal et nyt oplag af guiden til korrekt brug

af Dannebrog "Sådan bruges Dannebrog" trykkes, fordi den er ved at være udsolgt.

DANNEBROG 800 ÅR

En anden større opgave, som trænger sig på, er, at der kun er tre år til Dannebrog's 800-års fødselsdag i 2019. Landsledelsen begyndte allerede sidste år at diskutere, i hvor høj grad Danmarks-Samfundets skal og kan involveres i fejringen. Post Danmark er indstillet på at udgive et eller flere frimærker i anledning af fødselsdagen. Statsministeren er også blevet gjort opmærksom på sagen, og der blev foreslået, at ministeriet nedsætter en arbejdsgruppe til at styre tingene, idet det overstiger Danmarks-Samfundets personalemæssige og økonomiske formåen at stå i spidsen for et så stort projekt. Statsministeriet har takket for henvendelsen og vil vende tilbage, når det er besluttet, i hvilket omfang dagen skal markeres. Ministeriet har også noteret sig Danmarks-Samfundets tilbud om at deltage i planlægningen.

Af mindre opgaver skal det nævnes, at Danmarks-Samfundet er i gang med at udarbejde to foldere: en, som Aalborg Flagfabrik vil vedlægge alt materiale, som de sælger. Den vil ud over reklame for Aalborg Flagfabrik indeholde lidt om Danmarks-Samfundet og selvfølgelig en indmeldelsesblanket. Den anden folder er designet til på en let tilgængelig måde at hjælpe præsterne i forbindelse med faner i kirken. Det er tanken, at den skal fordeles til samtlige kirker.

TAKTIL SYDSLESVIG

I forbindelse med sin beretning takkede formanden også alle hjælpere ved årsmøderne i Sydslesvig. Det er hans opfattelse, at Danmarks-Samfundet bliver mere og mere synlig og kendt syd for grænsen. Der er nu så

mange medlemmer i Sydslesvig, at der snart kan regnes med oprettelsen af en lokalforening for hele området. Arbejdet er i fuld gang.

NY SUPPLEANT

Der var genvalg til alle, der stod på valg, på nær næstformand og landssekretær Finn Rasmussen fra Rønne. Efter mange års arbejde i landsledelsen ønskede han ikke genvalg. På landsledelsens forslag blev Annette Neumann valgt som ny suppleant.

Annette Neumann overbragte på Sydslesvigsk Forenings vegne en stor hilsen fra det danske mindretal og takkede for tilliden til den nye post. Hun indrømmede gerne, at det hele er ret nyt for hende, men hun understregede, at hun tager arbejdet alvorligt. Hun sluttede sin hilsen med følgende ord: "Det rød/hvide og særligt Dannebrog rører ved noget dybt inde i mig. Den glæde og respekt for vores flag, som jeg altid har haft, vil jeg fremadrettet repræsentere på min måde og så godt jeg kan."

UDDELER FLAG OG FANER

Mens der i Danmark hvert år på Valdemarsdagen den 15. juni uddeles dannebrog som faner og flag til organisationer og foreninger ved flagfester over hele landet, sker overrækkelsen af flag og faner i Sydslesvig til distrikter, skoler, børnehaver eller andre foreninger og institutioner typisk i årsmødeweekenden - skænket af Danmarks-Samfundet.

Hvis man altså har brug for et nyt flag eller en ny fane, kan ansøgningen inden den 1. maj ske via hjemmesiden www.danmarkssamfundet.dk/sydslesvig. Man kan også ringe til Gaby Böttinger, Dansk Generalsekretariat, på tlf. 0461 14408 119, eller skrive en mail til gaby@syfo.de for at få nærmere oplysninger. Hun er forbindelsesled mellem

ansøgerne og Sydslesvig-repræsentant i Danmarks-Samfundet, Annette Neumann.

Penge til at købe faner og flag for, indsamler Danmarks Samfundet bl.a. ved salg af de små Valdemarsflag ligeledes den 15. juni hvert år. I Sydslesvig sælges de små Dannebrogflag alle årsmødedage. Det er efterhånden blevet en fast tradition, at distrikterne sælger dem i forbindelse med opkrævning af entréen og dermed bruger disse små klisterflag gerne som synligt adgangstegn til møderne.

Afgående næstformand og landssekretær Finn Rasmussen med sydslesvigske Annette Neumann, som blev valgt som suppleant til landsledelsen. I Danmarks-Samfundet deltager suppleanterne i landsledelsens møder. (Foto: privat)

Tegnefilm om mindretalsrettigheder

Hvad er mindretalsrettigheder? For at besvare dette ofte stillede spørgsmål har ECMI udgivet en tegnefilm. Den officielle præsentation af filmen fandt sted i Bruxelles den 14. oktober 2016.

ECMI glæder sig til udgivelsen af den første undervisningsfilm som tegnefilm med titlen: "What are Minority Rights?" Filmen svarer på spørgsmålet ved at introducere de mest basale principper omkring mindretallets rettigheder og henviser til de grundlæggende bestemmelser i Rammekonventionen for beskyttelse af nationale mindretal (FCNM). Filmen er produceret af ECMI i samarbejde med Centre Maurits Coppieters.

Tegnefilmen har tre hovedformål: at undervise, at skabe bevidsthed og respekt for mangfoldighed og de dertilhørende normer, og på længere sigt at kunne påvirke den almene politik i hele Europa.

PROJEKT MED UDDANNELSESSTEDER

"Teaching in Diversity" er titlen på ECMI's nye projekt med start i december 2016. Projektet er to-årigt og bliver støttet økonomisk af den Europæiske Kommissions Erasmus+ program. Der er 10 forskellige partnere fra 8 europæiske stater der deltager i projektet.

Hvad handler projektet om?

Respekt og tolerance for mangfoldighed er fundamentale europæiske værdier.

Den seneste økonomiske krise og flygtningestrømmene har markant forstærket den negative attitude imod de "andre". Som resultat heraf er mangfoldighed blevet en udfordring som mange står overfor og må håndtere dagligt. Fjendtligheden overfor mennesker med forskellige kulturelle baggrunde er øget.

Uddannelsesstederne er det første sted, hvor man møder mangfoldighed og hvor mangfoldigheden bliver udfordret dagligt. Det er her den sociale integration og det kulturelle møde finder sted. Projektet vil fokusere på, hvordan man håndterer mangfoldighed i skolerne og tage udgangspunkt i lærerne som nøglepersoner i formidlingen af viden, værdier, færdigheder og kompetencer. I forhold til andre initiativer der har til formål at udstyre lærerne med færdigheder og kompetencer til at "undervise mangfoldighed", så vil dette projekt fokusere på noget der har manglet i den tidligere tilgang, nemlig hvorfor det er vigtigt at undervise i mangfoldighed, hvordan man underviser i mangfoldighed og hvordan man håndterer mangfoldighed.

Blandt projektpartnerne er der forskningsinstitutioner, en skole med en pædagogisk profil, sammenslutninger af lærere og andre organisationer som fremmer teknologi og medier i uddannelse fra otte forskellige lande.

I Slesvig-Holsten støttes gennemførelsen af projektet af Centret for Læreruddannelse på Europa-Universitetet Flensborg og af den slesvig-holstenske delstatsregering, ECMI's partnere.

ECMI's projektansvarlige er dr. Zora Popova (popova@ecmi.de) og Tamari Bulia (bulia@ecmi.de)

Penge til gode formål

Af bestyrelsesmedlem Dieter Lenz

13. november 2015 uddelte formanden for Oberst Parkovs Mindefond, Niels Henriksen, Sorø, og undertegnede fondsmidler til en række foreninger og institutioner ved en sammenkomst i Aktivitetshuset i Flensborg.

Der havde været usædvanligt mange ansøgninger til Oberst Parkovs Mindefond i år. Ikke alle kunne indfries, men i alt 29 blev tilgodeset med beløb på mellem 3.000 og 30.000 kroner.

I alt stod 370.000 kroner til rådighed til fordeling.

Det største beløb kunne SSW-landsformand Flemming Meyer tage imod til udgivelsen af en bog om SSWs seneste historie på tysk.

Formanden for IF Stjernen, Ronald Weigelt, fik overrakt en bevilling til anskaffelser i forbindelse med kunstgræsbanen i Engelsby.

To beløb gik til istandsættelse af køkkener i hhv. St. Hans-kerke i Kappelgade og til Ansgar-kerke i Aaberaagade i Flensborg. Menighederne var repræsenteret ved formand Jörg Braun hhv. pastor Preben K. Mogensen.

To børnehaver fik legatportioner til udbygning af deres legepladser. Det var børnehaven hhv. vuggestuen i Kappel og i Isted. Lederne Irid Stephani fra Kappel og Birgit Kleinert fra Isted tog imod gavebrevene.

Jette Rasmussen, leder i Ringvejens Børnehave i Flensborg, fik et beløb til nye bøger.

Det lille Teater Flensborg var bl.a. repræsenteret ved Leif Mikkelsen, der modtog gavebrevet til en jubilæumsforestilling i 2016 i anledning af teatrets 50 års jubilæum.

Også i år modtog FDF Flensborg og FDF-kredsen en pengegave til deltagelse i landslejren 2016 i Ry og til udbygning af Trenehytten i Tarp.

Og sluttelig gik der et pænt beløb til SSW i Lyksborg til køb og opsætning af folier med det danske bynavn Lyksborg på byskiltene. Byrådet i Lyksborg er villig til at opsætte byskilte med det danske navn, hvis SSW skaffer penge til disse folier. Ideen bag dette initiativ er så god, at bestyrelsen for Oberst Parkovs Mindefond var mere end villig til at støtte dette usædvalgte projekt.

Glade modtagere og glade givere i Aktivitetshusets gård. Fra Oberst Parkovs Mindefond: formand Niels Henriksen (iført grøn sweater) og Dieter Lenz (iført sort jakke t.v.). (Foto: Michael Sørensen)

De blev historiske steder

Af tilsynsførende Karl Ole Steenild, Jørgen Peter Jessen og Gert Wiencke

Overalt i landet mellem havene - Nordsøen på den ene side og Østersøen på den anden - møder vi grave og mindelunde fra tiden med de to dansk-tyske /slesvigske krige: det slesvig-holstenske oprør af 1848/51 og krigen 1864.

I gravene ligger danske, østrigske, tyske og slesvig-holstenske soldater, der faldt i træfninger og slag nord og syd for den nuværende dansk-tyske grænse.

Disse krigergrave er ud over deres oprindelige betydning blevet historiske steder. De minder om kampen for demokrati, frihed og enighed, men også om Østrigs historiske indbundethed i spørgsmålet om en tysk nationalstat.

Gravene ligger som regel tæt på det sted, hvor den dødbringende kugle ramte soldaten hhv. tæt på det lazaret, hvor den sårede soldat døde. Soldaterne hviler i enkeltgrave, sammen med flere kammerater, sammen med allierede eller modstandere fra dengang, men også i massegrave.

Gravene ligger i udkanten af en mark, tæt på mindre plantager og skove, lige op mod landevejen, fjernt fra alfarvej, på marker, i enge eller på kirkegårde.

På kors og gravsten læser vi navnene på danske og slesvig-holstenske soldater, på hannoverske, braunschweigske eller også mecklenborgske medlemmer af det X. forbunds-armékorps, på prøjsiske soldater, der mistede livet i Slesvig-Holsten i 1848/51.

På mange gravsteder fra den slesvigske krig i 1864 ser vi den østrigske ørn med dobbelhovedet, for også soldater fra habsburgmonarkiets kejserli-

ge armé kæmpede her i 1864.

Ved mange massegrave oplyses dog ingen navne, men kun antallet af døde.

150 GRAVSTEDER

Den dag i dag findes der omkring 150 gravsteder i Slesvig-Holsten fra de to slesvigske krige - fra Elben til Flensborg, fra Büsum, Husum og Før til Østholsten. Antallet af faldne i disse grave er på omkring 3.500. Det er disse gravsteder, som kræver vor opmærksomhed.

Igennem årtier blev gravstederne trofast og vederlagsfrit plejet af enkeltpersoner, forskellige organisationer, foreninger og menigheder. Disse grave var dog ikke fredede, men er på vej til at blive det nu.

”Permanent hvileret”, der pr. lov er påbudt gravstederne for de faldne fra 1. og 2. Verdenskrig i Tyskland, gjaldt ellers ikke for gravene fra 1848/51 og 1864.

FREDNING NØDVENDIG

At en sådan fredning for disse grave er tvingende påbudt, viser en række aktuelle hændelser.

En dansk-østrigsk massegrav i haven generede den nye husejer, så gravstedet skulle ”forlægges”.

En dansk-østrigsk massegrav generede en hotelejer, fordi hans parkeringsplads skulle laves om. Graven skulle forsvinde. Sidstnævnte kunne forhindres, fordi han ikke ejede grunden.

I Danmark, hvor man også har talrige gravsteder fra de to slesvigske krige, er alle over 100 år gamle enkelt- og massegravsteder på kirkegårde og ude omkring fredet ved lov. De tilses af menigheder og organisationer, og

også den danske Forsvarskommandos kommitterede for krigergravvæsnet i København samt Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorges kommitterede for Nordslesvig/ Sønderjylland tager sig af gravstederne.

PASNINGEN

Koordineringen af de omtalte krigergaves pasning og pleje i Slesvig-Holsten er med årsskiftet 2003/04 overgået fra den slesvig-holstenske hjemstavnsforening Schleswig-Holsteinischer Heimatbund til Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorges landsorganisation Slesvig-Holsten, idet også denne opgave vedtægtsbestemt påhviler organisationen.

De danske krigergrave passes af tilsynsførende under den danske forsvarskommando.

For tiden er det Karl Ole Steenild, der tegner for vestkysten og Midtangeln samt et marinegravsted i Büsum, Jørgen Peter Jessen, der tager sig af Egernførde-, Slesvig- og Rendsborg-egnen, og Gert Wiencke, som fører tilsyn med gravene i Flensborg og omegn.

Sidstnævnte afløses den 1. Januar 2017 af Horst Schneider. Skulle nogen være interesseret i arbejdet omkring krigergavene, står ovennævnte tre tilsynsførende gerne til rådighed.

Omkostningerne for pasningen af de danske krigergrave finansieres af Forsvarskommandoen og for Flensborgs vedkommende også af Jens Jessens Mindelegat. De tilsynsførende får ingen løn.

FÆLLESOPGAVE

Nogle krigergrave fra de to krige er efterhånden blevet til steder, hvor man mødes i fred og forretter fælles arbejde. Tidens tand har - trods alle bestræbelserne - sat sit præg på krigergavene og åbenbaret adskillige mangler. Vind og vejr gjorde sit.

Med nogle års mellemrum sætter omkring 20 soldater fra den danske hær i Sønderjylland, den østrigske forbundshær i Graz/ Steiermark og det tyske forbundsværn fra Slesvig og Rendsborg ved de såkaldte trinationalle arbejdsindsatser krigergavene på de gamle garnisonskirkegårde i Slesvig og Rendsborg samt på Den gamle Kirkegård i Flensborg i stand. Ved indsatsens afslutning finder altid en fælles nedlæggelse af kransen med bånd fra de tre nationer sted.

Litteraturhenvielse: Gerd Stolz: Dänische, deutsche und österreichische Kriegsgräber von 1848/51 und 1864 in Schleswig-Holstein.

Istedløven på Flensborg gl. Kirkegård. (Foto: Lars Salomonsen)

Mindretalsrådets medlemmer i Tyskland. (Grafik: Mindretalssekretariatet)

Styrke de nationale mindretals politiske participation

Af sekretær Judith Walde, Mindretalssekretariatet

Den 7. september mødtes de fire hjemmehørende nationale mindretals og folkegrupper mindretalsråd med forbundsdagens indenrigsudvalgs såkaldte samtalekreds i Berlin med formand Ansgar Heveling og næstformand Frank Tempel i spidsen.

I mødet deltog udover mindretallenes repræsentanter 15 parlamentarikere, forbundsregeringens mindretalskommitterede Harmut Koschyk samt repræsentanter for indenrigsministeriet, justitsministeriet og familieministeriet samt forbundsregeringens kommitterede for kultur og medier.

Mindretalsrådet fik med hjem, at alle fraktioner i forbundsdagen endnu i denne valgperiode, formentlig inden midt i 2017, interfraktionelt i forbundsdagen vil drøfte mindretallenes og chartasprogenes situation.

Ligeledes i 2017 formuleres, hvordan den til den tid nyvalgte forbundsdag bør participere mindretallene politisk på forbundsplan.

Andre emner på mødet med indenrigsudvalget var: anvendelse af min-

Mindretalsrådet mødte forbundsdagens indenrigsudvalg i Berlin. (Fotos: privat)

Mindretalskommitteret Hartmut Koschyk omgivet af mindretalsrepræsentanter til åbent hus-arrangementet i indenrigsministeriet i Berlin.

dretalssprog ved domstole, sorbiske kvinders efternavnes kvindelige endelse, en interaktiv vandrestilling med mindretallene samt en forbunds-finansiering af den frisiske folkegruppe.

Mindretalsrådets formand Jon Hardon Hansen (Sydslesvigsk Forening) påpegede efter mødet, at forbundsmedlemmerne på mødet viste opmærksomhed om mindretallenes problemer.

ÅBENT HUS

Sidste weekend i august åbnede indenrigsministeriet i Berlin atter sine døre for publikum, og de nationale mindretal i Tyskland var der selvsagt også.

Ikke mindst SSFs repræsentanter informerede utrætteligt om mindretallene. Saterfrisernes folkedansere medvirkede.

Blandt gæsterne i mindretalshjørnet den dag var indenrigsminister Thomas de Maiziere og forbundsregeringens mindretalskommitterede Hartmut Koschyk.

PARLAMENTARISK FROKOST

En såkaldt parlamentarisk frokost med Mindretalsrådet og forbundsmedlemmer i begyndelsen af december 2016 var planlagt i den behagelige atmosfære i cafeen på taget af rigsdagsbygningen - men med absolut alvorlige emner, idet mindretallene forud for valgåret 2017 påpegede overfor parlamentarikerne, at mindretallenes stemmeberettigede medlemmer gerne vil se deres rettigheder konkrete indfriet.

Mindretalsrepræsentanter ved OSCE-konferencen "mod antiziganisme og de politiske leders rolle ved bekæmpelsen af diskriminering, racisme, hadkriminalitet og vold mod sinti og roma" i udenrigsministeriet i Berlin i september.

PRAKTIKUM & INFO

Er man interesseret i mindretals-spørgsmål i Tyskland og Europa, tilbyder Mindretalssekretariatet i Berlin løbende praktikumspladser. Interesserede bedes henvende sig.

Skoler, universiteter og andre interesserede grupper er ligeledes velkomne til at kontakte Mindretalssekretariat, hvis de vil vide mere. Medarbejderne tager gerne ud og informerer.

www.minderheitensekretariat.de
(også på dansk)
info@minderheitensekretariat.de

Fra Mindretalsrådets interne møde i Berlin i september 2016.

Fra Mindretalsrådets møde i sinti og romaernes dokumentations- og kulturcenter i Heidelberg.

Grænseforeningens sendemandsmøde har så afgjort også mange danske sydslesvigeres interesse. (Foto: FIA)

GRÆNSEFORENINGEN

Nytænker venskabsforbindelserne

Grænseforeningens kulturpris 2016 blev for første gang givet til en personlighed fra flertalsbefolkningen syd for grænsen: Til ministerpræsidentens mindretalskommitterede Renate Schnack; her ved overrækkelsen ved GF-formand Mette Bock. (Foto: Gunvor Vestergaard)

Sidste års seminar på Højskolen Østersøen i Aabenraa om "nytænkning af venskabsforbindelser" mellem Grænseforeningen og Sydslesvigsk Forening blev i år fulgt op af et "venskabs- & interessegruppe"-seminar på Christianslyst i maj.

I denne omgang blev der lagt op til en diskussion om en konkretisering af samarbejdsprojekter og planlægning af fælles arrangementer.

På SSFs Landsmøde 2015 i debatrunden á la Højlunds Forsamlingshus blev initiativet om det grænseoverskridende samarbejde med et fælles seminar anbefalet varmt:

"Via seminaret opstår nye idéer, fritænkning, der gør det muligt at

komme et skridt videre i fremtiden. Derfor anbefaler jeg af fuldt hjerte, at vi udvikler dette arbejde. Vi skal finde nye muligheder for at sikre vores og Grænseforeningens arbejde. Tænke frit, tænke højt, række efter stjernerne." (Jørn Fischer, SSF Husum amt)

"Det lyder for mig helt forkert, at en præst i Sydslesvig ikke har nogen kontakter med præster i Danmark, at en lærer i Sydslesvig ikke har nogen kontakter med lærere i Danmark, at en SSW-politiker i Sydslesvig slet ikke har kontakter med politikere i Danmark. Der burde være et rigt og mangfoldigt samarbejde, ikke kun på det høje niveau men på det, der sker i distrikterne." (Henry Bohm, SSF Bredsted)

"Hvis man har musikelskere i sin bestyrelse, er det oplagt at man søger kontakt til et orkester eller kor i Danmark. Man kan opbygge et fællesskab omkring så mange ting, frimærker, kolonihaver; nemmere end hvis man søger at komme ind på hinanden bare på det menneskelige plan." (Kay von Eitzen, SSF Flensborg/ Sporskifte)

En nyetableret interessegruppe er etableret som mad- og oplevelsesklub mellem GF i Horsens og SSFs AktivCafé på Sild. De har fundet sammen et par gange allerede - til sjov og ballade men også til alvor's tale. (Foto: privat)

Også Grænseforeningens kreds 20 har en livlig forbindelse med SSF Flensborg amt og nogle distrikter dér. Eksempelvis havde vejlsenerne arrangeret en tur til Kobbermølle og Det lille Teater Flensborg. Bussen var fyldt helt op af deltagere med opsamling i Horsens, Vejle og Kolding.

Kobbermølle Industrimuseum var første stop på vejen, hvor deltagerne fik en flot modtagelse af de to faste frivillige medarbejdere Peter Kreutzer og Monika Jansen. (Foto: privat)

"Når man samles om fælles interesser, kan man ikke lade være med at snakke sammen, og man får en masse sjov ud af det. Kan kun anbefale, at sproget ikke altid er det væsentligste, men at det kommer naturligt ind." (Kirsten Futtrup, medlem af SSFs forretningsudvalg)

"Vi skal gerne derhen, hvor samarbejdet bliver til delt arbejde, og hvor der er et forum, man kan henvende sig til. SSFs medlemsblad KONTAKT er en fin idé, men også WhatsApp, Twitter og Facebook. I Lyksborg har vi en internetside og en facebookside, og der får vi fat i folk." (Lis Bewernick, SSF Lyksborg)

EJER BAVNEHØJ

Folkemødet på Ejer Bavnehøj i august arrangeres af Grænseforeningen for Skanderborg og Omegn - og bakkes op af landsforeningen Grænseforeningen, af Kultursamvirket i Skanderborg og Foreningen PlanDanmark, der især støtter landbrug, plan-teavl og gartneri samt håndværk.

NU MED EGEN UNGDOMSFORENING

Gennem længere tid har der været arbejdet med at oprette en ungdomsafdeling i Grænseforeningen.

På sendemandsmødet i Vingsted i år blev planerne en realitet, da 18 unge holdt stiftende generalforsamling i Grænseforeningen Ungdom (GU).

”Det er dejligt, at det endelig er på plads. Nu kan vi komme i gang med at herve nogle nye medlemmer, så vi kan gøre en indsats for de unge i

grænselandet”, siger 21-årige Christopher Warnke, Sønderborg, nyvalgt formand i GU. Christopher Warnke går på HF i Sønderborg, tilhører det danske mindretal og stammer fra Harreslev. Pia Christiansen, Sønderborg, blev valgt som næstformand, og Patrick Løvenskjold von Wildenradt, København, blev valgt som kasserer.

Grænseforeningens formand Mette Bock har store forventninger til den nye ungdomsforening.

GU-formand Christopher Warnke (midterste række, 1. tv.), næstformand Pia Christiansen (første række, 1. tv.) og kasserer Patrick Løvenskjold von Wildenradt (bageste række, 1. tv), sammen med de øvrige deltagere i Grænseforeningen Ungdoms stiftende generalforsamling i Vingsted. (Foto: Lars Salomonsen)

FUENs nye præsidium, valgt på FUENs kongres 2016 i Polen: f.v. Halit Habipoglu (tyrker fra Grækenland), Daniel Alfreider (sydtyroler), Olga Martens (tysker fra Rusland), den nye præsident Lorant Vincze (ungar fra Rumænien), Bernhard Ziesch (sorber), Dieter Küssner (dansk sydslesviger), Matic Germovsek (FUEN-ungdommen YEN) og Gösta Toft (tysk nordslesviger). (Foto: Jens Nygaard)

FEDERAL UNION OF EUROPEAN NATIONALITIES (FUEN)

Nu med mærkbar støtte fra Berlin

Mindretalsunionen FUEN og Sydslesvigsk Forening som formel ejer modtog i november 2015 med tilfredshed meddelelsen fra det politiske Berlin om, at forbunds dagens finansudvalg (Haushaltsausschuss) har sat 600.000 euro af på finansloven 2016 til etablering af et Mindretallenes Hus i Flensborg.

Ejendommen, der er beliggende klos op ad det danske kulturcenter Flensborg-hus i Flensborg, drives af Sydslesvigsk Forening men er stillet til rådighed for mindretalsunionen FUEN, der ved samme lejlighed fik meddelt, at Berlin projektstøtter organisationen med 500.000 euro i 2016.

Der er udsigt til, at FUEN i årene derefter får såkaldt institutionel støtte via finansloven.

TILFREDS SSF

SSFs formand Jon Hardon Hansen og generalsekretær Jens A. Christiansen havde igennem længere tid intenst introduceret projektet og forhandlet med de slesvig-holstenske forbunds dagsmedlemmer, med forbundsregeringens mindretalskommitterede samt forbunds dagens og forbundsregeringens embedsværk om støtte, alt bakket op af Mindretalsrådet i Tyskland, og det gav bonus.

Det er med overordentlig tilfredshed,

FUEN og SSF modtog meddelelsen om støtten til Mindretallenes Hus og projektstøtten til FUEN. Deres intentioner med at gøre det politiske Berlin opmærksom på forbundsrepublikkens overordnede ansvar for den tyske mindretalspolitik er ved at bære frugt, selv om der er lang vej igen, indtil de alt i alt 2,7 mill. euro, som projektet vil koste, er hjemme.

FUEN og SSF takker især de forbunds dagsmedlemmer fra alle politiske partier, der støtter projektet, men også forbundsregeringens mindretalskommitterede Hartmut Koschyk for opbakning.

Det politiske Danmark, der p.t. oplever økonomisk stramme tider, har givet tilsagn om at ville støtte realiseringen af Mindretallenes Hus, men konkrete finansielle tilsagn foreligger på indeværende tidspunkt ikke.

Berlin har tidligere givet et mindre beløb til projektering af Mindretallenes Hus.

En første spæd start på det, der engang skal blive et informations-, kommunikations-, kultur- og fredscenter for nationale mindretal i Europa, er gennemført med etablering af informations- og mødefaciliteter i en nedlagt forretning i Nørregade 78 i Flensborg ud mod gaden.

Det egentlige projekt er dog istandsættelsen af et pakhús i baggården.

EUOPARÁDEET

I oktober 2016 gæstede en FUEN-delegation Europarádets Parlamentarisk Forsamling i Strasbourg, hvor den bl.a. mødtes med forsamlingens præsident Pedro Agramunt og med ledere fra de største politiske grupperinger samt danske delegerede.

ANTI-KONFLIKT

På initiativ af statskancelliet i Kiel tilbyder mindretals-forskningscentret ECMI i Flensborg og mindretalsunionen FUEN et anti-konflikt-projekt på Vestbalkan, med forventet støtte af forbundsministeriet for økonomisk samarbejde og udvikling (BMZ) og det Tyske Selskab for Internationalt Samarbejde (GIZ).

Da Tyskland blev formand for OSCE i december 2015 var også FUEN indbudt til overtagesseance i udenrigsministeriet i Berlin: FUEN-vicepræsident Halit Habipoglu, FUENs tyske mindretals koordinator Eva Penzes, organisationens politisk-juridiske rådgiver i Bruxelles Frank de Boer samt Judith Walde fra Mindretalssekretariatet i Berlin deltog. (Foto: Mindretalssekretariatet)

Europarádets Parlamentarisk Forsamlings præsident Pedro Agramunt med bl.a. FUEN-præsident Loránt Vincze, vicepræsident Gösta Toft, rådgiver Frank de Boer, talsmanden for FUENs European Dialogue Forum (EDF) Jens A. Christiansen og medlem af EDF Tanja Novotni-Golubić. (Foto: privat)

Det tyske mindretals parlamentspræsident i Belgien, Karl-Heinz Lambertz 2.f.h. på informationsbesøg i Mindretallenes Hus i Flensborg i december 2015 - her sammen med landsregeringens mindretalskommitterede Renate Schnack i m., FUENs daværende præsident Hans Heinrich Hansen t.h., FUEN-vicepræsident Dieter Paul Küssner 2.f.v. og FUEN-generalsekretær Susann Schenk t.v. (Foto: Manfred Bauch)

FUENs daværende præsident Hans Heinrich Hansen understregede på en OSCE-konference i Wien i oktober 2015, at en vellykket mindretalspolitik baserer på ligeværd og dialog i øjenhøjde; her ses han sammen med Astrid Thors, OSCEs højkommisær for nationale mindretal og Frank de Boer FUEN-rådgiver fra FUENs Europa-kontor. (Foto: FUEN)

Sydslesvigudvalgets formand Kim Andersen (V) og medlem, MF Christian Rabjerg Madsen (S) sammen med generalkonsul Henrik Becker-Christensen, næstformand i Dansk Kirke i Sydslesvig, Peter Lynggaard Jacobsen, Sydslesvigudvalgets sekretær Steffen Bang, skoleforeningens daværende direktør Anders Molt Ipsen og SSFs generalsekretær klar til afgang på besigtigelsesturen i oktober 2015, bl.a. til Sild. Sygdom, finanslovs-forhandlinger og møder i Nordisk Råd forhindrede de andre udvalgsmedlemmer i at være med i hele programmet de to dage. (Foto: SPT)

FOLKETINGETS SYDSLESVIGUDVALG

Fordeling af anlægstilskud for 2016

Af formand Kim Andersen (V)

Sydslesvigudvalget har valgt at støtte to projekter i 2016 med 11,5 mio. kr.

Dels har vi besluttet at imødekomme St. Knuds Gildets ansøgning om ca. 300.000 kr. til at installere en elevator i St. Knudsborg i Flensborg, dels Dansk Skoleforening for Sydslesvigs ansøgning om ca. 11,2 mio. kr. til opførelse af to flerfamilieshuse i Vesterland på Sild, der skal fungere som tjenesteboliger for foreningens personale på øen.

Processen har været langstrakt, fordi Sydslesvigudvalget med ansøgningen om at engagere os i helhedskonceptet på Sild stod overfor en helt særlig situation. Vi har fulgt udarbejdelsen af helhedskonceptet gennem en årrække, ligesom vi ved besøg på øen har fået en grundig indføring i de udfordringer og problemstillinger som ikke blot Dansk Skoleforening, men alle mindretallets institutioner, står overfor på øen: Ejendomsprisernes himmelflugt har gjort det umuligt for mange med ansættelse på øen at finde en bolig på øen, samtidig med at mindretallets eksisterende

bygninger ikke lever op til moderne standarder.

Udvalget anerkender, at forudsætningen for et aktivt mindretal på Sild afhænger af, at personalet i de danske institutioner har mulighed for at bo på øen og være aktive også uden for tjenestetiden. Men samtidig er der tale om et koncept, der samlet set har et budget på næsten 72 mio. kr. hvis alle Skoleforeningens planer skal realiseres. Jeg tror ikke, at der i de senere år har været større og ikke mindst mere komplekse anlægsprojekter i Sydslesvig end dette.

Som bevilgende myndighed har det derfor været af afgørende betydning, at hver en sten er blevet vendt, og at Dansk Skoleforening er klædt på til at løfte opgaven. Samtidig skal jeg understrege, at udvalgets tilsagn om støtte med 11,2 mio. kr. i 2016 alene gælder for opførelsen af de to flerfamilieshuse i Vesterland, hvorfor vi har skullet have sikkerhed for, at denne første fase af Skoleforeningens planlagte helhedskonceptet kan stå alene og har en selvstændig værdi.

Sigurd Barrett.

SIGURD BARRET

Genforeningssang tilegnet mindretallet

Af Preben K. Mogensen

I juni 2016 gæstede Sigurd Barrett Flensborg og fortalte bibelhistorier i Ansgar Kirke. Opfordringen ved den lejlighed til at skrive en sang til mindretallet i anledning af genforeningsjubilæet 2020 har han nu allerede opfyldt. Den er en af sangene i hans nye Danmarkshistorie, blev ved præsentationen tilegnet mindretallet - og bærer titlen fra dets omkvæd: "Man må trække en grænse".

Menighedernes Børne- og Ungdomsarbejde i Sydslesvig (MBU), de danske kirker i Flensborg, Dansk Skoleforening og Sydslesvigsk Forening var gået sammen om at invitere Sigurd Barrett til Flensborg. Skoleelever fra byen og fra hele Sydslesvig, bl.a. Vestermølle længst mod syd, fandt vej til Ansgar Kirke. I to ombæring var kirken fyldt til "Bibelske Historier".

Om aftenen var der så "swing" på Flensborghus. Med høj cigarføring helt i den berømte Leo Matthiesens ånd.

FIN FORMIDLING

De Bibelske historier i Sigurds fortolkning er som måske bekendt blevet fulgt af nordiske og græske guder og helte. Og nu senest af Sigurds Danmarkshistorie. Medierne skrev, at den var kommet på finansloven, og sandt er, som talere i forbindelse med præsentationen også gav belæg for, at historieløshed er et løsen for mange dårligdomme, og at Sigurds Danmarkshistorie er fin formidling af børnelærdom for alle danske. Hvad børn synes om, kan voksne i reglen også vældig godt lide.

Sigurds Danmarkshistorie blev præsenteret den 10. oktober 2016 på Nationalmuseet, der fik Sigurds særlige tak for hjælp og bistand, og i Jyllands gamle hovedstad og Sigurds hjemby, Viborg, den 11. oktober.

BESTILTIL 2017

Kirkens ungdomskonsulent i Sydslesvig, pastor Thomas Hougesen, var

så imponeret over Sigurds "klare forkyndelse", dvs. levendegørelse af de bibelske historier, at han straks bestilte ham.

I listen over efterfølgere til Sigurds Bibelhistorie, vil nogen måske have bemærket, at Martin Luther mangler. Men det er med i det store 500-års Martin Luther-jubilæumsår, som Sigurd har med til Husumhus på den sydslesvigske vestkyst på Valdemarsdagen den 15. juni 2017.

EN SANG

Imellem de to optrædere i Ansgar Kirke og bagefter var der lejlighed til en snak, hvor Sydslesvigsk Forenings kulturkonsulent Nina Lemcke og undertegnede som byformand i Flensborg spurgte Sigurd, om han ikke ville skrive en sang til mindretallet i anledning af 1920-2020.

Det ville han betragte som en ære, sagde han, og så fik han mange ord og infomateriale med hjem. Som han straks læste. Og han skrev også straks sangen, så den er kommet med som genforeningssangen i "Sigurds Danmarkshistorie".

Ved præsentationen i Viborg tilegnede Sigurd Barrett sangen "Man må trække en grænse" til det danske mindretal i Sydslevig. Sigurd er altså nu, som han selv skrev i et brev, i rigtig god tid. Og han håber på en god modtagelse.

BLEV SUNGET PÅ LANDSMØDET

Sydslesvigsk Forenings 1. næstformand og formand for årsmødeudvalget, Gitte Hougaard-Werner, satte den tilegnede sang på foreningens landsmødes program den 12. november. De delegerede skulle bl.a. tage stilling

Man må trække en grænse

Skrevet forud for 100-års dagen for Genforeningen, 1920 Musik og tekst: Sigurd Barrett 2016

1. Når en stem - ne bli'r hørt, bli'r et men - ne - ske set i re - spekt for hi - sto - rien og

4 alt, som er sket. Når man ev - ner at mø - de den ud - strak - te hånd, da kan

7 føl - les - skab gro, da kan folk knyt - te bånd. Man må træk - ke en græn - se, men

10 hvor skal den gå? Syd for Flens - borg, ved Kiel ei - ler ved Å - ben - råd? U - an -

13 set hvor den går, er der me - get på spil, for i hjer - ter - ne ved vi, hvor

16 vi bj - rer til.

Musik og tekst: Copyright ©
Dansk Sang, Musikforeningens forlag

en kontingenforhøjelse, men kunne så også tage stilling til noget glædeligt og tilkendegive højlydt, at de kan lide sangen. Ved at synge højlydt med. Allerse- nest ved sidste vers.

Sigurd Barrett, der er en travl mand og lige for tiden fuldt optaget med lan- ceringen af sin Danmarkshistorie, kun-

ne ikke følge invitationen til at komme til landsmødet i Husum, men på sæt og vis var han alligevel tilstede.

Som alle Sigurds sange er den til fri afbenyttelse, og det vil mindretallet kunne og skulle benytte sig af.

Tak for tilegnelsen.

1. Når en stemme bli'r hørt, bli'r et menneske set
i respekt for historien og alt, som er sket.
Når man evner at møde den udstrakte hånd,
da kan fællesskab gro, da kan folk knytte bånd.
*Man må trække en grænse, men hvor skal den gå?
Syd for Flensborg, ved Kiel eller ved Åbenrå?
Uanset hvor den går, er der meget på spil,
for i hjerterne ved vi, hvor vi hører til.*

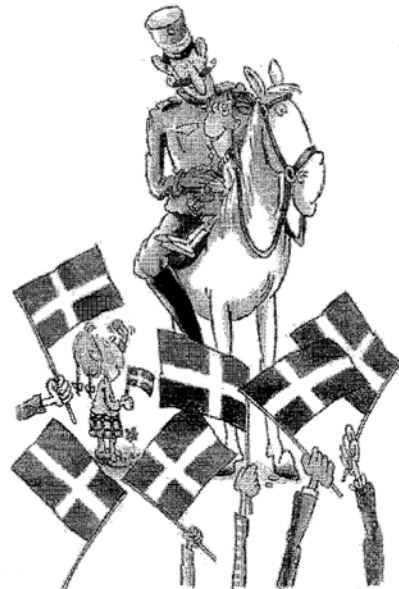
2. Der er plads til de mange og plads til de få,
i respekt for hinanden går tiden i stå,
når man dvæler en stund ved den kraft, som det får,
når man rummer det men'ske, man ikke forstår.
*Man må trække en grænse, men hvor skal den gå?
Syd for Flensborg, ved Kiel eller ved Åbenrå?
Uanset hvor den går, er der meget på spil,
for i hjerterne ved vi, hvor vi hører til.*

3. Hvis man ved, hvor man selv hører til i sit sind,
kan man let lukke tanker og budskaber ind.
Og vi siger det gerne med toner og ord:
at vi ved, hvem vi er, uanset hvor vi bor.
*Man må trække en grænse, men hvor skal den gå?
Syd for Flensborg, ved Kiel eller ved Åbenrå?
Uanset hvor den går, er der meget på spil,
for i hjerterne ved vi, hvor vi hører til.*

4. Vi har sprog, vi har sang, vi har mening og mod,
vi har fremtiden liggende her for vor fod.
Hvis vi rummer den fortid, som sammen os bandt,
gi'r det liv til den fællesskabsånd, som vi fandt.
*Man må trække en grænse, men hvor skal den gå?
Syd for Flensborg, ved Kiel eller ved Åbenrå?
Uanset hvor den går, er der meget på spil,
for i hjerterne ved vi, hvor vi hører til.*

5. Lad da stemmerne klinge, lad sproget få lyd,
så det danner en akse fra nord og til syd.
For vor frihed sker fyldest, når alle forstår:
det er i vore hoveder, grænserne går.
*Man må trække en grænse, men hvor skal den gå?
Syd for Flensborg, ved Kiel eller ved Åbenrå?
Uanset hvor den går, er der meget på spil,
for i hjerterne ved vi, hvor vi hører til.*

*Efter flere krige mellem Danmark og Tyskland
skulle man finde ud af, hvor grænsen skulle gå.
I stedet for at slå mere holdt man en afstemning.
Så kunne alle sige, om de følte sig danske eller
tyske. I dag husker man stadig genforeningen i
1920, da Christian 10. kom ridende på sin hvide
hest og fejrede, at der nu var kommet en god
grænse – og plads til mindretallene på
begge sider af grænsen.*

Tekst: Sigurd Barrett
Copyright © Dansk Sang,
Musiklærerforeningens forlag

De talstærkt fremmødte og forfatter Kristian Ditlev Jensen, forskningsleder Mogens Rostgaard Nissen og museumsinspektør René Rasmussen samt SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen på eftermiddagsmødet. (Foto: SPT)

DANMARKS-MØDET

Et tilløbsstykke

5. oktober 2016 gennemførte Dansk Centralbibliotek, Sydslesvigsk Forening og Flensborg Avis på Kulturministeriets vegne et Danmarksmøde i Flensborg; en form for folkemøde med dialog og oplysning om danske værdier, Kulturministerens kommende Danmarkskanon, og hvad det vil sige at være dansk og dansksindet anno 2016.

UNGES SYN OG SYNSPUNKTER PÅ DANSKHED

A.P. Møller Skolen lagde hus til unges bud på, hvad der er dansk, set både nord og syd for grænsen, bl.a. med oplæg fra forfatter Jens Christian Grøndahl.

HVAD VIL DET SIGE AT VÆRE DANSK?

På eftermiddagsmødet på Dansk Centralbibliotek kunne de talstærkt

fremmødte høre forskere og fagpersoner give deres bud og selv deltage i en debatten, som generalsekretær Jens A. Christiansen (SSF) styrede.

Med oplæg og indlæg fra forfatter Kristian Ditlev Jensen, forskningsleder Mogens Rostgaard Nissen og museumsinspektør René Rasmussen.

SMAG FOR DET DANSKE

I pausen mellem de to store arrangementer var der åbent hus, hvor man kunne gå rundt og møde alt det danske – musik, mad, "kolonihaven" og dansk litteratur i alle afskygninger. Mad og drikkevarer kunne købes til rimelige priser.

DEBATTEN OM DANSKHED

Om aftenen var der så debat om, hvad danske værdier egentlig er. En række debattører tilkendegav, hvad der

er dansk, og hvad de mener, skal være særligt dansk.

Alle fik muligheden for at byde ind med danske værdier for fremtiden og via storskærm blev de forskellige bud løbende opdateret.

Den aften kunne man (se billedet på forsiden af årbogen) møde fhv. udenrigsminister Villy Søvndal, MF og forfatter Henrik Dahl (LA), udenrigsredaktør, samfundsdebattør Anna Libak,

fhv. museumsinspektør Inge Adrian- sen, forfatter Jens Christian Grøndahl og borgmester Thomas Andresen (V), Aabenraa.

Aftenens ordstyrere og debatjonglører var chefredaktørerne Jørgen Møllekær (Flensborg Avis) og Peter Orry (JydskeVestkysten som mediepartner) - velkomst v/ generalkonsul Henrik Becker-Christensen.

Vyk Forsamlingshus.
(Foto: Michael Oetzmann)

DYBBØLDAGEN 2017

Vyk Forsamlingshus får en tiltrængt ansigtsløftning

Vyk Forsamlingshus, det danske forsamlingshus på vesterhavsoen Før, er hjemsted for en bevidst kreds af danske og frisiske sydslesvigere.

Her fungerer et solidt og engageret dansk foreningsliv. Her udfolder sig et dansk, socialt liv i foreningssammenhænge, primært i Sydslesvigsk Forening.

Også vore frisiske venner er gode til at bruge forsamlingshuset.

Dette tilholdssted trænger til en ansigtsløftning.

Sydslesvigsk Forenings forretningsudvalg har derfor besluttet, at den sydslesvigske Dybbøldagsindsamling 2017 skal bruges til

omfattende maler- og tømrerarbejde i forsamlingshuset.

Sidste års sydslesvigske Dybbøldagsindsamling gik til nyt fyringsanlæg i Hærvejs- huset, det danske forsamlingshus i Skovby.

Den sydslesvigske Dybbøldagsindsamling er udtryk for selvhjælp og de danske sydslesvigeres solidaritet med hinanden.

Den giver i snit et afkast på 4.000 euro.

Bidrag til Dybbøldagsindsamlingen bedes indbetalt til Union-Bank Flensborg.

IBAN: DE23 215 201 000 0000 17175.

BIC UNBNDE 21XXX.

God Dybbøldagsindsamling! ønsker Sydslesvigsk Forening.

Gert Balzersen

18.9.1937 – 5.10.2016

St. Knudsbrødrene har med sorg erfare, at vor broder Gert Balzersen ikke længere er iblandt os. Vores kære broders død kommer overraskende for os.

Efter endt dansk skolegang på skolen Am Pferdewasser blev Gert uddannet indenfor vvs-branchen.

Vor broder fik sit svendebrev og aflagde sin mesterprøve, inden han den 1. juli 1963 etablerede sit eget firma. Han havde sit første værksted ved Am Burgfried 6 og havde privat bopæl i Storegade, som dog senere også flyttedes til Am Burgfried.

Efter nogle år var Gert og Wiebke dog flyttet til et nyt dejligt hus i Harreslev ved siden af Gerts store værksted, idet firmaet var vokset gennem årene. Efter hans pensionering flyttede familien til Kværn/ Quern i Angel.

Gert Balzersen blev knudsbroder i 1967, og havde som så næste år kunnet fejre sit 50 års jubilæum som broder i det gamle selskab.

Igennem mange år har Gert deltaget i gildelivet, så ofte firmaet tillod det; de senere år - efter at han var flyttet ud til Angel - blev besøgene hos gildet væsentlig færre, men han har altid været trofast overfor gildet og sørget for, at St. Knudsborg altid er blevet passet, hvad angår de sanitære installationer og varmeanlæg.

Jeg mindes dagbogens tekst fra den 7.1.1970, hvori der står: 31 kjoleklædte brødre havde trodset vintervej og influenza og fundet vejen til St. Knudsborg. Her er lunt og dejligt. Centralvarme over hele huset, næsten da. Broder Balzersen har leveret et godt stykke arbejde.

Han har med sit virke og brodersind gjort sig så bemærket og afholdt i vores gilde, at han vil blive husket som en værdig knudsbroder af fineste slags.

Vores tanker går til Wiebke og familien, som har mistet deres kære.

*Heinz Rudebeck,
oldermand*

Sven Beiter

Der er mennesker, der sætter sig spor på en helt særlig måde. Et sådant menneske var Sven Beiter. Det er blot et par uger siden, Sven Beiter drog til København for med vanligt nærvær og engagement at deltage i et bestyrelsesmøde i Grænseforeningen. Selv om vi vidste, at Sven Beiter var syg, kom meddelelsen om hans død alligevel uventet.

Kort før sin død skrev han læserbrev i Flensborg Avis til forsvar for den lukningstruede kursus ejendom Christianslyst.

Hans indlevelsessevne og virketrang, som vi i Grænseforeningen har nydt godt af på så mange måder, var intakt til det sidste.

Sven Beiter var viceskoleinspektør på Ringkøbing Skole og oprindeligt uddannet tysklærer og historieinteresseret. Måske var det årsagen til, at han fandte interesse for det danske mindretal i Sydslesvig. I alt fald har han været formand for Grænseforeningen i Ringkøbing og omegn siden 1996 og medlem af Grænseforeningens bestyrelse siden 2010. Begge steder har han ydet en kolossal indsats.

Sven Beiter var menneskekender og historiefortæller. Han vidste, at man

skulle give mennesker gode oplevelser - så ville de lære, huske og erkende. Ud fra den tanke organiserede han foredrag og rejser til udlandet for Grænseforeningens medlemmer. Han prøvede som regel rejserne af forinden.

Men deltagerne skulle ikke tro, at det var en ren ferietur. Sven Beiter lagde vægt på viden og indsigt, og han kunne altid få flettet nogle betragtninger ind om forholdene syd for grænsen. Hvert år arrangerede han også ture til grænselandet, som regel med overnatning på Christianslyst eller Jaruplund Højskole.

Han sørgede i det hele taget for at skabe den livsvigtige, mellemfolkelige kontakt til Sydslesvig, herunder ikke mindst til Bauehøjskolen i Humptrup, som har været venskabsskole for Grænseforeningen for Ringkøbing og omegn siden 1954. Det gjorde han ud fra en overbevisning om, at det danske mindretal i Sydslesvig gør Danmark lidt større.

Sven Beiter var et menneske, der folte et stort socialt ansvar - ikke mindst over for mindretal og dem, der ikke lige ligner flertallet. Han og hustruen Birgit var optaget af at hjælpe flygtninge og indvandrere og tog bl.a. initiativ til fastelavnsfest for flygtninge og deres børn i den lokale spejderhytte.

I Grænseforeningens bestyrelse har vi nydt godt af Sven Beiters menneskelige format og engagement. Som en god ven til Sven udtrykker det: »Sven tænkte på Grænseforeningen hver eneste dag. Han forsøgte at se, hvor der var muligheder, og så arbejdede han på at få dem gennemført. Han gav aldrig op«.

Desværre måtte Sven Beiter slippe livet alt for tidligt.

Vi er mange, både nord og syd for grænsen, der er ham stor tak skyldig.

Æret være hans minde.

*Grænseforeningen,
formand Mette Bock,
generalsekretær Knud-Erik Therkelsen*

Martin Bjerringgaard

9.4.1938 – 30.11.2015

Et af de store egetræer er faldet i stormen. Martin var sådan et egetræ. Han stod solidt i den sydslesvigske jord og var altid tro mod sin oprindelse. Vi er mange, der har glædet os over at høre hans gæve og lunefulde sønderjyske sprog, når han holdt en af sine taler, som altid var værd at høre på.

I det hele taget var det noget, jeg lagde mærke til fra den første dag, jeg lærte Martin at kende, at når han sagde noget, så lyttede vi. Jeg har kendt ham og Birthe fra deres sølvbryllup i 1988 og tillige været med til deres guldbryllup 2013 og til alle deres store begivenheder.

Mange gange i menighedsrådsarbejdet var det hans ord, der kom til at veje tungest, ikke på grund af en pågående stil, men fordi der var ræson i, hvad Martin sagde. Man kunne regne med hans dømmekraft. Han huskede detaljer og begivenheder som ingen anden. Han blev min bedste ven og støtte gennem alle årene fra 1988-2015. Altid stod han mig bi i mit arbejde som præst i Valsbøl Pastorat. Jeg husker særlig hans og broderen Viggos indsats, da vi skulle lave skolestuen i Valsbølhus om til »vores kirke«. Han var med i byggeudvalget og brugte utrolig meget tid på at gennemføre vore planer. Han var også aktiv i SSF – en tid lang som formand.

På et tidspunkt kom han og sagde til mig, at det blev for meget med de to formandsposter.

Han ville fortsætte som SSF-formand og gå af som menighedsrådsformand. Efter en lang og god samtale valgte han anderledes. Menighedsrådsarbejdet fik første prioritet, og det var jeg glad over.

Jeg vil ikke her opremse alle de til-

lidsposter, Martin har beklædt, men hovedsagelig holde mig til det kirkelige. Her delte Martin og jeg en fælles interesse – nemlig gudstjenesten søndag efter søndag. Det var til stor opbyggelse for præsten at have Martin siddende på kirkebænken og deltage i gudstjenesterne.

I vores læsekreds bidrog Martin også altid med spændende og gode indlæg, og han vil blive savnet i vores lille kreds.

Birthes og Martins gæstfrihed var legendarisk. Man følte sig altid velkommen i deres hus, og talrige gange har vi nydt bordets glæder sammen. Martin var også altid tjenstvillig. Havde man brug for hjælp, så var han der med det samme – med kort varsel.

Vore tanker går til børnebørnene Stine og Søren, som har mistet en kærlig bedstefar og til Hanne og Thomas og Tove og Karl-Heinz og især til Birthe, som har lidt så stort et tab.

Vi ærer Martins minde og takker for alt det, Gud har givet os gennem ham.

Else og Niels Ebbe Huus

...

»En mand af gammel dyd og dansk oprigtighed – af ja og nej – og hvad man godt og ærligt ved.«

Thomas Kingos ord om søhelten Niels Juel rinder mig i hu og rammer om noget Martin Bjerringgaards sind og virke indenfor det danske mindretals verden. Allerede i Jaruplund for næsten et halvt århundrede siden var Birthe og Martins hus i landsbyen midtpunkt for hjertelig gæstfrihed og stor hjælpsomhed. Martins stille lune og Birthes favnende omsorg for børn og voksne hørte til holdepunkterne, der fik »nykommerne« i landsbyen til at føle sig hjemme. Gæstfrihed og hjælpsomhed, de gamle dyder af dansk oprigtighed.

Siden skiltes vore veje, men den gode og ærlige kerne fra Jaruplund-årene forblev en væsentlig ballast, der fastholdt troen på, at ærlige og oprigtige mennesker, der lægger deres livsindsats i Sydslesvig, er det livets salt, der giver mindretallet indhold og fylde.

Martin hørte - som også Birthe hører - til de mennesker i mindretallet, der uden trang til selvhævdelse yder indsatsen for et varmt, hjerteligt og gedigent mindretalsliv.

Martin trak livet igennem mange spor i kirkelivet, Sydslesvigsk Forening og Sundhedstjenesten. Han gjorde det stilfærdigt, men sikkert og netop med stor oprigtighed. Hans indsigt, sunde sans for realiteterne i mindretallet og den fine humor hjalp ham til at glatte ud og fremme det gode fællesskab i mindretallet, der hvor han følte ansvar og tog opgaver på sig.

Han vil blive savnet i alle sammenhænge, men ikke mindst derhjemme, hvor Birthe og resten af familien nu må leve med tabet, men også mindet om en ægtefælle og far, der på alle måder levede op til fornem dyd og dansk oprigtighed.

Dieter Paul Küssner

...

En kær og nær ven har forladt os. Martin Bjerringgaard døde helt pludseligt den sidste dag i november - sent om aftenen. Martin var en sand sydslesviger, han var født og opvokset på Østerbymark lige syd for den danske grænse.

Han tilhørte det danske mindretal, og han havde gået i dansk skole i Valsbøl.

Som ung arbejdede han ved landbruget. Senere tog han en pædagoguddannelse i Aalborg, og som sådan blev han ansat på Julemærkehjemmet i Kollund, hvor han var i 16 år. Derefter

ter blev han ansat som leder af Fritids-hjemmet i Mariegade i Flensborg, hvor han var, til han blev pensioneret.

Martin havde mange talenter, og han har gjort en stor indsats i det offentlige rum. Han har blandt andet været i bestyrelsen for Dansk Sundheds-tjeneste og gennem mange år var han et engageret medlem i de danske menighedsråd syd for grænsen. Martin interesserede sig levende for mennesker og livet omkring sig.

Han var et usædvanligt menneske med en indsigt i børns sind og tanker, som det kun er de færreste forundt. Hans rolige og besindige væsen var en gave for alle, som han kom i berøring med.

Tilbage står vi med mindet om et stort menneske, som vi fik lov at kende og kalde for ven

Vore tanker går til hans hustru Birthe og til de to døtre Hanne og Tove, som begge bor i Rinkeby med deres familier.

Æret være Martin Bjerringgaards minde.

*Else og Ib Jessen,
Kollund*

...

Så blev Sydslesvig igen fattigere.

Med budskabet om Martin Bjerringgaards uventede død rammes man af sorg. Sorgen får dog ikke lov til at stå alene. Taknemmeligheden over at have kendt og samarbejdet med så pragtfuldt et menneske bryder igennem sorgens mørke. Martin Bjerringgaard var ikke manden af mange ord, men til gengæld kunne man ikke lade være med at lytte, når han sagde noget, for man var aldrig i tvivl om, at han havde hjertet med i det, han sagde og gjorde.

Han lærte fra sig gennem sin oprigtige hjertelighed, omsorg og varme. Utallige er de timer, han loyalt har brugt på at støtte de folkelige og kirke-

lige og for eksempel Dansk Sundheds-tjenestes arbejde i landsdelen, altid med blik for hvor organisationerne og foreningerne kunne gøre mest gavn.

Tilliden til ham var stor.

Han påtog sig et ansvar. Altid solidt, grundigt og vel forberedt. Han tog sig tid til at sætte sig ind i sammenhænge. Aldrig for at bringe sig selv på bane eller i fokus. Han kæmpede aldrig for selv at blive set, men grundlæggende af kærlighed til det danske og for at vi skulle få øjnene op for den rigdom, vi velsignes med her i vores landsdel, når vi frit kan bekende os til vores kultur, arbejde for den og hente næring fra den. Alene og i givende fællesskaber.

Hans energi for, trofasthed og hengivenhed til det danske var og vil blive ved med at være inspirerende for os, som har nydt godt samværet med ham.

Mine tanker går til familien og alle, som var tæt på Martin Bjerringgaard.

Må Guds trøst nå jeres hjerter.

Æret være Martin Bjerringgaards minde.

*Dansk Kirke i Sydslesvig,
Viggo Jacobsen, provst*

...

Mindeord for bedstefar.

Den 30. november mistede vi vores elskede bedstefar Martin Bjerringgaard. Et fantastisk hjertevarmt menneske er pludselig taget fra os, og vi står tilbage med et stort tomrum.

Midt i sorgen føler jeg dog, at det er vigtigt at få fortalt, at min bedstefar var glad til det sidste, og at han fik den død, han havde ønsket sig – med sine kære omkring sig, om end det var før, end nogen havde regnet med. Jeg glæder mig over, at han har nået meget i sit liv, og at han også har nået at lære os børnebørn og vores kærester at kende, og at han i 2013 fejrede guld-bryllup med mormor.

Vores bedstefar var en stor mand, og han har sat sit indtryk på mange, både unge og gamle. Sådan har det også været i forhold til os børnebørn. Vi har gennem ham lært at høste med le, bundet neg og hørt om de gamle dage. Vi har bygget huler og spillet spil. Vi har været med bedstefar på arbejde på fritidshjemmet, og været på lange gåture og cykelture. Vi har været på mosevandring pinsemorgen for at se pinsolen danse. Vi har bedt sammen, været i kirke sammen og ja, jeg kunne blive ved. Der har altid været tid og plads hjemme hos mormor og bedstefar.

Bedstefar har altid været klar til at fortælle en historie, og tit har vi siddet et barnebarn på hvert knæ, mens der blev fortalt eller læst højt.

»Her vandrer lille Peter Madsen til skole med sin mad i kassen. Han læser i en bog om oxen og tænker: Gid jeg snart var voksen!«

Sådan starter Halfdan Rasmussen sin beretning om Lange Peter Madsen, en lille dreng der så inderligt ønsker sig at blive voksen, og som skal så grueligt meget igennem, før han til sidst indser, at det bedste faktisk er bare at være den, han er, nemlig lille Peter Madsen.

Fra før jeg kan huske, har min bedstefar læst denne historie op for mig, og jeg har elsket det. Hvor tit har det ikke heddet »igen bedstefar, be' om« netop som det sidste vers var til ende, og bedstefar har godmodigt gjort som ønsket. Jeg tror også, at han selv har fundet glæde i historien og budskabet om, at det er vigtigt, at man holder af den, man er, og netop bibeholder det barnlige i sig.

I dag er det mig, der har den gamle lasede bog til at stå fremme, og af og til finder jeg den frem og læser den for mig selv, og så mindes jeg nogle af al-

le de stjernestunder, jeg har haft med mine bedsteforældre.

Dengang vi blev døbt, fik vores forældre en forseglede konvolut i varetægt, den skulle vi have på vores 18 års fødselsdag. I den var der en dagbog, bedstefar havde skrevet til os om vores første levetid, en avis fra vores fødselsdag og lidt mønter fra dengang. Tit har man været henne og mærke på konvolutten for ligesom at sikre sig, at det stadig var der, og da dagen kom, og den måtte åbnes var glæden stor over, at bedstefar kunne være med. Jeg glæder mig stadig over, at jeg har den, for deri ligger en hilsen til mig fra min bedstefar, en hilsen jeg til en hver tid kan tage frem og genlæse og grine og glæde mig over. Det varmer i en svær tid.

Jeg er glad og stolt over, at jeg kan kalde Martin Bjerringgaard for min bedstefar, og han vil for altid være i mit hjerte.

Æret være bedstefars minde.

Stine Lund Bjerringgaard

...

Vi sørger. Vi har mistet en god ven, men samtidig må vi glædes over den gave, det er at have haft et trofast og ubrydeligt venskab med Birthe og Martin igennem et langt liv. Først i barndommen som skolekammerater - senere i ungdommen, da Birthe kom til, og I og vi fik familie, har vore børn nydt det nære venskab, der bare virkede som en selvfølgelighed.

Mange gode minder, som intet kan tage fra os. Det lune og milde væsen, Martin mødte én med, er et billede, vi har i vort indre. I Valsbøl kirke og foreningsliv har Martin altid været den, der blev trukket på, når der blandt andet skulle vælges bestyrelse i de forskellige foreninger og i menighedsrådet. Man kunne altid regne med Martin og følte sig tryk ved at sidde sammen

med ham; hans ord havde vægt.

I de senere år stod Martin altid rede i råd og dåd.

I barndommen var Martin (7 år) og Søren (11 år) sammen på Kystsana-toriet i Hjerting i nogle måneder og blev derigennem rystet godt sammen, da de måtte tilbringe julen der – langt hjemmefra.

I Valsbøl Ungdomsforening, i de gode gamle dage, blev der spillet dillettant, det var det rene morskab, når Martin trådte ind på scenen. Der forventedes altid en god figur og et godt grin; vi blev ikke skuffede, det leverede Martin.

For en del år siden var skolebørnene fra Valsbøl-Skovlund Danske Skole skrækslagne. Der blev spillet krybbe-spil, arrangeret af Thomas Hougesen. Martin spillede kromand, der på brøsig måde nægtede »Maria og Josef« plads på herberget. »Hva wel I hee?« - »Hee æ dæ inne plads?« Tror ikke, de små skuespillere glemte det så let.

Der kunne fortælles mangt og meget og ikke mindst sjove træk fra et langt liv, men vi vil mindes Martin i taknem-lighed og tænke på Birthe og hele fa-milien i deres store sorg og savn, og håbe, de får de kræfter, der skal til.

Æret være Martins minde.

Søren og Annelise Lund

...

I 1999 blev jeg valgt ind i SSFs amts-styrelse for Flensborg Amt. Et af de allerede siddende bestyrelsesmed-lemmer var Martin Bjerringgaard, som blev amtets delegerede i Dansk Sund-hedstjenestes sundhedsråd.

Da jeg, ligeledes i 1999, blev valgt ind i sundhedsrådet, supplerede vi hinanden, når der på amtsgeneralfor-samlinger skulle berettes om arbejdet i Dansk Sundhedstjeneste.

I 2005 blev Martin på SSFs vegne

valgt ind i Sundhedstjenestens forret-ningsudvalg, hvor jeg allerede sad på Kvindeforeningens vegne; vi kom altså også der til at arbejde sammen i besty-relsen, indtil Martin stoppede i 2009.

I alle de år, jeg har haft med Martin at gøre enten i den ene eller den anden sammenhæng, har jeg haft et godt og tillidsfuldt samarbejde med ham, rolig og besindig i sin argumentation som han var.

Martin var et utroligt flinkt og venligt menneske, altid til at stole på og al-tid rede til at give en hjælpende hånd med.

Hans store interesse gjaldt Dansk Sundhedstjeneste især hjemmesyge-plejen og de mennesker, der trængte til hjælp. Den hjælp, Sundhedstjenesten kunne yde for at lindre de gamles og syges problemer, havde for ham altid langt højere prioritet end spørgsmålet om finansiering af samme.

Martins kone Birthe havde i sit ar-bejdsliv været sygeplejerske, Hanne, Martins ene datter er sygeplejerske i Dansk Sundhedstjeneste, så han har altid haft denne del af Sundhedstjene-stens arbejde helt tæt inde på sit dag-lige liv.

Jeg vil på vegne af forretningsud-valget gerne posthumt sige tak for den indsats, han har gjort.

Vi vil ikke glemme ham, og vi sørger med Birthe og familien.

Æret være hans minde.

*Annemarie Erichsen
p.v.a. forretningsudvalget i
Dansk Sundhedstjeneste
for Sydslesvig*

...

Berørte måtte vi tage til efterretning, at Martin Bjerringgaard har forladt os for evigt.

Vi har med Martin mistet en person-lighed i det danske mindretal i Medel-

by sogn.

Martin stod for ligefremhed, pålidelighed og varme.

Vi vil savne Martin.

Vores medfølelse går til familien.

*Gudrun Lemke,
formand for SSF-distriktet
p.v.a. mindretalsforeningerne
i Medelby*

Grethe Bro

17.6.1929 - 14.12.2015

Heilpraktiker Grethe Bro, Silkeborg, tidligere Egerfnørde, er ikke mere.

»Når jeg skriver dette brev, er det i håb om at hjælpe de mange ældre mennesker, der er kommet i den samme situation, som jeg kom i, da jeg som 85-årig fik kræft. Hospitalerne kunne kun tilbyde mig en behandling, hvis effekt var værre end selve sygdommen. Det er nemlig svært for gamle mennesker at klare den hårde kemobehandling. Det er umenneskeligt og totalt uværdigt for et land som Danmark, at lægerne ikke vil åbne op for andre milde menneskelige og livsforlængende metoder, især set i lyset af at metoderne er udbredt i vores nabolande Tyskland, Schweiz, England og Østrig.«

Sådan indledte Grethe sin beretning i Kræftforeningens blad "Tidslerne" nr. 3, 2014.

Grethe beskrev sit sygeforløb som kræftpatient i det danske sundhedsvæsen, som det havde været indtil dette tidspunkt, samt sine visioner for samme sundhedsvæsen.

Siden begyndelsen af 1970'erne, hvor Grethes mand, tidl. skoleinspektør ved Jes Kruse-Skolen i Egerfnørde, Ingvar Bro, blev alvorligt syg, og lægerne ikke kunne hjælpe, gik Grethe i gang med at lære nogle andre metoder

end dem, som man bruger i det officielle sundhedsvæsen.

Hun lærte zoneterapi hos Hanne Markwardt i Königsfeldt. Hun lærte akupunktur i Kiel. Og hun tog til København for at lære kinesologi, samt mange andre alternative/ komplementære ting.

Og når hun kom hjem fra alle disse kurser, tog hun straks det lærte i brug.

Grethes allerførste patient var i øvrigt sendt til hende af dr. Nürnberg, som ikke kunne gøre mere for Frau Schlüter.

En dag bankede det på døren, og en venlig mand fra kommunen fortalte forsigtigt Grethe, at man i Tyskland ikke måtte tage mennesker i behandling, med mindre man var uddannet heilpraktiker.

Og i øvrigt kunne man kun blive uddannet/ eksamineret heilpraktiker, hvis man var tysk statsborger.

Grethe var dansk!

Via Karl Otto Meyer, som dengang var SSWs repræsentant i landdagen i Kiel, blev loven ændret, så også ikke-tyske statsborgere kunne uddanne sig til heilpraktiker på Eppendorf sygehus i Hamborg. Det var dengang, hvor professorer og læger var undervisere på heilpraktiker-uddannelsen.

I november 1981 modtog Grethe som den første udlænding nogensinde sit eksamensbevis som heilpraktikerin. Hun var glad og stolt. Da uddannelsen startede i 1978, var de 300 lyttende studerende til forelæsningserne, og nu tre år senere gik Grethe op til eksamen og bestod. Af de 300 som startede, bestod 39, og Grethe var én af dem.

Hun beviste, at Karl Otto Meyers arbejde med at få ændret Hitlers gamle lov fra 1939, så også ikke-tyske statsborgere kunne uddanne sig til heilpraktikere, var alle anstrengelserne værd.

Gennem alle årene indtil 1997, da

Grethe og Ingvard flyttede til Silkeborg, var Grethes praksis dagligt fyldt med mennesker, der kom for at få den hjælp, som de ikke kunne få i det almindelige lægesystem. Også langvejs fra: Hamborg, Hannover og så videre kom de fra.

Rygterne var løbet i forvejen, at Grethe Bro i Egernførde med stor sandsynlighed kunne hjælpe.

Også gennem årene i Silkeborg tog Grethe patienter ind, som hun hjalp. Så sent som i forsommeren i år har hun haft klienter, som det hedder i Danmark.

»Så gik jeg i gang med at planlægge min egen behandling: Vitaminer og mineraler i store mængder (dosis og slags blev testet kinesiologisk, da enhver behandling jo er individuel). Ligeledes de homøopatiske midler. Kosten bestod af mange grøntsager og kun lidt kød fra økologisk fjerkræ. Fra et tysk apotek fik jeg Graviola-kapsler og misteltenampuller, som jeg stadig sprøjter mig med tre gange om ugen. (Mistelten-behandlingen skal ske under kyndig vejledning.) Og daglig drak jeg urtete efter Maria Trebens bog »Lægeplanter fra Guds Have«.«

Sådan skrev Grethe i Tidslerne, nr. 3, november 2015. Hun skrev også, at hun faktisk havde det så godt i begyndelsen af 2015, at hun var begyndt at slække på kuren.

I forsommeren 2015 så Grethe en udsendelse i TV om intravenøs C-vitamin-behandling (Redox). Det gjorde hendes svigersøn, som er lungeoverlæge, også. Han hjalp sin svigermor med disse behandlinger en gang om ugen. Grethe sluttede sit indlæg med: »Det ser ud til, at det holder sygdommen nede. Hvor længe ved jeg ikke, men jeg er taknemmelig for hver eneste måned, jeg får lov at leve.«

Fem måneder efter sin 86-års fødselsdag har Grethe i taknemmelighed

sagt »tak for denne gang, og på gensyn«.

Vi, der har kendt til hendes kunnen, er evig taknemmelige for at have kendt hende – og lært af hende.

*Solveig Rasmussen,
kinesiolog, Billum,
tidl. lærer i Jaruplund*

Hans Dethleffsen

14.3.1936 – 24.5.2016

Hans Dethleffsen var et grænse-landsbarn, født 14. marts 1936. Gennem mange år var han en markant erhvervsmand tilknyttet ikke mindst Flensborg Bryggeri.

Dethleffsen voksede op med et klart tysk perspektiv på det dansk-tyske grænse-land. Dette på trods af familie-mæssige relationer til København.

Hans Dethleffsen var aktiv i den tyske grænseforening og senere formand for Arbeitsgemeinschaft Deutsches Schleswig (ADS). Men med tiden fik han ligesom mange i det danske mindretal øjnene op for værdien af et fredeligt mellemfolkeligt samvirke mellem dansk og tysk.

Han ønskede at bidrage til forsoning og ligestilling, og som formand for Stammkomitee von 1864 havde han en vision om, at danskere og tyskere hånd i hånd gennemførte den såkaldte Oversøemarch hvert år den 6. februar. I tæt samarbejde med daværende SSF-formand Heinrich Schultz banede han således vejen for dette dansk-tyske fællesarrangement til minde om tyske, østrigske og danske faldne i 1864 og den særlige humanitære indsats, borgere i Flensborg dengang tog på sig.

Det danske mindretal takker Hans Dethleffsen for sit grænseoverskridende arbejde. Han har i høj grad medvirket til, at det dansk-tyske grænse-land har bevæget sig fra et mod hinanden

til et med hinanden.

Han var »Brückenbauer«.

Æret være Hans Dethleffsens minde.

Jon Hardon Hansen,

SSFs formand,

Jens A. Christiansen,

SSFs generalsekretær

Henrik P. Gissemann

23.9.1964 – 15.5.2016

Kære Henrik.

Pinsemandag fik jeg den ufattelige meddelelse om, at du var omkommet ved en bilulykke. Dine to børn, som sad med i bilen, slap heldigvis med livet i behold. Det må være en stor trøst for Susanne.

Her i Kappel Danske Børnehaven tænker vi rigtig meget på dig, på din start her som barselsvikar og siden fastansat. Det er tre år siden, og det synes, som kom du ind på kontoret i går for at søge stillingen. Vi var alle sammen enige om, at det var dig, vi ville have.

Du har ikke haft brug for mange ord og store armbevægelser for at sætte dine spor her hos os. Du har gjort indtryk på hver enkelt i personale og forældregruppen og især hos børnene. Men også vores naboinstitutioner har lidt et stort tab, som skoleleder Helga Bade sagde: »Vi havde meget til fælles, alt for lidt tid til at snakke videre, Irid du måtte godt have manglet en onsdag mere«. Eller fritidshjemsleder Manfred Bauch sagde: »Vi fik os en lille snak hver dag, han var en god kammerat«.

Dine egne kollegaer siger om dig, at du var lyttende, lun, optimistisk, ærlig, loyal og engageret, alt sammen attributter, som du levede fuldt ud.

Du var vores naturleksikon, du gav børnene i myregruppen nogle dejlige oplevelser i skoven. De lærte, udvik-

lede og engagerede sig sammen med dig og Sandra. Du var god til at lave mad, som vi alle fik lov til at smage på.

En af vores mødre sagde: »Henrik siger ikke så meget, men med få ord fik han sagt det, der skulle siges«, og Henrik - du handlede.

I det sidste år fungerede du som konstitueret stedfortræder, jeg vil hellere kalde dig souschef, for vi var et godt ledelsesteam. Du overtog opgaver, udførte dem omhyggelig og var i denne position vellidt hos dine kollegaer. Du var mig en utrolig støtte og hjælp. Vi fik os mange faglige og personlige samtaler, hvor børnehavens ve og vel og især den faglige udvikling var i fokus. Du var god til at skelne mellem det private og det professionelle og havde en stor empatisk evne. Også her brugte du ikke mange ord, men et lille klem gjorde tit store underværker.

I dag snakkes der om inklusion og inkluderende fællesskaber. Jeg vil påstå, at du havde et inkluderende væsen. De personer, der krydsede din vej, mødte du med respekt og empati. Du udelukkede eller rettere sagt ekskluderede ikke.

Vi er nu klar over, at vi kun har haft dig til låns i tre år, men det var tre år, som ingen af os vil være foruden.

Vi har fældet mange tårer over din pludselige bortgang, men tanken om, at du har krydset vores vej og har opholdt dig her, giver os trøst.

Vi er i tankerne hos din kone Susanne, jeres børn Søs og Bror samt familien.

Æret være dit minde.

Irid Stephani

Kai Gram Nielsen

28.9.1941 – 7.10.2016

Efterhånden som man kommer op i årene, læser man også om de gode mennesker, som er gået bort, og som man har kendt. Kai Gram Nielsens død fylder mig med vemod.

Jeg mødte ham første gang som konsulent i Skoleforeningen, da jeg blev ansat på Ladelund Danske Skole i 1982. Jeg følte mig godt tilpas i Kais selskab fra første øjeblik. Venlig og imødekommende var han, og da de praktiske ting var klare, sagde han til mig. »Gå ned i byen og spis en pølse og få dig en konto i Union-Bank«.

Det er sådan små hyggelige bemærkninger, man aldrig glemmer. Kai udstrålede venlighed, og han spredte glæde omkring sig. Senere da jeg blev skoleleder i Ladelund, var Kai den, man henvendte sig til, når der opstod problemer. Han var aldrig bange for at tildele en ekstra lærertime, hvis det var det, som kunne få undervisningen til at hænge sammen. De tider er for længst forbi.

Hvis der var krisemøde på skolen med forældre, var han der altid for at bakke os op på skolen. Ved skolens højtider, jubilæer og lignende var han der også altid. Det glemmer jeg ham aldrig for. Dog kunne han også være bestemt, når vi brugte for mange penge på skolen. »Per«, sagde han, »der bliver snart lukket for det varme vand«.

Jeg ved, at han også var vellidt af os, som var ledere af de små danske skoler på landet, og jeg blev ked af det, da han valgte at forlade centraladministrationen i Stuhrs Allé for at blive skoleinspektør på Jens Jessen-skolen.

Da jeg selv senere blev ansat på kontoret i Stuhrs Allé hørte jeg altid fra kollegerne der, at Kai Gram var en chef, som var vellidt, og at han var savnet.

Nu nyder jeg livet som pensionist i Vorupør, og også heroppe i Nordvest-

jylland har Kai Gram sat sine spor, idet han i mange år havde et sommerhus i Klitmøller.

Jeg har desværre ikke kendt ham som privatperson, men de gode minder har jeg om et dejligt menneske.

Mine tanker går til hans familie.

Æret være Kais minde.

*Per Jürgensen,
Vorupør*

...

Det var med vemod, jeg modtog meddelelsen om Kai Gram Nielsens død; vores populære inspektør på Jens Jessen-Skolen fra 1989 til 2002. Har man kendt Kai, oplevet ham som inspektør, har man mange gode minder at øse af. Man kan vel godt sige, at han hørte lidt til den gamle skole, på ingen måde autoritær, men der kunne godt lide, når lærerne havde lidt svært ved at få rejst sig fra sæderne efter det store frikvarter: »Så mine damer og herrer, klokken har ringet«.

Kai kom fra Horsens, som han ofte refererede til, havde været på flere skoler i Sydslesvig som skoleleder, og det var mit indtryk, han kendte hver en plet i det gamle land. Næstsidste station på rejsen gennem Sydslesvig var på Skoleforeningen som skolekonsulent, inden han afsluttede sit virke på Jens Jessen-Skolen.

Jeg mindes de første år, Kai var på skolen, når han kom dampende gennem lærerværelset, naturligvis var pi-ben hans faste følgesvend. Så en dag var det slut med rygningen. Der blev indrettet rygerum, nye tider var på vej. Det skete dog, at Kai frekventerede rygelokalet, og så gik latteren høj, når Kai kom med sine muntre og humoristiske bemærkninger.

Ja, det var så typisk for Kai, at han kunne få de små hændelser i hverdagen drejet, så der kom en morsom pointe, der vakte latteren og skabte en god atmosfære i fællesskabet. Som for eksempel da han gengav en hændelse

om undertegnede, som skulle til byen med en klasse. Da bussen var stopfyldt, og det var svært at få organiseret buskortene til billettering sprang jeg over, men skæbnen ville, at der blev kontrol.

Kontrolløren var imidlertid en gammel elev fra Jens Jessen-Skolen. Hun gik bagefter til skolens kontor og fortalte om Thomsens unode. Kai klarede så situationen med et: »Du ved jo godt, at Jan Thomsen er en lidt forvirret mand«. Naturligvis måtte jeg siden hen i Kais humoristiske udlægning af episoden stå for skud for den bizare oplevelse.

Kai satsede meget på skolens udvikling, og det var i hans periode, at planerne omkring en idrætshal blev sat i gang. En flot trappe, inspireret fra Pergamonmuseet i Berlin blev installeret i den gamle gymnastiksal.

Det var Kais kongstanke at satse på forældrearbejde, helt bogstaveligt. Så skulle der i en weekend (det blev til to, tre) satses på at opføre et lille havehus ved indkørslen til skolen. Den skulle bruges til salg af pizzaer og drikkevarer. Så blev der arbejdsweekend om noget så genialt som at gøre de gamle skoleborde moderne ved hjælp af en anordning, der kunne hæve bordpladen.

Vi har haft mange hyggelige lørdage, hvor lærere og forældre tog et nap sammen for at fremme faciliteterne på Jens Jessen-Skolen.

Efter hans pensionering og gennem årene så vi ikke Kai på skolen. Imidlertid har det været mig en glæde at møde Kai et par gange om året. Vi skulle naturligvis sidde og drikke en øl ja, måske to, og så kunne det nok være, at snakken gik om gamle dage på skolen.

Den fik ikke for lidt, når Kai kom med de gamle historier og oplevelser, dem som krydrede livet og skabte gode dage på Jens Jessen-Skolen.

Tak for alt Kai.

*Jan Thomsen,
Holbøl/ Kruså*

...

Et sorgens budskab, Kai Gram Nielsen er død.

Vi, som holdt af hele familien, nød deres Valsbøl-tid fra 1972 til 1981 og føler trang til at mindes og takke for den tid.

Kai var som skoleleder, kirkeled og i alt foreningsliv aktiv deltager i livet omkring og på Valsbølhus.

Kai var god at arbejde sammen med i forening og menighedsråd, eller når vi som forældre stod og var tvivlrådige angående vore poder. Hans ord havde vægt, var gennemtænkte og altid med godmodig gemytlighed.

Det er nok især Kais lune, man vil mindes og tænke på med smil i sind.

Til bestyrelsesmøder i SSF og SSW, ungdomsforeningen, menigheds- eller andet råd, var det aldrig kedeligt at deltage. Kai fik tingene til at glide på en god, konstruktiv og gemytlig måde, og på Valsbølhus var der liv i familien med fire småbørn: Leif, Birthe, Mette og Lars.

Skolebørnene kunne komme hjem og fortælle: »Ved I, hvad Kai fortalte os i dag?«, og så kom der en eller anden god eller »skræk«-historie, som lige skulle tygges lidt på - Kai var en gudbenådet fortæller.

Vore børn havde en god og tryk skoletid i Valsbøl. Det kan vi ikke takke nok for.

I taknemlighed sender vi en kærlig hilsen til jer alle i familien.

*Søren og
Annelise Lund*

...

Kai Gram Nielsen var byformand for SSF i Flensborg fra 1995 til 1999. Den tidligere konsulent for Skoleforeningen og daværende inspektør på Jens Jessen-Skolen var et nærliggende valg til posten, ikke p.g.a. sine poster, men for den selvfølgelighed, hvormed lærersønnen, knægten fra Horsens-kanten, allerede fra begyndelsen som lærer i Sydslesvig (Karby), engagerede sig

i det folkelige, frivillige arbejde. Især SdUs styrelse kom jo i mange år til at nyde godt af Kai Grams store flid, lune og besindighed i at få tingene til at udfolde sig på bedste vis. En typisk pibe-ryger.

At skole og forening hører sammen som hånd i passende handske, er faktisk ikke værd at nævne i sammenhæng med Kai Gram Nielsen. Foreningserfaringen og pligtvilligheden, som det nuomstunder hedder, var der, og han sagde ja til at efterfølge Dieter Matthiesen som SSF-byformand, selv om han var "ny" i den sammenhæng – og "rigsdanser".

Der er tradition for, at byformænd holder i en rum tid, og det havde Kai Gram Nielsen sikkert også tænkt sig, men helbredet begyndte at volde kvaler.

Det holdt ham så også mere væk fra Flensborg, end han helt sikkert havde tænkt sig, da han gik på pension og slog sig ned i Kruså. Jeg husker dog helt tydeligt sidste gang, jeg så ham og først ikke genkendte, men hvor der også faldt nogle ord om "byformand".

Sådan noget forbinder

Vi forbinder ham nu ved hans død med tak for den plads, han indtog i vore rækker, for den menneskeligt fine måde han gjorde det på, og sender nu varme tanker og hilsener om fred og alt godt til hans efterladte.

Æret være Kai Gram Nielsens minde.

*Preben K. Mogensen,
byformand, SSF Flensborg*

Hans Erik Hansen

15.3.1936 – 16.3.2016

Tidligere formand for Dansk Sundhedstjeneste og tidligere ordførende direktør i Union-Bank, Hans Erik Hansen, døde 80 år gammel.

Hans Erik Hansen var uddannet bankmand, og i 1971 kom han fra Danmark til Union-Bank for at sætte sig i direktørstolen. Jobbet som ordførende direktør bestred han frem til sin pensionering den 2. januar 2000, men pensionist blev han ikke. Allerede i 1976 blev han valgt ind i sundhedsrådet og i 1999 i forretningsudvalget under Dansk Sundhedstjeneste, og i starten af 2000 blev han ny formand i Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig. Den post bestred han i 11 år og han sad ved roret, da sundhedstjenestens gamle bygning blev revet ned og nybygningen på Skovgade rejste sig på grunden, og han var også manden, der var med på banen, da ombygningen af Dansk Alderdomshjem stod på.

I november 2011, knap 75 år gammel, trak han sig fra formandsposten, men fortsatte i forretningsudvalget frem til 2015.

Han døde onsdag den 16. marts, dagen efter sin 80 års fødselsdag.

tir

...

Vores mangeårige ordførende direktør Erik Hansen nåede lige den 15. marts 2016 at fylde 80 år.

Erik Hansen kom til Union-Bank i året 1971, og efter 29 år ønskede han at gå på pension for at nyde fremtiden med familien.

I årene, hvor Erik Hansen bestred direktørembedet, gennemgik banken store forandringer fra at være en primær mindretalsbank til at åbne sig som en aktiv bank i regionsområdet.

Men stadig med det danske og det to-sprogede islæt.

Erik Hansen var både afholdt af bankens kunder og også af bankens medarbejdere. Banken har i de mange år haft en særdeles loyal og dygtig direktør.

Erik Hansen var en aktiv person i det danske mindretals arbejde. Det viste også hans mange aktiviteter, efter

at han stoppede i banken. Ikke mindst i Borgerforeningen GmbH og Dansk Sundhedstjeneste.

Vore tanker går til Erik Hansens familie, som har været en hel del igennem i Erik Hansens sygeperiode.

Æret være Erik Hansens minde.

*Mogens Therkelsen,
formand,
p.v.a. Union-Banks
tilsynsråd og direktion,*

...

Det er med dyb sorg, at vi i Dansk Sundhedstjeneste har erfaret, at Sundhedstjenestens mangeårige formand Hans Erik Hansen ikke længere er iblandt os.

Den store energi og det engagement, som Erik havde overfor de svageste i samfundet, kom til udtryk i en aldrig svigtende arbejdsindsats for Sundhedstjenesten i såvel sundhedsrådet som i forretningsudvalget. Vi, som havde et nært samarbejde med Erik, satte stor pris på såvel hans humanitære indstilling som på hans professionalisme, når det drejede sig om for eksempel Sundhedstjenestens økonomi og byggeprojekter.

Eriks mangeårige virksomhed i Sundhedstjenesten går tilbage til 1976, hvor han blev udpeget som medlem af Sundhedsrådet. Efter at være indtrådt i forretningsudvalget i 1999 overtog Erik i 2000 formandsposten, og han ledede os med myndig hånd frem til 2011, hvor han fratrådte som formand, men fortsatte som medlem.

Erik varetog sammen med sit medlemskab af forretningsudvalget også positionen som bestyrelsesformand for Plaetner Stiftelsen, der ejer og i samarbejde med Sundhedstjenesten driver en ejendom i Møllegade med pensionistboliger. Ved generalforsamlingen i 2015 takkede Erik af efter af tjent værnepligt, men var savnet i ar-

bejdet i forretningsudvalget.

Eriks lange og store engagement i Sundhedstjenesten har været af uvurderlig karakter. Ikke bare hans faglige kompetence i mange af de områder, vi i forretningsudvalget skulle tage stilling til, var af stor betydning for de beslutninger vi tog, men også hans menneskelighed og lune humor dannede grundlag for en god og tillidsfuld atmosfære i udvalget.

Erik gjorde aldrig et stort nummer ud af sig selv, men igennem det lange samarbejde blev det mere og mere klart, at Erik var en formand, som på en stille måde gjorde brug af hans store kontaktflade til fordel for vores organisation. Vi har så megen grund til at være ham taknemlig for den positive udvikling, som Sundhedstjenesten har oplevet igennem årene. Mange nye og innovative tiltag blev taget i hans periode, men aldrig klappede han sig selv på skuldrene. Han var god til at lade den enkelte føle sin egen værdi. Havde man en særlig udfordring, som man ikke helt vidste, hvordan man skulle klare, gik man aldrig forgæves til Erik, som altid stod parat med både råd og dåd. Jeg er så glad for, at jeg fik lov at blive oplært under hans regi og fik lov at lære denne varme person at kende gennem vort tætte samarbejde.

Vore tanker går til Margit og familien. Margit var hans absolutte støtte og chef, som Erik selv sagde. Hun passede på ham, når han blev lidt for engageret og sørgede for, at de havde tid til også at nyde livet efter hans mange arbejdsår. Han gav ofte udtryk for dyb glæde og taknemlighed for hende.

Det samme kan vi sige fra Sundhedstjenesten: Taknemlighed over for Erik, men også overfor Margit, at vi fik lov at have ham i Sundhedstjenesten.

Vore tanker går til hele familien,

som nu må undvære denne store personlighed.

Æret være hans minde.

*Randi Kuhnt,
formand,
Dansk Sundhedstjeneste
for Sydslesvig*

...

Hvor vil Erik Hansen blive savnet. Ikke kun i familiens sammenhænge, men sandelig alle de steder, hvor han kom i berøring med sin omverden. Han har sat store aftryk i det sydslesvigske landskab.

Jeg kan f.eks. ikke køre forbi Dansk Sundhedstjenestes administrationsbygning i Skovgade uden at sende Erik Hansen en venlig tanke. Hvor var det rigtigt set af ham, og hvor var det godt, at det var ham, der var formand for Sundhedstjenesten på det tidspunkt. Han forstod at fremlægge ideen om dette nye hus over for A.P. Møller-Fonden på en overbevisende måde. Ingen kunne have gjort det bedre.

Erik Hansen er beviset for, hvor meget man kan opnå gennem mildhed, gennem konstruktiv formidling af og appel om at se det fælles ansvar. Han lod os alle få fornemmelsen af, at vi er sammen om at skabe.

Han favnede bredt i sin solidaritet og medmenneskelighed. Det viste, hvor stort et menneske, han var. Omsorgen rakte fra beboerne i Plaetner Stiftelsen, beboerne på Dansk Alderdomshjem, børnene, der havde brug for et ophold i Hjerting, til brugerne af Bennetgaard og hjemmesygeplejerskernes tjeneste og Dansk Sundhedstjenestes mange medarbejdere.

For slet ikke at tale om hans kæmpe indsats i Borgerforeningen GmbH. Igen og igen bestræbte han sig på at appellere til det bedste i mennesket for på den måde at fremelske en indsats til fordel for brugerne og kolleger, for samliv og kultur.

Han var en sand brobygger. Han var

levendegørelsen af, at den korteste vej mellem to mennesker er et smil. Sådan må det også have været at have haft ham som direktør i Union-Bank. Selvfølgelig skulle man aldrig undervurdere ham i hans venlighed. Han kendte menneskers skyggesider; men i hans væremåde og omsorg for medmennesket lå der altid et ønske om og en vilje bag i retning af at gøre livsvilkårene bedre og få det bedste ud af situationen.

Erik Hansen var trofast over for sin menighed. Også her vil han blive savnet.

Tankerne går til familien. De er fyldt af taknemmelighed over at have kendt så pragtfuldt et menneske. Smerten er stor. Måtte Guds trøst styrke deres sammenhold.

Æret være Erik Hansens minde.

Viggo Jacobsen, provst

...

Vor gode ven Erik Hansen er efter længere tids svær sygdom taget herfra omgivet af sin familie.

Erik Hansen og hans kone Margit lærte jeg at kende for over 40 år siden, da Erik dengang søgte den opslåede stilling som ordførende direktør ved Union-Bank i Flensborg. Erik var på daværende tidspunkt ved en bank på Sjælland, men da hans kone var fra det sønderjyske, var det nok årsagen til, at han fandt interesse i den opslåede stilling. Jeg husker med al tydelighed det første møde ved mine forældre, der siden førte til et helt fantastisk venskab mellem mine forældre og Erik og Margit.

Dette venskab har vi med stolthed, min kone og jeg, kunnet overtage, hvorfor vi har haft et indgående kendskab til hele familien samt deres tre dejlige børns opvækst. Det har medført et utroligt nært venskab, som vi har nydt i fulde drag.

Erik var en person, man skulle kende, for han var ikke en med de mange

ord, og han talte ofte sagte, men det han sagde, og det han stod for, det var holdninger og værdier, som man kunne lære af, men også havde stor glæde og fornøjelse af at diskutere omkring.

Vi kommer til at savne Erik i vores kreds.

Glædeligt har det også været for os at høre om de mange positive og dejlige oplevelser, Margit og Erik har haft, efter at Erik stoppede i Union-Bank. Det er blevet til rigtig mange gode og interessante rejseoplevelser for de to mennesker, som de sådan havde fortjent.

I de svære timer for Margit og familien er det glædeligt, at de kan tænke tilbage på en dejlig mand samt en far, svigerfar og morfar, der har værdsat familien så højt og altid har været til stede, når det var ønskeligt.

Erik vil forblive i vor erindring som den dejlige, varme og oprigtige person, han altid var.

Æret været Erik Hansens minde.

Helen og Mogens Therkelsen

Erik Hedegård

7.9.1932 – 30.10.2015

Vor Knuds-broder Erik Hedegård er ikke længere i blandt os. Det er vel ti år siden, at vores broder blev ramt af sygdom, og derefter har han måttet tilbringe resten af sine leveår som delvis lammet og siddende i kørestol. En svær tid både for ham og hans hustru Lis. Dette til trods kom meddelelsen om hans død alligevel overraskende for os.

Vores broder blev født den 7. september 1932 på Holstebroegnen. Her havde han sammen med sin hustru Lis i mange år drevet et større livsværk, som han selv kaldte det, indenfor handel med korn og foderstof samt kolonialvarer.

Efter mange års hårdt arbejde i Skave besluttede de to rare mennesker i 1991 at afhænde deres virksomhed og begyndte at se sig om efter et nyt værested.

Valget faldt på Flensborg, nærmere betegnet Finisberg 14, hvor familien bosatte sig i et flot hus med stor have og skulle nu begynde på et fortjent otium. I mange år blev der rejst ud i den store verden, hvilket der ikke havde været tid til, da de havde virksomheden. En dejlig hobby, som de var fælles om, nemlig golfspillet, blev også dyrket og gav dem mange gode venner i det sønderjyske, også i Flensborg-området.

I den forbindelse kom Erik i kontakt med brødre i St. Knudsgildet, hvor han blev optaget som broder i 1992.

Hans lune bemærkninger som gammel købmand og Lis med sit venlige væsen gjorde dem begge til nogle afholdte mennesker i vores gilde, men også af alle deres øvrige venner. Man kunne kun blive imponeret over de to, som flyttede til et fremmed land uden at kunne sproget, men det gik godt.

Vores verden er desværre sådan indrettet, at intet gror ind i himlen, og således heller ikke for de to. Erik Hedegård blev ramt af en voldsom blodprob i hjernen og måtte tilbringe sine sidste ti år afhængig af Lis og øvrige hjælpere. Disse mennesker har hjulpet ham meget, men dog var det svært for ham at være afhængig af andres hjælp.

Erik ville ikke gerne være til besvær, og som følge deraf så vi ham ikke ofte i St. Knudsgildet. Brødrene besøgte ham af og til i hans hjem, men den lune og glade broder som vi kendte, var der ikke mere.

Nu er vores kære broder Erik Hedegård gået bort, men han har med sit virke og brodersind gjort sig bemærket og afholdt i vores gilde, og han vil bli-

ve husket som en værdig knudsbroder af fineste slags.

Vore tanker er hos Lis og familien.

*Heinz Rudebeck,
oldermænd,
St. Knudsgildet Flensborg*

Ruth Herlin Jensen

1.3.1925 – 27.10.2015

På en af efterårets smukkeste dage måtte vi tage afsked med vor kære nabo Ruth Herlin Jensen.

At Ruth måtte indlægges igen, kom som en overraskelse. Hun var lige blevet hjemsendt efter et længere sygehusophold, skulle komme til kræfter igen og genoptrænes for at blive frisk til julen, som hun var begyndt at se frem til, og som hun også i år skulle fejre sammen med sin kære familie.

Ruth og Børge, Hans og jeg var kollegaer, og siden blev vi gode venner. Vi blev sågar naboer, og det har vi nu været i 36 år. Vi har haft samme beskæftigelse. Vi har sammen kunnet nyde vort otium, og vi har delt sorger og glæder.

Ruth var altid aktiv – både ude og hjemme. Mange vil huske hendes og Børges indsats for den frivillige idræt og ved Gymnastikforeningen Dans opvisninger i Idrætshallen.

Det var en stor sorg for Ruth at miste Børge. På trods af sit tab magtede hun at være aktiv helt op i sin høje alder. Hun var interesseret i alt, hvad der skete – både i den umiddelbare omverden men også længere ude. Hun var gæstfri og utrolig omsorgsfuld og utrættelig i sin hjælpsomhed over for andre, hvilket især kom naboer, venner, bekendte og familien til gode.

Ruth var en viljestærk kvinde, der stillede krav både til sig selv og til andre. Opgaver – hvad enten de skulle løses af hende selv eller af andre – skulle så vidt muligt løses perfekt. »Tingene

skal gøres ordentligt« - plejede hun at sige.

Vi er glade og taknemmelige for gode, fælles oplevelser, for godt naboskab og for mange gode minder. Vi vil savne hende.

Æret være Ruths minde.

Barbara Andresen

Hans-Jürgen Holm

16.11.1928 – 26.4.2016

Knuds-broder Hans Jürgen Holm er ikke længere i blandt os. Vor broder havde deltaget i gildet og i mødet i stolbroder-kredsen så sent som i ugen inden.

Holmi, som de fleste brødre kærligt kaldte ham, var godt nok ved at blive gammel, og hukommelsen havde været bedre, men dette til trods kom meddelelsen om hans død overraskende for os.

Vor broder blev født den 16. november 1928 i Slesvig, hvor han efter sin skolegang blev uddannet som tandtekniker. Han fortsatte med at arbejde i Slesvig indtil 1954. Han havde mødt sin Karla i 1951, men de forblev kærestepar, selv om hun var flyttet til København. Nogle år senere flyttede Holmi til Flensborg og begyndte at arbejde hos en tandlæge dér.

Karla og Hans Jürgen blev gift i 1957, og vor broder arbejdede i et tandteknikerfirma, indtil han i 1965 startede eget firma.

Lejligheden i Flensborg blev opgivet, og Karla og Hans Jürgen byggede i 1969 eget hus i Lyksborg. Der var i mellemtiden kommet to børn til. Vor broder oparbejdede en anerkendt tandteknik klinik på Holmen i Flensborg. Denne klinik blev drevet videre indtil 1994, hvorefter sønnen overtog forretningen.

Gennem hustruen Karla var Hans Jürgen Holm kommet i forbindelse med St. Knudsbrødrene, og han blev

optaget i broderkredsen i 1984.

Hans venlige og rare fremtoning gjorde ham snart til en afholdt broder, desuden bragte hans flittighed ham i stolbroder-kredsen. St. Knudsgildet har haft stor glæde af hans indsats for gildet. Han var en jævnlig gæst ved vore mange besøg hos såvel de danske som tyske venskabsselskaber.

Efter sin pensionering i 1994 tog Karla og han jævnligt ophold i Grækenland, men efter 16 år med lange ophold i Grækenland blev lejligheden i syden opgivet, og den faste bopæl blev nu i Lyksborg. Holmi deltog med glæde i golfspilletets kunst, ligesom han er en mester i at udføre emblemer og medaljer, især med St. Knudsgildets symboler, til gavn og glæde for mange brødre.

Nu er vor kære broder dommer Hans Jürgen Holm gået bort, men han har med sit virke i gildet og brodersind overfor brødrene gjort sig bemærket og afholdt i vort gilde, at han vil blive husket som en værdig St. Knudsbroder af fineste slags.

Vore tanker er hos Karla og familien.

*Heinz Rudebeck,
oldermand,
St. Knudsgildet Flensborg*

Horst Hoop

3.4.1935 – 20.12.2015

Telefonen ringede, og Margaretes stemme var i telefonen. Med det samme var jeg klar over, at nu var Horst Hoop ikke mere blandt de levende. Allerede sidst i oktober 2015 lod Horst mig vide, at nu nærmede hans livsaf-ten sig, idet han skrev: »Hvis det bliver ved med den fart, er tiden snart gået.« Stor var min overraskelse derfor, at der i den sidste halvdel af december dukkede et »fælles« julebrev op fra Horst og Margarete.

»Nu tak for alt, fra vi var små,« hedder det i Synnøves Sang fra 1857. Helt så længe har jeg ikke kendt Horst; men jeg vil gerne sige tak for 61 års venskab. Et venskab, der begyndte på seminariet i Skaarup i 1954, og det har fulgt os lige siden.

Sydslesvig, mindretal, skole, familie og vel også det grundtvigske har været nogle af vores fælles bånd. Vi har ikke overrendt hinanden; men vi har hele tiden fulgt hinandens færden.

Horst var en dansk og frisisk sydslesviger. For ham betød hjemstavnen meget; så meget, at han og Margarete brugte megen tid og mange kræfter på arbejdet i »Klein Dänemark«. Skjuleskal det da heller ikke, at man fra højere sted ikke ville bruge frugterne af dette arbejde, snarere tvært imod. Det må have gjort ondt. Det gjorde i hvert fald mig ondt.

»Tak er kun et fattigt ord«, sang Poul Bundgaard. Men havde han nu ret?

Min tak til Horst og Margarete vil jeg gerne udtrykke med et vers fra en salme, som biskop Johannes Johansen skrev i 1982. Han siger: »Tak for hver glæde, der fyldte vort hjerte/ hver gang du gjorde vort liv til en fest./ Hjælp os at bære hver byrde, hver smerte/ du ved alene, hvad der tjener os bedst«.

Æret være Horst Hoops minde.

*Poul Erik Hansen,
Vejen*

...

Med stor sorg tog vi afsked med Horst Hoop, mangeårig skoleleder på Digeskolen Follervig blandt meget andet.

Horst Hoop blev født den 3. april 1935 i Gråsten. Han voksede op i Lille Rejde, tog realeksamen på Ansgar-Skolen i Slesvig og besøgte Jarplund Højskole og Skårup Seminarium, hvor han dimitterede i 1959. Han blev gift med Margarete, født Lohse, og havde

tre døtre, seks børnebørn og fire oldebørn.

Skolen var Horst Hoops liv. Han opfattede sit arbejde som en opgave, der gik ud på at hjælpe børnene på vej og finde deres stærke side. Horst Hoop var den, som fik børnene til at tro på sig selv. Med dét hjælp han mange børn på vej og lagde grundstenen til en god uddannelse.

Udgangspunktet for undervisningen var hjemstavnen. Derfor var det en selvfølge, at undervisningen nogle gange var på tre-fire sprog – dansk, højtyst og plattysk, og nogle gange også frisisk.

Horst Hoop var tilhænger af Grundtvigs princip med det levende ord, og han kunne fortælle historier som ingen andre. Børnene spillede hans teaterstykker med stor begejstring.

Horst Hoop var skoleleder i Follervig fra 1959 til 1999, og i denne tid var han ikke blot lærer, men også lytter, rådgiver og ven af hele familien. Det var vigtigt for ham, at der altid var et godt sammenhold og samarbejde mellem skole, børnehave, forældre og medarbejder.

Selvfølgelig betyder et lærerliv på en dansk skole også at deltage i forningslivet.

Horst Hoop var engageret i SSF, SSW og ungdomsforeningen. SSW fik stor opbågning i Follervig på grund af Digeskolen, og så var Horst Hoop fra 1970 til 2004 i kommunalbestyrelsen. Fra 1978 til 2004 fungerede han også som viceborgmester. Og i en kort periode var han også i amtsrådet.

I SSF var Horst Hoop formand i mange år og delegeret til SSFs landsmøde.

Vigtigt for ham var også forbindelsen med venskabskredsene i Pandrup og Holsted.

Vi tænker med stor taknemlighed på Horst og sender vor medfølelse til Margarete og familien.

Vi håber, at alle de gode minder er med til at mildne sorgen.

Æret være hans minde.

*Hilke Neitzke,
Renate Poggensee,
SSW Nordfrisland,
SSF Velt-Follervig*

...

En leest uurd tu üüsen waane Horst Hoop:

Horst Hoop as üt üüs wråål gingen, ouers bliwe wårt hi nuch lung önj snååk, miininge an toochte uk bai sin waane heer önj Fraschlönj.

We begråame san düüs, ouers ütouer dåt san we diip tunkboor for dåt, wat hi for üs wus önj sin hiilj laawen deer önj Vollerwiek önj Ääderstää.

Dåt jarst tooch, dåt ik Horst Hoop meet, läit wid tubääg an wus aw iinje foon e 50er iirnge. Hi köm as junge schölmäister tu Risem Schölj an wus deer „vikar“ for en schöörs tid. Hi booged deerfor önjt toorp, an eefter hålieen köm hi dan uk önj snååk ma da toorpsmanschne, ma da kjarls, wat jütid nuch oofing gau iinjen unti uk for en långer schöör tu kroufs gingen for en müsful snååk bai en latjen puns unti en spal koorde. Ouers jütid köö uk ma hiitje hoode stran an diskutiird wårde, wan et am e hiisi politiiik an naie miininge ging. Ik wiitj nuch, dåt ik ål bål tu waasen füng, dåt di junge schölmäister ham önj dideere floose respåkt seet häi ma sin uurde, sin historisch waasen an sin roui wåasen.

Roui wåasen – deerbai bliif et deer ouers ai ålt, wan huum jütid am poltiiik an hiinjelse önj toorp an e näre amwråål snååked.

We wjarn deerfor stult aw üüsen junge heelper an schölmäister, dåt hi san kurs an uk wålj üüsen häi hүүлje kööt önj hitsi snååk ma karmene önj e krouf eefter hålieen.

An we san an wjarn fernäid, dåt Horst Hoop uk lääser haane e ferbining tu üs hülen heet, as hi dan schölmäister an liidjer foon et dånsh

schölj wörd önj Vollerwiek, weer hi sin laawen lung dan uk bliif an weer da manschne ham uk hâl hülen hääwe as di goue schöljmäister an as di moon an mansche, wat sin trinam mää an ferstöo, ouers weer huum uk sin miininge an laawenshüljng begruup an fölid.

Dåt jeeft möre sliiks kreefte önj üs manschne, wat keere an miininge önj e wråål forüt an foram seete koone, an Horst Hoop sin kreeft wus foon di wunerboor mile sliik, wat roui an stääwi wus as en gouen struum, wat gåågen deet aw san lunge wäi üt tut grut heef.

Marie Tångeberg

Gudrun Karoline Jensen

21.10.1923 - 23.12.2015

Gudrun døde lille juleaftensdag og blev begravet i begyndelsen af det nye år.

Skriver man om Gudrun, så skriver man også om hendes ægtefælle Harry og omvendt. De to var som svejset sammen og ikke til at skille ad.

Efter uddannelse på Haderslev seminarium kom de som ungt lærerpar til Flensborg kort efter afslutningen af 2. verdenskrig. Der kom de på ualmindeligt hårdt arbejde. Undertiden havde de op til 60 elever i klassen, som de dels skulle holde styr på, dels skulle bibringe viden og færdigheder.

Når sådan noget fortælles nyuddannede lærere i vores tid, ryster de på hovedet og anser det enten for spin eller for oplysninger fra den pædagogiske stenalder. Det var imidlertid hverken det ene eller det andet, men den skinbarlige virkelighed, de to unge lærere var kommet ud i. De må have klaret sig godt, for udtalelser fra personer, der var elever hos dem i efterkrigstiden, og som jeg har mødt og kender, er fulde af ros, taknemmelighed og re-

spekt i omtalen af Gudrun og Harry.

Efter skolens sommerferie i 1977 blev Harry skoleleder for Lyksborg Skole, og nogen tid herefter købte Gudrun og Harry et hus i byen. Det var stort og blev af dem rigt udstyret med billedkunst. Det være bare nævnt i forbitarten.

Det vigtige for mig at se var selve købet af fast ejendom, for dermed fik de begge fast adresse i Lyksborg. Det vurderes af mig som positivt. En person i embede som skoleleder med væsentlig folkelig betydning bør ikke bo hvor som helst, men dér eller i det mindste i nærheden af, hvor eleverne og deres forældre har hjemme. I preserende sager må folk og forældre kunne komme i kontakt med skolelederen også uden for normal skoletid.

Så deres flytning må tolkes som deres ønske om at være en del af det samfund, hvori den ene af dem havde sin gerning. Rent praktisk var det nu en ulempe for Gudrun, stille og beskeden som hun var, for hendes daglige vej til arbejdet som lærer i Flensborg blev en del længere.

At de kom til at høre til i den danske del af byens folk kan vel også ses på, at de hurtigt blev faste kirkegængere ved gudstjenesterne i Lyksborg kirke. Det at møde hinanden så godt som hver eneste søndag fører til, at man kommer tættere på hinanden. Derfor var jeg også frimodig nok til at spørge Harry, om han ville blive kirkesanger, da menighedens kirkesanger var blevet alvorligt syg. Der kunne kun blive tilbud om et beskedent honorar. Harry sagde ja på betingelse af, at der overhovedet ikke blev udbetalt noget honorar til ham fra menighedens side. Han blev ansat på stedet, uden at jeg nåede at drøfte ansættelsen med formanden for menighedsrådet, som Gudrun i mellemtiden var blevet valgt til, og som hun var i en lang årrække.

Menigheden havde et arrangement, som kaldtes sangaftener i præstegården. De drejede sig især om at lære

melodier på mere eller mindre ukendte salmer til brug ved gudstjenesterne. Gudrun og Harry var glade for at synge. Deres dybe fortrolighed med den danske sang- og salmeskat var til gavn for de øvrige deltagere. »Selvfølgelig« var de også berigende med til menighedens ældresammenkomster, da de var blevet pensionister. De ville imidlertid ikke bare hvile sig, men tog initiativ til en børneklub, som de også overtog arbejdet med. Især lagde jeg mærke til Gudruns omhyggelige forberedelse, når det drejede sig om at fortælle bibelhistorie.

Gudrun og Harry påtog sig ikke kun ansvar inden for det kirkelige arbejde, men også i det folkelige, idet Harry i lang tid var formand for Sydslesvigsk Forening i Lyksborg og Gudrun tilsvarende for Kvindeforeningen.

Der skal siges tak til dem begge, men i afskedens og sorgens tid gælder den især Gudrun.

Æret være hendes minde.

Ingrid og Werner Matlok

Lotteliese Johannsen

24.11.1928 – 19.5.2015

Lotteliese Johannsen, hustru til Duborg-Skolens tidligere pedel Willy Johannsen, sov stille ind den 19. maj 2015 i deres nye hjem i Nerongsallé 27A. Hun nåede akkurat at glæde sig over den smukt istandsatte lejlighed.

I det seneste par år var der på grund af sygdom stille om Lotteliese, kun sjældent oplevede vi det drillende smil og hendes lune, muntre bemærkninger.

Førhen var hun det rolige og samlende midtpunkt i det travle pedelhjem på Duborg-Skolen. Altid klar til de udfordringer, den store skole bød på - og det var ikke småting i en skole med hen ved 1000 daglige »brugere«.

Altid var hun gæstfri og imødekomende. Det var godt efter skoledagen

at få en nabosnak med hende og Willy.

Det var sådan, vi lærte Lotteliese at kende, og det er sådan, vi vil huske hende, for gæstfriheden og åbenheden fortsatte også efter pensioneringen, og mange nød godt af den.

Vores tanker går til Willy Johannsen og familien.

Æret være Lottelieses minde.

*Kirsten og Erik Jensen,
rektorpar på Duborg-Skolen
(1989-2003)*

Helmut Junker

Det var sørgeligt at høre om Helmut Junkers pludselige død. Vi har kendt ham siden 2003. Gennem Hanne og Wolfgang Schönbeck havde han hørt om Kobbermølle Museum, og han henvendte sig til os.

Hans interesse for kobber havde fulgt ham hele livet igennem, idet hans far var uddannet kobbersmedemester og havde selv fremstillet en del objekter. De kan i dag ses på Industrimuseet.

Efter pensioneringen stillede Helmut sig til rådighed som vores guide. Han har i næsten ti år været vores ulønnede medarbejder, mødte trofast op, altid i godt humør. Helmut blev aldrig træt af at fortælle om alt vedrørende Kobbermølle-fabrikken. Mange gæster har fulgt hans foredrag og har lyttet intenst til hans store viden. Også efter ombygningen og genåbningen i 2014 fortsatte Helmut som rundviser i industrimuseet.

Vi har mistet en god kammerat og følgesvend og vil ære hans minde.

*Gisela og Bodo Daetz,
Kobbermølle Museum*

Frode Jelling Kristoffersen

9.8.1931 – 20.3.2016

Journalisten og europaparlamentarikeren Frode Kristoffersen døde 84 år gammel efter længere tids sygdom. Han rejste rundt i hele Europa, men holdt fast i Sønderjylland, hvor han voksede op, hele livet.

Han var i en årrække korrespondent for DR i flere europæiske storbyer. Han rapporterede blandt andet fra Berlin, London, Bruxelles, Strasbourg og Bonn, hvilket for alvor slog hans navn fast.

I 1988 blev han medlem af Europa-Parlamentet for de Konservative, hvor han sad frem til 1999.

Ved sin død boede han i Aabenraa. I det sønderjyske er han blandt andet kendt for at fortælle om Sønderjyllands historie i serien Frodes Historier på TV Syd, der blev vist i 2002 og 2010.

FIA

...

Ved redaktør Frode Kristoffersens død har Sønderjylland og Sydslesvig mistet en stor personlighed. Opvokset i Sønderjylland og med en klassisk journalistuddannelse i bagagen blev han en gudbenådet fortæller om Danmarks og Sønderjyllands historie samt det dansk-tyske grænseland. Men ikke nok med det. Netop hans sønderjyske baggrund gjorde ham prædestineret til at se den store verden, forstå den og orientere om forholdene i Europa, ikke mindst med fokus på Tyskland.

Frode holdt meget af grænselandets mindretal og regionens dansk-tyske mangfoldighed. Han havde sans for det interessante og den skæve vinkel. Folkelivets pudsige handlingsmønstre og den store histories indvirkning på menneskers hverdag. Dette krævede stor viden, indlevelse og menneskekundskab.

Personligt har jeg haft glæde af at

kende den gamle redaktør. Som ven og kollega til min afdøde far, redaktør Karl Christiansen, fulgte han nøje med i, hvad den unge Christiansen udrettede i Sydslesvig. Små tilskyndelser skrevet på hans gamle skrivemaskine, eller lige et kort opkald for at høre, hvad generalsekretæren havde tænkt sig, var ikke ualmindeligt. Frodes fremragende bog "Mit Europa" fik jeg oven i købet lov til at anmelde.

Ved talrige årsmøder var han gæst og taler. Altid klar til en formidlingsindsats for Sønderjylland og Sydslesvig. Gerne bundet ind i en morsom anekdote, så pointen ikke gik tabt.

Det danske mindretal og jeg har meget at takke Frode Kristoffersen for.

Sønderjyllands muntre søn er død.

Æret være hans minde.

*Jens A. Christiansen,
SSFs generalsekretær*

...

Journalisten, politikeren og den fortryllende fortæller Frode Kristoffersen er død, og Sønderjylland har mistet endnu en stor personlighed.

På tv-skærmen havde han X-faktor, endnu inden det begreb var opfundet.

Frode Kristoffersen var en fortryllende fortæller, der aldrig lagde skjul på sin egen begejstring for de gode historier, og da han tog ud på "Frodes Forunderlige Rejse" i første halvdel af 90'erne, var det med seertal på omkring en million. Danmark kom på fornavn med Frode.

Kristoffersen blev født i Sønderborg, voksede op i blandt andet Løgumkloster, men med en far, der var postmester og flere gange blev forflyttet, kom Frode også vidt omkring, men Sønderjylland blev det sted, hvorfra hans verden gik. Og hvortil han også vendte tilbage.

Han blev journalistelev på Tønder Amtstidende i 1948, og han kom derefter på rejse rundt i den danske dagbladsverden. Et ophold på Vestkysten i

Esbjerg, hvor chefredaktøren var Knud Ree, der også fik en politisk karriere, kom til at gøre stort indtryk på Frode Kristoffersen.

I 1968 sendte Danmarks Radio det første hold udenrigskorrespondenter ud. Frode Kristoffersen var én af dem. Og han blev især den kendte stemme fra Bonn. Og fra Berlin. Selv om han kom til både London, Strasbourg og Bruxelles, så var det især den tyske historie, der fascinerede ham, og som han fortalte videre til lyttere og seere med stort engagement.

Frode Kristoffersen blev chef for Radio Syd i Aabenraa i 1980, og dermed vendte han tilbage til sin elskede landsdel. Det var dog ikke en returbillet, som han ubetinget kunne glæde sig over. Opgaven som chef blev aldrig Frode Kristoffersens foretrukne, og rejsefeberen havde fået sit tag i ham.

Han skiftede Radio Syd ud med det europæiske parlament i 1988. I første omgang som afløser for et andet kendt tv-navn, Claus Toksvig. Kristoffersen var tilbage i Europas midte. Politikeren Frode var blevet en del af Det Konservative Folkeparti. Selv om han var opstillet på en sidsteplads ved valget i 1994, så kom hans store popularitet fra den forunderlige tv-rejse ham til gode, at han blev valgt med 26.473 stemmer. Han oplevede vælgernes voksende opbakning med 8000 flere kryds fem år senere, men alligevel blev han en del af det konservative nederlag, og han vendte tilbage til Aabenraa.

I 2001 ramte sorgen Frode Kristoffersen. Hans eneste efterkommer, datteren Ina, der havde en tysk mor, druknede i en kanal i København.

Alligevel genvandt Frode Kristoffersen sin fortælleglæde. Det skete i læserbreve. Eller som leverandør til "Æ Rummelpot". I foredrag. Eller bare, når han var i godt selskab. Det krævede kun en enkelt lytter.

I livets finale var Frode Kristoffersen

ramt af sygdom, og han begyndte at mangle i mange af de forsamlinger, hvor han altid havde været et midtpunkt.

Nu er en på alle måder forunderlig rejse slut. Frode har sat sit sidste punktum. Og Sønderjylland har mistet endnu en stor personlighed.

Æret være Frode Kristoffersens minde.

Poul-Erik Thomsen

...

"Det er Frode." Sådan lød det ofte i telefonen de senere år, når der var større og mindre ting, ofte fra grænselandet, vi lige skulle have vendt.

Da du var aktiv som journalist og politiker, kunne der være trangt i din kalender. Nu sagde du næsten altid ja til et besøg - hos dig på Haderslevvej i Aabenraa - eller hos Lykke og jeg i Egersund.

Vores samvær skal ikke pensles ud i detaljer her, men du tillader nok, at vi dvæler lidt ved nogle af de gode stunder: På ture til Sydslesvig, ved middagbordet, når Lykke serverede "stejt flæsk me' pe'sillesaus" (din livret), når du ledsagede mig, når jeg holdt foredrag - og når vi holdt "videoaften" i Egersund.

Især én af turene husker vi. Den gik til halvøen Angel på sydsiden af Flensborg Fjord, før helbredet begyndte at drille. Du fortalte detaljeret om begivenheder fra anden verdenskrig, ja munden stod ikke stille på dig. "Snakke e' for moje", spurgte du bekymret Lykke, men vi kunne slet ikke blive trætte af at lytte.

Da jeg holdt foredrag i Kliplev, Rødekro og på Folkehjem, interesserede tilhørerne sig mere for dig end for foredragsholderen, men jeg lod med glæde min gamle chef fra Radio Syd stjæle opmærksomheden.

Du var ikke en flittig biografgænger, og derfor blev du begejstret, da vi foreslog, at vi sammen skulle se fil-

men "Hvidsten Gruppen" på DVD. Den gjorde indtryk på dig.

Du var den fødte journalist og historiefortæller, men dét at være administrator og rode med papirer, sendeplaner og den slags, var ikke lige dig. Derfor var jobbet som programchef for Radio Syd næppe dit ønskejob.

Men dét, der kom ud af højtalerne, fulgte du levende med i. Du var min første chef på Radio Syd fra 1983, og vi fik mange gode "snakke" om mindretal, Sydslesvig og det særligt sønderjyske. Dit hverdagsprog var rigsdansk, men når jeg vedblev med at snakke "e sprog", kunne du godt lokkes til at snakke om "Kloste", "Synneborre" og "Møltynne".

Den nye teknologi, der også holdt sit indtog i DR, var ikke din - eller min - verden, men for mig var der ingen vej udenom.

Vore "dueslag" blev fyldt med kursusplaner og beskrivelser, som vi to i hvert fald ikke forstod meget af. På grund af din stilling, tillod du dig at returnere papirerne til tekniker Tommy Grejsen med flg. maskinskrevne tekst: "Jeg ved ikke, hvad dette er - og jeg ønsker ikke at vide det." Den sætning glemmer vi gamle Radio Syd-journalister aldrig.

Sygdom tvang dig til at leve stille og tilbager trukket på det seneste, men du holdt fortsat af at snakke om "gammel dau".

Under et af vore seneste besøg, drak vi kaffe og spiste "hjemlaue' æfelmach" - og snakken gik om løst og fast. Før vort sidste besøg, faldt vi helt tilfældigt over dine bøger "Mit Europa" og "Journalist i byen", og dem medbragte vi, så du kunne signere dem. Det skete med ordene: "Mojn fra Frode K."

Selvom du var mærket af sygdom, lavede du helt op, da du og Lykke snakkede om Ringsted. I boede der samtidigt - du som ung journalist og Lykke som lille pige.

Da vi havde taget afsked, lød det

- sekunder senere - og meget højt: "Mojn mojn" Typisk for dig.

Dagen efter døde du.

Tak for godt venskab, Frode.

*Lykke og Flemming Nielsen,
Egersund*

Inge Kudsk

24.4.1951- 5.10.2016

Inge Kudsk, kollega og rengøringsassistent på Dansk Generalsekretariat på Flensborghus i over 25 år, døde den 5. oktober 65 år gammel.

1. oktober var hendes officielle pensionsdato, og efter at have plejet sin mand Bernd igennem årtier uden at kny og frem til dennes død for nogle måneder siden gik kollegerne ud fra som givet, at Inge skulle nyde sit otium med sin lille familie- og vennekreds, bl.a. datteren og barnebarnet.

Men det otium var hende ikke forundt. For blot ganske få uger siden fik hun konstateret kræft. Hun blev indlagt, blev behandlet, selv om kræften hurtigt viste sig at være uheldelig. Og blev sendt hjem igen.

2. oktober blev hun indlagt på plejehjem, og 5. oktober opgav hun kampen mod sygdommen.

12. oktober blev hun stedt til den evige hvile på Møllekirkegården i Flensborg.

I SSF sørger vi over en kollega, der bag sit til tider skrappe ydre havde et stort hjerte, en forbilledlig og respekabel pligtfølelse - og en ydmyg humor.

Hende havde vi undt mange år endnu med et godt liv uden tunge forpligtelser.

Æret være Inges minde.

Kollegaerne

Hugo Lessow

13.8.1949 – 30.5.2016

Hugo Lessow, Brøns og Lyksborg, døde 66 år gammel efter lang tids sygdom. Han efterlader sig ingen egen familie.

Hugo voksede op i Brøns, hvor forældrene havde en købmandsforretning. Søsteren døde i 1976 kun 19 år gammel.

Efter endt skoletid i Brøns og Skærbæk tog Hugo sin højere handelseksamen i Sønderborg og påbegyndte sit arbejde i Union-Bank i Flensborg.

Her virkede han frem til pensioneringen i 2013, til sidst som kreditchef.

Hugo var et udpræget familiemenneske, der tog sig kærligt af sine forældre, da de blev gamle.

Også kusinen Anke, hendes familie og søskende havde han et tæt forhold til.

Fritidsinteresserne gjaldt tennis og på det seneste også golf, og håndbolden fulgte han med opmærksomhed.

Fra sin bopæl i Lyksborg tog han gerne i weekenderne til Brøns, hvor en stor skare venner ventede ham, og hvor han stortrivedes.

Hugo elskede hyggen og god mad; han var et menneske med humor og lune.

På Dansk Generalsekretariat vil vi huske Hugo som et venligt og opmærksomt menneske.

Hugo Lessow - pragmatisk bankmand af den gode gammeldags slags - var SSFs kompetente og tilforladelige revisor i en længere årrække. Han var foreningen en tillidsfuld rådgiver i finansielle spørgsmål.

I den SSF-tilsluttede Borgerforening var han kasserer.

Vi vil mindes Hugo med respekt.

Æret være Hugo Lessows minde.

*Jens A. Christiansen,
SSFs generalsekretær*

Vi i Union-Bank vidste godt, at Hugo kæmpede en hård kamp mod en kræftsygdom, som det ville være svært for ham at vinde. Men alligevel håbede alle i banken på, at der endnu var ham nogle gode stunder forudt.

Hugo Lessow kom til Union-Banken i 1977. Inden da havde han været elev i Sydbanks Skærbæk-afdeling og efterfølgende taget Handelseksamen på Sønderborg Handelshøjskole.

Da han blev pensioneret i udgangen af 2013 havde han således arbejdet for banken og dens kunder i 36 år. I alle årene har Hugo Lessow primært taget sig af kundernes store og små låneønsker. Derudover har Hugo Lessow i en årrække været protokolfører i bankens tilsynsråd. Med hans store berøringsflade til kunderne i bankens forretningsområde, havde Hugo Lessow et bredt kendskab til de aktuelle udviklinger i byens erhvervsliv.

Vi i banken vil specielt huske Hugo Lessow for hans ihærdige indsats for Union-Bank og dens kunder. Kunden først, var hans yndede motto.

Det var Hugo Lessow, der indførte et nyt begreb om en god kredit: »Er hat Hand und Fuß«. Så vidste alle, at Hugo var 100 procent overbevist. Mange kunder blev af Hugo Lessow ledsaget i årtier, og mange personlige relationer nåede han at opbygge i disse år. Det gælder både indenfor som udenfor banken. Hugo elskede at spille tennis med venner og forretningsforbindelser.

Desværre nåede Hugo Lessow aldrig at blive den »super pensionist«, som han ellers forudsagde på hans afskedsreception i januar 2014.

Banken vil bevare mindet om Hugo Lessow med respekt og stor taknemmelighed.

Æret være Hugo Lessows minde.

*Volker Andersen,
Frank Baasch,
Union-Bank*

...

Olav C. Lindegaard

17.2.1929 – 17.8.2016

Biskop Olav C. Lindegaard var biskop over Haderslev Stift i næsten 20 år. Han var en markant og engageret skikkelse i bispekollegiet med en stor berøringsflade.

Vi er mange, der med glæde vil huske hans indsats for arbejdet med gudstjenesteordningen og salmebogen, og så var han generelt en enorm inspiration via sin musikalitet. Jeg har aldrig hørt nogen messe smukkere ved gudstjenester. Han formidlede en ro og teologisk og folkelig rodfæstethed, som var enestående og berigende for folk omkring ham.

Det danske kirkeliv i Sydslesvig har også mistet en stor støtte, idet han var »vores« biskop via sit store engagement i Dansk Kirke i Udlandet, hvor han var præsident i næsten ti år. Han var god til at forhandle, til at analysere samt fornemme og demontere konflikt-potentiale. Han var tålmodig og udholdende i forhandlinger, og han sagde engang, at den bedste løsning, når der er opstået en konflikt, er, at man forhandler så længe, intenst og i gensidig respekt, så man til sidst ikke længere helt forstår, hvorfor der egentlig havde været en konflikt.

Han udstrålede en naturlig myndighed. Han behøvede ikke at bruge voldsomme og stærke udtryk for at få sin mening frem og få folk til at lytte. Man fornemmede straks, at der var viden, indsigt og stor menneskekendskab bag hans ord.

Han kunne ikke med sjusk og forventede, at vi præster er velforberejede. Gudstjeneste er ganske enkelt højtid og ikke en privat sammenkomst. Han forventede engagement af os og gik selv foran med et godt eksempel, idet han som sognepræst havde siddet i flere bestyrelser. Han var engageret i

det grundtvigske arbejde og var også formand for den danske præsteforening i otte år, inden han blev domprovst i Haderslev i 1972.

Med ham som biskop blev forbindelsen til Sydslesvig styrket markant. Han bakkede op om vore danske menigheder, rådgive og formidle fra udvikling og tendenser i Folkekirken, så de danske menigheder kunne leve op til formålet om at virke på »folkekirkelig vis«.

I mange år efter at være trådt tilbage som biskop var han en kær gæst ved vores Kirkedag i Slesvig. Vi nød godt af, at han i den grad havde opmærksomheden rettet mod Sydslesvig, for jeg er sikker på, at han med sit store kendskab til det danske mindretal oplyste mange nord for grænsen om den danske folkedel syd for grænsen.

Der er mere end meget at takke for.

Æret være Olav C. Lindegaards minde.

*Viggo Jacobsen,
provst,
Dansk Kirke i Sydslesvig*

Werner R. Matlok

6.6.1938 – 1.4.2016

I en alder af 77 år er er pastor emeritus Werner Matlok afgået ved døden. Foruden præsteembedet i Lyksborg, som han beklædte i 22 år, var han dybt engageret i det danske arbejde i hjemstavnen Sydslesvig.

Et fald fra en stige medførte en rygskade, som gjorde, at Werner Rudolf Matlok i april 2000 måtte opgive at fortsætte sit arbejde som præst for den danske menighed i Lyksborg. Det tog hårdt på ham, da han holdt meget af sit arbejde og omvendt også var afholdt af sin menighed.

Siden pensionering boede Matlok

i Sosti/Wassersleben.

Studentereksamen tog han i 1959 fra Duborg-Skolen. Det teologiske studium ved Århus Universitet afsluttede han med kandidateksamen i 1967. Forinden var han dog i 1962 blevet gift med Ingrid, med hvem han fik børnene Simon og Maiken.

Efter kandidateksamen var han i tre år amanuensisvikar ved Aarhus Universitet, til han i 1970 valgte at blive seminarieadjunkt i Silkeborg.

Hjemegnen trak dog i ægteparret. Han søgte og fik stillingen som præst i Lyksborg, hvor han tiltrådte den 1. januar 1978.

Præsteparrets hjem var åbent og gæstfrit, og de var også selv velsete gæster. Med sin åbne og varme væremåde skabte Werner Matlok en hyggelig og munter stemning omkring sig, og det blev af menigheden opfattet som et stort tab, da han på grund af sygdom blev tvunget på tidlig pension.

I foreningslivet var han i to omgange medlem af Sydslesvigs Kirkeråd, medlem af Skoleforeningens fællesråd samt som amtsformand medlem af hovedstyrelsen i Sydslesvigsk Forening (SSF).

FIA.

...

Med Werner Matloks død har vi igen mistet en markant, flittig, engageret og dygtig skikkelse i det sydslesvigske landskab. Faste læsere af Flensborg Avis vil huske, at han var aktiv forfatter af læserbreve og kronikker. Skarp og klar i mælet.

Werner Matlok havde mandsmod nok til aldrig at skjule sin holdning. Som Ingemann skriver i sangen »I alle de riger og lande«: »Jeg fægted med åben pande for, hvad jeg for alvor tror«. Og: »På skjold bar jeg løverne stærke i hjerternes milde hegn«. Werner Matlok var dansk sydslesviger med en betoning af det danske. Han ville på bedste måde bidrage til det folkeli-

ge og kirkelige liv i landsdelen. Herom vidner også de mange bestyrelsesposter og tillidshverv, som han tog på sig.

Han bar sit ærinde og overbevisning frem på en tydelig måde, og han kunne virke endog alvorlig, når han var i en drøftelse om essentielle og grundlæggende emner. Men noget af det herlige ved Werner Matlok var også hans humor, hvorigennem han tilmed kunne smile ad sig selv. Vi er mange, der endnu har hans herligt befriende latter i erindringen som et af de mange gode billeder, der bliver hængende.

Vi kolleger vil huske ham som en særdeles dygtig teolog. Igen altid med en tydelig evangelisk-luthersk grundholdning, som kom os kolleger til gavn, det være sig gennem lutrende uenighed eller enighed. Der var altid teologisk tyngde og relevans i hans prædikener. Hans forkyndelse i menigheden har været mange til berigelse og trøst.

Sammen med Ingrid var han yderst flittig i bestræbelsen på at skabe indholdsrigt fællesskab og sammenhænge, hvor medlemmerne følte sig værdsat og taget alvorligt. Han talte ikke timer, men ville altid yde til fordel for sin hjemstav.

Æret være Werner Matloks minde.

*Viggo Jacobsen,
provst*

...

Ingrid og Werner Matlok havde planlagt en rejse til Toscana, men kort før påske ringede Ingrid mig op og fortalte, at Werner var blevet indlagt på sygehuset. Hun lød bekymret, men at det var så alvorligt, og at Werner kun havde et par uger tilbage at leve i, regnede vi begge på det tidspunkt nok ikke med.

Werner Matlok var præst herude i Lyksborg i 22 år. Jeg mødte det nye unge præstepar, Werner og Ingrid Matlok, og deres dengang små børn for første gang under en julefest i børnehaven i

1977. Min søn blev født lige inde i det nye år og blev døbt i påskegudstjenesten 78 som Wernes første dåbsbarn. År efter har han så også konfirmeret mine to børn.

De år, Werner var præst for Lyksborg og Omegns Menighed, var en god tid for det lille danske samfund her i byen. Med Werner Matlok som præst, Harry Jensen og Inge Jüch som henholdsvis skole- og børnehaveleder var der et rigtig godt og tæt samarbejde.

Werner holdt ikke kun gudstjeneste i Lyksborg Kirke, men havde også prædikesteder på Hatlund og Husby danske skoler.

De søndage, hvor han kun prædikede i Lyksborg, hentede han sine trofaste kirkegængere derfra til Lyksborg. Ligeledes var der ældrekræse alle tre steder, og også der kørte han forud for sammenkomsterne rundt og hentede de gamle. Ingrid sørgede så for kaffe og hjemmebag til disse møder. Præsteparret var afholdt og deltog i alt, hvad der skete i vort lille lokalsamfund, kendte alle, sendte fødselsdagshilsener til alle menighedsmedlemmer og kom selv, gerne med en flaske vin, til runde fødselsdage.

Werner var vokset op i Sporskifte og havde gået på Duborg-Skolen, så han var fra barns ben godt inde i mindretalslivet i Sydslesvig. Han har nok i alle de år, de boede her i byen, været med i Lyksborg SSFs bestyrelse som protokolfører, en årrække var han også amtsformand for SSF Flensborg Amt.

I 1997 fik han overtalt mig til at blive SSF-formand her i Lyksborg og samtidig medlem af amtsstyrelsen, så han var ikke kun min præst men i foreningslivet også min samarbejdspartner og en god kammerat.

Alt dette endte, da Werner under et ophold i familiens sommerhus væltede med en stige og brækkede ryggen. Han vandt langt om længe sin førlighed tilbage, men det lange sygeleje medførte, at han blev førtidspensioneret.

Da Lyksborg menighed fik en ny

præst, flyttede Matloks til Wassersleben. Blive boende her i Lyksborg ville han ikke, for, som han sagde, han ville ikke om søndagen stå ved siden af sin efterfølger og sige farvel til kirkegængerne, og han ville ikke være med til, at folk fortsat henvendte sig til ham med deres sorger og problemer.

Også på sin nye bopæl deltog Werner aktivt i foreningslivet og var en række år formand for Kobbermølle SSF.

Kontakten her til Lyksborg blev dog aldrig afbrudt helt. Ingrid Matlok var fortsat medlem af Lyksborg Kvindeforening, og når jeg ville noget af hende, havde jeg gerne først Werner i telefonen. Han kom også gerne med på vore udflugter, og Matloks så også fortsat til en gammel dame på alderdomshjemmet herude.

For godt et år siden flyttede Matloks til en lejlighed i nærheden af universitetet. Werner skulle have guidet os på en planlagt tur rundt på campus, men sådan blev det jo altså ikke.

Jeg sørger over Werner. Jeg har kendt ham siden vor skoletid på Duborg og har haft megen kontakt til ham og Ingrid, især mens de boede herude. Deres dør stod altid åben ikke kun for mig men for alle, der havde noget på hjertet. Werner havde altid tid til en samtale, og man blev altid budt indenfor på en kop kaffe eller en sherry.

Mine tanker går til Ingrid, der må lære at leve med savnet, og til børnene.

Her i Lyksborg vil vi mindes Werner som et menneske med humor, en lydhør og god samtalepartner, et engageret foreningsmenneske og en god og afholdt præst, vor alles ven.

Æret være hans minde!

*Annemarie Erichsen,
Lyksborg Kvindeforening*

...

Efter studietiden i Danmark og nogle år med undervisning ved Århus Universitet og på seminarium i Silkeborg, vendte Werner Matlok med sin Ingrid tilbage

til den verden, de var rundet af, for nu at blive dansk præstepar i Lyksborg. Eller sagt med hans egne ord: At være dansk præst i en sydslesvigsk hverdag, hvor den danske grundlov naturligvis ikke gælder.

At være danske uden for kongerigets grænser er ikke en selvfølgelighed, som det er det i Danmark. Det kræver en aktivitet, det peger på den opgave, sydslesvigeren har: At forblive det, han allerede er.

Werner blev præst i den danske kirke i Lyksborg i 1978, men han glemte aldrig, at det ikke blot var i Lyksborg, men i hele det store område med de mange prædikesteder, som embedet i Lyksborg omfattede. Og således var Werner Matlok dansk folkekirkepræst i Lyksborg, så langt som det overhovedet var muligt inden for en tysk ramme.

Og der var stor gæstfrihed i præsteboligen. Mange nyansatte præster i Sydslesvig kan tale med om det, og det var altid givende og festligt at være på besøg hos Ingrid og Werner.

Werner var langsom og omhyggelig og præcis, når han skulle formulere anliggendet og opgaven. Der var ingen poetiske eller sentimentale svinkeærinder. Det udvendige, det overfladiske, det letkøbte, var ikke lige ham.

De opgaver, der gennem årene blev lagt på ham teologisk så vel som folkeligt i Sydslesvig, blev altid løst med den største alvor og ansvarlighed. Som for eksempel den lille folder »Du og din kirke«, som han fik til opgave at lave sammen med Manfred Kühl, så skolen og kirken, - ja enhver sydslesviger som konfirmand eller tidligere konfirmand kunne forstå, hvor nødvendigt og selvfølgeligt det er, at der skal være dansk kirke i Sydslesvig.

Det var en folder uden ydre glitrende pragt. Den talte blot om alt det, man ikke vælger, som bare er der i forvejen. Den sagde »du«, den talte om dig og din kirke. Dig og dit sted. Og så ikke videre.

Spurgte man Werner, om der kom noget ud af hans arbejde i Lyksborg svarede han: Nej, det gjorde der ikke.

Det kunne jo lyde, som om han var skuffet over resultatet. Sådan hører man det jo uvægerligt ud fra tidens tale om fremgang og succes og karriere. Men man burde ikke misforstå, hvad det var Werner ville sige og altid bare ville sige, lige meget hvilken sag, han tog op: Der er noget, der er vigtigere i livet end lykke og succes. Der er en større og anderledes sandhed til: At være bundet til sin historie, sin slægt, sin familie.

Det var Werner.

Jes Gynther Sørensen

...

Kære Werner. Der, hvor du nu er, hører du jo nok dansk salmesang i himmelsk omfang. Her kommer et enkelt frisisk pip og blander sig i koret.

Fra din skoletid kan man nok også høre din originale røst dræve: »Jamen, Sankt Peter.....«

Hi, deer bit heertu hülpen heet,
hi heelpt uk nooch heer beefte,
hi åltens såcht et beest üs deet,
hi ålmåcht heet tu kreefte
än hi sü gründlik wiitj am ålt,
dåt diip tu boums önj liifde fält
sin miin ma wårsteruug'ne.

E wüüstenai, et brüsen heef,
da wuntre kölj än ishard,
da sörie diip, et pakjunk greef,
üüs liiwe un're möljgard,
heerfor het Good sin rädje sånd,
heet tuure hi tu fröide wånd
sü lacht as win ouert wåader.

For as önj Goodens hönj üüs siil,
önjt hart sin uurd diip ine,
dan raft for üs ark biinj ålhiil,
niinj piin koon üs dan fine,
as uler iir gungt ääm for üs
dåt door foont rik, jü döör foont hüs,
ark laawenskwäl foon Gooden.

Låpt uk üüs stoof san swååren gung,
sü fäit üüs siil duch wånge,
dan koon's mat uurd sü eewi jung
har lacht tu hamels swånge,
dan schucht's foon boowen oueråål
ma'n smeel tu jü elandi wråål,
ma trååst e jard harn möite.

We fäile, hüng e wråål uk rânt,
wat's düünj wal unti lätje,
dåt Good üs duch as bjarne kânt,
üs wal as Fider fädje,
kort as en nak e släip üs schait
än't stoof foon üs bloot amenläit
uk schångd fäit oodlerwånge.

Min siil, wat brüesest dü sü strunk
än krumpest de önjt stoof in
än gruulst de for e wulk sü junk
än for önjt luuf e bluchtwin?
Dü wiist je duch, truts wulk än blucht
for nai schäät siinj e hamelslucht,
wat Good deet eewi klåårhäid.

Än dü, min siil, wat süfsest dü
as uner'n bärjklap schååsid?
Dü hiirst, önjt Fider-hüs je nü
tu'n plåås bast dü inlååsid;
dan Hailand tjööget: Niimen namt
foont hood uk bloot iinj häär, wat
kamt
önj Goodens rik tu breegen!

N.F.S. Grundtvig 1845-50, dansk
Enke Christiansen 2016, frasch

*Med venlig hilsen fra Astrid,
Enke, Gunna, Mette, Lis,
Roland, Ruth og flere.*

Karl Otto Meyer

16.3.1928 – 7.2.2016

Et stort og bevæget liv sluttede den aften i Skovlund, da SSW-politikerens Karl Otto Meyer døde i en alder af 87 år.

Man kan ikke beskrive det danske mindretals politiske historie efter 1945 uden at komme ind på Karl Otto Meyer og hans fremragende virke. Han var i årtier SSWs og det danske mindretals ubestridte leder og ansigt udadtil. Både som landsformand 1960-1975, som landdagsmedlem 1971-1996 og som chefredaktør for Flensborg Avis 1964-1982 satte Karl Otto sit særlige præg og sine fingeraftryk på mindretallets og samfundets udvikling.

Uden hans livslange indsats for ligestillingen ville mindretallene og mindretalspolitikken ikke stå så stærkt, som de gør i dag. Karl Otto skabte med sin politiske kamp forudsætningerne for, at SSW i dag bærer regeringsansvar i Slesvig-Holsten og er et vigtigt parti i vores hjemstavn.

Født i 1928 i Flensborg og opvokset i Kappeler Straße var han som søn af en trykkerimedarbejder fra Flensborg Avis allerede i sin barndom og ungdom aktiv i det danske mindretal i de mørke tider under nazisterne fra 1933 til 1945.

Da Karl Otto Meyer blev indkaldt til værnemagten i 1944 droppede han Duborg-Skolen og flygtede til Danmark, hvor han tilsluttede sig den danske modstandsbevægelse. Disse oplevelser prægede ham livet igennem, og den energiske kamp mod nazismen og dens tilhængere samt medløbere var en del af hans politiske DNA. Denne holdning gjorde også, at Karl Otto Meyer i 1950'erne var en stærk modstander af, at Vesttyskland skulle genindføre et militær. En holdning, som endda førte til, at Karl Otto fik »Berufsverbot« som lærer i Skovlund.

Som ungt partimedlem og senere ung landsformand var han efter partiets nedgangsperiode i 1960'erne med til at udvikle SSWs regionale og samfundspolitiske profil, der bl.a. med klare politiske budskaber som »SSW - Anwalt der Region« eller »SSW - darauf kannst du dich verlassen« skabte grobunden for partiets fremgang i 1970'erne og 1980'erne.

Som dansk sydslesviger, eller som han selv formulerede det »dansker med tysk pas« arbejdede Karl Otto hele sit liv tæt sammen med Danmark og danske politikere.

Karl Otto var fortalere for et pragmatisk dansk-tysk samarbejde, men imod formalistiske aftaler hen over grænsen.

At Karl Otto var EU-modstander og blandede sig i den danske debat var ikke noget, alle danske politikere var lige glade for. Men hans loyalitet overfor Danmark kunne ingen bestride. Han fungerede i alle sine år som landdagsmedlem som brobygger mellem Danmark og Tyskland og har dermed også haft stor andel i det gode forhold mellem flertals- og mindretalsbefolkningen, som vi kender i grænselandet i dag.

Retlinjet, ærlig, jordnær, folkelig og fri for korrupsion og forfængelighed - sådan beskrev medierne vores »Karl Otto« i forbindelse med hans klare ubøjelige og ubestikkelige holdning i Barschel-affæren. Det var i 1987.

Karl Otto Meyer blev over nat et kendt navn i hele forbundsrepublikken, og SSW fremstod pludselig som et valgbart parti, ikke blot for mindretallet, men også for flertalsbefolkningen. Daværende bayerske ministerpræsident Franz Josef Strauss (CSU) gik endda så vidt, at advare imod, at en »dansker« skulle bestemme, hvem der blev ministerpræsident i en tysk delstat.

Og sådan kendte vi partivenner Karl Otto, når han deltog i SSWs møder både lokalt og særligt på landsplan: Alle der nogensinde har oplevet Karl Otto Meyer tale begejstret og overbevist for sin sag på et SSW-møde eller i landdagen vil næppe glemme det igen. Karl Otto var en fremragende taler og kunne med sine brandtaler og med sine lune danske talemåder få ændret holdningen hos de mange.

Karl Otto var en mester i at komme med klare udtalelser og gode sammenligninger, for eksempel da han i

en landdagsdebat om kystsikring sagde, at »stormfloden kommer oftere end russerne« eller i en diskussion om en Nordstat udtalte »tre fattige bliver ikke rigere af, at de slutter sig sammen«.

Karl Otto var i vores ungdom i 1970'erne og 1980'erne den lysende politiske personlighed i Sydslesvig, der i vores bevidsthed ene mand sørgede for SSWs fremgang og synlighed. Karl Otto så det anderledes, idet han ofte påpegede, at han kun i fællesskab med mange andre sydslesvigske personligheder - som Gerhard Wehlitz, Berthold Bahnsen, Wilhelm Klüver, Paul Hertrampf, Rolf Lehfeldt eller Dieter Lenz - kunne opnå så gode politiske resultater for mindretallet. Han er dog i vores øjne ansvarlig for, at en hel generation unge - heriblandt os selv - engagerede sig i SSW og så mindretalspartiet som et fremragende politisk alternativ til de etablerede partier på landsplan.

I hele Karl Otto Meyers periode som landdagsmand fik SSW fremgang fra valg til valg. Da Karl Otto stoppede i 1996, kunne han spørge med, at man blev nødt til at erstatte ham med to landdagsmedlemmer, idet Anke Spoorendonk og Peter Gerckens blev valgt til landdagen, og SSW dermed for første gang i 38 år havde to landdagsmedlemmer.

Ligestilling af det danske mindretal, og her især dets skoler, var Karl Otto Meyers livslange politiske mærkesag, hvor han kompromisløst og med åben pande kæmpede for sagen.

Utallige gange bragte Karl Otto Meyer dette emne på tale i landdagen og var glad for, at ministerpræsident Uwe Barschel i 1985 lovede, at de danske skoler fremover også skulle få 100 procent i tilskud af delstaten.

At denne ordning senere blev udvandet under Heide Simonis, og at Peter Harry Carstensen i 2010 endda ville skrue tilskuddet til de danske skoler ned til 85 procent, var medvirkende til, at han i en overgang var af den opfattelse, at mindretallet stadig ikke var

accepteret fuldt ud af flertalsbefolkningen.

Heldigvis nåede Karl Otto at opleve genindførelsen af de danske skolars ligestilling.

I forbindelse med formuleringen af en ny delstatsforfatning lykkedes det Karl Otto Meyer i 1990 at få det danske mindretals og frisernes rettigheder forankret i den. Han opnåede dog ikke at få den økonomiske ligestilling af skolerne med i forfatningen. Derfor var vi meget glade for, at netop dette blev sikret ved den seneste forfatningsændring i 2014.

Karl Otto Meyer var et udpræget familiemenneske. Sammen med sin kone Marie havde han fem børn, hertil mange børnebørn og oldebørn. Han kunne i sine sidste år glæde sig over, at hans søn Flemming trådte i hans fodspor som landsformand og landdagsmedlem, og at familien Meyers mange medlemmer er en særdeles aktiv del af det danske mindretal i Sydslesvig.

Karl Otto gjorde det altid klart, at han aldrig havde klaret de mange opgaver og gøremål, hans virke medførte, uden den store støtte fra sin elskede kone Marie og sin familie. Da Marie døde for nogle år siden, var det et stort slag, som Karl Otto aldrig rigtig kom sig over.

Vi i SSW vil aldrig glemme denne store og fremragende politiker og gode menneske, der har betydet så meget for partiet og mindretallene og for mange mennesker i grænselandet, i Danmark og i Slesvig-Holsten.

Vores tanker går til hele familien og alle pårørende.

Æret være hans minde.

*Lars Harms,
SSW-landdagsgruppens formand
Rüdiger Schulze,
SSWs næstformand,
Martin Lorenzen,
SSWs landssekretær,*

...

Ved Karl Otto Meyers død er det danske mindretal i Sydslesvig blevet en stor personlighed fattigere.

Karl Otto som venner og modstandere kaldte ham, blev 87 år. Han var læreruddannet, men det var politikken, der blev hans liv og levebrød.

I årtier satte han sit præg på det danske mindretals politiske og journalistiske ansigt; som SSW-(for)mand, som kommunalbestyrelsesmedlem hjemme i Skovlund, som amtsrådsmedlem i det hedengangne Flensborg amt og især som landdagsmedlem i henved 25 år - men også som chefredaktør på Flensborg Avis i omkring 20 år, som debattør og foredragsholder i Danmark og som fredsaktivist og EU-skeptiker faktisk til det sidste.

Særlig opmærksomhed vakte han i forbindelse med den såkaldte Barschel-affære 1987, hvor han urokkeligt krævede en tilbundsående undersøgelse af skandalen og som tungen på vægtskålen bidrog til det såkaldte systemskifte i Kiel. Hans holdninger gjorde ham og det danske mindretal kendt ud over forbundsrepublikkens grænser.

Men normalt var Marie og familien, det danske mindretal og Danmark hans univers.

Også tyske politikere og forfattere blev han venner med - men gerne ud fra en politisk-samfundsmæssigt interesse; sjældnere den kulturelle.

I sine velmagtsdage kunne den veltalende Karl Otto overkomme et nærmest umenneskeligt pensum. Han havde mange jern i ilden, ind imellem for mange, og det skortede heller ikke på advarsler, når helbredet meldte pas.

Maries død i 2011 overvandt han aldrig.

I hans tid som landdagsmand kom de danske skoler ligestillingen nærmere, og også bl.a. SSF og friserne kom på den slesvig-holstenske finanslov. Og takket være Karl Otto fik SSF i sin tid også et landstilsbud til etablering af forsamlingshuset i Skovlund.

I SSF sørger vi - med familien og venner - over at have mistet en stridsmand, der med sine stærke meninger men også ved at skære tingene ud i pap skabte opmærksomhed hos os og i Danmark.

Ihukommende også, at SSF og Karl Otto ikke altid var enige.

Vor medfølelse gælder familien.

Æret være Karl Otto Meyers minde.

Jon Hardon Hansen,

SSFs formand,

Jens A. Christiansen,

SSFs generalsekretær

...

Karl Otto har altid stået og vil altid stå for mig som en hædersmand. Vi har i mange år fulgtes ad i vort fælles journalistiske virke på Flensborg Avis, og som landdagsjournalist har jeg i en årrække oplevet Karl Otto som landdagsmedlem i Kiel, hvor der både blandt politikerne og de tyske journalister stod stor respekt om hans person og mere end det: i en artikel i »Kieler Nachrichten« blev han forud for landdagsvalget i 1992 af en af bladets landdagsjournalister betegnet som den overalt afholdte politiker.

Da Karl Otto takkede nej til at blive æresborger i delstaten Slesvig-Holsten, fik han i en kommentar i Flensburger Tageblatt følgende ord med på vejen: »Der findes dog stadig oprigtige politikere. Den legendariske Karl Otto Meyer er en af dem«.

Jeg husker en situation i slutningen af 1980'erne, da Karl Otto i landdagen talte om, at SSW havde forhindret en CDU/FDP-regering i Kiel. Han påpegede, at SSW i årene 1987-1991 formentlig kunne have opnået mere for både det danske mindretal, for friserne og for hele Sydslesvig, hvis SSW havde givet sin afgørende stemme til fordel for en CDU/FDP-regering. »I denne situation tænkte SSW dog hverken egoistisk, partipolitisk eller mindretalpolitisk, men først og fremmest demokratisk«.

Karl Ottos dybt forankrede demokratiske sindelag kom også til udtryk i hans stærke engagement for roma- og sintifolket: »Vi stiller os beskyttende op foran dem. Mindretalsrettighederne gælder for dem såvel som for danskerne, friserne og sorberne«. Også sintierne og romaerne har meget at takke Karl Otto for.

Karl Otto var en sydslesvigsk frontfigur, der havde sine meningers mod.

Hans ledere står den dag i dag for mig som noget af det ypperste, der er blevet skrevet i Flensborg Avis. Jeg skriver disse linier med ryggen mod min bogreol. Her står to Flensborg Avis-bøger side om side: »Redaktør Jessen i tale og skrift« og »Karl Otto Meyer og Flensborg Avis«. Mindet om Karl Otto Meyer vil leve videre, blandt andet i form af den bog, der blev udgivet i anledning af hans 60 års fødselsdag.

Og når budskabet om Karl Ottos død når til Kiel, vil mangt et tidligere medlem af landdagen mindes de gange, hvor Karl Ottos store kærlighed til det danske sprog fik ham til at gå op på talerstolen og citere danske digtere på dansk. Karl Otto i landdagen i Kiel den 4. oktober 1990: »Giv tid og hvad du drømte skønt, du skal i sandhed skue«.

Tak, Karl Otto.

Rudolf Mach,

fhv. chefredaktør for Flensborg Avis

...

Karl Otto Meyer var både optaget af de lange linjer og de nære menneskelige spørgsmål.

Jeg blev ked af at erfare, at Karl Otto Meyer er død. Han var jo - i ordets virkelige betydning - en hædersmand. Gennem årtier var han SSWs og hele mindretallets store og tillidsvækkende ansigt udadtil i Danmark. Han fik mange venner, skabte goodwill for og tillid til mindretallet i Danmark. Jeg er dybt taknemmelig over at have mødt ham og ført samtaler med ham. Karl Otto Meyer var for mig et spændende og varmt

menneske, der både var optaget af de lange linjer politisk og de nære menneskelige spørgsmål.

Karl Otto Meyer var central i at gøre SSW til et legitimt politisk parti.

Karl Otto Meyer var også med til at placere danske værdier og normer i tysk politik, og det vakte respekt. Han var med til at give Sydslesvigsk Vælgerforening den legitimitet, som er så afgørende for, at der kan opnås politiske resultater.

Han var en stor, stor skikkelse gennem årtier.

En fantastisk værdig repræsentant for mindretallet og Sydslesvig.

*Kim Andersen,
formand for Sydslesvigudvalget*

...

Mindretallets bedste mand... En stor mindretalsstemme og en ubestikkelig politiker er her ikke længere. Ikke kun danskerne i Sydslesvig, men mindretal og aktive demokratiforkæmpere i mange lande vil savne ham.

Tak for alt, Karl Otto Meyer.

*Christian Juhl,
Enhedslisten,
medlem af Sydslesvigudvalget*

...

Karl Otto Meyer vil blive husket som en af mindretallets absolut største personligheder.

Det er en af de allerstørste kæmper, som er gået bort. Karl Otto Meyer har haft enorm betydning for udviklingen frem til fredelige sameksistens. Han formåede virkelig at være en person, politiker og repræsentant, som Slesvig-Holsten har haft tillid til.

Han forstod at skabe tillid i kraft af sine klare standpunkter og udgangspunktet. Man var aldrig i tvivl om Karl Otto Meyers ståsted og hans danske udgangspunkt. Den klarhed, han talte med, var med til at skabe tillid mellem dansk og tyske, så man vidste, hvor

man havde ham og mindretallet.

*Knud-Erik Therkelsen
Grænseforeningens generalsekretær*

...

Karl Otto Meyer repræsenterede ikke blot mindretallets kulturelle interesser, men blandede sig også i tysk politik med sit mandat som folkevalgt. Han samarbejdede med sine tyske kolleger og så dem ikke som fjender. Han så dem som partnere, som også Hans Peter Hanssen gjorde det, da han repræsenterede det besatte Nordslesvig i den tyske rigsdag før genforeningen i 1920.

De to blev mine sønderjyske helte. Karl Ottos virke i Kiel blev et ideal for mig i Bruxelles og Strasbourg. Han blev også en god ven. Det blev derfor en glædens og gensynets dag, da jeg den 14. november 2003 kunne overrække Markus Lauesen-prisen til Karl Otto Meyer fra talerstolen under et karakteristisk maleri af Hans Peter Hanssen på Folkehjem i Aabenraa.

Som sin store forgænger har Karl Otto Meyer været kritiseret for sin politik. Men fremtidens historikere vil give Karl Otto Meyer den samme ærefulde plads, som historiebøgerne nu giver H.P. Hanssen.

Karl Otto var EU-modstander og støttede både Folkebevægelsen og JuniBevægelsen. Han var ikke anti-EU, men pro-demokrati - en konstruktiv kritiker. Men han var samtidig bredt respekteret i Danmark og var med til at sikre mindretallets parti en nøglerolle i Kiel, nu med afløseren Anke Spoorendonk som justits-, kultur og europaminister for koalitionsregeringen med SPD og De Grønne.

En kæmpe er gået bort, men det er kampen ikke.

*Jens-Peter Bonde,
medlem af Europa-
Parlamentet 1979-2008,
redaktør af euabc.dk.*

...

Legenden Karl Otto Meyer er død.

Og en legende vil han nok også forblive for os i mindretallet; den fantastiske mand, som han var for os.

Med ham har vi mistet en kæmpe, der satte sig ind for, at vi kunne få en dansk hverdag her i Sydslesvig. Hvor havde vi været henne, hvis ikke en mand som Karl Otto havde kæmpet og stridt for os i landdagen, det er ikke godt at vide.

Han var anerkendt her i landet, ja langt ud over det. Det var altid en oplevelse at være sammen med ham, høre ham. Han spredte optimisme og glæde - ja, man fik mod til at gå videre med det politiske arbejde.

Herude vestpå har vi også nydt godt af Karl Otto. På et tidspunkt har han jo også været landdagskandidat her i Syd-tønder.

Her har han jo også lært at omgås får, dengang han havde et feriehus i området. I valgkampstider fór han jo rundt og hjalp til, når vi fra SSW stod på markedspladser, det gik altid lystigt til. Hvor tit hørte jeg ikke: »Euer Karl-Otto ist ok«. Sommetider kom der så bagefter... aber, der SSW ist leider nicht meine Partei.

Det gav jo så alligevel mulighed for at få en god snak med forskellige.

Det var ikke helt Karl Ottos kop the, at vi sydslesvigere sender for mange af vore børn til Danmark. Mange bliver jo gode danske statsborgere, men de vender altså ikke tilbage.

Mine tanker går til familien Meyer, I har mistet et herligt menneske - og mange vil komme til at savne ham.

Æret være Karl Ottos minde.

*Helene von Guionneau,
Nibøl*

...

Vi er nok en del, der så »Der Fall Barschel« i tysk tv. Karl Otto ville formentlig have brudt sig om filmen, der kredser om fhv. ministerpræsident Uwe Barschels død og om spørgsmålet: Mord eller selvmord?

Karl Otto havde et udmærket per-

sonligt kendskab til Uwe Barschel. Det var ham, der havde overbevist ministerpræsidenten om, at mindretallets børn har samme værdi som flertallets. Forhandlingerne endte med, at Skoleforeningen fik et driftstilskud fra delta-ten, der svarede til, hvad et tilsvarende antal elever i tilsvarende skoler havde kostet staten året i forvejen.

Gennem ansættelse i SSWs landdagsgruppe fik jeg personligt kendskab til Karl Otto i hans sidste år som landdagspolitiker. Dengang beskæftigede landdagens undersøgelsesudvalg nr. 2 sig med den såkaldte »Waterkantgate«. Som medlem af udvalget endte Karl Otto med at afgive et mindretalsvotum. Karl Otto var overbevist om, at ministerpræsidenten ikke havde taget sig selv af dage.

Karl Otto var vellidt blandt sine kolleger i landdagen uanset deres politiske kulør. Der var stor sympati for denne ubøjelige mand, der insisterede på, at SSW skulle tage stilling til samtlige politiske emner.

Hvad der havde betydning for flertalsbefolkningen, berørte mindretallet i lige så høj grad. Hertil kom, at hans mandat var fuldyldigt og også omfattede pligter overfor flertalsbefolkningen.

»God morgen I sløve padder« var Karl Ottos kærlige velkomsthilsen til medarbejderne. Karl Otto var morgenmand og havde klaret mange praktiske gøremål, før turen gik til Kiel. På køreturene til Kiel og tilbage til Flensborg kunne vi læse, drøfte dagens opgaver og spørge ind til, hvad Karl Otto mente om dette og hint. Medarbejderne skulle bo i landsdelen. Det var vigtigt at være tæt på partiets basis.

Karl Otto var ubetinget efterkrigstidens mest markante og betydningsfulde danske politiker i den slesvig-holstenske landdag. Også menneskeligt set havde han høje kvaliteter. Karl Otto mistede aldrig jordforbindelsen og betragtede sig selv som del af et fællesskab, hvor han var utrolig trofast

overfor alle de mennesker, han havde relationer til.

Samfundspolitisk ville han gerne formidle et grundtvigsk værdigrundlag, når han i landdagen aldrig blev træt af at citere: »Da har i rigdom vi drevet det vidt, når få har for meget og færre for lidt«.

På det private plan blev »Hvad er det, min Marie, som gør det, at vi to...« til Karl Ottos og Maries kærligheds-sang. De to kunne »være hinanden«, som de var, og de kunne »bære hinanden«, som de var.

Trods børnenes kærlige omsorg blev Karl Ottos liv tomt efter Maries død, men hvor var han stolt af sine børn, børnebørn og oldebørn, og hvor gik han op i deres mange forskellige livshistorier.

Æret være Karl Ottos minde.

Jytte Nickelsen

...

For mig hørte Karl Otto til de store kammerater, som jeg så op til. De store var jo vores forbilleder. Og det var trygt, at de stod foran os mindre elever, når vi var til morgenandagt på Duborg-Skolen under krigen. Ja, jeg følte faktisk, at jeg stod under de store kammeraters vingers skygge.

Det var nemlig tradition, at de ældste klasser stod forrest og de yngste bakerst i festsalen. Det skal heller ikke være nogen hemmelighed, at i de bageste rækker hyggede vi os i smug, fordi vi var klar over, at de forreste kammerater blev indkaldt til Hitlers krigstjeneste, når de havde fået deres eksamen. Ja, det skete også, at nogle måtte nøjes med en nødeksamen.

Og senere skete det alt for ofte, at skolen afholdt sørgehøjtideligheder for de kammerater, der faldt i krigen.

Det var efter sådan en højtidelighed, at Karl Otto løftede sin pegefinger og sagde til os unge kammerater, »Når det er min tur til at blive mindet, skal I blive væk.« Men sådan gik det ikke. Da

Karl Otto var hjemme på orlov, flygtede han til Danmark og deltog der i frihedskampen mod tyskerne.

Og efter 1945 kom Karl Otto tilbage til Sydslesvig, hvor han lod sig vælge til hjemstavnsens førstemand. En stilling han var født til at bestride. Den morgensang, han huskede fra skoletiden, lod han nu blive til virkelighed i Sydslesvig. Den sluttede således: Og så til arbejde alle mand og kvinde. Vi har et land at tage eller vinde.

Kære Karl Otto, for mig er du ikke en søn af Sydslesvig, men sønnen af Sydslesvig og min private tak til dig er hentet fra Davids salme 32,2: »Saligt det menneske Herren ej tilregner skyld, og i hvis ånd der ikke er svig«.

Æret være mindet om sønnen af Sydslesvig.

*Mogens Bernhard Hansen,
Haderslev*

...

Sorgen har ramt os alle. Karl Ottos død efterlader en plads utallige steder. Han vil blive savnet også i Skovlund danske kirke.

Karl Ottos politiske og forenings-engagerede liv har andre skrevet om. Vi kendte ham først og fremmest som kirkegænger.

Den trofasthed, Marie og Karl Otto viste overfor menigheden i Skovlund, var et helt særkende for de to dejlige mennesker. Da jeg blev ansat 1988, var Karl Otto medlem af menighedsrådet i Skovlund og under de samtaler, vi havde efter gudstjenesten, sagde Karl Otto: »Der er noget, der hedder gesten her, det er et område, som kan opdyrkes. Det er der, du skal være præst.«

Tænk sig, at disse ord huskes så mange år efter. Jeg er sikker på, at det ikke bare var trofasthed overfor menigheden og præsten, der fik Marie og Karl Otto til at komme til kirke hver søndag. Det var budskabet om, at Gud har sendt sin søn, for at hver den, som tror på ham, ikke skal fortabes, men

have evigt liv. Man kunne tale kristendom med dem begge og synge salmer. Det var altid en væsentlig samtale, man førte i det hjem.

Hvis Marie og Karl Otto en gang imellem ikke kunne komme i kirke, ringede Karl Otto til mig og sagde, at de desværre var forhindret i at komme i kirke næste søndag. Nu vil der stå ikke bare en, men to stole i Skovlund, hvor vi plejede at se de to kirkegængere.

Vi kan også takke Karl Otto for, at vi overhovedet har et forsamlingshus i Skovlund. Det blev virkeliggjort, før jeg kom, og de kampe, som blev kæmpet der, huskes tydeligt af mange.

Sidste gang, jeg var sammen med Karl Otto, var, da vi havde inviteret til en frokost sammen med hans nære venner, Søren Andresen og Annalise Meyer hos os i Harreslev. Det var endnu den kloge og menneskekærlige Karl Otto, vi var sammen med, og sådan vil jeg altid huske ham.

Det er en stor gave at have kendt denne stoute og retlinede sydslesviger.

Æret være Karl Ottos minde.

*Niels Ebbe Huus,
præst i Valsbøl 1988-2003*

...

Danmark og Sydslesvig har mistet en stor mand. Ved Karl Otto Meyers død har vi i Danmark og Sydslesvig mistet en stor demokratiforkæmper, en modstandsmand og et fantastisk menneske.

Karl Otto gik aldrig på kompromis med grundlæggende værdier om demokrati og retfærdighed. Han citerede mange gange den tyske pædagog og filosof Friedrich Wilhelm Förster for at sige: »En patriot er et menneske, der frygter for, at hans folk skal gå fejl af frihedens og rettens vej«.

Det kan vi lære af såvel i Danmark som i andre lande.

Karl Ottos indsats for det danske og frisiske mindretal i Sydslesvig har været afgørende for alt det gode, der er

opnået i grænselandet. Og for partiet Sydslesvigsk Vælgerforening, som Karl Otto repræsenterede i Slesvig-Holstens landdag fra 1971 til 1996. Karl Otto skabte med sin politiske kamp forudsætningerne for, at SSW i dag bærer regeringsansvar i Slesvig-Holsten.

Karl Otto var også en aktiv EU-modstander, og jeg har flere gange haft glæden af at kæmpe sammen med ham. Bl.a. imod EU-forfatningen og Lissabon-traktaten og for bevarelsen af retsforbeholdet. Karl Otto var f.eks. med i organiseringen af kampagnen for et nej til EU-forfatningen.

Det var en stor glæde at være hans ven.

Karl Otto vil blive husket og savnet.

Æret være Karl Otto Meyers minde.

Lave K. Broch,

*1. suppleant til Europa-Parlamentet
for Folkebevægelsen mod EU*

...

Det var med vemod, at jeg modtog nyheden om, at Karl Otto Meyer er død. Han var et fyrtårn for samarbejdet mellem Tyskland og Danmark både nord og syd for grænsen, i det danske mindretal og i den tyske flertalsbefolkning.

I disse år taler vi meget om, at det dansk-tyske grænseland bør kunne tjene som inspiration andre steder i Europa. Her er vi i løbet af få årtier gået fra konflikt og fjendskab til venskab og samarbejde.

Denne udvikling har Karl Otto Meyer en stor del af æren for. Han sørgede som landdagsmand i Kiel for, at en ligestilling af det danske mindretals skoler rykkede nærmere og var i det hele taget afgørende for den opbygning af tillid mellem flertal og mindretal, vi har været vidne til.

Jeg tror roligt, man kan sige, at uden hans personlige engagement havde vi ikke i dag haft en delstatsregering i Kiel med SSW-deltagelse og fuld ligestilling mellem flertal og mindretal.

Vi har meget at takke Karl Otto

Meyer for, og mine tanker går til familien og mindretallet i Sydslesvig.

*Ellen Trane Nørby,
minister for børn,
undervisning og ligestilling*

...

Da Karl Otto Meyer for et par år siden rundede endnu et hjørne, skrev Flensborg Avis på forsiden: »En kæmpe fylder 85 år«. Det var så sandt, som det var sagt. Ikke i fysisk henseende, men nok så vigtigt med hensyn til den indsats han havde ydet for det danske mindretal – og for Danmark.

Karl Otto Meyers liv var præget af hans kærlighed til Sydslesvig, til Danmark og til det danske. Det var med denne bagage – og med hjertet på rette sted, at han altid var en ihærdig forkæmper for det danske mindretal i Sydslesvig og for dets ligeberettigelse i forhold til det omgivende tyske samfund.

Det prægede hans virke som lærer i Skovlund, som redaktør af Flensborg Avis, som formand for SSW, som landdagsmand og som en aktiv pensionist. Gennem mange år havde Karl Otto også en nær kontakt med Dansk Generalkonsulat i Flensborg, hvor vi nød godt af hans store erfaring og indsigt i grænselandets forhold.

Danmark siger tak for en stor indsats.

Æret være Karl Otto Meyers minde.
*Henrik Becker-Christensen,
generalkonsul*

...

Utallige oplevelser, historier, billeder og samtaler dukkede op i erindringen, da meddelelsen om Karl Ottos død kom. Fra de sene 60'ere i det sydslesvigske ungdomsoprør, hvor Karl Otto næsten var den eneste, der deltog i debatten med os om »det sydslesvigske establishment« og senere som chefredaktør under mine sommerferie-vi-

kariater på Flensborg Avis og endelig kulminationen som den første heltidsansatte medarbejder i landdagsfraktionen, har Karl Otto og jeg haft et tæt samarbejde, i hvilket jeg har suget til mig af den person, jeg altid har set op til.

Sjældent har jeg oplevet et menneske, der har været så retlinet, klar og forstående. Karl Otto krævede, men han gjorde det på en måde, så det var en glæde at gøre det så godt, som det nu var muligt.

Vi har fulgt hinanden tæt igennem årene. Når man sådan på tommandshånd igennem mange år på en måde er afhængig af hinanden, så nedbrydes grænserne mellem det arbejdsmæssige og det private. Utallige var de samtaler af privat karakter og det rent arbejdsmæssige, vi førte i bilen på vej til Kiel, på kontoret i Flensborg og i landdagsbygningen. Her var der både tid og lejlighed til at berøre selv de fortløbigste ting blandet op med et slutteligt krav om en vittighed.

Når jeg så ikke kunne, så havde Karl Otto en parat.

Vi har fulgt hinanden i opgangstiderne for SSW, men også, da bunden i politisk moral under Barschel-affæren var nået. Det var hårde tider for Karl Otto, Marie og familien, men også for os medarbejdere - en erfaring, man aldrig vil opleve igen. Her blev alle politisk moralske grænser brudt.

At opleve Karl Otto i disse tider var enestående, fordi han holdt fast i sine holdninger og standpunkter og dertil hørte så også respekten for daværende ministerpræsident Uwe Barschel, fordi han havde holdt ord over for mindretallet.

Der blev arbejdet godt i den lille landdagsfraktion, og der blev opnået politiske resultater. Det var herligt at arbejde sammen med et menneske, der nød så megen respekt langt ud over mindretallets grænser.

Der er utallige gode erindringer og historier, der kunne fortælles i denne

stund. Men nu må vi så erkende, at det bliver uden Karl Otto, der har betydet så meget for mig, og som har haft megen plads i mit liv.

Jeg håber blot, at jeg har kunnet give lidt tilbage i dette enestående samarbejde.

Jeg aner, hvad Karl Otto på sin lune-fulde måde ville have svaret. Men det vil jeg hellere beholde for mig selv.

Hjertelig tak, Karl Otto.

Dieter Lenz

...

Mine tanker går til Karl Otto Meyer, som ikke længere er iblandt os. Karl Otto Meyer var i mange år den mest kendte sydslesvigske personlighed i Danmark, hvor han blev opfattet som indbegrebet af det danske mindretal. Han var i sit lange virke som landdagsmand i Kiel en utrættelig forkæmper for mindretallets ligestilling.

Tilsvarende var han også som chefredaktør af Flensborg Avis med til at præge den offentlige debat. Han var en skarpsindig debattør og kendt for sine meningers mod.

Dette mod beviste han også som ganske ung, da han under den tyske besættelse i krigens sidste år var modstandsmand i Danmark.

En stor dansker med tysk pas er gået bort.

Æret være hans minde.

*Lars Løkke Rasmussen,
statsminister*

...

Meddelelsen om Karl Otto Meyers død kom pludselig og uden varsel, og nu er intet mere, som det var.

Der var blevet mere stille om Karl Otto efter Maries død i 2011. Han savnede hende hver dag - hver time og hvert minut, men han var stadig med, når vi mødtes i SSW. Han lærte at finde sig tilrette, holdt foredrag og fulgte med i tidens aktuelle spørgsmål.

Kun her til allersidst blev det for meget for ham. Men han var der, kunne nyde sin store dejlige familie - og være »vores Karl Otto« for alle os andre i mindretallet og i SSW. Nu er Karl Otto død. Det sørger vi over, og først så langsomt er det ved at gå op for os, hvad vi har mistet.

Karl Otto Meyer har præget en hel generation SSW-medlemmer, fordi han om nogen formåede at opildne og begejstre. Ikke alle i mindretallet var parate til at følge Karl Ottos vej, når han slog fast, at vi som borgere i Slesvig-Holsten har ret til, ja pligt til, at blande os. For ham var der aldrig nogen tvivl om, at SSW har et fulgyldigt politisk mandat - det være sig på kommunalt plan eller i den slesvig-holstenske landdag.

Han tog diskussionen i 1970'erne, hvor han ene mand var »vores mand i Kiel« og den daværende CDU-ledede landsregering under Gerhard Stoltenberg gjorde alt, hvad den kunne, for at lægge hindringer i vejen for SSWs krav om ligestilling mellem flertal og mindretal, ikke mindst på skoleområdet. Bagud betragtet er jeg overbevist om, at vi i mindretallet ville stå meget svagere i dag, hvis ikke Karl Otto dengang havde stået distancen.

Tænker jeg tilbage på Karl Ottos tid i landdagen, så tænker jeg ikke mindst tilbage på en lang række landdagsvalgkampe. Og jeg tænker på, hvor afgørende det var for os alle, at vi ikke mistede SSWs mandat i Kiel. Alle mand af huse, lød devisen hver gang.

Og jeg gætter på, at en og anden stadig mindes landdagsvalget i 1975, hvor Karl Otto gik syv gange ud og ind af landdagen, før mandatet var sikret.

På vores landsmøder lærte vi - fodfolket i SSW - hvad forskellen er på lobbyisme og politisk arbejde. For én ting er at ville mindretallets sag, noget andet er at udmønte det i politik.

Karl Otto havde om nogen den evne at gøre vanskelige sammenhænge forståelige for alle. At fremme Syd-

slesvigs økonomiske udvikling, at sikre arbejdspladser og give flertal og mindretal lige muligheder for at kunne udfolde sig - det er i en nøddeskal, hvad SSW som det danske mindretals og de med os samarbejdende friseres parti kom til at stå for. Tankegangen var: Hvis ikke SSW følte ansvar for mindretallenes hjemstavn, hvem skulle egentlig så? Derfor var det kun følgerigtigt, at SSW tidligere end andre partier i Slesvig-Holsten blæste til kamp mod atomenergien.

Jeg kan stadig huske, hvordan Karl Otto med stor humor fortalte om en landdagsdebat, hvor landsregeringen proklamerede, at atomkraftværkerne i Slesvig-Holsten var sikre - samtidig med at hans egne børn og andre unge fra mindretallet sloges med politiet ved en demonstration uden for atomkraftværket i Brokdorf.

Vi er mange, der kender Karl Otto Meyers udtalelse om, at han var »dansk med tysk pas«. Sådan så han sig selv; det var hans politiske grundholdning.

For os i SSW betød det ikke mindst, at vi tog Grundtvigs ord til os om, at vi »i rigdom har drevet det vidt, når få har for meget og færre for lidt«. Kampen mod social uretfærdighed blev dermed en mærkesag for SSW - fordi social ulighed gik imod et af grundtrækkene i det danske samfunds udvikling.

Karl Otto kunne på det nærmeste Højskolesangbogen udenad, og jeg er glad for, at hans gamle slide eksemplar af Højskolesangbogen stadig ligger på landdagsgruppens kontor i Kiel. Han nød at synge og var altid forsanger ved vores SSW-møder. Men han brugte også netop Højskolesangbogen til at belyse sine synspunkter med, ligesom han var i stand til at holde en hel tale ud fra et enkelt citat.

Jeg husker stadig, hvordan han i 1990erne holdt en tale på Søndertorv i Flensborg, inviteret af danske og tyske elever, om treklangen »frihed, sandhed

og ret« - et citat fra en tysk filosof, som jeg aldrig nåede at stifte nærmere bekendskab med. Men det var indholdet, der talte, og det var en rettesnor for Karl Otto Meyer i al hans politiske virke.

For mange af os myldrer minderne om Karl Otto i disse dage frem som stjerneskud. Der er ganske enkelt meget at fortælle og meget at være taknemmelig for.

Han var en »ubestikkelig« demokrat og gik aldrig på akkord med sine holdninger om »frihed, sandhed og ret«. I den slesvig-holstenske landdag var han fra første færd den politiker, der tydeligst og mest ubøjeligt slog ned på alle gamle og nye nazisters forsøg på at markere sig.

Det er en af Karl Ottos store politiske fortjenester, at han i landdagen var med til at organisere de demokratiske partiers modstand, da valget i 1992 førte til, at den nynazistiske gruppe DVU holdt sit indtog i delstatens parlament. Men taget i betragtning, at Slesvig-Holsten først sent, i slutningen af 1980'erne, tog endelig fat på et opgør med nazitiden og dens konsekvenser efter 1945, så var der om noget brug for Karl Otto, en stridsmand for demokrati og folkestyre.

I den tyske offentlighed, både i og udenfor Slesvig-Holsten, sættes Karl Otto Meyers navn mest af alt lig med Barschel-valget i 1987. Og der kan da heller ikke herske tvivl om, at han i den situation netop viste sin stålsatte vilje til at vælge demokratiets og ikke magtens vej. For han fik jo løfter om alt mellem himmel og jord, hvis han ville støtte den siddende Barschel-regering. Han sagde nej - for som han sagde, så havde regeringen hverken et flertal i landdagen eller i vælgerbefolkningen bag sig. Og Karl Otto holdt linjen, selv om både han og hans familie blev sat under pres og truet på livet. Alt dette er der sagt og skrevet meget om, men det hører også med til historien, at Karl Otto havde medmenneskelig styrke til at

gå hen til Uwe Barschel i landdagens plenarsal, da Barschel efter sin »æresord-erklæring« måtte træde tilbage og nu sad helt alene og isoleret på sin plads i mødesalen.

Karl Otto Meyers medmenneskelighed, hans slagfærdighed og hjertelighed har alle i og udenfor SSW mødt i utallige sammenhænge. Da jeg i 1996 blev valgt til Karl Ottos efterfølger, fik jeg hans politiske opbakning, men mest af alt følte jeg hans venskab og forståelse for den nye situation, jeg nu havde begivet mig ud i.

At jeg politisk set stod for kontinuiteten i SSWs arbejde var der dengang debat om. SSWs fremgang ved de efterfølgende valg har dog givet mig ret i denne linje.

Og set i et større perspektiv har den ført til, at jeg i 2012 blev minister i den slesvig-holstenske landsregering og SSW en del af det regeringsbærende samarbejde. Men det er ikke det centrale i denne sammenhæng.

Det helt centrale er Karl Ottos venskab og hjertevarme - både dengang og i årene før og efter 1996, hvor han stoppede som SSWs landdagsmand efter 25 år.

Tænkter jeg tilbage på Karl Otto som menneske og som SSW-politiker, så kan jeg næsten ikke rumme, hvad jeg tænker og føler lige nu.

Men mest af alt går mine tanker til alle i Karl Ottos familie. Sorgen er der. Måske kan den mildnes ved tanke om, at Karl Otto nu er sammen med sin elskede Marie igen.

Æret være Karl Otto Meyers minde.

Anke Spoorendonk,
SSW,

kultur-, justits-, og europaminister

...

Karl Otto Meyer kan tilskrives en stor del af æren for, at samkvemmet mellem det danske mindretal og den tyske flertalsbefolkning fungerede i efterkrigstidens grænseland.

I efterkrigstiden er det den mest betydelige skikkelse i mindretallet, der nu er gået bort. Det er det først og fremmest, fordi det lykkedes ham at placere mindretallet i den tyske virkelighed på en sådan måde, at der meget hurtigt opstod stor respekt omkring mindretallet. Det var ikke så ligetil dengang efter krigen, hvor fronterne var trukket hårdt op. Der var meget stærke kræfter, der trak både den ene og den anden vej.

Karl Otto Meyer spillede den afgørende rolle for at få det samkve til at fungere. Han var ikke den eneste, der deltog, men han var essentiel til at holde fast i, at man var en del af det danske mindretal, men borger i det tyske samfund.

Torben Rechendorff,
fhv. minister og MF

...

Når et så stort og storartet menneske som Karl Otto Meyer er gået fra os, kunne man fristes til at sige, at verden er blevet fattigere.

Men når vi betragter Karl Ottos liv og virke, kan det også siges på en anden måde: Vores hjemstavn, vores verden er i alle de sidste årtier blevet beriget af Karl Otto - så han har gjort sig uuddelig.

Det ville fylde sider bare at prøve på at fortælle, hvad Karl Otto både direkte og indirekte har gjort for sine medmennesker. Han har altid gjort alt, hvad han kunne - og det var ikke så lidt. Han kunne tale med statsoverhoveder - i øjenhøjde - og han kunne tale med alle jævne mennesker - han behandlede dem alle med respekt og værdighed.

Han havde altid fingeren på pulsen. Han kunne altid i det rette øjeblik sige de rigtige ord. Og han kunne sige tingene så tydeligt, at alle kunne forstå ham.

Karl Otto havde en evne til at huske og til at prioritere. Han elskede og værnedede om sin familie, og han stred og

puklede for den store politiske familie - SSW - og alle danske foreninger.

For mange mennesker blev Karl Otto et synonym for Sydslesvig, for hjerte-båndene til Danmark, for ligeberettigelse, for menneskeværd - for håb og optimisme til at gøre verden bedre og til at opnå fred.

Kære Karl Otto - tak for denne menneskelige rigdom.

*Rolf Hachmann,
SSW,
P.v.a. de danske foreninger
i Skovlund og omegn*

...

Karl Otto hørte til den sjældne slags politikere, som man kunne stole på, og som overholdt enhver aftale. I landdagen kørte han en klar kurs uden krumspring, og han var med sin retlinethed en fremragende repræsentant for SSW og det danske mindretal.

I landdagen lærte vi at sætte pris på en kollega som Karl Otto Meyer - på trods af politiske meningsforskelle. Og det udviklede sig til en personligt venskab, som blev plejet indtil det sidste.

Så sent som i december mødtes vi tre i gæstgiveriet Utspann i Skovlund. I de godt 20 år, vi har været politiske pensionister, har vi mødtes to-tre gange om året på skift hos hinanden. Karl Otto har været en fremragende personlighed, som vi vil kalde en sand ven.

Som gruppeformænd - Karl Otto for sin enmandsgruppe - fik vi mange rejser sammen. Ham kunne vi altid tale åbent med og stole på, at fortrolige samtaler og aftaler forblev fortrolige. Sådan fik vi ryddet mange problemer af bordet, bl.a. for den danske kirke ved delstatens folkeregister.

Politisk har vi ofte været uenige med Karl Otto. Men vi har på et tidligt tidspunkt opdaget, at han menneskeligt var helt i top, og vi kom til at holde meget af hinanden. Det betyder meget, når man i politikken kan stole på hin-

anden.

Han var både politisk og personligt retlinet og til at stole på. Vi kommer til at savne ham meget. Vi har holdt mange private fester sammen, når der var runde fødselsdage eller guldbrylluper.

Karl Otto Meyer var på trods af travlhed altid familiemenneske.

Det var rørende at følge, hvordan Karl Otto tog sig af sin Marie især i årene op til hendes død i 2011. Det viser alt om hans varme personlighed og store hjerte.

*Thomas Lorenzen,
fhv. borgmester,
fhv. CDU-landdagsmedlem
Heiko Hoffmann,
justitsminister 1985-1988,
fhv. landdagsmedlem/
CDU-gruppeformand*

...

Det er en stor mand, som nu er blevet taget fra os.

Da tilflyttere for en del år siden var til gudstjeneste i Skovlund, oplevede de, at organisten var - Karl Otto Meyer. Efter gudstjenesten var der kaffe for menigheden hjemme i privaten.

Der var ikke noget, der var for småt for ham. Han tog sig også tid til at være organist i menigheden,

Det er manden bag en stor del af Sydslesvigs historie, som nu lægges i graven.

Han var ukuelig i sit arbejde for det danske mindretal og har haft stor betydning.

Glædeligt at det blev Karl Otto Meyer forundt at opleve, at det lykkedes Sydslesvigsk Vælgerforening at få flere valgt ind i landdagen i Kiel - en af dem endda hans egen søn.

Han nåede næsten alle sine mål - måske med undtagelse af, at han gerne havde villet have Danmark til at gå helt ned til Ejderen.

Karl Otto Meyer har gjort meget for det danske mindretal og har altid repræsenteret den »danskhed, som vi

mente, at vi stod for og står for den dag i dag«. Mange inden for det danske mindretal har i dag en anden opfattelse af, hvad det vil sige at være dansk.

Karl Otto Meyer var god til at skaffe et godt forhold til tyske kredse.

Alle har vi oplevet Karl Otto Meyer som den centrale person, når det drejede sig om ligestilling på skoleområdet: I løbet af tre år - og i høj grad takket være hans indsats - lykkedes det at få løftet tilskuddet fra 85 procent til 100 procent af, hvad en gennemsnitlig tysk elev kostede. Og i tiden efter de 100 procent i 1985 mindede han altid om, at der stadig manglede inflationsdækning.

Vi bør huske, at hans danske hær i Kiel for det meste kun bestod af én mand, og på den baggrund er indsatsen så meget mere imponerende.

Generelt må man sige, at han mere end nogen anden har medvirket til at placere det danske mindretal på landkortet - både i Tyskland og i Danmark.

*Viggo Jacobsen, provst,
Heinrich Schultz, fhv. SSF-formand,
Karl Kring, fhv. SSF-generalsekretær,
Hans Andresen, fhv. skoledirektør*

...

Det var med vemod min hustru og jeg erfarede, at vores mangeårige ven, Sydslesvig-kæmperen, fhv. landdagsmedlem, Karl Otto Meyer, ikke var i blandt os mere. Det rørte både Dagmar og jeg dybt, og der blev en smule stilhed ved at se billedet. Var det virkelig sandt, jo, desværre.

Sydslesvig havde mistet én af sine store sønner og gode forkæmpere for det danske mindretal i Sydslesvig. Dagmar og jeg havde mistet en god ven.

Vi var nok klar over, at efter Karl Ottos kære Marie ikke var mere, så var Karl Otto ikke den samme, ikke sådan at han lod det mærke, men alligevel var vi klar over, at savnet var stort.

Han klarede sig. Han var familiefaderen, der elskede sin store familie, som var hans et og alt. Han var dog også den, der fortsat kunne blande sig, når det politiske stod for. I det tidligere Femmandsudvalg glædede vi os altid til vore møder med landdagsmanden en tidlig morgen, før vore møder i udvalget stod for. Han lagde ikke fingrene imellem, hvis han mærkede debatten gik ham imod. Vi holdt af ham og lyttede til ham. Dagmar og jeg mindes de mange gode dage, vi havde sammen med Karl Otto og Marie. Vi havde også en lille klub, vi var kun tre og så vore hustruer.

Det var Haunstrup Clemmesen, Karl Otto og undertegnede.

Vi mødtes sammen med vore hustruer om sommeren på Brydegård på Fyn, hos Karl Otto og Marie i Skovlund i efteråret og hos Dagmar og jeg i Sønderborg.

Vi havde hver vores politiske holdninger. Verden og det lokale samfund fik ikke for lidt ved disse sammenkomster, men vi var venner. Clemme drog os rundt i omegnen på det skønne Fyn, Karl Otto i det vestlige Sydslesvig og jeg selv i naturen og minderne omkring Dybbøl Banke.

Klubben er jo nu opløst, men de gode minder har vi, der er tilbage. Vi føler dybt for hele Karl Ottos store familie. Vi beundrer hans omhu for dem alle.

Dagmar og jeg vil savne Karl Otto og hans familie, som vi så ofte har været sammen med ved festlige begivenheder, og vi vil forblive i minderne om ham og dem ved et:

*Æret være Karl Otto Meyers minde.
Dagmar og J.K. Hansen, fhv. formand
for Undervisningsministeriets
særlige Udvalg for
Kulturelle Anliggender i Syslesvig*

...

I stor taknemlighed mindes vi i Kennedy-Selskabet Karl Otto Meyer, det danske mindretals førstemand i Sydslesvig

og i landdagen i Kiel i flere årtier.

Vi gør det ved at fremhæve hans prisværdige holdninger lige fra 1952, hvor han præciserede, at »over loyaliteten mod statsmagten står loyalitet mod frihed, sandhed og ret.« Samme år gjorde han opmærksom på, at der står i den tyske grundlov, at »ingen bør tvinges til krigstjeneste mod sin samvittighed.«

I 1966 forsvarede han »lige ret og lige anerkendelse« for såvel flertal som mindretal i Sydslesvig. Flere gange har han også forsvaret andre mindretal og deres rettigheder.

»Vi understreger, at vi er modstandere af partiforbud og af, at folk bliver forment adgang til offentligt embede på grund af deres partipolitiske tilhørsforhold,« skrev han i 1974 i Flensborg Avis.

I en periode i 1987-88 viste Karl Otto Meyer – under hårdt ydre pres – mod til at fastholde sine overbevisninger, hvorved han gav demokratiet i såvel delstat som forbundsstat positive impulser til fornøden fornyelse.

I 1988 blev han den 9. modtager af Kennedy-Selskabets »Mænd af mod«-pris.

Æret være hans minde.

*Svend Aage Nielsen,
forfatter,
fhv. sognepræst,
formand for Kennedy-Selskabet*

...

Opa, din død er svær at begribe, da du var noget ganske særligt for mig.

Opa blev vores fællesbetegnelse, fordi vi børnebørn ikke skulle blive uvenner over titlen morfar eller farfar.

Det, der er fantastisk at tænke på, er, at du med sikkerhed var noget særligt for alle dine 12 børnebørn. For mig er du den modigste og mest uselviske mand, jeg kender.

Sammen med mormor gjorde du alle højtider til noget ganske særligt. Jeg husker udendørs dans om juletræet i

strømpesokker til stor undren for naboer. Jeg husker dine lam ved påske-tid og skønne stunder i Faretoft, hvor I hvert år gemte påskeæg til os.

Jeg mindes med stor glæde hver eneste onsdag i min skoletid, hvor vi kom hjem til jer og fik en stor stak pandekager, mens du med stor interesse spurgte ind til vores skoledag. De lækre pandekager og den gode stemning blev et trækplaster for mine venner også. En til to venner var der altid plads og pandekager til. Om aftenen ved sengetid, lå der en »Betthupfer« under vores hovedpude. Det var nok mest mormors ide, for jeg hørte dig sige, det var en uskik, sådan at lægge chokoladefrøer under hovedpuden, når nu vi havde børstet tænder. Heldigvis kunne du ikke stå for mormors argument om, at bedsteforældres privilegium netop var ikke at skulle opdrage, men blot forkæle.

Og det virker som om, hun har givet dette mantra videre til min mor.

Da jeg blev ældre og flyttede til København, besøgte I mig i en lille to-værelses lejlighed, jeg delte med min veninde. Unge, festlige og fredagskåde sad vi i vores stue, da I ankom. Nogle af mine venner var lidt beklemte over så fint besøg og blev forundret, da du med din ankomst blot bragte mere fest og flere grin ind i lejligheden. Den kendsgerning, at du og mormor skulle sove i min selvbyggede højseng på ikeaskabe, tog du med et smil. Gentleman som du var, mente du helt klart, at det var dig, der skulle ligge yderst for at forhindre at mormor skulle falde ud. Mormor var ikke helt enig, og vi blev vidne til en sjov diskussion, som jeg sent vil glemme.

Som du har hørt så ofte, er du en mand med meninger, og det er ikke kun inden for politik. Du havde for eksempel en mening om, at vi, dine børnebørn, godt måtte få kærester. Vi måtte også skifte gamle kærester ud med nye – når blot vi lovede, at de havde samme fornavn.

Ja, du har tålmodigt og venligt budt mange af dine børnebørns bekendtskaber og kærester velkommen i familien.

Lena Højgård Janssen,
barnebarn

...

Som tidligere direktør for Grænseforeningen tillader jeg mig at mindes Karl Otto Meyer på vegne af min gamle forening og de utallige lokale grænseforeninger, hvor Karl Otto har været en kær og velanskrevet gæst i sine mange, mange aktive år.

Kunne han finde plads i sin fyldte kalender, så kom han. For ham var det vigtigt at pleje sit bagland, og selv om det vigtigste bagland naturligvis var vælgerne derhjemme i Sydslesvig, så forsømte Karl Otto aldrig en lejlighed til også at »udbrede kendskabet til grænselandet forhold«, som det er formuleret i Grænseforeningens formålsparagraf, og som han røgtede bedre end nogen.

Han vidste, at hvis den rigsdanske befolkning skulle bevare interessen for det danske nationale arbejde syd for grænsen, så måtte der ske en påvirkning netop fra Sydslesvig, og med sin naturlige oratoriske begavelse, sin varme og venlige optræden, så var Karl Otto den bedste repræsentant, Sydslesvig kunne sende.

Folk, som ellers ikke var særlig velbevandret i den sydslesvigske problematik, kendte ofte Karl Otto.

Han var en tilbagevendende og højt skattet gæst hvert eneste år ved Grænseforeningens sendemandsmøde. I 1987 var det sågar med to sikkerhedsvagter på grund af de politiske turbulenser i landdagen i Kiel netop det efterår. Mødet blev holdt på Nyborg Strand, og midt under mødet gik lyset pludseligt ud. Stor opstandelse. Var det et angreb på Karl Otto, der var under opsejling? Heldigvis var det et teknisk problem, der hurtigt blev løst, men vi, der var til stede, glemmer ikke denne

oplevelse.

Han tog afstand fra dekorationer, som han ellers er blevet tilbudt både fra Tyskland, fra Slesvig-Holsten og fra Danmark. Drejede det sig derimod om praktiske, håndgribelige og kontante tilkendegivelser over for det danske Sydslesvig, så tog han med glæde imod.

For godt en snes år siden modtog han således som en personlig anerkendelse af sit nationale arbejde den store Egholt-pris på Sorø Akademi. Prisen er på 100.000 kr., og som Karl Otto sagde i sin takketale: »Jeg måtte tælle nullerne en ekstra gang. Jeg troede, der var ét for meget!«.

Naturligvis blev han glad for denne tilkendegivelse. Han delte den i to lige store portioner, den ene portion tilfaldt hvilehjemmet »Bennetgaard« ved Røding, som er et højt skattet værested for ældre sydslesvigske medborgere, og den anden halvdel gik til en længe ønsket rejse til Grønland for Marie og ham selv.

I mange år, og som en følge af hans stilling som chefredaktør for Flensborg Avis, var han med i bestyrelsen for »Redaktør Jens Jessens Mindelegat«, hvor han og jeg havde et hyggeligt og konstruktivt samarbejde, lige som han - i de mange år jeg var leder hos Grænseforeningen - aldrig forsømte at kigge ind og besøge os på foreningens hovedkontor i Peder Skrams Gade lige midt inde i København, når han var på de kanter.

Vi er mange overalt i landets grænseforeninger, der vil bevare mindet om Karl Otto Meyer med glæde og med taknemmelighed over at have kendt ham, og for, hvad han har udrettet for sit land og for sit folk.

Niels Henriksen,
direktør for
Grænseforeningen 1988-2003

...

Karl Otto Meyer sin grut, sin bedjusen an

amfooten arbe as politiker, as redaktör an as loondäismoon as al utfärlig önj e bleese nordrie an söödrie foon e gräns beschraawen wörden, sü dät heer ai sü fooledeeram säid wårde tört.

Hi wus di delegiirde foon e SSW önj e loondäi en fiirling iirhunert lung, an döör sin uugen deer as politiker, ouers uk as di rucht an schuchte mansche, wat scharp an hard weese köö, wan et e sääge tiind, ouers wat uk wanlik an amgunglik wus, wan en mansche an en sääge deerma hülpen wus, wörd hi ai bloot bekånd, ouers uk tu en begrip.

We begrååme, dåt we foon sün gruten mansche oufschiis naame schan, ouers we san uk stult an fernäid, dåt we friiske önj ham en waane häin, wat begruup, dåt we as en latj, ouers dåt üülj an laawensdüchti följ kראא an rucht deeraw häin, wan we stipe foon politik an stoot heewe wånj an wan for an ouerlaaw.

Hi wus di jarste politiker önj e loondäi, wat döör en latjen önjfrååge ma deerfor sörid heet, dåt we frasche stipe an schööl önj e loonsferfooting tusäid fungen. Jütid wörd dåt ulerjarst, wan uk bloot en latj politisch tuiwåader for üs önj e gung seet. We wjarn fernäid an ful hoowen.

Ouers hi an sin wüf Marie wjarn uk aw oudere wise üüs waane as dāike an goue näiberne, wat jare samerboog heer önj e mjarsch häin an deer uk gou näiberschop hülen önj snååk an amgung.

An we wjarn fernäid an stult, wan hi an Marie, wan da biise tu üüs fersoomlinge an fāste kömen tu ålwri snååk an fernāide stüne. An sün forheewen wus ai bloot boowerharti, ouers deer wus ålwer an sūmpatii mabai, dan da biise wjarn uk önj Risem Schölj an liirden frasch bai Jörgen Jensen Hahn wilt et eenschölj.

An önj uurde an schraft wårde we Karl Otto Meyer nuch lung tunke an iire.

Marie Tångeberg

...

Jeg oplever Karl Otto Meyer som en

idealist - hele vejen igennem.

Vi gik for et halvt års tid siden i gang med at samle materiale til en biografi om Karl Otto Meyer. Samtidig med bogen er det planen at lave en dokumentarfilm om Karl Otto Meyer.

Vi har både historiske og selvtagne moderne optagelser med Karl Otto Meyer.

Filmmanden Lars Feldballe Petersen, der stod bag filmen »De glemte danskere«, skal lave filmen. Der satses på, at den både skal vises i Danmarks Radio og N3.

Researchen viser en idealistisk mand, der holdt fast ved sine mærkesager. En af dem var en genforening med Danmark. Det var et håb, som Karl Otto Meyer aldrig opgav.

Men det skulle selvfølgelig være på et demokratisk grundlag og i forhold til folkenes selvbestemmelsesret. Han var ikke yderliggående.

Karl Otto Meyer var nok i tidens løb den mest kendte fra det danske mindretal overhovedet. Det gælder også i Tyskland.

Hvis man i Danmark taler om det danske mindretal, er der stadig mange, som siger »Nåh ja, Karl Otto Meyer«. Man må se i øjnene, at han som person har haft endog stor betydning for mindretallet og for, at SSW fortsat er repræsenteret i landdagen.

Skiftet fra Berthold Bahnsen i landdagen i Kiel til Karl Otto Meyer var både et politisk skifte og et stilskifte. Bahnsen var mest borgerlig, mens Karl Otto Meyer måske kan betegnes som centrum-venstre.

Da Karl Otto Meyer kom ind i landdagen i Kiel efter Bahnsen i 1971, fik han af sine rådgivere at vide, at han ikke ret ofte skulle sige noget, men at de få indlæg skulle være vægtige. Det nægtede han pure. Dels ville han ofte-re på talerstolen, og dels ville han have lov til at være impulsiv:

Han var på mange måder den nye tids mand. Han forstod blandt andet at bruge det nye tv-medie.

Jeg har også i sin research set nærmere på Karl Otto Meyers suspension - eller Berufsverbot, som det hedder på tysk. Det var efter et møde i Sønderborg i 1952, hvor den unge lærer Karl Otto Meyer havde protesteret mod den tyske værnepligt og genoprustning. Konsekvensen var, at kulturministeriet i Kiel inddrog hans tilladelse til at undervise.

Det fik Karl Otto Meyer til at tale om »demokrati uden demokrater«. Han havde udnyttet sin grundlovssikrede ret til at sige sin mening - og blev straffet for det. På sin vis beviste sagen hans tese.

Sagens udvikling viser også noget om en mand med principper. Af Dansk Skoleforening blev Meyer dengang tilbudt at vælge imellem en videreuddannelse i Finland eller et lærerjob nord for grænsen.

Han sagde nej tak til begge dele. Det ville efter hans mening være at svigte det danske mindretal.

På det tidspunkt var der inden for mindretallet stadig nogle, som huskede, at Karl Otto Meyer ikke under krigen havde fulgt parolen om at blive tysk soldat for at »kæmpe for hjemstavnen«. I stedet var han deserteret.

Suspenderingen varede indtil 1954, da Karl Otto Meyer af en tysk domstol fik medhold.

Det er planen, at den nye biografi og dokumentarfilmen skal være færdige i 2017 - og udkomme samtidig.

*Mogens Rostgaard Nissen,
Forskningsafdelingen
ved Dansk Centralbibliotek*

Birgit Møller Seidler

4.2.1953 – 30.9.2016

Det var med sorg, vi modtog budskabet om Birgit Seidlers alt for tidlige død. Den fhv. lærer fra Gustav Johann-

sen-Skolen var for kort tid siden gået på pension og var lige kommet sig efter sin mands død.

Hun så frem til, at hun sammen med sin søn Stefan, hans kone og deres to børn kunne nyde sit otium. Desværre skulle det gå anderledes. Hun blev kun 63 år.

Vi i SSW lærte Birgit Seidler at kende, efter at hun i 2001 blev valgt til flere tillidshverv i partiet. Som hun selv fortalte, var det sønnen, Stefans, store engagement i SSWs Ungdom, som førte til, at hun blev aktiv i mindretalspartiet. Et logisk valg for den lune sønderjyde, der var blevet gift med en flensborger og i årtier har boet i Sydslesvig.

Birgit Seidler var fra 2001 til 2009 formand i SSW Flensborg by og samtidig distriktsformand i SSW Sporskifte. Til kommunalvalget i 2008 vandt hun overraskende valgkredsen i Sporskifte og var en overgang medlem af byrådet for SSW. Da hendes mand var syg og trængte til pleje, besluttede hun at stoppe med byrådsarbejdet i 2010.

I al den tid har vi lært Birgit at kende som en rolig og besindig person, der dog havde klare holdninger til samfundets og Flensborg bys udvikling. Hun havde en fin form for humor og var ikke bange for at sige sin mening. Hendes sympatiske og udglattende væsen var til stor gavn i politiske diskussioner. Også efter 2010 var hun en jævnlig gæst til SSWs møder – særlig når de fandt sted i Sporskifte.

Vi vil i SSW savne Birgit.

Vores tanker går til Stefan og hans familie.

Æret være Birgits minde.

*Katrin Möller,
fmd. f. SSW Flensborg
Susanne Schäfer-Quäck,
fmd. f. SSWs byrådsgruppe
Martin Lorenzen,
næstfmd f. SSW Flensborg by
2001-2009*

...

Meddelelsen om, at Birgit Møller Seid-

ler, tidligere overlærer på Gustav Johannsen-Skolen, var død, kom som et stort chok for os alle, da Birgit få uger tidligere havde været til pensionistkaffe på skolen og var glad og virkede, som om hun igen havde fået mod på livet efter sin mands død for cirka et år siden.

Birgit startede sin karriere i Sydslesvig - mere præcist i Sønder Brarup som årsvikar 1. august 1976 - inden hun var færdig med sin læreruddannelse.

Pudsigt nok begyndte hun i Sønder Brarup samtidig med Antje Linde, som hun senere dannede makkerpar med i underholdningsmæssigt øjemed på Gustav Johannsen-Skolen.

Birgit færdiggjorde sin uddannelse på Tønder Statsseminarium sideløbende med, at hun underviste med et timetal på over 30 ugentlige undervisningstimer. I Sønder Brarup underviste Birgit i grund-, hoved- og hjælpeskolen.

Birgit lærte sin mand Dieter at kende, mens hun var lærer i Sønder Brarup. Parret blev gift, og de valgte at etablere sig i Flensborg. Derfor søgte Birgit stilling på Gustav Johannsen-Skolen, hvor hun har haft tjenestested fra den 1. august 1979 og frem til sin pensionering af helbreds-mæssige grunde den 31. januar 2013. Birgit har i sin tid som lærer på Gustav Johannsen-Skolen undervist i grundskolens 1.-6. klasse.

Birgit og Dieter flyttede sammen ind i Harrisleer Strasse, hvor deres søn Stefan kom til verden. Senere byggede de hus og flyttede til Sporskifte

Birgit var politisk engageret, hvilket betød, at hun i en periode, ud over sit arbejde som lærer, også var byformand i Flensborg by og distriktsformand i Sporskifte for SSW.

Birgit var på skolen kendt for at være en lærer, der præcist vidste, hvad hun ville til glæde for mange elever.

På Gustav Johannsen-Skolen underviste hun i fagene dansk, matematik,

religion, formning, biologi og engelsk. Endvidere havde hun specialundervisning, som hun også administrativt var med til at planlægge. Birgit har i mange år fungeret som klasselærer og været en af vore skemalæggere.

Birgit var specielt glad for de elever, der var anderledes. Hun huskede sjove oplevelser med eleverne og var god til at fortælle historier fra undervisningen. Hun havde et godt øje for de små sjove hændelser, som hun med begejstring og megen humor gav videre.

Birgit havde et fantastisk dejligt humør og en smittende latter, der gjorde, at vi altid vidste, hvornår Birgit var til stede på lærerværelset.

Helt på toppen var Birgit, når hun havde mulighed for at optræde på de skrå brædder, for eksempel når der skulle danses can-can, eller, når hun sammen med Antje, som de to petulantier Meta & Stine, optrådte til fester og gav deres besyv med vedrørende store og små hændelser på skolen. Her var der som regel ikke et øje tørt.

Vi på skolen vil mindes Birgit for hendes engagement, hendes gode humør og hendes smittende latter.

Vores medfølelse går til Birgits søn Stefan og hans familie.

*Ole J. Uth,
skoleinspektør,
Gustav Johannsen-Skolen*

Nina Nordentoft

9.2.1939 - 1.3.2016

Nina Nordentoft havde store evner og talenter, men først og fremmest var hun en glædesskabende og klog person.

Hendes muntre, gavmilde sind gav hende mange venner og bekendte. Venskaber hører til det dyrebareste og fineste i tilværelsen. Tidligt i livet havde jeg den sorg at miste mine to allernærmeste veninder, så stor var min

glæde og taknemmelighed over her sent i livet at finde en veninde som Nina.

Vores gode venskab udfoldede sig på alle planer - i dagligdagen, i festlig sammenhæng, fagligt, muntert, alvorligt - med samtaler om politik og samfundsforhold, men også om personlige spørgsmål. Uvurderligt at have en veninde, der klogt, aktivt og med indlevelsesevne deltager i ens liv.

Tillid og fortrolighed er grundingredienser, men så sandelig også evnen til at tage alvor muntert.

Et af Ninas yndlingsudtryk var »forøjeligt«.

Tak, Nina, for hvert fornøjet øjeblik, du gav.

Du er savnet.

*Britt Tryde Haarløv,
Tønder*

Inger Planck Pedersen

30.1.1928 – 28.10.2015

En sorgens dag, da vi fik at vide, at Gustav Johannsen-Skolens tidligere mangeårige sekretær Inger Pedersen (i daglig omtale Inger P.) var død efter lang tids sygdom. Hun nåede at blive 87 år.

Inger stammede fra Lolland nærmere betegnet fra »Saxskjøbing« (sådan koketterede Inger og hendes mand Svend med, at det skulle skrives), hvor hun efter afsluttet præliminæreksamen gennemførte en læretid som ekspeditrice i en guldsmedeforretning. Derpå tog hun som 19-årig til København. Her havde hendes skolekæreste og senere mand allerede opholdt sig i et år.

I de 11 år i København havde hun diverse job, mens Svend læste til cand. mag. i engelsk og idræt. Han blev færdig i 1958, og familien flyttede til Flensborg, da Svend fik ansættelse på Duborg-Skolen.

Om flytningen har hun fortalt: »Jeg

indvilligede kun modstræbende i at flytte til Flensborg, og i de første år var jeg parat til at tage tilbage, når som helst. Da børnene kom i 1960 og 1963, tog jeg det løfte af Svend, at senest når børnene skulle i skole, ville familien flytte nordpå.« Sådan kom det heldigvis ikke til at gå.

I foråret 1965 blev Inger og Svend ansat som forstanderpar på Elevhjemmet, forløberen for Ungdomskollegiet. Det havde til huse under træerne på Stuhrsallé 22, der hvor Skoleforeningen i dag har administrationslokaler. Arbejdet med de unge optog hende, og tillige begyndte hun at tage del i det frivillige folkelige arbejde bl.a. som spejder, hvilket førte til, at hun i en årække var næstformand i Dansk Spejderkorps Sydslesvigs korpsråd samt fik ansvaret for forplejningen ved de store jamboretter på Tydal.

Hun engagerede sig i Husmoderforeningens gøremål og var her en skattet kredskasserer gennem 20 år, blev medlem af Voksenundervisningsnævnet og en kort overgang formand for dette, ligesom hun var en trofast støtte i SSFs Humanitære Udvalg gennem mange år. Inger var blevet grebet af arbejdet i Sydslesvig og levede sig stille og roligt ind i den sydslesvigske hverdag.

Nu var der ikke længere tale om at flytte tilbage til Danmark. »Planerne om at flytte udskyder jeg til efter min pensionering«, erklærede hun.

Da Ungdomskollegiet blev taget i brug, valgte Inger og Svend at sige fra som forstanderpar, og Inger fik stilling som kontorassistent ved Skoleforeningen pr. 1. september 1971, først som midlertidig sekretær for den nyudnævnte viceskoleledirektør Hans Andresen, for senere på efteråret at begynde som skolesekretær på Gustav Johannsen-Skolen, og det blev i allerhøjeste grad til gavn og glæde for skolen.

Inger havde fundet sin rette hylde, hun blev den perfekte skolesekretær.

Med varme og fintfølelse indlevelses- evne forstod hun at håndtere den brogede mangfoldighed af arbejdsopgaver, der pålagdes en skolesekretær.

Hun var den første, udefrakommen- de henvendte sig til, når de kontaktede skolen, og hun formåede altid at formidle et godt førstehåndsindtryk. Inger var Gustav Johannsen-Skolen et fornemt visitkort. Ud over at passe skrivebords- arbejdet var Inger for elever og alle os ansatte i hjælp i alle mulige gøremål. Altid var hun parat til at vejlede og råd- give i vanskelige situationer samt til at yde trøst om nødvendigt.

Hendes arbejdsplads var ofte som et dueslag: Et brev i maskinen, en telefon- samtale i gang, en flok elever og et par lærere ved skranken, og alle skulle helst hjælpes på samme tid. Inger formåede at bevare roen og overblikket, samtidig med at hun forblev venligt imødekom- mende. Skulle et arbejde gøres færdigt, var hun ikke den, der så på klokken, og hun nøjedes ikke kun med at udføre de pålagte opgaver, nej, Inger havde hjerte og sjæl med i arbejdet, tænkte forud og lavede forbedringer, hvor det var muligt.

Man havde aldrig på fornemmelsen, at skolen blot var en arbejdsplads for hende, hun betragtede sig selv og blev af alle os andre betragtet som værende en del af skolen.

I 1995 efter næsten 24 års ansættelse lod hun sig pensionere.

Inger P. har været et uvurderligt aktiv for Gustav Johannsen-Skolen.

Familien har mistet deres samlende midtpunkt. Vi deler deres sorg og vil be- vare mindet om Inger og om de mange gode samværstunder, vi har haft med hende.

Æret være Ingers minde.

*Jørgen M. Pejtersen
pens. skoleinspektør*

...

Ved Inger Pedersens død har det dan-

ske spejderarbejde i Sydslesvig atter måttet tage afsked med en af »de gode gamle medstridere«, som tegnede pi- gespejderarbejdet i årene efter krigen og frem til 1972, hvor Dansk Pigespej- derkorps Sydslesvig og Dansk Dren- gespejderkorps Sydslesvig blev enige om at fusionere.

Mange forbinder spejderarbejdet med børn og voksne, der ligger i lejr, sover i telt og laver mad over bål.

I Sydslesvig har rigtig mange gen- nem mange år set de blå spejdere med det gule tørklæde på tur i landsdelen og som medhjælpere ved bl.a. årsmø- derne, adventsmøder og andre fælles- arrangementer. Dette daglige - og syn- lige - idébetonede arbejde med børn og unge har aldrig kunnet stå alene.

Spejderlederne i de enkelte flokke og troppe er afhængige af, at der på korpsplan er nogle, der vil tage sig af det overordnede organisationsarbej- de, den fælles økonomi, lederuddan- nelsen, lejr- og rejseplanlægningen, hytterne og mødelokalerne i Skolefor- eningens bygninger, netværksplejen lokalt og nordpå, informationsarbejdet mellem grupperne og SdU samt meget mere.

Det var her – i korpsledelsen for Dansk Pigespejderkorps Sydslesvig – vi mødte spejdervennen Inger P. Vi lær- te hende at kende som et imødekom- mende, omsorgsfuldt og glad menne- ske, som i hele sin færd levede efter ånden i spejderideen.

Hun var åben for fællesskabets mu- ligheder og gjorde selv sit bedste, når en opgave skulle løses. Hun var trofast som få og flittig, hertil kom hendes ranke altid velklædte fremtoning – og- så når vi var på Østerbymark eller Tyd- al. Hun var en dame.

Det havde den første korpschef for det nydannede Dansk Spejderkorps Sydslesvig (DSS), Dirch Jørgensen også spottet, da han i efteråret 1972 kontaktede Inger med de særlige Dirch-

ord: »Jeg har en vigtig opgave til dig.«

Opgaven bestod i at sørge for, at alle omkring 500 spejdere på den forestående 1. Tydal Jamborette blev mætte – til hvert måltid, i alle ti lejrdegn, at der ikke var madspild, at ingen blev syge, og at økonomien holdt.

Det var en fornøjelse at arbejde sammen med Inger på Jamboretten 1973. Hun levede på alle måder op til forventningerne og løste opgaven, så vi alle med glæde modtog hendes tilsagn om »at være med på holdet« på de efterfølgende jamboretter.

Spejderarbejdet har mistet en ven, der aldrig svigtede, vi tre gamle pigespejdere et helt særligt forbillede, og i familien har de mistet deres kærlige, stærke og værdige Inger, mor, svigermor, mormor og farmor.

Tak fordi vi fik lov at dele hende med jer.

Nu skal hun leve i mindet - det vil vi være med til at ære.

*Helga Hansen, Slesvig,
Ami Jessen, Flensborg,
Kirsten la Cour, Skovlund*

Launi Pedersen

24.10.1936 – 12.9.2016

Det er et kendt navn og ansigt i grænselandet, der nu er gået bort: Launi Pedersen er død efter længere tids sygdom, 79 år gammel.

Launi Pedersen var boghandler i Padborg og stod også for Skandinavisk Boghandel i Harreslev og har som sådan været med til at forsyne grænselandet med litteratur gennem årtier. Ikke mindst i Sydslesvig har man været glad for, at det var muligt at få dansk-sproget litteratur lige i nærheden.

Launi Pedersen startede sin karriere som boghandler i det hedengangne Dansk Boghandel i Flensborg i 1964 og var ansat i Nørregade 74 i Flensborg til

1971.

Da startede han Padborg Boghandel, og senere gik den danske boghandel i Flensborg, som i mellemtiden havde fået en anden ejer, konkurs. Launi Pedersen overtog også denne forretning.

Han afhændede dog hurtigt værdierne og startede så med en lille filial syd for grænsen, hvor han lejede sig ind hos Fleggaard. Det varede et par år, og i 2000 åbnede Skandinavisk Boghandel syd for grænsen.

Fra årsskiftet 2000 overlod Launi Pedersen forretningen til sin søn og svigerdatter, og i 2007 gik familien Pedersen ud af forretningen, da Jan Svendsen overtog den.

tf

...

Den gamle boghandler er død, 79 år

Padborg og grænselandet mistede med Launi Pedersen en kendt, respekteret og afholdt forretningsdrivende.

Launi Pedersen drev fra 1971 og frem til 2007 Padborg Boghandel, som var et yndet sted for bogelskere. Launi var født og opvokset i Toftlund, og allerede som 14-årig kom han i lære i Gram Boghandel. Siden blev han ansat i Roskilde Boghandel og efter sin værnepligt i Svendborg Boghandel. I 1956 kom han til Randers Boghandel, og han var en tur forbi boghandlen i Stege på Møn, før han i 1964 blev ansat i Dansk Boghandel Flensborg.

I 1971 overtog han og hustruen Edith Padborg Boghandel, som ægteparret gjorde til en guldgrube for bogelskere. Boghandlen havde en stor afdeling med bøger om Sønderjyllands historie, som var kendt viden om.

De årlige bogudsalg var altid med fuld damp. Bogorme stod i kø og trippede i kulden for at komme ind i butikken til det store bogudsalg. Launi Pedersen var her og der og alle vegne som en general, der styrer et slag.

Launi og Edith oparbejdede en blomstrende forretning med mange

forskellige varer, men med hovedvægt på bøger. Mange forfattere var i tidens løb forbi for at signere bøger. Butikken blev udvidet fire-fem gange, og personalet bestod efterhånden af ti-tolv ansatte. Desuden havde de en afdeling i Harreslev, Skandia, hvor fem-seks ansatte sørgede for leverance af bøger. Boghandleren leverede også bøger til de danske skoler, børnehaver og kirker i Sydslesvig.

I det hele taget bankede Launis hjerte for hele det danske mindretal i Sydslesvig. De første mange år, han og Edith ejede Padborg Boghandel, tog han hvert år i november ned til flere af de danske skoler rundt omkring i landsdelen og lavede juleudstilling og salg af julevarer, så det danske mindretal kunne få en rigtig »dansk jul«.

Foruden leverancer af skolebøger, kontorartikler, gaveartikler, lædervarer og andet, tegnede og leverede Launi Pedersen kontormøbler til utallige danske skoler, børnehaver og forsamlingshuse, som han selv kørte ned og satte op. Så havde han en pose rundstykker med til alle »sine« piger, som jo efterhånden kendte ham godt. Kørsel og arbejds løn var altid uden beregning, for han elskede at komme ned til alle sine venner syd for grænsen.

I det hele taget var Launi Pedersen dansk helt ind til marven af sin sjæl - født og opvokset i Sønderjylland, som han var.

Om sommeren - fra 1970 til 1990 - havde han og hustruen sommerhus i Vemmingbund, hvor de tilbragte mange dejlige dage og weekender, og i vinterhalvåret gik han lange ture i lyngpolden og nød naturen. Som - trods alt - lidt af en enspænder nød han stilheden og roen ude i naturen efter en ofte hektisk uge.

I mange år var Launi Pedersen aktiv i Bov IF, hvor han også var æresmedlem. Det var fodbold, som havde hans altoverskyggende interesse. Siden sin pure ungdom havde han spillet i forskellige byer, hvor han arbejdede som

boghandler.

Launi Pedersen var i en lang årrække medlem af frimurerordenen »Den faste borg« i Sønderborg. Hele frimurerarbejdet betød meget for ham, ligesom venskabet med hans frimurerbrødre.

Launi Pedersen var også i slutningen af 1960'erne et af de første medlemmer i den nystartede Round Table i Kruså. Siden dannede nogle af de gamle medlemmer Klub 41, hvor han elskede at komme.

Launi Pedersen efterlader sin hustru Edith, som han blev gift med i 1961, og to sønner, Klaus, som er ansat i Post-Nord i Hjørring, og Hans Michael, som er civilingeniør og bor i København.

Familien

...

Launi Pedersen var i årtier indbegrebet af Padborg Boghandel, hvor mange sydslesvigere købte danske bøger. Jeg selv købte som dreng engelske tegneserier hos Launi, hvor tyske nazister var de onde, og englænderne vores befriere.

Personligt lærte jeg først Launi at kende mange årtier senere, da jeg som medarbejder i SSWs landdagsgruppe flyttede ind i Dansk Boghandel Flensborgs tidligere lokaler på Flensborghus. Her mødte jeg Launi som sympatisk sønderjysk sælger af kontormøbler. Et arbejde, han bestred ved siden af sin boghandel i Padborg. Med charme og ekspertise solgte han sine varer og fortalte om den tid, da han havde arbejdet i Dansk Boghandel.

Her bemærkede jeg hans engagement i og store interesse for danskheden i Sydslesvig. Senere mødte jeg ham som mange andre sydslesvigere jævnligt i butikken i Padborg - særligt, når man skulle købe julegaver. Her fik man en venlig samtale med Launi, der altid var interesseret i nyheder og udviklinger fra Sydslesvig.

Min kone husker ham som en boghandler, der havde en forkærlighed for

film. Hos ham kunne man få mange danske film. I dag køber mange danske bøger og film på nettet, og man har ikke længere kontakt til sin lokale boghandler.

Vores lokale boghandler... Det var Launi for os sydslesvigere.

Vores tanker går til hans enke og familie.

Æret være hans minde.

*Martin Lorenzen,
Brita Hecker*

Otmar Petersen

25.7.1949 – 17.1.2016

Efter længere tids sygdom døde Otmar Petersen, formand for SSWs byrådsgruppe i Slesvig og fhv. redaktionschef på Flensburg Avis, 66 år gammel.

Otmar Petersen blev født på Isteddagen, 25. juli i 1949 i Egernførde. Efter skolegang i dansk skole blev han typograflærling på Flensburg Avis. Senere skiftede han dog blyet ud med blyant og blok, og i en årrække berettede han for avisen om begivenhederne i Slesvig og det sydøstlige hjørne af Sydslesvig, inden han flyttede arbejdssted til Flensburg for at være redigerende medarbejder.

Otmar Petersen blev dog boende i Slesvig, hvor han engagerede sig politisk i SSW. For vælgerforeningen blev han ved kommunalvalget i marts 1998 valgt ind i byrådet i hjembyen.

Her var han til sin død formand for byrådsgruppen.

Anker Simonsen

...

Journalisten og politikeren Otmar Petersen, Slesvig, døde i en alder af 66 år.

Ved hans død går en kollegas tanker tilbage til de glade 60ere, da vi sammen med Uwe Oldag m.fl. lavede Sles-

vig UFs blad Pletskud uden at vide, at journalistikken engang skulle blive Otmars og undertegnede livslinje.

Otmar fik en solid uddannelse som typograf, skiftede dog hurtigt over i journalistikken på Flensburg Avis/Südschleswigsche Heimatzeitung.

Igennem mange år udgjorde han sammen med Alex Herz lokal- og regionalredaktionen i Slesvig, hvor der stod respekt om ham, hans arbejdsindsats og hans til tider skarpe pen.

Igennem alle årene var han også en inspirerende redaktionel "deltids-medarbejder" på Ingrid Thomsens og Flensburg Avis' månedsblad SL-Kurier i Slesvig og omegn.

Siden gjorde mindretallets avis brug af ham også i hovedredaktionen; som redigerende medarbejder, som redaktionschef og i en periode uden chefredaktør - efter Paul Weedes død og før Bjarne Lønborgs tiltrædelse - som ansvarshavende.

Otmar brændte sit lys i begge ender, for ikke kun journalistikken men også lokalpolitikken havde hans interesse.

Med en lidt - i bedste forstand - konservativ indstilling vandt han SSW-internt på landsplan ikke altid gehør. Men med ham som del - siden også som leder - af et engageret team satte SSW og især dens byrådsgruppe sine spor i Slesvig.

Gruppeformand blev han, formand for de kommunale værker og viceborgmester - alt imens han passede sit arbejde i redaktionen på Flensburg Avis.

Alvorlig sygdom bremsede ham og var medvirkende til, at han gik på pension som journalist, men politisk vendte han tilbage for en stund, indtil sygdommen for alvor tog over igen og afsluttede hans virksomme liv.

Det danske mindretal og ikke mindst Sydslesvigsk Forening stod Otmars hjerte nær. Foreningen havde i ham en i dialogen kritisk men altid tilforladelig partner, når den havde noget på hjertet i Slesvig.

Det har SSF, mens tid var, også tak-

ket ham for.

Otmar vil blive savnet i det danske mindretal og i det politiske liv i Slesvig men mest af alle af hans livs relativt sene lykke Gudrun, moderen Annelise, søsteren Angela med de nærmeste pårørende - og en datter fra et tidligere ægteskab.

Måtte de, når den største sorg har lagt sig, mindes en glad og engageret mand, søn, bror og far, der sent vil blive glemt i det virkefelt, han begik sig så mesterligt i.

Æret være Otmar Petersens minde.
Bernd Engelbrecht,
SSFs pressesekretær

...

En god del af hans liv arbejdede og kæmpede journalisten og mindretalsspolitiker Otmar Petersen for det danske mindretal og dets rettigheder. Samme energi og til stædighed grænsende ildhu gjaldt også fødebyen Slesvig, og aldrig havde Otmar Petersen det bedre, end når han opnåede et resultat, der var til gavn for såvel byen som mindretallet.

Kampviljen og livsmødet fik han også brug for i sine sidste leveår, hvor kræften gjorde store indhug i hans fysiske helbred, men ikke knækkede hans livsmod og optimisme. Søndag var det dog slut, idet Otmar Petersen døde i en alder af blot 66 år.

Blot en uge inden sin død meddelte Otmar Petersen, der blev valgt ind i Slesvig byråd i 1998 og siden var formand for SSWs gruppe, at han ville nedlægge sit mandat og stille sine poster til rådighed for gruppen. Han havde erkendt, at han ikke længere havde helbred til at passe det politiske arbejde på en måde, som han selv fandt i orden.

- Otmar var på alle livets områder en mand, der stræbte efter at gøre tingene ordentligt. Det gjaldt også hjemmet i Stettiner Straße og sommerhuset i Blåvand. Begge steder renoverede Ot-

mar med stor akkuratess og med stort håndværksmæssig snilde, siger Harry Heide, der både privat og i byrådet har været en nær ven og samarbejdspartner gennem mange år.

Opvokset på Frederiksberg i Slesvig tog Otmar Petersen realeksamen fra Hiort Lorenzen-Skolen og gik derefter i typograflære på Flensburg Avis. Blyet blev dog skiftet ud med blyant, da han valgte at blive skrivende medarbejder. Hans opgave var at dække begivenhederne i det sydøstlige Sydslesvig, og en tid var han bosat i Egernførde, hvor han både berettede om og var aktiv i det danske foreningsliv.

Siden flyttede han til Slesvig og til avisens hovedredaktion i Flensburg som redigerende og i nogle år også som medredaktør. Som byrådsmedlem og redaktør havde han ofte lange arbejdsdage, hvor han kørte direkte fra arbejdspladsen til udvalgs- og bestyrelsesmøder i Slesvig.

I sin første valgperiode var han foruden gruppeformand også formand for teknisk udvalg (kloakering og miljø). Han var i denne periode også stærkt medvirkende til at fremme udviklingen af Schleswiger Stadtwerke til en omfattende kommunal virksomhed. Fra 2003 til sin død var Otmar Petersen medlem af bestyrelsen for byens værker.

Otmar Petersen havde også stor indflydelse på, at Slesvig i 2008 blev vært for delstatens første haveudstilling, Landesgartenschau. 2008 var også året, A.P. Møller Skolen blev taget i brug som det danske mindretals andet gymnasium.

Det var fra starten langt fra sikkert, at gymnasiet skulle være i Slesvig. Flere steder var taget i betragtning, men Otmar Petersen gjorde meget for at fremhæve fordelene ved Slesvig, og han havde også tidligt en placering på Friheden i tankerne.

Derimod blev planerne for et kurbad (Gesundheitstherme) på Friheden aldrig realiseret, på trods af Otmar Pe-

tersens utrættelige indsats for at finde investorer. Han var også en klar fortæller for at flytte byens teater til Hesterberg, men det lykkedes ham ikke at overbevise modstanderne om fornufte-ten i planen. Det så han dog ikke som et personligt nederlag, men som et stort tilbageslag for hele byens kultur-liv. For at sikre teater i Slesvig gjorde han bag kulisserne meget for at frem-me en aftale mellem byen og SSF om at benytte Slesvighus som midlertidigt spillested.

Delstatspolitiske ambitioner havde Otmar Petersen også sidst i 90'erne. Op til landdagsvalget i februar 2000 tog han flere måneders orlov for at føre valgkamp for SSW. Valget gav tre man-dater til SSW, men da Otmar Petersen var placeret som nummer fire på li-sten, besluttede han sig for at koncen-trere sig om lokalpolitikken i Slesvig.

FIA.

Richard Petersen

4.9.1932 – 15.9.2016

Richard var et af de mange menne-sker, som vi i foreningerne ikke kan være uden. Han var den stille slider, der altid var på pletten, når det gjaldt. Han har gået utallige kilometer i sit hverv som kasserer for SSF i Nibøl og han klagede aldrig over, at det blev for meget eller for tidskrævende – nej, det var en livsopgave, som Richard løste med glæde og til alles tilfredshed.

Richard var ikke en mand af de store ord. På sin egen stille måde formåede han at gøre mindretallet i Nibøl syn-ligt. Der var slet ikke tvivl om, hvor han stod.

En af de store begivenheder i Ri-chards liv var sikkert, da han modtog Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris i 2011. Med stor respekt - stolt og ærbø-digt modtog han prisen, men kunne altså ikke forstå, hvorfor han skulle be-

æres med en så fornem pris.

Jeg mindes de mange gange, han er kommet her på sekretariatet de senere år, for man kunne ikke tage i sommerhus på Fanø uden at få Flensborg Avis eftersendt.

Efter at Anke var gået bort for et par år siden, mistede Richard ligeså lang-somt lysten til at leve livet alene. Han tilbragte det sidste år på plejehjem i Bredsted, hvor han så hurtigt fandt ud af, at der var en af personalet, som han kunne snakke dansk med.

Nu har Richard fået fred.

Æret være Richards minde.

*Lars Petersen,
amtskonsulent,
SSF Sydtønder*

Uwe-Jens Ramm

13.7.1935 – 11.10.2016

Min gode og trofaste ven og gilde-broder Uwe-Jens Ramm har forladt denne verden.

Vi, der kendte ham, vidste godt, at han var alvorlig syg, men han havde livsmod til det sidste og gjorde alt, for at blive rask igen. Det lykkedes ikke.

Efter en operation døde Uwe-Jens 81 år gammel. Som sagt, håbede han til det sidste, at han ville overleve. Han elskede livet.

Mine første kontakter går helt til-bage til skoletiden på Duborg, hvor vi mødte hinanden i mellemskolen, og vi blev venner. Begge tog vi en matema-tisk-naturvidenskabelig studentereksa-men i 1954, og siden hen har vi holdt forbindelsen. Jeg kom i hans barn-domshjem i Parkhof i Mørvig.

Uwe-Jens blev ansat i faderens fir-ma i Flensborg, en køreskole og vogn-mandsforretning. Men Uwe-Jens hav-de større planer og slog hurtigt sine telte op i Sydtykland for at arbejde i automobilbranchen. Her gjorde han karriere hos VW og NSU, men længs-

len efter hjemstavnen og fjorden blev større og større med tiden. Det resulterede i, at han blev selvstændig i denne branche og grundlagde sit eget firma i Flensborg og solgte biler for Renault.

Det var i denne fase, at vi igen fik en snæver kontakt, der bl.a. mandede ud i, at vi begge blev brødre i Knudsgildet. For Uwe-Jens Ramms vedkommende var det i året 1986, og i 1991 efterfulgte han Herbert Nielsen som stolbroder i embedet som broder dommer. Han har gjort et stort stykke arbejde som stolbroder til gavn og glæde for broderskabet.

Det blev en dejlig tid i broderkredsen.

Uwe-Jens Ramm nød gieldelivet både på Knudsborgen og i vore venskabsforbindelser i Danmark og i Skåne. Især i Aarhus hos det Borgerlige Skydeselskab kom han gerne og ofte. Sidst var vi der i juni i år i de dejlige lokaler i Riiskov. Det er nu forbi, men minderne forbliver.

Også de hjemlige forbindelser, som kontakten til Flensburger Schiffergelag fra 1580 lå ham på hjertet. Vi havde for nogle dage siden aftalt, at vi ville møde op der om få uger og deltage i det traditionelle skaffermåltid. Også disse oplevelser gentager sig ikke mere, men er nu kun en saga blott.

En ting opnåede Uwe-Jens aldrig, selv om han gjorde store anstrengelser. Han blev aldrig majestæt i gildet.

Uwe-Jens Ramm var en kritisk broder med aldrig svigtende brodersind, der elskede broderkredsen og gieldelivet.

Uwe-Jens elskede familien i Lyksborg og gjorde alt for et harmonisk samliv, selv om skæbnen en eller flere gange har slået hårdt til.

Gildet vil komme til at savne en aktiv broder og jeg en afholdt ven igennem et helt liv.

Vore tanker er hos familien, hos enken Margit, broderen Klaus og børnene.

Æret være Uwe-Jens Ramms minde.

*Hans Uwe Hark,
kansler*

Anja Rerup

† 19.11.2015

Stille og næsten ubemærket har en personlighed forladt os. En personlighed, der på sin venlige, humørfyldte og charmerende måde i nogle år var den danske generalkonsuls hustru i Flensborg.

Ud over Sydslesvig knyttede Anja Rerup imidlertid også mange venskaber i Nordslesvig. Og hun plejede også disse venskaber efter sin mand, Lorenz Rerups tidlige død.

Anja Rerup døde i Roskilde.

Anja og Lorenz Rerup var et par, som man næsten altid mødte sammen. Anja Rerup var en fantastisk værtinde for generalkonsulatets gæster i Flensborg. Og ved sin mands talrige pligter som generalkonsul var hun mere end hustruen ved hans side. Anja Rerup var åben over for sine omgivelser, og med sin store livserfaring var hun en populær samtalepartner ved mange forskellige lejligheder.

Hun stammede fra Finland og var stolt af sin hjemstavn. Hun havde studeret kunsthistorie forskellige steder i Europa – frem for alt i Paris – og havde under sine studier udviklet en vid horisont.

Som medarbejder på universitetsbiblioteket i Roskilde lærte hun Lorenz Rerup at kende og følte sig hjemme i sin mands videnskabelige arbejde. Fra Roskilde førte ægteparrets fælles vej til Flensborg, hvor de mødte blandt andre nogle af Lorenz Rerups gamle bekendte, ligesom de fandt nye venner i grænselandet.

Det blev ensomt for Anja Rerup, da hendes mand efter kort tids sygdom døde i 1994. Hun flyttede tilbage til Roskilde, men rejste en gang om

måneden til Flensborg, hvor hun tog sig af beplantningen og plejen af sin mands grav.

Desuden holdt hun fast i kontakten til sine venner Flensborg.

I 2014 blev disse besøg dog færre. Sygdommen og tiltagende svækkelse gjorde det uoverkommeligt at rejse så langt.

Anja Rerup blev bisat på Møllekirkegården ved sin mands side – overværet af en lille kreds af familiemedlemmer og de nærmeste venner.

Æret være Anja Rerups minde.

Birthe Lønborg,

Frank Lubowitz

Oda Reusche

22.4.1933 – 8.8.2016

For ikke så længe siden kaldte hun mig til sig.

Det var ikke første gang, men denne gang drejede det sig om et personligt anliggende, hvor hun ville høre min mening. Den fik hun, og heldigvis kom jeg kun til at bekræfte, hvad hun selv havde tænkt i forvejen.

Det var ikke fornøjeligt at være uenig med Oda, selv om det da skete. Hun var på trods af sine 83 år helt sig selv, skønt noget hæmmet i sin bevægelsesfrihed, men ellers var hun altså, som jeg altid havde kendt hende. Desto mere berørt var jeg derfor, da jeg hørte, at hun var gået bort efter et kort sygeleje.

Oda Reusche var SSF-formand i 2. distrikt i mange år. Mødestederne var Ansgar Menighedshus og Hotel Norden, og utallige var de fester og arrangementer, som hun og hendes mand Wilfried stod for.

Oda var født i Lauenburg, men da hun gik ind i det danske mindretal, gjorde hun det med utrolig energi og virkelyst. Hun betonede flere gange, at man skulle arbejde sig ind i tingene, og som en del af det var hun også i to år

medlem af byrådet for SSW. Omstændighederne omkring hendes afgang som formand, der også førte til, at 2. distrikt gik sammen med 3. distrikt, var personligt vanskelige for hende, men vedrørte ikke hendes egen integritet, der var uantastelig.

Hun kunne dog ikke holde op med at engagere sig energisk, og hun gjorde så indtil for nogle få år siden sin frivillige indsats på Flensborgs dyrehjem. På grund af det var hun svær at træffe hjemme i formiddagstimerne, også på sin fødselsdag, men fritid tog hun sig dog.

I ti år tog hun og hendes mand årligt til Egypten på ferie til faste steder, indtil han, der døde for otte år siden, ikke mere kunne af helbredsmæssige grunde. Den største fritidsfornøjelse var dog for dem begge skat-spillet.

Jeg har stor respekt for forgængerne som formænd i de tre distrikter, som nu er SSF Flensborg Nord, og iblandt dem indtager Oda Reusche altså en særlig plads. Hvis man ikke ved, hvad det danske ord »livstykke« betyder, så kan man slå det op i en ordbog eller, hvis man kendte hende, tænke på Oda.

Vi vil bevare mindet om Oda Reusche med stor respekt og ærbødighed.

Æret være hendes minde.

Preben K. Mogensen,

formand,

SSF Flensborg Nord

Wilhelm Runz

1926 – 6.8.2016

Underviseren, historiefortælleren og forfatteren Wilhelm Runz, Augustenborg, blev født i Kiel og voksede op i krigens skygge i Tyskland. Som ung fandt han vej til Jelling, hvor han tog sin danske lærereksamen. Tiden 1952–1964 tilbragte han og hans danske kone, Mauda Runz, i Flensborg, hvor de

underviste på den danske skole og var begge afholdte og engagerede blandt børn og forældre.

Efter at have fået et tilbud om at blive underviser på handelsskolen i Sønderborg flyttede familien med to børn til Augustenborg i 1964. Wilhelm Runz valgte at videreudanne sig, mens han arbejdede og endte med at blive lektor i tysk på handelsgymnasiet i Sønderborg.

Wilhelm Runz var en levende fortæller, der havde en fantastisk hukommelse for detaljer.

Hele hans barne- og ungdomstid har han beskrevet i en bog, der udkom for godt et år siden: »Barn og ung i Tyskland 1926-45«.

I bogen fortælles der detaljeret og sansende om barnets og den unge mands oplevelse af tiden inden krigen og under krigen. Om hvordan det var at leve i evig utryghed i Kiel, og hvordan livet formede sig for samfundets almindelige mennesker. Det lå Wilhelm Runz på sinde at fortælle om og viderebringe de erfaringer, han gjorde i børnehøjde: Modstanden mod regimet, og at virkeligheden nok var mere nuanceret end eftertiden egentlig er klar over.

Wilhelm Runz arbejdede til sin død med en tysk udgave af disse erindringer. Desværre nåede han ikke at færdiggøre dette sit store livsprojekt.

I 2013 blev han interviewet til Radio 24 Syv. Her kan man finde hans fortællinger i dokumentar-radioarkivet.

En mand med stor viden, humor og menneskelighed, der gjorde ham til et højst usædvanligt menneske. Han var i mange år en vellidt underviser, der gjorde sig umage med at udtænke nye pædagogiske måder at lære sproget tysk på.

Lige så vedholdende i arbejdslivet, ligeså vedholdende var han på andre områder. Om det gjaldt sport eller rejser under primitive forhold. Altid nysgerrig på livet, altid dybt engageret i samfundsmæssige og historiske forhold. Levende interesseret i såvel kul-

tur som natur og kunst.

Wilhelm Runz blev 89 år og bisat fra Augustenborg Slotskirke.

Han efterlader sig to børn og fire børnebørn.

*Majken Runz,
Vejle*

Lisa Schlør

91 år

Den danske kreds i Mysunde har mistet et af sine mangeårige medlemmer, Lisa Schlør, der døde i en alder af 91 år.

Hendes far, gårdejer Theodor Schlør, der var født i Stubbæk, startede det danske arbejde i Mysunde efter 2. verdenskrig, og sammen med datteren Lisa og sønnerne Hans og Willy skabte han en solid forbindelse med fadderskabet Rødovre-Hvidovre, og de åbnede deres stuer for det stedlige danske arbejde ved dagligstuemøder.

Lisa mistede sin mor i en ret ung alder i 1943, og vandrelærer Jørgen Jørgensen, Slesvig, deltog i begravelsen og skrev om den i Flensborg Avis.

Gæstfriheden på Schlør-gården var enestående. Venner fra Rødovre-Hvidovre, såsom dyrlæge Harald Olsen, regnskabschef Poul Hoffmeyer og lederen af statens frøforsøgscentral S.B. Madsen, var ofte gæster her. Lisa blev geninviteret til København og lærte at tale dansk.

1961 var dansk tv i Lisas stuer for at optage et dagligstuemøde, og denne mødeform videreførtes i flere årtier, bl.a. med danskundervisning, hobbyaftener, lysbilledforedrag og foreningens generalforsamlinger.

Lisa Schlørs stille og dog stedse åbne væsen for det danske vil blive husket varmt hos alle, der har været velkommen på Schlør-gården i Mysunde.

*Hans Keil,
fhv. vandrelærer*

Lars Skjødt-Jakobsen

15.10.1940 – 17.6.2016

Pastor Lars Skjødt-Jakobsen er død efter kort tids sygdom. Han blev 75 år.

Det var med stor sorg, at vi fik meddelelsen. Det er ufatteligt, at det kunne gå så hurtigt. Lars fik for mindre end tre uger siden konstateret en ondartet kræftsygdom, og det gik hurtigt med at få ham hjem til behandling - ledsaget af hustruen Lis. Men forgæves.

Lars Skjødt-Jakobsen var af Danske Sømands- og Udlandskirker udsendt som præst til den danske menighed i Grimsby, Ontario, Canada. Her har danske præster i en særlig pensionist-præsteordning betjent menigheden i mange år - foruden i Grimsby også i den danske menighed på Niagara-halvøen. Lars Skjødt-Jakobsen har været ansat som præst i de to menigheder siden den 1. april 2012, og vi havde for få måneder siden forlænget ansættelsen til 2018.

Lars Skjødt-Jakobsen har igennem mange år været ansat i Dansk Kirke i Sydslesvig, i Tarp, Ugle Herreds Danske menigheder. Han var særuddannet som præst i 1978, og blev ansat som sognepræst på Anholt i 1978. Fra den 1. maj 1980 til 2002 var han præst i Tarp. Efter han gik på pension, har han virket som præst flere steder i Dansk Kirke i Udlandet, bl.a. i nogle måneders vakance i Australien i 2005 og i de senere år i Grimsby, Canada.

Lars Skjødt-Jakobsen var initiativrig og altid klar til at se muligheder på de steder, han har virket. Både i Tarp, hvor han var primus motor bag opførelse af den danske kirke, som blev indviet i 1985 og ligger som den smukkeste kirkebygning i Trene-dalen.

Lars var initiativtager til opførelse af Dansk Senior Center i Tarp, et boligkompleks med 104 boligenheder, som

blev indviet i 1997, og hvor han selv boede. Desuden var han initiativtager til ombygning og udvidelse af den danske kirke i Jaruplund, som blev genindviet i 1999.

I 2003 blev han Ridder af Dannebrog.

Også i Grimsby har Lars Skjødt-Jakobsen gjort en aktiv indsats for at forbedre bygninger og faciliteter. Han gik foran for at rejse midler til nyt tag, nye vinduer med mere, så der var besparelser på driften i den ellers selvfinansierende menighed.

Lars var en vellidt præst, og sammen med hustruen Lis gjorde han et stort og solidt arbejde for og med menigheden i Grimsby og på Niagara-halvøen.

Mine tanker går naturligvis til familien, som er hårdt ramt. Men også menigheden i Grimsby er ramt af den tunge meddelelse.

Vi kan kun sige tak for det, Lars har givet de danske menigheder i udlandet, hvor han har virket.

Æret være Lars Skjødt-Jakobsens minde.

*Margith Pedersen,
generalsekretær,
Danske Sømands- og Udlandskirker*

Carl Henry Sløk

19.7.1924 – 23.8.2016

Tidligere lærer på Uffe-Skolen, Carl Henry Sløk, Herning, døde 92 år gammel.

Carl Henry Sløk kom til Sydslesvig som nyuddannet lærer i 1947. Han slog sig ned i Tønning, hvor han ud over lærergerningen bl.a. kastede sig over arbejdet i FDF. Her var han kredsfører fra 1950 frem til 1965, da han sammen med hustruen Else og parrets to børn igen rykkede nordpå.

Skønt Carl Henry Sløk oprindeligt

var fra Lemvig, og Else kom fra Sønderjylland, blev det Herning, der blev familiens nye hjem.

Carl Henry og Else Sløk, der i 2012 kunne fejre krondiamantbryllup, blev boende i samme hus i 50 år, indtil de sidste år kom på plejehjem.

Trine Flaming

...

Fhv. FDF-kredsleder i Tønning, Carl Henry Sløk, døde i en alder af 92 år.

Sløk var en af de mange folkeskolelærere, der kom til Sydslesvig lige efter 2. verdenskrig - ikke kun for at være lærer, men også for at være en del af det folkelige arbejde i det danske mindretal.

Her var det helt naturligt, at Carl Henry Sløk ved sin ansættelse på Uffe-Skolen i Tønning var med i det danske ungdomsarbejde i den lokale FDF-kreds.

Han huskes som en god og fantasifuld FDF-leder, der havde stor respekt for hver enkelt FDF'er i kredsen. I 1962 deltog FDF Tønning i det, der blev den sidste Marselisborglejre, inden det i 1967 blev til FDF-Landslejre på Sletten.

FDF-drengene mindes stadig lejren i 1962 med stor glæde, hvor FDF'erne fra Tønning var på en hike, en vandretur med overnatning, sammen med FDF'ere fra Mols. Ligeledes blev det til en bytur i Aarhus med et besøg i Rådhus-tårnet. Disse tiltag stod Carl Henry Sløk for. Selve FDF-møderne blev dengang holdt i Sløks private hjem, så der var altid en åben dør for en FDF'er i hjemmet.

Carl Henry Sløk valgte i 1965 at flytte tilbage til Danmark, men han bevarede interessen for FDF-arbejdet i Sydslesvig. Det kunne vi mærke, da han i 1996 var med til at festligholde 50-året for FDF i Sydslesvig på Christian Paulsen-Skolen i Flensborg.

Carl Henry Sløks indsats for FDF-arbejdet var ikke forgæves. Der er stadig mange af de drenge fra dengang, der

med stor glæde husker tilbage på den sjove FDF-leder med det altid gode humør, som Carl Henry Sløk var.

Æret være hans minde.

*Klaus Dieter Hinz »Noomi«,
FDF Tønning,
Sten Andersen, distriktsleder,
FDF Sydslesvig Distrikt*

...

Da Carl Henry Sløks engagerede lærergerning og meget mere i Tønning sluttede, og Else og han flyttede til Herning, var hans virke for Sydslesvig langt fra slut, tværtimod.

Utallige er de ture, som Else og han tog ned til vor landsdel for at besøge gamle venner fra Tønning-tiden eller for at deltage i årsmøderne eller Dansk Kirke i Sydslesvigs kirkedage i Slesvig by.

Overalt, hvor Sløks kom frem, kunne man fornemme, at her var der tale om et hjerteanliggende. Det var en god tid for ægteparret og for dem, de havde kontakt med. Og bedre »ambassadører« for »sagen« kunne ingen ønske sig.

Dorle og jeg lærte Else og Carl Henry at kende den 4. september 1976 i Odense, da Dansk Kirke i Udlandet (DKU) holdt sit lands- og repræsentantskabsmøde, og hvor den nyudnævnte forretningsfører for Dansk Kirke i Sydslesvig (DKS) - undertegnede - og hans kone skulle vises frem. Det var bestemt ikke uden mavekneb at skulle stå frem i så stor en forsamling. Men Else og Carl Henry og daværende DKU-landssekretær Poul Fabricius og hustru Vera, samt biskop Hans Kvist tog på varmhjertet vis hånd om os og nervøsiteten forsvandt.

Carl Henry var et særpræget menneske, der viste mere end en bare overfladisk interesse for sine medmennesker. Han gik tæt på folk, (som måske i første omgang blev lidt forskrækkede) og spurgte ligeud »Hvem er du så? Hvor kommer du fra?« På den måde

måde fik Else og han en stor bekendtskabskreds, hvilket kom hans mangeårige ulønnede tillidshverv i DKU til gode, hvor Carl Henry både som medlem af bestyrelsen og som mangeårig formand for DKUs Sydslesvigudvalg ydede en utrættelig indsats for det danske kirkearbejde i Sydslesvig.

Nævnes skal også de Midtjyske Menighedsmøder i Herning, som Carl Henry var med til at arrangere, og hvor der blev lejlighed for en del sydslesvigere at tale hjemstavns sag.

Som årene gik, og helbredet blev mere skrøbeligt, kunne det ikke mere blive til længere bilture og rejser, som Else og Carl Henry ellers havde haft meget glæde af, for eksempel ferier i Grækenland med ophold på de små øer.

Sidste år solgte de huset på Mågevej i Herning og flyttede ind på plejehjemmet Vesterled. Da vi besøgte dem der, var det glædeligt at se, hvor godt de var faldet til i en dejlig stor og lys lejlighed.

Vi ønskede dem rigtig mange gode fælles år i deres nye hjem og er be-
drøvede over, at det nu ikke kan blive sådan.

Vore tanker er hos Else, som nu skal klare tilværelsen alene.

Æret være Carl Henry Sløks minde.

*Dorle og Detlev Lorenzen,
Freienwill*

Sibbern Artur Sönnichsen

14.12.1936 – 26.3.2016

Knudsbrødrene måtte med sorg tage til efterretning, at vor broder Sibbern Sönnichsen ikke længere er i blandt os. Senest ved vort Ordentlige Adelgilde den 7. januar, da vi mindedes vores hedengangne brødre, var vor broder iblandt os.

Men ved vores sammenkomst den

12. marts måtte han sende afbud grundet sygdom. Vi blev nu alle klar over, at det var alvorligt med vor kære broder.

Efter endt skolegang på Duborg-Skolen blev vor broder uddannet som bygningsingeniør i Egernførde. Han arbejdede i mange år indenfor byggebranchen, hvor han efter mange år som ansat sluttede med at have eget firma. De senere år har han sammen med sin hustru Karin og sønnen Dirk opført byggeri i eget regi og med egen forvaltning og udlejning.

Sibberns lune bemærkninger og Karins venlige væsen gjorde dem begge afholdte i vort gilde og hos alle deres øvrige venner.

Gennem sit broderskab i St. Knudsgildet var det naturligt, at han med sit venlige og muntre væsen skabte gode kontakter til gildets venskabsgilder og -selskaber i Danmark.

Et særligt selskab havde hans store interesse, nemlig vore venner i Haderslev Skydeselskab, hvor Sibbern også blev optaget i broderkredsen. Men også vore venner i Horsens, Aarhus og Aalborg var kære besøgsmaal for vor broder Sibbern Artur, for slet ikke at tale om de tyske skydeselskaber i Flensborg og omegn, hvor Die Glückburgische Friedrichsgarde var hans foretrukne.

Vores broder var en habil skytte, og han havde den store glæde at være Knudsgildets majestæt i årene 1974, 1988 og 1995.

Broder Sibbern var gavmild overfor St. Knudsgildet, hvilket gildet har nydt godt af flere gange.

Ligeledes var det ham vigtig, at gildet havde god kontakt til det danske kongehus. Vort sidste besøg fra kongehuset skyldes vor broders andel i den storslåede gave til gildet, i form af de tre bordfaner som blev indviet af HKH prins Joachim.

Han har med sit virke og broder-sind gjort sig så bemærket og afholdt

i vort gilde, at han vil blive husket som en værdig knudsbroder af fineste slags.

Vores tanker går til Karin og familien.

*Heinz Rudebeck,
oldermand,
St. Knudsgildet Flensborg*

Ib Wolfhagen

11.2.1931 – 27.5.2016

Med Ib Wolfhagen som præst nød det danske menighedsliv i Harreslev, Hanved og Sporskifte godt af en solid og stærk forkynder med noget på hjerte.

Inge og Ib Wolfhagen var kendte for deres gæstfrihed og initiativrigdom i respektfuldt og tillidsfuldt samarbejde med menighedsrådene.

Ib var menighedernes præst fra september 1969 til pensioneringen i september 1996. Pensionering er nok for meget sagt, for efter flytningen til Christiansfeld tog Ib den ene vikartjeneste efter den anden på sig. Igen altid - som vi kendte ham - trofast, pålidelig og retlinet, så han blev en efterspurgt afløser.

I tiden i Sydslesvig påtog han sig også opgaven som feltpræst, ligesom han i mange år var det helt naturlige og selvfølgelig valg som præsternes tillidsmand. Her varetog han præsternes interesser på en konstruktiv måde. Han var brobygger, når der var brug for det.

I mange år havde menighedsrådet og præsten en drøm om at få bygget en egen kirke i Harreslev. De gjorde det ikke lettere for sig selv, idet man til drømmen knyttede ønsket om, at menigheden selv skulle bestemme, hvordan kirken skulle udformes. De pålagde derfor sig selv store udfordringer med henblik på at få samlet midler. Fondsstøtte og hjælp fra DKS blev det

til; men det lykkedes for menighedsrådet og præsten i deres stærke og tillidsfulde samarbejde at få lige den kirke og de menighedslokaler, som man mente Harreslev havde brug for.

Og mange gange har vi andre siden fået bekræftet, at de så rigtigt dengang, ligesom vi ikke kan glæde os over kirken uden med taknemmelighed at tænke på, at her havde Ib Wolfhagen sit virke i sine måske bedste tjenesteår.

Mange gode minder er knyttet til Ib Wolfhagens tid som præst. At han så oven i var et herligt menneske at være sammen med understreger bare, hvordan han har beriget mange menneskers liv.

Æret være Ib Wolfhagens minde.

*Viggo Jacobsen,
provst*

...

I mere end 15 år havde jeg den glæde at være medlem af menighedsrådet i Harreslev. Det var en glæde, fordi det betød, at jeg fik et nært samarbejde med Ib Wolfhagen, som var vores præst i Harreslev i næsten 28 år, en periode i sognets historie, hvor vi først fik en ny præstegård og senere en ny kirke, alt imens menigheden voksede.

Gennem arbejdet i menighedsrådet og som kirkegænger lærte jeg Ib at kende som en god præst. Han tog sig af det enkelte medlem og af sognet som helhed, ikke med store ord og armbevægelser, men med personligt engagement, med alvor og lune og ægte deltagelse i sognets glæder og sorger.

Det engagement gjaldt også Hanved-Langbjerg og en overgang Sporskifte, hvis sogne Ib en årrække også var præst for.

Personligt var jeg glad for og tryk ved samarbejdet, da vi i begyndelsen af 1990'erne byggede kirke i Harreslev. Det var ikke altid let, men når vi af og til var ved at miste modet og troen på, at det ville lykkes, var Ib god til at få

humøret op hos os igen. Selve byggeriet overvågede han og Inge bogstaveligt hver dag, og samarbejdet med byggearbejderne blev ikke mindst taket være deres indsats gnidningsløst.

Det viste sig i øvrigt, at Ib var en særdeles god regnskabskyndig i forbindelse med byggeriet, og også det var vi trygge ved - og vi holdt budgettet. Det var en drøj periode med det byggeri, først og fremmest for præsteparret, men så meget større var glæden, da vi i maj 1994 kunne indvie vores smukke kirke, og Ib nød hver gudstjeneste i det smukke rum.

I en årrække var Ib formand for Duborg-Skolens forældreråd, og som lærer for flere af Inge og Ibs børn følte jeg mig sikker på et godt og konstruktivt samarbejde. Det var karakteristisk for Inge og Ib, at de ved det første forældremøde, jeg havde med dem som helt ny i Sydslesvig lød: »Kom du bare forbi, og spis sammen med os, én mere eller mindre betyder ikke så meget«.

Jeg kom gerne forbi både i den gamle og den nye præstegård, og da Inge og Ib efter pensioneringen i 1996 flyttede til Christiansfeld.

Ved Ibs død har vi i Harreslev meget at sige ham og Inge tak for. Nok blev Ib ansat som præst, men da han kom til sognet, fik man i højeste grad et præstepar, hvis fælles arbejde kom til at betyde meget for rigtig mange mennesker.

At lære Ib at kende både som præst for menighedens enkelte medlemmer og som præst for sognet som helhed var en stor berigelse. At opleve ham som den, der ikke med store ord og armbevægelser, men med personligt engagement, med alvor og lune, med ægte deltagelse i menighedens sorger og glæder varetog sit embede ikke kun i Harreslev, men også i Hanved-Langbjerg sogn og en overgang også i Sporskifte var godt.

Lone Anker Jakobsen

Erich Wriedt

22.1.1938 – 6.6.2016

Vor tidligere pedel på Gustav Johannsen-Skolen, Erich Wriedt blev 78 år.

Erichs helt store hobby var fodbold. Erich voksede op i Slesvig og startede med at spille fodbold i SIF.

Det var i den forbindelse, Erich mødte sin kone Ingrid. SIF var på besøg i Ejby på Fyn for at spille fodbold. Det var tilbage i slutningen af 1950'erne, og Ingrid fortæller, at det var første og eneste gang, hun var på sportspladsen i Ejby, men besøget på sportspladsen fik stor betydning for hendes og Erichs liv, for der mødte de hinanden.

Mødet med Erich trak Ingrid til Flensborg, så de kunne være sammen. De blev gift i 1962, og de nåede at være gift i 54 år.

Interessen for fodbold har fulgt Erich hele hans liv. Det medførte, at ægteparret Wriedt sammen overtog driften af DGFs cafeteria. Denne opgave varetog Erich, frem til han blev ansat som pedel på Duborg-Skolen i 1976. Efter ti år på Duborg søgte Erich Wriedt stillingen som 1. pedel på Gustav Johannsen-Skolen og fik stillingen, som han startede i den 1. juni 1986.

Ingrid og Erich flyttede ind i pedelboligen på skolen og blev hurtigt, og nærmest uundgåeligt, en vigtig del af skolens liv.

Erich var en af de sidste pedeller af den »gode gamle slags«, hvor livet stort set foregik på skolen. Fritid var der ikke meget af, da pedeljobbet startede om morgenen kl. 6 og sluttede, efter at Erich havde gået sin aftenrunde på skolen klokken 22, og selv i weekendene var der også meget at se til.

Når skolens kontor lukkede, blev telefonen stille om til pedelboligen, og dermed blev pedelparret for de, der kontaktede skolen uden for normal åbningstid, den første kontakt med Gustav Johannsen-Skolen.

Erich ydede som pedel på skolen en stor indsats, for at skolen fremstod flot og velplejet. Skolens udendørsområde var i Erichs tid præget af Erichs store interesse for havearbejdet. En interesse, der var så stor, at der blev anskaffet et drivhus til Erich, så han til gavn for skolen og pedelhaven, kunne dyrke planter og blomster, der ved forårstid blev sat ud i området.

Som pedel var Erich også ansvarlig for rengøringspersonalet og dets arbejde. Ligesom Erich sørgede for et flot og velholdt udendørsareal, var han også meget påpasselig med, at indendørsområdet altid var velplejet. Sammen med rengøringspersonalet lykkedes dette til perfektion og til stor glæde for alle. Det var med stor stolthed, at skolen kunne vises frem.

Erich var selvfølgelig selvskrevet til at deltage i den, dengang årlige fodboldkamp mellem afgangseleverne og skolens personale. Her gik han til dén med så stort et engagement, at selv en brækket næse ikke forhindrede ham i at spille kampen færdig.

Erich spillede på DGFs oldboyhold, både sommer og vinter, og om vinteren naturligvis i Gustav Johannsen-Skolens boldspilhal. Det blev dog ikke kun til fodbold, men også årlige møder i skolens hjemkundskabslokale, hvor alle i fællesskab lavede mad og hyggede sig.

Med Erichs afsked fra stillingen som pedel flyttede pedelparret fra lejligheden på skolen.

I første omgang flyttede de til deres lejlighed på Holmberg, men kort efter fik de opfyldt et af deres store ønsker, at kunne flytte ind i deres drømmehus lige ved siden af DGF-pladsen. Her har Erich i sit otium været tæt på fodboldlivet, som fyldte så stor en del af Erichs liv og gav ham så stor glæde.

Erich Wriedt var pedel på Gustav Johannsen-Skolen fra 1. juni 86 til 1. marts 01.

Her på Gustav Johannsen-Skolen mindes alle, der var her i den tid eller

en del af tiden med Erich Wriedt og hans søde kone Ingrid med stor glæde.

Æret være Erichs minde.

*Ole J. Uth,
skoleinspektør*

...

Da budskabet om Erich Wriedts død efter kort og alvorlig sygdom nåede frem, tænkte vi i Dansk Gymnastikforening Flensborg (DGF): Atter må vi sige farvel til et mangeårigt trofast medlem, og det gør ondt hver gang. Tilbage bliver så savnet, men også de mange minder.

Vi i DGF har meget at sige Erich Wriedt tak for. Han kom i begyndelsen af 1960'erne fra Slesvig, hvor han spillede for Slesvig IF.

Hurtigt kom Erich som en virkelig habil forsvarsspiller på det berømte førstehold.

I 1968 overtog han sammen med Ingrid forpagtningen af klubhuset. Erich og Ingrid var vellidte af alle for deres behagelig måde at omgås medlemmerne og gæsterne på. Samtidig blev han pladsmand i Idrætsparken. Sjældent har sportsanlægget været så velplejet som i Erichs tid. Der gik endda rygter om, at han finpudsede grønsværen med en neglesaks. Hvor fik han mange lovord for den pleje, han gav Idrætsparken.

Det vil vi også her sige hjertelig tak for.

Som den mandlige del af bestyrelsesparret Ingrid og Erich Wriedt i DGFs klubhus blev han også kendt, fordi Ingrid var så afholdt hos alle. Altid smilende, altid med den lune, der gjorde dem kendt.

Måden at drive et klubhus på i 1960'erne og 1970'erne var anderledes end i dag. Klubhuset var noget centralt i klublivet, her mødtes man over et glas øl, her blev de sportslige resultater og klublivet diskuteret. Alle var en del af DGF og med det bestyrelsespar i centrum kunne det ikke gå galt. Sam-

tidig var han den pladsmand, som man kunne ønske sig. Det var helt tydeligt at spore, at Idrætsparken - det var Erich Wriedts, og den ville han præsentere som sit hjertensbarn.

Erich Wriedt stillede sig også efter sin aktive fodboldliv til rådighed for DGF. I mange år var han træner i DGFs ungdomsafdeling, vellidt og krævede. Sådan skal det være. Utallige er de unge, der har lært at spille fodbold hos Erich, og hvor ofte kommer disse nu voksne mennesker til os for at sige, at de har haft Erich som ungdomstræner.

Det vil vi også sige hjertelig tak for.

Og så blev han på et tidspunkt medlem af den berømte veteranklub, der torsdag efter torsdag møder op i klubhuset for at drøfte verdens udvikling og selvfølgelig også DGFs udvikling - skeptisk, kritisk, men altid trofast og loyal.

Indtil de sidste dage var han på pladsen til DGFs hjemmekampe - interesseret og positiv. Sådan bliver man en trofast DGF'er, som vi har så mange af.

Vi blev en smule rystet, da budskabet om hans alvorlige sygdom nåede frem.

Ingen i DGF ville, at han skulle gennemgå et langt lidelsesforløb, det havde han ikke fortjent.

Og så måtte vi tage afsked med Erich. Vi blev nødt til at forstå, at sådan er livet. Vi vil have svært ved det. Men vi ved, at han har fået fred, og det lindrer på smerten.

Tilbage bliver så mindet om et dejligt menneske og en umådeligt trofast DGF'er.

Vi har endnu mange af dem, men vi vil være sammen med dem.

Vore tanker går til dejlige Ingrid og børnene Jens og Lone. De har mistet umådelig meget, men vi har lov til at bevare minderne.

Hjertelig tak, Erich.

*Dieter Lenz,
formand for DGF*

SYDSLESVIG-DAGBOG 2015-16

OKTOBER 2015

17.

DANSK Alderdomshjem er også med, da Flensborg by indbyder til salgsbar på rådhuset.

19.

FORMANDEN for Region Syddanmark Stephanie Lose tager på gæstevisit hos justits-, europa- og kulturminister Anke Spoorendonk i Kiel.

ANTJE Hansen, Haderslev, tidl. Flensborg, dør 74 år gammel.

20.

PETRA Pau, vicepræsident i forbunds-dagen og fra partiet Die Linke, er til informationssamtale hos SSW på Flensborghus.

21.

VOR avis skriver, at Jens Boddum forlader Frøslevlejrens Efterskole og bliver leder af Bylderup skole.

22.

SLESVIGSK Samfunds Fond ved Andreas Nicolaisen uddeler fondspenge på generalkonsulatet i Flensborg: Mikkelberg og Nordisk Informationskontor får hver 10.000 euro.

SSF-organet KONTAKT skriver om en alle tiders efterårsfest for ældre SSFere fra Gottorp og Rendsborg-Egernførde amter.

THORSTEN Kjærsgaard, Flensborg, runder de 50.

MONIKA og Ove Ovens, Tarp, fejrer guldbryllup.

23.

Torsten Albig, ministerpræsident, og Anke Spoorendonk, justits-, europa- og kulturminister, er på regeringsbesøg i København og mødes bl.a. med statsminister Lars Løkke Rasmussen.

VOR avis har besøgt Friisk Foriining's efterårshøjskole på Jaruplund Højskole, hvor 52 unge som voksne i en uges tid plejer frisisk sprog og kultur - og anden aktivitet.

23./24.

SYDSLESVIGudvalget er på besigtigelsestur i Vesterland, Husum og Flensborg.

27

RUTH Herlin Jensen, Flensborg, dør 90 år gammel.

28.

GRÅT guld-møde i Bolderslev ved Aabenraa GF og Flensborg SSF. Fortællere om deres liv denne gang er Hans Uwe Harck fra Flensborg og Peder Damgaard fra Gråsten.

INGER Planck Pedersen, Flensborg, dør 86 år gammel.

29.

FORFATTEREN Jens Andersen fortæller om Astrid Lindgren på Slesvig bibliotek.

30.

I SIN tiltrædelsestale som præsident for Nordisk Råd 2016 siger Henrik Dam Kristensen, at der er sat penge af til, at Nordisk Råd kan række ud i det dansk-tyske grænseområde.

ERIK Hedegaard, Flensborg, 83 år gammel.

31.
DR. Claas Riecken præsenterer sin nye bog om SSW-landdagsmanden Berthold Bahnsen, "Berthold Bahnsen - friesisch-schleswigscher Landtagsmann" i Risum-Lindholm.
NIELS Jørgen Ebbensgaard, Melby, dør 84 år gammel.

NOVEMBER 2015

2.
PÅ ET lukket formandsmøde i Samrådet drøftes den kommende nye samarbejdsaftale, efter at parterne i de seneste uger har luftet deres uenighed offentligt. Ikke mindst skoleforeningen og SSF er uenige i spørgsmål om repræsentation og hvad SSFs tilsluttede foreningers status angår. Et kompromis opnås og drøftes på rådets december-møde.

ELLY Andersen, Christianslyst, udstiller nogle af sine billeder på Aktivitetshuset i Flensborg.

3.
DER holdes et stiftende møde for en skolekreds omkring Jaruplund Højskole.

VOR avis skriver, at der nu tilbydes friskole-undervisning på fem mod tidligere tre danske skoler på vestkysten.

VOR avis skriver, at 12a på Duborg-Skolen har fået 500 euro i tilskud fra boligforeningen SBV i Flensborg til deres Firenze-tur næste år. De inspirerede til navngivning af et ældrecenter og vandt: "Seniorengarten Mürwik".

4.
KONCERTEN med Asbjørn i Flensborg aflyses p.g.a. for ringe forsalg.

SYDSLESVIGS danske Kunstforening åbner en udstilling med værker af Bodil Nielsen og Jørgen Carlo Larsen.

SSW-byrådsmedlem Uwe Ehrich, Husum, får Freiherr vom Stein-medaljen for mange års kommunalpolitisk indsats.

SIEGFRIED Matlok modtager Ebbe Muncks Hæderspris fra HM Dronningens hånd for journalistisk indsats og utrætteligt grænselands-virke.

4.-8.

SSF, Abenraa og Sønderborg kommuner m.fl. deltager i Landsbyhøjskolens kursus om foreningsudvikling på Gråsten Landbrugsskole.

5.

VOR avis skriver, at landsregeringen agter at pålægge kommunerne at udarbejde en mindretalsberetning med jævne mellemrum.

VIDERE skriver vor avis, at A.P. Møller-Fonden giver 100.000 kr. til istandsættelse af den danske kirke i Vesterland.

HUSUMHUS danner rammen om en foredragsaften om Blekingegadebanden ved Jørn Moos, fhv. kriminalinspektør, og Bo Weymann, fhv. bandemedlem.

JAZZ på Flensborghus ved SSF og SdU med Den Danske Jazzkvarteret og klarinettisten Leif Juul Jørgensen.

6.

KÆMPE lanterneoptog i Egernførde ved SSF-distriktet. Alle mindretallets foreninger og organisationer bakker op om arrangementet.

VOR avis skriver, at FUEN var med som den eneste NGO-organisation til OECD-konference i Wien. Deres konklusion var, at det går dårligere for mindretallene mange steder.

VIDERE skriver vor avis, at 1427 danske skoler deltager i GoCooks projekt om sund økologisk mad, syv af dem er fra Sydslesvig.

BLADET noterer også, at delstatsrevisionen mener, at friserne i sydet for at tilgodeses via en stiftelse bør have egen støtte over Slesvig-Holstens finanslov. SSWs Lars Harms påpeger, at en ny stiftelse med flere penge at gøre godt med dog er mere uafhængig af skiftende regeringsflertal.

CAFE Liva og Bodil Jørgensen optræder med Den Sidste Turist i Harreslev.
ROLF Bichel, Lohe-Rickelshof, dør 77 år gammel.

7.

SSF og Landsbyhøjskolen arrangerer borgermøde i Sønderbrarup om foreningsudvikling.

I VOR avis siger formanden for Sydslesvigudvalget Kim Andersen efter en række budgetforhandlinger med organisationerne og institutionerne, at der generelt er udvist forsvarlighed m.h.t. budgetansøgningerne 2016. Omprioriteringsbidraget på to procent hvert år de næste år er undgået. Besked gives senere på året.

DELSTATSREGERINGEN ændrer forvaltningsloven, der gør dansk og frisisk til anerkendte forvaltningsprog i Nordfrisland ved siden af tysk. Også fririsk-skiltningen bør udbygges.

ALLE pladser meldes optaget ved Sydslesvigs første strikkefestival i Aktivitetshuset i Flensburg.

7./8.

DANEVIRKE Museum indbyder til julehygge og udsalg fra museumsbutikken - også i weekenden 14./15. november.

8.

DEN danske menighed for Flensburg og omegn kalder til fælles efterårsmøde med foredrag om islandske Jon Kalmar Stefanson ved pastor Anette Jensen.

9.

PÅ SSWs hovedudvalgsmøde drøftes flygtningesituationen med medlemmerne og en række borgmestre.

I AVENTOFT er der Jacob Kronika-foredrag ved museumsinspektør René Rasmussen.

DER er Skumringstid på alle nordiske biblioteker, også i Sydslesvig. Temaet i år er Venskab i Norden.

SPROGFORENINGEN uddeler sprog- og kulturprisen 2015.

SYDSLESVIGEREN Tine Bay Lührssen, Flensburg/ Düsseldorf, er med på den censurerede Kunstneres Efterårsudstilling i København, en af 68 kunstnere.

HANS Christian Davisen, Flensburg, runder de 50.

10.

SLESVIG-Ligaen uddeler 100.000 kr. til ni modtagende organisationer og institutioner.

HISTORISK Samfund Sønderjylland - Sydslesvigafdelingen inviterer til debat om "Hvem og hvad er det danske mindretal i dag? I panelet: MA Adrian Schaeffler-Rollfs fra Hamborg universitet, der tidligere har offentliggjort en mindretalsrapport, ph.d. Jørgen Kühl, A.P. Møller Skolen og Karen-Margrethe Pedersen, fhv. Syddansk Universitet.

HELMUT Schmidt, Hamborg, dør 96 år gammel.

11.

SUNDHEDSTJENESTEN drøfter, hvad den fagligt står for på en ekstraordinær generalforsamling/ sundhedsrådsmøde.

12.

SSF-organet KONTAKT præsenterer årets julemærker, designet af Vajka Thomsen fra Ålborg.

VOR avis skriver, at danske lærere fra Sydslesvig og efterskolelærere fra Danmark har mødtes på Christianslyst og drøftet mulighederne for, at flere sydslesvigske elever kan komme på efterskole i Danmark.

13.

SSW og Nordisk Informationskontor gennemfører en konference om mindretal i Norden.

PARKOVs Mindefond verd direktør Niels Henriksen og bestyrelsesmedlem Dieter Lenz uddeler 370.000 kr. til 29 projekter.

13./14.

NORDFRIISK Instituut gennemfører en

mindretalskonference i Husum med eksperter og mindretalsfolk.

14.

SSF afvikler sit landsmøde i Husum: Formand Jon Hardon Hansen genvælges, Frauke Alberts, Garding, får Oberst H. Parkovs Sydslesvigpris, Sydslesvigsk Årbog 2015, SSFs julemærker 2015 og den nye vandredstilling præsenteres.

DET dansk-tyske JazzcoastOrchestra giver koncert i Harreslev.

15.

JAN Diedrichsen, leder af Det Tyske Sekretariat i København, tiltræder som landet Slesvig-Holstens repræsentant i landdagens nye repræsentation i Bruxelles - på deltid.

16.

SANKT Georgs Gildet Flensborg afvikler et debatomøde om, hvad spejderlivet har betydet for én.

17.

STEPHANIE Lose, formand for Region Syddanmark, gæster SSF og SSW.

DEN Ny Opera og Figaros opfører Flagermusen i en lidt anderledes udgave i Nibøl. Der er kun fire medvirkende. Arr.: SSF

GERDA Tech, Flensborg, dør 72 år gammel.

18.-22.

KORTFILMFestival i Flensborg. 800 film indsendes; 90 film vises, også danske. SSF sponsorerer en pris for den bedste danske film.

19.

SKOLEFORENINGEN gennemfører et dialogmøde på Jaruplund Højskole for nyansatte - også fra andre organisationer. Mødet afrundes med speeddating ved alle organisationer i Sydslesvig.

I SLESVIG opfører Det kgl. Teater Han Hører Stemmer med multikunstneren Zaki.

SSF-organet KONTAKT skriver, at SSF er glad modtager af beskeden fra Berlin om, at Mindretalenes Hus i Flensborg i 2016 støttes med 600.000 euro og mindretalsunionen FUEN med 500.000 euro fra forbunds-finansloven.

INGE Marie og Ernst Günther Büsen, Flensborg, fejrer diamantbryllup.

ANJA Rerup, Roskilde, tidl. Flensborg, dør.

19.-21.

SSF og GF arrangerer den årlige folkefesttur. Folketingets præsidium med formand Pia Kjærsgaard i spidsen tager imod. Kim Andersen fra Sydslesvigudvalget er festtaler i Sønderjydske Allgemaine; og også Københavns rådhus og det nye Museum for Søfart i Helsingør står på programmet, der afrundes med en forestilling i La Republique- teatret. Sydslesvig-delegationen er bredt sammensat.

20.

JAZZ på Flensborghus-koncerten med Morten Schantz Unicorn flyttes til Duborg-Skolen med ny dato: 28. november.

KIRA Martini og trio giver koncert i Egernførde. Arr.: SSF og SdU.

21.

EFTER 20 år siger Irmi Rerup farvel til posten som formand for SdU petanque. JESPER Quistgaard og vanvidskomedien "Helleflynder" vinder den danske publikumspris ved de flensborgske kortfilmdage. Prisen er indstiftet af SSF.

FOKUS, skoleforeningens medlemsblad, nævner, at Karen Salomonsen, Elisabeth Christiansen, Marianne Mehlig-Jessen, Jytte Arndt og Martha Bischoff har 40 års ansættelsesjubilum i foreningen. Torsten Schönhoff og Nanny Stange er blandt 25 års jubilarene.

BLADET nævner også, at Melanie Schlüter-Jessen er ny leder på Satrup Danske Skole, Jesper Sonne Andersen på Ejderskolen i Rendsborg og Tina Janzen i Kiel-Pris Børnehavn.

24.
SSW Flensborg by bakker op om overborgmester Simon Faber som partiets overborgmesterkandidat ved valget i efteråret 2016.

25.
FREDSLYSET fra Betlehem ankommer til Flensborg, hvor Skt. Georgs Gildet tager imod og sørger for videre ekspedition.

26.
MINDRETALsrådet udtrykker på årets sidste møde i Berlin gennemgående tilfredshed med arbejdet og resultaterne i 2015. Forbundsregeringens mindretalskommitterede Hartmut Koschyk lover en mindretalsdebat i forbundsdagen.

27.
BIRGIT Messerschmidt, skoleforeningens børnehave- og fritidschef, går på pension med en reception på A.P. Møller Skolen i Slesvig - efter 42 år på posten.
JÜRGEN Reher, Flensborg, dør 74 år gammel.

27-30.
OECD havde planlagt en konference i Sønderborg og Flensborg med fokus på fred og fordragelighed i det dansk-tyske grænseland. Også mindretalsaktører var planlagt involveret. Men konferencen aflyses i sidste øjeblik.

28.
JAZZ på Duborg med Morten Schantz Trio og mavedans. Arr.: SSF og SdU.
TRADITIONEL julebasar på Dansk Alderdomshjem i Flensborg.

29.
AKTIVE Kvinder Egernførde deltager i den traditionelle julebasar på byens rådhus.

30.
MARTIN Bjerringgaard, Medelby, dør 77 år gammel.

DECEMBER 2015

1.
ANSØGNINGSFRISTEN om projektstøtte 2016 fra Sydslesvigudvalget udløber.

VOR avis skriver, at dr. Karin Haug (SSW) fremover repræsenterer de nationale mindretal i Slesvig-Holsten i medierådet for ZDF (tysk tv2).

2.
DEN selskabelige forening Borgerforeningen arrangerer nytårsmøde med generalkonsul Henrik Becker-Christensen.

3.
DET sydslesvigske Samråd enes om en ny samarbejdsaftale, der dog lige skal drøftes hjemme i organisationerne.

4.
SSF indbyder til støttekoncert til fordel for flygtningene og deres børn, og både Rasmuss Hoffmeister, Helene Blum og Harald Haugaard samt Jacob Dinesen synger og spiller gratis i en udsolgt sal på Flensborghus.

5.
NORDFRISK Instituut i Bredsted fejrer 50 års jubilæum.

7.
VOR avis portrætterer Marianne Brink Jensen, der har sat sig for som speciale til kandidatuddannelsen at se nærmere på sydslesvigske ferieborn 1949-74 bl.a. gennem spørgeskemaer.

8.
SSW vil realisere mindretalskrav, selv om der er modvind fra nogle i CDU og FDP, hed det sig på partiets hovedudvalgsmøde.

EFTER ministerielopfordring deltager Søfartsstyrelsen i et møde med de implicerede parter i Flensborg og er nu klar til at lempe på den dansk-tyske rutesejlads på Flensborg fjord.

HANS Jürgen Kirmis, Harreslev, dør 66 år gammel.

10.

STOR julekoncert med Sønderjyllands Symfoniorkester i byhallen i Egernførde. Dirigent: Anne Marie Granau; konferencier Signe Lindkvist.

BELGIENS "tyske delstats" parlamentspræsident Karl-Heinz Lambertz gæster Mindretallenes Hus i Flensborg.

SLESVIGS kommunale værker vedtager at købe ejendommen Heimat for at bygge den om til spillested bl.a. for landsteatret. Beslutningen følges op af byrådet den 14. december. SSF, der stiller Slesvighus til rådighed som foreløbigt spillested for landsteatret, viser forståelse for beslutningen men havde betinget sig et byggetilskud på 1,2 mill. euro, hvis ordningen med Slesvig by skulle have været forlænget.

SSF-organet KONTAKT skriver, at de danske menigheder i Flensborg er med i et nyt fælleskirkeligt arbejdsfællesskab i Flensborg. Her deltager 25 kristelige kirker og kirkelige sammenlutninger.

NIELS Ole Krogh, Flensborg, trækker sig som styrelsesmedlem i skoleforeningen. Olof Hoppe, Harreslev, er hans efterfølger.

13.

ROBERT Kopf, Harreslev, dør.

11.

GLÆDE på amtsgården i Rendsborg, da bl.a. Gitte Hougaard-Werner og Dagny Geppert, begge danske statsborgere, modtager deres tyske pas – uden at skulle aflevere deres danske. Ungerne fra Vestermølle Danske Skole er med ved højtideligheden.

JENS Jessen-Skolen i Flensborg får overrakt Friluftsrådets grønne flag for indsats for bæredygtighed på flere områder af overborgmester Simon Faber.

14.

SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen får tildelt Ridder af Dannebrog-ordenen på generalkonsulatet i Flensborg. Udnævnelsen er dateret 23. november.

I BOZEN/ Bolcano foretages lodtrækningen af den kommende Europeada 18.-26. juni i Sydtyrol, mindretalsunionens FUENs europamesterskab i fodbold.

GRETHE Bro, Silkeborg, tidl. Slesvig og Egernførde, dør 86 år gammel.

HERTHA Wulf, Flensborg, dør 76 år gammel.

15.

JULEKONCERT på Flensborghus med sønderjyske Mark & Christoffer. Arr.: SSF og SdU.

17.

ET nyt kommunalt selskab i Slesvig køber ejendommen Heimat, det slesvig-holstenske landsteaters kommende nye spillested i byen.

IL SUONO-ensemblet giver julekoncert på centralbiblioteket i Flensborg. Arr.: DCB, SSF Flensborg by og Foreningen Norden.

NORTHERN Gospellight og band giver koncert i Ansgar Flensborg.

18.

VOR avis skriver, at ph.d. Jürgen Kühl er genudpeget som formand for ECMI i treårs-perioden 2016-18.

VIDERE skriver vor avis, at mindretallene i Slesvig-Holsten får flere tilskud fra delstaten på vej til ligestilling.

I Slesvig domkirke er der julegudstjeneste med 800 børn og lærere fra de danske skoler i byen og oplandet.

19.

SKOLEFORENINGENS medlemsblad Fokus skriver, at 135 elever fra Sydslesvig og 135 elever fra Danmark i efteråret var med i et udviklingsprojekt.

OG at Tønning Børnehaven forleden fyldte 80 år.

OLE Peter Larsen præsenteres som ny leder af Gottorp-Skolen i Slesvig, Dirk Jäger som ny leder af Husby Danske Skole, og Bjørn Rosenbaum som ny leder af Treja Danske Skole.

20.

FULDFED julekoncert med Harald Haugegaard og syv andre musikere på Slesvighus med folkemusik og klassik. Der er næsten udsolgt. Arr.: SSF.
HORST Hoop, Follervig, dør 80 år gammel.

IRMGARD Kjems, Harreslev, dør 76 år gammel.

21.

FOLKETINGETS Sydslesvigudvalg meddeler, at Sydslesvig-bevillingen fremskrives med 0,7 pct., altså med mindre end ønsket af de sydslesvigske organisationer og institutioner. Men bevillingen er fritaget for det såkaldte omprioriteringsbidrag på 2 pct. årligt frem til 2019, som ellers alle tilskudsmodtagere i Danmark konfronteres med. Hele bevillingen er på 448,5 mill. kr. FUENs tilskud stiger fra 32.000 til 50.000 euro. Udvalget bevilger ingen ekstra midler til påkrævede budgetomlægninger i SSF og SdU.

I ET interview i vor avis siger SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen, at han ønsker sig et moderne dansk mindretal i Sydslesvig.

22.

SSF Slesvig og Treja-Hollingsted fejrer lille-lillejuleaften på Slesvighus. VOR avis skriver om et fint julerock-arrangement med fire bands og en solist samt 300 deltagere i Volksbad i Flensborg. Arr.: Aktivitetshuset og Volksbad. VIDERE skriver vor avis, at A.P. Møllerfonden har bevilget 3 mill. årligt de næste tre år til kurophold i Danmark for sydslesvigske børn.

23.

GUDRUN Karoline Jensen, Tarp, dør 92 år gammel.

24.

VOR avis skriver, at Dansk Folkepartis Martin Henriksen er træt af SSWs og avisens illoyale holdning overfor Danmark, når det gælder dansk asyl- og grænsepolitik. SSWs Flemming Meyer understreger partiets kærlighed og loyalitet til Danmark, men at man meget vel kan være uenig rent politisk.

25.

KÅTHE Brodersen, Flensborg/ Harreslev, dør 91 år gammel.

27.

TORSTEN Ottens-Harck, Harreslev, dør 59 år gammel.

28.

KÆMPE juletræsfest i Egernførde, arrangeret af SSF-distriktet og menigheden.

29.

SOFFIA Valborg Björnsdottir, Broager, dør.

UTE Kopf, Harreslev, dør.

31.

I SIN nytårstale - traditionen tro med en hilsen til de danske sydslesvigere - røber Dronning Margrethe, at Prinsgemalen "går på pension". Han støtter fortsat regenten, men vil være mindre synlig, siger hun.

JANUAR 2016

1.

I SIN nytårstale åbner statsminister Lars Løkke Rasmussen op for grænsekontrol ved den dansk-tyske grænse.

2.

I SIN nytårstale i Borgerforeningen i Flensborg opfordrer generalkonsul Henrik Becker-Christensen mindretallets ledere til at finde sammen og begrave stridsøksen. Kritikken af dansk flygtningepolitik betegner han som ude af proportioner.

3.
52 voksne og 17 børn deltager i SSF Rendsborg-Bydelsdorfs julefrokost.

4.
SVERIGE genindfører grænsekontrol, og Danmark følger efter, dog mere lempeligt.

5.
KRISTA og Willi Clausen, Bosbøl/ Hanved fejrer krondiamantbryllup.

6.
PÅ Flensborg-menighedernes helligtrekonger-møde fortæller pastor Ea Dal om den nye dansk-tyske almebog.

7.
VOR avis skriver, at man i Sydslesvigudvalget ikke er enig med Martin Henriksen MF (DF), når det gælder hans krav om "sydslesvigsk loyalitet med Danmark". Også SSW reagerer uforstående.

SSF-bladet KONTAKT meddeler, at foreningens Dybbøldagsindsamling 2016 har et nyt fyringsanlæg i Hærvejshuset i Skovby som indsamlingsformål.

ST. Knudsgildet mødes deres døde ved Det store Adelgilde.

GRETA og Johannes Andresen fejrer diamantbryllup.

ROLF Eggert, Store Vi, annonceres død.

8.
UDO Jessen, skoleforeningens formand, deltager i forbundspræsident Joachim Gaucks nytårsreception i Berlin.

9.
FLENSBORG danske Journalistforening holder generalforsamling og får to nye i bestyrelsen.

MANFRED Hansen, Breklum, dør 66 år gammel.

10.
BYEN Flensborg indbyder til nytårsreception, og også SSF og SSW Flens-

borg By er der med infoboder. DE danske spejdere i Slesvig tager hul på det nye år med ennytårsparade med gudstjeneste på Gottorp slot.

12.
FOLKETINGET tager fat på en revidering af Sydslesvigloven med flotte ordførertaler. Førstebehandlingen tyder på, at bygge og anlæg ændres fra lån til tilskud, at Sydslesvigudvalget udvides fra fem til syv medlemmer, og at der hvert andet år udarbejdes en rapport til Børne- og uddannelsesudvalget, der så tager emnet Sydslesvig op i salen eller i et åbent samråd.

DANSK Sundhedstjeneste genindvider de takket være A-P. Møllerfonden istandsatte ældreboliger i Clementshus i Bredsted.

FLENSBORG-Biffen starter sæsonen med Stig Björklunds portrætfilm af Ingrid Bergman.

MATTHÄUS Jacobs, Slesvig, dør 34 år gammel.

14.
I EN leder på medlemssiderne KONTAKT pointeres, at SSF grundet budgetteknisk omstilling skal spare mange penge i 2016, og at man nu i fællesskab skal se på, hvilke forsamlingshuse foreningen eventuelt kan skille sig af med.

SSFs Humanitære Udvalg arrangerer visesang-eftermiddag på Flensborghus.

INGE Kudsk fra Dansk Generalsekretariat har 25 års jubilæum som ansat i SSF.

15.
STEFAN Ketelsen, Harreslev, dør 50 år gammel.

16.
I ET afskedsinterview med afgangsdirektør Anders Molt Ipsen, skoleforeningen, siger han i vor avis, at når forskellige holdninger ind imellem skiller skoleforeningen fra mindretallets øvrige

foreninger, så kan det skyldes, at skoleforeningen består af unge forældre, mens andre foreninger består af ældre med dybe historiske rødder.

FEST i Det lille Teater Flensborg: Den semiprofessionelle scenen har bestået i 50 år.

SSF Egernførde holder tilbagemøde.

17.

OTMAR Petersen, Slesvig, dør 66 år gammel.

LIS Otelt-Schartl, Flensborg, dør 65 år gammel.

18.

ERIKA Reher, Flensborg, dør 71 år gammel.

19.

SSF og Humanitært Udvalg viser Folketeatrets opsætning af "Hundern er rask" med Pia Rosenbaum.

21.

EFTER generalforsamlingen åbner Sydslesvigs danske Kunstforening udstillingen "UDENfor" med kunstnergruppen HoriZont på centralbiblioteket.

KONTAKT, SSFs medlemssider skriver, at Sydslesvigudvalget har været i Flensborg, og at mindretalsorganisationerne underskrev resultat aftalerne for 2016.

VIDERE skriver bladet, at SSF og folk-Baltica har overrakt pengegaverne til de to flensborgske flygtningeorganisationer, overskuddet fra en velgørenhedskoncert i december.

BLADET skriver også, at Banglashop i Flensborg har fået ny ledere i Annette S. Jensen, Bodil DXierksen og Volker Schade, og at Hanne Görns og Inger Laursen efter 12 års lederskab dermed giver stafetten videre.

DET lille Teater Flensborg har premiere på 50 års jubilæumsforestillingen Søsteren Der Ikke Vendte Hjem, hvor 16 medvirkende spiller 33 roller.

22.

STOR afskedskomsammen i Slesvig for afgående direktør i skoleforeningen, Anders Molt Ipsen.

23.

VOR avis skriver, at Sydslesvig vil hænges på vognen, når der danske regering overvejer at indføre flagdage for Færøerne og Grønland.

SSF Sydtønder fejrer nytårsfest i Nykirke.

24.

LAUSENIANA giver atter alle tiders nytårskoncert i Harreslev. Solister er Thomas Peter og Jonathan Koppel. Arr.: Harreslev SSF.

25.

AUDIENS hos HM Dronningen: SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen takker for udnævnelsen til Ridder af Dannebrig.

ANNE-Marie Dahl, fremtidsforsker, fortæller om popstars-generationen, nutidens unge og fremtidens arbejdskraft. PÅ Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig fejrer man navngiveren, Peder Hiort Lorenzens 225 års fødselsdag.

26.

VOR avis skriver, at SSFs formand Jon Hardon Hansen er ny formand for Mindretalsrådet i Tyskland. I år er det meningen, at mindretalssituationen skal drøftes i forbundsdagen og forbundsrådet, siger han.

PÅ SSFs hovedstyrelsesmøde lufter SSFs formand Jon Hardon Hansen tanken om en sydslesvigsk flagdag i Danmark, gerne 14. marts. SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen, der også er SSFs informationsmand på Christiansborg, lægger afstand til SSWs og de tyske partiers kritik af den danske grænsekontrol.

27.

SSF og SdU åbner jazz på Flensborg-

hus-sæsonen med en koncert i verdensklasse med Blicher, Hemmer og Gadd. SSFs amtskonsulent i Flensborg, Viggo Petersen, er ordstyrer for 250. gang ved generalforsamlinger i 17 år.

27./28.

DANSK Centralbibliotek fejrer det danske biblioteksvæsens 125 år i Sydslesvig med samvær og fest.

28.

I VOR avis afviser FDPs formand Heiner Garg på ingen måde et kommende regeringssamarbejde med SSW.

KURT Frauenhoff, Flensborg, runder de 80.

29.

SYDSLESVIGudvalget meddeler de fire projekter, det vil støtte i 2016: Flensborg Avis tv, Grænseforeningens og skoleforeningens Feriebørn 2.0, mindretallets fællesprojekt Oplev Sydslesvig og SSFs Værditilvækst (når sydslesvigere tager til Danmark).

PÅ SSWs nytårsreception i Husum taler Danmarks nye ambassadør i Berlin Friis Arne Petersen og minister Johannes Kramer fra partiet FNP i provinsen Frysland i Nederlandene.

SSW tror ikke - ifølge vor avis -, at der er økonomiske grunde bag Slesvig-Flensborg amts landråd dr. Wolfgang Buschmanns afvisning af sprogpagtens omsætning. Omsætningen kræver kun god vilje, mener SSW.

INGELISE Thiel, Harreslev Børnehve, går på pension.

IVER H. Ottosen, Padborg, runder de 70.

LISE Meinhardt, Flensborg, dør 90 år gammel.

SVEND Aulkær Andersen, Lyksborg, dør.

30.

FIRE forårskonserter byder Vestkystkulturen i Husum-Ejdersted på i år, og går i luften med en Almost Irish-koncert på Husumhus.

31.

SSW i Tarup arrangerer politisk frokost med overborgmester og byrådsgruppe.

BODIL Becker, København, dør 96 år gammel.

CHRISTIAN Friedrich Petersen, Slangerup, dør 86 år gammel.

FEBRUAR 2016

1.

FORMANDEN for Sydslesvigudvalget, Kim Andersen, skriver brev til statsminister Lars Løkke Rasmussen, hvor han foreslår en Sydslesvig-flagdag.

COMEDIETEATRET og SSF indbyder til skræmmende aktuel farce "Rent mel i posen?" på Flensborg teater.

AKTIVITETSHUSET i Flensborg ferniserer en udstilling med billeder af Per Møller Larsen, Hillerød.

3.

DE døde fra slaget 1864 ved Selk og Jagel mindes på de respektive kirkegårde.

KARL Samuel Carstensen, Øster Ørsted, dør 82 år gammel.

4.

ELEVER fra den tyske Fördeschule i Gråsten og den danske Hiort Lorenzen-Skole i Slesvig mødes på Flensborg universitet for at blive klogere på hinanden.

5.

TEATRET Møllens Holberg-forestilling Hexerie eller Blind Alarm i Egerfnørde aflyses p.g.a. vigende efterspørgsel. Arr.: SSF.

SSF Gottorp amt fejrer nytårsfest på Slesvighus.

VOR avis skriver, at SSW og Slesvigsk Parti på EFA-kongressen sidst i marts forelægger nogle resolutioner gående ud på åbne grænser, et fælleseuropæiske initiativ i flygtningespørgsmålet og flere mindretalsrettigheder.

HELGA Hertrampf, Flensborg, dør 82 år gammel.

6.
STAMKOMITE af 1864 og SSF arrangerer den 152. Oversø march til krigergravene i Sankelmark. Jens Møller fra Regionsrådet Sydjylland og Museum Sønderjylland taler ved den danske mindestøtte.

STOR fastelavnssfest for store og små ved Egerfnføde SSF.

VOR avis skriver, at Jaruplund Højskole i 2015 i snit havde 32 deltagere hver dag.

FRIISK Foriining fejrer vinterfest med over 100 deltagere og broget program.

7.
MIKKELBERG i Hatsted åbner en udstilling med 18 nordfrisiske kunstnere.

SSF FlensborgBy, Sønderjysk AmatørSymfoniOrkester og slagtpøsskolen Schreiber arrangerer nytårskoncert i Flensborg.

KARL Otto Meyer, Skovlund, dør 87 år gammel.

SIGRID Benecke, Flensborg, dør 81 år gammel.

8.
NORDISK Informationskontor i Flensborg starter en foredragsrække på tre med Taina Hvidlykke om Kangasala-området. Sidst i februar og midt i marts følger to yderligere foredrag om finsk guldalderkunst hhv. finske kunstnere.

9.
DANSK Danseteater opfører bl.a. balletten Ildfuglen på Husumhus. Arr.: SSF.

10.
SØREN Ryge Petersen præsenterer sin nye bog "Min barndom" i Agtrup. 1. marts er han i Egerfnføde hos SSF Rendsborg-Egerfnføde og fortæller om skæve eksistenser, han har mødt.
GUNTER Oroschin, Slesvig, dør.

10./11.

200 elever fra de to sydslesvigske gymnasiers sidste klasse gæster bl.a. Folketinget, hvor de mødte politikere og journalister for sammen med dem at drøfte artikler om Danmark og Tyskland set fra nabolandet. De er indbudt af Grænseforeningen.

11.
FOLKETINGET vedtager den opdaterede Sydslesviglov enstemmigt. Sydslesvigudvalget udvides til syv medlemmer fra næste valgperiode, bygge- og anlægsmidler ydes fremover som tilskud, og der aflægges beretning fra udvalgets arbejde i Folketinget. Loven træder i kraft 1. marts.

LYKKE Friis, dansk Tysklands-ekspert, holder foredrag i Harreslev.

12.
SSF og Sønderjyllands Symfoniorkester kalder til koncert i Slesvig.

13.
SSF Hanved arrangerer irsk folkaften med Tradish.

SSF indbyder til Astrid Lindgren-familieforestillingen Mio Min Mio med Folketeatret i Læk.

SSF Gottorp amt er ene om at repræsentere mindretallet ved de frivillige og ulønnedes "Ehrenamts"-messe i kreds'huset i Slesvig.

16.
ASTRID Neis har været ansat hos SSF i Dansk Generalsekretariats centralkartotek i 35 år.

17.
ORDENSSØSTER Anna Mirijam gæster SSF og menigheden i Sporskifte.

19.
FLENSBORG-virksomheden Queisser hædrer tre unge. En af dem er Jule Pauline Lösemann (17) fra 11. klasse på Duborg-Skolen, aktiv i elevrådsarbejdet og Sydslesvig-ambassadør, spej-

derleder, træner i FYC, sangerinde i et band og aktør i Det lille Teater Flensborg.

20.
AASE Pejtersen og Aase Abild arrangerer sammen med SSF sangmaratonen "Så syng da Sydslesvig" på Flensborg-hus kl. 9-19. Over 250 mennesker deltager i hele eller dele af arrangementet. SSW i Slesvig har efter Otmar Petersens død nybesat udvalg m.m. i og omkring byrådet. Harry Heide er ny leder.
LÆK Danske Skole fejrer 70 års dag sammen med bl.a. Søren Ryge Petersen.

21.
FRISERNE fejrer årets biikedag med bål, samvær mange steder og en central reception i Bredsted.
ÅBENT hus på Ladelund Ungdomsskole for skolens kommende elever og deres forældre.

22.
VOR avis skriver, at Irmgard (Iirmi) Jed-rzejczyk, Frederiksstad, bærer af SSFs sølvnål, har været medlem af Husmoderforeningen/ Aktive Kvinder i 70 år, fra hun var 16. Siden blev hun medlem af alle foreninger på egnen.

23.
VOR avis anmelder alle tiders Vestkyst-kultur-koncert med Østre Gasværk i Tønning. Arr.: SSF.
KLAN Bubbibjørne fra Skive vandt spejdernes Løvebrøl-løb over en weekend, skriver vor avis. 12 hold med 40 deltagere var med på Bylk-egnen.
ORTRUD Steppat, Flensborg, tidl. Slesvig, dør 85 år gammel.

24.
MADS Langer giver koncert i Flensborg; SSF og SdU er medarrangør.
VOR avis skriver, at Christian Dirschauer, SSWer og formand for personale-rådet på Flensborg rådhus, er valgt til

ny formand for de kommunalt ansattes fagforening Komba i Slesvig-Holsten.

25.
DANSK Centralbibliotek i Flensborg er stedet, hvor Danmarks Biblioteksforening afvikler sin årlige kulturkonference med 140 deltagere.
PÅ SSFs KONTAKTsider annoncerer SSFs kulturkonsulent Nina Lemcke det grænseoverskridende kunstprokelt Adding Sights ("tilføjede seværdigheder").

26.
VOR avis portrætterer to personer, der smutter: Friisk Foriinings amtskonsulent Manfred C. Nissen går på pension 1. oktober, og i Slesvig fraflytter pastor Ulrich Christian Terp efter 25 år på Frederiksberg for 1. marts at tiltræde en stilling som sognepræst i Tim, Stadil og Vedersø.
UPPERCUT Danseteater brillierer med moderne ballet på Slesvighus. Arr.: SSF.

26./27.
PÅ Dansk Kirke i Sydslesvigs Christianslystmøde drøfter deltagerne bl.a., om Folkekirken har brug for en ny reformation.

26.-28.
SSF, Grænseforeningen og Feriebørns-kontoret er med igen på ferie- og turistmessen Ferie for Alle i Herning.

27.
SSF i Egerfnørde arrangerer fest med musik fra 70- og 80erne sammen med SSW.
FOKUS, skoleforeningens medlemsblad meddeler, at Kiel nu har godkendt de danske efterskoleks FS10-eksamener som direkte adgangsgivende for danske sydslesvigeres i gymnasiets 11. klasse.
BLADET skriver videre, at Timo Sawirucha fra Cornelius Hansen-Skolens ældste klasse har fået Sønderborg GFs

Jens Jessen-pris.
ENDELIG skriver Fokus, at Andreas Düring er fratrukt som leder af Vester-mølle Danske Skole efter 27 år, og at Gitte Hougaard-Werner er udnævnt til hans efterfølger. Harreslev Børnehaven har fået ny leder i Maik Andresen. OGSÅ en første læsenat for Uffe-Skolens 57 elever i Tønning og et åbent hus-arrangement for potentielle nye elever på Ladelund Ungdomsskole skriver bladet om.

29.
HOLGER Terinden, Flensborg, dør 68 år gammel.

MARTS 2016

1.
DEN selskabelige forening Borgerforeningen i Flensborg arrangerer dialogmøde om mindretallets fremtid med Kim Andersen fra Sydslesvigudvalget og Anders Kring og Ronny Grünwald fra SdU.
MADS Tolling Quartet og Jacob Fischer giver en jazz på Flensborghus-koncert, arrangeret af SSF og SdU.

3.
DEN Jyske Opera spiller Madame Butterfly i Flensborg, indbudt af SSF.
SLESVIGSK Kreditforening har overrakt en check til børnehaven Ingrid-Hjemmet i Flensborg, skriver SSF-bladet KONTAKT.

3.-21.
SdU arrangerer amatørudstilling på Flensborg bibliotek.

4.
SSF/SSW Flensborg by og SSF Flensborg amt fejrer forårsfest på Flensborghus.

5.
PÅ Foreningen Nordens generalforsamling i Flensborg præsenteres et

pænt aktivitetsniveau og et beskedent overskud for de fremmødte medlemmer. Formand Svend Kohrt genvælges. Der er 340 medlemmer.

7.
GENERALKONSUL Henrik Becker-Christensen indbyder mindretallets top til brainstorm om regeringens Tysklands-strategi.

8.
BITTEN Clausen, Nordborg, dør 103 år gammel.

10.
MINDRETALS RÅDET i Tyskland mødes i Heidelberg og udtrykker bekymring for den rå og mindretalsfjendske tone i valgkampene.

KONTAKT skriver, at pastor Preben K. Mogensen bliver ny projektpræst i Sydslesvig, når en efterfølger som sognepræst i Flensborg Nord er ansat.
SSF/SSW i Skovlund udnævner Magdalena Diedrichsen til æresmedlem.
HERBERT Scholz' død annonceres.

10./11.
BASIX giver koncert på Flensborghus og på Sild. Arr.: SSF.

11.
STOR forårsbasar på Dansk Alderdomshjem i Flensborg.

12.
SSF og menigheden i Egernførde arrangerer gospelworkshop med Bebi-ane Bøje - med afsluttende offentlig koncert.

I VOR avis beklages, at EU-projektet KursKultur ikke betaler til dansk-dansk udveksling i grænselandet, altså mellem f.eks. mellem elever fra skoler i Danmark og det danske mindretal.

ÅBENT Hus hos Dansk Husflidskreds i Sporskifte.

12./13.
108 konfirmander mødes på Christians-

lyst, alle fra Sydslesvig - men også fra Århus, Hamborg og Berlin.

13.

ANNEMARIE og Andreas Nicolaysen, Tarp, fejrer 70 års bryllupsdag.

SØREN Nilsson, Harreslev, dør 59 år gammel.

15.

PÅ SSFs hovedstyrelsesmøde vedtages regnskabet 2015 og budgettet 2016; sidstnævnte med et underskud. Foreringsfornyelse drøftes. Årsmødeplakaten 2016 præsenteres, designet af Casper Schack, Flensborg.

16.

KIM Andersen fra Sydslesvigudvalget siger til vor avis, at han er fortrøstningsfuld m.h.t. indførelsen af en sydslesvigsk flagdag i Danmark, nu hvor både Grønland og Færøerne har fået én.

HØRING i landdagen om en styrkelse af mindretalssprogene: Opbakning over - næsten - hele linjen.

SØNDERJYLLANDs Symfoniorkester giver koncert i Flensborg med bassen Per Bach Nissen og sydslesvigiske gymnasiekor.

HANS Erik Hansen, Flensborg, dør 80 år gammel.

17.

SSF-organet KONTAKT skriver, at SSFs FU-medlem Anette Neumann nu er valgt ind i Danmarks-Samfundets landsledelse.

NIBØL skoles og børnehaves samarbejdsråd indbyder til mindretalsmesse sammen med de andre danske foreninger og institutioner i området.

FORÅRSSÆSONEN med jazz på Flensborghus lukker med en koncert med Malene Kjærgård og band. Arr.: SSF og SdU.

18.

THE Blues Overdrive giver Vestkystkulturkoncert i Bredsted. Arr.: SSF Husum og Ejdersted.

THORBJØRN Risager & The Black Tornado spiller blues i Egernførde, indbudt af SSF.

19.

PÅ SdUs sendemandsmøde strammes vedtægterne op, bliver forretningsførelsen til direktør, drøftes underskud p.g.a. af budgetomstilling og uddeles H.A.I. Pedersens vandrepokal til Uwe Jacobsen og organisationens kulturpris til Ture Pejtersen og Eberhard von Oettingen. Fritidshjemmene ombenævnes til børne- og ungdomshuse.

PÅ Den slesvigiske Kvindeforenings generalforsamling beretter formand Annemarie Erichsen bl.a. om 281 møder i landsdelen i fjor.

19.-25.

EUROPÆISKE folkegrupper ungdom (JEV) arrangerer påske seminar med temaet Open society i ungarske Pécs hos ungarntyskerne. SdU og friske Rökefloose repræsenterer Sydslesvig.

20.

I Sporskifte afslører de en navnetavle over menighedens præster.

JYSK Musikkonservatoriums Pigekor synger i Ansgar kirke i Flensborg.

HORST Schneider som SSFs kandidat til Flensborg bys seniorråd får ikke stemmer nok.

21.

JENS A. Christiansen, Flensborg, runder de 60.

22.

DET sydslesvigiske Samråd vedtager en ny samarbejdsaftale og vælger bibliotekets Christian Jürgensen til ny formand og SSFs Jon Hardon Hansen til ny næstformand.

VOR avis skriver, at Husum og Ejdersted SSFs populære koncertrække Vestkystkultur fra næste sæson udvides til også at omfatte Sydtønder SSF.

FRODE Kristoffersen, Aabenraa, dør 84 år gammel.

25.
JOHN Elgbjørn Larsen, Flensborg, dør
85 år gammel.
URSULA Diekmann, Husum-Rødemis,
dør 80 år gammel.

29.
LORENZ Lund, Skovlund, runder de 80.

30.
MINISTER for børn, undervisning og
ligestilling, Ellen Trane Nørby (V) gæ-
ster vor avis og Dansk Centralbibliotek
i Flensborg; bl.a. for at hente inspirati-
on til at inddrage det danske som det
tyske mindretal i regeringens Tysk-
lands-strategi.
JARUPLUND Højskole er i en fin gæn-
ge, men målet er ikke nået endnu, si-
ger forstander Karsten B. Dressø i vor
avis.
SIBBERN Artur Sönnichsen, Flensborg,
annonceres død.

31.
CHRISTIANSLYST nedlægges pr. 30.
november, meddeler SdU. Lejrskole-
og kursuscentret har i årevis givet et
"pænt" underskud, og istandsættelser
for millioner forestår. Meddelelsen ud-
løser skarpe reaktioner hos især Græn-
seforeningen og skoleforeningen, fordi
SdU ikke har inddraget andre i proces-
sen. Grænseforeningen betegner cen-
tret som et fyrtårn i mindretallets op-
lysningsarbejde. SdU påpeger, at den
kun bruger ejdommen til 5%. Samrå-
det drøfter nedlæggelsen på et ekstra-
ordinært møde den 20. april.
SVENSKE Kristofer Åstrøm giver kon-
cert i Flensborg- Medarr.: SSF og SdU.
MOGENS Rostgaard Nissen, Forsk-
ningsafdelingen på Dansk Centralbib-
liotek, bebuder, at der i anledning af
100-året for folkeafstemningen i 1920
som det danske mindretals "fødsels-
dag" udgives en ny bog om mindretal-
let.

APRIL 2016

1.
UNION-Bank i Flensborg oplyser om et
godt regnskabsår med et rimelig fint
overskud og et tilsvarende pænt udbyt-
te til aktionærerne.
KLAUS "Cloy" Petersen har 40 års ar-
bejdsjubilæum på vor avis i teknisk af-
deling.
WERNER Matlok, Flensborg, tidl. Lyks-
borg og Sosti/ Wassersleben, dør 77 år
gammel.

2.
DANMARKS-Samfundet overrækker en
ny fane til Isted-Jydbæk SSF-distrikt.
VOR avis oplyser, at DRs Holger Ras-
mussen fra 1. maj skal stå for projektet
Flensborg AvisTV.
AVISEN oplyser, at DR Radio Syd får ny
chef i Kirsten Elley.

2./3.
DANSK Håndboldklub Flensborg DHK
arrangerer håndboldstævne for 1100
børn fra Danmark og Tyskland i samtlige
haller i Flensborg med overnatning
på alle danske skoler i byen. DHK ar-
rangerede pokalstævnet for 34. gang.

4.
CELESTINE Ehlert, Flensborg, tidl.
Bretagne, dør 95 år gammel.

5.
LORE Schlund, Læk, dør 80 år gammel.

6.
ELVIS (Flemming Gammelgaard) un-
derholdt beboerne ved Dansk Alder-
domshjems forårsfest i Flensborg.

7.
SSF-organet KONTAKT oplyser, at
SSWs formand Flemming Meyer på
European Free Alliances kongres på
Korsika blev valgt ind i EFAs bestyrelse.
EFA er en politisk sammenslutning af
30 mindretals- og regionalpartier med
syv medlemmer af Europaparlamentet.

8.
KAREN Clausen-Singh dør 67 år gammel.

9.
VOR avis oplyser, at SSFs fhv. formand Dieter Paul Küssner efter opfordring fra forskellig side er villig til at kandidere til posten som mindretalsunionen FUENs præsident, når Hans Heinrich Hansen går af og ikke kan genvælges på kongressen i Polen i maj.

9./10.
SSF og Grænseforeningen, Danevirke Museum og Den slesvigske Samling samt Historisk Samfund for Sønderjylland er blandt deltagerne i den nye historiefestival Historiske Dage i København. SSFs og GFs bidrag centrerer om historiebevidsthed og fordomme.

11.
SPD-landdagsgruppens formand Ralf Stegner, gruppens mindretalspolitiske ordfører Birte Pauls og landdagsmedlem og overborgmesterkandidat i Flensborg, Simone Lange gæster ECMI og FUEN i Flensborg og - uden Lange - SSF på Flensborghus. Måske der venter flere penge til Mindretallenes Hus ved landdagens budgetlægning til efteråret.
JOACHIM Martin trækker sig fra SSF Rendsborg-Egernførde amtsstyrelse efter 40 års medlemskab dér; de seneste mange år som næstformand.

12.
CHRISTIAN Rabjerg Madsen, socialdemokratisk medlem af Sydslesvigudvalget, siger i vor avis, at han gerne ser Bennetgaard på den danske finanslov.

13.
BIBLIOTEKETs bestyrelse vil gennem samarbejde med andre organisationer udvikle institutionen i Nørregade i Flensborg. En fraflytning/ nybygning synes urealistisk på indeværende tidspunkt.

SSH/ Sydslesvigsk Selvhjælp afvikler sin generalforsamling og støtter børne- og ungeprojekter i skoler og SdU-institutioner, SSF Kobbermølle (opvaske-maskine) og Borgerforeningen (oplysning i Danmark) med over 7200 euro.
ELSA Thomsen, Broager, dør 81 år gammel.

14.
SSF-organet KONTAKT gør i anledning af Dybbøldagen den 18. april opmærksom på, at foreningens Dybbøldags-indsamling 2016 har et nyt fyringsanlæg i Hærvejkshuset i Skovby som indsamlingsmål.

GAMLES Værn i Flensborg arrangerer forårsfest på Flensborghus.

TEATRET Svalegangen og SSF indbyder til satire-dramet Malaga på Flensborg teater.

PÅ Flensborg bibliotek optræder Frøya Gildberg, Jens Chr. Krause og Jöran Katz som en tro kopi af Swe-Danes i anledning af Svend Asmussens 100 års dag den 28. februar.

SSF og BDN arrangerer dansk-tysk poetry slam-konkurrence i Flensborg efter en to dages workshop i Aabenraa med 100 elever fra danske og tyske skoler.

VOR avis skriver, at Britta Tästensen (23) fra det tyske mindretal blev valgt som ny formand for Europæisk Ungdom JEV/YEN på påskeseminaret i ungarske Pecs.

WILLI Clausen, Sønderløgum, tidl. Bosbøl, dør 90 år gammel.

15.
MIKKELBERG åbner en ny udstilling med værker af Rama King Nash, Carsten Nash og Mia Lindenhann.

16.
SSW afvikler sit ekstrordinære landsmøde, vedtager et tidssvarende rammeprogram og ændrer vedtægterne, så alle medlemmer har stemmeret i partiets "gremier".

DEN selskabelige forening Borgerfor-

eningen og Dansk Alderdomshjem i Flensborg indbyder til Dronningens fødselsdag i hjemmets have og til kaffe og foredrag ved Irs. Svend Kjems inden døre bagefter.

17.
ERNST Günter Riese, Harreslev, dør.

18.
ECMI, mindretalsforsknings-instituttet i Flensborg, arrangerer paneldiskussion med repræsentanter for flere mindretal som led i et projekt "protokol for sprog mangfoldighed i Europa, et basisk initiativ.

SIMON Faber, overborgmester, gæster Mandagsbordet i den flensborgske restaurant Borgerforeningen.

KIRKEKONTORET flytter fra provstegården i Wrangelsgade til Tivoli-bygningen ved den nedlagte Christian Paulsen-Skole i Flensborg.

20.
PÅ mødet i Kontaktudvalget under forbundsindenrigsministeriet - uden forbunds dagsmedlemmer overhovedet - efterlyses, at man fra det danske hhv. frisiske mindretal kan henvende sig til myndigheder på dansk hhv. frisisk uden at skulle betale for dyre oversættelser. SSW og SSF efterlyser hjælp fra forbundsregeringen, når radio og fjernsyn skal opfordres til at sende om mindretallet og på dansk. Og øget støtte til Mindretallenes Hus i Flensborg.

OGSÅ et møde med landdagens europaudvalg og SSF/SSW blev det til.

PÅ et møde i forbundsregeringens friserudvalg anbefalede formanden Hartmut Koschik en ny struktur for friser-samarbejdet.

PÅ et ekstraordinært møde drøfter Det sydslesvigske Samråd sammen med Grænseforeningen og mange publikummer Christianslysts fremtid. En regulær fremtidssikring opnås ikke. SdU træffer den endelige afgørelse i juni.

SSF Gottorp og Rendsborg-Egernførde amter indbyder foreningens seniorer til

hyggemøde i Egernførde. Underholdningssiden varetages af duoen Basse-ralle fra Århus-egnen.

21.
PÅ SSF Flensborg Bys generalforsamling drøftes også rekreationshjemmet Bennetgaards usikre fremtid. Medlemstallet er stort uændret over 4.200, men antal deltagere i arrangementerne er vigende.

PÅ Dansk Sundhedstjenestes generalforsamling luftes tanken om et fælles Sydslesvig-køkken på Dansk Alderdomshjem. Organisationen havde et mindre overskud i 2015.

LEIF Sigaard-Madsen, Strukstrup, dør 61 år gammel.

21./22.
FULDT hus ved Teater Vs børneforestillinger med Karius og Baktus i Slesvig og Husum. Arr.: SSF.

22.
MED en koncert med "Arvid Jakobsen og nok et band" i Frederiksstad afslutter SSF Husum og Ejdersted Vestkystkultur-sæsonen i foråret 2016.

23.4.-1.5.
FOLKBALTICA-festivalen, som SSF er medlem af, afvikler 31 koncerter på 29 spillesteder i 18 byer i det dansk-tyske grænseland. Der blev solgt godt 6.000 billetter; flere koncerter var udsolgt.

24.
FORRYGENDE forårsopvisning ved SdUs og DANs gymnaster i alle aldre i Idrætshallen i Flensborg.

25.
OVER 600 skolebørn varmede op til folkBaltica-åbningen i Husum med danske Phønix og tyske Ralf Gehler. IB Ansgar Jensen, Esbjerg, runder de 80.

SVEN Beiter, Ringkøbing, er død, skriver vor avis.

26.
HANS-Jürgen Holm, Lyksborg, dør 87 år gammel.

27.
JARPLUND Højskole, støttekredsen, Folkehøjskolernes Forening i Danmark og det lokale SSF-distrikt arrangerer "Danmark spiser sammen"-samvær med chefredaktør Jørgen Møllekær som taler. Det er et led i den kampagne med spisning, sang og foredrag, der gennemføres i Danmark mange steder mellem 25. april og 8. maj.
SSF Flensborg By og Grænseforeningen Aabenraa genoptager de fælles Grå Guld-møder, i denne omgang brødrene Uwe og Holger Jacobsen fra Flensborg hhv. Aabenraa.
VOR avis skriver, at det er svært at få danske præster til Sydslesvig. Der er ingen arbejdsløshed blandt præster i Danmark og mange er nervøse for at skulle tale lidt tysk også.

28.
DEN danske skole i Nykirke, Vidinghered Danske Skole, fejrer 70 års dag.

28./29.
NØRREGAARDs Teater fra Odense gæster Slesvig og Husum med "Kærlighed overvinder alt" for skoleelever fra 13 år. Arr.: SSF.

29.
LANDDAGEN i Kiel vedtager, at dansk, frisisk og tysk fremover er forvaltningsprog i delstaten, at der kan opsættes flere tosprogede byskilte, og at sprogprojekter i børnehaver fremover kan støttes. Kun FDP stemte imod.
DEN kongelige Opera gæstespiller i Flensborg med Barberen i Sevilla i en moderne opsætning. Arr.: SSF.

30./1.
PÅ Grænseforeningens sendemandsmøde i Vingsted diskuteres bl.a. foreningens fremtid. Formand Mette Bock genvælges. En ungdomsafdeling

startes. Kontingentfrit medlemskab foreslås seriøst. Foreningens kulturpris tildeles landsregeringens mindretalskommitterede Renate Schnack.

MAJ 2016

1.
DANSK Kirke i Sydslesvigs kirkedag afvikles i Slesvig. Provst Viggo Jacobsen beklager i sin beretning det svindende forenings-engagement i Sydslesvig. To præstestillinger er sløjfet. Medlemstallet daler.

1.-8.
DEN flensborgske dukkekunstner Inge Harck henter for 2. gang den fornemme Max Oscar Arnold-kunstnerpris for nutidig dukkekunst fra Neustadt/ Bayern til Flensborg. Første gang fik hun den i 2003.

2.
PÅ et ekstraordinært hovedstyrelsesmøde fokuserer SSF på foreningsudvikling sammen med innovationsrådgiver Tyge Mortensen fra Landsbyhøjskolen.
SOCIALMINISTER Kristin Alheit overrækker 57.000 euro til Kappel Danske Børnehave til energibesparelser.
JUTTA Schenk, Flensborg, dør 82 år gammel.

3.
SSF afslutter den danske koncertsæson med en familiekoncert med Sønderjyllands Symfoniorkester og duoen Anders Singh og Henrik Goldschmidt i Flensborg.
PÅ Sprogforeningens generalforsamling oplyser formand Frode Sørensen, at der er 1.000 medlemmer nord og 650 medlemmer syd for grænsen. Foreningen er med til at forberede 100-året for genforeningen i 2020.
ALBERT Gregersen dør 94 år gammel.

4.
INGRID Lekkat genvælges som formand på Gamles Værns generalforsamling.

MARIANNE Wulff, Flensborg, runder de 70.

4.-7.
ODENSE Musikskole gæstede Sydslesvig og gav koncert.

5.-8.
FORENINGEN Norden drager på studierejse til Sverige i Carls Larssons og Anders Zorns fodspor.

6.
VOR avis skriver, at de dansk-tyske European Studies lukkes ned på dansk side, idet universitetet i Sønderborg skal spare, men at de få studerende, der har valgt studierne, kan afslutte på Flensborg universitet.

9.
KIM Ander4sen, Sydslesvigudvalget, mødes med repræsentanter for SdU og skoleforeningen for at drøfte Christianslysts fremtid.

LYKSBORGs social- og kulturudvalg beslutter tosprogede dansk-tyske byskilte og sender vedtagelsen til byrådet. Aktionen betales af Oberst H. Parkovs Mindefond.

ANNE-Margrethe (Ami) Jessen, Flensborg, hædres på Flensborg Skt. Georgs Gildes månedsmøde for 60 års spejder-medlemskab.

FDF Flensborg afprøver et nyt letvægts-patroljetelt til 10-12 personer på FDF-området i Tarp.

10.
PÅ SSFs hovedstyrelsesmøde lægger formand Jon Hardon Hansen op til en fælles ejendomsforvaltning i det danske mindretal.

KATRINE Hoop er ny leder af projektet Oplev Sydslesvig, skriver vor avis. Oplev Sydslesvig er et tre års pilotprojekt, støttet af Sydslesvigudvalget, en slags

”turistkontor” tilknyttet skoleforeningen men ansøgt af alle mindretalsorganisationer samt Grænseforeningen.

11.
DRs Madmagasin gæster Flensborg og madskribent Louise Dandanell Ørsted for at lave en udsendelse på de hvide asparges - populære i Tyskland, kan så kendte i Danmark.

HELGE Bastiansen hædres med Hanved kommunes æresnål i sølv for mange års engagement i Hanved UF.

12.
PETRA Mohr vælges til ny formand for SSF Gottorp amt og Franz Dittrichs afløser. Dittrich var engageret i amtsstyrelsens arbejde i 23 år.

JÖRN Fischer, formand for SSF Husum amt, taler dunder på amtsgeneralforsamlingen: Det kan ikke passe, at man som ansat i mindretallets organisationer ikkeer medlem af SSF.

FOLKETEATRET spiller Holbergs Jean de France i Flensborg, indbudt af SSF. ASTRID Schjødt Pedersen, Ebeltoft, tidl. Tønning, runder de 100 år.

13.
VOR avis skriver, at Angelbo Trop i Husby under Dansk Spejderkorps Sydslesvig er kommet med på listen over steder for primitiv camping/ overnatning (”Wildes Schleswig-Holstein”).

PÅ SSWUs generalforsamling genvælges Christopher Andresen, Flensborg, til landsformand. De omkring 200 medlemmer ser gerne en af deres på SSWs liste til landdagsvalget.

GERHARDT Clausen dør 72 år gammel. PETER C. Jepsen, Djursland, tidl. Stiglundsand, dør 75 år gammel.

14.
VOR avis skriver, at danske pædagogers uddannelse snart er anerkendt i Slesvig-Holsten. Med lidt ekstra input om lovgivningen m.m. vil vedkommende snart kunne arbejde i en offentlig institution.

I VOR avis annonceres, at Pernille Dons og Christian Thomsen, København, har fået Jonathan.

15.
SSF og SdU er medarrangør, når Dockyard-festivalen/ 72,5 hours løber af stabelen med fem bands i Flensborg.
HENRIK P. Gissemann, Harreslev, dør 51 år gammel.

18.
VOR avis skriver, at 11 KFUM-spejdere fra Brøns i pinseweekenden besøgte den ret nye spejder-enhed i Treja-området Arns Herred-Gruppen.

18.-22.
FUEN, den europæiske mindretalsunion, holder kongres i polske Wrocław/Breslau. SSF opstiller Dieter Paul Küssner som præsident og Hans Heinrich Hansens efterfølger. Men modkandidaten Lotant Vincze, ungar fra Rumænien, vinder valget. Küssner fortsætter som vicepræsident. FUEN har fået orden i økonomien, ikke mindst takket være 500.000 euro fra Berlin. En lang række mindretal melder om enorme vanskeligheder med at blive anerkendt.

19.
MAIKE Lohse fortæller om matriarkater ved et arrangement på biblioteket som led i den danske kampagnerække "Kvinder".

SYDSLESVIGS danske Kunstforening åbner en udstilling med syv danske og tyske keramikere.
LYKSborg Danske Skoles 5./6. klasse vinder DM i høvdingebold med over 1200 deltagende hold.

20.
H.C. Hansen giver americana-koncert i Slesvig sammen med Jacob Chano. Arr.: SSF.
LITTLE Jump giver koncert med musik af blandede stilarter i Bydelsdorf. Arr.: SSF.

21.
VOR avis præsenterer pastor Jacob Ørstedes bog Godbidder - om Luther og hans frimodige taler omkring middagsbordet.

23.
FOLKETINGETS Sydslesvigudvalg meddeler, at Christianslyst er reddet frem til 2019 takket være udvalgets, SdUs, Grænseforeningens og skoleforeningens samvirke. Inden frasalget bedes Samrådet have fundet et nyt "gæsteværelse", skriver Kim Andersebn, formand for udvalget.

24.
VOR avis skriver, at Slesvig-Flensborg amt vil overdrage 1,5 km Danevirke til SSF. SSF tager gerne imod, idet voldanlægget dermed igen er "på danske hænder".

25.
DET sydslesvigske Samråd nedsætter en arbejdsgruppe, der skal se på en afløser for Christianslyst som "gæsteværelse" for folk fra Danmark på Sydslesvig-besøg.

25.-28.
SSF afslutter teatersæsonen med Teater Vs "Når alt går i Nilfisk" og præsenterer den kommende sæson fire steder: I List, Slesvig, Bredsted og Flensborg.

26.
SLESVIGSK Kreditforening holder generalforsamling og uddeler Niels Kjems-Initiativprisen til Gerd Pickardt, manden bag Kobbermølle-museernes udvidelse.
VOR avis skriver, at Georg Buhl er ny formand for Sydslesvigsk Oplysningsforbund. Også han går ind for, at SOF-sekretariatet flyttes fra SSWs landssekretariat til Dansk Centralbibliotek.

27.

UFFE-Skolen i Tønning fejrer 70 års dag.

IB Wolfhagen, Christiansfelt, tidl. Harreslev, dør 85 år gammel.

27./28.

SSF og Grænseforeningen drøfter på ny videreudviklingen af venskabs- og interessegrupper, i gamle dage kaldet fadderskaber, på et kursus på Christianslyst.

28.

FOKUS, skoleforeningens blad, skriver, at Sydslesvigudvalget har bevilget anlægsstøtte til to flerfamiliehuse til lærere m.fl. ved Hans Meng-Skolen i Vesterland og til en elevator på Skt. Knudsborg i Flensborg. Bladet skriver også, at Sørup Danske Skole har fejret 70 års fest. Medlemmerne opfordres til at stemme på Simon Fabere ved overborgmestervalget i Flensborg 5. juni.

29.

SILD danske menighed fejrer jubilæer på stribe: Staldkirkens 40 års, skulpturen Den sorte Engel 15 års, klokkestabelens 20 års og pastor Jon Hardon Hansen 25 års jubilæum. Og så var der 31 guldkonfirmander - to kom helt fra USA.

INGRID Kramer, Harreslev, dør 88 år gammel.

30.

MARGRIT og Ebbe Paulsen, Flensborg, fejrer sølvbryllup.

HUGO Lessow, Brøns og Lyksborg, dør 66 år gammel.

31./1.

EN delegation fra det israelske parlament Knesset gæster det dansk-tyske grænseland og dets mindretal under ledelse af religionsminister David Azoulay.

JUNI 2016

1.

SYLTFUNK, privatradionen på Sild går i luften, og de vil også inddrage det danske og frisiske mindretal.

2.

KONTAKT, SSF-bladet opfordrer medlemmer m.fl. til at stemme på Simon Faber ved overborgmestervalget i Flensborg 5. juni.

2.

SKOLEFORENINGENS styrelse godkender Jaruplund Højskoles nye vedtægter og en langtidsplan, der ser højskolen løbe rundt økonomisk om tre år. Samtidig åbnes op for, at alle kan blive medlemmer af højskolens nye støttekreds. Man kontakter blot skolen og melder sig ind.

3.

PERFEKT sæsonafslutning for Sønderjyllands Symfoniorkester og SSF med koncerten i Flensborg - med vilonisten Mihaela Oprea som solist.

5.

VED overborgmestervalget i Flensborg vinder CDUs, SPDs og De Grønnes fælleskandidat Simone Lange over den siddende overborgmester Simon Faber fra SSW. Hun tager over 15. januar 2017. Valgdeltagelsen er på 31 pct. Lange fik over 51 pct., Faber knap 23 pct. af stemmerne. Der var fire kandidater.

DANSK Spejserkorps Sydslesvig holder sin traditionelle ulvedag på Tydal, og 110 ulveunger er med.

J.K. Hansen, Sønderborg, runder de 90.

6.

FIRE kvinder, der vil noget, mødes i Flensborg: Socialminister Kristin Alheit, regionsformand Stephanie Lose, uddannelses- og forskningsminister Ulla Tørnæs og kultur-, justits- og europaminister Anke Spoorendonk er enige om på et uddannelsespolitisk topmøde

i Flensborg at intensivere samarbejdet inden for de videregående uddannelser, at revitalisere en dansk-tysk arbejdsgruppe og at mødes igen om et år.

ERICH Wriedt, Flensborg, dør 78 år gammel.

STEFAN M. Beck, Flensborg, dør 60 år gammel.

7.

40 mennesker siger farvel til Karin Horup som afgået bestyrer og goddag til Jan Böll og Herle Jendrichsen som nyt bestyrerpar på SSFs forsamlæings- og kulturhus i List.

8.

VOR avis skriver, at en enig landdag vil søge om observatørstatus ved Nordisk Råd. De tre baltiske lande har allerede den status.

INGE Schloo, Husum, dør 92 år gammel.

9.

I VOR avis udtaler SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen, at udgifterne til vedligeholdelse af Danevirke - når Slesvig-Flensborg amt overdrager 1,5 km af anlægget til SSF - er at finde på SSFs budget. Kim Andersen fra Sydslesvigudvalget ser ingen grund til at øge statstilskuddet til SSF, når Danevirke overgår på "danske hænder".

LANDDAGEN drøfter landsregeringens nye sprograpport, hvor konklusionen er klar: Hverken Europarådets sprogcharta eller delstatsregeringen kan sikre og udvikle mindretalssprog. Det kan kun de berørte befolkningsgrupper selv.

JYTTE Arndt har sidste dag som leder af Vesterallé Børnehaven og 41 år som ansat i skoleforeningen.

10.

BENNETGAARD holder åbent hus i anledning af 80 års dagen for Jutta Kloppenborg Skrumsagers overdragelse af slægtsgården til brug som rekreations-

hjem for ældre sydslesvigere.

DANSK Folkeparti holder hovedbestyrelsesmøde på Knudsborg i Flensborg, også så medlemmerne kansnuse til mindretallet og årsmøderne.

10.-12.

DE danske årsmøder i Sydslesvig afvikles over 40 steder under mottoet "Sydslesvig - hvad rager det dig?" Ministrene Bertel Haarder, Ellen Trane Nørby og Troels Lund Poulsen samt ambassadør Fries Arne Petersen, regionsformand Stephanie Lose og grev Ingolf er blandt deltagerne fra dansk side. Fra tysk side deltager ministerpræsident Torsten Albig, landdagspræsident Klaus Schlie og forbundsregeringens mindretalskommitterede Hartmut Koschyk. Statsminister Lars Løkke Rasmussen sender sin hilsen via Danmarks Radio. Der er masser af underholdning, koncerter, opvisninger m.m. alle steder.

11.

VOR avis skriver, at kultur- og kirkeminister Bertel Haarder har åbnet op for folkets forslag til en Danmarks-Kanon. Også fra Sydslesvig er velkomne.

JARUPLUND Danske Skole fejrer 90 års fødselsdag.

1400 elever fra syv danske og tyske musikskoler deltager i den dansk-tyske musikskoledag i Flensborg.

13.

INGER Støjberg, integrationsminister, gæster landsregeringen i Kiel, hvor hun møder indenrigsminister Stefan Studt og kultur-, justits- og europaminister Anke Spoorendonk.

JÖRG Kliewer dør 57 år gammel.

GÜNTER Jensen, Flensborg, dør 78 år gammel.

15.

DR1 forsvinder fra Vodafones kabelnet grundet en teknisk omstilling i Danmark. Der kan gå et stykke tid, inden DR1 er tilbage på skærmen igen. Der

trykkes på mange knapper hos Vodafone og DR. Også ministre i Kiel og København involveres.

DET danske sprog i Sydslesvig var også genstand for opmærksomhed ved de danske årsmøder, og debatten, "om sydslesvigdansk rækker til uddannelser eller ej", går igen i vor avis i flere dage efter.

VOR avis skriver, at ECMI til efteråret overdrager sit fagbibliotek med 3.000 bind om mindretal til Dansk Centralbibliotek.

EDDA Martsch ser dagens lys.

16.

SIGURD Barrett Trio swinger på Flensborghus, indbudt af SSF.

16.-19.

SSF (på vegne af det danske mindretal) deler telt med Grænseforeningen, Grundtvigs Forum, Sydslesvigudvalget, Efterskoleforeningen, Friskoleforeningen, Kristeligt Dagblad og Bibelselskabet samt to konsulentfirmaer på Folkemødet på Bornholm, hvor de gode pladser er blevet ret så dyre. Fællesteltet står dog meget centralt, og programsat er bl.a. en debat om hvad man kan lære af grænselandet. Undervisningsminister Ellen Trane Nørby har givet tilsagn om at komme.

17.

UNION-Bank i Flensborg holder generalforsamling. Direktion og tilsynsråd beretter om et rimelig tilfredsstillende år, hvor flere af kunderne er gået over til online-banking. 1. marts lukkes filialen i Slesviggade i Flensborg. Jørgen Köhl bliver nyt tilsynsrådsmedlem.

BIBLIOTEKET og SdU arrangerer Vilde Valde-fest i Flensborg i anledning af Valdemarsdagen og de nye kartofler.

LARS Skjødt Jakobsen, Flensborg, tidl. Grimsby/Canada og Tarp, dør 75 år gammel.

18.

SKURK, skoleforeningens underhold-

ningsorkester spiller sin traditionelle sommerkoncert på A.P. Møller Skolen i Slesvig. I maj spillede orkestret ved åbningen af landshaveudstillingen i Eutin.

PÅ Folkemødet på Bornholm antyder undervisningsminister Ellen Trane Nørby, at man kunne bruge Sydslesvigudvalget mere, når erfaringer fra grænselandet ønskes omsat til dansk realpolitik.

HORSENS GF drager på vennebesøg til SSF på Sild.

CARLA Agnes Thomsen, Vesterland, dør 79 år gammel.

18.-25.

DE nationale mindretals fodbold-EM Europeada afvikles i Sydtyrol. Et SdU-hold - det sydslesvigske fodboldlandshold - er også med men klarer sig ikke godt. Europeadaerne 2008 og 2012 blev vundet af sydtyrolerne. 2020 vil man gerne have Europeada til det dansk-tyske grænseland.

20.

SLESVIG-Holsten er kommet et skridt nærmere sin observatørstatus i Nordisk Råd. Ansøgningen er sendt af sted, og i dag gæstes landdag og landsregering af Nordisk Råds præsidium med Henrik Dam Christensen i spidsen på sommertur. I Flensborg deltager præsidiet dagen efter i indvielsen af Nordisk Informationskontors nye lokaler på Flensborg bibliotek, og på Flensborghus giver SSF en middag i anledning af besøget.

ANNA Kaapke, der i et år har været frivillig social-kulturel medarbejder på Dansk Generalsekretariat i Flensborg, åbner en foto-/ dokumentarudstilling med 10 portrætter af ældre og yngre kendte og ikke så kendte danske sydslesvigere på Dansk Centralbiblioteket. Emnet er "identitet".

22.

DR1 har i nogle dage været forsvundet fra Vodafones kabelnet i Sydslesvig

grundet en kommunikationsfejl mellem Canal Digital Danmark og Vodafone. Kulturministrene Anke Spoorendonk og Bertel Haarder går ind i sagen, og SSF presser på overfor både DR og Vodafone. Efter et par uger uden DR1 er stationen tilbage igen.

HELMUT Herzog, Flensborg, tidl. Jaruplund, dør 90 år gammel.

24.

PÅ Flensborg Avis AS' generalforsamling bliver der set frem til bladets 150 års jubilæum i 2019. Volker Andersen fratræder som tilsynsrådsmedlem efter 12 år, formand efter ni år, og Jørgen Kühl udpeges efterfølgende som hans efterfølger. Tom Petersen fra Sundhedstjenesten rykker ind efter Andersen.

HELGA Dittrich, SSFs bysekretariat i Flensborg, går på pension efter 23 år i foreningen.

25.

MIKKELBERG i Hatsted åbner sin dansk-tyske sommerudstilling med værker af Joan Riis og Uwe Carstens. SANKT Knudsgildet i Flensborg fejrer Det store Adelgilde med optog, modtagelse på Flensborg rådhus, skydning og fest. Erik Jensen bliver ny majestæt. SdU og minister Anke Spoorendonk sender 1700 cyklister af sted fra Flensborg på DGIs hærvejsløb til Viborg.

AKTIVE Kvinder tager til Husmoderdag på Sild, en lang men skøn dag.

MARIA Werth og Simon Schmidt vies i Eggebæk kirke.

28.

I VOR avis beklager Hauke Paulsen fra SSFs teater- og koncertudvalg, at færre går til koncerterne med Sønderjyllands Symfoniorkester trods høj kvalitet. Mere PR er prøvet uden resultat.

29.

SSW Flensborg by opstiller kandidater til landdagsvalget 2017. Christian Dirschauer opstilles i valgkredsen. På

listen ønskes placeret: Christian Dirschau, Lars Bethge, Katrin Möller og Daniel Dürkop.

SSW Rendsborg-Egernførde opstiller Jette Waldinger-Thiering og Hartmut Steins samt Andreas Vollstedt i deres respektive valgkredse og indstiller dem plus Volker Rottscholl til SSWs landsliste.

30.

98 STUDENTER årgang 2016 får overrakt studenterhuerne på A.P. Møller Skolen i Slesvig.

JULI 2016

1.

108 studenter fra Duborg-Skolen i Flensborg får deres huer, gæster generalkonsulen, Neptunbrønden og Flensborg havn.

HILKE Heinsen udstiller på Aktivitetshuset i Flensborg frem til 30. august.

2.

VOR avis skriver, at Sydslesvigudvalget har bevilget 1,5 mill. euro til opførelse af to flerfamilieshuse i Vesterland til tjenesteboliger for lærere m.m.

OG at udvalget, Grænseforeningen og skoleforeningen har underskrevet en to års aftale om sikring af Christianslyst.

HUMTRUP Børnehaven fejrer 50 års fødselsdag med fest og grill.

GRENZFRIEDENSBUND/ADS afvikler Solitude-familiefesten i Flensborg, og også danske børnehaver og børne-/ungdomshuse deltager.

5.

PÅ SSFs mød i Hovedstyrelsen drøftes bl.a. brugen af dansk i mindretallet. Teater- og koncertudvalget beretter om fortsat topkvalitet men dalende besøgstal.

6.

PREBEN K. Mogensen rykker in i SSW-byrådsgruppen i Flensborg efter

Thorsten Kjærgaards udmeldelses.
FINALSTÆVNE i Flensborg for skoleidræts-vinderne i skoleforeningens seks idrætskredse for 5.-10. årgang.

7.
DEN kgl. Livgardes Tambourkorps og tre ringridere til hest drager gennem Flensborgs gader for at gøre opmærksom på ringriderfesten i Sønderborg dagen(e) efter.

39 FDFere fra Bredsted og Flensborg drager til en uges FDF-landslejr på Sletten ved Silkeborgsøerne.

KRISTINA Deibach og Thomas Möller vies.

8.
VOR avis skriver, at Slesvig by har besluttet at ville bruge Slesvighus som spillested for landsteatret frem til 2019. Parallelt arbejdes på en permanent ordning andetsteds.

20 af 25 kandidater præsenterede sig på SSWs sommermøde/ hovedudvalgsmøde på Christianslyst for de mange fremmødte: Yngste er Henriette Boysen (18), elev på Duborg-Skolen, ældste er Birgit Binger (73) fra SSW-arbejdsgruppen Hamborg.

9.
GOES-Mars afsluttes som grænseover-skridende, dansk-tysk Mars-projekt med en koncert med Highfive & Symphony på Flensborghus.

DET første hold ferieborn sendes af sted med busser.

MARGIT Andresen, Veding, runder de 75.

9./10.
300 børn deltager i SdUs fodbold-sommerstævne i Flensborg og Slesvig.

11.
SSFs årsmødeudvalg opfordrer på evalueringsmødet i Slesvig alle om at komme med et årsmødemotto for 2017. Plant et træ foreslås spontant som udtryk for noget fremadrettet.

NIELS-Peter Petersen, Flensborg, dør 69 år gammel.

12.
SSF og konsulentfirmaet Moos-Bjerre & Lange i København oplyser efter en første undersøgelse, bestilt af SSF, at sydslesvigske studenter i Danmark har en lavere ledighed og kommer hurtigere i arbejde end deres rigsdanske kolleger.

VOR avis skriver, at Nordisk Informationskontors og Dansk Centralbiblioteks nordiske Litteraturfest.nu stopper, fordi den er for ressourcekrævende. Dog søges fortsat med noget lignende under navnet Ord fra Nord.

13.
MINISTERpræsident Torsten Albig gæster A.P. Møller Skolen i Slesvig og overraskes bl.a. over de unge ønske om politik-undervisning i skolen.

14.
VOR avis skriver, at Christina Theresia Frøkjær (31) bliver ny sognepræst ved Ansgar Kirke i Flensborg fra 1. september. Preben K. Mogensen fortsætter som hjælpepræst ved siden af en del nyarbejdsområder.

15.
HOFKULTUR (gårdkultur-festivalen) i Flensborg indleder sin koncertrække, der varer til 2. september. Også danske (bag)gårde i byen er involveret.

17.
PASTOR Jens Bach Nielsen går af som sognepræst for en række menigheder på vestkysten ved et festligt samvær i Aventoft.

19.
FOLKETINGETs Sydslesvigudvalg og integrationsminister Inger Støjberg går ind for, at der nedsættes et udvalg, der skal se nærmere på danske sydslesvigeres mulighed for også at få dansk statsborgerskab, selv om de fortsat bor

syd for grænsen, skriver vor avis. For SSFs formand Jon Hardon Hansen er det en hjertesag, ikke et spørgsmål om rettigheder.

21.

DET sydslesvigske samråd er enig om at ville bede FUEN lægge mindretals-EM i fodbold til det dansk-tyske grænseland i 2020, selv om det koster. VOR avis skriver, at det fra 1. januar er muligt for skoleelever i Danmark at gå i (forsikret) erhvervspraktik i Tyskland. Omvendt har man kunnet det allerede i flere år.

22.

BØRNE- og ungdomshuset i Egernførde siger farvel til Nethe ved en uformel sammenkomst.

KARLA Dorothea Lorenzen, Harreslev, dør 86 år gammel.

EBBA Rerup dør 81 år gammel.

22.-24.

48 11-14-årige deltager i SdUs fodboldskole i Slesvig. Fodboldskolen for 50 8-10-årige finder sted dagene efter. Begge skoler er udsolgt.

23.

ANDEN afrejsedag for de sydslesvigske ferieborn.

25.

ISTEDDAGEN markeres flere steder til minde om slaget 1850 i Isted. På Flensborg Gl. Kirkegård er vor avis' chefredaktør Jørgen Møllekær hovedtaler ved et rent dansk mindesamvær, i Isted er SSFs formand Jon Hardon Hansen hovedtaler ved et tysk-dansk mindearrangement.

GERT Wiencke, tilsynsførende med de danske krigergrave i Flensborg-området, bebuder at ville trække sig fra nytår. Hans efterfølger bliver Horst Schneider.

DEN første sending på 50 ferieborn sendes afsted på ferielejr i Vesterled. Anden sending følger om 14 dage.

KARIN Johannsen-Bojsen, Flensborg, runder de 80.

26.

ARNE Nielsen, Ringenæs, dør 85 år gammel.

27.

HEINZ Peter (Pit) Jürgensen, Joldelund, dør 71 år gammel.

28.

SSF-organet KONTAKT skriver, at 19-årige Sebastian Bilinger har modtaget SdUs Ungdomslederpris 2016.

VOR avis skriver, at SSFs medlemstal på Før er steget fra 30 til 50, efter at nye folk har taget over i samarbejde med den danske skole.

30.

VOR avis skriver, at 142 børn og voksne i en uge har indtaget Læk Danske Skole for at nyde den sydslesvigske sommerhøjskole med alskens aktivitet sammen. Den første gennemførtes i 1985 - et græsrodsarrangement.

31.

50 unge fra flertal og mindretal nord og syd for grænsen mødes til JUNGZUSAMMEN-festival frem til 13. august og søger at give et bud på at forvandle grænselandet. Deres forslag gives videre til danske og tyske politikere. HARALD Haugaard & friends arrangerer atter international fiddlerschool i Breklum og slutter af med koncerter i Bredsted og Nibøl.

AUGUST 2016

1.

OLIVER Trojan og Michael Krause, begge fuldmægtige, fejrer 25 års jubilæum i Union-Bank.

2.

CLARA Petersen, Flensborg, tidl. Jaruplund og Rendsborg, runder de 90.

4. SSFs medlemssider KONTAKT skriver, at også Sydtønder nu er hoppet på SSF Husum/Ejdersteds Vestkystkultur-vogn, og at der bliver seks koncerter i den kommende sæson.
5. VOR avis skriver, at Grænseforeningen sender brev til sine medlemmer i København og Århus for at høre, om de kan indkvartere en ung sydslesviger et stykke tid. De har ligesom andre svært ved at finde en bolig. KATHRIN Lindner og Kim Voss vies på Slesvig rådhus. ANNA Frederike Johannsen og Till Leve Rüscher vies.
6. MARIANNE Brink Jensens cand. mag.-spciale om sydslesvigiske ferie-børn viser nok ikke så overraskende endda, at ophold i Danmark styrker børns sprog og identitet; skriver vor avis. CHOIR of Young Believers giver Hofkultur-koncert på Duborg-Skolen. SSF er medarrangør.
- 7.-14. PÅ Nordisk Ungdomsuge i Sverige stod den på teambuilding, fysisk aktivitet og sightseeing samt naturligvis samtaler på kryds og tværs. Også SdU havde sendt en flok 15-20-årige.
8. VOR avis præsenterer Friisk Foriining's nye forretningsfører Ilwe Boysen (29), der afløser Manfred Nissen efter 34 år på posten den 1. oktober. CHRISTA Hinrichsen, Flensburg, tidl. Slesvig, runder de 90.
9. VOR avis præsenterer ph.d.stipendiaten Rejhan Bosnjak, forskningsafdelingen på Dansk Centralbibliotek. Han skal undersøge det danske mindretals selvforståelse bl.a. gennem spørgeskemaer.
10. EN vandskade på Dansk Centralbiblioteks arkiv nødvendiggør i det mindste en midlertidig flytning af den over arkivet placerede Ib Braase-skulptur Atelier mellem grænser, skriver vor avis. AVISEN skriver videre, at man ikke skal affinde sig med, at ens danske akademiske grad ikke er optaget på den tyske kulturminister-konferences liste og dermed af visse myndigheder ikke anerkendes. En dansk akademisk grad anerkendes altid, siger konference-sekretariatet.
- 12.-18. FRIISK Foriining rejser til Jersey med 20 personer på en sprog- og informationsrejse til et andet mindretal.
13. VOR avis præsenterer tre journalister som sit første tv-hold, der bl.a. kommer til at forsyne danske medier med film.
- 13.-14. FLENSBORG Roklub arrangerer DM i Kajakpolo i Flensborgs inderhavn.
- 13.-28. DANSKE og tyske kunstnere udstiller på Grænselandsudstillingen i Aabenraa. 8. september til 23. oktober kan den ses minimaliseret i Flensburg, idet kunstnerne dér er repræsenteret med ét billede, de selv har valgt.
14. ANNELIESE Urban, Flensburg, dør 94 år gammel.
- 15.-20. ÅBEN højskole på Jaruplund Højskole med en masse gode foredrag.
18. SSF annoncerer efter en ny pressesekretær/ kommunikationschef og oplyser, at den nuværende, Bernd Engelbrecht, efter 25 år på posten går på pension ved års slut.

VOR avis skriver, at SSFs lejrskole og forsamlingshus Skipperhuset i Tønning moderniseres med forbundsmidler. Huset genåbner til april 2017. I samme avis oplyser SSFs kvinde på amtssekretariatet i Tønning, Kerstin Pauls, at medlemstallet på halvøen er stigende, fra 476 til 494.

VOR avis skriver også, at danske statsborgere rammes, når de flytter hjem og søger bistand. En nyordning ført, at de ligestilles med flygtningene på integrationsydelsen.

NORDFRIISK Instituut udgiver en tysk-dansk-frisisk bog om kunstneren Margaretha Erichsen, der denne dag ville have fyldt 100 år.

19.

DET lille Teater Flensborg går ind i anden halvdel af 50 års jubilæet med sang, gæstespil, familieforestilling og et stykke om Sydslesvig, skrtiver vor avis.

22.

KARSTEN Thomsen-gruppens spejderhytte i Langbjerg brænder. Ingen mennesker kommer noget til.

MANFRED Kühl, Harreslev, runder de 75.

HENRIK Geipel, Harreslev, fylder 80 år.

BENDIX Christian Olsen ser dagens lys for første gang.

ERNST Günther Büsen, Flensborg, dør.

23.

VOR avis skriver, at det slesvig-holstenske landsteater og Teatret Møllen samarbejder om et stykke dansk-tysk Blixen-teater, der spilles nord og syd for grænsen i september-november, bl.a. også på Flensborghus.

CARL Henry Sløk, Århus, tidl. Tønning, dør 92 år gammel.

25.

VOR avis skriver, at prof. Steen Bo Frandsen som såkaldt ressourceperson er nyvalgt til Grænseforeningens bestyrelse.

WALTER og Waltraud Patzke, Slesvig, fejrer diamantbryllup.

26.

KULTURMINISTRENE Anke Spooren-donk, Kiel, og Bertel Haarder, København, mødes for bl.a. at drøfte et mere intenst samarbejde mellem Sønderjyllands Symfoniorkester og Slesvig-Holstens symfoniorkester.

27.

GÜNTER Gosch, Flensborg, dør 78 år gammel.

27./28.

SSFs Danevirke Museum og vikingeforeningen Opinn Skiold arrangerer åbent museum og vikingemarked på Danevirke.

28.

SKANDERBORG Grænseforening m.fl. arrangerer Folkemøde på Ejer Bavnehøj med fhv. minister Eva Kjer Hansen og SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen som talere. Der er også musik, gymnastik og folkedans.

BODIL Wieth-Knudsen, Hellerup, dør 81 år gammel.

29.

EDGAR Möller, Flensborg, runder de 60.

30.

DEN danske regering præsenterer finanslov-udkastet 2017. Sydslesvigloven og det danske mindretal er uændret en del af forslaget.

HEIDRUN Jauch, Sild, dør.

31.

I EN nekrolog i vor avis mindes Preben K. Mogensen Oda Reusche, Flensborg, der døde 83 år gammel.

VOR avia skriver, at de sydslesvigske børnehavers feriekoloni i Hjerpsted nær Høyer er blevet moderniseret og har fået ny terrasse takket være en donation fra A.P. Møller-fonden.

1.
ILWE Boysen (29) ansættes som forretningsfører for Friisk Foriining og Manfred Nissens efterfølger efter 34 år. Sidstnævnte bliver dog på posten som vejleder måneden ud.

FORFATTEREN Kristian Ditlev Jensens bog "Sydslesvig – steder og mennesker" udkommer, støttet af Grænseforeningen. I bogen spiller det danske mindretal kun en marginal rolle.

VOR avis skriver, at de fire nationale mindretal i Tyskland sidste weekend i august deltog i et åbent hus-arrangement i ministerierne i Berlin, hvor de bl.a. fik besøg af indenrigsminister Thomas de Maiziere.

NATALIE Aumüller (19) tiltræder som frivillig social medarbejder på Dansk Generalsekretariat i kulturafdelingen.

KARLA Schleussner, Flensborg, dør 92 år gammel.

1.-30.
ORGELfestival Sønderjylland-Schleswig afvikles med 33 arrangementer nord og syd for grænsen.

2.
EKSILsydslesvigeren Fidde Schulz, nu bosat i Norge, præsenterer sammen med hjælpsomme venner sin nye digtsamling "Ventetider" i Flensborg, akkompagneret af sax og bas, med illustrationer af Helge Krempin.

6.
VOR avis skriver, at Egernførde UFs U17-hold var på en uges Norway Cup sammen med 34.000 andre unge på 2.000 hold. De oplevede en masse men tabte alle deres kampe.
GÜNTER Gosch, Flensborg, dør.

7.
KOBBERMØLLE Danske Skole fejrer de 90.
SVEND Erik Pedersen, Flensborg, dør 90 år gammel.

ERWIN Herbener, Klangsøl, dør 79 år gammel.

8.
KONTAKT, SSFs medlemsblad, skriver, at Mindretalsrådet og dermed bl.a. også SSF var med ved åbent hus-arrangementet i forbundsindenrigsministeriet i Berlin den sidste weekend i august.
SYDSLESVIGs danske Kunstforening åbner en speciel Grænselandsudstilling, idet dens medlemmer hver kommer med ét værk.

9.
PÅ Mikkellberg åbnes en udstilling i anledning af kunstneren Margareta Erichsens 100 års dag. Bag udstillingen og festskriftet står stiftelsen og Mikkellberg.
FOOLs PARADISE, dansk-sydslesvigsk band med bl.a. Bjørn Egeskjold fra Ladelund, vinder Hamburg Band Contest.

9.-11.
GRÆNSEFORENINGEN Thy og Mors gæster vennerne i Sønderbrarup, Stenfelt og Angel.

10.
VOR avis skriver, at Slesvig-Flensborg amts idé med at forære Valdemarsmuren til SSF har mødt modstand bl.a. i Haddeby amtsdistrikt og Dannevirke kommune.
FOLKETEATRET spiller Lillys Danmarkshistorie på Flensborg teater, Arr.: SSF.

12.
OKE Dirschauer ser verdens lys i Flensborg.
LAUNI Pedersen, Padborg, dør 79 år gammel.

13.
SSF Flensborg By arrangerer grænseoverskridende koncert på Havnespidisen i Flensborg med Hejmdal Blæseorkester, Slesvig Spejderorkester, Flensborg FDF-orkester, Danfoss-Orkestret og trompetisten Per Nielsen.

LARS Henningsen fortæller om kirkegårde som kulturminde på Flensborg-hus. Arr.: SSF.

MOGENS Therkelsen, Padborg, fylder 70.

JENNY Rathke, Wassersleben, dør 78 år gammel.

14.

VOR avis skriver, at Rendsborg-spejderne har fået overladt en kæmpe grund af byen tæt på skole og fritids-hjem – helt gratis. Grunden er på en hektar.

EFTER at SdU har sat lejrskole- og kursusstedet Christianslyst til salg for knap 3 mill. euro mødes en arbejds-gruppe med repræsentanter for Sam-rådet, SdU, Skoleforeningen, Grænse-foreningen, SSF, SSFs tilsluttede for-ener og Centralbiblioteket for at se på alternativer som "Szdslsvigs gö-stevörelse".

14.-17.

NORDISK litteraturfest Ord Fra Nord syd og nord for grænsen, ikke mindst også i Flensborg, gæstes af fire nordiske forfattere: Jesper Stein, Einar Mår Gudmundsson, Mofrten Brask og Anne Lise Marstrand-Jørgensen.

15.

KONTAKT skriver, at Waltraut og Walter Patzke, Slesvig, har fejret diamantbry-lup.

RICHARD Petersen, Bredsted, tidl. Ni-bøl, dør 84 år gammel.

16.

DE europæiske mindretals/ mindretalsunionen FUENs klage til EU-dom-stolen over EU-kommissionens afvis-ning af borgerinitiativet Minority Safe-Pack behandles i Luxembourg og giver anledning til håb. Dommen afsiges først om nogle måneder.

HARALD Diercks, Flensborg, dør 68 år gammel.

17.

NASER Khader er hovedpersonen ved et politisk brunchmøde på Flensborg-hus, arrangeret af SSF/ SSW Flensborg by og Flensborg danske Journalistfor-ening.

VESTERLED kalder til sommer-/ årsmø-de. Chefredaktør Jørgen Møllekær er festtaler.

VOR avis præsenterer Theresia Tres-chow-Kühl (50) som ny dansk præst i Tarp-embedet, hvor hun efterfølger Ib Nedergaard-Christensen.

PÅ Slesvig-Ligaens landsmøde i Rød-ting glæder formanden Anne-Marie Thorup sig over stigende medlemstal, og at man er inviteret med på Sydsles-vigudvalgets besigtigelsestur.

JØRGEN Risager, Harreslev, dør 76 år gammel.

18.

GUNDE Rossow, Flensborg, tidl. Han-ved, dør 79 år gammel.

20.

SSFs Hovedstyrelse anbefaler, at der strammes op om tænketanken, der skal bidrage til at foreningsudvikle SSF. ELFRIEDE Petersen, Jaruplund, dør 78 år gammel.

21.

HOLGER Jahnke, Sørup, dør 58 år gammel.

22.

KONCERT med kraft og blødsind i Flens-borg: Sønderjyllands Symfoniorkester spiller russisk musik. Dirigent: Günther Albers, violinsolist: Sergey Dogadin. Arr.: SSF.

23.

MONGOTUBE synger Prædikerens bog i Skt. Jørgen-Mørvig Menighedshus. Arr.: SSF og menigheden.

EWALD Jacobs, Nyhus, runder de 90.

24.

FIRE dage med musik for børn afslut-tes med en kæmpe børnemusikfesti-

val på Christianslyst. Tilrettelæggelsen er lagt i hænderne på en projektgruppe med folk fra Skoleforeningen, SdU, SSF, Centralbiblioteket og DanskePopulærAutorer vedTine Mynster.

PÅ SSWs landsmøde opstilles partiets liste til landdagsvalget i maj 2017 efter kampvalg om pladserne 5-10. Pladserne 1-4 indtages som ventet af Lars Harms, Jette Waldinger-Thiering, Flemming Meyer og Christian Dirschauer.

VOR avis skriver, at professor Elin Fredsted, Flensborg, ser sin opfattelse bekræftet, at flere danske vuggestuer på sigt bidrager til øget dansk sprogbrug i mindretallet.

SYSSELKORET fra Hjørring synger på Danevirke Museum.

26.

DET sydslesvigske Samråd vil gerne have FUENs fodbold-EM for mindretal til grænselandet i 2020 men der fattes penge. Nu søger SdU fonde m.m.

DANSK Sundhedstjenestes sensommerfest for medarbejdere og pensionister foregår ombord på fjordbåden Viking.

28.

VOR avis skriver, at SSWs landssekretariat 1. januar flytter fra Skibbroen til Flensborghus-hovedbygningen – sammen med SSWs landdagsgruppe.

HØSTFEST i Sydslesvigsk Selvhjælp med foredrag bl.a.om kunst og biblioteker.

SSF og Folketeatret/ Mungo Park spiller "Lille mand, hvad nu?" på Flensborg teater.

28./29.

DIALOGFORUMNORDEN med mindretalskommitteret Renate Schnack i spidsen drager til EU/ Bruxelles for at synliggøre de nationale mindretal og EUs mangfoldighed.

29.

VOR avis skriver, at biblioteksbestyrelsen har besluttet ikke at ville genopstil-

le Ib Brases Atelier mellem Grænser, når kunstværket grundet en vandskade nedenunder er blevet taget ned.

SdU har hentet DGIs verdenshold til Flensborg. Der er udsolgt i Idrætshallen.

30.

VOR avis skriver, at den skal tilbagebetale mediestøtte på 3,5 mill.kr. for 2015. Medienævnet fejlfortolker loven, siger chefredaktør Jørgen Møllekær, der går den politiske vej for at undgå tilbagebetalingen: Både statsministeren og Folketinget involveres.

EJDERLANDETS Samfund overrækker et legat til Milo Kalle Asmussen, elev på A.P. Møller Skolen i Slesvig. Alle elever fik kage den dag p.g.a. navngivningens fødselsdag.

BIRGIT Møller Seidler, Flensborg, dør 63 år gammel.

30.-3.10.

FRIISK Foriining arrangerer årets efterårsskole på Jaruplund Højskole.

OKTOBER 2016

1./2.

DET danske mindretal er med, da landet Slesvig-Holsten fejrer 70 års fødselsdag i holstenske Eutin.

2.

ARNÆS danske menighed fejrer 70 års dag.

ANNEGRET Petersen dør 74 år gammel.

3.

ALEX Vargas giver koncert i flensborgske Kühlhaus. SSF er medarrangør.

4.

PÅ Dansk Generalkonsulat i Flensborg overrækker Slesvigsk Samfunds Fond ved Andreas Nicolaisen 50.000 kr.til FDF Sydslesvig og 75.000 kr.til Dansk Spejderkorps Sydslesvig.

5. VOR avis, Dansk Centralbibliotek og SSF arrangerer Danmarksmøde i Flensborg, hvor deltagerne giver deres besyv med om, hvad der er dansk og hvad der bør indgå i den kommende Danmarks-kanon. I panelet ved to stormøder sidder forfattere, forskere og politikere, bl.a. fhv. udenrigsminister Villy Søvndal.
VOR avis skriver, at Friisk Foriining over en forlænget weekend var på Jaruplund Højskole for at hygge, tage på ekskursion og gennemføre workshops sammen. Omkring 50 deltagere.
GERT Balzersen, Flensborg, dør 79 år gammel.
- 5./6. SSF Flensborg amt og SSF Flensborg by holder høstfest for de ældre på Flensborghus. Sangeren Jens Krause og pianisten Peter Geilich underholder.
6. PÅ skoleforeningens fællesrådsmøde meddeles, at foreningen evt. køber den nedlagte tyske skole i Vimmersbøl, hvor så skole-, børnehave- og – hvis det ønskes – foreningsarbejdet i det hjørne af Sydtønder kan koncentreres under gode pladsforhold.
FINN Slumstrup, Ærø, runder de 75.
7. DANSKE Sømands- og Udlandskirker har valgt Pia Sundbøll som ny udlandsprovst og dermed som generalsekretær Margith Pedersens efterfølger, skriver vor avis.
DE Sidste Bohemer fra Aarhus giver koncert på Slesvighus. Arr.: SSF.
KAI Gram Nielsen, Bov, tidl. Risby, Karby, Valsbøl og Flensborg, dør 75 år gammel.
8. PREMIEREN på SSF Sydtønders medlemskab af SSFs Vestkystkultur finder sted i Læk: Flenborg-bandet The Company gav den hele armen. Vestkystkultur omfattede tidligere kun Husum og Ejdersted amter.
SdUs bamsefest for de 0-6-årige i Flensborg bliver et tilløbsstykke.
OGSÅ Dansk Centralbiblioteks auktion om formiddagen blev alle tiders succes. I HELLIGÅNSKIRKEN i Flensborg er der koncert ved Studentersangerne fra Aarhus.
10. NYT Grå guld-møde for SSF Flensborg By og Aabenraa Grænseforening, denne gang på Flensborghus og med Mie Bach fra Tinglev og Bruno Diederichsen fra Flensborg som indledere.
ANNELIESE Hahn, Slesvig, runder de 90.
11. ELTON Johns og Billy Joels fantastiske univers indgår i en musical ved MusicalDanmark, som SSF indbyder til i Flensborg.
UWE-Jens Ramm, Lyksborg, dør 81 år gammel.
12. MØDET i Folketingets kulturudvalg, hvor vor avis havde foretræde om tilbagebetalingskravet omkring avisens mediestøtte 2015 gav intet resultat.
I.C. Møller-fonden runder de 40 – men uden festivitas.
13. SdUs styrelse drøfter brugen af dansk sprog i foreningerne – og vil stramme op på den ene eller anden måde.
14. DET danske mindretal er atter repræsenteret, da Christiansborg åbner op for Kulturnatten 2016. SSF står for det organisatoriske.
ELEONORE Schäfer, Flensborg, fylder 80.
15. VOR avis skriver, at stort set hele det danske mindretal slutter op om en

planlagt læsefestival i Sydslesvig 6.-17. marts 2017.

16.-23.

SEKS kulturaktive mennesker fra det danske, det tyske og det frisiske mindretal mødes til kulturprojektet Adding Sights, arrangeret af Region Sønderjylland-Schleswig med støtte fra kulturministerierne i Kiel og København.

19.

AARHUS Pige Kor, ledet af sydslesvigeren Helle Høyer Vedel, giver koncert i Ansgar kirke i Flensborg.

FØRSTE spadestik ved den nye danske vuggestue/ børnehave i Harreslev.

I ET par dage i efterårsferien afvikles en generationslejr for bedsteforældre og børnebørn på Tydal, skriver vor avis.

URSULA Schreiber, Flensborg, runder de 90.

20.

SSF-organet KONTAKT præsenterer den (også her i årbogen gengivne) genforenings sang, Sigurd Barrett har skrevet og tilegnet Sydslesvig.

22.

DET danske, det tyske og det frisiske mindretal er gået sammen om projektet Adding Sights, der på sigt skal bidrage til en ung kunst- og kulturscene i grænselandet.

29.

STRIKKEfestival i Aktivitetshuset i Flensborg med hele syv workshops.

31.-10.11.

2500 elever fra de danske skoler er tilmeldt Buster Filmfestival med børnefilm i biografen i Flensborg, Slesvig, Rendsborg og Husum.

NOVEMBER 2016

1.

SSF giver en 25 års jubilæumsrecep-

tion for pressesekretær Bernd Engelbrecht. Med udgangen af året går han på pension.

1.-11.

SPIIL Dansk i Sydslesvig med masser af levende musik – og fællessang for skolebørn på Søndertorv i Flensborg den 11. november.

4.

SSF-distriktet Skovlund-Valsbøl åbner en udstilling med Marie Meyer-modeller/ dukker i forsamlingshuset.

11.

SSF indleder efterårs-jazzsæsonen på Flensborghus med Kristin Korb Trio.

HANS Helgesen-Skolen i Frederiksstad fejrer 70 års fødselsdag.

23.-26.

EN stor gallaaften afslutter Friisk Foriings europæiske mindretal-spille- og kortfilmfestival i Husum - støttet af Fri-serrådet og SSF.

DECEMBER 2016

22.

AKTIVITETSHUSET i Flensborg arrangerer julerock i Volksbad.

Takker af

Af Bernd Engelbrecht

Undertegnede, Sydslesvigsk For-
enings pressesekretær gennem 25 år
takker af med udgangen af 2016.

Dermed siger også Sydslesvigsk År-
bogs redaktør igennem 24 år farvel til
sine trofaste læsere og samarbejds-
partnere. Det første år, sidst i 1991,
havde hans forgænger Karl Verner Gra-
ge nemlig bedt Erik Johansen være år-
bogs-redaktør.

De 25 år i SSFs tjeneste har været
udfordrende, spændende, ind imellem
stresset men altid med det gode mål
for øje: At bidrage til at udbrede kend-
skabet til det danske mindretal indad-
og udadtil, nord og syd for grænsen.

Andre må bedømme, om det lykkes...

Tak til alle medlemmer, kollegaer og
samarbejdspartnere.

De bedste ønsker!

At begynde på et nyt livsafsnit

Af Flemming Nielsen, Egersund

Når 2016 smyger sig vej gennem
champagnebrus, nytårsskyts og be-
gyndende branderter og forvandles
til 2017, slutter en epoke i Sydslesvig:
Pressesekretær i Sydslesvigsk For-
ening og redaktør på Sydslesvigsk År-
bog og SSFs medlemssider KONTAKT
i Flensborg Avis, Bernd Engelbrecht,
fejrede 25 års jubilæum 1. november
- og går på pension ved årets udgang.
Det kan man da kalde "at begynde på
et nyt livsafsnit".

Jeg håber ikke, at jubilaren benytter
sig af retten til at smide indlægget her
i papirkurven - måske med begrundel-
sen, at det er uinteressant. I givet fald
skal jeg nok komme efter ham og klage
til Gud og hvermand og Jon og Jens A.

I kraft af sit job har Bernd deltaget i
utallige arrangementer i grænselandet,
og jeg gruede næsten for Dansk Gene-
ralsekretariats reception for en dygtig
medarbejder 1. november. Folk dukke-

de op fra nær og fjern i massevis - og
køen af folk, der ville holde tale, slutte-
de omkring Wassersleben (den journa-
listiske udlægning). Med dette indlæg
springer jeg let og elegant talerækken
over.

Som journalist i grænselandet i
mange år - ikke mindst med fokus på
mindretallene - har jeg drevet rov-
drift på jubilaren. Aldrig er jeg eller
andre kolleger gået forgæves til ham,
når mindretalsknuder skulle løses op.
Bernd kender alle, organisationsfolk
og de mere anonyme SSF-medlem-
mer. Derfor var det så bekvemt lige at
kontakte Bernd. At han så også er et
dejligt og positivt menneske, er kun et
plus - ikke mindst for SSF, der - også -
bliver spejlet i de ansatte.

Da pladsen i årbogen - trods alt - ik-
ke er ubegrænset, stopper jeg her. Tak
Bernie, gode kollega, for et mangeårigt
samarbejde - og lidt mere private rela-
tioner.

Nyd dit otium sammen med Renate.

INDHOLDSFORTEGNELSE

AKTIVITETSHUSET I FLENSBORG:	147
BANGLADESHKREDSEN I SYDSLESVIG	171
CHRISTIAN LASSENS MINDEMUSEUM.....	180
DANMARKS-MØDET	250
DANMARKS-SAMFUNDET	230
DANSK CENTRALBIBLIOTEK FOR SYDSLESVIG	150
DANSKE KRIGERGRAVE OG MINDESMÆRKER I SYDSLESVIG	235
DANSK HUSFLIDSKREDS SYDSLESVIG.....	214
DANSK KIRKE I SYDSLESVIG	163
DANSK SKOLEFORENING FOR SYDSLESVIG.....	117
DANSK SPEJDERKORPS SYDSLESVIG	139
DANSK SUNDHEDSTJENESTE FOR SYDSLESVIG	157
DANSK VOKSENUNDERVISNING I SYDSLESVIG	127
DEN SLESVIGSKE KVINDEFØRENING.....	192
DET LILLE TEATER FLENSBORG.....	149
DET SYDSLESVIGSKE SAMRÅD	228
DSH FORENINGEN AF AKTIVE KVINDER I SYDSLESVIG	195
DUBORG-SAMFUNDET	132
DYBBØLDAGEN 2017.....	251
EUROPEAN CENTER FOR MINORITY ISSUES (ECMI).....	233
FÆLLESLANDBOFORENINGEN FOR SYDSLESVIG	177
FDV SYDSLESVIG	143
FEDERAL UNION OF EUROPEAN NATIONALITIES (FUEN)	244
FLENSBORG AVIS.....	185
FLENSBORG DANSKE JOURNALISTFORENING:	191
FLENSBORG KIRKEHØJSKOLE	169
FLENSBORG Y'S MEN'S CLUB	170
FOLKETINGETS SYDSLESVIGUDVALG	246
FORENINGEN NORDEN - SYDSLESVIG-AFDELINGEN	199
FRIISK FORIINING	181
GRÆNSEFORENINGEN.....	241
HISTORISK SAMFUND SØNDERJYLLAND - SYDSLESVIGKREDSEN	200
I.C. MØLLER-FONDEN	211
JARUPLUND HØJSKOLE	125
JUL I SYDSLESVIG 2016.....	56
KOBBERMØLLE INDUSTRIMUSEUM.....	224
MENIGHEDERNES BØRNE- OG UNGDOMSARBEJDE I SYDSLESVIG	173
MIKKELBERG - CENTER FOR NORDISK KUNST OG CRICKET	90
MINDEORD:.....	252
MINDRETALSRADET ITYSKLAND	238

NORDISK INFORMATIONSKONTOR I SØNDERJYLLAND/ SYDSLESVIG	201
OBERST H. PARKOV'S SYDSLESVIGPRIS.....	63
OBERST PARKOV'S MINDEFOND	234
REJSEKONTORET SYDSLESVIG	129
SANKT KNUDSGILDET FLENSBORG.....	204
SCT. GEORGS GILDET FLENSBORG	209
SIGURD BARRETT'S GENFORENINGSSANG	247
SLESVIG FOLKEKOR	223
SLESVIGSK KREDITFORENING EG	211
SPROGFORENINGEN I SYDSLESVIG.....	218
SYDSLESVIGS DANSKE KUNSTFORENING	215
SYDSLESVIGS DANSKE UNGDOMSFORENINGER.....	134
SYDSLESVIGSK FORENING.....	10
SYDSLESVIGSK FORENING FOR EJDERSTED AMT.....	82
SYDSLESVIGSK FORENING FOR FLENSBORG AMT.....	71
SYDSLESVIGSK FORENING FOR FLENSBORG BY.....	66
SYDSLESVIGSK FORENING FOR GOTTORP AMT	75
SYDSLESVIGSK FORENING FOR HUSUM AMT	84
SYDSLESVIGSK FORENING FOR RENDSBORG-EGERNFØRDE AMT	78
SYDSLESVIGSK FORENING FOR SYDTØNDER AMT	88
SYDSLESVIGSK FORENING PÅ CHRISTIANSBORG.....	27
SYDSLESVIGSK FORENING'S ÅRSMØDEUDVALG.....	37
SYDSLESVIGSK FORENING'S BILLEDSSAMLINGSUDVALG.....	53
SYDSLESVIGSK FORENING'S DANEVIRKE MUSEUM.....	58
SYDSLESVIGSK FORENING'S FORMAND HAR ORDET:	3
SYDSLESVIGSK FORENING'S GENERALSEKRETÆR HAR ORDET.....	5
SYDSLESVIGSK FORENING'S HUMANITÆRE UDVALG.....	47
SYDSLESVIGSK FORENING'S KULTURUDVALG	33
SYDSLESVIGSK FORENING'S PRESSESEKRETÆR.....	349
SYDSLESVIGSK FORENING'S TEATER- OG KONCERTUDVALG.....	30
SYDSLESVIGSK SELVHJÆLP	219
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FOR FLENSBORG BY.....	107
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FOR RENDSBORG-EGERNFØRDE OG KIEL..	113
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING FOR SLESVIG-FLENSBORG AMT	110
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING - LANDSFORBUNDET.....	93
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING NORDFRISLAND	115
SYDSLESVIGSK VÆLGERFORENING'S LANDDAGSGRUPPE	103
TORS DAGSKORET.....	221
VÆRESTEDET PÅ FLENSBORGUS	52

Lejrskoleophold på Skipperhuset i Tønning

Et lejrskoleophold på Skipperhuset i Tønning giver enestående muligheder for at berige biologi-, geografi-, sprog- og historieundervisningen.

Huset var tidligere skipperskole – ind til midt i 1800-tallet var Tønning og København de eneste steder, man kunne tage en dansk navigatøruddannelse – Men tilhører nu det danske mindretal i Sydslesvig.

Det ligger ved den gamle havn i Tønning – en gammel købstad på bredden af Ejderen – cirka 75 kilometer fra grænsen ved Frøslev.

Med udgangspunkt i Skipperhuset kan man udforske marskens og vadehavets natur og kultur samt grænselandets sproglige og kulturelle mangfoldighed og landsdelens danske mindretal – der er sprællevende, men også har en spændende historie.

Sydslesvigsk Forening hjælper gerne med at formidle kontakter i forbindelse med ophold på Skipperhuset.

Overnatningskapaciteten er 34 elever og 4 lærere.

Pris: DKK 210,- pr. person pr. dag, inkl. 3 måltider.
– Og inklusive transport fra grænsen til Tønning t/r.

Booking og nærmere oplysninger

Kerstin Pauls
tlf. +49 (0) 4861 5493
Mail: kerstin@syfo.de
www.syfo.de

